

Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel

0 1 2 3 4

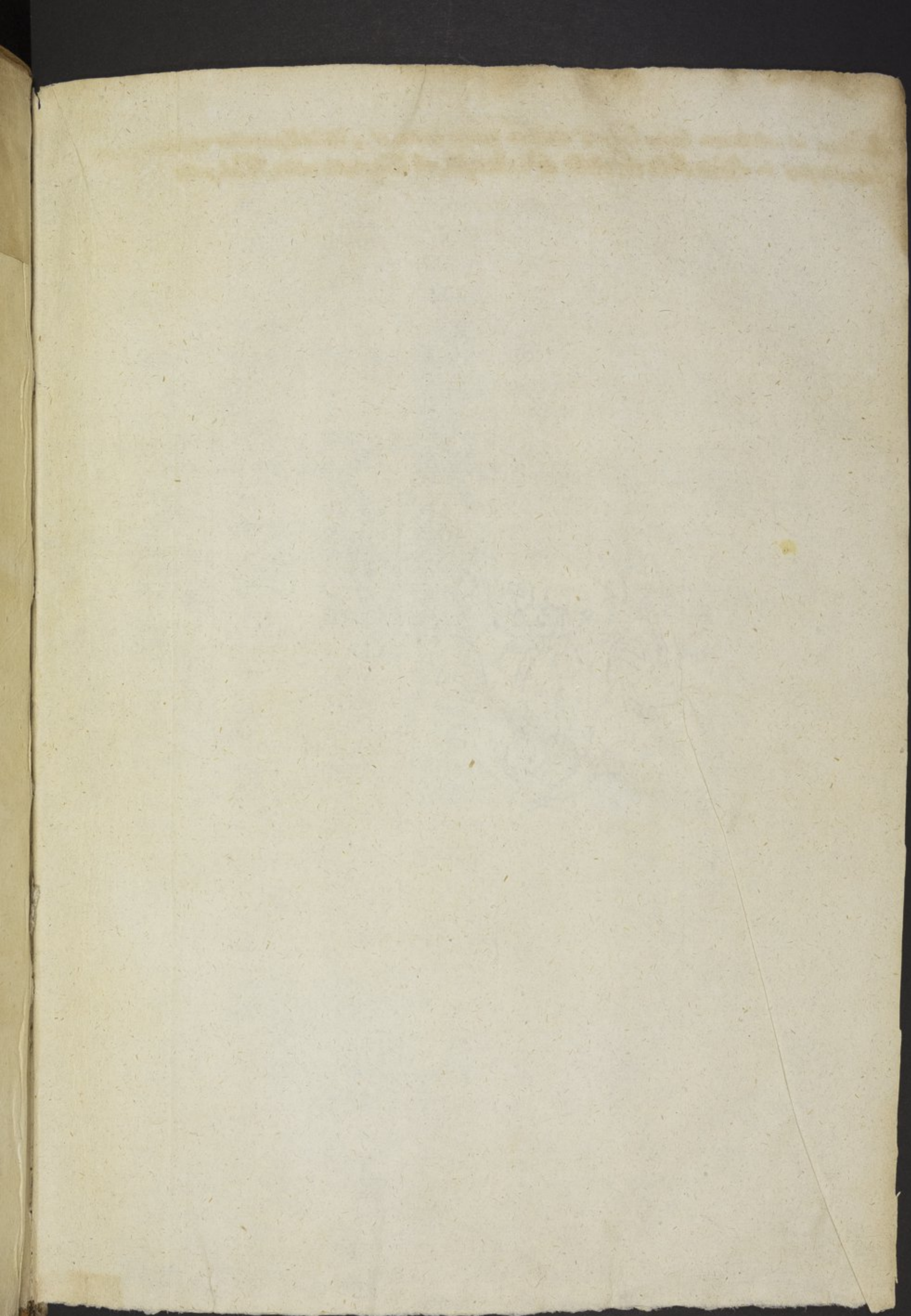
Gray Scale

Cont. Cxxxviii folia.

Inta foll. 78 et 79 duo folia caecisa sunt.

Helms. 43

Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel

Gray Scale

Notitiam et notationem huius Codicis eiusque varias lectiones, e libris II prioribus excerptas, dedit
Wernsdorffius in Novis Actis Societatis Lat. Jenensis, ab Eichstadio editis, Vol. I. p. 103.

Titus Livius

LIII LIVII AS UR
BE COHORTA. PRIME
DECADIS. LIB. PRIM.

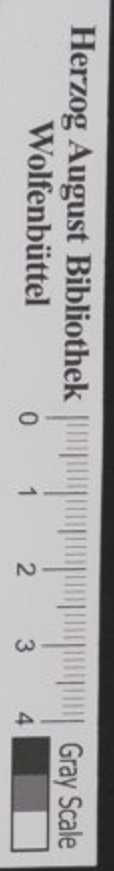

ACTURVS HESIO
 opere precium si apmori-
 dio urbis res ppli romani
 pscripterim. nec satis scio.
 nec si se utē dicere ausim.
 quippe qui cū ueterē. tū uul-
 gatā esse rē uideā. dū noui sep-
 scriptores aucti rebus certius
 aliqđ allaturos se. aut scribendi
 arte rudē uetustatē superaturos
 creauit. Ut cūq; erit unuabit tamen
 rerū gestarū memorie pncipis itarū ppli
 purili parte a ipsū cōsuluisse. & si intanta
 scriptorū turba mea fama obscuro sit. no-
 bilitate ac magnitudine eorū me q̄ nomini
 officies meo consolet. Res est p̄terea & imen-
 si operis. ut que supra septingentesimū annū
 repetatur. & que ab exiguis p̄fecta micis
 eo est uerit. ut iā magnitudine laboret
 sua. & legentū plerisq; haud dubito. quin
 p̄me origines p̄rimaq; originib; minus
 p̄bitura uoluptatis sis. festinantib; ad hec
 noua. q̄b; iā p̄de p̄ualentis ppli uires se ip-
 se efficiunt. Cōp contra hoc q̄q; laboris p̄mi-
 ū petā. ut me a conspectu malorū que n̄ra
 tot p̄annos uidit etas. tantisp; certe dū
 p̄sca tota illa mente repeto. & cōtā. om̄is
 expers cure. que scribentis annū & sinon
 flectere aucto sollicitū tam officere possit.
 Que ante cōtā cōdendā ue urbe poetis
 magis decora fabulis. quā incorruptis rerū
 gestarū monimtis tradunt. ea nec affirma-
 re nec refellere i animo ē. Dat̄ hec uenia
 antiq̄tati. ut miscendo humana diuinis
 p̄mordia a urbiū augustiora faciat &

scui pplo licere oportet consecrare origines
 suas. & addeos referre auctores. ea belli glā
 ē pplo romano. ut cū suū. conditorisq; pa-
 rentē sui maritē potissimū ferat. tā & hoc
 gentes humane patiunt equo animo. quā
 patiunt imperiū. Sed hec & his similia ut
 cūq; ani adūsa aut existimata erūt. hant
 in magno eq̄dē ponā discrimine. Ab illa
 m̄ pro se q̄sq; acrit̄ intendat. n̄mū. que
 uita. q̄ mores fuerit. p̄q̄s uros. q̄b; q; artib;
 domi militaeq; & partū. & auctū imperiū
 sit. labente deinde paulatī disciplina ue-
 lut diffidentes p̄mo mores sequit̄ animo.
 deinde ut magis magisq; lapsi sint. tū ire
 ceperit̄ p̄cipites. donec ad hec tēpora. q̄b;
 nec uicia n̄ra nec remedia pati possim.
 p̄uentū ē. Hoc illud ē p̄cipue incognitio
 ne rerū salubre ac frugiferū om̄is te ex-
 emplī documta i illustri posita monimto
 intueri. Inde t̄ tūeq; rei publice q̄b; imit-
 re captas. inde sedū inceptū. sedū exitū
 q̄b; uites. Ceterū aut me amor negotiū sus-
 cepti fallit. aut nulla unquā u. p. nec
 maior. nec scior. nec bonus exēplis dūior
 fuit. nec i quā ciuitatē tā seta auaritia
 luxuriaq; immigrauerit. nec ubi tantis
 ac tā diu paupertati ac parsimonie honos
 fuerit. adeo quanto rerū min. tanto min
 cupiditatis erat. Nup diuitie auaricia. &
 habundantes uoluptates desiderū pluriū
 atq; libidine pereundi pdendiq; om̄ia in-
 uerete. Sed quetele ne tū q̄dē grate finire.
 cū forsitan necessarie erūt. ad inuio certe
 tante ordiende rei absint. cū bonis poti
 om̄ib; uotisq; & p̄cationib; deorū. dearūq;
 si ut poetis. nobis q̄q; mos esset. libenti ui-
 ciperem. ut oris tanta operis successus
 prosperos daret.

XXXIII

AD PRIORVM OBIVM SATIS constat
Troia capta. in ceteros seuum esse troianos.
duobus enee antenoribus; & uetusta iure hos-
picii. & quae pacis reddendae; helene semp
auctores fuerunt. omne uis belli achiuos ab-
stinuisse. casibus deinde uarus antenore
cum multitudine eneei quae seditione ex pa-
phlagonia pulsus. & sedes a duce rege phi-
lemene a troiam amisso querebas ue-
nisse in iunium adriatici maris sinum
euganibus; qui in mare alpesque incole-
bas pulsus. enetos troianosque eas tenuis-
se tras. & inque primo egressi sunt locum troia uo-
cat. pagusque inde troiano nomen est gens uniuersa
ueneti appellati. enean ab simili clade domo
pugni. sed ad maiora rerum initia ducentibus
fatis primo in macedonia uenisse. inde sicili-
am querentem sedes delatum. ab sicilia classe ad
laurentem agrum tendisse. troia a huic loco
nomen est. ubi egressi troiani quibus ab imenso prope
errore nihil propter arma & naues superesse. cum
peditum ex agris agerent. latinus rex ab originibusque
qui tunc ea tenebant loca ad arcendam uiam adue-
narum armati ex urbe agrisque ecurrunt.
Duplex in desama est. Alii pro uictum latinum
pacem cum enea. deinde affinitatem unxisse tra-
dunt. alii cum instructe acies constitissent. postquam
signa canerent. processisse latinum in primores.
ducesque aduenarum euocasse ad colloquium per-
cunctatum deinde qui mortales essent. unde aut
qui casu profecti domo. quibus querentes in agrum
laurentinum exisset uenisset. postquam audie-
rit multitudinem troianos esse. ducem eneam
filium anchise & ueneris. cremata patria
& domo profugos sedem condendaeque urbi lo-
cum querere & nobilitatem ammissatum gentis.
iurisque & animi uel bello uel paci paratum dex-
tera data fide future amicitiae sanxisse. inde
sedes uictum in duces. in exercitum salutatione

facta. eneam apud latinum fuisse in hospicio. ubi la-
tinum apud penates deos domesticum publico ad-
uansse sedes. filia enee in matrimonium data.
ea res utique troianis spe affirmat. tandem stabili
certaque sede finiendi et totius oppidii condit.
eneas ab nomine uxoris launium appellat.
breui stirpis quoque uirilis ex nouo matrimonio
fuit. cui ascanium parentes duxerunt nomen. Bello
deinde ab originibus troianisque simul petiti. tur-
nus rex rutulorum cuius pacta launium ante aduen-
tum enee fuerat. prolatum sibi aduenam egre pati-
entibus simul enee latinoque bellum intulerat. He-
uira acies leta ex eo certamine abire. uicti
rutuli. uictores ab originibus troianisque ducem
latinum amiserunt. Inde turnus rutulorum; diffi-
si rebus ad florentes opes etruscorum melenti-
umque regem eorum. confugit. qui cetero opulento tum
oppido imperitans. iam inde ab initio mi-
nime letus nouae origine urbis. & tum nimio
plusquam satis tutum esse accolis rem troianam
crescere ratus. haud grauati socia arma
rutulis uicinat. Aneas aduersus tanti belli ter-
rorem ut animos ab originibus sibi conciliaret. ne
sub eodem iure solus; etiam nomine omnes essent. la-
tinus utraque gentem appellauit. Nec deinde ab o-
niginibus studio ac fide troianis erga regem eneam
cessere fretusque; his animis coadescitum in dies
magis duos populos eneam quamquam tanta opibus
etruria erat. ut etiam in terras solus. & mare etiam
a protra italie longitudinem ab alpi ad fretum
siculum fama nominis sui impleisset. tam cum me-
nibus bellum pulsare posset iacere copias eduxit.
Secundum inde plura latinis enee etiam ultimum ope-
rum mortalium fuit. Situs est quoniamque; cui dicitur uis-
fasque. super numicum flumen. iouem indigetem apud
latinos. Hondum maturus impio ascanius enee filius e-
rat. Tam id impium et ad puberem etatem incolume
mansit. tantis pro tutela muliebri. tanta in do-
les in launium erat. Nec latina & regnum auctum
patrumque; puero aetate. Haud ambigua quae enim rem ta-

uetere pcepto affirmet. hincine ascanti an ma-
ior quā hic creusa matre ilio incolumi natus.
comesq; inde patre fuge. quē uiliū eundē uilia
gens auctore nominis sui nuncupauit. Is asca-
nus ubicūq; & quacūq; matre genuit. certe
natiū enea constat. abundante launi multi-
tudine. florentē iā ut tū reserant atq; opulen-
tā urbē matri seu nouetce reliq̄t. nouā ipse
aliā sub albano monte cōdidit. quē absitū pot-
recte idosō urbis longa alba appellata. Inter
lauumū & albā longā coloniā deductā tri-
ginta ferme interfuere anni. tantū tam opes
creuerat. maxime susus etruscis. ut ne morte
qdē enee. nec deinde int̄ muliebri tuteā ru-
dimentūq; p̄mū puerilis regni mouere ar-
ma. aut merenti etrusq; aut alii accole. ausē
sint. Lar ita cūenerat. ut etruscis latinisq; flu-
uius albula. quē nē tyberī uocant. sinus esset.
Siluius deinde regnat ascanti fili. casu qdā in
siliū nat. Is enea siluiū creat. is deinde latinū
siluiū. ab eo aliq̄d colonie deducte. p̄t̄isci latini
appellati. Mansit siluius p̄ca omib; cognomen.
q̄ albe regnarunt. latino alba ort. alba atys.
atyrne capis. capi capetus. capeto. tyberin. q̄ in
traiecto albule amnis submersus. celebre ad
posteror nom̄ flumini dedit. Agrippa inde fili
tyberini. p̄ agrippā romulus siluius a patre
accepto imperio regnat. uentino fulmine
ict. regnū p̄man tradidit. is sepult̄ in eo colle
q̄ nē pars romane ē urbis. cognom̄ collifecit.
Lca deinde regnat. is numitorē atq; amulū
p̄creat. Numitori q̄ stirpis maximū erat. reg-
nū uetustū silue gentis legat. Ius tam uis
potuit. quā uoluntas pat̄s. aut uerecundia
etatis. Iulso fr̄e amulius regnat. Adidit scele-
ri seclus. stirpē fratris uirilem int̄emit. Ius
filie ree silue p̄speciē honoris cū uestalē ea
legisse. p̄petua uirginitate spē part̄ ademit.
Sed debebat ut opinor satis tante origo urbi.
maximiq; scdm̄ deor. opes imperu p̄ncipiū.

Et cōpressa uestalis cū geminū partū edidisset.
seu ita rata. seu q̄a d̄s auctor culpe honestior
erat. matre incerte stirpis partē nuncupat.
s; nec dii homines aut ipsa aut stirpē acru-
ditate regia uindicat. Sacerdos uinda ius
todia datur. pueros imp̄fluente aquā mitti
uiget. forte quadā diuinit̄ sup ripas tyberis
effusus. lenib; stagnis. nec aduri usquā adusti-
cui sū potest. amnis. & posse quāuis langu-
da met̄gi aqua infantes spē ferentib; dabat.
Ita uelut defuncti regis imperio i prima
alluue ubi nō ficus ruminalis ē. romulātē
uocata ferunt. pueros exponunt. uaste tū i his
solitudines erant. Tenet fama. cū flui tantem
alucū q̄ expositi erant pueri p̄tenu in sicco
aqua destitisset. lupā sicientē er montib;
q̄ circa st. ad puerilē uagritū cursū flexisse.
eā sumissas infantib; adeo mite p̄buisse mā-
nas. ut lingua lambente pueros magister
regni pecoris inuenerit. Faustulo fuisse nom̄
ferunt. ab eo ad stabula laurentie uxorū edu-
candos datus. St q̄ laurentiā uulgaro corpo-
te lupā int̄ pastores uocata putent. idē lo-
cū fabule ac miraculo datū. Ita geniti itaq;
educati. cū p̄mū adoleuit etas. nec instabu-
lis. nec ad pecora segnes. uenando pagrare
saltus. Hinc a obore corporib; animisq; sup̄to-
iā n̄ ferat tantū st̄et nese. s; in latrones p̄da-
onustos impet̄ facere. pastorib; q; rapta diu-
dere. & cū his crescente in dies grege iuue-
nū setia ac iocos celebrare. Lātū i palatio
monte lupcal hoc fuisse ludicrū ferunt.
& apallantea urbe archadica pallantiū.
deinde palatiū montē appellatū. ibi euan-
drū q̄ reo genere archadū multis ante
tēpestatib; tenuerit loca sollepne allatū
et archadia instituisse. ut nudi iuuenes
liceū pana ueniantes p̄usū atq; lasciuā
currerent. quē romani deinde uocauerunt
inuium. Hanc dedit ludicrū cū sollepne

notū esse. insidiatos obira p̄de amisse latines.
cū romulus iū se defendisset remū cepisse. cap
tū regi amulio tradidisse. Vltro accusantes
crimini maxime dabat. innumitoris agros
abhis impetū fieri. inde eos collecta iuuenum
manu hostile in modū p̄das agere. Sic numito
ri ad supplicium remi dedit. Iā inde ab initio
faustulo spes fuerat. regū stirpē apud se educa
ri. Illā & expositos iussu regis infantes sciebat.
& tēpus q̄ ipse eos sustulisset. ad idip̄m cōgrue
re. sed rē immaturā nisi aut p̄ occasione aut
p̄ necessitate aperire noluerat. Necessitas p̄or
uenit. Ita metu subactus romulo rē aperit
forte & numitori. cū i custodia remū habe
ret. audissetq; geminos eē fr̄s. cōparando eta
tē eoz. & ipsā minime seruile indolē. tetige
rat animū memoria nepotū. Sciscitando
codē p̄uenit. ut band p̄cul esse. q̄n remū ag
nosceret. Ita undiq; regi dolus neclit. Romu
lus n̄ cū globo iuuenū. nec enī erat ad uī
aptā par. s; alius alio itinere iussis certo tē
pore ad regū uenire pastorib; ad regē im
petū facit. & ad domo numitoris alia cōpa
rata manu adiuuat remus. ita regē ob
truncat. Numitor int̄ p̄mū tumultum
6. hostes iuasisse urbē atq; ad ortos regū dictitans.
cū pubē albana in arce p̄sidio armisq; obtinen
dā euocasset. p̄ quā iuuenes p̄petrata cede pet
gere ad se gratulantes uidit. ex t̄plo aduoca
to cōilio scelera iū se fr̄s. originē nepotū. ut ge
niti. ut educati. ut cogniti esset. cede deinceps
tyranni. seq; ei auctore ostendit. Iuuenes p̄me
diā contione agmine ingressi. cū auū regē
salutasset. secuta ex omī multitudine cōsen
tens n̄q; ratū nom̄ impetūq; efficit. Ita nu
mittori albana rē p̄missa. romulū romūq; cu
pido cepit in his locis ubi expositi. ubiq; educa
ti erant. ut his cōdende. & sup̄ erat multitudo
albanoz. latinoz. q; ad id q; pastores accesser
at. q̄ om̄s facile spē faceret. parua albam.

parū launū. p̄ ea urbe que cōdētē fore.
Int̄uenit deinde his cogitationib; auitū malū.
regni cupido. atq; inde sedū certam̄ coortū
asatis miti p̄ncipio. quō gemini esset. nec eta
tis uerecundia discrimen facere posset. ut
du quoz. in tutela ea loca esset. augurus le
gerent. q̄ nom̄ noue urbi daret. q̄ cōditā im
petio regeret. Palatū romulus. remi auenti
nū ad in augurandū tēpla capuū. Por̄ re
mo augurū uenisse fertur. sex uultures.
iāq; nuntiato augurio cū duplex numerus
romulo se ostendisset. utriūq; regē sua multi
tudo cōsalutauerat. tēpore illi p̄cepto. at
hi numero auū regnū traherant. Inde cū
alteratione cōgressi certamine itarū. ad ce
dere uertunt. Ibi inturba ictus remi cecidit.
Vulgatior fama ē. ludibrio fr̄is remū nouos
transiisse muros. Inde ab urato romulo cū
uerbis q; q; increpitans adiecisset. sic deinde
q̄ cuiq; alius transiliet menia mea int̄fectū.
Ita solus potius imperio romulus. Conditā
urbis cōditoris nomine appellata. Palatū
p̄mū in q̄ ipse erat educatus inuuit. Sacra
dus alus albano ritu. greco. herculi ut ab
euandro instituta erant facit. Herculē in
ea loca gerione intempto boues mixta specie
abegisse memorant. ac prope tibet̄ in
flumī qua p̄ se armū agens nando tra
iecerat. loco herbido. ut q̄ete & pabulo leto
reficeret boues. & ipsū fessū uia p̄ cubuisse.
Ibi cū cū cibo unūq; grauātū sopor̄ oppres
sisset. pastor accola ei loci nomine cacus.
ferox uirib; captus pulchritudine boui. cū
auertere eā p̄dā uellet. q̄a si agendo armen
tū in speluncā cōpulisset. ipsa uestigia que
rentē dn̄m eo deductura erant. auersos
boues eximū queq; pulchritudine caudis
in speluncā traxit. Hercules ad p̄mā auto
rā somno excitus. cū gregē p̄lustrasset oculi.
& partē ab eē numero sensisset. p̄git ad

proximā speluncā. si forte eo uestigia ser-
rent. Que ubi omnia foras uersa uidit. nec
in partē aliā ferre. confusus atq; incertus
animum ex loco infesto agere porro armū
occipit. Inde cū adte boues quedā addesti-
derūt ut sit relictarū mugissent. reddi-
ta in clusarū ex spelunca bouū uox hercu-
lō conuertit. Quē cū uadente ad spelun-
cā cacus in phibete conat' esse. ietus ola-
na. fidem pastorū nequā inuocans.
morte occubuit. Iuander tū ea p̄fugus
ex pelo p̄nesso auctoritate magis quā
imperio regebat loca. uenerabilis uir-
miraculo litterarū rei noue' int' rudes
artū homines uenerabilior diuini-
tate credita carmente matris. quā
fatiloquā ante sibille in italia aduen-
tū. mirate he gentes fueras. Is tū euan-
der cōkursu pastorū. trepidantū circa
aduentā manifeste reū cedis erectus. post
quā facinus facinorūq; causā audiuit.
habitu formāq; aliquantū ampliorē
augustiorēq; humana intuens. rogitat
qui uir esset. Vbi nom̄ patre'q; ac patā
accepit. ioue nate hercule salue inquit.
te m̄ mat' ueridica interpret' deum.
aucturū celestū numerū cecinit. tibiq;
atā hic dicatū iri. quā opulentissima
olim int'ris gens maximā uocet. tuoq;
ritu colat. De teta hercules data. accipe
te se omen. impleturūq; fata. ara cōdita
ad dicata ait. Ibi dū p̄mū boue eximia cap-
ta de grege sacrū poticus ac pinarius que-
tū familie maxime inclite ea loca icolebas.
factū. forte ita euenit. ut poticu ad tēp̄s
presto esset. hisq; erca apponerent. pina-
riu ercis adēsis ad ceterā ueniret' dapē. In-
de institutū mansit. donec pinariū gen'
fuit. ne ercis sollepnū uescerent. Loticu
ab ouandro edocti antistites sacri ei per-

multas etates fuerat. donec tradito seruis pub-
licis sollepnū familie ministerio gen' omne
potitiorū interit. Hec tū sacra tomulus u-
na cromūb' peregrina suscepit. iā tū in mor-
talitatis uirtute parata ad quā eū sua facta
ducebat' fautor. reb' diuinis rite p̄petatis
uocataq; ad conciliū multitudine que coales-
cere in ppli uniuū corp' nulla re p̄tē quā
legib' poterat. uita dedit. que uas cā generi
hominū agresti fore ratus. si se ipse uenerabi-
lem insignib' imperii fecisset. cū cetero habi-
tu se augustiorē tū maxime xii. lictoribus
sūptis sect'. Alii ab numero auuū que augu-
rio regnū portenderūt. eū secutū nume-
rū putant. Ne haud penitet eorū sententia
ēē. q̄b' & apparitores q̄ hoc gen' abert' uscis fi-
timus. unde sella curulis. unde toga. p̄tēta
sūpta ē. numerū q̄q; ipsū ductū placet. &
ita habuisse etruscos q̄d ex xii. pplis cōmunit'
creato rege singulos singlū ppli lictores de-
derūt. Crescebat interī urbs munitionib'
alia atq; alia appetendo loca. cū inspē ma-
gis future multitudinis q̄d ad id q̄d tū ho-
minū erat muniret'. deinde ne uana urbis
magnitudo ēēt. adiciende multitudinis
causa. ueteri cōsilio condentū urbes. q̄ obscu-
rā atq; humilē cōciendo ad se multitudinē
natā eterra sibi p̄ole' ementiebant. locū
q̄ nē septus descendit' int' duos lucos ē.
asylū aperit. Cō ex finitimis pplis turba
omīs sine discrimine. liber anseruis ēēt
auida nouarū rerū p̄fugit. Is p̄mū ad-
ceptā magnitudinē roboris fuit. cū iā
uirū haud penitente cōsiliū deinde uirib'
parat. Centū creat senatores. siue q̄a is nu-
merus satis erat. siue q̄a soli centū erant
q̄ certari patres possent. patres certe ab hono-
re. patriciq; p̄ genes eorū appellati. Iā res
romana adeo erat ualida. ut cuiuslibet fi-
nitimarū ciuitatū bello par esse. Sed pe-

nuptia mulierū hominis etate duratura
magnitudo decrat. q̄b̄ nec domi spes prolis
nec cū finitimis conubia essent. Tū ex con
silio patrū romulus legatos circa uicinas
gentes misit. q̄ societate conubiūq; nouo
pplo peteret. urbes q̄q; ut cetera ex infimo
nasci. dem qua sua uirtus ac diuina mag
nas opes sibi magnūq; nom̄ facere. satis scire
origini romane & deos affuisse. & n̄ defutu
rā uirtute. p̄inde ne grauarent homines
cū hominib; sanguinē ac genus miscere.
Huiusmodi benigne legatio audita est. Ad eos simul spernebant.
simul tantā in medio crescentē molem sibi ac posteris
suis metuebant ac plerisq; rogantib; dimissi eo qd̄
feminas q̄q; asylū apuissent. id enim demū conubiū
fore. Egre id romana pubes passa. & haud dubie aduū
spectare recepit. Cui tēp̄ locūq; aptū ut daret ro
mulus. egritudine animi dissimulans. ludos ex in
dustria parat neptuno equestri sollempnis. consuabā
uocauit. Indici deinde finitimis spectaculū iube. q̄n
toq; apparatu tū sciebant. aut poterant concelebratū.
ut reclarā expectataq; facerent. Multi mortales con
uenerunt. Audio etiā uidente noue urbis. maxime
proximi q̄q; cenuncenses. crustumini. antenantes. lāsa
bing. om̄is multitudo cū liberis ac conuigi uenit. In
uitati hospitāliti p̄domos cū sicuti meniaq; & frequē
tē tectis urbe uidissent. mirant̄ tā breui rē romanā
creuisse. Vbi spectaculi tēp̄ aduentū. dedit q; eo
mentes cū oculis erant. tū ex cōposito orta uis.
signoq; dato uiuent̄ romana ad capiendā uir
gines discurrat. Magna pars forte inque queq;
inciderat rapte. quāsdā forma excellentes p̄mo
rib; patrū destinatas. ex plebe homines q̄b; datū
negotiū erat domos deseruit. Vnā longe ante
alias specie ac pulchritudine insignē a globo
thalassu cui dā raptā feruit. multūq; sciscitant
b; eunā eā ferret. idē tū de neq; uolaret. tha
lassio ferri clamitanti. inde nuptiale hanc
uocē factā. Turbato p̄ metū ludicri. mesti
parentes uirgini p̄fugunt. incusantes inolati

hospiti sedis. deūq; inuocantes. cui ad sollempne
ludosq; p̄sas ac fide decepti uenissent. Hec rapis
aut spes de se melior. aut indignatio ē minor.
Sed ipse romulus circuibat. docebatq; patrū
id supbia factū. q̄ conubiū finitimis negasset.
illas tam in matrimonio. in societate. for tu
narū omniū. ciuitatisq; & q̄ nihil carius hu
mano genere sit liberū fore. molliret in uas.
& q̄b; fors corpora dedisset. darent animos. se
pe ex iniuria p̄modū gram. orta. cog; melio
ribus usus uirū. q̄ anni sup̄ us q̄q; p̄ se sit.
ut cū suā uicē sumet officio sit. parentū etiā
patre q; expleat desiderū. Accedebat blandi
cie uirū. factū purgantū cupiditate atq;
amore. que maxime ad muliebres ingenū
efficaces p̄ces sunt. Lam admodū mitigati ani
mi raptis erant. At raptarū parentes tū maxi
me sordida ueste lacrimisq; & querelis ciuita
tes cecitabant. nec domi tantū indignationes
ētinebant. s; egrēgabant undiq; aditū tacū
regē sabino. legationes eo qd̄ maximū ta
cū nom̄ in his regionib; erat. Conueniebant
cenninenses crustuminiq; & antenantes erant
ad q̄s ei inuirię pars p̄tinebat. Lente agere
his tacus sabinoq; uisi sūt. Int̄ se tres pp̄li cō
munit̄ bellū parant. nec crustumini qd̄ atq;
antenates. p̄ ardore itaq; cenninensiu. satis se
impigre mouebat. ita p̄ se ipsū nom̄ cenninū.
in agrū romanū impetū facit. s; effuse uastan
tib; sit obuius cū exercitu romulus. leuq; cer
tamine docet. uanā sine uirib; irā. Exercitū
hincit fugatq; fusu p̄sequit̄. regē in phio obtin
cat. & spoliat. duce hostiū occiso. urbe p̄mo in
petu capta. Inde exercitū uictore reducto. ip
se cū factis uir magnificus. tū factor. ostenta
tor haurit minor spolia ducis hostiū cesi sus
pensa fabricato ad id apte ferculo gestens. in
capitolū ascendit. ibiq; cū ad quercū pastorū
b; sacra deposuisse. simul cū dono designa
uit tēplo iouis finis. cognom̄q; addidit.

do iupit̄ ferret̄ inq̄t̄ hec tibi uictor̄ romulus
rex regia arma sero tēplūq; his regionib; quas
m̄ animo metatūssū dedico. sedē optimis spoliis.
que regib; ducib; q; hostiū cēsis me auctore se
quentes posteri ferent. Hec tēpli est origo. qd̄
p̄mū omniū rome sacratū ē. ha deinde dū in
sū. nec ir̄tā conditoris tēpli uocē esse. qua
laturos eo spolia posteros nuncupauit. nec mul
titudine cōpositā ei domi uulgari laudē. bina
postea int̄ tot annos. tot bella opima parua
st̄ spolia. adeo rara ei fortuna decoris fuit.
Dū ea ibi romani gerus amēnatū exercitus
p̄ occasionē ac solitudinē in fines romanos in
cursionē facit̄ raptū. q; hos romana legio
ducta palatos in agris oppressit. hūi igit̄ p̄mo
impetu q; clamore hostes. oppidū captū. dup
pliciq; uictoria ouantē romulū heresia cū uir
p̄eib; raptarū sanguata orat̄ ut parentib; ea
rū d̄ sit ueniā. q; incūtatē accipiat. ita rē
coalescere cōcordia posse. facile impetratū.
Inde cōtra et uisum nos p̄fectus bellū inferentes.
Ibi min; etiā qd̄ alienis cladib; ceciderat̄ animi.
certaminis fuit. Utroq; colonie misse. plures
inuenta. q; p̄t̄ ubertate t̄re incrustumū
nomina daret̄. Et romā inde frequēt̄ migra
tū ē ap̄rentib; maxime ac propinqs raptā
rū. Homissimū ab sabinis bellū ortū. multoq;
id maximū fuit. Nihil enī p̄tā aut cupidita
tē actū ē nec ostendit̄ bellū p̄usquā in
tulit̄. Consilio etiā addit̄ dolus. Spuri
tarpei romane p̄erat̄ arci. Hui filia uirginē
auro corruptit̄ taci ut armatos in arce acci
piat. A qua forte ea tū sacris extra menia pe
titū ierat. Accepti obruta armis necauerē
seu ut in capta poti uideret̄. seu p̄dendi cre
pli causa. ne qd̄ fidū p̄ditori ēē. Ad dit̄ fabule
qd̄ uulgo sabinū aureas armillas magni pon
deris brachio leuo. gematosq; magna specie
anulos habuerit̄. pepigisse eā qd̄ in sinistris
manib; ēēt haberet. Lo scuta illi p̄auris

domus congeſta. Sunt q̄ eā ex pacto tradendi qd̄
in sinistris manib; ēēt. deſteto arma petiſſe di
cant. & ſt̄ande uſā agere. ſua ipſā p̄emptā met
cede. Tenuere tam̄ arce ſabinū. atq; inde poſteto
die cū romanū exercitū inſtructū. qd̄ int̄ palatiniū
capitoliniūq; collē cāpi ē copleſſet. n̄ p̄us deſcen
derūt in equū. quā ita & cupiditate recuperan
de arcis ſtimulante animos. in aduerſū roma
ni ſubiēte. p̄ncipes utriq; pugniā ciebat̄. Ab
ſabinis mettius curtius. ab romanis hoſtili. hic
rē romanā inq̄ loco ad p̄ma ſigna animo atq;
audacia ſuſtinebat. Ut hoſtili cecidit̄. c̄ſeſti ro
mana ielinat̄ acies. fuſaq; ē adueterē portā pa
lati. Romulus & ipſe turba fugientū actus.
arma ad celū tollens. iupit̄ inq̄t̄ tuſ uſſus au
b; hic in palatio p̄ma urbi fundamta. ieci ar
cē iā c̄elere emptā ſabinū habet̄. Inde huc ar
mati ſuperata media ualle tendunt̄. At tu
p̄t̄ d̄m hominūq; hinc ſaltū arce hoſtes. deme
t̄tore romanis. fugāq; ſedā ſiſte. Hic ego tibi tē
pli ſtatorū ionū. qd̄ monimētū ſit poſteris tua
p̄ſenti ope reſeruatā urbē eſſe uoueo. Hec p̄ca
tus ueluti ſi ſenſiſſet. auditas p̄ces. Hinc inquit
romani uip̄t̄ optimū maximū reſiſtere atq;
retetare pugniā iubet. Reſtiterē romani. tā
quā celeſti uoce uſſi. Ipſe ad p̄mores romulus
p̄uolat. Metti curtiū ab ſabinis p̄nceps ab arce
de cucurſerat. clamitans. uiciniū p̄fidōſ hoſ
p̄tes. imbelles hoſtes. iā ſciūt̄ longe aliud
ēē uirgines rapere. aliud pugnare cū uir̄s.
In eū hec gloriante cū globo ſerociſſimoz
iuuenū romulus impetū facit̄. ex equo tū
forte mettius pugnabat. eo pelli ſacili fuit.
Pulſū romani p̄ſecunt̄. & alia romana acies
audacia regis accenſa fundit̄ ſabinos. Metti
in paludē ſeſe ſtrepitu ſequentū t̄repidān
te eō coniecit. Auert̄ teratq; ea reſ etiā ſabi
nos tanti periculo uiri. & ille qd̄ de annuen
tib; ac uocantib; ſuis ſauore multoz addito
animo euadit̄. Romani ſabinūq; in media

Impetrat
mod.

conualle duoz montū redintegant plium Sedres
 romana erat superior. Tu Sabine mulieres quarū
 et inuicta bellū ortū erat. erimib passis scissaq;
 neſte. incto malis muliebri pauore. auſe ſe inter
 tela uolantia inferre. ex tranſuerſo impetu facto
 dirimere inſeſtas acies. dirimere itas. hinc uiros.
 hinc patres orantes. ne ſe ſanguine neſando ſoce.
 ri generiq; reſpergeret. ne parricidio macula
 rent partus ſuos. nepotū illi. hi libetoz. p̄gēme
 Si affinitatis int̄ uos. ſi conubū piget. innoſ uer
 tite itas. nos cauſa belli. nos milnerū accedū uiris
 ac p̄pinquos parentib ſum. Meli peribim. quā ſine
 alteriſ uirū uidue aut orbe uiuem. Illouent reſ
 cū multitudinē tū duces. Silentiū & repenti
 na ſit quies. Inde ad ſedus faciendū duces pro
 deū. Hec pace m̄. ſi ciuitate unā ex duab ſaci
 uis. Regnū conſociat. imperiū omē conferuſ
 romā. ita geminata urbe ut ſabiniſ aliqd tam
 daſet quiritiſ acurib appellati. Monimū ei
 pugne ubi p̄mū ex profunda emerſus palude
 eqſ curia inuado ſtatuit. curiā lacū appella
 rūt. Ex bello tā tristi leta repente par cariores
 ſabinaſ uiris ac parentib & ante om̄s romulo ipſi
 fecit. Itaq; cū pplim in curiaſ xxx diuideſet. nomi
 na earū curiſ impoſuit. Idū tradit. cū haud du
 bie aliquanto numeruſ maior hoc mulierū ſue
 rit. etate andiguitatib ſuis uirō. ue anſorte lecte
 ſunt. que nomina curiſ daſet. Eodē tēpoſe & cen
 turie tres eqtū conſcripſe ſuſ. Ramnienſeſ ab
 romulo. abtacio ticienſeſ appellati. Lucerū no
 minis & originis cauſa incerta ē. inde n̄ m̄ cō
 mune ſi cōſeſ etiā regnū duob regib ſunt. Loſt
 aliq̄t annos p̄pinq regis tacu legatos Lauren
 tiū pulſaſ. Lūq; Laurentiſ uirē gentiū agereſ.
 ap̄ tacū grā ſuoz. p̄ceſ pluſ poterat. Igit̄ illoz
 pena iſe uerit. Ilā Lauini cū ad ſollēpne ſac̄ficiū
 eo ueniſſe. cōcurſu facto uerit. Tam ſe cū min
 egre quā dignū erat tuliſſe romulū ſert. ſeu
 ob inſidā ſocietate regni. ſeu q̄a haud iuſtra
 ceſū credebat. Itaq; bello q̄dē abſtinuit. Ut

tam erpiarent legatū. inuicte regisq; cedet. ſed
 int̄ romā & Lauiniū urbes renouatū ē & cū
 hiſ q̄dē inſperata par erat. Aliud multo p̄piuſ
 atq; in ipſiſ p̄pe portuſ bellū ortū. ſidenateſ
 nimuſ uicinaliſ p̄pe ſe conualeſcere opeſ rati.
 p̄uſquā tantū robotiſ eēt. quantū ſuſcipi
 apparebat. occupat bellū facere. Inuentite
 armata inmiſſa. uiaſtant̄ agri. q̄d int̄ urbe
 ac ſidenatē. Inde ad lenā uerſi. q̄a deſertā
 tyberis arebat. tū magna trepidatione a
 greſtū populant̄. tumultuſq; repenſ cragiſ
 in urbe illatūſ p̄nuntio ſunt. Excit romulūſ.
 neq; em̄ dilationē pati tantū. uiciniū bellū
 p̄aterat. exercitū educt. Caſtra a ſidenatē mille
 paſſū locat. Lbi modico p̄ſidio relicto egreſſiſ
 om̄ib copuſ parte militū locaſ circa denſa
 obſita uirgulta obſcuriſ ſubſidete in inſidiſ
 uulſit. Lū parte maiore atq; om̄i equitatu
 p̄fectuſ. id q̄d querebat. tumultuoſo & minaci
 genere pugne. ad eq̄tando ipſiſ p̄pe portuſ hoſte
 exēuit. ſuge q̄q; que ſimulanda erat eadē
 equeſtriſ. pugna cauſā min̄ mirabile dedit. ſe
 cū uelut int̄ pugna ſugeq; c̄ſiliū trepidante
 eq̄tatu pedes q̄q; reſerret gradū. pleniſ repen
 te portuſ eſſuſi hoſteſ. Impulſa romana acie
 ſtudio inſtandi ſequendiq; trahunt ad locū i
 ſidiarū. Inde ſubito exorti romani tranſuer
 ſā in aduſ hoſtū aciem. Ad dunt pauore
 mota caſtriſ ſigna eoz q̄ in p̄ſidio relicti ſu
 erant. Ita multiplici terrore p̄culſi ſidena
 teſ p̄uſ bene quā romulūſ q̄q; cū eo uiriſ etat̄
 circū agerent. ſremiſ eqſ. terga uertunt. mul
 toq; eſſuſiſ. q̄ppe uicta fuga. q̄ ſimulanteſ.
 paulo ante ſecuti erant. oppidū repetebant.
 n̄ tam erpuere ſe hoſti. Herenſ intergo roma
 n̄ p̄uſquā ſoteſ portuſ obicerent. uelut
 uno agmine irrupit. Belli ſidenatēſ c̄tagio
 ne irritati uelentiū animi & conſanguini
 tate nā ſidenateſ q̄q; & ruſci fuerunt. & q̄d
 ipſa p̄pinqtaſ loci ſi romana arma om̄ib

Herzog August Bibliothek
 Wolfenbüttel
 Gray Scale
 0 1 2 3 4

in festis similibus essent stimulabat. In fines
romanos excurserunt. populabundi magi
quā iusti more belli. Itaque in castris positis. nō
expectato hostiū exercitu rapta ex agris p̄da
portantes. uicos redierunt. Romanū cōtra p̄quā
hostē magis nō inuenit dimicationi ultime
instructū. intentūq; tyberim transit. Quē
p̄quā castra ponere & ad urbē accessurū
uidentes audiuerunt. obuiā egressi. ut poti
acie decernerent. quā inclusi de tectis
menibq; dimicaret. Ibi uirib; nulla par
te aduersis. tam ueterani robore crederet
rex romanū uincit. p̄secutūq; fusos ad membra
hostes. urbe ualida muris ac situ ipso mu
nita abstinuit. Agros rediens uastat. uleis
cendi magis quā p̄de studio. Itaque clade
haud minus quā aduersa pugna subacti
uidentes pacē petitiū oratores romā mit
tunt. Agri parte multatis. in centū annos
inducite date. nec ferme romulo regnante
domi milicieq; gesta. quox. nihil absouū
fidei diuine originis diuinitatisq; p̄ morte
credite fuit. Non animū in regno autto re
cupetando. nō cōdende urbis cōsiliū. nō bello
ac pace firmande. Ab illo enī p̄fecto uirib;
datis tantū ualuit. ut in xl. deinde annos
tūtā pacē haberet. Multitudini tam grati
or fuit. quā patrib;. longe ante alios accep
tissimū militū animis. Trecentosq; armatos
ad custodia corporis q̄s celetes appellauit.
nō in bello solū. s; etiā in pace habuit. His in
mortalib; editis operib;. cū ad exercitiū re
censendū concionē i cāpo ad capre palu
dē haberet. subita exorta tēpestas cum
magno fragore tonitribq; tā denso re
gē operuit nubo. ut cōspectū ei cōcioni
abstulerit. nec deinde interis romulū fuit.
Romana pubes sedato tandē pauore. post
quā certā turbido die serena & tranquilla
lux redit. ubi uacua sedē regiā uidit

& si satis crederet patribus q̄ p̄mi steterat.
sublimē raptū p̄cella. uelut. tam orbitatis me
tu uicta. mestū aliquā diu silentiū obtinuit.
Deinde apaucis inuicio facto. dñi dō natū. regē
parenteq; urbis romane saluete uniuersi ro
mulū iubent. Pace p̄cib; exposcunt. ut uolens
ppici suā sep̄ sospitet p̄genem. Fuisse credo
tū q̄q; alios. q̄ disceptū regē patriū manibus
tacti argueret. manauit enī hec q̄q; sub obscu
ra fama. Illā alterā admiratio uiri & pauor
p̄sens nobilitauit. & cōsilio etiā unū hominis ad
dita rei dicit fides. Itaque p̄culus uilius sollicita
ciuitate desiderio regis. & insensa patriū. gra
uis ut tradit quā uis magne rei auctor. in
cōtionē p̄dit. Romulus inq̄t. quiritēs parens
urbis hui; p̄ma hodierna luce celo repente
delapsus. se in obuiā dedit. Cū p̄fusus horro
re uenerabundusq; astitisset. petens p̄cib;. ut
cōtra intueri fas esset. abi nuntia inq̄t
romanis celestes ita uelle. ut mea roma ca
put orbis t̄rarū sit. Itaque de re militare co
lant. sciantq; & ita posteris tradant. nullas
opes humanas armis romanis resistere posse.
Hec inq̄t locut. sublimis abiit. Mirū quan
tū illi uirō nuntianti hec fides fuerit. quaq;
desideriū romuli ap̄ plebem exercitiūq; facta
fide in mortalibus lenitū sit. Patriū interī
animos certam regni accupido uersabat.
nec dū a singulis q̄a nemo magnopere emi
nebat in nouo pplo p̄uenerat. factionib; int̄
ordines certabat. Oruindi absabinis. uega
p̄ tacti mortē absua parte nō erat regnatū
in societate equa possessionē impetū amitt
teret. sui corporis creati regē uolebat. Ro
mani ueteres peregrinū regē asp̄nabant.
In uariis uoluntatib; regnare tam om̄s
uolebat. libertatis nō dū dulcedine expta.
Timor deinde partes incesit. ne ciuitate
sine imperio. exercitiū sine duce. multa
rū circa ciuitatū irritatis animis. uis

aliqua externa adoraret. Et esse igitur aliquod caput
placbat. & nemo alteri cedere in animu indu
cebat. Ita re inter se centu patres decem decurios
factis. singulisque in singulas decurias creatis qui
sime reru p essent consociati. Nec imperitabant.
un cu insignib imperu & licitorib erat. Quinq;
dieru spacio finiebat imperiu. ac p omis ior be
ibat. Annuuq; int uallu regni fuit. Id ab re
qd ne qq; tenet nom. int regnu appellatu.
Et emere deinde plebs multiplicata seruitu
te. centu puuo dominos factos. nec ultra ni
si regem & ab ipsis creatu uidebant passuri.
cu censuisset & amoueri patres. offerendu
ultra ran. ita gram incunt. suma potesta
te p plo pmissa. ut n plus daretis uiriqua de
tineret. Deceuerunt eni ut cu p plo regem
uississet. idie rati ee. si patres auctores fierent.
Hodie qq; in legib magistratibq; rogandis
usur pat. Id eni us in adpta pusqua ppls
suffragiu inerat. in uictu comittoru euen
tu patres auctores fiunt. Tu inter p ex ctione
ad uocata. qd bonu faustu felixq; sit inqt q
rtes regem create. Ita patrib usiu e. patres
deinde si dignu q scds ab romulo numeret
crearitis auctores fieri. Ad eo id gratu plebi
fuit. ut ne uicti beneficio uiderent. idm
scisceret. iuberentq; ut senat decerneret.
q rome regnaret. Inclita iusticia religioq;
ca tepestate nume pompiliu erat. Curibus
sabinis habitabat esultissim uir. ut i illa
qsgua ee etate poterat. omis diuini atq;
humani uirg. ductore doctrine ei qa n ex
tat ali falso sanu p rtagora eduit. que ser
uio tullio regnante rome centu apli i uita
na italie ora circa meta pontu heradeaq;
& crotona iuueniu emulantiu studia cet
habuisse cstat. Ex qb locis & si eide etatis fu
isset. que fama isabinos. aut q lingue com
metrio quequa ad cupiditate descendit ex
ciussae. que psidio un p tot gentes disso

nas sermone moribq; p uenisse. Suopte igitur
ingenio teperati. animu uirtutib fuisse
opinor magis. instructuq; n ta pegrinus
artib qui disciplina terica ac tristi sabin
noz. ueteru q genere nullu qnda icorrupt
tus fuit. Audito noe nume patres romani
qua qua inclinari opes ad sabinos rege inde
supto uidebant. tam neq; se qsgua nec factio
nis sue aliu. nec deniq; patru aut ciuiu que
qua pferre illi uiro ausi. ad unu omis nume
popilio regnu deserendu de ceptum. Accitus
sic romul augurato urbe edenda. regnu
adeptus e. De se qq; deos esuli uisit inde ab
augure cui deinde honoris erga publicu
id ppetuuq; sacerdotiu fuit. Deduct iat ce
lapide ad meridiem uersus c sedit. augur
ad leua ei capite uelato sede cep. dextra
manu baculu sine nodo ad uncu tenens.
que lituu appellatur. Inde ubi p spectu
i agru urbeq; capto. deos pcat. regiones ab
orientem ad occasu determinauit. dextris ad
meridie partes. leuas ad septentrionem esse
dixit. signu ctra qd longissime c spectu oculi
serchab. ammo finit. Tu lituo in leua ma
nu translato. dextra i caput nume imposita
p cat. ita e. iuppit pat. si e fas hunc numa po
piliu cui ego caput teneo. regem rome ee. uti
tu signa nobis certa ad elara. sis int eos fines
q feci. Tu pegrin uerbis auspicia. que mitti
uellet. Quib missis. de clarat rex numa de
teplo descendit. Qui regno potit. urbe no
ua condita in armis uir e ca legibq; ac
morib de integro edere parat. Qd cu int
bella assuescere uideret n posse qppe esse
ros multia animos. mitigandu ferocem pplm
armoru de suetudine rat. ianu ad msi
mu arxi letu indice pacis belliq; fecit. a
ptus. ut armis esse ciuitate. clausus paca
tos curia omis p plos significaret. Bis deinde
p nume regnu clausus fuit. semel. t. mallio

cons post puniū p̄mū p̄fectū bellū. iterū q̄d
nr̄e etati dū dederūt. ut uiderem̄ p̄ bellū
actiā ab imp̄atore cesare augusto pace
ita marisq; par̄ta. clauso eo cū om̄iū circa fi
nitimoz societate. ac federib; un̄iūsc̄e animos.
positis ex̄ternoz periculoz. curis. ne luxuri
ares̄ ocio animi. q̄s met; hostiū disciplināq;
militari; cōtinuerat. om̄iū p̄mū rē admulti
tudine imp̄eritā. & illis sc̄is r̄ude. efficacissi
mā. deoz. metu inuicendū rat̄ ē. Qui cū des
cendere ad animos sine aliq; cōmento mira
culi n̄ posset. simulat sibi cū dea egeria con
gressus nocturnos ēē. eise monitu que accep
tissima dūcēt̄ sacra instituer̄. sacerdot̄es
suos cuiq; deoz p̄ficere. atq; om̄iū p̄mū adcur
sus lune ī duodecī menses distribuit annū.
quē q̄a tricenoz dies singulis m̄sib; luna n̄ ex
plet. desuntq; dies solido anno q̄ solsticiali cir
cū agit̄ orbe. int̄ kalares m̄sib; int̄ ponendis
ita dispensauit. ut uicesimo anno admetā can
dē solis unde orsi esset̄ plenis om̄iū annoz
spacis dies egrueret̄. Idē nefastos dies fastosq;
fecit. q̄a aliquando nihil cū p̄plo agi uile fu
turū erat. tū sacerdotib; creandis animū ad
iecit. quāq̄m ipse plurima sacra obibat. ea
maxime que nē addiale flamine p̄tinet̄.
Sed q̄a ī ciuitate bellicosa plures romuli q̄m
nume similes reges putabat fore. utrosq;
ipsos ad bella. ne sacra regie uicis desererent̄.
flamine. ioui assiduū sacerdotē creauit. in
signiq; cū ueste & curuli regia sella adorna
uit. Huic duos flamines adiecit. marci unū.
alterū q̄rino. Virginesq; ueste legit. alba
oriundū sacerdotiū. & genti cōditoris haud
alienū. His ut assidue rēpl̄ant̄ stites ēēt̄. sti
pendiū de publico statuit. uirginitate aliisq;
ceremoniis uenerabiles ac sc̄as fecit. Alios nē
ru marci graduos legit. tuniceq; pictē in
signe dedit. & sup̄ tunicā encū pectori te
gumen. celestiaq; arma que ancilia appel

lant̄ ferre. ac p̄ urbe ire canentes carmina cū
tripudis sollempni saltatu iussit. Pontificē deinde
nume marci. m̄ f̄ ex patrib; legit. eiq; sacra
om̄ia exscripta exsignataq; attribuit. q̄b; hostis.
q̄b; dieb; adque tēpla sacra fierent. atq; unde ī
cos sup̄tus pecunia erogaret̄. cetera q̄q; om̄ia
publica p̄uataq; sacra pontificis sacis subiecit.
ut esset̄ q̄ consultū plebes ueniret. neq; diui
ni uiris negligendo patos rit̄ peregrinosq; ad
sciscendo turbarent̄. nec celestes m̄ cerimonias.
s; iusta q̄q; funebria placandosq; manes. ut idē
pontifex edoceret. queq; p̄digia fulminib; alio
ue q̄ uisu missa susciperent̄. atq; curarentur.
Ad ea elicienda exmentib; diuinis ioui eucio
arā in auentino dicauit. d̄m̄q; c̄sulit̄ au
guris que suscipienda essent. Ad hec c̄sultan
da. p̄cūandāq; multitudine om̄iū. quī & ar
mis cūersa. & animi aliq; agendo occupati
erant. & deoz assidua īfidens cura. cū inter
esse reb; humanis celeste num̄ uideret̄. ea
pietate om̄iū pectora imbuetat. ut fides ac
uisurandū p̄rimo legū ac penarū metu
ciuitatē regetet̄. & cū ipsi se homines inte
gis uelut urui crepli motes formaret̄. tū
firmam etiā p̄pli q̄ ante castra n̄ urbe po
sitā ī medio ad sollicitandā om̄iū pacē cre
didet̄. in eā uerecundia adductis. ut
ciuitatē totā in cultū uersā deoz. uiolare
duceret̄ nefas. lucus erat. quē mediū ex o
paco specu fons p̄enni rigabat aqua. Quo
q̄a se p̄sepe numa sine arbitris uelut ad con
gressū deē. inferebat. camenis eū lucrū sacra
uit. q̄d earū s̄ c̄cilia cū conuige sua egeria
ēēt̄. & soli fidi sollempne instituit. Ad id sacra
rū flamines bigis curru arcuato uehi iussit.
maniq; ad digitos usq; ī uoluta. rē diuinā
facere significantes fide tutandā. sedeq; ei
etiā ī dext̄is sacratā ēē. Multa alia sacri
ficia. locaq; sacris faciundis que argeos
pontifices uocant̄ dedicauit. Om̄iū tam

maximū ei operū fuit. tutela p̄ omē regnū tēpus
haud minor pacis quā regnū. Ita duo deinceps
reges. alius alia uia. ille bello. hic pace ciuitatē
auxerunt. Romulus septē & xxx. regnauit annos.
numa tres & quadraginta. Cū ualida tū tēpeta
ta & belli & pacis ar̄tib' erat ciuitas. Hume morte
aditū regnū res redit. Inde tullū hostiliū ne
pote hostiliū. cui inuisima ar̄ce clara pugna ad
uersus sabinos fuerat. regē ppl's iussit. Patres aut
tores facti. Hic n̄ solū primo regi dissimulū. sed se
rocior. etiā quā romulus fuit. Cū etas uiresq; tū
auita q̄q; glā animū stimulat. Senescere q̄
ciuitatē ocio ratur. undiq; materia excitandi
belli querebat. forte euenit. ut agrestes roma
ni ex albano agro. albanū ex romano p̄das in
uicē agerent. Imperitabat tū q̄ publi' albe
vtriq; legati sese subidē tēpus ad res repeten
das missi. tullus p̄ceperat suis. negō p̄us man
data agerent. Satis sciebat negaturū albanū.
ita pie bellū indici posse. ab albanis socordius
res acta. Excepti hospitio ab tullo blande ac
benigne comites regis conuiuū celebrant. Tan
tisq; romani & res repetuerant potes. & negan
ti albano bellū intricesimū diem indixerat.
Hec renuntias tullo. tū legatis tullus dicendi
potestate q̄d petentes uenerit. Illi omniū
ignari. p̄mū purgando tēpus se inuitos
q̄cquā q̄d min' placeat tullo dicturos. s; imperio
subigi. res repetitū se uenisse. nū reddantur.
bellū indicere iussos. Ad hec tullus. Nunciate
in q̄t. n̄ro. regē romanū deos facere testes.
uter p̄us ppl's res repetentes legatos aspna
tos dimiserit. ut iēu om̄s expectat huius cla
des belli. Hec nuntias domū albanū. & bellū
utriq; sūma ope parabat. ciuili simillimū
bello. p̄pe int̄ parentes natosq; troiana uita
q; plem. cū lauinū ab troia. ab lauinio al
ba. ab albanis. stirpe regū oriundi romani
ēent. Cuentus tam belli munus miserabile
dimicationē fecit. q̄d nec acē certatū ē.

& rectis in dirutis altari' urbis. duo ppli iunū con
fusi sūt. Albani potes ingenti exercitu in agrū ro
manū impetū fecere. Castra ab urbe haud plus
q̄ng; milia passuū locant. fossa circūdat. Fossa
ciuili ab nomine ducis p̄ aliq̄t sc̄la appellata
ē. donec cū rē q̄q; nom̄ cū uetustate obeleuit.
In his castris ciuilius alban' rex mortū. Dictato
rē albanū mettū suffectū creat. Interi rex
tullus feror p̄cipue morte regis. magnūq; deoz
numen ab ipso capite or̄sū. in omē nom̄ alba
nū expetitū penas ob bellū impiū dicta
tant. nocte p̄teritis hostiū castris. in festo ex
ercitu in agrū albanū p̄git. La res abstantis
exciuit mettū. duci qua proxime ad hostē
potest. Inde legatū p̄missū nuntiate tullo
uiget. p̄usqua dimicet op' esse colloq̄o. si secu
cgressus sit. Satis scire eade allaturū. que ni
hilomin' ad rē romanā quā ad albanā p̄ti
neat. Haud aspnat' tullus. tā & si uana asse
rebant. in aciem educit. Excit' citā 7 albanū.
Post quā structi utriq; stabant. cū paucis p̄ce
rū in mediū duces p̄cedunt. Ibi in sit alban'.
iurias & n̄ redditas ex federe res que repetite
sint. & ego regē n̄m ciuiliū causā huius ēē bel
li audisse uideor. Hec te dubio tullo eade p̄
te fette. Sed si uera poti' quā dictū speciosa
dicenda sūt. cupido imperi ducos cognatos ui
cinosq; ppl's ad arma stimulat. neq; recte an
p̄petā int̄pretor. fuerit ista ei deliberatio
qui bellū suscepit. Ne albanū gēfendo bello
ducē creanete. Illud te tullo monitū uelle.
etrusca res quanta circa nos teq; maxime
sit. q̄ p̄pior uolscis. hoc magis scis. Nutū
illi t̄ra pluronū mari pollet. Memor esto.
iā cū signū pugne dabis. has duas acies spec
taculo fore. ut fessos confectosq; simul uic
torē ac uictū aggrediant. Itaq; sinos du
amant. q̄m n̄ contenti libertate certa in
dubiā imperi seruitiq; aleam im'. in ea
m' aliquā uia. qua utri impetent. sine

magna clade sine multo sanguine utriq; ppli
decerui possit. Illud displicet res tullo. quã gñi
tū indole animi. tū spe victorie ferocior
erat. Quærentib; utrimq; ratio in tū cui & for
tuna ipsa p̄buit materia. forte in duob; tū
exercitib; erat trigemini fr̄s. nec etate nec
uirib; dispares. horatios curiatiosq; fuisse satis
constat. Hec ferme res antiqua alia ē nobilior.
tam in te tā clara nominū et for̄ manet. u
trius ppli horatii. utri curiatu fuerit. Aucto
tores utroq; trahunt. Lures tam inuenio.
q̄ romanos horatios uocet. Hos ut sequat in
clinat animum. Cū trigeminis agunt reges. ut
psua q̄q; patria dimicent ferro. ibi impetr
um fore. unde uictoria fuerit. Nihil pecu
sat. Tempus & locus conuenit. Prigūa dimi
cates. sedus ictū. int̄ romanos. & albanos ē
his legib; ut cuiq; ppli ciues eo certamine
uicissent. is alteri pplō cū bona pace impe
ritaret. sedeta alia alius legib; ceterū eodē
m̄ omnia fuit. Cū ita factū accepim; nec ul
lius uetustior fedetis memoria ē. fecialis
regē tullū ita rogauit. lubes ne me rex cū
patre patrato ppli albanū sedus ferite. Lu
bente rege sagmina. inq̄t te rex posco.
Rex ait. purā tollito fecialis ex arce grami
nis herba. Purā attulit. postea regē ita ro
gauit. Rex facis neme tu regū nuntū
p̄. r̄. q̄ritū causa. comitesq; meos. Rex re
spondit. Q̄ sine fraude mea ppliq; roma
ni q̄ritū fiat. facio. fecialis erat m. uale
rius. patre patrātū spurū fuisi fecit. uer
bena caput capillosq; tangens. pat̄ patrāt
aduisurandū patrāndū id ē sancieudū
sit sedus. multisq; id uerbis que longo effata
artimine n̄ opere ē reserere pagit. Legib;
deinde recitatis. audi inq̄t pat̄ patrāte
ppli albanū. audi tu pplō albanū. Ut illa pa
lā p̄ma postremū ex illis tabulis cetera ue
recitata s̄. sine dolo malo. utiq; ea hic ho

die rectissime intellecta s̄. illis legib; p̄. r̄. por
n̄ deficiet. Si p̄or deserit. publico consilio dolo
malo. tū illa die iuppit̄ p̄. r̄. sic ferito. ut ego
hunc porcū hic hodie feriā tantoq; magis
ferito. quanto magis potes pollesq;. Id dixit
ubi. porcū saxo silice percussit. sua utē carmi
na albanū. suūq; iusurandū p̄suū dictatore
suosq; sacerdotes p̄egerunt. sedete ictū. tri
gemini sic cūenerat arma capuū. arma
tū. Cū sui utrosq; adhortarent. deos patrios.
patria ac parentes. q̄c q̄d cuiū domi. q̄c q̄d
in exercitu sit illoz. intueti man̄ feroces &
suo pte ingenio. & pleni adhortantū uo
cib; in mediū int̄ duas acies p̄cedunt. Con
sedetant utriq; p̄ castris duo exercit̄ p̄sentis ma
gis periculi quā cure ex portes q̄ppe impe
riū agebat̄ int̄ paucoz. uirtute atq; for
tuna posuū. Itaq; q̄ erecti suspensiq; i mi
nime gratū spectaculū animo icendunt.
Dat̄ signū. i festisq; armis uelut acies terri
minens animos gerentes magnoz exerci
tū cūcurrunt. Hec his nec illis periculū suū.
publicū imperiū seruitūq; obuersat̄ ani
mo. futuraq; ea deinde pate fortuna. quā
ipsi fecissent. It̄ p̄mo statū cū cursu in ceterue
te arma. mucantesq; fulserit gladiū. horro
ingens spectantes p̄tringuū. & neutro i cli
nata spe torpebat uox sp̄s; Conserus de
inde manib; cū iā n̄ mot̄ tantū corporū
agitatioq; anceps teloz. armozq; s; uulne
ra q̄q; & sanguis spectaculo cēt. duo roma
ni sup̄ alū alius uulneratis trib; albanis.
exspirantes corruerunt. Ad quoz casū cū
ē clamasset gaudio albanū exercitū. romanā
legiones iā spes tota. n̄ dū tam cura deseru
erat. exanimēs uice unū. que tres curiatu
circū steterant. forte is integer fuit. ut uni
uersis solus nequaquā par. sic aduersus sin
gulos feror. Ergo ut segregaret pugna eoz.
capessit fugā. ita ratus secururos. ut queq;

vulnere affectu corp' s'neret. Lam aliquantu' spa
cu ex eo loco ubi pugnatu' e' aufugerat. cu' respi
cens. uidet magnis int' uallis sequentes. unum
haud pcul abse e'e. in eu' magno impetu redit.
& du' alban' exercit' in clamat curiat'. uti o
pe' ferat' s'ri. ia horatius ceso hoste uictor
sedam pugna' petebat. te clamore qualis ex
insperato fauentiu' solet romani adiuuant
milite' suu'. & ille defungi p'lio festinat. Pruis
itaq; qua' aliter q' nec pcul aberat e' seq' posset.
& alteru' curiatu' conficit. lamq; equato mat
te singuli superat'. s; nec spe nec uirib' pares
alteru' intactu' ferro corpus & geminata uic
toria feroc'e incertam itiu' dabat. alt' fessu'
vulnere fessu' cursu' trahens corp' uictusq;
s'ri ante se strage uictori obicit hosti. Nec
illud p'liu' fuit. Roman' exultans duos inqt
s'ri manib' dedi. teiu' causa' belli huice
ut romanus albanu' impetret dabo. Vale
sustinenu' arma. gladiu' sup'ne uigulo de
figit. iacent'e spoliat. Romani ouantes ac gra
tulantes horatui accipiunt. eo maiore cu'
gaudio. q' ppe metu' reserat. Ad sepultura'
inde suq; nequaquam parib' animis uertunt.
q' ppe impetio alteri aucti. alteri ditionis
aliene facti. Sepulchra; q' q'sq; loco cecidit.
Duo romana uno loco p'uis albam. tria
albana roma' uer' sus. s; distantia locis ut
& pugnatu' e'. Prigu' inde digrederent'. 26.
roganti metuo ex sedere icto qd' imperaret
imperat tullus uti uuentute' iarmis ha
beat. usuru' se eoz' opera. si bellu' cu' uiceni
tib' foret. Ita exercitus inde domos abducti.
Princeps horati' ibat trigemina spolia p'se
gerens. cui soror uirgo que desponsata uni
exercit' fuerat. obuia ante porta' capena
fuit. cognitog; sup' humeros s'ris paludam
to sponsi qd' ipsa e'fecerat. soluit erines. &
flebilu' nomine sponsu' mortuu' appellat.
Mouet feroci uiceni animu' coplotatio so

poris inuictoria sua. tantoq; gaudio publico.
Stricto itaq; gladio simul uerbis increpans.
transfigit puella. ab hinc cu' immaturo amore
ad sponsu' inqt. oblita s'ri mortuoz'. unuq; ob
lita pate. Sic eat quecuq; romana lugebit hos
te. Atrox usiu' id facin' patrib' plebiq; s; recens
meritu' facto obstabat. tam raptus int' ad roge
rex ne ipse ta' tristis ingratiq; ad uulgus iu
dici ad sedm' iudiciu' supplicii auctor esse.
icilio ppli aduocato. diuum uir' inqt q' ho
ratio pduellione' iudicent. sedm' lege' facio.
Lex horren di carminis erat. Diui uiri pduel
lione' iudices. si aduim uir' puocaret. puo
catione certato. si uicerit caput obnubito. in
felici arbori re'ste suspendito. uerbato. uel
intra pomeriu' ul' extra pomeriu'. Hac lege
diuum uiri creati. q' se absoluerent n' rebant' ea
lege ne innoxii q' de posse cu' c'dep' nassent.
Tu' alter ex his. publi horati tibi pduellione'
iudica inqt. lictor colliga man'. accesserat
lictor. iniciebatq; laqueu'. Tu' horatius aucto
re tullo clemente legis interprete puoto in
qt. ita de puocatione certatu' ad pplm' est.
Nota homines s'ri in eo iudicio maxime publico
horatio patre. pelamante se filia' uir' cesam
iudicare. H' ita e'e't. patrio uir' ifilia' animad
uer' suru' fuisse. Urabat deinde. ne se. que' pau
lo ante cu' egregia stirpe consperisset. orbu'
liberis faceret. Int' hec senex iuuen'e ample
xus. spolia curiatuoz'. fixa eo loco. q' ne' pila ho
ratia appellat. ostentans. huncine aiebat que'
m' decoratu' ouanteg; uictoria iccedente' ui
distis q' r'ites. cu' sub furca uinctu' int' ubera
& cruciat' uidete potestis. qd' uir' albanoz'
oculi ta' de forme spectacu' ferre possent.
Lictor. colliga man'. que paulo ante armate
p. r. imperu' pepererunt. l. caput obnubi
to. liberator' urbis hui'. arbori infelici sus
pende. uerbata ul' intra pomeriu'. m' int'
illa pila & spolia hostiu'. ul' extra pomeriu'.

in unum sepulchra curiati. Quo enim ducere hunc
iuuene potestis. ubi non decora cum tanta sedita
te supplicium dicent. Non tulit populus nec patris
lacrimas. nec ipsi patrem in omni periculo animi
absolueruntque ammiratione magis uirtutis
quam iure cause. Itaque ut cedes manifesta aliq
tam piaculo lucretur. imperatum patri ut filium
expiaret pecunia publica. Id quod dicitur piaculari
libi sacrificiis factis que deinde genti horatie tra
dita sunt. transmissa per uiam tigillo capite adopto.
uelut subiugum misit iuuenem. Id hodie quoque pub
lice semper refectum manet sororium tigillum uocant.
Horatie sepulchrum quo loco corruerat icta. con
structum est saxo quadrato. Nec diu pars albana
mansit inuidia uulgi. quod tribus militibus fortu
na publica commissa fuerit. uanum ingenium dic
tatoris corrupit. Et quomodo recta consilia haud be
ne euenerant. primum reconciliare populorum
animos cepit. Igitur ut prius in bello pacem. sic in
pace bellum gerens. quia sine ciuitati animorum plus
quam uirum cernebat esse. ad bellum palam atque ex
edicto gerendum. alios excitat populos suos per speciem
societatis proditionem reseruat. Fidenates colo
nia romana uentibus sociis consilium assumptis pac
to transitionis albanorum. ad bellum atque arma in
citant. Cum fidene aperte descissent. tullus met
uo exercitumque ei ab alba accito contra hostes
ducit. Ibi amene transit. ad fluentes col
locat castra inter eum locum et fidenas. uentium
exercitum iuberi transit. hi et iacere pro flumen
tenere dextrum cornu in sinistro fidene pro
prius montes consistunt. Tullus aduersus uentem
hostem dirigit suos. albanos extra legionem fide
natum collocat. Albano non plus animi erat quam
fidei. nec manere quod nec transire aperte ausus.
sensim ad montes succedit. Inde ubi satis sub
isse se ratum est. erigit totam aciem. fluctuansque
animo. ut tetere tempus ordines explicat.
Consilium erat. qua fortuna rem daret. eo incli
nate uires. Miraculo primo esse romanis. qui

primi steterant. ut nudari latebra sua sociorum
digressu senserunt. Inde equescitatio eorum nun
nat regi abire albanos. Tullus in re trepida
xii. uouit salios. fanaque pallori ac pauori. equi
te clara increpans uoce. ut hostes exaudirent.
pedire in pluum iubet. nihil trepidatione op
eris. suo iussu circumduci albanum exercitum. ut si
denatum nuda terga inuadant. idem imperat.
ut hastas equites erigerent iubeat. Id factum ma
gne parti pedum romanorum. conspectum ab eun
tis albanis exercitum inter sepsit quod uiderant. id
quod ab rege auditum erat rati eo acruis pugnant.
terror ad hostes transit. et audiuerant clara
uoce dictum. et magna pars fidene. ut quod
coloni additi romanis essent. latine sciebant.
Itaque ne subito excolibet decursu albanorum. in
ter cluderent ab oppido terga uertunt. In stat
tullus. fusosque fidene cornu. in uentem
alieno pauore percussu ferocior redit. nec
illi tulere impetum. sed ab effusa fuga flumen
obiectum abtergo arcebat. Quo per quam fuga
inclinauit. alii arma fere iactantes in aqua
ceci ruebant. alii dum cunctantur in ripis inter
pugne fugerunt. consilium oppressi. Et alia ante ro
mana pugna atrocior fuit. Tum albanis exer
citus spectator certaminis deductus in campos. met
uus tullo deuictos hostes gratulatur. Contra tul
lus metuum benigne alloquitur. quod bene uertat.
castra albanos romanis castris iungere iubet.
sacrificium iustale indiem posterum parat. Ibi
illuxit. paratis omnibus ut assolet. uocari ad con
cionem utrumque exercitum iubet. Per cones abere
mo orsi. prius exiit albanos. Hi nouitate
etiam rei moti. ut regem romanum concionantem
audirent. proximum ostiterunt. excoposito arma
ta circumdat romana legio. Centurionibus da
tum negotium erat ut sine mora imperia
exequerentur. Tum ita tullus inquit. Romani si
umquam ante alias ullo in bello fuit. quod pri
mum diis immortalibus gratias ageretis. deinde

Oratio
tullii.

urē ipsos. uirtuti. hesternū id plū fuit. Dimica
tūc enī n̄ magis cū hostib⁹ quā que dimicatio
maior atq; periculosior ē. cū pditione ac pfi
dia sociorū. Nā ne uos falsa opinio teneat. iussu
meo albanū subicere admonef. nec imperiū illud
meū s; cōsilium & imperiū simulatio fuit. ut nec
uobis ignorantib⁹ deseruios auerteret acertanti
ne anim⁹. & hostib⁹ circūueniri se abtergo raris.
terror ac fuga imceret. Nec ea culpa quā arguo
omniū albanorū ē. Illic secuti sūt ut & uos siq; ego
inde agmen declinare uoluissē fecissetis. Metu
ille ē ductor. tineris hui⁹ metū idē hui⁹ machi
nator belli. metu⁹ sedetis romani albanūq;
ruptor. Audeat talia ali⁹ deinde n̄ in hunc i
signe iā documētū mortalib⁹ dederō. Lenturi
ones armati metū circūstus. Rex cetera
ut orsus erat pagit. qd bonū faustū felixq;
sit. p. r. ac m̄ uobisq; albanū pplm̄ omnē alba
nū romā traducere iā animo ē. ciuitatē dare
plebi. p̄mores in patres legere. unā urbē. unā
r. p. facere. ut ex uno qnda in duos pplōs diui
sa albana res ē. sic nē iunū redcat. Ad hec alba
na pubes metus ab armatis septa iuatus
uoluntatib⁹. cōmuni tamē metu cogente silen
tū tenet. Tū tullus. metu⁹ suspecti inq; si ipse
discere posses fidē ac federa seruare. uiuo tibi
ea disciplina amē adhibita esse. Hunc quō tu
ū ingeniū insanabile ē. at tu tuo supplicio
dare humanū gen⁹ ea scā credere. que ate uo
lata sūt. Ut iq; paulo ante animū int̄ fidenatē
reg; romanā ancipitē gessisti. ita iā corp⁹ passi
distrahendū dabis. Exinde duab⁹ admotis quad
rigis icurrus earū distentū illigat metū.
Deinde induer sū itet equi cōtati. lacertū mu
ttog; curru corpus qua iheserast. uinculis mē
bra portantes. auertere om̄s ab tanta seditate
spectaculi oculos. Imū utramq; illud suppli
tū apud romanos exempli parū memoris
legū humanarū fuit. In alus glari licet. nulli

Mentu
q̄riq;
admoti
disten
sist
off.

gentiū mitiores placuisse penas. hęc iā pmissi
albanū etas egres; q̄ multitudinē traducerent
romā. legiones deinde ducte ad diruendā urbē.
que ubi intrauere portas. n̄ qdē fuit tu mult⁹
ille nec pauor. qualis captarū esse urbū solet.
cū effractis portis. stratis ue ariete muris. aut ar
ce uī capta clamor hostilis & cursus p̄ urbē ar
matōz omiā ferro flammāq; misceat. s; silentiū
triste ac tacita mesticia ita defixit omniū animos.
ut p̄ metu obliti qd relinquerent. qd secū ferret.
deficiente cōsilio. rogantesq; alii alios. nē i limi
nib⁹ staref. nē errabundi domos suas. ultimū
illud iussu puagarent. Ut iā egrū clamor
exire iubentiū instabat. iā fragor tectoz. que
diruebant ultimis urbis partib⁹ audiebāt. pul
uisq; ex distanti locis ortus uelut nube i ducta
omiā impleuerat. raptim q̄b⁹ q̄sq; poterat elans.
cū lare ac penates tectoz. inq̄b⁹ nat⁹ q̄sq; educa
tusq; esse relinquentes exiref. iā cōtinens agni
migrantū impleuerat uias & cōspect⁹ aliq; ma
tūa miseratione integrabat lacrimas. uocesq;
etiā miserabiles exaudiebant. mulierū p̄cipue
cū obsessa ab armatis templa augusta p̄teri
res. aut uelut captos relinquerent deos. Igres
sis urbē albanū. romanū passim publica p̄ua
tag; omiā tecta adēquat solo. Vnaq; hora qd
ringentoz. annoz opus q̄b⁹ alba steterat exi
dio ac ruinis dedit. Templis tamē dīm. ita enī
edictū ab rege fuerat tēperatū ē. roma in
teri crescit albe ruinis. duplicat ciuium
numerus. celi mons addit urbi. & q̄ frequen
tū habitaret. ea sedē tullus regie capit. ibiq;
habitauit p̄ncipes albanorū. in patres ut ea
q̄q; pars rei publice cresceret. legit tullios. ser
uilios. quintios. geganos. curiarios. cloelios.
tēplūq; ordini ab se aucto curiā fecit. que
hostilia usq; ad patrū nrōz. etate appellata
ē. & ut omniū ordinū urib⁹ aliq̄d ex nouo
pplō adiceret. egrū decē turmas ex albanis
legit. legiones & ueteres eode suppleto

explent. & nouas scripsit. Hac fiducia nupui
tullus sabini bellū indicit genti ea tēpsta
te scdm etruscos opulentissime uiris armisq;
utiq; in uiris facte. Ac res nequiquā erant
repetite. Tullus ad ferone sanū meratu fre
quenti negotiatores romanos cōphensos que
rebat. sabini suos p̄us in lucū cōfugisse ac ro
me retentos. He cause belli ferebant. Sabini haud
parū memores q̄ suarū uirū. partē rome
ab tacio locata. & romanā rē nup̄ etiā adice
tione ppli albani auctā. circū inspicere. & ip
si exterrita auxilia eturiaq; erat uicina.
primi etruscorū uerentes. inde obresidual
belloq; iras marime sollicitatis ad defectionē
animus. uoluntarios traxere. & apud uagos
q̄sdā ex inopi plebe etiā merces ualuit. publi
co auxilio nullo aduiti fē ualuitq; apd uer
entes. nā de ceteris min̄ mutūe. pacta cū ro
mulo induciarū fides. Cū bellū utriq; summa
ope pararent. uerūq; meo res uideret. utri
p̄us arma inferrent. occupat tullus in agrū
sabinū transire. Lugna atrox ad siluā malici
osa fuit. ubi & peditū q̄dē robore. ceterū eq̄
tato aucto nup̄. plurimū romana acies ua
luit. Abeguttib̄ repente inuictis turbati or
dines suis sabinorū. nec pugna deinde illis ē
stare. nec fuga explicari sine magna cede
potuit. De uictis sabinis cū in magna glā mag
nisq; opib̄ regnū tullī ac tota res romana
esset. nuntiatū regi patib̄q; ē in monte alba
no lapidib̄ pluisse. Qd cū credi uix posset. mis
si ad id uisendū pdigū in cōspectu haud alit
quā cū grandinē uenti glomeratā uirū sa
guis. crebri cecidere celo lapides. Uisi etiā
audire uocē ingentē ex sum̄ cacuminis luco.
ut patrio ritu sacra albani facerent. que ue
lut diis q̄q; simul cū patria relictis obliuio
ni dederat. & aut romana sacra suscepit.
aut fortune ut sit obirati. cultū reliquit
dm̄. Roma. nis q̄q; ab eodē pdigio nouen
diale sacru publice susceptū ē. seu uoce

celesti ex albano monte missa. nā id q̄q; tradi
tur. seu aruspiciū monitu. mansit certe sollemp
ne. ut quandoq; idē pdigū nunciaret. ferie
p̄ nouē dies agerent. Haud ita multo p̄ pesti
lencia laboratū ē. Vnde cū pigricia militan
di oriret. nulla tam ab armis dabit. q̄s abel
licoso rege. salubriora etiā credente milite
quā domi uituenū corpora esse. donec ipse
q̄q; longinquo morbo ē implicatus. Tunc ad
eo fracti simul cū corpore sunt sp̄s illi fero
ces. ut q̄ nihil ante ratur cēt min̄ regū quā
sacris dedere animū. repente omib̄ magnis
paruisq; supersticionib̄ obnoxius degeret. reli
gionib̄q; etiā pplm̄ impleat. Vulgo iā homi
nes cū statu rerū qui sub numa rege fuerat
requerentes. unā opē agris corporib̄ relictam.
si par ueniatq; ab diis impetrata cēt. credebant.
Ipsū regē trādunt uolente cōmentarios nu
me. cū ibi quedā occulta sollepnia sacrificia
ionū elicio facta inuenisset. operatū his sacris
se abdidisse. si n̄ rite uitū aut curatū id sa
crū cēt. nec solū nullā ei oblata celestū specie
si. ita ionū sollicitati praua religione. submine
ictū cū domo conflagrasset. Tullus magna glā
belli regnauit annos duos & xxx. Mortuo tul C. XXXII.
lo res & institutū iā inde ab inicio erat. ad
patres redierat. hiq; int̄ regē nominauerat.
q̄ comitia habente ancū marciū regē pplē
creauit. patres fuerē auctores. Nume populi
regis nepos filia ortus ancus marcius erat. Q
ut regnare cepit. & aucte glē memor. & q̄a
primū regnū cetera cōregū. ab una parte
haud satis p̄spertū fuerat. aut neglectis reli
gionib̄. aut prauē cultis. longeq; antiq̄simū
ritus. sacra publica ut ab numa instituta
erat. facere. omnia ea ex cōmentariis regis.
pontifice in albi elita p̄ponere in publico
iubet. Inde & ciuib̄ oeni cupidis. & finitūnis
ciuitatib̄ facta spes in aui mores. atq; istitu
ta regē abiturū. Igit̄ latini cū q̄b̄ tullo reg
nante ictū sedus erat sustulerat. animos.

et cum in cursione in agrum romanum fecissent. re-
petentibus res romanis. superbe responsu reddunt.
Desidem romanum regem inter sacella et aras aditurum
esse regnum rati. Medum erat in anco ingenium.
et nune et romule memor et proter quia quod aut
regno magis necessaria fuisse pace credebat
cum in nouo. tum feroci populo. etiam quod illi contigisset.
ocuum sine in iuria idse haud facile habiturum
temptari patientiam et temptata contempni. temporaque
et tullo regi aptiora quam nune. ut tamquam
numa in pace religiones instituisset. a se belli
et ceremonie perderent. nec gererent solum sed
etiam indicerent bella aliq. ritu. lus ab antiqua
gente equiculis quod ne fecialis habent descrip-
sit que res repetunt. Legat. ubi ad fines eorum ue-
nit. unde res repetunt. capite uelato filo. Lane
uelam e. audi uisum inquit. audite fines cui
cuique. gentis sunt. nominat. audiat fas. Ego sum pub-
licus et. iuste pieque. legatus uenio. uerbisque. meis
fides sit. Legat. deinde postulata. inde iouem tes-
te facit. Si quis in iuste impieque. illos homines illaque.
res dedit et. et. in exposito. tum pate. copote me
umquam si ueris est. Hec cum finis supra scandit. hec
quicque. et. pro m. uir ob uisus fuerit. hec porta ingre-
diens. hec foru ingressus. paucis uerbis carminis
concupiendique. uiris uisandi mutatis pagit. Si n-
dedunt. quod exposito diebus tribus et. xxx. tot enim
sollepnies sunt pactus bellum ita indicat. Audi uisum.
et tu uino. quiritine. dug. omnes celestes. uosque. ter-
restres. uosque. inferni audite. Ego uos testor populum
illum quicquid. e. nominat. in iustu. et. neque. uis pro sol-
uere. Sed de istis rebus in patria maiores nati. chu-
lemus. quod pacto uis nram adipiscam. Cum is nuncius
romam ad consulendum redit. c. festum rex ex his serme
uerbis patres consulabat. Quatuor reru. letum. cau-
sarum edixit. pat. patrat. et. quiritium. pat. pa-
trato. prisca. latina. hominibusque. prisca. ul. la-
tinis. quas res dari. fieri. solum oportuit. nec
dederunt. nec soluerunt. nec fecerunt. Quas res dic-
inquit. et. que. pro m. sententiam rogabat. quod censet.
Tu ille. puro proque. duello querendas censeo.

Hoc modo
res repe-
teban-
tur.

Ita belli
indice-
bantur.

itaque. consensio. concisioque. Inde ordine alii roga-
bant. Quandoque pars maior eorum quod aderas. inean-
de sententia ibat. bellum erat. consensu fieri solitum.
ut fecialis hasta ferrata aut sanguinea. pro uisum
ad fines eorum. ferret. et. non minus. uerbis. puberibus. presen-
tibus. diceret. Quod populi. prisca. latina. homines. ue-
risci. latini. aduersus. et. quiritium. fecerunt. deli-
querunt. quod. et. quiritium. bellum. cum. prisca. latinis.
fieret. ob. ea. re. ego. populusque. romanus. populus. prisca.
latina. hominibusque. prisca. latinis. bellum. indico.
facioque. Id. ubi. dixisset. hasta. in. fines. eorum. emit-
tebat. Hoc. tum. m. ab. latinis. repetite. res. ac. bellum.
indictum. moreque. cum. poster. accepert. Ancus
de. mandata. cura. sacrorum. flamini. sacerdotibus
que. aliis. exercitum. nouo. descripto. prefecto. politorui.
urbem. latinorum. uis cepit. secutusque. more. regum.
pro. ur. que. re. romanorum. auxerunt. hostibus. incui-
tate. accipiendis. multitudinem. omnem. roma-
traduxit. Et. cum. circa. palatium. sede. ueterem. ro-
manorum. sabini. capitolium. atque. arce. celium. mon-
tem. albanum. impleissent. auentinum. noue. multi-
tudini. datum. Ad. dicti. eodem. ita. multo. post. tel-
lenis. ficanaque. captis. noui. ciues. Politorui.
inde. rursus. bello. repetitum. quod. uacuum. occu-
pauerunt. prisca. latini. eaque. causa. diruende.
urbis. ei. fuit. romanis. ne. hostium. semper. recep-
taculum. esse. Postremo. omni. bello. latino.
medullam. compulso. aliqua. diu. ibi. parte. in-
certo. uaria. uictoria. pugnatum. e. Ita. et. urbs.
tuta. munitionibus. presidioque. firmata. ualido.
erat. et. castris. in. apto. positis. aliquotiens. exer-
citus. latinum. comun. cum. romanis. signa. et. tu-
letat. ad. ultimam. omnibus. copiis. conuulsus. ancus.
acie. pro. m. uincit. Inde. ingenti. preda. potens.
romam. redit. Tu. quicquid. multis. militibus. latinorum.
in. ciuitate. acceptis. quibus. ut. uingeret. palatio.
auentinum. ad. murum. date. sedes. ianiculum.
quicquid. ad. iectum. non. inopia. loci. si. ne. quando. ea.
arx. hostium. esse. Id. non. muro. solum. si. etiam. ob. co-
moditate. itinere. ponte. sulpicio. tum. pro. m.
in. urbe. facto. coniungi. urbi. placuit.

Quirinum quoque fossa haud paruum monumentum pla-
 moribus aditu locis ante regis opus est. Ingenti
 incremento res auctas. cum in tanta multitudine
 hominum discrimine recte an prope facta confuso
 facinorosa clandestina fierent. carcer aditorem
 merescerentis audacie media urbe immensus
 foro edificat. nec urbs tantum hoc rege creuit.
 sed etiam ager finesque. Silvia mesia uentibus
 adempta usque ad mare imperium platum. et
 in ore tyberis ostia urbs condita salina citra
 fide. In regibus rebus bello gestis. cedes iouis
 ferretu amplificata. Anno regnante Lucumo
 uir impiger ac diuitis potens roma comigra-
 uit. cupidine maxime ac spe magni honoris.
 cui ad ipsi scendi Tarquinius. nam ibi quoque peregrina
 na stirpe oriundus erat. facultas non fuerat. de
 marathi corinthu filius erat. qui obsidiones do-
 mo profugus. cum Tarquinius forte condisisset. uxo-
 re ibi ducta. duos filios genuit. Nomina his
 Lucumo atque Arpurnus fuerunt. Lucumo superstit
 patris bonorum omnium heres. Arpurnus propter quam patris
 mortem. uxore grauida relicta. Hec diu manet
 superstitis filio patris. Qui cum ignorans nuptum uen-
 tisse ferre. in memore intestando nepotis discos-
 sisse. puero propter aui mortem in nulla sorte bonorum
 nato. ab inopia egerio inditum nomen. Lucumo
 in extra omnium heredi bonorum. cum diuitie iam an-
 mos faceret. auri ducta in nuptum in omni
 tanaquil summo loco nata. et que haud facile
 his in quibus nata erat. humiliora sineret. Ea cum
 in nuptis et spernentibus etruscis Lucumone ex-
 ule aduena ortu. ferre indignitate non potu-
 it. oblitamque ingenue erga patrem caritatis.
 dum in uirum honoratum uideret. consilium migran-
 di ab Tarquinio cepit. roma est ad id potissimum
 uisa. in nouo populo ubi omnis repentina atque
 ex uirtute nobilitas sit. futurum locum forti
 ac strenuo uiro. regnasse tacui sabini.
 accersitum in regnum munus acuribus. et ancum
 sabina matre ortu nobilem. una imagine
 nume esse facile persuadet. ut cupidus bonorum

et cui Tarquiniu matina tantum patria esset. Sublati
 itaque res amigrant roma. Ad amiculum forte uen-
 tum erat. ibi ei carpenno sedenti cum uxore cum ad
 la suspensis demissa leuitatis pelleu auferret super
 carpennum cum magno clangore uoluitans rursus
 uelut ministerio diuinitatis missa capiti apte repo-
 nit. Inde sublimis abiit. Accepisse id augurum
 leta dicit tanaquil. petita ut uulgo etrusci celestium
 prodigiorum. mulier ex celsa et alta sperare complexa
 uirum iubet eam aliter ea regione celi et ei dei
 nuntia uenisse. circa summum culm hominis auspi-
 cium fecisse. leuasse humano superposita capiti decem.
 ut diuinitas eade redderet. has spes cogitationesque
 secum portantes urbem ingressi sunt. domicilioque ibi
 comparato. L. Tarquiniu prescui edidit nomen. Ro-
 manis conspiciunt eum nouitas diuitumque faciebant.
 et ipse fortunam benigno alloquio comitate inui-
 tandi beneficisque quos poterat. sibi conciliando ad-
 iuuabat. donec in regiam quoque de eo fama plura
 et noticiaque. ea breui apud regem liberaliter dexte
 regis obeundo. officia in familiaris amicitie ad-
 duxerat. iura ut publicis partem ac priuatis con-
 silis bello domique intus esse. et pro omnia expertus.
 postremo tutor etiam liberis regis testamento in-
 stitueret. Regnauit annos uir. lxx. cuiuslibet
 superiorum regum belli pacisque et artibus et gloria par-
 lam filii erant. prope puberes. eo magis Tarquinius
 instare. ut quam primum comitia regi creando si-
 crent. Quibus indictis sub tempus pueros uenatum ab-
 legauit. Is quoque primum et petisse ambuiose regnum. et
 oratione dicit habuisse ad conciliandos plebis a-
 nimos. composita. cum se non re noua petere. quippe
 quod non primum quod quod indignari mirari ne possent.
 sed tunc rome peregrin regnum affectet. et tacui
 non ex peregrino solu. sed etiam ex hoste regem factum.
 et numquam ignarum urbem non petente in regnum ultero
 accitum. se ex quo sui potens fuerit roma. cum euige
 ac fortunis omnibus comigrasse. maiorem parte
 etatis eius qua civilibus officiis fungantur homines.
 romense. quam in uetere patria uixisse. domi-
 milicieque sub haud penitendo magistro. ipso

Lucumo
 uir po-
 tens
 roma
 emi-
 gra-
 uit.

Res mira
de augu
rio.

anco rege romana se uita. romanos rit' didicisse.
obsequio & obseruantia in rege. cu' omnib' benigni
tate etia alios cu' rege ipso certasse. Nec cu' haud
falsa memorante ingenti consensu p. r. regnare
iussit. Ergo uirum cetera egregium secuta qua in
petendo habuerat etia regnante ambitio e.
Nec mun' regni sui firmandi. qua augende.
R. P. memor. centum in patres legit. q' deinde
minoz gentium st' appellati. factio haud dubi
a regis cui beneficio icuria uenerat. Bellu
pmu cu' latinis gessit. & oppidu ibi appio
las ui cepit. pdaq; inde maiore qua quan
ta belli fama fuerat reuecta. ludos opulen
ti instructiq; qua potes reges fecit. Tu pmu
circo q' ne maxime dr' designat' locus e. loca
diuisa patrib' eq'tib'q; ubi spectacula sibi
q'sq; facerent. fori appellati. Spectauere foris
duodenos ab ita spectacula alta sustentib'
pedes ludicru fuit. equi pugilesq; exercitia
maxime acciti. Sollemnes deinde annui man
sere ludi romani magniq; uarie appellati.
Ab eode rege & circa foru puatis edificanda
diuisa st' loca. porticus. tabernaeq; facte. Mu
ro q'q; lapideo circudate urbe parabat. cu
sabinu bellu ceptis interuenit. adeoq; ea su
bita res fuit. ut p'us anienē transiret hostes.
qua obuia. ire ac prohibere crederet' roman'
posset. Itaq; trepidatu e rome. & p'mo dubia
uictoria. magna utriq; cede pugnatu e. Re
ductis deinde icastra hostiu copus. datoq;
spacio romani ad coparandu de integro bel
lu. tarquini eq'te maxime suis de esse in
rib' rat'. ad rānis. ticienses. lucentes. q's cen
turias romulus scripserat. addere alias con
stituit. suoq; insignes relinquere nomine.
Id q'a in augurato romulus fecerat. negare
attus nauus in dicit' ea tepestate augur. neg;
mutari neg; nouu c'stitui. nisi aues addix
issent posse. Ex eo ira regi mota. ludensq;
arte ut ferus. age du ingt diuine tu in
augura fieri ne possit. q's ne ego mente

icipio. Cu' ille in augurio re' ceptus. pfecto fu
tura dixisset. atqui hoc animo agitau ingt.
te nouacula cote discissurū. Cape hec & page.
q's aues tue fieri posse portendunt. Tu illum
haud cunctant' discidisse cote ferus. Statua
atti capite uelato q' in loco res acta e. in comitio
ingradib' ipsis ad leua curie fuit. Cote q'q; eode
loco sita fuisse memorat'. ut esse ad posterof
miraculi ei' monimtu. Augurus certe sacer
docoq; auguru tantus honos accessit. ut
nihil belli domiq; postea nisi auspicato gere
ret. cilia ppli. crederet' uocati. summa reru
ubi aues n' amississent. dirimerent. Neg; tu
tarquini de eq'tu centurias q'equa muta
uit. numero tantu alteru adiecit. ut mil
le & ccc. equites in trib' centuriis essent.
Posteriores m' sub isde nominib' q' additi erant
appellati st'. Quas ne q'a geminate st'. sex uo
cant centurias. ac parte copiaru aucta. ite
ru cu' sabinis confligit. Sed p'et' qua q's in
rib' creuerat roman' crederet'. ex occulto etia
addit' dolus. missis q' magna uim lignoru
in anienis ripa iacentē ardente in flum co
miceret. uentoq; uiuante accensa ligna & ple
raq; in traib' impada sublicus cu' in heresent.
pontē incendit. Itaq; res impugna t'rote
attulit. sabinus effusis eade fuga impedit.
multiq; mortales cu' hoste effugissent. in flu
mine ipso perire. quoq; fluitantia arma ad
urbe cognita intyberu p'us pene qua nunti
ari posse. in signe uictoria fecere. Co p'lio p'
cipua eq'tu gla fuit. Utriq; ab cornib' postof
cu' ia pelletet media peditu suoz. acies. ita
in currisse ab laterib' ferus. ut n' m' sissetent
sabinas legiones ferocit' instantes cedentib'.
s; subito i fuga auct' reteret'. Montes effuso cur
su sabinu petebat. & pauci tenuere. maxima
pars ut ante dictu e. ab eq'tib' in flum acti st'.
tarq'ni instandu p'it'is ratus. pda captiuusq;
roma missis. spolis hostiu. id uotu uulcano
erat. in genti cumulo accensit. p'git portu

in agrum sabinum exercitum inducere. quia quoniam
male gesta reserat. nec gesturos meli spera
re poterant. tam quia consulendi res non dabant
spacium. ne obviam sabini tumultuario mili
te uenturum; ibi fusi. permissam prope res. pacem pe
tente. Collatia a quodam cetera collanae agrum erat.
Sabini ademptum. Legerunt fratres hic filii erant regis
collatiae in praesidio relictus. deditosque collatinos ita
accipio. eamque deditiois formulam esse. Rex in
rogauit. Quisne uos legati oratoresque missi appello
collatino. ut uos populumque collatinum dederitis. Su
mus. Est ne populus collatinus in sua potestate. Est. Dedi
tis ne uos populumque collatinum. urbem agrum. aquam. ter
minos. delubra. utensilia. diuina humanaque omnia
in mea populi que romani ditione. Deditum. At ego re
cipio. Bello sabino profecto. Tarquinius triumphans
romam rediit. inde praesens latinis bellum fecit. Ibi
uisquam ad uniuersam re. dimicationem uenturum.
ad singula oppida circumsertendo arma. omne
nomen latinum domuit. corniculum. siculea. netus
cameria. erustumerum. ametrion. medula. mo
ntium. Haec de praesens latinis aut quae ad latinos deseceras.
capta oppida. Lar inde est facta. Maiore inde ani
mo pacis opera inchoata quam quanta mole ges
serat bella. ut non quicquam populus domi esset. quam
multae fuisset. Haec a muro lapideo cui exordium
operis sabino bello turbatum erat. urbem quam non
dum munerat cingere parat. et infima urbis
loca circa forum aliasque interiectas collibus conual
les. quae explanis locis haud facile euehebant
aqua. et cloacas fastigio intyberis ductis siccant.
et arca ad deditum in capuolio iouis quam uouerat
bello sabino. iam praesens agente animo summa olim
amplitudine loci occupat. fundamur. Quo tempo
re prodigium uisum. euenitque mirabile fuit o
men. Caput arsisse seruum multorum. in conspec
tu. In summo igitur clamore inde adstante rei mi
raculum ortus exortus reges. et cum quidam familiarium
aqua ad restringendum seruet. ab regina reten
tu. sedatoque iam tumultu. moueri uenturum pu
erum. donec sua sponte expectatus esset. mor cum

sonno et flamma abesse. Tu abduco insectum in
tanaquil. uides ne puerum hunc inquit quam tam hu
mili cultu educam. Scire licet hunc lum quondam
rebus nostris dubius futurum. praesens diuque regie afflic
te. prinde materiam ingentis publice praetiumque
decoris omni indulgentia nostra nutriam. Inde
puerum liberum loco ceptum haberi et uerumque ar
tib quibus ingenia ad magnam fortunam cultum erant
t. Inuenit facile quod discipuli esset. Inuenis euasit
nere indolis regie. Nec cum querebat gener tar
quino. ei quaequam romane uicinitatis ulla arte
conferri potuit. filiamque ei suam rex despondet.
Hic quacumque decursa tantum illi honos habitus.
credere prohibet serua natum cum paruusque ipsum ser
uusse. Quae magis sententiae suae quam corniculo capto.
serui tolli quae praenepes in illa urbe fuerat. grauidam
uirgo occiso uxore cum inter reliquas captiuas cogno
ta esset. ob unquam nobilitatem ab regina romana p
hibita seruis seruiuo. partum rome edidisse praesens
tarquini domo. inde tanto beneficio. et inter
mulieres familiaritate acta. puerum in domo
apauo eductum in caritate atque honore fuisse.
fortunam matris quod capta patria in hostium man
uenerit. ut serua natus crederet fecisse. Duo de
quadragesimo ferme anno. ex quo regnare cepit
tarquinius non apud regem in se. apud patres plebemque
longe maximo honore seruius tullius erat. Tum
anci filii duo et si antea semper indignissimo ha
buerant. se patre regno tutoris fraude pulsos. reg
nate rome aduenam non in non uicine si ne ita
lice quod de stirpis. tum impensius his indignitas cres
cete. si ne ab tarquinio quod de ad se rediret regnum.
si praenepes inde prorsus ad seruitutem caderet. ut
in eadem ciuitate per centesimum ferme annum quam
romulus deo progenitus deus ipse tenuerit regnum
donec interitus fuerit. id seruius serua natus possi
deat. cum commune romanis nomen sit. tum praenepes
pue id domus suae dedecus fore. si anxi regis uiri
li stirpe salua. non in aduenis si seruis etiam reg
num rome pateret. seruo igitur cum arce et cum meli
a statuis. si in uirae dolor in tarquinium ipsum

Formu
la dedi
tionis.

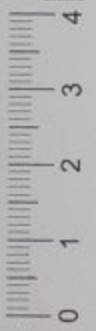
XL.

magis quā in seruuū eos stimulat. et quā gram
or ubi cedit. sup̄ eēt rex huius erat quā p̄
natus. tū seruo occiso quēcūq; aliū generū de
legisset. et eundē regnū herede facturū uidebat.
ob hęc ipsi regi insidie parant. Ex pastorib; duo
ferocissimi delecti ad facinus quib; cōsuetuerant
utiq; agrestib; septimēti in uicibus regie
quā potuere tumultuosissime specie rixę in se
om̄s apparitores regios conuertunt. Inde cū am
bo regē appellarent clamorq; eorū penit̄ i regiam
p̄uenisse. uocati ad regē p̄gunt. Primo uir;
uociferari. et certati alit̄ aliter obstrepere.
Coercti abliatore. et uisū inuicē dicere tan
de obloqui desistunt. Vnus rē ex cōposuo ordit̄.
dū intēsus incūse rex totus auertēret alit̄
data securi in caput deiecit. relictoq; in uul
nere telo ambo se foras eiciunt. Tarquinū mo
tribundū. cū q̄ circa erant excepissent. illos
fugientes lictores cōphendunt. Clamor inde
ēcur̄susq; ppli mirantū q̄d rei esse. Tanaquil
int̄ tumultū claudi regiam iubet. arbitros
ciccat. Simul que curando uulneri op̄fē tam
quā spes sub eēt sedulo cōparat. simul si desti
tuat spes alia p̄sidia molit̄. seruo p̄pete acci
to. cū pene ex sanguē uirū ostendisset. dextrā
tenens orat ne in ultam mortē soceri. ne socerū
im̄us ludibrio eēt sinat. Tuū ē inq̄t serui
si uir es regnū n̄ corū q̄ alienis manib; pessī
mū facinus fecere. Erige te deosq; duces seq̄
rē q̄ clarū hoc fore caput. diuino q̄ndā circūfuso
igni portendet uis. Ne te illa celestis excuret flam
ma. nē exp̄giscere. uere et nos peregrini regnau
m̄. Quis n̄ unde nat̄ sis reputa. Si tua resubita
ē silia torpent. at tu mea ē silia sequere. Cū clamor
impetq; multitudinis uir sustineri possēt. ex supe
riore parte ednū p̄ fenestras in nouā uia uersus.
habitatat enī rex ad iouis statuas. pplm̄ tanaquil
alloq̄t. iubet bono animo eēt. sopitū fuisse regē
subito ictu. ferrū haud alie in corp̄us descendisse.
iā ad se redisse. inspectū uuln̄ absterfo cruore
omnia salubria esse. cōfidere prope diē ipsū cos

uisuros. Interi seruo tullio iubere pplm̄ dicto
audientē eēt cū iura reddaturū. obiturūq; alia
regis munia eēt. Seruus cū trabea et licitorib;
p̄dit. ac sede regia sedens alia decernit. de aliis
consulturū se regē eēt simulat. Itaq; paliquot
dies cū iā exp̄itasset tarquinus. celata morte
p̄speciem aliene fungende uicis firmavit suas
opes. Tū demū palā factū. et cōploratione iure
gia orta. seruus p̄sidio firmo munit. p̄m̄ in
uissa ppli. uoluntate patrū regnauit. Anca libe
ri iā tū cōpressis sceletis ministris. ut uiuere
regē et tantas eēt opes serui nuntiatū ē. Sues
sā pometiā exulatū ierant. Nec iā publicis
magis consiliis seruus quā p̄uatis munite
opes. et ne qualis anca liberū animū aduersus
tarquinū fuerat. talis aduersus se tarquinū
liberū eēt. duas filias iuuenib; regis lucio atq;
arruntū tarquinus iungit. nec ruppit tam
sani necessitatē humanis consiliis. Cui cū in
uidia regni etiā int̄ domesticos infida om̄ia
atq; infesta faceret. p̄ oportune ad p̄sentis qui
etē status bellū cū uicentib;. iā enī inducie ex
ierant aliisq; etruscis sup̄tū. In eo bello et uirt̄
et fortuna enituit tullū. Eusq; ingenti hosti
ū exercitu. haud dubi rex seu patrū seu plebis
animū pet̄clitaret. romā redit. aggrediturq;
inde ad pacis longe maximū opus. ut que ad
modū numa diuini auctor uiris fuisset. ita
seruū cōditore om̄is inciuitate discretim̄is or
dinūq; quib; int̄ gradus dignitatis fortuneq; a
liq̄d int̄ luce. posterū fama ferrent. Censū enī
instatuit rem saluberrimā tanto imperio fu
turo. exq; belli pacisq; munia n̄ uirtū ut an
te s; phabitu pecuniarū fierent. Tū classes
centuriasq; et hunc ordinē ex censu descripsit.
ut paci decoz. ut bello. Ex his q̄ centū milia erit
aut maiorē censū lxxx. confect centurias.
quadragenas senioz. ac iunioz. p̄mo classis
om̄s appellati. Seniores ad urb̄ custodia ut
p̄steto essent. iuuenes ut foris bella gereret.
Arma his impetrata. galea. clipeū. ocree. lorū

XL1.

Gray Scale

Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel

ca omnia exere. hec ut tegumenta corpori cent.
 tela in hoste hastaq; & gladii ad dicitur huic classi
 due fabriū centurie. que sine armis stipendia
 facerent. Datū mun. ut machinas in bello ferret.
 Scđi classis infra centū usq; ad qnq; & lxx milia
 censū instituta. & ex his seniorib; uimorib; q; xx.
 conscripse centurie. arma imperata. scđi pto
 clipeo. & pter lorici omnia eade. Tercia classis in
 l. milia censū ee uoluit. totide centurie. & hec
 eodeq; discretione etatū facte nec de armis qe
 quā mutauit. octe tantū adeptē. In quarta
 classe census qnq; & xx. milia. totide centurie
 facte. arma mutata. nihil pter hasta uerū
 datū. Quarta classis acta. centurie xxx. facte.
 fundas lapidesq; missiles hi secū gererant. In
 his accensi cornuines tubicinesq; intres cen
 turias distributi. Unde milib; hec classis cen
 sebat. Hoc minor census reliquā multitudinē
 habuit. Inde una centuria facta ē. in minus
 milia. Ita pedestri exercitu ornato distribu
 toq; eqtū ex p̄morib; euuatis xii scripsit cen
 turias. Sex utē alias centurias trib; ab romulo
 instituit. sub isdem qb; in augurate erat. no
 minib; fecit. adeq; emendat. dona milia. et is ex
 publico data. & q̄o eqs aletent uidue attribute.
 que bina milia et is in annos singulos pendentes.
 Hec omnia indites a pauperib; inclinata onera.
 deinde ē honos additus. Non enī ut ab romulo
 traditū ceteri seruauerat. reges iurū suffragi
 ū eadē u. eodeq; iure p̄misce omib; datū ē. sed
 gradus facti. ut neq; exclusus q̄s quā suffragio
 uideret. & uis omis p̄nes p̄mores euuatis ēēt.
 quirtes enī uocabant p̄mi. lxxx inde p̄me
 classis centurie. p̄mū pedū uocabant. Ibi si
 uariaret q̄o raro incidebat. ut sedē classes uo
 carent. nec fere unquā infra ita descenderet.
 ut ad infimos puenirent. Nec mirari oportet
 hunc ordinē. q̄ nunc ē p̄ expletas qnq; & xxx
 trib; duplicato earū numero. centurias unioq;
 seruoq; se ad institutas ab seruo tullio sumas
 n̄ cūenire. Quod si facta enī urbe diuisa. re

giomb; q; collib; q; habitabant. partes eas tribus
 appellauit. ut ego arbitror ab tributo. Hā ei q̄q;
 equalit̄ excensu confertendi. ab eodē in ita ratio
 ē. Neq; he trib; ad centuriarū distributionē nu
 merūq; q̄e quā p̄tinuere. Censu p̄fecto que ma
 turauerat metu legis decensit̄ late. cū uinculoq;
 minus mortisq; edixit. ut om̄s ciues r. eq̄tes pedites
 q; in suis quisq; centuriis in capo martio p̄ma luce
 adesset. Ibi instructū exercitū omnē succube tau
 rilib; lustrauit. idq; conditū lustrū appellatū.
 q̄a incensendo finis facta ē. Milia lxxx eo lustrō ci
 uū censa dicunt. Adicit scriptor. antiq̄ssim; sibi
 pictor. eoz q; arma ferre possent. cū numerū su
 isse. Ad eā multitudinē urbs q̄q; amplificanda
 uisa ē. Ad dit duos colles. q̄rinalē. in minaleq;. In
 de deinceps auget es quilias. ibiq; ipse ut loco dig
 nitas fieret habitat. aggere & fossis & muro cir
 cūdat. urbe. Int pomeriū p̄fert. Pomeriū uerbi
 uim solā intuentes. p̄ pomeriū inter p̄tant esse. Est
 aut magis circa moeri locus. que in cēdendis urbi
 b; q̄ndā et. usci qua murū ducturi erant. certis
 circa t̄minis in augurato c̄secrabant. ut neq; in
 teriore parte edificia menib; continuarent. que
 nē etiā uulgo etiā cūingunt & extrinsecus puri
 aliq̄d ab humano cultu pateret. soli. Hoc spacū
 q̄o neq; habitari neq; arari fas erat. n̄ magis q̄o
 p̄ murū ēēt. quā q̄o murus p̄ id pomeriū roma
 ni appellatus. & in urbis incremento sep̄ quan
 tū menia p̄cessura erant. tantū
 t̄mini hi consecrati p̄se rebas.
 ducta ciuitate magni tu
 dine urbis. formati omib;
 domi & ad belli & pacis usus.
 ne sep̄ armis opes ad quā referent.
 consilio augere imperiū conatus ē simul &
 aliq̄d addere decus urbi. ul tantū. Erat in
 clitu diane ephesie sanū. id cōmunit̄ acui
 tatib; asie factū fama ferebat. Cū c̄sensū de
 osq; c̄sociatos laudate mure seruus int̄ p̄ce
 tes latinorū. cū qb; publice p̄uatiq; hospitia
 amicitiasq; de industria iunxerat. sepe

Quid sit
pome
riū.

Herzog August Bibliothek
 Wolfenbüttel
 0 1 2 3 4
 Gray Scale

iterando eadem. protulit tandem ut rome sanū di
ane ppli Latini. cū p. r. faceret. Ca erat cōfessio.
caput rerū romā esse. de q̄ tocienſ armiscerta
tū fuerat. Id quāquā omissū iā ex omniū cura
Latinorū. obire tocienſ infelicitē tēptatā armis
uidebat. unū se ex sabinis fors dare uisa ē. pua
to consilio impetu recuperandi. Bos in sabinis
nata ciuidā patri familie dr. miranda mag
nitudine ac specie. sūa p̄ multas etates cornu
a inuestibulo tēpli diane monimētū ei fue
re miraculo. Habita ut erat res prodigu lo
co ē. & cecinere uates. cui ciuitatis eā ciues
diane immolasset. ibi fore imperiū. idq;
carmen p̄ antistitē fani diane. Sabinusq; ut
prima apta dies sacrificio uisa ē. bouē romā
actā deducit ad sanū diane. & ante arā sta
tuit. Ibi antistes romanū cū cū magnitudo uicti
me. & celebrata fama mouisset. memor respon
si. Sabinū ita alloq̄. Quid nā tu hospes paras in
q̄t in ceste sacrificiū diane facere. q̄n tu ante
uiuū p̄fundetis flumine. i hīma ualle p̄stunt ty
beris. Religione tactus hospes. q̄ omnia ut p̄digio
responderet euentus. cuperet rite facta. ex templo
descendit ad tyberē. Int̄ ea romanū immolat dia
ne bouē. Id mure gratū regi atq; ciuitati fuit. |
Seruus quāquā iā usu haud dubiū regnū pos
sederat. tam q̄a int̄dū iactari uoces auuene
targuino audiebat. se in uisū ppli regnare.
cū uoluntate plebis. a
gro capto ex hostib; uirtim
diu uelle nare. so. ausus ē ferre ad pplm
to haud nare. ut uiberent ne se reg
declaratū. Neq; cares targuino spē affectandi
regni diminuit. immo eo impensius q̄a de
agro plebis aduersū patrū uoluntate sēse
pat agi. criminandi serui apud patres. cres
cendiq; in curia sibi occasione datā ratus ē.
& ipse uiuentis ardentis animi. & domi uxo
re tullia in q̄etū animū stimulante. Tullia

XLVI.

enū & romana regia sceleris tragici exemplū.
ut tedio regū maturior ueniret libertas. ubi
mūq; regnū eet. q̄d scelere partū eet. Hic. tar
quini p̄isci targuini regis fili. nepos ne fuerit
parū liquet. plurib; tam auctorib; filii edi
derim fratrem habuerat arruntē targuini um
mitis ingenui uiuentis. Hic duob; ut ante dictū
ē due tullie regis filie nuptas. & ipse longe
disparis morib; forte ita incidet. ne duo
uiolenta ingenia matrimonio iungent.
fortuna credo p. r. q̄ dicitur. si serui regni
esset. constituiq; ciuitatis mores possent. Ange
bat ferax tullia nihil materie in uero. neq;
ad cupiditate. neq; audaciā eē. tota i alterū
uersa targuini. eū mirari. eū uirū dicere
ac regio sanguine ortū spernere sorore.
q̄d uirū nacta. muliebri cessaret audacia.
Contrahit celeritē similitudo eos ut fere sit
malū malo aptissimū. s; intū turbandi
omnia a femina ortū ē. Ca sceleris uiri ali
eni assuefacta sermonib;. nullis uet boe. cūme
lus parcere de uito ad stem. de sorore ad uirū.
& se recti uirū. & illū celibe futurū fuisse
ētendere. quā cū impari iungi. & elangues
cendū aliena ignauia eē. si sibi eū q̄ digna
esset diu deditissent uirū domi prope die uisū
regnū fuisse. q̄d apud patre uideat. Celeriter
adolescente sue temeritatis implet. arruntis tar
quini. & tullia minor p̄pe cūmatis funeti
b; cū domus uacuas nouo matrimonio fecissent
iungunt nuptis magis n̄ phibente seruo q̄m
approbantē. tū ū in dies infestior tullia senec
tus. infestū cepit regnū eē. lam abscehere ad
aliud spectare mulier scelus. nec nocte. nec in
t̄ diu uirū congescere pati. ne gratuita p̄ce
rta parricidia essent. n̄ sibi defuisse cui in
nupta diceret. nec cū q̄ tacita seruiret defu
isse. qui se regno dignū putaret. q̄ meminisset
se esse p̄sci targuini filii. q̄ habere quā
sperare regnū mallet. Si tuus es cui nupta eē
me arbitror. & uirū. & regē appello. sin

minus. eo nō perius mutata res ē. qđ istuc cū igna
ua ē scelus. qui nō accingeris. n̄ tibi ab corintho.
nec ab tarquinis ut patri tuo p̄grina regna
moliri necesse ē. In te penates. patriq; & pa
tris imago. & domus regia. & in domo regale soli
ū. & nom̄ tarquinū creat uocatq; regē. Aut si
ad hec parū ē animi. qđ frustrat̄ ciuitatē qđ
te ut regū inuenē conspicia finis. facesse hinc
tarquinos. aut corinthū deuoluere retro ad stir
pē. s̄r̄i similioꝝ quā patri. His aliusq; increpan
do inuenē instigat. nec cōquiescere ipsa potest.
si cū tanagui p̄grina mulier tantū mo
liri potuisset animo. ut duo continua regna
uero ac deinceps genero dedisset. ipsa regio semi
ne orta nullū monimētū in dādo adimēdoq;
regno faceret. His muliebr̄i instinct̄ furus
tarquinū. circū ire. & pensare minoꝝ maxi
me gentiū patres. admonere paterni bene
ficii. ac p̄ eo grām repetere. allicere donis in
uenes. cū dese ingentia pollicendo. tū regis
criminib; locis crescere. In summo ut etiā a
gende rei tēpus uisū ē. stipatus agmine ar
matoꝝ in forū irrupit. Inde omib; p̄culsis
pauore in regia p̄curia sedens. patres in curiā
p̄p̄conē ad regē tarquinū citari iussit. Con
uenete ex tēplo aluaria ante ad hoc p̄parati.
Alu metu ne n̄ uenisse fraudi eēt nouitate
ac miraculo attoniti. etiā de seruo actū ra
ti. li. tarquinū maledicta. ab stirpe ultima
orsū. serui seruaq; natū. p̄ mortē indignā
patris n̄ int̄ regno ut ante in ito. n̄ comitis.
n̄ p̄suffragiū p̄pli. n̄ auctorib; patrib; mulie
br̄i dono regnū occupasse. Ita natū. ita cre
atū regē. fauorē infimi generis hominū
ex qđ ipse sit. odio aliene honestatis creptū p̄
morib; agrū sordidissimo cuiq; diuisisse. om
nia onera que cōmunia quondā fuerint.
inclinasse in p̄mores ciuitatis. instituisse cen
sū ut insignis ad inuidiā locupletioꝝ fortu
na esset. & parata ubi uellet egentissimis
largiret. Huic orationi cū int̄uenisset tre

10.
pido nuntio excitatus seruus ex tēplo auestibu
lo curie magna uoce qđ hoc inq̄t tarquinū rei
ē. qua tu audacia me uiuo uocare ausus es patres.
aut in sede consedere mea. Cū ille serocit̄ ad hec
se patris sui tenere sedē. multo quā serui poti
orē filiū regis regni heredē sans illū p̄licentiā
eludentē insultasse dominis. Li amor ab utriusq;
fauorib; orta. & concursus p̄pli fiebat icuria. ap
parebatq; regnaturū qui uicisset. Tū tarquinū
necessitate iā etiā ipsa cogente ultima audere.
multo & etate & uirib; ualidior. mediū arripit
seruū elatūq; ecuria in inferiorē partē p̄gradū
derexit. Inde ad cogendū senatū incuriā redit.
It̄ fuga regis apparitorū atq; comitiū. ipse prope
ex sanguis cū semi animis regio comitatu domū
se reciperet. puenissetq; ad sumū cons. p̄mū ui
cū. ab his qđ missi ab tarquinio fugientē c̄secuta
et̄as int̄ficiat. Credit̄ qđ n̄ abhorret acet̄o sce
lete ammonitu tullie id factū. Carpentio certe
id qđ satis constat in forū inuicta. nec reuerita
cetū uiroꝝ. euocant uirū ecuria regēq; p̄ma
appellauit. A quo facessete iussa ex tanto tumul
tu. cū se domū reciperet puenissetq; ad sumū
cypriū uicū. ubi nup̄ dianū fuit. flectenti
carpentū dext̄a. in uirū diuū. ut in colle
esq̄liariū eueheret̄. restitit pauudus. atq; in hi
biuit frenos is qui uimenta agebat. iacenteq;
dn̄e seruū trucidatū ostendit. sedū in hu
matūq; Inde tradit̄ scelus monimētoq; locus
ē. sceleratū uicū uocant. qđ amens agitantib;
furus sororis ac uiri tullia p̄ patris corp̄ car
pentū egisse fertur. partēq; sanguinis accedis
pat̄ne cruento uehiculo c̄taminata ipsa resp̄
sag; tulisset ad penates suos uirig; sui. quib;
uatis malo regni p̄ncipio. similes prope die
ertus sequerent̄. Seruus tullius regnauit
annos. iiii. & xl. ita ut bono etiā moderatoq;
regi succedenti difficilis emulatio esse. Ceterū
id quoq; ad glām accessit qđ cū illo simul iusta
ac legitima regna occiderunt. Id ipsū tam
m̄te qđ a uiuis ē deponere eū in animo ha

Qualis
fuerit
seruus.

buisse q̄dā auctores se. ut scelus in testimonium li
berande patrie consilia agitando int̄ uerisset. /
Inde l. tarquinus regnare coepit. cui supbo cog
nomen facta indiderunt. q̄d socerū gener sepul
tura prohibuit. romulū q̄q; in sepulcrū perisse dic
titans. P̄ mores patrū q̄s serui reb̄ fauisse crede
bat int̄fecti. conscius deinde male querendi reg
ni. ab se ipso aduersus se exemplū capi posse arma
tis corpus circum sepsit. Neq; enī q̄cquā p̄ter uim
habebat. ut qui neq; ppli iussu. neq; auctorib̄
patrū regnaret. Co accedebat. ut in caritate ci
uū nihil spei reponenti metu regnū tutan
dū cēt. Quē ut plurib̄ incuteret. cognitiones
capitaliū rerū sine consilio p̄ se solus exercebat.
p̄q; eā causā occidere. in exitū agere. bonis mul
tare q̄s poterat. n̄ suspectos m̄ aut inuisos. sed
unde nihil aliud quā p̄dā sperare posset. Preci
pue ita patrū numero inminuto. statuit nul
los in patres legere. q̄ contemptior paucitate ip
sa ordo esset. minusq; p̄ se nihil agi indignaten
t. Hic enī regū p̄m̄ ut tradit ap̄orib̄ more de
omib̄ senatū consulendi soluit. domesticis con
siliis r. r. amministrauit. bellū. pacē. federa.
societates. p̄ se ipse cū q̄b̄ uoluit iussu ppli. ac
senatū fecit. diremitq;. Latinoꝝ sibi maxime gen
tē conciliabat. ut peregrinus q̄q; opib̄ tutior
int̄ ciues cēt. Neq; hospitia m̄ cū p̄morib̄ eorū
s; affinitates q̄q; uingebat octauio mamilio
tusculano. Is longe p̄nceps latinū nominis erat.
si fame credim̄. ab ulixē deaq; circe orundus.
si mamilio filia nuptiā dat. Perque & nuptias
multos sibi cognatos & amicos ei conciliat. Cū
indiem certā ut ad lucū ferentine conueniant
in die. eē que agere de reb̄ cōmunib̄ uelit. Con
ueniunt frequentes p̄ma luce. Ipse tarquinus
diē quidē seruauit. s; paulo antequā occideret
uenit. Multa ibi toto die in concilio uariis iacta
ta sermonib̄ erat. Turnus herdonius ab ari
cia ferocit̄ in absentē tarquinū erat iuēt.
haud mirū eē supbo in ditū rome cognomen.
lā enī ita clam q̄dē musitantes. uulgo tam

eū appellabant. An q̄cquā supbi esse. quā ludi
ficari sic omē nomē latinū. Principib̄ enī
longe ab domo exitis. ipsū q̄ ciliū indixerit
n̄ adesse. tēptari p̄fecto patientiā. ut si uigū ac
ceperint. obnoxios p̄mat. Cui enī n̄ apparere
affectare cū imperiū mlatinos. Ad si sui bene
crediderint ciues. aut si creditū illud q̄ n̄ rapū
parricidio sit. credere & latinos. quā quā ne sic
q̄dē alieni gene deberent. si in suos ei peniteat.
q̄ppe q̄ alii sup alios trucident. erulātū eant.
bona amittant. q̄d spei melioris latinū portendi.
Si se audiant. domū suā quequā inde habituros
neq; magis obseruatos diem conciliū. quā ipse
qui indixerit obseruet. Hec atq; alia eodē p̄ti
nentia scditiosus facinorosusq; homo. hisq; aru
b̄ opes dominat cū differeret. int̄uenit tarq̄m
us. Is finis orationi fuit. Auet si om̄s ad tarq̄m
um salutandū. Qui silentio facto. monitus a
p̄ximis ut purgaret se. q̄d idē pot̄ uenisset.
disceptatorē ait se sup̄tū int̄ patrē & filiū. cu
ra reconciliandi eos ingram moratū esse. & q̄a
ea referemisset illū diem. postero die acturū
que constituisset. Ille id q̄dē ab turno tulisse
tactū seruū. dixisse enī nullā breuiorē eē cog
nitionē quā int̄ patrē & filiū. paucisq; trans
figi uerbis posse. ni pareat patri habiturū
infortunū esse. Hec aricinus in rege roma
nū increpans. ex concilio abiit. Quā rē tarqui
nus aliquid anto quā uidebat egrus ferens.
ē festum turno necē machinat. ut eundē t̄ro
rē q̄ cuiū animos domi oppresserat. latinū
iniceret. & q̄a p̄mpetio palā iusticiā n̄ poterat.
oblato falso crimine in fonte oppressit. Ad uer
se factionis q̄dā aricinos seruū turno auro
corruptū. induit. forū ei nī magnā gladiū
inferrī clam sineret. Cū cū una nocte p̄ceda
essent. tarq̄m paulo ante lucē accit̄ ab se p̄
cipib̄ latinoꝝ. quasi rē noua p̄turbat. motā
suā hesternā uelut deoz. quadā p̄uidentiā
illatā aut saluti sibi atq; illis fuisse ab turno
dici sibi & p̄morib̄ pplōꝝ parari necē. ut

T. turno
necem
mach
natur.

Turnus in
uoluit in
tarquinū
uoz.

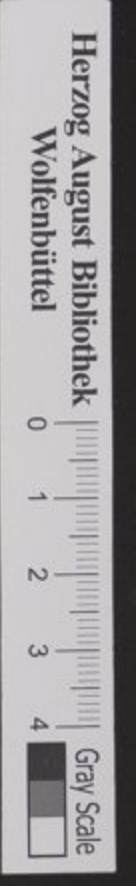

latinoꝝ solus imperiū teneat aggressurū fuisse
 hesternō die in concilio dilata re esse. qđ auctor
 cū in defunctū. quē maxime peteret. inde illā
 absentis in seclatione eē nata qđ morando spē
 desinuerit. n̄ dubitare si uera defertant. qñ pri
 ma luce ubi uentū in cūlū sit. instructū cū con
 uiratoꝝ manu armataq; uenturū sit. dicit gla
 dioꝝ ingentē eē numerū ad eū conuictū. id uia
 nū. nec ne sit. extēplo sciri posse. rogare eos ut in
 de se cū ad tur nū uenias. Suspecta fecit re q̄ in
 genuū tur nū feror. q̄ oratio hesternā q̄ mora
 tarqñū. qđ uidebat obeā differri cedet potuisse
 sunt inclinatus qđ ad credendū animus. tam nū
 si gladius de phensis. cetera uana existimatur.
 ubi eō pueniū. tur nū ex somno excitatū cir
 cū sistunt custodes. cōphensiq; seruis qui cari
 tate domini nū parabant. cū gladiū ab diti ex
 omib; locis diuerticuli p̄traherent. enī uero
 manifesta res uisa. iniecteq; tur no catene. q̄
 confesti latinoꝝ conciliū magno cū tumultu
 aduocat. lbi tā atrox inuidia orta ē gladius in
 medio positus. ut in dicta causa nouo genere.
 leti delet ad caput aque ferentine crate sup
 ne in iecta. saxiq; cōgestus mergeret. Reuocatus
 deinde ad cūlū latinis tarqñū. collaudatisq;
 qđ tur nū nouantē res p̄manifesto patriadio me
 rita pena affecissent. ita uerba fecit. posse qđ
 se uictus iure agere. qđ cū om̄s latini ab alba
 oriundi sint. in eo sedere teneant. qđ ab tullo
 res om̄s albana cū colonis suis in romanū cesserit
 imperiū. ceterū se utilius id magis om̄iū cau
 sa censere. ut renouet id sedus. scđaq; post uis
 fortuna. r. a. ut participes latini fruant quā
 urbū excidia uastationeq; agroꝝ. quas anco
 patre deinde suo regnante p̄ pessi s̄. semp aut
 expectes aut patiant. Haud difficult̄ p̄suasū ē
 latinis. quā quā i eo sedere superior romana res
 erat. ceterū q̄ capita nominis latini stare ac sen
 ture cū rege uidebat. q̄ tur nū sui cuiq; peri
 culi. si aduersat̄ esset. recens erat. documentū.
 ita renouatū sedus. in dictūq; uiriorib; latinoꝝ

confedere die cetera ad lucū ferentine armati fre
 quentes adesses. Qui ubi ad edictū romani regis ex
 omib; pplis conuenere. ne duce suū neue secretū
 imperiū p̄p̄a ue signa haberet. miscuit manipu
 los ex latinis romanisq;. ut ex binis singulos faceret.
 binosq; ex singulis. Ita geminatis manipulis cen
 turiones imposuit. Nec ut iust̄ in pace rex. ita
 dux belli prauus fuit. qñ ea arte equasset superio
 res reges. ne degeneratū in alus huic qđ; decori
 offecisset. Is p̄m̄ uolens bellū inducentos ampli post
 sua etate annos mouit. suessāq; pometiā ex his ui
 cepit. Vbi cū diuidenda p̄da xl. talenta argenti.
 recepisset. c̄cepit animo eā amplitudine iouis
 tēpli. que digna dñm hominūq; rege. que roma
 no imperio. que ipsi etiā loci maiestate eēt. capta
 uā pecuniā in edificatione ei tēpli se posuit. Ex
 cepit deinde eū lentū spe bellū. qđ gabios p̄pin
 quā urbē neq; quā uī ad ortus. cū obsidendi qđ;
 urbē spes pulso amenib; adempta esset. postremo
 minime ante romana fraude ac dolo aggressus
 ē. Hā cū uelut posito bello fundamentis tēpli facien
 dis alusq; urbanis operib; intentū se eē simula
 ret. seruis fili ei qđ minimū ex trib; erat. transfu
 git ex cōposito gabios. patris in sese seuitiā into
 lerabilem cōquerens. iā ab alienis in suos uertisse
 supbiā. q̄ libetorū qđ; eū frequentie tedere. ut
 quā incuria solitudine fecerit. domi qđ; faciat.
 nequā stirpē neq; herede regni relinquat. se
 qđ de int̄ tela q̄ gladios patris. elapsū nihil us
 quā sibi tutū nisi apud hostē lucū tarqñū cre
 didisse. nā ne errarent manere his bellū qđ
 positū simulet. q̄ p̄ occasionē eū incautos i ua
 surū. Qđ si apud eos supplicib; locus n̄ sit. p̄erratu
 rū se omē latū. uolscosq; se inde q̄ eq̄s q̄ hernicos
 petiturū. donec ad eos p̄ueniat. q̄ aparrū crudeli
 b; atq; impiis supplicis tegere liberos sciart. for
 sitan etiā ardoris aliqđ ad bellū armaq; se aduer
 sus supbissimū regē ac ferocissimū pplm̄ inuen
 turū. lū si nihil morarent̄ in sensus ira. porro
 inde abiturus uideret. benigne ab gabinis exci
 pit. Vetant murari si qualis incuies qualis in

LIII.

Quoniam tur
 nus inter
 trietras
 Seruis fili
 tarquini
 transfugit
 ex cōposito
 to gabio
 os.

socios. talis adultum in libertos eet. In se ipso p
 tremo se uturū. si alia desint. sibi u gratū ad
 uentū ei esse futurūq; credere breui ut illo ad
 uiuante apertis gabini sub romana menia bel
 lū transferat. inde in consilia publica ad bibe
 re. ubi cū de aliis reb' assentire se ueterib' ga
 binus diceret. q̄b' he notiores essent. ipse iden
 tidē belli auctor esset. in eo sibi p̄cipuā pruden
 tiā assumere q̄d utriusq; ppli uires nosset. sci
 retq; inuisā p̄fecto supbia regīa cuius esse
 quā ferre ne liberi. quidē possent. Ita cū sensim
 ad rebelandū p̄motus gabinoz incitaret. ipse
 cū propissimis iuuenū p̄datū atq; in expeditio
 nes iret. & dictis factisq; omnib' ad fallendū in
 structis uana ad cresceret fedes dux adultum
 belli legit. Ibi cū in scaia multitudine q̄d agere
 t. p̄lia parua int' romā gabinosq; fierent.
 q̄b' p̄lerūq; gabina res superior eet. tū certa
 ti hūmi infimiq; gabinoz. sextū tarquinū dono
 dm̄ sibi missū ducē credere. apud milites u
 obeundo pericula ac labores parit. p̄dā mu
 nifice largiendo. tanta caritate eet. ut non
 pat' tarquinus potentior rome quā filius ga
 binus esset. Itaq; p̄ quā satis uirū collectū ad
 om̄s conat' uidebat. tū ex suis unū ex sacista
 tū romā ad patre mittit. q̄d nā se facere uel
 let. quandoq̄dē. ut om̄ia unus pplis gabinus
 facere posset ei di dedissent. Huic nuntio q̄a
 credo dubie fidei uidebat. nihil uoce respon
 su ē. Rex uelut deliberabundus in ortu edi
 ū transit. sequenti nuntio filii. Ibi inambu
 lans tactus sūma papauerū capita dr. bacu
 lo decussisse. Inrogando expectandoq; respon
 su nuntii sessus ut se uispecta redit gabios
 que dixerit ipse. queq; uiderit refert. seu
 ira. seu odio. seu supbia insita ingenio. nullā
 eū uocē emisisse. Sexto ubi q̄d uellet parens.
 q̄d ue p̄ciperet tacitis ambagib' patuit. p̄mo
 res ciuitatis criminando alios apud pplm̄.
 alios sua ipsos inuidia oportunos intemuit.
 Quia palā q̄dē. in q̄b' min' speciosa erat cri

minatio futura. clam infecti. Latuit q̄bdā
 uolentib' fuga. aut in exiliū acti sē. absentiū
 q; bona uirta atq; interemptoz diuisa fuere
 largitiones inde p̄deq; & dulcedine p̄uadi cō
 modi sensus maloz publicoz. adimū. donec orba
 consilio auxilioq; gabina res. regi romano. sine
 ulla dimicatione in manū tradit. Gabus recep
 tis tarquinus pacē cū equoz gente fecit. sedus
 cū tuscis renouauit. inde ad negotia urbana
 animū conuertit. Quoz erat p̄mū ut iouis tē
 plū in monte tarpeio. monumentū regni sui
 nominisq; relinquere. Tarquinios reges am
 bos. patre uoluisse filii p̄fecisse & ut libera
 aceteris religionib' ar. a eet tota iouis tēpli
 q; ei q̄d in edificaret. exaugurato sana sacel
 laq; statuit. que aliq̄t ibi atacio rege p̄mū
 in ipso discrimine aduersus romulū pugne
 uota. consecrata. in augurataq; postea fuerat.
 Int' p̄cipia condendi hui' operis mouisse
 numen ad iudicandā tanti impetu mole
 tradit deos. Nā cū omnū sacelloz exaugu
 rationes amitteret. aues. in tūmi sano non
 adduxere. idq; omen augurūq; ita acceptū
 ē. n̄ motā tūmi sedē. unūq; deoz n̄ euoca
 tū. sacras ibi finib' firma stabiliq; cuncta
 portendere. Hoc p̄petuitatis auspicio accep
 to. secutū aliud magnitudinē impetu por
 tendens. p̄digiū. Caput humanū integra
 facie aperientib' fundamenta tēpli dicit' ap
 paruisse. que uisā species haus p̄ ambages
 arcē eā impetu caputq; rerū fore porten
 debat. idq; ita cecidere uates. q̄q; in urbe e
 rat. q̄q; ad eā rē consultandā ex ceteris
 concuerat. Augebat ad impensas regis ani
 mū. Itaq; p̄optine manubie que p̄ducendo
 ad culmen operi destinate erant. uix in fun
 damenta suppedita uere. Iō magis fabio p̄ter
 quā q̄d antiq̄or ē. credideri xl. ca sola talen
 ta quā p̄som. q̄ xl. milia pondo argenti
 seposita in eā rē scribit. q̄a sūmā peccunie
 neq; oruni tū urbis p̄da seruanda & nulli

ne horū q̄dē magnificentiē operū fundamēta
n̄ exuperantur. Intentus p̄ficiendo tēplo. fa-
bris undiq; exercitūria accitis. n̄ pecunia so-
lū ad id publica ē usus. s; etiā operis explebe
q̄cū haud patrius & ipse militie adderet
labor. min⁹ tam plebs grauat. se tēpla d̄m
eredificare manib⁹ suis. Que p̄quā & ad alia
ut specie minora. sic laboris aliquando ma-
ioris traducebant opera. foros in arco faci-
endos. cloacāq; maximā receptaculū omniū
purgamētoꝝ. ur̄bis sub t̄ra agendā. Quib⁹ du-
ob⁹ operib⁹ uir noua hec magnificentiā q̄cū
quā ad equare potuit. His laborib⁹ exercita-
plebe. q̄a & ur̄bi multitudinē ubi usus non
esset. oneri rebat. eē. & colonis mittendis occu-
pārī latius impetū fines uolebat. signia. cir-
ceosq; colonos misit. p̄sida ur̄bi futura t̄ra
marig; Hec agenti portentiū t̄ribile uisū.
Anquis ex colūna lignea elapsus. cū t̄rorē su-
gāq; in regīā fecisset. ipsius regis n̄ tā subito
pauore p̄culit pectus. quā anxius impleuit
curis. Itaq; cū ad publica p̄digia etrusci tan-
tū uates adhiberent. hoc uelut domestico
exterritis uisū delphos ad maxime inclitū
int̄ris oraculū mittere statuit. neq; responsa
sortiū ulli alii cōmittere ausus. duos filios
p̄ignotas. ea tēpestate t̄ras. ignotiora maria
ingreciā misit. Titus & arturus p̄fecti. comes
his additus. L. uinius brutus. tarq̄nia sorore
regis nat⁹. iuuenis longe ali⁹ ingenio. quā
cui simulationē induerat. Is cū p̄mores ci-
uitatis in q̄b⁹ stēm suū ab auunculo int̄fectū
audisset. neq; i animo suo q̄cūquā regi. tamen
dū. neq; in fortuna cōcupiscendū relinque-
ret statuit. cōceptuq; t̄ntis eē. ubi i iure
parū p̄sidiū esset. Ergo et industria factus
ad imitationē stulticie. cū se suaq; p̄da esse
regi sineret. bruti q̄q; haud abnuitt cogno-
men. ut sub ei⁹ obtentu cognominis libe-
rator ille. anim⁹. latens operiret tēpo-
ra sua. Is cū ab tarq̄nis duct⁹ delphos ludi

15.
brui uerius quā comes. aureū baculū iclusū
corneo cauato ad id baculo tulisse donū apolla-
mi dicit. p̄ambages effigiem ingenui sui. Quo
p̄ quā uentū ē p̄fectis patris mandatis cupido
incessit animos iuuenū. sciscitandi ad quē
eoz. regnū romanū eēt uenturū. Ex infimo
specu uocē reddidit ferus. impetū sumū ro-
ma habebit. q̄ uirū p̄m⁹ o iuuenes osculū ma-
tri tulerit. Tarq̄ni⁹ sext⁹ q̄ rome relicta fuerat
ignarus responsi. expectsq; impetū esset. Rem
summa ope taceri iubent. ipsi int̄ se ut prior
cū roma redisset. matri osculū daret sorti p̄-
mitus. Brutus alio ratus spectare publica
uocē. uelut si p̄lapsus cecidisset t̄ra osculo c̄-
tigit. scilicet q̄d ea cōmunis mat̄ omniū mor-
taliū eēt. Rediit inde roma. ubi aduersus
rutulos summa uir parabat. ardea rutuli ha-
bebant. gens ut i ea regione atq; in ea etate di-
uitus p̄pollens eaq; ipsa causa belli fuit. q̄d rex
roman⁹ cū ipse ditari exhaust⁹ magnificentiā
publicoz operū. tū p̄da delinire populariū
animos studebat. p̄ter alia supbia regno in-
festus etiā. q̄d se in sabroz ministeris ac serui-
li tā diu habitos opere ab rege indignaban-
t. Teptata res ē. si p̄mo impetu capi ardea
posset. Vbi id parū p̄cessit. obsidione muni-
tionib⁹q; capti p̄mi hostes. In his statuis. ut
sit longo magis quā acti bello satis liberi
cōmeat erant. p̄morib⁹ tam magis quā
multib⁹. Regni q̄dē iuuenes int̄dū oculū con-
uiuus cōmessationib⁹q; int̄ se terebant. for-
te potantib⁹ his apud sextū tarq̄niū ubi e
collatin⁹ cenabat tarq̄ni⁹ egeri fili⁹. incidit
de uxorib⁹ m̄tao. sua q̄sq; laudare. Quis mo-
dis inde certamine accenso. collatin⁹ negat
uerbis opus esse paucis id q̄dē horis posse sci-
ri. quantū ceteris prestat lucretia sua. Quin-
si uigor iuuenite inest. conscendim⁹ equos.
inuisim⁹q; p̄sentes n̄rāū ingenua. id cuiq;
spectantissimū sit. q̄d nec opinato uiri ad-
uentu occurreret oculis. In caluerat uino.

LIII.

Fortes
tuos.

Domino
brutus.

age sane om̄s citatis equis auolant romā. Quocū
p̄mis se intendentib⁹ tenebris puenissent. p̄quib⁹
inde collatiā ubi lucretiā haud quāgm̄ ut
regias mirus. quas in conuiuio luxuq; cū equa
lib⁹ uidebant tēpus tetentes. sed nocte seta de
ditiā lane. int̄ lucubrantes ancillas in medio edi
ū sedentē inueniunt. Muliebris certaminis laus
penes lucretiā fuit. Adueniens uir tarq̄niq;
excepti benigne. uictor marit⁹ comitē iuuat
regios iuuenes. ibi ferrū tarq̄niū mala libido
lucretie p̄ uim stuprande caput. cū forma tū
spectata castitas incitat. & tū q̄de ab nocturno
iuueneri ludo in castra redeunt. Paucis inuictis
dieb⁹ sextus tarq̄nius in scio collatino cū comi
te uno collatiā uenit. Ubi exceptus benigne
abignatus consiliū. cū p̄ cenā inhospitale cu
biculū duct⁹ esset. amore ardens p̄ quā satis tu
ta circa. sopitiq; om̄s uidebant. Stricto gladio
ad dormientē lucretiā uenit. sinistraq; manu
mulieris pectore oppresso. tace lucretia inquit.
Sextus tarq̄nius sū ferrū in manuē. moriete
si emiseris uocē. Cū pauida ex om̄i mulier nū
lā opē p̄pe mortē imminente uideret. tū tar
q̄ni⁹ fatere. amorē orare. misceri p̄cib⁹ minas. uer
sate in om̄s partes muliebre animū. Ubi obstina
tā uidebat. & ne mortis q̄de metu inclinari.
addit admetū. dedecus. cū mortua uigula
tū ferrū nudū positurū ait. ut sordido adul
terio necata dicat. Quo t̄pore cū uicisset ob
stinatā pudiciā uelut uictrix libido. p̄fect⁹
q; inde tarq̄nius ferrox expugnato decore mu
liebre cēt. lucretia mesta tanto malo nuntiu
romā eundē ad patre ardeāq; adiurū mittit
ut cū singulis fidelib⁹ amicis ueniat. ita facto
maturoq; opus esse. rem atrocē incidisse. Spu
ritus lucretius. cū p̄ ualerio uolesi filio. colla
tin⁹ cū l. uenio bruto uenit. cū q̄ forte romā
rediens ab nuntio uxoris erat cūent⁹. lucretiā
sedentē mestā in cubiculo inueniunt. Aduen
tu suor. lacrimae oborte. Querentiq; uiro satan
salue. minime inq̄t. Ad enī saluē. muliebre

amissa pudicia. Vestigia uiri alieni colla
tine in lecto se tuo. Ceterū corp⁹ ē tantū
uiolatū. anim⁹ insonis. mors testis erit. Sed
date dexteras fideq; haud inpune adulte
ro fore. Sert⁹ ē tarq̄ni⁹. q̄ hostis. phosp̄ne p̄ ori
nocte in armat⁹ m̄ sibiq; si uos uiri pestiferū
hinc abstulit gaudiu. Dant ordine om̄s fide.
consolant̄ egrā animi. auertendo noxiā. ab
coacta in auctore delicti. m̄te peccare n̄ corp⁹.
& unde c̄silū absuerit. culpā abesse. Vos in
q̄t uideritis. q̄d illi debeat. ego me. & si pecca
to absoluo. supplicio n̄ libeto. nec ulla deide
impudica lucretie exēplo uiuet. Cū tū quē
sub ueste abditū habebat cū in corde desiguit
plapsaq; inuuln⁹ moribunda cecidit. Concla
mat uir patiq; brutus illic luctu occupatus
cū tū exuulnere lucretie extractū manan
te cruore p̄se tenens. p̄ hunc inq̄t castissimū
ante regiā in uirā sanguinē uiro. nosq; du
testes facio. mel. tarq̄niū sup̄bū cū scelerata
conuige. & om̄i libetoz. stirpe. ferro. igni. qua
cūq; dehinc ui possū excuturū. nec illos
nec aliū quēquā regnare rome passurū. Cū
tū deinde collatino tradit. Inde lucretio ac
ualerio stupentib⁹ miraculo rei. unde noui
in bruti pectore igitur. ut p̄ceptū erat in
ras. totiq; abluctu uersi in itā. brutū idē
de aderpugnandū regnū uocantē secun
duce. & latū domo lucretie corp⁹ in forū de
ferunt. cōmotiq; miraculo. ut sit rei noue at
q; indignitate. Homines p̄se q̄sq; scelus regi
ū ac tū querunt. mouet cū partes mesticia
tū brut⁹ castigat̄ lacrimarū atq; iet tū que
relatū. auctozq; q̄d uiros. q̄d romanos dece
ret arma capiendi aduersus hostilia ausos.
ferocissim⁹ q̄sq; iuuenū cū armis uolunta
rius adē. Sed q̄ & cetera iuuent⁹. inde partes
p̄sidio relicto collane. ad portas. custodib⁹q;
dant. neq̄s cū motū regib⁹ nuntiaret. ceteri
armati duce bruto romā p̄fecti. ubi uen
tū ē. quacūq; armata multitudo pauore

h
Sextus
mala li
brida lu
cretie su
p̄rande
capit.

L VIII.

ac tumultū factū. Rursus ubi antea p̄mores
ciuitatis uident q̄d q̄s sit haud temere eē reuē
nec minorē motū animoz. Rome tā atrox rex
fact. quā collatīe fecerat. Ergo ex omnib' locis
urbis in forū currit q̄ simul uentū ē. p̄co ad
tribunū celebrē inq̄ tū magistratu forte
brutus erat p̄p̄m aduocauit. Ibi oratio habita
nequaquā ei p̄ctoris ingenuq; q̄d simulatū ad
eā diē fuerat. deui ac libidine sexti tarq̄ni. de
stupro infando lucretie & miserabili cede. de
orbitate tricipitini. cui morte filie causa
mortis indignior. ac miserabilior esset. addita
supbia ipsi regis. misericord; & labores plebis in
fossas cloacasq; exhauriendas demerse roma
nos homines uictores omiū circa p̄p̄lōz. opifi
ces ac lapidas p̄ bellatorib' factos. indigna ser
ui tullu regis memorata cedes. & inuenta cor
pore patris nefandoz; ueniculo filia. inuocatiq;
ultores parentū di. his atrociorib'q; credo aliis
que p̄sens rerū indignitas haud quaquā re
latu scriptorib' facilia subicit memoratis. incen
sa multitudinē p̄p̄ulit. ut imperiū regi abro
garet. exulesq; eē uiberet. l. tarq̄niū cū ciuge
acliberis. ipse uictorib' q̄ uictro nomina dabat
lectis armatisq; ad cētandū inde aduersus re
gē exercitū ardea in castra ē p̄fect'. imperiū in
urbe lucretio p̄fecto urbis. iā ante ab rege in
stituto reliq̄t. int̄ hunc tumultū tullia domo
p̄fugit. erectantib' quacūq; incedebat. inuo
cantib'q; parentū furias uiris mulierib'q;.
Hārū rerū nuntius in castra p̄latū. cū re no
ua rex trepidus p̄geret romā ad cōp̄men
dos motus. flexit uia brut'. senserat enim ad
uentū. ne obuius fieret. eodeq; fere tēpore
diuersis in nerib' brut' ardea. tarq̄niū romā
uenerat. tarq̄nio clausē porte. exiliūq; in
dictū. liberatore urbis leta castra accipere.
eractiq; inde liberi regis duo patrē secuti sūt.
q̄ exulatū cete inetruscos ierunt. Sextus
tarq̄niū gabios tāquā in suū regnū p̄fect'. ab
ultorib' ueterū simulacū. quas sibi ipse

16.
cedib' rapinisq; cētauerat ē interfect'. l. tarquinius
sup̄b' regnauit annos 4. & xl. Regnatū rome ab con
dita urbe ad libertatē anno ce. xl. iiii. duo consu
les inde comitibus centauratis a p̄fecto urbis ex
cōmentariis serui tullu creati sunt. l. iunius
brutus. & l. tarquinius collatinus. **LIBER SE
cundo.**
Iberi iam hunc populi romani res pace
belloq; gestas annuos magistrat. imperiaq;
legū potentiora quā hominū pagā. que liber
tas ut letior eēt. primi regis sup̄bia fecerat.
Nā potes ita regnauit. ut haud immetito
om̄s deinceps conditores partū cetere urbis.
quas nouas ipsi sedes ab se aucte multitudinē
addiderunt numerent. neq; ambigūt q̄n brut'
idē q̄ tantū q̄tē sup̄bo cracto rege meruit.
pessimo publico id factur' fuerit. si libertatis
imature cupidine p̄oz regū alicui regnū
ertorisset. q̄d enī futurū fuit si illa pastorū
conuenarūq; plebs transfuga ex suis p̄p̄lis
subtutela inuolati tēpli aut libertate aut
certe in punitatē adeptā. soluta regio metu
agitari cepta esset. tribunt' p̄cellis. & i alie
na urbe cū patrib' serere certamina. p̄usq̄m
pignora conuigū acliberoz caritasq; ipsius
soli cui longo tēpore assuescit animos eoz
consociasset. dissipate res n̄ dū ad ulte dis
cordia foret. quas sicut tranquilla mode
ratio imperueoq; nutriendo p̄duxit. ut bo
nā frugē manuris iā uirib' ferre posset. liber
tatis aut originē. inde magisq; annuū impe
riū cōsulare factū ē. quā q̄d diminutū. q̄cūq;
sit ex regia potestate numeres. om̄ia iura om̄ia
insignia. prim' cōsules tenuere. l. m̄ cautū ē
ne si ambo fasces haberent duplicat' terror
uideret. Brut' p̄oz cecedente collega fasces ha
buit. q̄n acrior uindex libertatis fuerat. quā
deinde custos fuit. omiū p̄mū auidū noue
libertatis p̄p̄m. ne p̄ modū flecti p̄cib' aut do
nis regis posset. iure iurando adēgit. nemine
rome passuros regnare. De inde q̄ plus uirū
in senatu frequentia etiā ordinis faceret.

cecidit regis di- minutū patrum numerū pri-
 morib' equestris gladius electis adtrecentoz nu-
 merū sumā expleuit. Traditūq; inde fert. ut i
 senatū uocarent. qui patres. quiq; conscripti
 essent. Conscriptos uidelicet nouū senatū appel-
 labant lectos. Id mirū quantū pfuit ad cōcor-
 diā ciuitatis. uingendosq; patrib' plebis ani-
 mos. **CII.** Rerū deinde diuinarū habita cura. &
 q̄a quedā publica sacra p ipsos reges factitata
 erant. nec ubi ubi regū desiderū cēt. regē sa-
 crificolū creant. Id sacerdotiū pontifici subie-
 cere. ne addit' nomini honos aliq̄s libertati
 cui' tunc p̄ma erat cura officeret. Ne nescio
 an nimis undiq; eā minimis reb' munuendo
 modū excesserint. Consul enim alteri' cū ni-
 hil aliud offenderit. nom̄ inuisū ciuitati fu-
 it. numū tarq̄nos regno assuesse. inuitū a
 prius factū. regnasse dein seruū tullū. ne-
 uit uallo q̄dē facto oblatū. tāquā alieni reg-
 ni supbū tarq̄nū uelut hereditatē gentis
 scelerē ac in repetisse. pulso supbo penes colla-
 tinū imperiū eē. nescire tarq̄nos p̄uatos in
 uete. n̄ placere nom̄. periculosū libertati eē.
 Hinc p̄mo sensim tēptatū animos. sermo p̄
 totā ciuitatē ē datus. sollicitāq; suspicione
 plebo brutus ad concionē uocat. Ibi omnū
 p̄mū iusurandū ppli recitat. neminē reg-
 nare passuros. nec eē rome unde periculū
 libertati foret. id sumā opetuendū eē. neq;
 ulla rē que eo ptineat contēpnendā iuitū
 se dicere hominis causa. nec dicturū fuisse.
 ni caritas & p̄. uinceret. n̄ credere. & R. soli-
 dā libertatē recuperatā eē. regū gen'. regi-
 ū nom̄. n̄ solū inciuitate. s; etiā in imperio
 eē. id officere. id obstatē libertati. Hunc tu
 inq̄t tua uoluntate. l. tarq̄ni remoue
 metū. memini metū. fatem' eiecisti reges.
 absolue beneficiū tuū. aufer' hunc regū
 nom̄. Res tuas tibi n̄ solū reddent ciues
 tuū auctore me. s; si q̄s deē magnifice auge-
 bunt. Amicus abi. exoneta ciuitatē uano

Regē sacri
 ficolū cre-
 ant.

forsitan metu. ita p̄suasū ē anim' cū gente
 tarquinia regnū hinc abiturū. Consuli p̄mo
 tā noue rei ac subite ammissio incluserat
 uocē. Dicere deinde incipientē p̄moses ciui-
 tatis circūstitū. eadē multis p̄ eib' orant. & ce-
 teri q̄dē mouebant min'. p̄ q̄m spurī lucreti
 maior etate ac dignitate socer p̄terea ipsi
 agere uarie rogando alter n̄s suadentoz;
 cepit. ut uinci se consensu ciuitatis pateret.
 Timens consul ne p̄ modū p̄uato sibi eadē
 illa cū bonoz amissione additaq; alia i sup
 ignominia acciderent. abdicauit se cōsulatu
 reb'q; suis omib' lauinū translatis. ciui-
 tate cessit. Brut' ex s. c. ad pplm̄ tulit. ut om̄s
 tarq̄nie gentis exules eēt. Collegā sibi comi-
 tis centuriatis. creauit. P. ualeriū. q̄ aduito
 re reges eiecerant. Cū haud cuiquā indubio
 esse bellū abtarq̄nis immunere. id q̄dē spe
 om̄ū seruis fuit. ceterū q̄d n̄ timebas p̄do-
 lū ac p̄ditionē p̄pe libertas amissa ē. Erant
 in romana uuentute adolescentes aliquot.
 nec hi tenui loco orti. quoz ingenū libido
 solutior fuerat. eguales sodalesq; adolescenti-
 ū tarq̄noz assueti more regio uiuere. eā
 tū equato uite om̄ū licentiā querentes. liber-
 tatē alioz in suā uertisse seruitutē int̄ se con-
 querebant. regē hominē esse. aq̄ impetres ubi-
 nis. ubi incuria sit opus esse grē locū. eē bene-
 ficio. & irasa & ignoscere posse. int̄ amicu atq;
 inimicu discrim̄ nosse. leges rē surdā. inexo-
 rabile eē. salubriorē meliorēq; inopi quā po-
 tenti. nihil laramenti. nec uenie habere. si
 modū excesserit. periculosū eē intot huma-
 nis errorib' sola innocentia uiuere. Ita iam
 sua sponte agris animis legati ab regib' sup
 uenunt. sine mentione redit'. bona tantū
 repetentes. Loz uerba p̄ quā in senatu au-
 dita s̄. p̄ aliquē dies ea consultatio tenuit.
 ne n̄ reddita belli causa. reddita belli ma-
 teria & adiutū essent. Interi legati a
 lu alia moliri. apte bona repetentes. clā

reciperandi regni consilia struere & itaque ad
id quod agi uidebat ambigentes nobiliu adoles-
centiu animos prestant. a quibus placide oratio ac-
cepta est his ab tarquinibus litteras reddunt. & de
accipiendis clā nocte in urbe regibus colloquunt.
utellus a quibus fratribus primo comissa res est. Utellus
sotor esuli nupta bruto erat. laqueus ex eo matri-
monio adolentes erant liberi. unus tyberiusque;
eos quoque in societate esiliu amicum sumunt. Littere
ra aliter & nobiles consensu assumpti. quae uetustate memo-
ria abire. litteri cum in senatu uicisset sententia que
censebat reddenda bona. eamque ipsam causam ore
in urbe haberent legati. quod spaciū ad uehicula
comparanda a consulis suppleuerunt quibus regibus asporta-
rent res. Omne id tempus cum conuictis consultando
absimul eminebant; instando ut littere sibi
ad tarquinos darent. nam aliter quod creditur eos non
uana ablegatis sup tantis rebus asserit. Date lit-
tere ut pignori fidei essent manifestu facinorose fecerunt.
Haec cum pridie qua legati ad tarquinos proficiscerent.
& cenatu forte apud utellios essent. conuictique
ibi remotis arbitris multa inter se de nouo. ut
sit esilio egressent. sermone eorum exseruis unum exce-
pit quia antea id senserat agi. Sed ea occasione
ut littere legatis darent. que dephense re coar-
guere possent expectabat. Postquam datas sensit
re ad consules detulit. Consules ad dephendos le-
gatos conuictosque profecti domo. sine tumultu
re omne oppressere. Litterarum impudens habita cura
ne intereiderent. Proditoribus ex templo in uincula
coniectis. delegatis paulolu addubnatu est. & qua
quam uisit comississe. ut hostiu loco essent. uis
tam gentiu ualuit. De bonis regibus que reddi
ante censuerant res integra referre ad patres.
ibi uentura. uetere reddi. uetere in publi-
cum redigi. Diripienda plebi se data. ut citac-
ta regia pda. spe in perpetuu cum his pacis amitte-
ret. Ager tarquinorum qui in urbe ac tyberi fuit
hoc ibi forte tu seges farris dicit fuisse matu-
ra messi. que capi fructu qua religiosu erat con-
sumere. de secta cum stramento segete. magna us

17.
hominu simul in missa coribus fudere in tyberi
tenu fluentem a qua ut medius caloribus solet. Ita in-
uadis hesitantis strumti aceruos sedisse in litos
uno. in sila inde paulati & alius que fert teme-
re flumen eodem in uectis facta postea credo addi-
tos moles manuum; adurtu. ut tam eminentis area
firmitas; tepus quoque; ac porticibus sustinendis esset.
Diriptus bonis regibus dāpnati proditores. supruque;
suppliciu expectans. eo quod pene capiende mi-
nisteriu patri delibetis consulatus imposuit &
quod spectator erat amouendis. cum ipsu fortuna ex-
actore suppliciu dedit. Stabant deligati ad palu
nobilissimi iuuenes. si aceteris uelut ab ignotis
captibus; consulis liberi omniu in se auerterant
oculos. Miserebatque; n pene magis homines quam sce-
leris. quod pena meriti essent. illos eo potissimu anno
patria liberata. patre liberatore. consulatu ortu
ex domo uenia. patres. plebe. que quod deorum homi-
niuque; romanorum esset induisse ianum. ut sup-
bo quodam regi. tu in festo exuli pderent. Consules
in sede processere sua. missique; lictores ad sumidū
suppliciu nudatos uirgis cedunt. securique; feri-
unt. cum inter omne tempus pat. uultusque; & os ei spec-
taculo esset eminente animo patrio inter publi-
ce pene ministeriu scdm pena nocentiu. ut
in utraq; parte arcendis sceleribus exēplū no-
bile esset. pmiu in dice peccunia exerario. li-
bertas & ciuitas data. ille pmiu dicit uindicta
liberat. quod uindicta quoque; nomi tractu ab illo
putant. uindictio ipsi nomi fuisse. p illu obser-
uatu. ut quod ita liberati essent. incuitate accep-
ti uiderent. His sic aucta erant munitatis in-
census tarquinibus n dolore solu tante adurti-
tu uidentis spei. sed etia odio itaque; p qua do-
loua obseptā uidit. bellu apte molientiu
ratus. circū ire supplex etruie urbes. orare
maxime uerentes tarquinensesque; ne se ortu ei
de sanguinis extortē. egente. et tanto in regno
cum liberis a dolescentibus ante oculos suos peti-
re sineret. alios p egre in regnu roma accitos.
se regē augentē bello romanu imperu. a

proximis scelerata ciuitatione pulsū eos int̄ se
q̄a nemo unus satis dign̄ regno uisus sit. partes
regni rapuisse. bona sua diripienda. pp̄lo dedisse.
neq̄ se per̄ se sceleris eet. patria se regnūq; suū re
pedere & p̄sequi ingratos ciues uelle. ferres op̄e
adiuuarent. suas q̄q; ueteres iniurias ultū ires.
tociens cesas legiones. agrū ademptū. Hec moue
runt ueientes. Iose q̄q; romano sat̄e duce igno
minias demendas. belloq; admissa rep̄enda mi
naciē fremunt. tarq̄nienses nom̄ ac cognatio mo
uet. pulchrū uidebat̄ suos rome regnare. Ita duo
duarū ciuitatū exercit̄ ad̄repetendū regnū.
belloq; p̄sequendos romanos secuti tarq̄num.
Postquā in agrū romanū uentū ē. obuia hosti
consules eunt. Valerius quadrato agmine pedi
tē ducit. brut̄ ad̄explofandū cū eq̄tatu ante
cessit. eodē m̄ p̄m̄ eques hostiū agminis fecit.
Preerat arruns tarq̄nius filius regis. rex ipse cū
legionib; sequebat̄. Arruns ubi exlictorib; haud
protul̄ consule ē. deinde iā p̄pius accertus
facie q̄q; brutū cognouit. inflāmat̄ ira. ille ē in
q̄t̄ q̄ nos ex terris expulit patria. ipse enille nr̄is
decorat̄ insignib; magnifice. incedit. du regū ul
tores adeste. conuolat calcitr̄ equū. atq; i ipsū
infestus consule dirigit. Sensit in se iri brutus.
decorū erat cū ipsis capessete pugna ducibus.
Auide itaq; se certaminū offert. adeoq; infestus
animis c̄currerat. ne ut dū hostē uulnerat̄.
sui p̄tegendi corporis memor. ut citatio ictu
p̄ parma transfusus. duab; herentes hastis mo
ribundi exequis lapsus sit. Simul & ceteta e
questris pugna cepit. & q̄ta multo post & pe
dites sup̄ueniunt ibi uaria uictoria. & ue
lut eq̄ Marte pugnatū ē. Dextera utriq; cor
nua uicere leua superata. ueientes uinci
ab romano milite assueti fusi fugantq; tarq̄ni
ensis nouus hostis n̄ stetit solū. s; etiā ab sua
parte romanū pepulit. Ita cū pugnatū esset.
tant̄ terror̄ tarq̄nū atq; etruscos incesit.
ut om̄ssa uirta re. nocte ambo exercitū; ^{ueiens} tar
q̄niensisq; suas q̄q; abirent domos. Adiciunt

miracula huic pugne. silentio prime noctis
et silua ar̄sia ingente edita uoce. Siluanū uocē
eā creditā. Hec dicta. uno plus tuscorū cecidisse
in acie uincere bello romanū. Ita certe inde
abiete romanū ut uictores etrusci prouictis.
Ila p̄ quā in luxit. nec q̄s quā hostiū in c̄spectu
erat. r. ualerius consul spolia legit̄ triumphasq;
inde romā redit. Colloge fuit̄ quanto tū po
tuit apparatus fecit. Sed multo maioris morti de
cus publica fuit̄ mestacia. eo ante om̄s insignis.
q̄a matrone annū ut parentē luxerit. q̄d̄ta
acer ultor̄ uiolate pudicie fuisse. Consuli
inde q̄ sup̄ fuerat ut sit mutabiles uulgi animi.
et fauore n̄ inuidia m̄. s; suspicio etiā cū atro
ci crimine orta. Regnū eum affectare fama
ferebat. q̄a nec collegā subrogauerat ilocū
bruti. & edificabat̄ i summa uilla ibi alto atq;
munito loco arcē inexpugnabile fieri fore.
hec dicta uulgo credita. que cū indignitate
angerent̄ consulis animū. Vocato ad consiliū
pp̄lo. summissis fascib; in contione ascendit. Tu
id gratū multitudini spectaculū fuit. summissa
sibi cū imperu insignia. confessioneq; facta.
pp̄li quā consulis maiestātē uig; maiorē eē.
ibi audire uisit̄ cons̄ laudare fortunā col
lege. q̄d̄ liberata pat̄a in summo honore pro r. r.
dimicans mat̄ura gl̄a. nec dū se uertente in
inuidiā morte occubuisse. se sup̄ stitē gl̄e sue
aderim atq; inuidiā sup̄ esse. ex liberatore pa
tr̄ie ad aquilios se intelliosq; recidisse. nūquā
ne q̄ inq̄t̄ ulla adeo auobis spectata uirtus
erit. ut suspitione uolari nequeat. Ego me
illū acerumū regū. hostē ipsū cupiditatis
regni q̄m̄ subitū tūmē ego quā uis
i ipsa arte capitolioq; habitare metui me
credere posse acuib; meis. tā leui monuimento
mea apud uos fama pendet. adeo n̄ ē fundata
leuit̄ fides. ut ubi sim. quā q̄ sum magis rese
pat̄. Non obstabunt. r. ualeri edes libertati
urē q̄t̄. tuta erit uobis ulla. defera n̄ i pla
nū m̄ edes. s; colli etiā subiecta. ut uos supra

16.
suspectū me cuius habitetis in uilla edificent quibus
melius quam r. ualerio credit libertas delata. Con-
festam materiam omnis infra ueliam. & ubi non uice
proce domi in infirmo cluio edificata late dein
de leges non solum que regni suspicionem consulere ab-
soluerent. sed que ad eo incertarum uertent ut
populare etiam facerent. inde cognomen factum pub-
licole est. Ante omnis de puocatione aduersus magistratum
ad populum sacrandumque cum bonis capite eiusque regni occu-
pandi consilia misisset. gratie inuulgus leges fuerit quod
cum solus protulisset. ut sua uni in his gratia esset. tum in
de comitia collegere subrogando habuit. Cretus
scilicet lucretius consul. qui magno natu non sufficienti
bona iuribus ad consularia munera obeunda in-
tra paucos dies moritur. Sufficit in lucretii locum
inde horatius puluillus. Apud quosdam ueteres auc-
tores non inuenio lucretium consule. bruto statim
horatium suggerunt. Credo quia nulla gesta res
in signum fecerit consulatum. memoria inueni-
disse. hunc dum dedicata erat in capitolio iouis
edes. ualerio horatioque consiliari ut dedica-
ret. Horatio sorte cecidit. Publicola aduen-
ientium bellum profectus. agrusque dignum erat
tulere ualerii necessarii. dedicationem tam
inclinat templi horatio dari. Id omnibus modis im-
pedire conati. per quam alia frustra temptata e-
rant. postquam tenenti consuli sedum in precati-
one dum nuntium inuenerunt. mortuum eius filium
esse funestaque familia dedicare cum templo non
posse. Non crediderit factum an tantum animo ro-
boris fuerit. nec tradit certum. nec interpretatio
est facilis. Nihil aliud ad eum nuntium appposito
aueris. quam ut cadauer effertur iuberet.
Et tenens postquam precatorem pagit. & dedicat
templum. Hec post exactos reges domi militi-
eque gesta primo anno. Inde publicus ualerius
iterum. titus lucretius consul facti. La tarque
nui ad latere porfenna clusinum regem profuge-
rant. Ibi miscendo consilia precibusque non orabantur.
nec se oriundos et etruscos eiusdem sanguinis
nominisque egentes exulare pateret. nunc

monebant etiam ne orientem more pellendi reges
inultum sineret. satis libertate ipsa habere dul-
cedinis. nisi quanta in ciuitates ea expectant.
tanta regna reges defendant. equari summa
infimas. nihil exelsu quod supra cetera emineat
in ciuitatibus fore ad esse sine regibus. rei uirtutes deos
hominesque pulcher time. Porfenna cum regem esse
rome. tum etrusce gentis regem amplum tuscanum rat.
romam in festo cum exercitu uenit. Non nunquam alias
ante tantus terror inuasit. senatum. Ad eo uali-
da res dum clusina erat magnusque porfenne nomi-
nec hostes non timebant. sed suos met ipsi ciues. ne
romana plebs metu percussa. receptis in urbem
regibus. ut cum seruitute pacem acciperet. Multa
igitur blandimenta plebi per id tempus absenatu da-
ta. Annone in primis habita cura. & adstrumtum
comparandum missi alii in uolscos. alii cum as. sa-
lisque. uendendi arbutum. quia impenso precio
ueniebat in publicum. omni sumptu ademptum pri-
uatis porcorumque. & tributo plebe liberata.
ut diuites conferrent. quod oneri ferendo essent.
pauperes satis stipendia pendere. si liberos e-
ducent. Itaque hec indulgentia patrum aspexit
per modum res in obsidione ac fame ad eo cor-
de ciuitate tenuit. ut regum nomini non summi
magis quam infima horretis. Nec quodquam unum
malis artibus postea tam popularis esset. quam tum
bene impetando uniuersus senatus fuit.
Cum hostes adessent. per se quodque in urbem et agrum de-
migrant. urbem ipsam munus presidii. alia mu-
ris. alia triberi obiecto uidebantur. tanta. Cons-
sulpius iterum pene hostibus dedit. nam unum uir fu-
isset. horatius cocles. id munus tum illo die for-
tuna urbis romane habuit. Qui postquam forte
instatione pontis. cum captum repentino im-
petu ianiculum atque inde citatos decur-
rete hostes uidisset. trepidamque turbam
suaque arma ordinemque. relinquere reprehensas
singulos. obsistens obtestansque. deum & hominum
fide restabat. nequaquam deserto presidio eos
fugere. si transitum pontem attingo reliquissent.

in plus hostium in palatio capitolioq; qua in ianua
lofore itaq; monere p dicit ut ponte ferro igni
quocumq; ut possint interrumpant se impetu hostium
quantum corpore uno posset obsistere excepturum. Va
dit inde in primu aditu pontis insignisq; int con
specta cedentium pugne terga obuersis communis
adineundum pluri armis. ipso miraculo audacie
obstupescit hostes. Quos tam cum eo pudor tenuit.
sp. lartium acterminum ambos claros genere factis.
q; cum his prima periculi percella & qd tu multo
sissimum pugne erat parumq; sustinuit. Deinde eos
q; ipsos etigua parte pontis relicta reuocantibus
q; reciderant cedere intitu coegit. Circa ferens
inde truces minacit oculos ad proceres etruscorum
numc singulos puocare. ne increpare omnes. seruitia
regu supboz. sue libertatis in memores. aliena op
pugnata uenire. Lunclau aliqua diu sit. Quia ali
alium ut pluri incipiant. circumspectat. pudor de
inde comouit aciem. & clamore sublato undiq;
in unum hoste tela coniciunt. que cum in obiecto cuncta
ta scatto inhefissent. neq; ille min' obfunatus in
genti ponte obtineret gradu. ia impetu conabatur
detrudere uirum. cum simul fragor rupti pontis simul
clamor romanorum. alacritate perfecti operis sublat' pa
uore subito impetu sustinuit. Tu codex. d'ber me
pat inqt. sic pcor hec arma & hunc multum p p'itio
flumine accipias. ut sic armat' intyberi desiluit.
multis supq; incidentibus telis. incolomus ad suos tras
natauit. reausus plus fame habitura ad posteros
qua fidei. brata erga tanta uirtute ciuitas fuit.
Statua in comitio posita. agri quantum uno die cir
cu arauit datur. puata q; int publicos honores
audia eminebant. na in magna inopia p domes
ticis copiis un' q; ei aliqd fraudans se ipse uictu suo
cuius. pot senna pmo conatu repulsis c'ilibus ab
ob pugnanda urbe ab obsidenda uersis. p
sio in ianiculo locato. ipse in plano ripisq; ty
beris castra posuit. nauibus undiq; accitis ad custodi
a. neq; roma strumta sub uehi sineret. & ite pda
milites trans flum p occasione alus atq; alus lo
cis traucerent. Breuiq; adeo in festu omne ro

Codex inqt.

Quia abales
ocul nobi
uo.

manu agrum reddidit. ut ne cetere solu exagris s;
pecus q; omne in urbe compelleret. neq; q; qua ex
tra portas p pelleret auderet. Hoc tantu licentie
etruscas ne metu magis qua c'ilio c'essu. Naq; ua
leri' cons' intem' in occasione multos simul & ef
fusos impuiso ad oriundi in paruis reb' negle
gens ultor. graue se ad matora uindice serua
bat. itaq; ut eliceret p d'ator' edicta suis poste
ro die frequentes porta. es quilina que auer sissi
ma ab hoste erat expellerent pecus. scituros id
hostes ratus qd in obsidione & fame seruitia in
fida transfugeret. & scire p fuge in dicio. multo
q; plures ut in spe uniuise p de flum traiciunt.
P. ualetius. m. t. herminium cum modicis copiis ad
scdm lapide gabina uia occultu c'idere iubet.
sp. lartium cum expedita iuuentute ad porta
collina stare donec hostes p'terant. inde se o
biceret ne sit ad flum redit'. Consul' alt. t. lu
cretius porta neua cum aliq' manipulis mili
tu egressus. ipse ualetius ielio monte cohortes
delectas educit. Illi q; p'mo apparueret hosti.
herminius ubi tumultu sensit. concurrere
et insidias uersisq; in lucretium etruscas terga
cedit. de cetera leuag; Hinc a porta collina. illinc
ab neua reddit' clamor. Ita c'esi in medio pda
tores. neq; ad pugna uiribus pares. & ad fuga sepul
omib' uis. finisq; ille ta effuse eu agendi etruscas
fuit. Obsidio erat nihilomin' & strumta cum summa
caritate inopia. sedendoq; et pugnaturu se ur
be spe pot senna habebat. Tu c. mutius adu
lescens nobilis cum indignu uidebat. P. R. ser
uente. cum sub regibus c'et. nullo bello nec ab hosti
b' ullis obsessu ee. liberu eundem pplm ab isde
etruscas obsideri. quoz sepe creteritus fudera.
itaq; magno audaciaq; aliq' facinore ea indig
nitate uindican' d'ator' p'mo sua sponte pe
netrare in hostium castra constituit. Dein metu
ens ne si c'iliu in uisus & ignaris omib' iret. for
te dephensus ac custodibus romanis retraberet.
ut transfuga. fortunatu urbis discrim' affir
mante. senatu adit. Transire tiberi inquit

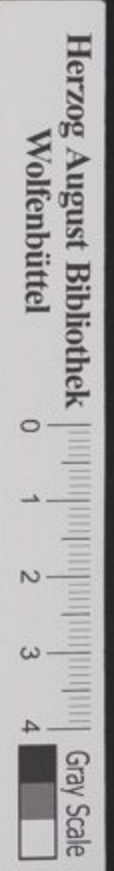
19.
patres. & in castra si possim intrare uolo. n̄ p̄do.
nec populationū inuice ultor. manus si dū uiuas
manimo ē facti. Approbas patres. d̄bdito intra
ueste ferro. p̄ficiat. Vbi eo uentū ē. incertissi
ma turba p̄pe regū tribunal cōstitit. Ibi cū sit
pendū militib⁹ sorte daret. & scriba cū rege se
dens. patri fere ornatu multa ageret. cū milites
uulgo adirent. timens sciscitari in eam pot̄ senna
eet. ne ignorando rege semet ipse aperiret q̄s cēt.
q̄ temere trarit fortuna facin. scriba p̄ rege
obtrun. cat. vadente inde qua p̄ trepidā t̄ba
eruento mucrone sibi ipse fecerat uitā. cū cū
su ad clamore facto. cōphensū regi satellites retrax
issent. ante tribunal regis destitutus. tē q̄q; int̄
tantas fortune minas metuentus magis quā
metuens. roman⁹ sū. in q̄t cuius ē. mutū uocāt.
hostis hostem occidere uoluit. nec ad morte min⁹
animi ē. quā fuit ad cede. & facere & pati forti
a romanū ē. Nec un⁹ in te ego hos animos gessi.
longus p̄ me ordo ē. idem petentū decus. Pro
inde in hoc discrimen si uiuat accingere. ut
in singulas horas capite dimices tuo. ferrū hos
teq; inuestibulo habeas regie. Hoc tibi iuuent⁹
romana iudicim⁹ bellū nullā acie. nullū p̄li
ū timueris. unū tibi & cū singulis reserit. Cū
ter ita simul in sensus periculog; c̄territus.
circūdari ignē manitabundus uiberet. nisi
expromeret p̄pere quas insidiarū sibi minas p̄
ambages iaceret. en tibi in q̄t ut sentias quā
uile corp⁹ sit his q̄ magnā glām uident. dex
trāq; accenso ad sacrificiū foculo inicit. Quā
cū uelut alienato absensu torretet animo. p̄pe
att̄onitus miraculo rex cū absede sua p̄silus
set. amouetiq; ab altarib⁹ iuuenē iussisset. tū
ū abi i q̄t. in te magis quā in me hostilia au
sus. uiberē macta uirtute eē. si p̄ mea p̄ata
ista uirtus staret. nunc iure belli liberū te
intactū inuolatūq; hīc dimitto. Tu uno mu
ti quasi remunerans meriti. quando q̄dē
in q̄t ē apud te uirtuti honos. ut beneficio
tuleris ame q̄d minus negisti. t̄ recenti cū iura

um. p̄ncipes iuuentutis romane. ut in te hac
uia grassaremur. mea p̄ma sortis fuit. Ceteri ut
cūq; ceciderit. p̄mi q̄d ad te oportū fortuna
dederit. suo q̄s q; tempore adert. Mutū dimissū
cū postea scenole clade dectere. man⁹ cognom̄ in
clmū. legat̄ ap̄ osenna romā secuti sūt. A deo mo
uetat eū & p̄mi periculi casus. q̄ nihil se p̄ter ef
fere insidiatoris exuisset. & subeunda dimica
tio iouens. q̄t cū iurati sup̄ eent. ut pacis cōditio
nes ultro ferret romanis. iactatū in cōditionib⁹
neq; quā dectarq; n̄ i regnū restituendis. magis
q̄a id negare ipse neq; uerat tarq; n̄. quā q̄d ne
gatū iri sibi ab romanis ignoraret. De agro uenien
tib⁹ restituendo impetratū. expressaq; necessitas
obsides dandi romanis. si ianiculo p̄sidū dedu
ci uellet. His conditionib⁹ cōposita pace. exerci
tū ab ianiculo deduxit. pot̄ senna. & agro ro
mano excessit. Latres. c̄ mutio uirtutis causa
trans tyberī agrū dono dedere. que postea f̄
mucia prata appellata. Ergo ita honorata uir
tute femine q̄q; ad publica decora exitate.
& doelia uirgo una ex obsidib⁹ cū castra etrus
corū sorte haud p̄cul r̄pa tyberis locata eēt.
frustrata custodes dur agmanis uirginū int̄
tela hostiū tyberī tranauit. sospitesq; om̄s ro
mā ad p̄pinḡs restituit. Quō ubi regi nuntia
tū ē. p̄mo incensus ira oratores romā misit
ad doeliā obsidē deposcendā. alias haud mag
ni facere. Deinde in admirationē uersus. sup̄
coelites mutiosq; dicere id facin⁹ eē. & p̄ se fer
re. que admodū si n̄ dedit̄ obses. prupto fed̄s
se habiturū. sic deditā inuolatāq; ad suos re
missurū. Veriq; cōstitit fides & romanū pign⁹
pacis & federe restituerunt. & apud etruscū re
gē n̄ tuta solū. s; honorata etiā uirtus fuit.
laudatāq; uirginē parte obsidū se donare
dixit. ipsa q̄s uellet legeret. Productis omnib⁹
elegisse impubes dicit. q̄d & uirginitati decoz;
& consensu obsidū ipsorū. p̄abile erat. cū etate
potissimū liberari ab hoste que maxime oport
una in uirtute eēt. Pace redintegrata romanū

Unde dicitur
cognom̄
meti.

scriba pro
rege ob
truncat.

Dei t̄m
foculo
inicit.

noua infemina uirtute nouo genere honoris sta-
tua equestris donauere. Infuma sacra uia fuit posi-
ta uirgo insidens equo. Huic tam pacate perfectioni
ab urbe regis etrusci abhorrens. mos tradit ab an-
tiq. usq; ad nram etate int. cetera sollempnia ma-
net. bona porfenne regis uendendi. cui origine
moris necesse e aut int. bellu nata ee. neq; omis-
sa in pace aut amuacione creuisse principio. qua
hic pferat titulus. bona hostilit. uendendi. proxi-
mu uero e et his que tradunt. porfenna disceden-
te abianiculo castra opulenta conuecto exppin-
quis ac ferulib. et urie aruis comeatu romanis
dono dedisse. inopi tu. urbe ablonginqua obsidi-
one. ea deinde ne p. plo immisso diriperent. hostili-
t. uenisse. bonaq; porfenne appellata. gram mu-
neris magis significante titulo. qua auctione
fortune regie. que ne in potestate q. de p. pli roma-
ni eet. In misso romano bello. porfenna ne stru-
ta in ea loca exercit. adductus uideret. cu parte copi-
ar. u filiu art. unte aricia oppugnati mittit. In
mo aricanos res nec op. inata p. uleat. Incessita
deinde aurilia & alatinis p. plis. & acinus tantu spei
fecere. ut acie decer. nec. au. deres. p. lio m. ito adeo
concitatos impetus intulerat. etrusci. ut fundere
ipso in cursu aricanos. In humane cohortes arte ad-
uersus uim use. declinauere paulolu. effuseq; p.
latos hostes euersis signis abtergo adorte ft. Ita
in medio p. pe ia uictores cesi. etrusci. pars perigua
duce amisso. q. a nullu p. p. uis p. fugu erat. roma.
inermes & fortuna & specie supplicu delati sunt.
Ibi benigne excepti dup. sig; in hospicia. curatis
uulnerib. alii p. fecti. dom. nunciu hospitaliu bene-
ficioz. multos roma. hospitiu urbisq; caritas tenu-
it. His locus ad habitandu datus. que deinde tus-
cu uicu appellatus. Publius lucretius inde. p.
ualetius publicola c. sules facti. In anno p. tremu
legati a porfenna de reducen. do i regnu tarq. nio
uenerunt. Quib. cu responsu eet. missu u. ad re-
ge. senatu legatos. missi ofestim honoratissim
q. sq; ep. attr. ib. n. qn breuit. reddi responsu potue-
rit n. recipi reges. ido poti. delectos patriu. ad eu-

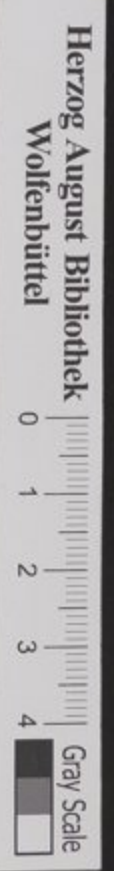
missos. qua legatus ei. rome daret. responsum.
h. ut in p. petui. mentio ei. rei finiret. ne uitandis
mutuis beneficis. inuice animi sollicitaret. cu
ille peteret. q. contra libertate p. pli. romani. eet.
romani nisi in p. uicem sua. faciles esse uellent.
negarent. cu nihil negatu uellent. n. in regno p. pli.
romani. h. in libertate ee. ita induisse. iam
mu. hostib. poti. qua portas regib. pateface. ei
esse uoluntate omiu. ut q. libertati. erit. in illa
urbe finis. ide. urbi. sit. p. inde si salua ee. uellet
roma. ut patiat. liberta. ee. orate. Rex. uere
cunctia. uictus. quando id certu. atq; obstinatu
e. inqt. neq; ego obtunda. sepi. eade. neq; qua. a
gendo. nec tarq. nio. spe. auxilii. q. nullu. ime
e. frustrabor. Aliu. hinc. sc. bellu. opus e. seu. q.
eto. exilio. q. erant. locu. neg. mea. uobiscu. pace.
disteneat. Dictis. facta. maiora. adiecit. obsidu.
q. reliquu. erat. reddidit. agru. uerente. fe-
dere. adianiculu. ido. ademptu. restituit.
Tarquini. spe. omi. redit. in. cisa. erulatu. adge-
netu. mamiliu. octauu. tusculu. abijt. Roma-
nis. par. fida. ita. cu. porfenna. fuit. Consules. m.
ualeri. & postumius. In. anno. bene. pugnatu.
cu. sabini. Consules. tri. u. phar. uis. In. maiore. inde.
mole. sabini. bellu. parabant. aduersus. eos. & ne
q. simul. ab. tusculo. unde. & sin. ap. tu. suspec-
tu. tam. bellu. erat. repentini. periculi. oriret.
p. ualeri. quartu. titus. lucreti. iteru. cons.
facti. Seditio. int. belli. pacisq; auctores. orta. in
sabinis. aliquantu. inde. uiru. transiit. ad
romanos. In. a. q; attius. clausus. cui. p. ea. appio. clau-
dio. fuit. rome. nom. cu. pacis. ipse. auctor. atq;
bator. ib. belli. p. meret. nec. par. factioni. eet. ab
cu. regulo. magna. clientiu. comitat. manu.
roma. transiit. His. ciuitas. data. agerq; trans-
amene. uetus. claudia. additis. postea. nouis. tri-
bulibus. q. ex. eo. agro. uenirent. appellata. Appi-
ni. patres. lectus. Haud. ita. multo. p. in. p. n. cipu.
dignatione. p. uenit. Consules. in. festo. exercitu.
i. agru. sabinu. p. fecti. cu. ita. uastatione. de. con-
p. lio. afflurissent. opes. hostiu. ut. diu. nihil. inde.

Legati a por-
fenna uene-
runt.

Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel
Gray Scale
0 1 2 3 4

rebellionis timere possent. triumphantes ro-
 ma redierunt. Lublius ualeri^o omni^o c^o sensu
 p^rinceps belli pacisq; artib³ anno p^o agrippa
 menenio. p. postumio consulib³ morit^o. gl^a in
 genti. copus familiarib³ adeo eriguis. ut su-
 neti sup^rcus de esset. De publico e^o dat^o. lurrete
 matrone ut brutu^o. Eode^o anno due colonie
 latine pomelia & cora ad auruncos deficiunt.
 Lu^o auruncis bellu^o intui. fusoq; ingenti exerci-
 tu q^o se ingredientib³ fines c^o sulib³ seroc^o ob-
 tulerat omne auru^o cu^o bellu^o pomelia c^o pul-
 su e^o. nec magis p^o pliu^o qua^o implio cedib³ tepe-
 ratu^o e^o. & c^osi aliquanto plures erant qua^o cap-
 ti & captos passim trucidauerunt. ne ab obsi-
 dib³ q^o de q^o trecenti accepti numero erant. ua-
 belli abstinuit. & hoc anno rome triu^opha-
 tu. secuti consules opt^o. uer^oginus sp^o. cassius.
 pomelia p^o mo ut deinde uineis alusq; operi-
 b³ oppugnart^o. Inq^o aurunci magis ia^o in ex-
 irabili odio qua^o spe aliqua aut occasione
 coorti. cu^o plures igni. ferro armati excucur-
 rissent. cede incendioq; cuncta c^oplent. ui-
 neis incensis. multas hostiu^o uulneratis & occi-
 sis. consulu^o q^oq; alteru^o s; uer^ou^o nom^o auctores
 n^o adiciunt. graui uulnere erequo directu^o
 p^ope int^ofecerunt. Roma inde male gestare re-
 ditu^o. Int^o multos saucios consul spe incerta
 uite relictus. int^o lecto deinde haud magno
 spacio q^o uulnerib³ curandis supplendoq; ex-
 ercitu^o satis esset. cu^o ira maiore bellu^o tu^o ui-
 rib³ etia^o auctis. pomelia arma illata. & cu^o in-
 neis relectis aliq; mole belli ia^o in eo esset. ut
 in muros euaderet miles. deditio e^o facta. le-
 teru^o nihilomin^o fede dedita urbe qua^o si cap-
 ta foret. aurunci passim p^oncipes securi percussi.
 sub corona uenerunt. colona aliu^o oppidu^o diru-
 tu. ager uenit. Consules magis ob iras grauit^o
 ultas qua^o ob magnitudine p^ofecta belli trium-
 pharunt. Insequens annus postumiu^o comuni-
 u. & t. largiu^o cons^o habuit. Eo anno rome
 cu^o p^o ludos ab sabinos. n^ouentute plascina

scorta raperent. c^o cursu hominu^o r^otra ac p^ope pliu^o
 fuit. paruaq; exire ad rebellionem spectare res uide-
 bat. supra belli latini metu id q^oq; accesserat. quadra-
 ginta ia^o conuulasse p^olos concitante octauo ma-
 milio satis constabat. in hac tantaru^o expectatione
 resu^o sollicita ciuitate dictatoris p^oimu^o creandi
 mentio orta. Sed nec q^o anno nec q^o facta consuli-
 b³ q^o ex factione tarquiniana essent. id q^oq; eni
 tradit qua^o uis paru^o creditu^o sit. nec q^o p^omu^o
 dictator creatus sit satis constat. Apud ueterimos
 tam auctores t. largiu^o dictatore p^omu^o. sp^o. cas-
 siu^o magistr^ou^o eq^otu^o creatos inuenio. consulares
 legere ita lex iubebat. de dictatore creando la-
 ta. eo magis adducor ut creda^o largiu^o q^o c^osula-
 ris erat poti^o qua^o m. ualeriu^o m. n. filiu^o uolesti-
 ne pote^o q^o n^o du^o c^o sul fuerat moderatore & magis-
 tru^o consulib³ appositu^o. q^o si maxime ex ea familia
 legere dictatore uellent. patre multo poti^o m.
 ualeriu^o spectate uirtutis & consulari uiru^o
 legissent. Creato dictatore p^omu^o rome p^o qua^o pre-
 ferri secures uiderunt. magn^o plebe^o metus ince-
 sit. ut int^oentiores essent addicto parendu^o. Illegi-
 eni ut in consulib³ qui pari potestate essent.
 alterius auxiliu^o neq; puocatio erat. neq; ullu^o
 usq; nisi incuria parendi auxiliu^o. Sabinus etia^o
 creatus rome dictator. eo magis q^o p^o se crea-
 tu^o crediderat. metu^o incussit. Itaq; legatos de pa-
 ce mittunt. Quib³ orantib³ dictatore senatuq; ut
 ueniam erroris hominub³ adolescentib³ darent. re-
 sponsu^o ignosci adolescentib³ posse. senib³ n^o posse.
 q^o bella tribellis sereret. Actu^o tam e^o de pace in-
 petrata de foret. si q^o impense factu^o in bellu^o
 erat prestare sabinu^o. Id eni postulatu^o erat in-
 annu^o induxisset. Bellu^o in dictu^o. tacite indu-
 cie q^ocu^o annu^o tenuere. Consules seruilus sul-
 picius. m. mamili^o. tullus. Nihil dignu^o memo-
 ria actu^o e^o. Titus eburius deinde. & c. uer^osius.
 His consulib³ fidene obsesse crustumetia capta.
 p^o neste ab latinis ad romanos descivit. nec ul-
 tra bellu^o latinu^o gliscens ia^o p^o aliq^o annos di-
 lata. Aurelius postum^o dictator. titus eburi^o

magister equitū magnis copiis peditū equitūq; p
fecti ad lacū regillū magro tusculano agmini
hostiū occurrerēt. & q̄a tarquios esse in exercitu la
tinos. auditū ē sustineri n̄ potuit. quin exē
plo confligerent. Ergo etiā plūū aliquanto quā
cetera grauius atq; atrocius fuit. Non enī duces
ad regendā m̄ consilio rē affuerūt sed suis metip
sis corporib; dimicantes miscuere certamina.
nec q̄s quā p̄ceptū serme hac aut illa ex acie si
ne uulnere p̄ter dictatorē romanū excessit.
In postūmū p̄ma in acie suos adhortantē in
struenteq; tarquius sup̄b; quā quā iā etate
& uirib; erat grauior. equū in festus admisit
ictusq; ablatere concursu suoz receptus in
tutu ē. & ad alterū cornū ebrius magister e
quitū in octauū mamiliū impetū dederat.
nec se fellit ueniens tusculanū duce. Contra
quē & ille conuenit equū. tantaq; ins infestus
uenientū hastis fuit. ut brachiū ebrius ita
rectū sit. mamilio pectus percussū. Hunc q̄dē in
scdam acie latini receperē. Ibutius cū saucio
brachio tenere telū n̄ posset. pugna excessit.
Latinus dux nihil deterritus uulnere plūū ciet.
& q̄a suos percussos uidebat. arcessit cohortē ex
ulū romanoz. cui lucū tarquinū f. perat. Lo
quo maiore pugnabat ira obrepta bona patri
āq; ademptā pugna parūp restituit. Reseren
tib; iā pedē ab ea parte romanis. m̄ ualerius pub
licole fr. conspicatus ferocē uuenē tarquū osten
tantē se in p̄ma exulū acie domestica etiā
glā accensus. ut cui familie decus eiecta reges
erant. eide infesta forent. Subdit calcaria e
quo. & tarquinū infesto spiculo petat. Tarqui
nius retro in agm̄ suoz infenso cessit hosti. Vale
riū temere inuictū in exulū aciem extrans
uerso q̄dā adortus transfigit. Nec q̄s quā eq̄tis
uulnere equo retardato. moribundus roman
labentib; sup̄ corpus armis ad terrā defluxit.
Dictator postūmū postquā cecidisse tale ui
rū. exules ferocē cito agmine inueh. suos
percussos cedere animaduertit. cohortā suē

quā delecta manu p̄fidii causa circa se habe
bat dat signū. ut quē suoz fugientē uideret
p̄hoste habeant. Ita metu ancipiti uersi a
fuga romani in hostē. & restituta acies. co
horts dictatoris tū p̄mū plūū mitt. integris
corporib; animisq; fessos adorti exules cedunt.
ibi alia int̄ p̄ces cohortā pugna. Imperator
latinus ubi cohortē exulū a dictatore romano
p̄pe arcū uentā uidit et subsidiarius manipu
los alit̄ imp̄mā aciem secū rapit. Hos agmine
uenientes. t. herminius legat; conspicat; int̄q;
eos insignē ueste armisq; mamiliū noscitans.
tanto ui maiore quā paulo ante magister
eq̄tū cū hostiū duce plūū mitt. ut & uno ictu
transfixū platus occideret mamiliū & ipse
int̄ spoliandū corpus hostis. uerito percussus
cū uictor in castra ēēt relatus. int̄ p̄mā cu
rationē exspirauerit. tū ad equites dictator
aduolat. obtestans ut fesso iā pedine descendas
exeqs. & pugna capessant. Dicto paruete
desiliunt exeqs. p̄uolant in p̄mū. & p̄ante
signans parmas obiciunt. Recipit exēplo
ammū. pedestris acies. p̄ quā uuentutis p̄
ces equato genere pugne secū partē peri
culi sustinentes uidit. tū demū impulsū la
tini. percussaq; inclinauit. acies equitū ad
motū equi ut p̄sequi hostē posset. Secuta &
pedes tris acies. Ibi nihil nec diuine nec hu
mane opis dictator p̄termittens. eadē casto
ri uouisse fertur. ac p̄muntiasse militi p̄mū
qui p̄m. q̄ scdō castra hostiū intrasset. Tantq;
ardor fuit. ut eodē impetu q̄ fuderat hostē
romani castra caperent. Hoc m̄ ad lacū re
gillū pugnatum ē. Dictator & magister eq̄
tū triumphantes in urbē rediere. Trien
nio deinde nec certa pars nec bellū fuit.
Lons. q̄ntus doelius. & t. lartius. inde a
sempromi. & m. muici. His c̄sulib; edes sa
turno dedicata. Saturnalia. instituit; festus
dies. Nulius deinde postūmū. & t. uer gini
cons facti. Hoc demū anno ad regillū lacū

Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel
Gray Scale
0 1 2 3 4

pugnatum apud quosdam inuenio. aulū postumū
quā collega dubie fidei fuerit se consulatu ab
dicasse dictatore inde factū. Tanti errores im
plicant tempore. alii apud alios ordinatis ma
gistratibus. ut nec quosdam sedem quosdam. nec quid
quoque anno actū sit intanta uetustata nō re
tū nō s; etiā auctore dī gerere possit. Appi clau
dus deinde a p. seruii consfacti. Insignis
hic annū ē nuntio tarquinii mortis. Mortuus
cumis. a quō se p. fractas opes latinoz. a dāristo
dimū tyrannū cūluerat. Lo nuntio erecti
patres. erecta plebs. Sed patribus nimis luxuri
osa ea fuit leticia. Plebi cui ad eā diē summa
ope in seruitū erat. in uirgine a p. moribus fieri
ceperat. Eodē anno signa colonia quā rex
tarquinii deduxerat. suppleto numero colo
noz iterū deducta ē. rome tribus una a xxx.
facte. edes mercurii dedicata ē. Cū uolscoz
gente latino bello neq; par neq; bellū fue
rat. Hā a uolscoz coparauerat auxilia que
mitterent latinis. nū maturatū ab dictato
re romano eet. a maturauit romanū ne p.
lio una cū latino uolscoz; cōtenderet. Hac
ita cōsules in uolscoz agrū legiones duxere.
Volscoz consiliū penā nō metuentes nec opina
ta res p. tulit. Armoz. in memores obsides
dant. tū p. nicipū acora atq; pomeria libe
ros. Ita sine certamine inde abducte legi
ones. Nec ita multo p. uolscoz leuatis metu
suū rediit ingenū. Rursus occultū parat
in bellū. heruicos in societate armoz. assup
tis. Legatos quoque ad sollicitandū latinū passi
dimittunt. s; recens ad regillū lacū accepta
clades latinis ita odioque; ei quocūque; arma sua
detet. ne ab legatis. quod uolantibus abstinu
it. Cōphensos uolscoz romā duxere. ibi tra
diti consulibus. indicatūque; ē. uolscoz heru
icosque; parare bellū romanis. Relata re ad
senatū adeo fuit gratū patribus. ut a cap
tuoze sex milia latinis remitterent. a de
federe quod p. pe in p. petuū negatū fuerat

21.
re ad nouos magistratū traicerent. Cū u. tu lati
ni gaudere facto pacis auctores in ingenti glā
eē coronā aureā ioui donū in capitolū mit
tunt. cū legatis donoz; quod captiuoz. remissi ad suos
fuerat magna circūfusa multitudo uenit. p.
gunt domos eoz. apud quē quosque; seruiant. gras
agunt. liberantur habitū cultūque; in calamitate
sua. inde hospitia iungunt. Hū quā alias ante
publice p. uatūque; latinū nomī romano imperio
coniuncti fuit. s; a bellū uolscoz imminerat.
a ciuitas se cū ipsa discors intestino inter patres
plebēque; flagrabat odio. Maxime p. p. nerōs ob
es alienū fremebat. se foris p. libertate a impe
rio dimicantes. domū aciuib; captos. a oppressos
eē. tutiozeque; in bello quā in bello quā in pace.
a ut hostes quā ut ciues libertate plebis eē
inuidiaque; eā sua sponte gliscentē in signis u
mī calamitas accendit. Magno natū quodā cū
omniū maiore suoz insignibus se in foro p. uerit.
Obsita erat squalore uestis fedior corporis habi
tus. pallore ac macie pempti. ad hoc p. missa bar
ba. a capilli efferauerat specie oris. Noscitabat
tam intanta deformitate. a ordinis durisse
aiebant. aliaque; militie decora uulgo miseran
tes cū iactabant. ipse testes honestarū aliq;
locis pugnarū cicatrices ad uiso pectore osten
tabat. Sciscitantibus unde ille habitus. unde de
formitas. cū circūfusa turba eēt p. pe i condi
tionis modū sabino bello ait se militante quā
p. pe populationes agri nō fructu nō capuerit.
s; ulla incensa fuerit. direpta omnia pecora
abacta tributū iniquū suo tempore impera
tū es. alienū fecisse. id cumulatū usuris p. mo
se agro patno aucto; exuisse. deinde fortu
nis alius. postremo uelut tabe p. uenisse ad cor
pus. ductū se ab creditore nō in seruitū. sed
in ergastulū. a carnificiā esse. Inde osten
tare tergū fedū recentibus uestigibus uerbe
rū. Ad hec uisa auditaque; clamor ingens ortū.
nō iā foro se tumultus sustinet. s; passim totā
urbē p. uadit. Heru uincti soluti que; se undique;

in publicū priuunt. implorant quiritū fidē
nullo loco deest seditionis uoluntatis comes.
multis passim agminibus p̄ om̄s uias cū clamore
in forū currūt. magno cū periculo suo q̄ forte pa
tū infero erant. in eā turbā inciderunt. Hec tē
peratū manibus foret. in p̄pete consules p̄ seruiū.
et appi claudi ad cōp̄mendā seditionē int̄uenis
sēt. In eos multitudo uersa ostentare uincula
sua. deformitateq; aliā. hec se metuos dicere ex
p̄bentes. suā q̄sq; alius alibi militiā. Postulare
minacit̄ magis quā supplicat̄. ut senatū uoca
rent. curiamq; ipsi futuri arbitri. moderato
resq; publici consiliū. Circūstitus pauca admodū
patrū q̄s casus obtulerat. extracta ab eis lib̄. Le
teros met̄ n̄ curia m̄. s; etiā foro arcebat. nec
agi q̄equā p̄ infrequentiā poterat senat̄. Cū
ū eludi atq; extrahi se multitudo putaret. et
patrū q̄ abessent n̄ casu. n̄ metu. s; impediē
de rei causa abesse. et consules ipsos tergi uer
sari. nec dubie ludibrio eē. miserias suas. iā
p̄pet erat ut ne cōsulū q̄dē maiestas coherceret
itas hominū. cū incepti moderando an ueni
endo plus periculi contraheret. tandē in sena
tū uenit. frequentiq; tandē inde curia n̄ m̄
int̄ patres. s; ne int̄ consules q̄dē ipsos satis con
ueniebat. Appius uehementis ingenii uir im
petio consulari rem agenda censebat. uno
aut altero arrepto q̄eturos alios. seruiū lenib̄
remedijs ap̄rior. concitatos animos. flecti quā
frangi putabat. cū tū. tū saali eē. Int̄ hec ma
ior alī terror. launi equites. cū tumultuosos
ad uolant nuntio. uolscos infesto exercitu ad
urbē oppugnandā uenire. Que audita adeo
duas ex una ciuitate discordias fecerat. longe
alī patres ac plebē ac ficere. Exultare gaudio
plebes. ultores sup̄bie patrū ad eē dicere deos.
Alios alū confirmare. ne nomina darent cū
om̄ib̄ potī quā solos perituros. patres milita
rent. patres arma caperent. ut penes eos dē
pericula bolli. penes q̄s p̄ma eēnt. At ū curia
mesta. ac trepida ancipiti metu et ab ciue

et ab hoste seruiū consule cui ingenū po
pulari erat. orare ut tantis circū uentā ter
rorib̄ expediret rē publicā. Tū consul nullo
senatu. in contione p̄dit. Ibi cure eē patrib̄
ostendit. ut consulat̄ plebi. ceterū delibetati
oni. de maxima q̄ dē illa s; tam̄ parte ciuita
tis. metū puniūsa r. p. int̄ uenisse. nec posse
cū hostes ad portas eēnt. bello p̄uerisse. q̄c̄qm̄.
nec si sit laramenti aliqd̄. aut plebi honestū
eē. nisi mercede p̄us accepta arma p̄patria
n̄ cepisse. neq; patrib̄ satis decox. p̄ metū potī
quā p̄modū uoluntate afflicti ciuū suoz.
fortunis consiliū. Lontioni demde edicto
addidit fidē. q̄ edixit. neq; ciues romanū uis
tū aut clausū teneret. q̄ min̄ ei nominis eden
di apud consules potestas fieret. neu q̄s multas
donec in castris esse. bona possideret aut uen
deret. liberos nepotes ue moraret. Hoc p̄posi
to edicto. et q̄ aderant nexi p̄rofitari ex tēplo
nomina. et undiq; ex tota urbe p̄pientū
se ex p̄uato. cū retinendi uis creditorū n̄ eēt.
concursum in forū ut sacramento dicerent fieri.
magna ea man̄ fuit. Neq; alioq; magis in uolsco
bello uirtus atq; opera enituit. Consul copias
contra hostem educit. paruo dirimente int̄
uallo castra ponit. Proxima inde nocte uolsci
discordia romana freti. si qua nocturna tran
silio p̄ditio ne fieri posset. tēptant et castra.
sensere uigiles. exercit̄ exercit̄. Signo dato.
concursum e ad arma. ita frustra id inceptū
uolscis fuit. Reliquū noctis. utriq; quieti
datū. postera die p̄ma luce uolsci fossis reple
tis. uallū inuadunt. iāq; ab om̄i parte mun
imenta uellebant. Cū consul quā quā cuncti
undiq; et nexi ante om̄s ut signū daret cla
mabant. experiendi animos militū causa
parūp̄ moratus. p̄ quā satis apparebat igens
ardor. dato tandē ad erūpendū signo. mi
litē audū certaminis emittit. Imo statū
in cursu pulsi hostes. fugientib̄ q̄ adsequi
pedes potuit. terga cesa. eques usq; ad castra

pauidos egit. Or ipsa castra legionibus circumdata
 tis. cum uolscos inde etiam pauos expulisset. capta
 direptaque. Postea die assuescit pometia quae consul
 getas hostes legionibus ductis intra paucos dies
 oppidum cepit. captum proinde datum. inde paululum
 recessit egens miles. Consul cum maxima gloria
 sua uictore exercitu romam reducit. decedente
 roma exetranoque uolscorum legatum rebus suis tamen
 tes pro pometia captam aduenit. His ex se data par
 ager ademptus. confestim a sabini romanos
 terram uenerunt. Tumultus enim fuit ueri quia bellum
 nocte in urbe nuntiatum est. exercitum sabini pro
 dabundum aduenire amnem puenisse. ibi passim
 diripi atque incendi uillas. Dissus ex templo eo cum
 omnibus copiis equitum a postumi quod dictator bello
 latino fuerat. secutus consul seruii cum delecta
 pedum manu. plerosque palantes eques circum
 uenit. Nec aduenienti pedum agmini restitit
 sabina legio. fessi cum minere tum populatione
 nocturna. magna pars in uillis repleti cibo in
 noque uix fuge quod satis esset uirum habuere. Noct
 te una audito profectoque bello sabino. postero
 die in magna iam spe undique patrie pacis. le
 gati aurunci senatum aduenit. ne decedat uol
 sco agro bellum indicentes. Cum legatus simul
 exercitum auruncorum domo profectus erat. Cui fa
 me haud procul iam ab aricia uis tanto tumul
 tu circum romanos. ut nec consuli ordine pa
 tres. nec pacatum responsum arma inferentibus.
 arma ipsi capientes dare possent. aricia in festo
 agmine trux. nec procul inde cum auruncis sig
 na collata. proloque uno depellatum est. fuis aurun
 cis. uictor tot intra paucos dies bellum roma
 ni promissa consulis fideque. senatus expectabat.
 Cum appi a insita superbia animo. a ut collega
 uana faceret fide quam asprime poterat
 uis decreditis pecunias dicere. deinceps a
 que ante nexi fuerant creditoribus tradebant.
 a necebant alii. quod ubi cuique militi incide
 rat. collegam appellabat. Concursum ad seruii
 luum fiebat illi promissa iactabat. illi expro

brant. sua quaeque belli merita. cicatricesque acceptas.
 postulabant ut aut reserret ad senatum. aut ut
 auxilio esset consul cum suis. imperator militibus.
 Mouebant consul hec. si tergi uersari res cogebant.
 adeo in alteram causam non collega solum proceperat. sed
 omnis factio nobilium ita mediū se gerendo nec
 plebis uitant odium. nec apud patres gratiam inuit.
 patres molle consulē a ambitiosum rati. plebes falla
 ce. Breuique apparuit equasse eum appi odium.
 Certam consulibus inciderat uter dedicaret mer
 curi ede. senatus a se re ad populum reiecit. utriusque
 dedicatio iussu populi data est. cum proesse annone
 mercatoque collegium instituere sollemniter. pro ponti
 fice iussit suscipere populi dedicationem edis. m.
 letorio. pro praefecti centurioni. quod facile apparet.
 non tam ad honorem eius cui curatio altior fastigio
 suo data est factum. quam ad consulum ignominiam.
 Seuire inde utriusque consulum alter patres. sed
 plebi creuerat animi. a longe alia quam primo
 instituerat. ma grassabant. Desperato enim consu
 lum senatusque auxilio cum in uis duci debitorum ui
 dissent. undique conuolabant. neque decretum ex
 audiri consulibus pro streptu a clamore poterat. ne
 que cum decreisset quaeque obtinebat. Vi agebat
 metusque omnis a periculum libertatis. cum in conspec
 tu consulis singuli a pluribus uiolarent. incredi
 tores a debitoribus uerterat. Super hec timor in
 cessit sabini belli. dilectusque decreto. nemo no
 mē dedit. fuyente appio. a insectante ambitio
 ne. college quae populari silentio. r. r. proderet.
 a ad id quod decreditam pecuniam uis non dixisset ad
 uerret. ut ne dilectum quidem ex se. haberet. non ee
 tam desertam omnino r. r. neque prolectum consulare
 imperium. se unum a sue maiestatis iudicem fore.
 Cum circum staret cotidiana multitudo licentia
 accensa. arripit unum insignem ducem seditionum
 iussit. Ille cum aliorum iam traheret. puocauit.
 nec cessisset puocationi consul. quae non dubium erat
 populi inditum. ni egre uicta pernatia foret. consi
 lio magis a auctoritate principum quam populi cla
 more. a deo superat animam ad sustinendam in

india. Crescere inde malum in dies non clamoribus in
apertis. sed quod multo periculosius erat. secessione occul-
tisque colloquiis. Tandem inuisi plebi consules magistratu
abeunt. Seruilius neutrius. appianus patribus inire gratiam.
Nullus uirgineus inde et uetusius consulatum
incunt. Tu uero plebs incerta quales habitura con-
sules esset. ceteris nocturnos. pars esquilis. pars in
auentino facere. ne in foro subitis trepidaret
consilium. et omnia temere ac fortuito faceret.
Tamen res consules rati ut erat perniciosa. ad patres de-
ferunt. Sed delata consulete ordine non licuit. adeo
tumultuose excepta est clamoribus undique et indignatione
patrum. si quod imperio consulari creandum
esset. inuidiam eius consules ad senatum reicerunt. profecto
si esset in re publica magistratus. nullum futurum fuisse ro-
me nisi publicum concilium. nec in mille curias concio-
nesque. cum alia in esquilis. alia in auentino fiant
concilia. dispersa et dissipata esse rem publicam. unum
hercule uirum id enim plus esse quam consulem qualis
appianus claudius fuerit. momento temporis discussurum
illos ceterum fuisse. Corrupti consules. cum quod se face-
re uellent. nihil enim segni molli uel quam patribus
placeat acturos percontarent. decernunt. ut di-
lectum quam acerrimam habeant. oco lasciuire ple-
be. Dimisso senatu. consules in tribunal ascendunt.
citant nominati uirum. Cum ad nomen nemo respon-
deret. circumfusa multitudo in contionis modum
negaret ultra decipi posse plebem. nisi quam unum
militem habituros. nisi prestaret fides publica. liber-
tatem unicuique prius reddendam esse quam arma dan-
da. ut propterea diuibusque non pro dominis pugnet. consules
quod mandatum esset a senatu uidebant. sed eorum qui intra
parietes curie ferociter loquerentur. neminem ad-
esse inuidie sue participem. et apparebat atrox
cum plebe certam. Prius itaque quam ultima ex-
perirent. senatum iterum consulere placuit. Tu
uero ad sellas consulium prope euoluere minum quosque
natum patrum abdicare consulatum iubentes. et de-
ponere imperium ad quod tuendum animus de esset.
Utraque res satis expta. tu demum consules ne pre-
dictum negetis patres conscripti ad eum ingens se-

ditio postulam. ut hi qui maxime ignam in
crepant. assint nobis habentibus dilectum. acer-
rimum. cuiusque arbitrio quando ita placet re-
agem. Rediunt in tribunal. citari nominati
unum ex his qui in conspectu erant dedita opera ui-
bent. Cum stare tacit. et circa eum aliquid homi-
num ne forte uolaret. esset globus. lictorem
ad eum consules mittunt. qui repulso. tu uero in dig-
num facinorae clamitantes. qui patrum consilibus ade-
rant deuolant de tribunali. ut lictori auxi-
lio essent. Sed ab lictore nihil aliud quam pendere
prohibito. cum cunctis in patres impetum esset. con-
sulium in cursu rura sedata est. in qua tam si-
ne lapide sine telo plus clamoris atque irarum
quam iniurie fuerat. senatus tumultuose uoca-
tus. tumultuosius consulit. questionem postu-
lantibus his qui pulsati fuerant. decernente fero-
cissimo quoque non sententis magis quam clamore
et strepitu. Tandem cum ire resedissent expro-
brantibus consulibus nihil plus sanitatis incu-
ria quam in foro esse. ordine consuli ceperunt. Tres
fuerunt sententiae. P. uirginium rem non uulgabat de
his tantum quod fide secuti pro seruili consule. uolisco.
aurunco. sabinoque militasset bello agendum
censebat. titi largi non id tempus esse ut merita tan-
tum exsoluerent. totam plebem ex alieno de-
mersam esse. nec sibi posse nisi omnibus consulat. quin
si alia alioque sit editio. accendi magis discor-
dia quam sedari. Appianus claudiusque natura inuitus
et esset. hinc plebis odio. illinc patrum laudi-
bus non miseris aut. si licentia tantum concitum tur-
barum. et lasciuire magis plebem quam seruire.
id adeo malum exprouocatione natum. quippe mi-
nas esse consulium non imperium. ubi adeos qui una
peccauerunt pro uocare liceat. agendum inquit dil-
tatorum a quo pro uocatio non est creem. iam hic qui nunc
omnia ardent conticescet furor. pulset et tu-
mulum lictorem qui sciet uis de tigo utraque sua penes
unum illum esse cui maiestatem uiolauit. Multas
ut erat horrida et atrox uidebat appianus sen-
tentia. Rursus uirginium largique exemplo

haud salubres utiq; largi putabas sententia
 qua tota fide tolleret. Mediu maxime & mode
 ratu utroq; consiliu ueriginu habebat. si factio
 ne respectuq; reru puataru que semp offecere
 officentq; publicis csilib; appi uicit. ac ppe fuit
 ut dictator ille ide crearet. que res utiq; ali
 enasset plebe periculosissimo tepore. cu uolsca
 equiq; & sabini forte una omis armus eent.
 Si cure fuit csilib; & seniorib; patru. ut impe
 rio suo uehemens mansucto pmitteret i ge
 nio. Marcu ualeru dictatore uolesi filiu
 creast. Plebes & si aduersus se creatu dictatore
 uidebat. tam cu puocatione stris lege haberet.
 nihil exea familia triste nec supbu timebat.
 Edictu deinde a dictatore ppositu cfirmant
 animos. seruilu fere csilib; edicto cueniens. si
 & hominu & potestati meli rati credi. omisso
 certamine nomina dedere quant nuqua
 ante exercit. legiones x. effecere. Terne inde
 date consilib; un. dictator usus. Nec ia pote
 rat bellu differri. equi latinu agru inuase
 rant. Oratores latinoz a senatu petebant. ut am
 mitterent subsidu. aut se ipsos tuendoz fini
 u causa capere arma sineret. Tutu usq; est
 defendi inermes latinos. qua patri retracta
 re arma. uetusius consul missus e. Is fims illis po
 pulationib; fuit. lesse equi capis. locog; ma
 gis qua armis freti. sumis se iugis montu tu
 tabant. At consul inuolscos pfect. ne & ipse te
 reret tepus. uastandis maxime agris. hoste ab
 conferanda ppi castra dimucandiq; acie exerciu.
 Medio int castra capo ante suu qsq; uallu in
 festis signis constituere. Multitudine aliquan
 tu uolsca superabat. Itaq; effusi & contemptam
 pugna inire. Cons. romanu nec pmouit acie
 nec clamore reddi passus. de fixis pilis stare suos
 iussit. ubi ad manu uenisset hostis. tu cohortes
 tota in gladis re agere. uolsca cursu & clamo
 re fessi. cu se uelut stupentib; metu intulisset
 romanis. p qua impressione sensere eraduso
 facta. & ante oculos micare gladios. haud sec

qua si insidias incidissent turbati uertus tetga
 & ne adfuga qde satis uirtu fuit. qa cursu iplu
 ierant. Romani etra. qa in principio pugne queta
 steterant. in gentes corporib; facile adepti fessos.
 & castra impetu ceperunt. & castris exitu hoste
 uelites psecuti. uno agmine uictores cu uictis
 in urbe irrupere. Plusq; ibi sanguinis pmiscua
 omiu generu cede qua in ipsa dimucatione fac
 tu. Pauca data uenia. qui inermes in deditone
 uenerit. Du hec inuolsca gerunt. dictator sabinos
 ubi longe plurimu belli fuerat. fundit fugatq;
 eruit castris. equatu inmisso. media turbaueat
 hostiu acie. Qua du se latius cornua pandunt.
 paru apre intorsu ordinib; acie firmauerant.
 turbatos pedes inuasit. Eode impetu castra capta.
 de bellatuq; e p pugna ad regillu lacu n alia il
 lis annis pugna clarior fuit. Dictator triumphas
 urbe inuehit. sup soltos. honores. loc uicirco ip
 si posterisq; ad spectaculu datus. Sella i eode cu
 rulis posita. uolsca deuictis ueliter mis ager a demp
 tus. uelitas coloni ab urbe missi. & colonia deduc
 ta. lu eqs p aliquanto pugna u e inuito quode
 consule. qa loco inq; subeundu erat ad hostes. si
 milites extrahi re criminantes. ut dictator pus
 qua ipsi redirent in urbe magistratu abiret.
 ut itaq; sic ante csilib; pmissa ei caderet. ppulere.
 ut forte temere in aduersos montes agm eri
 getet. Is male comissu ignauia hostiu i bonu
 uertit. Qui pus qua ad coniectu teli ueniret.
 obstupefacti audacia romanoz. relictis castris
 que munitissimis reuictas locis. in aduersas
 ualles de silueto ubi satis pde & uictoria icru
 enta fuit. Ita trifaria rebello bene gesta. de
 domesticaru reru euentu. nec patrib; nec ple
 bi cura decesserat. tanta cu gram tu artem
 pparauerat feneratoris. que n m plebe si ipsu
 etia dictatore frustrarent. Naq; ualeri p ue
 tusu csilib; reditu. omiu actionu in senatu
 pma habuit p uictore ppo. retulitq; quod
 de nexis fieri placeret. Que cu reuicta
 relatio eet. n placeo inqt

cordie auctor. optatus medius fidus ppe diem
ut mei similes romana plebes patronos habeat
Quo me attinet. neq; frustra ultra ciues meos.
neq; ipse frustra dictator ero. Discordie intestine
bellu exinu fecere ut hoc magistratu egeret. r.
r. Pax foris parata e domu impedit. pnat. poti qua
dictator. seditioni inter est. ita curia egressus.
dictatura se abdicauit. Apparuit causa plebi su
a uice indignante magistratu abuisse. Itaq;
uelut p soluta fide quo p eu n stetit qn p sta
ret. decedente domu cu fauore a laudibus
psecuti st. Timor inde patres incessit nesi di
missus exercit foret rursus ceteri occulti con
iurationesq; fierent. Itaq; quaquam p dictatore
dilectus habit eēt. tam qm inconsulu uerba
iurassent. sacramento teneri milite rati. p cau
sa renouati ab eis belli educi erupbe legiones
iussere. q facto maturata eseditio. a pmo agita
tu dicit de consulu cede ut soluerent sacram
to. doctos deinde nulla scelere religione exsol
ui. sicinio qda auctore in iussu esulu in sacru
monte secessisse. transanenē amne tria ab
urbe milia passiu. Ca frequentior fama e qm
om pso auctor e. in auentinu secessionē facta
eēt. Ibi sine ullo duce uallo fossaq; communis cas
tris quieti re nulla nisi necessaria aduictu su
modo patiq; dies. neq; lassiti. neq; lassentes
se se tenuere. Laurus ingens in urbe. metusq;
mutuo suspensa erant omnia. timere relicta
ab suis plebes uolentia patru. timere patres
reside in urbe plebe. incerti manere. ea an
abire mallet. qua dm aut tranquilla que
secesserit multitudinē fore. qd futurū deinde
si qd exinu interu bellu existat. nulla pfecto
n in concordia ciuiu spe reliqua ducere. ea
p equa p unqua reconcilianda ciuitati esse.
Placuit igit oratore ad plebe mitti menenu
agrippa facundū iuru. a qd inde oriundus
erat plebi capu. Is intromissus in castra

prisco illo dicendi a hor
rido modo nihil aliud

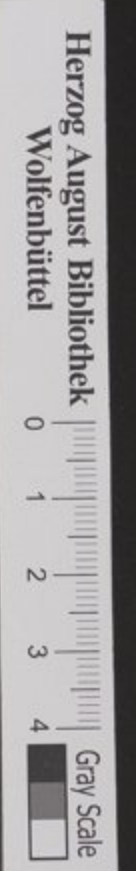
quā hoc narrasse fert. Tempore q in homine n
ut ne omnia iunu esentiant. s; singulis mebris
sui cuiq; esilu. sius sermo fuerit indignatas
reliquas partes. sua cura. suo labore ac minus
terio uentri omia queri uentre in medio
quietu. nihil aliud qua datus uoluptatib fru
conspirasse deinde ne man ad os abu ferrent.
nec os acciperet datu. nedentes conficerent
Hac ita du uentre fame domare uellent. ip
sa una membra totuq; corpus ad extrema
tabeg; uenisse. inde apparuisse. uentris quoq;
haus segne ministeru ee. nec magis aliqne
alere eu. reddente in omis corporis partes. hunc
q unum uigemq; diuisu partē inuenas. ma
turū confecto cibo sanguinē coparando. Hunc
quo in destina corporis seditio similis eēt. re
plebis in patres. flexisse mentes hominu. aq;
deinde de cordia ceptu concessuq; iconditu
ones ut plebi sui magistrat eēt sacro sci.
qb auxilio latio ad iussu consules eēt. neue cui
partu capere eu magistratu liceret. Ita tri
buni plebei creati duo e. lucini. & l. albin.
Hi tres collegas sibi creauerunt. in his siciniu
fuisse seditionis auctore. de duob q fuerint
min conuent. Sunt q duos tantu in sacro
monte creatos tribunos ee dicant. ibiq; sa
crata lege lata p secessionē plebis. Spurius
cassius. & postumius comunius consulatu
inierunt. His consilib cu latinis pplis ictu se
dus. Ad id feriendu cons alt rome mansit.
alt ad uolscu bellu missus. anciantes uolscos
fundit fugatq;. Copulsos in oppidu longula
psecut menib potit inde p m mucamite
uolscoze cepit. Tu magnaui ad ortus corio
los. Erat tu in castris int pmores. iuuenū
e. marcius adolescens. & consilio. 7 manu
proptus. cui cognom postea coriolano fuit.
cu subito exercitu romanu coriolos obst
dente atq; in oppidanos qf intus clausos
habebat. intentu sine ullo metu exercin
socus imminentis belli. uolsco legiones

Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel
Gray Scale
0 1 2 3 4

profecit ab antio inuasissent. eodemq; tempore
 ex oppido erupissent hostes. forte instatione
 martius fuit. q̄ cū delecta militū manu n̄m
 impetū erupentū retulit. s; p̄ patentē portā
 ferox irrupit. cedeq; in prima urbis facta. ig
 nē temete abreptū imminentib; muro edifi
 cis iniecit. Lamor inde oppidanorū mixtus
 muliebri pueriliq; ploratu adterritō ut so
 let p̄mo ortu. & romanis auxit animū. &
 turbavit uolsos. ut pote capta urbe q̄ ad se
 tendā opē uenerat. ita fusi uolsi antiates.
 corioli oppidū captū. tantūq; sua laude ob
 stant fame consulis marti. ut nisi fedus cū
 latinis colūpna enea insculptū monumento
 esset. ab sp̄. cassio uno. q̄ a collega fuerat icū
 postumū cōmunū bellū gessisse cū uolsis
 memoria cessisset. Eodē anno agrippa me
 nenus morit. cur omniū uita patriū patriū
 ac plebi carus. p̄ secessionē carior plebi fac
 tus. Hinc int̄ p̄ti arbitror; cōcordie cuius
 legato patriū ad plebē reductorū plebis ro
 mane in urbe sup̄t̄ funeri defuit. Exultū
 cū plebs extantib; conlatis incipit. Consu
 les deinde t. gogani p̄. minuti facti. Lo
 anno cū & foris quiesca omnia bello essent.
 & domi sanata discordia. aliud multo gra
 uī malū ciuitatē inuasit. caritas p̄mū
 amone exinculcus p̄ secessionē plebis agris.
 fames deinde qualis clausis solet. uentūq;
 ad interitū seruitūq;. utiq; & plebis esset.
 ni consules prouidissent dimissis passim ad
 frumtū. s; tantū coemendū n̄ in exterrū
 m̄ dextis ab ostia uictorib; leuog; p̄ uol
 scos mari usq; ad cumas. s; questū insici
 liā q̄q; adeo finitimorū odia longinquis
 coegerat indigere auxiliis. frumtū cū
 mis cū coemptū cēt. naues p̄ bonis tar
 quinorū ab aristodimo tyranno q̄ hostes
 erat retente st. In uolsos p̄optinoq; ne
 emū quidē potuit. periculū q̄q; ab impe
 tu hominū ipsos frumtatorib; fuit. Ex

tusas frumtū tiberi uenit. Lo sustentata est
 plebes. In cōmodo bello. int̄ artis cōmeatib;
 uerati forent. ni uolsos iā mouentes arma
 pestilentia ingens inuasisset. ea clade ceteris
 hostiū animis. ut etiā ubi caremisisset. t̄pore
 aliquo tenerent. Et uelutis auree numerū
 colonorū romanū. & norbe in montis nouā co
 loniā que arx in p̄optino cēt miser. M. man
 uo. deinde & a. sempronio cons magna us
 frumti exsitalia aduecta agitātūq; in sena
 tu. quanti plebi daret. Multi uenisse t̄pus
 p̄mende plebis putabant. recuperandi q; iura
 que extorta secessionē acui patriū essent.
 In p̄mis marti coriolanus hostis tribunicie
 potestatis. si annonā inq̄t ueterē uoluit us
 reddant p̄stinū patriū. Cur ego plebeas ma
 gistrat; cur sicinū polentē uideo sub iugū
 missus tāquā ablatronib; redemptus. ego ne
 has indignitates diuiti; patiar quā necesse ē.
 Targuū regē q̄ n̄ tuleri. sicinū fetā. Se cedat
 nē. uocet plebē. patet uia in sacru monte a
 liosq; colles. Rapiant frumta ex agris nr̄is. quē
 admodū t̄cio anno rapuerit. Utant̄ annona.
 quā supore suo fecere. Audeo dicere hōmi
 lo domitos ipsos potius cultores sacrorū fore
 quā ut armati p̄ secessionē coli phibeant.
 Haud tā facile dictū ē faciendū nefuerit.
 quā potuisse arbitror fieri. ut cōditionib;
 laxandi annonā. & tribunitiā potestātē
 & omnia inuitis iura imposta patres deme
 rent sibi. & senatui numis atrox uisa sen
 tentia ē. & plebē ita p̄pe armauit. fame
 se iā sic hostes peti. cibo uictūq; fraudari.
 peregrinū frumtū que sola alimenta ex
 insperato fortuna dederit ab ore rapi. nisi
 gneo martio uncti dedant̄ tribuni. nisi
 de tergo plebis romane satis fiat. cū sibi car
 nificē nouū exortū. q̄ aut mori aut serui
 re iubeat. In exuente ecuria impet; fact;
 esse. ni p̄ oportune tribuni diem dixisset.
 lbire tū suppressē. Se iudicē q̄q; se d̄m

Agrippa
 morit.

ure necisq; inimici factū uidebat. Contemp-
ti p̄mo marti audiebat minas tribunicias.
auxiliū n̄ pene uis datū illi potestati. plebsq;
n̄ patriū tribunos eēt. Sed adeo infensa erat
coorta plebs. ut unū pene defungendū eēt
patriū. Restiterunt tam̄ aduersa inuidia.
usq; s̄t. quā suis q̄s quā toti ordinis iurib;
ac p̄mo temptata res eēt si dispositis diebus
absterrendo singulos a contionib; ecclisq;
difficere rem possent. Vniūsi deinde p̄cesse
re. q̄c q̄d erat patriū. reos diceret. p̄ab; plebē
exposcentes. unū sibi ciuem. unū senatore
si innocentē absolueret nollent. p̄nocente
donarent. Ipse cū die dicta n̄ adesset. p̄se
ueratū inira eēt. Dāpnatus absens. inuolucos
cyulatū abiit. militans patrie. hostilesq;
iā tū sp̄s gerens. Vniuentē uolsi benigne
excepere. benigniusq; in dies colebant. q̄
maior ira in suos eminebat. crebreq; nunc
querere. n̄c mine p̄cipitabant. Hospitio u-
tebat̄ attia tullu. longē is tū p̄nceps uolsi
nominus erat. romanisq; semp̄ infestus. Ita
cū alterū uetus odū. alterū ira recens sti-
mularet. conferunt de romano bello. Haud
facile credebant plebē suā impelli posse. ut
tociens infelicū temptata arma caperent.
multis sepe bellis. pestilentia postremo a-
missa uiuentute fractus sp̄s eēt. arte agen-
dū. in exoletis iā uetustate odio. ut recentis
aliqua ira exacerbarent animi. Ludi forte
ex instauratione magna rome parabant. in-
staurationis hec causa fuerat ludis. Mane ser-
uū q̄dā pat̄ familie n̄ dū cōmisso spectacu-
lo sub furca cesū medio egerat circo. Lepta
inde ludi uelut ea res nihil ad religionē p̄-
tinuisset. Haud ita multo p̄ tito latino de
plebe hominū somnū fuit. uisus in p̄te dice-
re sibi. ludis p̄sultatore displicuisse. n̄ mag-
nificere instaurent̄ hi ludi. periculū ur-
bi fore. uret ea consulib; nuntiaret. Quāgm̄
haud sane liber erat religione animū. uete-

Marti exu-
latū abiit.

Res mira
de patre
familias.

cundia tam̄ maiestatis magistratū timore
uicit. ne in ora hominū pludibrio abiret.
magno illi ea cunctatio stetit. filii nāq; in-
tra paucos dies amisit. Cui repentine claus-
ne causa dubia eēt. egro animi eadē illa in-
sonis obuersata species uisa eēt rogare. satū
magnā sp̄reti numinis haberet mercede.
maiorē instare n̄cat. p̄pete ac nuntiet con-
subb; la p̄sentior reserat. Lunctante tam̄
ac platanē. ingens uis morbi adorta eēt de-
bilitate subita. Tunc enī uero deq; ita ad-
monuit. Lessus igit̄ malis p̄teritis. instanti-
b; q; c̄silio p̄p̄inquoq; adhibito. cū uisa atq;
audita. & obuersatū tociens sono ioue
munasse. irasq; celestes resp̄ematas casibus
suis exposuisset. c̄sensu. inde haud dubie
omniū q̄ adertant. inforū ad consules lectica
deferē. inde incuriā iussu c̄siliū delatus.
Eadē illa cū patriū ingenti omniū ad mira-
tione enartasset. ecce aliud miraculū. qui
captus omib; membr̄is delat̄ incuriā eēt. eū
functū officio pedib; suis domū redisse tra-
ditū memorie eēt. ludi quā amplissimi ut
fierent seq̄at̄ decreuit. Ad eos ludos aut̄
tore attio tullio uis magna uolscoz. uenit.
Lriquā cōmitterent̄ ludi. ulli ut domū
cōpositū cū martio fuerat. ad c̄sules uenit.
dic̄ eēt que secreto agere de re publica
ueter. arbitris remotis. Inuitus inquit
q̄d nequius sit de meis ciuib; loquor. n̄
tam̄ admissū q̄c quā ab his eriminatū ue-
nio. si cauti ne admittant. Numo plusq;
ueli. n̄q; ingenia sunt mobilia. Multis
id claudib; sensim. q̄ppe q̄ n̄ n̄ro merito. si ur̄a
patientia in colomes sim. Magna hic uol-
scq; n̄c multitudo eēt. ludi s̄t spectaculo. in-
tenta ciuitas erit. Memini q̄d p̄eandē occa-
sionē absabinq; inuentute in hac urbe
cōmissū sit. Horret animū. neq; in c̄sulte
ac te mere fiat. Hec n̄rā ur̄a q; causa p̄ di-
cenda uobis cons̄ rat̄ sū. Q̄d ad me attinet

extemplo hinc domū abire in animo ē ne cui
 facti dictive contagione p̄sens uolet. Hec lo
 cutus abiit. Consul cū ad patres rē dubiā sub auct
 tore certo detulissent. auctor magis ut sit
 quā res ad p̄cauendū t̄ ex sup̄uacuo mouit.
 f̄a. A. q. s. ē. ut ur̄bē excederent uolses. p̄cones
 dimittunt. q̄ om̄s eos p̄ficisci ante noctē ui
 berent. Ingens pauor p̄mo discurrētis ad
 suas res tollendas in hospitia p̄culit. P̄ficis
 centib; deinde indignatio aborta. se ut c̄se
 letatos contaminatosq; ab ludis. festis dieb;
 ceterū q̄dā m̄ hominū deozq; ab actos esse. lū
 p̄pe c̄tenuato agmine uerit. p̄gressus tullī
 ad caput ferentinū. ut q̄sq; eueniret p̄mores
 eoz. excipiens. querendo indignandoq; eos
 ipsos sedulo audientes sedā ire uerba. & p̄
 eos multitudinē aliā in subiectū uie c̄pū
 deduxit. lbi in c̄tionis modū orationē exor
 sus. ueteres p̄. r. in uirias cladesq; gentis uol
 scoz. ut om̄ia inq̄t obliuiscamini alia. hodi
 ernā c̄tumeiā. q̄ tandē animo feretis qua
 p̄ n̄rām ignominia ludos cōmiseret. An̄.
 sensistis triūphatū hodie de uobis esse. Vos
 om̄ib; ciuib; p̄egritus. tot finitimus pplis sp̄c
 taculo abeuntes fuisse. V̄ras coniuges. uros
 liberos. traductos p̄ora hominū. Quid eos qui
 audiuerit uocē p̄conis. q̄d q̄ nos uidere abeun
 tes. q̄d eos q̄ huic ignominioso agmini fuere
 obui existimasse putatis. nisi aliq̄d p̄fecto
 nefas esse. q̄d si inter sim̄ spectaculo uiolatu
 ri simus ludos. piaculūq; merituri. idō nos
 absede p̄q; ceterū consilioq; abigi. Q̄ deinde
 illud n̄ succurrat. uiuere nos. q̄d maturarim̄
 p̄ficisci. Si hoc p̄fectio. & n̄ fuga ē & hanc ur
 bē n̄ uos hostiū ducatis. ubi si unū diē mora
 ti essetis. moriendū om̄ib; fuit. Bellū uobis in
 dictū ē magno eoz malo qui in dixeret. si uiri
 estis. Ita & sua sponte iratū pleni & incitati.
 domos inde digressi s̄t. instigandoq; suos q̄sq;
 pplos. effecere ut om̄e uulscū nom̄ deficeret.
 imperatores ad id bellū de om̄iū pploz. sen /

tentia lecti atti tullī & gr̄i marti erulo
 man. In quo aliquanto plus sp̄ei repositū
 quā sp̄e nequaquā fefellit. ut facile appare
 ret. ducib; ualidiorē quā exercitū rē roma
 nā ēē. Lurceios p̄fect̄ p̄mū colonos inde roma
 nos expulit. libertaq; eā ur̄bē uolses tradidit.
 inde in latinā uia transuersis tramitib; trans
 gressus. saticū. longulā. poloscā. coriolos. nouel
 lā. hec romani oppida ademit. inde launū
 recepit. tunc deinceps corbionē. ueteliā. tre
 bui. labicos pedū cepit. Postremū ad ur̄bē ape
 do ducit. & ad fossas cliuillas. v. ab ur̄be milia
 passuū castris positis. Populat̄ inde agrū roma
 nū. custodib; int̄ populatores missis. q̄ pat̄ioz
 agros intactos seruarent. Siue in sensus plebi
 magis. siue ut discordia inde int̄ patres ple
 bēq; oriret̄. que p̄fecto orta ēēt ad eo tribuni iā
 fetice p̄se plebē criminando int̄ p̄mores ciuita
 tis instigabant. Sed eternus timor maximū
 c̄cordie uinculū. quā uis suspectos in sensosq; in
 t̄ se uingebat animos. Id m̄ n̄ c̄ueniebat q̄d se
 natus consulesq; nusquā alibi sp̄e quā i armis
 ponebant. plebes om̄ia quā bellū malebat.
 Sp̄. nauti. iā & sextus furi c̄sules erant. Cos
 recensentes legiones. p̄sidia p̄muros. aliaq;
 inq̄b; stationes uigiliasq; ēē placuerat loca
 distribuentes. multitudo ingens pacē poscen
 tiū p̄mū seditioso clamore comertit. de c̄de
 uocare senatū. referre delegatis ad gr̄i. mar
 tiū mittendis coegit. Accepit uis r̄olationē
 patres. Postquā apparuit leuare plebis ani
 mos. missiq; de pace ad martiū oratores. a
 ur̄at responsū retulerunt. Si uolses ager
 redderet. posse agi de pace. Si p̄da belli poti
 ū frui uelint. memorē se & ciuū in uirte
 & hospitū beneficii aduersurū. ut appareat
 exilio sibi irritatos n̄ fractos animos esse. lte
 rū deinde idē missi. n̄ recipiunt in castra.
 Sacerdotes q̄q; suis insignib; uelatos isse sup
 plices ad castra hostiū traditū ē. nihilq;
 magis quā legatos flexisse animū. tū matro
 Jne

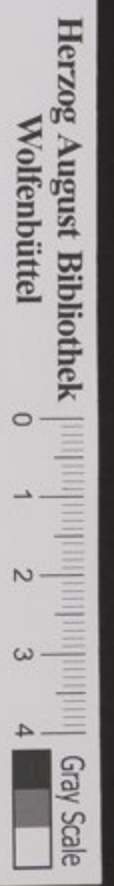
ad ueturiā matre coriolani uolūtiāq; uxorē
frequentēs coeunt. Id publicū consiliū an muli-
ebri timor fuerit parū inuenio. puicere certe
ut & ueturiā magno natu mulier. & uolūptia
duos paruos ex marito ferens filios secū i castra
hostiū irent. & qm̄ armis uiri defendere urbe
n̄ possent. mulieres p̄cib; lacrimisq; defenderēt.
Vbi ad castra uentū ē nuntiatiūq; coriolano ē
ad eē ingens mulcerū agm̄ in p̄mo ut q̄ nec pub-
lica maiestate in legatis. nec in sacerdotib; tan-
ta offusa oculis animoq; religione mot' eēt.
multo obstinatior aduersus lacrimas mulie-
bres erat. Dein familiarū q̄dā q̄ insignē mes-
ticia int'etas cognouerāt ueturiā int' nurrū
nepotesq; stantē n̄ me frustrant' inq̄t oculi
mat' tibi coniunxq; & liberi adsunt. Coriola-
nus p̄pe ut amens constetnat' abscede sua cū
ferret mat'ri obuiē cōplexū mulier' inira ex
p̄cib; uersa. sine p̄squa cōplexū accipio scia
inq̄t ad hostē an ad filiū ueneri. captiua mat'
ne in castris tuis sim. in hoc me longa uita &
infelix senectū transigit. ut erule te deinde
hostē uidetē. Lotuisti populari hanc trā que
te genuit atq; aluit. Non tibi quā uis infesto
animo & minaci p̄uenet' ingrediēti fines
ira cecidit. Non in conspectu roma fuit succur-
rit. intra illa menia. dom' ac penates mei suū.
mat' coniunx liberiq;. Ergo ego si n̄ peperissem.
roma n̄ oppugnaret. nisi filiū habetē libera
in libera patria mortua essem. Sed ego nihil
iā patri nec tibi turbi quā m̄ miseri possū nec
ut sim miserima. diu futura sū. De his uide-
ris q̄ si p̄gis aut in matura mors aut longa
seruit' manet. Uxor deinde ac deinde liberi am-
plexi. Etetusq; ab omī turba mulierū ortus. & cō-
ploratio sui patrieq; stregere tandē rurū cōple-
xus in de suos dimittit. ipse retro ab urbe castra
mouit. Abductis deinde legionib; ex agro roma-
no. inuidia rei oppressū perisse tradit. alia a
lia leto. Apud fabiū longe antiquissimū aucto-
rē usq; ad senectūte uixisse eundē inuenio.

Vbi matris
ad coriola-
nū.

Refert certe hanc sepe cū exacta etate usur-
passe uocē multo miseri senu exiliū eē. Non in
inde uis laude sua mulierib; uiri romani
a deo sine obprobatione gl'e aliene inuebat.
monumto q̄q; q̄d esset. tēplū fortune muli-
ebri edificatū dedicatūq; ē. Rediēte dem-
de uolsi adiunctis eq̄s in agrū romanū. sed
equi attū tullū hanc ubi tulerē ducē.
Hinc exercitamine uolsi equine imperatore
coniuncto exercitū darent. sed ita. deinde
attor p̄liū ortū. Ibi fortuna ppli romani. duos
hostiū exercit' hanc min' p̄nciosa quā p̄na
ci certamine confixit. cons. tuus. sicini. & c.
aqui. Sicinio uolsi. aq̄lio hernici. nā hi q̄q;
i armis etas p̄uincia euent. Lo anno herni-
ci deuicti. lū uolsi eq̄ marce discessū ē. Sp.
cassi. deinde & poulus uergini consules fac-
ti. lū hernici sedus ictū. agrī partes due ad
empte. inde dimidiū latinis. dimidiū plebi
diuisurus cons' cassi erat. Adiebat hunc mu-
neri agrī aliquantū quē publicū possideri
ap̄uatis criminabat. lō multos quidē patrū
ipsos possessores periculo rerū suarū terreat
l; & publica patrib; sollicitudo inerat. largi-
one cōsulē periculosas libertati opes struere
tū p̄mā lex agraria p̄mulgata ē. nūquā de-
inde usq; ad hanc memoriā sine maximis mo-
tib; rerū agitata. Consul alt' largitioni resiste-
bat auctorib; patrib; nec omī plebe aduersan-
te que p̄mo ceperat fastidire mun' uulgatu
isse in socios. Sepe deinde & uerginū cōsul
i cōtionib; uelut uaticinantē audiebat. pesti-
lens college mun' eē agros illos seruitutē his
q̄ acceperat laturos. regno uia fieri. Ad ita
enū assumi socios & nom' latinū. q̄d attinuit
set hernici paulo ante hostib; capta agrī par-
tē tētia reddi. n̄ ut he gentes p̄ coriolano
ducē cassiū habeant. Popularis iā eē sedis
suasor & int'essor legis agrarie ceperat. Vtq;
deinde cōsul certati plebi indulgere. Vergi-
nū dicere passurū se assignari agros. dū ne

cui nisi cui romano assignetur. cassius q̄a in
 agraria largitione ambiciosus in suos. eog; cui
 b̄ uilior erat. ut alio munere sibi reconciliaret
 ciuū animos. iubete p̄ siculo strumto pecuni
 ā acceptā retribuī pplō. Id ū haud sec̄ quā p̄
 sentē mercedē regni asp̄nata plebs. adeo p̄p̄t
 suspitionē insitā regni uelut habundantes
 omia. munera ei in animis hominū respue
 bant. Quē ubi p̄mū magistratu abire. dāpnatū
 necatūq; c̄stat. Sunt q̄ patrē auctore ei sup
 plicū ferunt. eū cognita domi causa uerbe
 rasse ac necasse peculūq; filii ceteri c̄secta
 uisse. Signū inde factū ēē & inscriptū ex cassia
 familia datū inuenio apud q̄sdā idq; p̄p̄i fidē
 ē. c̄questorib; c̄sone fabio. & l. ualerio die die
 tā p̄duelliones. dāpnatūq; ppli iudicio. diru
 tas publice edes. ea ē area ante telluris edē.
 Ceterū siue illud domesticū siue publicū fuit
 iudiciū dāpnat̄ serui cornelio & fabio c̄sule
 b̄. Haud diutīna ira ppli in cassiū fuit. Dulcedo
 agrarie legis ipsa p̄ se de p̄to auctore subibat
 animos. Accensaq; ea cupiditas ē malignitate
 patrū. q̄ de uictis eo anno uolses eq̄sq; milite p̄
 da fraudanete. Quic q̄d captū ex hostib; ē uen
 didit fabis cons. a credēgit in publicū. In u
 sū erat nom̄ fabiū plebi. p̄p̄t nouissimū con
 sulē. Tenere tam̄ patres. ut cū l. emilio
 ceso fabi c̄sul crearet̄. Eo infestior facta ple
 bis. seditione domestica bellū extnū exci
 uit. Bello deinde ciuiles discordie int̄mis
 se. Vno animo patres ac plebes rebellantes
 uolsos & eq̄s duce emilio. p̄sp̄era pugna ui
 cete. Plus tam̄ hostiū fuga quā plū absūp
 sit. Adeo p̄tinacit̄ fusos insecuti s̄t equites.
 Castoris edes eodē anno idib; quintilis dedi
 cata ē. uota erat latino bello postumio dicta
 tore. Fili ei duū uir ad id ipsū creat̄ dedica
 uit. Sollicitati & eo anno sunt dulcedine
 agrarie legis animi plebis. Tribuni plebis
 popularē potestate lege populari celebrant.
 Latres satis sup; gratuita furoris in multi

tudine credentes ēē largitiones. temeritatis
 q; inuitamenta horrebant. Acerrimi patrib;
 duces ad resistendū consules fuerē. Laigitur
 pars rei publice uicit. Nec imp̄sens m̄. s; iuent
 ente etiā annū m̄ fabiū cesonis frat̄. & ma
 gis inuisū alterū plebi accusatione sp̄. cassi
 l. ualeriū c̄sules dedit. Ceterū eo q̄q; anno cū
 tribunis ē. Vana lex uanig; legis auctores iactando
 uttū mun̄ factū. fabiū inde nom̄ ingens p̄ tres
 c̄tinuos c̄sulat̄. unog; uelut tenore om̄s ex p̄tos
 tribunicis certaminib; habitū. Itaq; ut bene lo
 cat̄ mansit in ea familia aliqua diu honos. Bellū
 inde uiciens int̄. & uolsa rebellant̄. s; ad bella
 extna p̄pe sup̄ erant uires. abutebant̄ his int̄ se
 met ipsos certando. Accessere ad agras iā omiū int̄es.
 p̄digia celestia p̄pe cottidiana murbe agrisq; of
 tentantia minas. motiq; ita numinis nullā causā
 aliā uates canebant. publice p̄uatig; nunc extis.
 nē panes c̄sulti. quā haud rite sacra fieri. Qui t̄
 rores tam̄ eo euasere. ut opia uirgo uestalis dāp
 nata incesti. penas dederit. Quint̄ fabi inde.
 & c̄ tullū c̄sules facti. Eo anno n̄ segnior discor
 dia domi. & bellū fortis atroci fuit. Ab eq̄s arma
 sup̄ta. uerentes agrū q̄q; romanoꝝ populantes
 inuenerunt. quoz. belloꝝ. crescente cura. ceso fabius
 & sp̄ furi c̄sules fuit. Artonā latinā urbē egui
 oppugnabant. uicientes pleni iā populationū ro
 mā ipsā se oppugnaturōs minabant. q̄ t̄ rores cū
 cōpescere deberēt. auxere in sup̄ animos plebis. re
 diebatq;. n̄ sua sponte plebi mos detradandi mili
 tiā. s; sp̄ lucani t̄r p̄t uenisse tēp̄ ratū. p̄ultima
 necessitate legis agrarie pat̄b; inuigende susce
 petat rē militare impediendā. Ceterū tota in
 uida tribunicie potestatis uersa in auctore ē.
 nec in eū c̄sules acruis quā ipsi ei college coopta
 s̄t. auxiliog; eoz dilectū cons̄ habent. Ad duo si
 mul bella exercit̄ scribit̄ ducendus. fabio & in
 uerentes. in eq̄s spurio dat̄. & ieq̄s q̄dē nihil dig
 nū memoria gestū ē. fabio aliquanto plus nego
 tu cū ciuib; quā cū hostib; fuit. Vn̄ ille uir ipse
 cons̄ rē p̄sustinuit. quā exercit̄ odio c̄sulis q̄ntū

in se fuit p̄debat. Na cū consul p̄ter ceteras impe-
ratorias artes quas parando gerendoq; bello edidit
plurimas. ita instruxisset aciem. ut solo equitatu
emisso exercitū hostiū funderet. insequi suos pe-
des noluit. nec illos q; si n̄ adhortatio inuisi du-
cis suū saltē flagitiū & publicū in p̄sentia dedec?
p̄ modū periculū. si animū hosti reddisset cogere
potuit gradu accelerare. aut si nihil aliud in-
stare instructos. inuisu signa referunt. mestiq;
credentes uictos. excreantes n̄ imperatore n̄ no-
uata ab equite opera. Redcunt. in castra. ne hinc
tā pestilenti exemplo remedia ulla ab impera-
tore quesita sunt. Adeo excellentib; ingenis. citi
de fuerit ars. qua ciuē regant. quā qua hoste
superent. Consul romā rediit. n̄ tā belli gl̄a aul-
ta. quā irritato exacerbatog; in se militū odio.
Optinuerunt tam patres. ut in fabia gente cōsulatus
maneret. Marcū fabiū consule creant. fabio collega.
gr̄a manili dat. q; hinc annū tribunū auctore legis
agrarie habuit. t̄ pontifici fuit. is eandē uia ue-
lit p̄cessisset. sp̄ licinio ingressus. dilectū paulisp̄
impedit. Turbatus iterū patrib; appi claudi uic-
tā tribunicia potestate dicere p̄ore anno in p̄sen-
tia re ex t̄plo in p̄petuū quando inuentū sit.
suis ipsa uirib; dissolui. neq; enī umquā defuturū.
q; & ex collega uictoria sibi. & gr̄am melioris par-
tis bono publico uelit quesita. & plures si plurib;
opus sit. tribunos ad auxiliū cōsulū paratos fore.
& unū ut aduersus om̄s satis eē darent in cōsules
& p̄mores patrū opera. ut si mun̄ om̄s. aliq; tam ex
tribunis r. r. ac senatu cōliarent. P̄ceptis appu-
moniti patres. & unū si comit ac benigne tribu-
nos appellare & cōsules. ut cuiq; eoz p̄uati ali-
q; uirib; aduersus singulos erat. partū gr̄a. partū
auctoritate optinuerunt. ut tribunicie potestatis
uirib; salubres uellent r. r. eē. Nouēq; tribunoz
aduersus unū moratore publica comodi. auxilio
dilectū cōsules habent. Inde aduersus bellū pro-
fecti. q̄ exercitua auxilia cōueniant. n̄ tā ueien-
tū gr̄a cōitata. quā q̄ in spē uentū erat discor-
dia intestina. dissolui rē romanā posse. princi-

pesq; in omniū eurye p̄ploz cecidit strebebant.
et nas opes eē romanas. nisi ut semetipsos seditio-
nib; seuiant. id unū uenenū. eā labē ciuitatib;
opulentis repta. ut magna imperia. mortalia
eēnt. diu sustentari id malū partū patrū cōsules.
partū patientia plebis. iā ad extremā uenisse.
duas ciuitates. ex una factas. suos cuiq; partū ma-
gistrat; suas leges eē p̄mū in dilectib; seuire soli-
tos. eosdē in bello tam paruū ducib; qualicūq;
urbis statu manente disciplina militari situ po-
tuisse. iā n̄ parendi magistratib; more in castra
q; romaniū militē seq; primo bello in ipsa acie
inuiso certamine consensu exercitū traditū ul-
t̄ro uictoria uictis eoz. signa deserta. impera-
tore in acie relictū. inuisu castra rediit. p̄-
fecto si in stet suo milite uinca romā posse. ni-
hil aliud opus eē. quā in dicit ostendi q; bellū.
cetera sua sponte facta. & deos gesturos. He spes
etruscos q; manerant. multis in uice casib; uictos
uictoresq;. Consul q; romani nihil p̄terea aliud
quā suas uires. sua arma horrebant. memoria p̄s-
simi primo bello ex t̄pli t̄ebat. ne rē comitte-
rent eō. ubi due simul acies timende eēnt. Itaq;
castris se tenebant. tā ancapiti p̄lio auersi die
tēp; forsitan ipsū leniturū iras. sanitateq; ani-
mis allaturū. ueniens hostis etrusciq; eo magis p̄p-
tere agere. lacerare ad pugna. p̄mo obediendo
castris puocandog;. Postremo ut nihil mouebat
q̄ cōsules ipsos exercitūq; in exepando. simulati-
onē intestine discordie. remediū timoris in-
uentū. & cōsul magis n̄ cōfidere quā n̄ credere. su-
is militib;. nouū seditionis gen̄. silentiū oculiq;
int̄ armatos. Ad hec in nouitate generis origi-
nisq; que falsa. que uera iacere. Hec cū sub ip̄o
uallo portisq; streperent. haud egre cōsules parti-
at imperite multitudinē n̄ indignatio. nunc
pudor pectora uersare. & ab intestinis auerte-
re malis. nolle in uictos hostes. nolle successū. n̄ pa-
trū n̄ cōsulib; ex t̄na & domestica odia certare
in animis. Tandē superant ex t̄na. adeo superbe
insolentq; hostis eludebat. Frequentes in p̄torū

ceniunt. poscunt pugna. postulant ut signū
 det. Consules delibetabundi capita conferunt.
 diu colloquunt. Lignare cupiebant. s; reuo
 canda & addenda cupiditas erat. ut aduersan
 do remotando q; incitato semel adderent mi
 liti impetū. Reddit responsū immaturā rē
 agi. n̄ diu tēpus eē pugne castris se tenerent.
 edicunt inde ut abstineant pugna. sigs inuis
 su pugnauerit. ut in hostē am aduersuros. Ita
 dimissis. q; mun' cons' uelle credunt. crescit ardor
 pugnandi. accendunt in sup hostes feroci multo.
 ut statuisse n̄ pugnare consules cognitū eē q̄p
 pe impune se insultaturos. n̄ credi militi arma
 rē aduictū seditiois erupura. finēq; ueris
 se romano impetio. His freti occurrant portis.
 ingerunt pbra egre abstinent. quin castra op
 pugnent. In u' n̄ ultra cōtumeliā pati romanus
 posse. totis castris undiq; ad cons' currit. n̄ tā
 sensim ut ante pcenturionū principes postu
 lant. s; passim om̄s clamorib' agunt. Natura
 res erat. tergi uersant tam. Fabi deinde ad
 crescentē tumultū iā metu seditiois colle
 gā concedente. cū silentiū classico fecisset. ego
 istos cō. manū posse uincere scio. uelle. nescire
 ipsi fecerunt. Itaq; certū eē atq; decretū n̄ dare
 signū. n̄ uictores se redituros ex hac pugna ui
 rent. Consule romanū semel in acie sefellit.
 deos nūquā fallit. Victor inq; m. fabi reuertar
 eracie. Si fallat. iouē patre graduuq; marce
 aliosq; iratos inuocat deos. Idē deinceps om̄s
 exeret in se q̄sq; iurata iuratis dat signū. Ar
 ma cupiunt. eunt impugna. irarū speiq; ple
 ni. nē uibent etruscos pbra iacere. nē arma
 to sibi q̄sq; lingua p̄optū hostē offerri. Imū
 u illo die qua plebs. qua patrū eximia uirt'
 fuit. fabiū nom. fabia gens enituit. multis
 ciuilib' certaminib' insensos plebis animos. illa
 sibi pugna reconciliare statuerunt. Instruit acies.
 nec uerens hostis etruscōq; legiones detrectant.
 Trope certa spes erat n̄ magis pugnatorios se
 cū quā pugnauerunt cū equis. manus quoq;

aliud intā
 sione anci
 eē facin' Res alt'
 ante bello infestior
 melius hostes hinc
 uerū. plū in
 spatū etrus
 trepidatione
 quā emissis.
 dios ubi mars
 p̄mores gen' fabiū
 cuib' erat. Lx his a. fabiū. teio hic anno ante con
 sul fuerat. p̄ncipē in c̄feros uerentes cū tē se
 rex uirib' & armoz. arte tuscus incautū int'
 multas uersantes hostiū man' gladio p̄pectus
 transfig. Telo extracto. p̄cep̄ in uuln' fabi' abuit.
 Sensit utraq; acies unū uiri casū. cedebatq; in
 de roman'.
 iacentis
 hoc in
 tes uos
 igna
 tis. quā
 tis. At
 reuertat.
 cans cada. Consuli tū c. fabi' p̄oris anni cons.
 uerbis ne istis fr' ut pugnent te imperaturū
 credis. In impetrabunt p̄qs iurauere. & nos
 ut decet p̄ceptes. ut fabio nomine eē dignū. pug
 nando poti quā adhortando accendam' militū
 animos. Sic imp̄mū insensis hastis puolant duo fabi.
 totaq; mouetur' secū aciem. Lho ex parte una
 restituito. nihilo segnū in cornu altero. cō. manū.
 cons' pugna ciebat. ubi ppe similis fortuna eē uer
 sata. Hā ut altero in cornu. q. fabiū. sic in hoc ipsū
 c̄sulē manū iā uehit suos agente hostes. & imp̄
 gre milites secuti s̄t. & ut ille graui uulnere
 ictus eracie cessit in fectū rati. gradu retulere
 cessissentq; loco. nā cons' alt' cū aliq̄t turmis eq̄tū
 in eā partē citato equo aduect'. uiuere clamitans
 collegā. se uictorē suo altero cornu. ad eē. rē indi
 nata

irruant animis & occa
 piti baud desperandū
 longe euenit q̄ alio
 roman' adeo hinc c̄tu
 consules mora exacerba
 uit. Vp explicandi ordinis
 cis fuit. cū pilis int' p̄mā
 abiectis temere magis
 pugna in man'. iā ad gla
 e atrocissim' uenerat. Int'
 fabiū in signe spectaculo exemploq;
 teio hic anno ante con
 sul fuerat. p̄ncipē in c̄feros uerentes cū tē se
 rex uirib' & armoz. arte tuscus incautū int'
 multas uersantes hostiū man' gladio p̄pectus
 transfig. Telo extracto. p̄cep̄ in uuln' fabi' abuit.
 Sensit utraq; acies unū uiri casū. cedebatq; in
 de roman'.
 iacentis
 hoc in
 tes uos
 igna
 tis. quā
 tis. At
 reuertat.
 cans cada. Consuli tū c. fabi' p̄oris anni cons.
 uerbis ne istis fr' ut pugnent te imperaturū
 credis. In impetrabunt p̄qs iurauere. & nos
 ut decet p̄ceptes. ut fabio nomine eē dignū. pug
 nando poti quā adhortando accendam' militū
 animos. Sic imp̄mū insensis hastis puolant duo fabi.
 totaq; mouetur' secū aciem. Lho ex parte una
 restituito. nihilo segnū in cornu altero. cō. manū.
 cons' pugna ciebat. ubi ppe similis fortuna eē uer
 sata. Hā ut altero in cornu. q. fabiū. sic in hoc ipsū
 c̄sulē manū iā uehit suos agente hostes. & imp̄
 gre milites secuti s̄t. & ut ille graui uulnere
 ictus eracie cessit in fectū rati. gradu retulere
 cessissentq; loco. nā cons' alt' cū aliq̄t turmis eq̄tū
 in eā partē citato equo aduect'. uiuere clamitans
 collegā. se uictorē suo altero cornu. ad eē. rē indi
 nata

M. fabi
 college
 cap'no
 transi
 luit.
 Quid fecerit
 fabius.

sustinisset. Manli quoque
da aciem se ipse coram
consulū cognita ora ac
tū animos. Simul & uanior
es. dū habundante multitu
ta subsidia. mittunt ad castra
inde haud magno certami
to. dū p̄de magis quā pug
terent tēp̄. iraru roma
tione sustinere n̄ potuerunt.
nuncius q̄ loco res eēt. conglobati ad p̄torū re
deunt. & sua sponte ipsi p̄tū renouant. & manu
li cōsul reuēct̄ in castra. ad om̄s portas milite op
posito hostib̄ mā clauserat. La desperatio tuscis
fabriē magis quā audaciā accendit. Hā cū in
cursantes quacūq; exercitū ostenderet spes. uano
aliquotiens impetu eēt. globus iuuenū un̄
in ipsū consule insignē ar
ma excepta acircūstan
la sustineri deinde uis
consul mortifero uulne
cadit. fusi q; circa om̄s.
crecit audacia romanos
p̄tota castra tepidos agit
t̄ema uentū foret. ni legati
corpore patefecissent una porta hostib̄ mā.
La erupunt. consternatq; agmine abeuntes.
in uictorē alterū cōsule incidunt. Ibi iterū
cesi fusi q; passim uictoria egregie par̄ta. tristis
tam duob̄ tā claris funetib̄. Itaq; consuli decep
nente senatu triumphū si exercitū sine impe
ratore possit. erumna opera eo bello. facile pas
surū respondit. se familia funesta quinto fabu
fr̄is morte r̄. r̄. ex una parte orba. cōsule altero
amisso. publico p̄uatoq; deformē uictu laure
am n̄ accepturū. Imū acto triumpho. depositus
trūiphus clarior fuit. A deo sp̄reta intēpore
glā. int̄dū cumulatior redit. funera deinde
duo deinceps college fr̄is q; ducit idem iūtroq;
laudator. cū ccedendo illis suas laudes ipse max
imā partē carū ferret. Neq; in memor̄ ei q̄

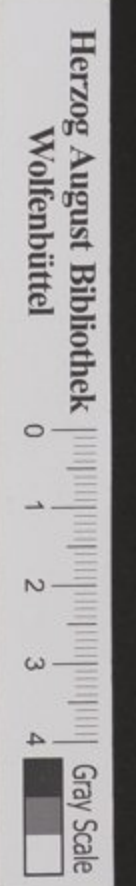
ad restituen
offerit. Suoz
cendunt mili
iā erat hostiū ac
dine freti. subtra
oppugnanda
ne impetu fal
ne memores
ni q̄ p̄mā irrup
missis ad cōsules
conglobati ad p̄torū re
deunt. & sua sponte ipsi p̄tū renouant. & manu
li cōsul reuēct̄ in castra. ad om̄s portas milite op
posito hostib̄ mā clauserat. La desperatio tuscis
fabriē magis quā audaciā accendit. Hā cū in
cursantes quacūq; exercitū ostenderet spes. uano
aliquotiens impetu eēt. globus iuuenū un̄
in ipsū consule insignē ar
ma excepta acircūstan
la sustineri deinde uis
consul mortifero uulne
cadit. fusi q; circa om̄s.
crecit audacia romanos
p̄tota castra tepidos agit
t̄ema uentū foret. ni legati
corpore patefecissent una porta hostib̄ mā.
La erupunt. consternatq; agmine abeuntes.
in uictorē alterū cōsule incidunt. Ibi iterū
cesi fusi q; passim uictoria egregie par̄ta. tristis
tam duob̄ tā claris funetib̄. Itaq; consuli decep
nente senatu triumphū si exercitū sine impe
ratore possit. erumna opera eo bello. facile pas
surū respondit. se familia funesta quinto fabu
fr̄is morte r̄. r̄. ex una parte orba. cōsule altero
amisso. publico p̄uatoq; deformē uictu laure
am n̄ accepturū. Imū acto triumpho. depositus
trūiphus clarior fuit. A deo sp̄reta intēpore
glā. int̄dū cumulatior redit. funera deinde
duo deinceps college fr̄is q; ducit idem iūtroq;
laudator. cū ccedendo illis suas laudes ipse max
imā partē carū ferret. Neq; in memor̄ ei q̄

inico consulat̄ inbiberat. reciliandi animos
plebis. saucios milites curando diuidit patrib̄.
fabus plurimi dati. nec alibi maiore cura ha
biti. Inde populares iā eē fabu. nec hoc ulla re
nisi salubri r̄. e. parte. Igit̄ n̄ patrū magis quā
plebis studiū e. fabi. cū r̄. uerginio consul fact̄.
neq; bella. neq; dilect̄. neq; ulla aliā p̄tose
curā agere. quā ut iā aliqua ex parte inco
acta cōcordie spe p̄mo q̄q; tēpore cū patrib̄
coalescerent animi. itaq; p̄ncipio anni censur
p̄us quā q̄s quā agrarie legis auctor tribun
existeret. occuparent patres ipsi sui munus
facere. captiuū agrū plebi quā maxime equa
lit darent. uerū eē habere eos. quoz sanguine
ac sudore partus sit. Asp̄nati patres se. quēsti
q̄q; q̄dā nimia glā luxuriare. & euanesce
uuidū q̄ndā illud cesonis ingenuū. Nulle
deinde urbane factiones fuer. uerabant̄
incursionib̄ equoz. Latini. Co cū exercitu ce
so fabi missus in ipsoz. equoz. agrū de popula
bundū transit. Cui se in oppida receper̄.
muris q; se tenebant. eo nulla pugna memo
rabilis fuit. At auerente hoste clades accepta
temeritate alteri cōsulis. actūq; de exerci
tu foret. ni ceso fabi intēpore subsidio ue
risset. Ex eo tēpore neq; pax neq; bellū cū ue
entib̄ fuit. res p̄xime in forma latrocinii uene
rant. legionib̄ romanis cedebant in urbe. Vbi
abductas senserant legiones. agros inuisabat.
bellū quiete. bello q̄ctē inuicē eludentes. Ita
neq; omitti tota res. neq; p̄fici poterat. & alia
bella aut p̄sentia instabant. aut abeōs uolscis
q; n̄ diuiti quā recens dolor p̄xime clades t̄tari
siret quiescentib̄ moturos se apparebat. fabi
nos semp̄ in festos. et rura q; omniū. Sed uerens
hostis assiduus magis quā gr̄ans. cū melius
sepi quā periculo animos agitabat. q̄o nul
lo tēpore negligi poterat. aut auerri alio
sinebat. Tū fabia gens senatū a dicit. cons. p̄
gente loq̄t. assiduo magis quā magno p̄si
dio. ut scitis. p̄. c. bellū uerens eget. uos alia

Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel
Gray Scale
0 1 2 3 4

bella curate fabios hostes uerentib' date. Aucto
 res sum' tuta ibi maiestate romani nominis fo
 re. n' m' id nobis uelut familiare bellu' puato
 sup'itu a gere i' animo e' r. e. & milite illic & pe
 curia uacet. Gratie ingentes ade' consecuta
 egressus comitante fabioz agmine qui i' uesti
 bulo curia es' c. expectantes steterant domu'
 redit. iussi armati postero die ad lim' consulis
 ad ee' domos inde descendunt. Manat tota urbe
 ramoz fabios ad celu' laudib' ferunt. familia
 una subisse ciuitatis on' uerens bellu' in puata
 cura. in puata arma uersu'. Si sint due robotis
 eide' in urbe gentes. deponant. hec uolsos. sibi
 illa eqs. p'plo romano tranquilla pace agen
 te. om' s' finitimos subigi p'plos posse. Fabu' pos
 tera die arma capiunt. q' iussi etas' c'ueniunt.
 Cons' poludat' egrediens in uestibulo gente
 omne sua instructo agmine uidet. Acceptus
 in mediu' signa ferri iubet. nu'qua' exercit'
 neq; minor' in numero. neq; clarior' fama. &
 admiratione hominu' p'urb' incessit. Sex &
 cco. milites. om' s' patrici. om' s' uni' gentis. quoz
 nemine' duce' sperneret. egregi' q' b' libet tem
 porib' senat'. Ibant uni' familie uirib'. uerenti
 p'plo pest'e munitantes. sequebat' turba p'pa
 alia cognatoz. sodaliu'q; nihil mediu' nec spe
 nec cura. sed in m'isa om'ia uoluentiu' animo.
 alia publica sollicitudine excitata fauore
 & admiratione stupens. ire fortes. ire felices
 iubent. inceptis euentus p'ares reddere. c'su
 let' inde act' triumphos. om'ia p'pria abs'e. om' s'
 honores sperare. Iretereuntib' capitoliu' arceq;
 & alia tepla. q' q' d' deoz. oculis. q' q' d' animo oc
 currit p'cant. ut illud agm' faustu' atq; febr
 mitant. sospites breui in patria adparentes
 restituunt. In cassu' misse p'ces. infelici uia
 de quo iano porte carmentalis p'fecti ad cre
 met'a flumen p' ueniunt. is oportu' uisus
 locus comuniendo p'sidio. L. emili' inde. & g.
 seruli' cons' facti & donec nihil aliud qua'
 in populationib' res fuit. n' ad p'sidiu' m' tu

tandu' fabu' satis etant. s; tota regione qua' tusc'
 age' romano adiacet. sua tuta om'ia. in festa hos
 tu'. uagantes p'urb'q; sine secrete. In uallu' de
 inde haud magnu' populationib' fuit. du' uerien
 tes accito ex e'rupia exercitu' p'sidiu' c'emet'e
 oppugnauit. & romane legione. L. emilio c'sule
 adducte comin'. cu' etruscis dimicant. ac'e. qua'
 qua' uix dirigendi acie' spaci' uerentib' fuit.
 A deo int' p'ma' trepidatione' du' p' signa ordines
 int'rocunt subsidiaq; locant. in uecta sibi ab
 latere romana equitu' ala n' pugne m' incipien
 de. s; c'sistendi ad em'it locu'. Ita fusi retro ad sara
 rubra ibi castra habebant. pace' supplices petunt.
 Rursus cu' fabu' erat uerenti p'plo sine ullo ma
 ioris belli apparatu. nec etant incursiones m'
 in agros aut subiti impet' incurfantu'. s; aliq'
 tiens equo cap'o collatisq; signis c'ertatu'. Gen'sq;
 una p'pli romani sepe exopulentissima ut tu'
 res etant etrusca ciuitate uictoria' tulit. Id p'
 mo acerbu' indignu'q; uerentib' e' uisu'. Inde
 consiliu' exrenatu'. insidus feroc'e' hoste' captan
 di. gaudere etia' multo successu' fabu' auda
 cia' crescere. Itaq; & pecora p'dantib' aliq' tients
 uelut casa incidissent obuia' acta & agrestu'
 u' fuga uasti relictu' agri. & subsidia armatoz.
 ad attendas populationes missa. sepi' simula
 to qua' uero pauore fugerunt. Laq; fabu' adeo
 contempserat' hoste'. ut sua inuicta arma neq;
 loco neq; t'pore ullo c'ederent sustineri
 posse. Hec spes p'uerit ut ad conspecta p'cul a
 c'rometa. magno cap'i int' uallo pecora qua'
 qua' rara hostiu' apparebant arma decurre
 rent. & cu' in p'uidi effuso cursu' insidias cir
 ca ipsu' iter locatas superassent. palatq; pas
 sim uaga ut sit pauore in uecto raperent peco
 ra subito ex insidus consurgu'. & aduersi. &
 undiq; hostes etant. Primo clamor' circulat'
 exterruit. dein tela ab om'i parte accede
 bant. Locuntib'q; etruscis. ia' c'tinenti agmi
 ne armatoz septi. q' magis se hostis infere
 bat. cogebant. breuiore spacio & ipsi orbe

colligere. Quae res paucitate eorum insigni & mul-
titudine etruscorum multiplicatis in arto ordinibus
faciebat. Tu omnia pugna quam in omni parte
intendebant in unum locum se omnes inclinant. eo
nisi corporibus armisque ruperet cuncto viam. Iuxta
viam incedit leuiter collem. inde primo restatere.
mox ut respirandi superior locus spacium dedit.
recipiendique apauore tanto animi pepulere
etiam subeuntes. uincibatque auxilio loci paucitas.
in uigore circummissus ueniens in uertice collis eu-
sisset. Ita superior rursus hostis factus fabi cesi
ad unum omnes praesidiumque expugnatum. Trecentos
sepe perisse satis conuenit. unum prope pubere e-
tate relictum. stirpem genti fabie dubisque rebus
prope sepe domi bellique ut maximum futurum au-
xilium. Tu haec accepta clades est. nam c. horati &
t. meneni consules erant. Meneni aduersus tuscos
uictoria claudens confestim missus. Tu quoque male
pugnatum. & ianiculum hostes occupauerunt. Obsessa
que urbs foret. super bellum annona praesente. Tran-
sierant enim etrusci tiberim. in horati consule uol-
scas esse reuocant. Ad deos. id bellum ipsis instat-
mentibus. ut primo pugnatum ad spe sit eorum mar-
titerum ad portam collina. Ibi quaequam paruo mo-
mento superior romana res fuit. meliorem tam-
militem recepto praesentis animo in futura praesentia.
id certam fecit. A uergini & proseruili cons-
fuerunt. Post acceptam primam cladem ueniens ab-
stinere acie. Populationes erant & uelut
ab arce ianiculi passim in romanum agrum im-
petus dabant. nusquam pecora tuta erant. non
agrestes erant. Capti deinde eadem arte sunt. qui
ceperant fabios secuti. Bedna opera passim ad
illoccebras pro pulsa pecora praecipitauerunt in insidi-
as. quae plures erant maiorum cedens fuit. Ex hac cla-
de atrox ira maioris cladis causa atque uirtutis
fuit. Transiit enim nocte tiberim. castra serui-
lii consule ad ortum oppugnate. Inde fusi mag-
na cede in ianiculum se egre recepere. Confes-
ti consule & ipse transiit tiberim. castra sub ia-
niculo communit. Postera die luce orta n-

nihil externa felicitas pugne ferox. magis tam-
quam inopia strumti quam uis in praecipua. dum cele-
riora essent agebant consilia. temere aduerso ia-
niculo ad castra hostium acie et exit. Sedusque inde
pulsus quam pridie pepulere. inuentu collegae
ipse exercitumque seruauit. Intus duas acies etrusca-
rum inuice his atque illis terga darent. occidione
occisi. Itaque oppressum temeritate felici ueniens
bellum urbi cum pace laxior etiam annona redit.
& adueto ex capania strumti. & pro qua timor
sibi cuique future inopie abiit. eo quod abditum
fuerat plato. ex copia deinde octoginta lasciuere
rursus animi. & praesentia mala pro qua fortis dee-
tant domi quiete. tribuni plebem agitare
suo ueneno. agraria lege in resistentes incu-
te patres. nec in unum sed in singulos. Lucretius
confidit. & t. genucium auctores agrariae legis.
menenio die dicitur. Inuidie erat amissum cre-
mere praesidium. cum haud procul inde statua cons-
habuisset. ea oppressit. cum & patres haud min-
quam pro coriolano anni si essent. & patres agrorum
pe fauor haud dubium exoleuisset. In multa
tempore tribuni. cum captis angustissimum. duo
milia etris damnato multa eduxerunt. Tu capti
uerunt. Illegant tulisse ignominiam egritudine
necque. inde morbo absumptum esse. Alius deinde
reus pro seruili ut consulatu abiit. c. nautio.
& pro ualerio consulibus initio statim anni ab t.
ceditio. & t. statio tribuni die dicta. non ut
meneni praesentibus suis aut patrum. si cum multa fi-
ducia innocentie gratiaque. tribunicios impet-
tulit. & hunc praesentibus cum tuscis ad ianiculum erat
crimini. si seruidi animi uix ut in publico
periculo ante id tui in suo. non tribunos modo.
si plebem oratione feroci refutando. et praesentibus
que t. meneni damnatione morteque. cum pa-
tris munere restituta quidam plebs eos ipsos
quibus tui sciret magistratus. eas leges haberet.
periculum audacia discussit. Lucretius & uergini
collega. testis praesentibus. participando laudes.
magis tam menenium. adeo mutauerunt ani-

mi. p. sunt iudicium. Tertamina domi finita. ue
iens bellū exortū. g. b. sabini arma cūiret. 29.
L. ualeri cons. accitū. latinos. hermicos. q. auxilium.
cū exercitu uetos missus. castra sabina que pro
menib' sociorū locata erant. confesti aggredit'.
tantāq; irēpidationē iniecit. ut dū dissi ali
manipulati excurrunt. ad arcedā hostiū uon.
ca porta cui signa p. mū intulerat caperet. In
ira nullū deinde cedes magis quā plū esse.
tumult' castris & in urbē penetrat. tāquā
uis captis. ita pauidi uerentes ad arma curren.
pars sabini eunt subsidio. pars romanos toto
impetu intentos incastra adortunt. Paulisq;
anersi turbatiq; sunt. Deinde & ipsi utroq;
uersis signis resistunt. & eques ab consule in
missus tuscos fundit fugatq;. eadē hora duo
exercitus. due potentissime & maxime finiti
me gentes superate sunt. Dū hęc aduersos ge
runtur. uolsi equiq; in latino agro posuerunt
castra. populatiq; fines erant. eos p. se ipsi lati
ni assumptis hernicos sine romano aut duce
aut auxilio castris exuerunt. ingenti p. da p.
ter suas recuperatas res potiti sunt. Dissus ta
m ab roma. cons. in uolsos. c. nauitib'. mos cre
do n. placebat sine romano duce exercitūq;
socios p. p. uirib' c. silisq; bella gerere. Nullū
gen' calamitatis contumelieq; n. editū in uol
scos est. nec tam p. peti potuerit. ut acie domina
rent. L. furi inde & c. manili' cons. manilio
uerentes puincia euenit. n. tam bellatū. In
duce in annos xl. petentib' date frumto sti
pendioq; impetato. pacis ecēne confestum con
tinuatur. discordia domi. agrarie legis tri
buniciū stimulis plebs furebat. Cons. nihil
meneni dāpnatione. nihil periculo detriti
seruili. summa uī resistunt. Abcuntes magis
tratu. en. genuti. tr. p. l. arripuit. L. emili
& opt. uergini' c. silatū inuenit. D. piscū uili
ū puerq; dū in q. b. d. a. annalib' inuenio c. silatū.
Hoc anno q. scūq; cons. habuit. rei ad p. p. l. m. furi
& manili' c. tūcunt. sordidati n. plebē ma

gis quā uniuersos patru. suadent. monent. honorib'
& administratione r. p. abstineant. consulares
ū falces p. terta. curuleq; sella. nihil aliud quā
p. opa funeris putent. clavis insignib' uelut in
fulis uelatos ad mortē destinari. Quod si c. silat'
tanta dulcedo sit. iam tunc ita inanimū inducat.
consulatū captū & oppressū ab tribunicia potes
tate cē. consuli uelut apparitori. tribunicio
omīa aduotū impetūq; tribuni agenda
cē. si se comoueret. si respereret ad patres. si a
liud quā plebē in r. p. cē crediderit. exiliū.
on. martu. meneni dāpnationē & mortē
sibi p. ponat ante oculos. His accensi uocab' patres.
consilia inde n. publice. s. in p. uato. seductaq; a
plurū conscientia habere. Vbi cū idm' c. statet
iure an inuria eripendos cē. res. atrocissima
queq; maxime placebat sententia. Nec auctor
quāuis audaci facinori deesset. Igit' iudicū
die cū plebs in foro erecta expectatione staret.
mutari p. mo. q. d. n. descenderet. tribun'. Dein
cū iā mora suspectior fieret. deterritū ap. mori
b' credere. & desertā ac p. d. t. a. causā publicā
queri. Tandē q. obuersati uestibulo tribuni su
erant. nuntiant domi mortuū cē inuentū.
Quod ubi in tota contione p. tulit. r. umor. sic acies
fundit. duce occiso. ita dilapsi passi alii. alio.
L. recipiunt pauor. tribunos in uaserat. quā nihil
sacrate leges haberent. morte college. monitos.
nec patres satis moderate ferre leticiā adeoq;
nemine noxie penitebat. ut etiā in fontes se
cisse uideri uellent. palāq; ferret. malo doman
dā tribunicia potestate. Sub hac pessimi exem
pli uictoria dilectus edicit. Laurentib'q; tribu
nis sine intermissione ulla consules rē p. agunt.
Tū u. irasci plebs tribunorū magis silentio qm'
consulū imperio. & dicere actū cē de liberta
te sua. rursus ad antiqua reditū. cū genucio
una mortuā ac sepultā tribunicia potesta
tē. aliud agendū ad cogitandū. qm' resistat
patrib'. id aut unū c. silatū cē. ut se ipsa plebs.
quando nihil aliud auxiliū habeat. defen
dat.

in. et. x. lictores apparete cons. et eos ipsos plebis
homines. nihil contemptus. neq; infirmi. si sint qui
contempnant. sibi queq; ea magna atq; horrenda
facere. His uocibus alii alios cum inuicem ad uole
rone. publicum de plebe hominem quia quod ordines dux
isset. negaret se militem fieri debere. lictor missus
est a consulibus uolero appellat tribunos. Cum auxi
lio nemo esset consules spoliari hominem et uirgas
expediti iubent. Lrouoco inquit ad populum uolero.
quoniam tribuni ciues in conspectu suo uirgas cedi
malunt quam ipsi in lecto suo a uobis cruciari.
Quo feroci clamitabat. eo infestis curam candere
et spoliare lictor. Tu uolero et pualens ipse et ad
iuuantibus aduocatis repulso lictore. ubi indigni
tantum ipse acceptum erat clamor. eo se ut hanc
confertissima recipit clamitans. puoco. et fide ple
bis imploro. adeste ciues. adeste comitones.
nihil est quod expectetis tribunos. quibus ipsis uero
auxilio opus est. Conectati homines ueluti ad
plu se expeditum apparebat; omne discrimi
adee. nihil cuiquam semper publica fore. n. pua
ti uir. Hinc tante tempestate cum se esset. obtu
lissent facile expulsi. parum tanta maiestate
sine uiribus esse. uolatis lictoribus fascibus fractis.
eforo incuriam compellunt. incerta quatinus uole
ro exerceat uictoria. Continuescente deinde
tumultu cum in senatum uocari uisissent. que
runt in uiribus suis. uel plebis uoleronis audacia
am. multis ferociter dictis sententias. incerte se
niore. quibus uere patrum aduersus temeritatem ple
bis certari non placuit. uoleronem amplexa fauore
plebis p. comitibus tribunum plebi creat. In
eum annum qui lictum p. nariu. p. furium consulibus ha
buit. et itaq; omnium opinionem que cum uicandis po
tis annu. consulibus administraturu. p. missurum tri
bunatum credebat. p. publicam causam p. uato do
lore habito ne uerbo quod uolatis consulibus. ro
gationem tulit ad populum. ut plebei magistratibus
tribunus comitibus fierent. Haud parua res sub
titulo prima specie minime atroci ferebat.
si que patricius omnem potestatem p. diem

suffragia creandi quos uellent tribunos aufer
ret. Hinc actioni gratissime plebi cum summa in
resisterent patres. neq; una uis ad resistendum
erat ut incederet alius ex collegio. auctoritate
aut consulum aut principum adduci posset res
tam suo ipsa molimine grauis certaminibus in
annum extrahit. Plebs uoleronem tribunum refert
patres ad uitium dimicationis rati re uentura
ap. claudium. iam inde ap. patres certaminibus uisum
infestum; plebi consulibus faciunt. Collega ei tunc
quintus dat. principio statim annu nihil p. uis qua
de lege agebat. S; ut inuenit legis uolero. sic
letori collega ei auctor cum recentior. tunc actior
erat. ferociter faciebat belli gloria ingens. quod etatis
ei habuit quod quam manu proprior erat. Is cum
uolero nihil p. ter quam de lege loqueretur. in sed
tatione abstinentis consulibus. ipse in accusatione
appu. familiaris; sup. blissime ac crudelissime
in plebe r. exorsus cum ap. patribus non consulibus; cur
nifice ad ueranda et laceraanda plebe creatu
eum contendere. rudis in militari homine
lingua non suppetebat libertati animoq; Ita
q; deficiente oratione. quandoquidem non facile
loquor inquit quiritates quam quod loquutus sum
p. isto crastino die adeste. Ego hic aut in con
spectu uero moriar. aut p. fera lege. Occupat
tribuni replu. postero die. cons. nobilitasq;
ad impedienda lege in cotione consistunt.
Sub moueri letori iubet p. ter quam. q. suffra
gia in eant. Adolescentes nobiles stabant ni
hil cedentes uatori. Tu ex his p. ter quod da
letor uis iubet. Cons. appu. negare uis esse tri
buno in que quam non in plebeum. Non enim populi
s; plebis cum magistratum esse. nec illu. ipsu. sub
mouere p. imperio posse. more maioru. ga
ta dicatur. si uobis uidet. discedite quiritates.
facile et contumaci de iure differendo p. urba
re letorui. poterat. Ardens igitur ira tribunus
uatore mittit ad consulibus. consul lictore ad
tribunum. p. uatu. esse clamitans. sine imperio
sine magistro. Violatusq; est. tribunus. ni a

contio omis atq; coorta peribuno in consule
 eet. & cecursum hominum in foru extota urbe
 concitate multitudinis fletet. Sustinebat
 tam appi ptnacia tanta tepestate. Letta
 tuq; haud inextuento pio foret. in esul alt
 quinti esularib' negotio dato. ut collega in
 si alit n possent. de foro abduceret. ipse ne
 plebe seuerente p'ib' lenisset. ne orasset tri
 bunos. ut conciliu dimitterent. darent ipe
 spaciū. n uim sua illis tepus adepturū. s. con
 siliu utrib' additurū. & patres in p'li. & esu
 le in patru potestate fore. Lgre sedata abqn
 tio plebs. multo egri cons alt' apat'ib' dimisso
 tandē concilio plebis senatū cons' habent.
 Vbi cū timor atq; ira inuicē sententias ua
 riasent. quo magis spacio int'posito abimpe
 tu adconsultandū aduocabant. eo plus ab
 horrebant acerbtatione animi adeo. ut gntio
 grā agerent. qd ei opera mitigata discordia
 esset. Ab appio petitur. ut esulare tantā ma
 iestate esse uellet. quanta esse in concordia
 urate posset. dū tribuni esulesq; ad se qsq;
 omnia trahant. nihil relictū ee. uirū. imedi
 o districtā laceratāq; r. p. magis quoq; i ma
 nist. quā ut i colomis sit queti. Appi ctra
 testari deos atq; homines r. p. p'di pmetū ac
 deseri. n esule senatui. s. senatū esuli de esse.
 grauiotes accipi leges. quā in sacro monte ac
 cepte sunt. Vicit tam patru consensu quieuit.
 lex silentio p'fertur. Tū tribuni p'mū tribu
 tis comitus creati sūt. numero etiā addito. tres
 p' inde ac duo ante fuerunt. p'is auctor ē.
 Nominat q; q; tribunos en sicinū. l. numu
 totū. u. m. duellū. sp. iliciū. l. meclū uolsca
 & q; aiq; int' seditionē romanā & bellū co
 ortū uastauerant agros. ut si qua secessio ple
 bis fieret. ad se receptū haberet. Copositis de
 inde reb' castra retro mouere apud claudi
 in uolscos missus. gntio eq; p' uincia euenit.
 eadē in milittia scuttia appi que domu ee
 liberior. qd sine tribunt' uinculis erat. odis

se plebe. plusquā patno odio. qd se uictū ab ea
 se unico consule electo aduersus tribuniciā po
 testatē plara legē. quā minore conatu negre
 quā tanta patru spe p'ores impedierunt. cons'.
 Hec ita indignatioq; ferocē animū adueran
 dū seuo imperio exercitū stimulabat. Nec ul
 la uī domari poterat. tantū certam animus
 inbiberant. Segnit. ociose. negligent. etama
 cit omia agere. nec pudor nec met' coher
 cebat. Si cui agi uellet agm. tardius sedulo in
 cedere. Si hortator operis ad esset. omis sua sponte
 motā remittere industria. Presenti uultus di
 mittere tacite p'tereunte exercitari. ut iuict'
 ille odio plebeo anim' intdū moueret. Imi ne
 quiquā acerbtate p'opta. nihil iā cū militib'
 agere. acenturionib' corruptū exercitū dicere
 tribunos plebeos canillans. intdū & uolentes
 uocare. nihil eoz uolsa nesciebant. instabantq;
 eo magis sperantes. idē certam animoz aduer
 sus appiū habiturū exercitū romanū. qd ad
 uersus fabiū consule habuisset. Letetū multo
 appio quā fabio uolentior fuit. H enū uince
 re tantū noluit. ut fabian' exercitus. s; uinci
 uoluit. Pro duct' in aciem. turpi fuga petit
 castra. nec ante restitū. quā signa inferente
 uolsca munitis uidit. fedaq; extremi agmi
 nis cede. Tū expressa uis adpugnandū. ut
 uictor iā auallo submoueret hostis. satis tam
 apparet capi tantū castra militē romanū
 noluisse. d' in gaudere sua clade atq; igno
 mima. qd nihil in fractus ferox appi ani
 m' cū insup se uire uellet contioneq; aduo
 caret. concurreret uis ad eū legati tribuni
 q; monentes. ne utiq; experiri uellet im
 petiū. cui uis omis in consensu obedienti
 um eet. Negare uulgo milites se ad conti
 onē tuos. passimq; exaudire uoces postu
 lantiū. ut castra. ex uolsco agro moueant.
 hostē uictorē paulo ante in portis ac ual
 lo fuisse ingentisq; mali n' suspitionē in
 s; aptā speciē obuersari ante oculos. Vicit'

Imperu
 omis et
 in esul
 abducenti
 v. 47.

tandē quandoq̄dē nihil p̄ter tēpus nocte lu
crarent remissa conuione it̄ inusequentē
diem p̄nuntiarī cū iussisset p̄ma luce clausi
eo signū p̄fectionis dedit cū maxime agmen
ecastis explicaret. uolsi ut eodē signo excita
ti nouissimos adorunt. aq̄b̄ platus adp̄mos
tu multas. eo pauore signaq; & ordines turba
uit. ut neq; imperia exaudiri neq; instrui
acies posset. nemo ulli nisi fuge memor. Ita
effuso agmine p̄stragē corpore armosq; eua
lere. ut prius hostis desisteret seq̄ quā roma
n̄ fugere. Tandē collectis ex dissipato cursu mi
litib̄ cons̄ cū reuocando neq̄ quā suos p̄secut̄
eēt. in pacato agro castra posuit. Aduocataq;
ctione inuictus. haud fusa in p̄ditore exera
tū militaris discipline. desertore signos
ubi signa. ubi arma eēt singulos rogans.
Inermes milites. signo amisso signiferos. ad
hoc centuriones. duplicariosq; q̄ reliquerant
ordines uirgis cesos secuti p̄cussit. Cetera
multitudo forte decum̄ q̄sq; ad supplicium
lecti. Contra ea in equis int̄ consule ac milites
comitate ac beneficiis certatū ē & natura q̄n
ti erat lenior. & seuitia infelix college quos
magis gauderet ingenio suo effecerat. Hunc
tante concordie ducis exercit̄q; n̄ ausi offerre
se equi. uagari populabundū. hoste pagros pas
si. nec ullo ante bello lati inde acie p̄de. Om̄is
militi data ē. Addebant & laudes q̄b̄ haud mi
n̄ quā p̄mo gaudent militū animi. cū duci.
cū p̄p̄t ducē q̄q; patrib̄ placatiore exercit̄ redi
it̄. sibi parentē alteri exercitū dnm̄ datū
absentū memorans. Varīa tū fortuna belli.
atroci discordia domi forisq; annū exactū in
signē maxime tributa. comitia efficiunt. res
maior uictoria suscepta certaminis. quā usu
l̄las cū dignitatis comitū ipsi detractū ē. *Res*
patrib̄ ex concilio submouendo quā n̄ p̄m̄
aut plebi additū ē. aut de p̄n̄ patrib̄. Turbu
lentior inde annus excepit. l̄. ualerio. t.
emilio c̄ss. cū p̄p̄t certamina ordinū de le

ge agraria. cū p̄p̄t iudiciū appu claudi.
cui acerrimo aduersario legis. causaq; pos
sessiq; publici agri. tāquā t̄cio c̄suli susti
nente. m. diulli. & cū sicili die dixeret.
Nūquā ante tā inuisus plebi reus ad iudi
ciū p̄pli ē uocatus. plen̄ suarū plen̄ patna
tū uatū. Latet q̄q; n̄ temere p̄ulloq; annū
sunt p̄pugnatorē senat̄ maiestat̄sq; uindi
cē sue. ad om̄s tribunos plebeiosq; opposi
tū tumultū. modū durat in certamine
egressū irate obici plebi. Vn̄ epatib̄ ipse
appi claudi. & tribunos & plebē & suū iu
diciū p̄nibilo habebat. Illū n̄ mune plebi.
n̄ senat̄ p̄ces p̄ pellere umquā potuerit. n̄
m̄ ut ueste mutaret aut supplet p̄tensaret
homines sed ne ut ex consuetudine qd̄ asperitate
orationis cū ad p̄p̄m agenda causa esset.
aliquō leniret atq; submitteret idē habit̄
oris. eadē contumacia in uultu. idē in orati
one sp̄s erat. adeo ut magna pars plebis ap
pū n̄ m̄n̄ reū timeret. quā c̄sule timue
rat. Semel causā dixit. q̄q; semp̄ agere om̄ia
solitus erat accusatorio sp̄u. Addeq; c̄stantia
sua & tribunos obstupe fecit & plebē ut die
ipsi sua uoluntate p̄ducerent. trahi deinde
re sine res. Haud ita multū interī tēporis
fuit. ante tam̄ quā p̄dicta dies ueniret.
morbo morit̄. Cui cū laudationē t̄ p̄t
impedire conaret̄. plebs fraudari sollempni
honore sup̄mū diē tanti uiri noluit. & lauda
tionē. tā egs̄ aurib̄ mortui audiuit. quā ui
ui accusationē audierat. & exegit frequens
celebrauit. Eodē anno ualerī consul cū exer
citu in egs̄ p̄fect̄. cū hoste ad p̄liū elicere n̄ pos
set. casta oppugnare ē adoratus. Prohibuit
feda tēpestas. cū grandine ac tonitrib̄ celo
directa. Amouationē deinde aurit̄. Signo
receptū dato. adeo tranquilla serenitas
reddita. ut ul̄ numine aliq̄ defensa casta
oppugnare. ut r̄ religio fuerit. Om̄is ita
belli ad populationē agri uertit. At̄ consul

emuli insabini bellū gessit. & ibi q̄a hostis menibus se tenebat. vastati agri sunt. Incendit deinde n̄ nullarū m̄s; etiā uicorū. quib⁹ frequē habitabat sabini exiit. cū p̄datorib⁹ occupatis sent. ancipiti p̄lio digressi. postero die retulerē castra intuta loca. lōsatis c̄hili uisū. cur p̄uatore linguebat hoste integro inde decedens bello. Int̄ hec bella manente discordia domi. c̄ss. t. numici. p̄sc. a. uergini facti. Non ultra uidebat. Latira plebs dilationē agrarie legis. ultimāq; uis parabat. Cū uolscos adesse fumo exincendit uillarū fugāq; a gressū cognitū ē. ea res maturā iā seditionē ac p̄pe et̄pente repressit. Longi coacti exēpla absenatu adbellū. educta exurbē ueniente tranquilliorē ceterā plebē fecerunt. & hostes quidē nihil aliud quā p̄fusi uano timore romani. citato agmine abeunt. Numici autē aduersus uolscos. uergini c̄tra eq̄s p̄fecti. Ibi exinsidiis p̄pe accepta magna clade uirtus multū rē p̄lapsā negligentia consulis restituit. Uelut in uolscis impetratū ē. fusi p̄mo p̄lio hostes fugāq; inurbē antiū ut tū res erant opulentissimā acti. Quā c̄sul oppugnare n̄ ausus. cenonē aliud oppidū nequāq̄m tā opulentū abantiatib⁹ cepit. Deinde dū equi uolsciq; romanos exercitū tenent. sabini usq; adportas urbis populantes incessere. Deinde ipsi paucis post dieb⁹ ab duob⁹ exercitib⁹ utroq; p̄ itā consule ingresso infines. plus cladiū quā intulerant acceperunt. Extremo anno pacis aliq̄s fuit. S; ut semp̄ alias sollicitē pacis certamine patrū & plebs irata plebs int̄ esse consularib⁹ comit̄ noluit. P̄ patres clientēsq; patrū cons̄ creati. t. q̄ntius. q. seruilis. Simile annū p̄ori cons̄ habent seditione in ca. bello deinde ext̄no tranquilla. Sabini crustumano capos citato agmine transgressi. cū cedes & incendia circū anienem flumen fecissent. a porta p̄pe collina menib⁹q; pulsi. ingentes tam p̄das hominū pecorūq; egerē

Quos seruilis consul infesto exercitu insecutus. ipsū q̄dē agm̄ adipisci eq̄s locis non potuit. populationē adeo effuse fecit. ut nihil bello itadū relinqueret. multipliciq; capta p̄da rediret. & inuolscis r. r. egregie gesta. cū ducis. tum militū opera. p̄mū equo capo signis collatis pugnatū ingenti cede. utrumq; plurimo sanguine. & romani quia paucitas dāpno sentiendo p̄pior erat gradū retulissent. ni salubri mendatio consul fugere hostes ab cornu altero clamitans concitasset. impetu facto dū se putant uincere. consul metuens ne nimis instando renouaret certam. signū receptū dedit. Intercessere pauci dies. uelut tacitis inducis utriq; quiete supra. p̄q̄s ingens uis hominū exomib⁹ uolscis eq̄sq; populis incastra uenit. haud dubitans si senserit romanos nocte abituros. itaq; etiā fere uigilia ad castra oppugnanda ueniunt. Quinti sedato tumultu quē terror subitus excuierat. cū manere intentoris quietū militē uisisset. heracoz cohortē in stationē educit. Cotruicines tibi cinesq; ineq̄s impositos canere ante uallū iubet. sollicitūq; hostem ad lucē tenere. Reliquū noctis adeo tranquilla omnia incastris fuisse ut somni quoq; romani copia esset. Volscos species armatorū peditrū q̄s & plures esse romanos putabant. fremit̄ hinnitusq; equorū. q̄ & insuetō sedente equite & insup̄ aures agitante sonitu seuebant. intentos uelut ad impetū hostiū tenuit. Ubi illuxit romanū integer saciatq; somno p̄duct̄ in aciem fessū stando & in uigiliis uolscū p̄mo impetu p̄cudit. quā quā cessere magis quā pulsi hostes sunt. q̄a ab̄go erant clui inq̄s post p̄ncipia integris ordinib⁹. tutus receptus fuit. Consul ubi ad iniquū locū uentū ē. sistat aciem. Miles egre tenet. clamare & poscere. ut p̄culsis. instare liceat. fetoculus agunt. equites circūfusi duci. uociferant̄ se ante signa ituros. dū cunctat̄ c̄sul uirtute militū fret̄ loco parū fidens. con

Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel
0 1 2 3 4
Gray Scale

clamant se uiros. clamorq; res est secuta. fures
intra pulis quo leuiotes ardue euaderent. cur
su subeunt. Volsci effusis adprimū impetū missi
lib' telis. sara obiacentia pedib' ingere in su
beunt. turbatosq; ictib' crebris urget ex su
periore loco. Sic prope oneratu ē sinistrū ro
manus cornu. inreferentib' iā gradu cōsul in
crepando simul temeritate simul ignauiā
pudore metū excussisset. resistere pmo obstina
tis animis. deinde ut obtinentes locū uires
ferebant. audent utro gradu infere. & cla
more renouato. cōmouent aciem. Tū rursus
impetu capto enitunt atq; exsuperant iniqua
tē loci. Iā prope erat ut infimū clui uigū e
uaderent. cū terga hostes dedere. effusq; cur
su pene agmine uno fugientes sequentesq; cas
tris incidere. In eo pauore castra capiunt. Qui
uolscoz effugere potuerunt. antū petunt.
Antū & romanū exercitū duct' paucos circum
sessū dies dedit. nulla oppugnantiū. u. sed
qd iā inde ab infelici pugna castrisq; amissis
cecidere animi. **LIBER TERTIUS.**

Antū capto titus emilius & q; fabius
cons' fuerunt. Hic erat fabius quintus q'
unus extincte ad cremetā genti sup
fuerat. Iā pōre cōsulatu emili' dandi
agri plebi fuerat auctor. Itaq; scdō q; cōsulatu
ei & agrari se in spē legis exerebant & tribuni
rē contra cons' sepe tēptatā adiutore utiq; cō
sule obtineri posse rati suscipiunt. & cōsules ma
nebant in sententia sua possessores & magna
pars patrum tribunt se iactari actionib' prin
cipē ciuitatis & largiendo de alieno populare
fieri querentes. tocū inuidiā rei attribuis in
cōsule auerterant. Atrox certamen aderat. ni
sabi cōsilio neutri parti acerbo rē expeditisset.
L. quintu. ductu & auspicio agri capti pōre
anno aliquantū auolscoz esse antū ppinguā
opportuna & martuā urbē coloniā deduci
posse. Ita sine querelis possessoz plebē in agros
itūā. ciuitatē in cōcordia fore. Hec sententia

accepta ē. tū uiros agro dando creat. t. g. m. u.
a. uet. g. m. u. p. furium. lussi nomina dare
q' agrū accipere uellent. fecit statū ut sic fas
tidū copia. A deoq; pauci nomina dedere. ut
aderplendū numerū coloni uolscoz adderent.
Cetera multitudo poscere rome agrū malle.
quā alibi accipere. I qui a q. fabio. iteo cū exer
citu uenerat. pacē petere. Irruāq; eā ipsi sub
ta incursione in agrū latinū ferebat. Quin
seruili insequenti anno. is enī cū sp. postumio
consul fuit. meq; missus in latino agro statua
habuit castra. quies necessaria. morbo implu
tū exercitū tenuit. extractū in cū annū
bellū ē. q. fabio & t. quintio. cos. fabio extra
ordine q' a uictor pacē eqs dederat. ea pūm
tia data. q' haud dubia spe pfect' famā nomi
nis sui pacaturā eqs. legatos in calū gentis
missos nuntiare iussit. q. fabiū cōsule dicere
so exeqs pacē romā tulisse. ab roma eqs bellū
adferre. eadē dextera armata. quā pacitā
illis antea dederat. Quoz id pfidia & pūrio
fiat. deos nē testes eē mox fore ultores se tam
ut cūq; sit etiā nē penitere sua sponte equos
quā pacē hostilia malle. si peniteat. tutū re
ceptū ad exptā clementiā fore. sin pūrio gau
deant. dis magistratus quā hostib' gesturos bel
lū. Hec dicta a deo nihil mouerunt. quequā
ut legati ppe uiolati s. exercitusq; in algidū
aduersus roma. nos missus. Que ubi roma s.
nuntiata. indignitas rei magis quā pericu
lū. cōsule alterū ab urbe exiuit. ita duo cōsu
lares exercitus ad hostē accessere acie instruita.
ut cōfesti dimicarent. S. cū forte haud multū
dici sup eēt. un' ab statione hostiū exclamat.
Stentare hoc ē romani nō gerere bellū. Inno
tē imminentiē acie instruitis longiore luce
ad id certam qd instat nobis opus ē. crastino
die oriente sole redite in aciem. erit copia
pugnandi. ne tamen. His uocib' irruat mi
les. in die posterū in castra reducit. longā ue
nere noctē ratus. que morā certamini facere

Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel
Gray Scale
0 1 2 3 4

Tū quidē corpora cibo sōnoq; curant. ubi illu-
xit postero die p̄or aliquanto c̄stitit romana
acies. tandē & equi p̄cessere plū fuit utriq;
uehement. q̄d & romanus ira odioq; pugna-
bat. & equos conscientia c̄tracti culpa peri-
culi. & desperatio future sibi postea fidei ul-
tima audere. & experiri cogebat. It̄ tam sustinu-
ere aciem romanā equi. pulsūq; cū infines
suos se recepissent. nihilo inclinatioib; ad
pacē animus. feror multitudo increpare duces.
q̄d in aciem qua pugnandi arte romanū excel-
lat. cōmissa restit. equos populationib; incur-
sionib; meliores eē. & multas passim manū quā
magnā mole unū exercitū rectū bella gerere.
Relicto itaq; castris p̄sidio egressi tanto cū tu-
multu inuasere fines romanos. ut ad urbē
q̄q; t̄pore p̄tulerunt. Nec opinata etiā res plus
trepidationis fecit. q̄d nihil min; quā ne uictū
ac p̄pe in castris obsessus hostis memor popula-
tionis eēt timere poterat. Agrestesq; pauidi
incidentes portis. n̄ populationē nec p̄donū
paruas manū. s; omnia uano timore augentes.
exercitū & legiones ad eē hostiū. & infesto ag-
mine ruere ad urbē clamabant. ab his p̄xi-
mū audita incerta eog; uaniora ferre
ad alios cursus. clamorq; uocantū ad arma
haud multū apauore capte urbis abesse.
T̄pore ab algi do quinto cons. redierat romā.
Id remediū timori fuit. tu multūq; sedato.
uictos timere increpans hostes p̄sidia portis
imposuit. Vocato de in senatu. cū ex auctorita-
te patrū iusticio in dicto. p̄fectū ad tutandos
fines eēt. q̄. serulio p̄fecto urbis relicto. hos-
tē in agris n̄ inuenit. Ab algi do c̄sule res ges-
ta egregie ē. Qui q̄a uenturū hostē sciebat.
grauē p̄da eog; in peditore agmine ince-
dentē aggressus. funestā populationē fecit.
Laua hostiū et insidus euasere. It̄ redā omīs
recepta ē. Sic finē iusticio. q̄d quatrīduū fu-
it. reditū quinto c̄sulis in urbe fecit. Censur
deinde actus & c̄ditū ab quinto lustrū cen-

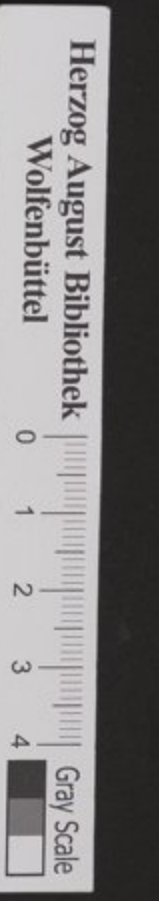
sa ciuū capta. e. iiii. ac e. xiii. dicunt. p̄t orbos
orbosq;. In eog; nihil deinde actū memorabile. In
oppida sua se recepere uiri. sua populariq; passi-
lons cū aliq̄ciens p̄ omne hostiū agrū infesto
agmine populabundū esset. cū ingenti laude p̄-
dag; romā rediit. Consules inde postumū albiū.
sp. furiū fuscū. furiū. fuscū. fabiū scripsere q̄dā.
Id ammonēo. neq; immutationē uiroz. ipsoz eē
que nominū ē p̄t̄et. Haud dubiū erat. quin
cū eog; alt̄ consulu bellū gereret. Itaq; ab ecetrans
uolses p̄sidū petierit. Quo cupide oblato. adeo
ciuitates p̄petuo in romanos odio certante bel-
lū sumari parabat. Sentiant heruici & p̄di-
cunt romanis ecetraniū adeog; desisse. Suspec-
ta & colonia antiū fuit. q̄d magna uis hominū
inde cū oppidū captū eēt. confugisset ad equos.
isq; miles p̄bellū equi cū t̄. acerrimū fuit. Copu-
lus deinde in oppida eog; multitudo dilapsa cū
antiū redisset. sua sponte iā infidos colonos roma-
nis abalienauit. Hec tū maturare cū defectionē
parari delatū ad senatū eēt. datū negotiū ē
c̄sulib; ut p̄ncipib; colonie romā exercitū quere-
rent q̄d rei eēt. Qui cū haud grauate uenissent.
introducti a c̄sulib; ad senatū. ita responderunt
ad inrogata. ut magis suspecti quā uenerant
dimitterent. Bellū inde haud dubiū haberi.
Sp. furiū c̄sulū alt̄ cui ea p̄uincia euenerat. p̄fectū
ineog; heruicor. in agro populabundū hostē in-
uenit. Ignarusq; multitudinis q̄a nusquā uni-
uersa c̄specta fuerat. imparē copis exercitū
temere. pugne cōmisit. Primo ecursu pulsus se
intra castra recepit. neq; is fuit periculi fuit. Illā
q; & prima nocte & postero die tanta in castra
f̄t circūfessa atq; oppugnata. ut ne nuntius qui
de inde mitti romā posset. Heruici & male pug-
natū & c̄sulē exercitūq; obsideri nuntia uerit.
tantūq; t̄pore incussere patrib; ut que forma
lenat c̄sulū ultime semp necessitatis habita ē
post alt̄eri c̄sulū negotiū daret. uideret neq̄d
f̄. p̄. detrimta caperet. ipsū c̄sulē romē mane-
re. ad describendos omīs q̄ arma ferre possent.

optimū uisū ē. p̄s. t. quinti subsidio castris cū
sociali exercitu mitti. ad eū explendū latini her-
nicio; & colonia antū date quintio subsidiari-
os milites. Ita tū repentina auxilia appellabāt.
uisi. multi p̄ eos dies motus multiq; impet^o hinc
atq; illinc facti. q̄a superante multitudine hos-
tes capere multifaria uires romanos ut n̄ suffe-
-cturas a domū. aggressi sunt. Simul castra op-
pugnabant. simul pars exercit^o ad populandū
agrū missa. urbēq; ipsā si qua fortuna claret
temptant. L. ualeri^o ad p̄sidū urb̄ relict^o. c̄s.
postū uis ad arceudas populationes finū mis-
sus. Nihil remissū ab illa parte curē aut labo-
ris. in urbe stationes ante portas. p̄sidiaq;
in muris disposita. & q̄o necesse erat ut tanto tu-
multu iustitū p̄ aliq̄t dies seruatu. Interi in
castris furi c̄s cū p̄mo quiet^o obsidione passus
cēt in incautū hostē decumana porta erupit
& cū p̄seq^o posset metu substitit. nequa ex par-
te altera incastra uis fieret. Furiū legatū fr̄
idē c̄sulis erat longi extulit cur sus. nec suos il-
le redeuntes p̄sequendi studio. neq; hostiū at-
go incur sū uidit. Ita exclusus multis sepe strus-
tra conatib^o captus. ut uia sibi ad castra faceret.
acerit dimicans cecidit & c̄sul nuntio circūuen-
ti fr̄s c̄uer sus ad pugnandū se temere magis
quā satis caute in mediā dimicationē infert
uulnere accepto egre ab circūstantib^o ereptus.
& suoz animos turbauit. & ferociores hostes fec̄
q̄ cede legati & c̄sulis uulnere accensi. nulla de-
uide uisus teneri potuerē. cū c̄pulsī incastra ro-
mani rursus obsiderent. nec spe nec uirib^o pa-
res uenissetq; in periculū summa rerū. nū. q̄n-
tuis peregrinis copis cū latino hernicoq; exer-
citu subuenisset. Is intentos incastra romana
equos legatūq; caput ferocit^o ostentantes. ab t̄go
ador tus. simul ad signū. ase p̄cul editū ex castris
eruptione facta magnā uī hostiū circūuenit.
Minor cedes. fuga effusior equoz. in agro fuit ro-
mano. in quos palatos p̄dā agentes postumius
aliq̄t locis q̄b^o oportuna inposuerat p̄sidia im-

petū dedit. Hi uagi dissipato agmine fugi-
entes in quintū uictore tū a sancio cons.
reuertere in adere. tū c̄sulans exercit^o egre-
gia pugna. c̄sulis uulnus. legati & cohortū
ultus ē cede magne clades ultio c̄s q; illis
dieb^o & in late & accepte. Difficile ad fidē ē in-
tā antiquare q̄t pugnauerunt ceciderunt ue-
-eracto ad firmate numero. audet tam antius
ualeri^o c̄cipere sumas. Romanos cecidisse in her-
nico agro. u. ac cc. exp̄datorib^o equoz. q̄ popu-
labundi in finib^o romanis uagabant. ab a.
postumio cons. c. x. c. & ccc. c̄s. c̄s. c̄s. c̄s. c̄s. c̄s. c̄s.
tudinē p̄dā agentē que incidit in q̄ntū
nequaquā pari defuncta c̄. cede. in fecta
inde un milia. & exequendo subtilit^o nume-
rū c̄. ait & xxx. Ut romā reditū ē iusticiū
remissū ē c̄sū uisū ē ardere plurimo igni.
portentaq; alia aut obuersata oculis. aut
uianas ex̄ritas ostentante species. His auer ten-
dis t̄porib^o in tridū ferie in dicte p̄ quas omnia
delubra pace deū ex̄poscentiū uirōz mulie-
rūq; turba implebant. Cohortes inde latine
herniceq; absenatu gratul^o ob in pigra militiā
acus remisse dom^o. Antiatē mille milites q̄a
serū auxiliū p̄ plū uenerant. p̄pe cū igno-
minia dimissi. Comitia inde habita. creati
cos. L. ebutius. p̄seruili. k̄. fertilib^o ut t̄ p̄ p̄
cipiū anni agebat c̄sulatū in eunt. Graue
tēpus & forte annus pestilens erat. urbi agrūq;
& nec hominib^o. magis quā pecorū. & auresē uī
morbi t̄pore populationes pecorib^o agrestib^oq;
in urbe acceptis. ea cluione mixtoz om̄is ge-
neris animantū & odore insolito. urbanos &
agreste conser tu in arca tecta estu ac uigiliis
angebant. ministeriaq; in uicē acc̄tagia ipsa
uulgabant morbos. Vix in stantes sustinentib^o
clades repente legati hernici nuntiant in
agro suo eq̄s uolcosq; c̄iunctis copis castra
posuisse. Inde exercitu ingenti fines suos de-
populari. Et quā q̄o infrequens se natus in-
ditio erat sociis ad fluctā ciuitatē pestilentia

esse. mestu etia responsu tulere. ut pse ipsi her-
 nici cu latinis res suas uirtarent. urbe romana
 subita deu ita morbo populari. si qua ei mali
 quies ueniat. ut anno ante. ut semp alias. so-
 cis ope laturos. Discessere socii per ista nuntio
 tristiore domu referentes. qppe qb pse sustinen-
 du bellu erat. qd uix romanis fulti uirib sus-
 tinuissent. Non durtius se inheruico hostis eti
 nunt. Igit inde infestus in agros romanos.
 etia sine belli iniuria uastatos. Ubi cu nemo
 obuius ne inermis qde fieret. pque omia n psi-
 dus modo deserta. s; etia cultu agresti transi-
 rent. p uenese aditru lapide gabina tua. Hor-
 tius ebuti erat roman es. collega ei ser uili
 erigua inspe traherat anima. Affectu plexiq;
 pncipiu. patru maior pars. militaris fere e-
 tas omis ut n m ad expeditiones quas intanto
 tumultu res posebat. s; uix adqetas stationes
 uirib sufficerent. Nun uigiliaru senatores
 q petate ac ualitudine poterant. pse ipsi o-
 hibant. Circuicio accusa ediliu plebi erat.
 Ad cos summa reru ac maiestas esularis imperu
 uenerat. Deserta omia sine capite sine uiri
 b. In psides ac fortuna urbis tutata e que
 uolsis equisq; pdonu potius mte qua hostiu
 dedit. Adeo eni nulla spes potuendi m s; ne
 adeundi qde romana metua animos eoru
 cepit. tecta q; pcul in sa atq; imminentes ra-
 muli auertere mtes eoz ut totis passim cas-
 tris fremitu orto. qd in uasto. ac deserto agro
 int tabe pecoz. hominuq; desides sine pda te-
 pus terreferent. cu integra locatus culanu
 agru opimu copus petere possent. signa repen-
 te cueillerent transuersisq; uinerib plau-
 canos agros intuscula nos colles transirent
 lo uis omis tepestasq; belli euctsa e. Interim
 hernici latinisq; pudore etia n misericordia solu
 moti. si nec obstatissent comuimb hostib i festo
 agmine romana urbe petentib nec ulla
 ope obsessis locis ferrent. euincto exercitu
 roma pguni. Ubi cu hostes n inuenissent.

secuti fama ac uestigia obuii sunt. descendenti
 b abtusculano in albana ualle. ibi haud quaqua
 equo plio pugnatu e. fidesq; sua focus paru felix
 inpsentia fuit. Haud minor rome fit morbo stra-
 ges. qua quanta serro socioz facta erat. Consul
 qui n sup erat moru. Norui e alu uiri clari.
 m ualeri. t. uetgi n r utili. augures. ser. sulpi-
 cius. curio maxim. e pignota capita late uaga-
 ta e. uis morbi. mobsq; senat auxilii humani.
 ad deos pplim ac uota uetuit. Iussi cu ciuibus
 ac libetis supplicatu ire pacem; exoscere dm. Ad
 id qd sua queq; mala cogebant auctoritate pub-
 lica euocati omia delubra implent. Serate pas-
 sum matres erimib tepla uerentes. ueniam ira-
 ru celestiu sineq; pesti exposcunt. Inde paula-
 ti seu pace dm impetrata seu grauiore tept.
 annua curu acto. defuncta morb corpora sa-
 lubriota ee incipere. uersisq; animis ia ad pub-
 lica cura. cu aliqt int regna exissent. p. ualer.
 publicola tercia die qua int regnu iret. ess.
 creat. l. lucretiu tricipitru. q t uetruu
 geminu. siue ille uetuisus fuit ante diem
 in. idus sextilis. esularu meunt. ia satis ualida
 ciuitate ut n solu arceere bellu. s; etia ultro
 in fere posset. Igit nuntiantib hernicis. in
 fines suos transcendisse hostes. impigre pmus
 su auxilii. duo esulares exeret scripti. uetu-
 ri missis in uolsos ad bellu ultro in fere du.
 Tricipitru populationib arcendis socioz a-
 gro opposit. n ultra qua inhernicos pcedit.
 ucturi pmo plio hostes fundit fugatis. Lu-
 cretiu du inhernicis sedet. pdonu agm se-
 fellit. supra montes pdestinos ductu. inde de-
 missu in capos. uastauere agros pnestinu ga-
 bimug. Ex gabinis intusculanos flexere col-
 les. urbi quoq; rome ingens pbit ttor. magis
 in te subita. qua qd ad arcenda ui paru uiri-
 u eet. Quum fabi petat. urbi armata uuen-
 tate dispositisq; psidis tuta omia ac tran-
 quilla fecit. Itaq; hostes pda exprimis locis
 rapta. appropinquare urbi n ausi. cum

circū acto agmine redirent. quanto longi ab
urbe hostiū abscederent. eo solutiore cura in
lucretiū incidunt. cō. iā ante exploratis time
ribus suis. instructū & ad certam intentū. Igitur
p̄paratus animus repentino pauore percussos ad
orti. aliquanto pauciores multitudinē ingen
tē fundunt fugantq;. Excompulsos in cauas ual
les. cū exitus haud in facili eēnt. circūueniunt.
Ibi uolsū nom̄ p̄pe deletū ē. xiiii. cccc. lxx. ce
cidisse in acie ac fugā cē. aoc. l. uiuos captos.
signa xxvii. militaria relata in q̄b̄dā anna
lib̄ inuenio. Vbi & si adiectū aliq̄d numerosit.
magna certe cedes fuit. Victor cō. ingenti p̄
da potit̄ eodē instatua redit. Tū cō. castra
coniungit & uolsi equiq; afflictas uires suas
in unū cōtulere. Tū illa pugna eo anno fuit.
Eadē fortuna uictoria dedit. fuis hostib̄ etiā
capta castra. Sic res romana in antiquū statu
redit. sedēq; belli res extēplo urbanos motus
excitauerunt. G. terentillus hrasa t̄ p̄leo an
no fuit. Is cōsulib̄ absentib̄ rat̄ locū tribunici
actionib̄ datū. p̄ aliquot dies patriū supbia ad
plebē eriminat. maxime in consulare impeti
um tāquā nimū nec tolerabile libere cū
tati inuehebat. nomine enī tantū min̄ inuidi
osū re ipsa p̄pe atrocis quā regū eē. Luippe duos
puno dominos acceptos in moderata infinita
potestate q̄ soluta atq; effrenata ipsi om̄s met̄
legū om̄iaq; supplicia uerterent implebe. que
necēna licentia illis sit. legē se p̄mulgaturū. ut
q̄nq; uiri creent legib̄ de impetio cōsulari scri
bendis q̄d p̄pls̄ in se uis dederit. eo cōsul usurū.
n̄ ipse libidine ac licentia suā p̄lege habitur̄.
Qua p̄mulgata legē cū timerent pat̄es. ne
absentib̄ cōsulib̄. uigū acciperet senat̄. ap̄fecto
urbis. que Fabio. uocat̄ q̄ adeo atrocit̄ inrogati
onē latorēq; ipsū ē inuict̄. ut nihil si ambo
cōsules infesti circūstarent tribunū. relictū
munarū atq; t̄p̄ris sit. Insidiarū cū & t̄p̄r̄
capto ad ortū rē. si quē simile ei p̄ore anno ut
motū bellūq; irati du tribunū dedissent. n̄

potuisset isti. mortuus duob̄ cōsulib̄ iacente egra
ciuitate in eluione om̄i rēp̄ ad tollendū rēp̄
cōsulare impetū latū rē leges fuisse. ducē uol
scis eq̄sq; ad oppugnandā urbē futurū. Quod
tandē illi n̄ liceret. si q̄d cō. supbe in aliquē ci
uū aut crudelit̄ fecerint diē dicere. accusa
re. his ipsis iudicib̄ quoz in aliquē sententiā sit.
n̄ illud cōsulare impetū. s; tribuniciā potesta
tē inuisā intolerandāq; facere. quā pacatū
reconciliatāq; patriū de integro in antiqua re
digi mala. Neq; illū se de p̄carū q̄ min̄ p̄gat ut
ceperit. uos inq̄t fabi ceteri tribuni oramus.
ut p̄mū om̄iū cogitatis potestate istā ad singu
loz auxiliū n̄ ad p̄niciem uniuersoz cōparatā
eē. trib̄ p̄pls̄ uosittatos. n̄ hostes patriū. Hōb̄ mi
serū mundiosū uobis ē. deserta rē. p̄. inuadi
n̄ uisur̄. s; inuidiā minueritis. Agite cū colle
ga. ut rē integrā in aduentū cōsulū differat.
ne equi q̄d ac uolsi morbo absumtis p̄ore anno
cōsulib̄ crudeli supboq; nobis bello instare.
Agunt cū terentillo tribuni. dilataq; i specū
actione. re ipsa sublata cō. extēplo accessit.
Lucreti cū ingenti p̄da maiore multo gl̄a re
dit. & auget gl̄am adueniens. exposita om̄i
in capo martio p̄da. ut suū q̄sq; p̄riduū cog
nitū abduceret. Reliqua uendita q̄b̄ dñi n̄
extiteret. Debebat om̄iū cōsensu cōsulū t̄ triumphū.
s; dilata rē ē tribuno de lege agente. Is anti
quus cōsulū fuit. lactata p̄ aliquot dies cū in sena
tu rē rē apud p̄pls̄ ē. cessit ad ultimū maies
tati cōsulū tribunū & desitit. Tū imperator
exercitūq; honos suus reddidit t̄ triumphauit de
uolsis eq̄sq;. Triumphante secute sue legiones.
Atteri cōsulū datū. ut ouans sine militib̄ urbē
iniret. Anno deinde in sequenti lex terentilla
relata ab toto collegio. nouos aggressa cō. ē
Lyant cōsules. p̄. uolupnus. s; sulpicius. eo an
no celū ardere uisū. t̄ra ingenti. cōussa motu
ē. bouē locutā. cui rē p̄ore anno fides n̄ fuerat
creditū. in alia p̄digia. & carne pluit. que
umbre ingens numer̄ auū in uolitando rā

34.
puisse ferunt. Quod intercidit sparsu ita iacuisse pali
quod dies. ut nihil odori mutaret. Libri p dui uisof
sacro. aditu pericula acuentu aligenigenaru
p dicta nequi in loca summa urbis impet cedebat
inde fierent. Int cetera moniti. ut seditionib
abstineret. Lo factu ad impedienda lege tribuni
criminabant. ingensq; aderat certam. ecce ut
ide in singulos annos orbis uolueret her nica
nuntiant uolscos & eqs. & si abessent resice
re exercitu. antu summa rei posita. ceteros antia
tes colonos pala ecilia facere. id capud. cas uires
belli ee. Ut hec dicta in senatu s. dilect edicit.
Consules belli a ministracione int se dispartit uisfi.
alteri uolsci. alteri ut equi punitia eet. Tribu
ni cora in foro psonate sabula coposita uolsci
belli. hernicos ad partes paratos. ia ne uirtute
qde pmu libertate. p. r. s. ar te lydi. qa occidio
ne ppe occisos uolscos & eqs. mouete sua sponte
arma posse. ia fides abiecit. nouos hostes queti.
colonia fida ppinqua infama fieti. bellu in
noxus antiatib inditi. geti cu plebe romana.
qua onerata armis ex urbe pcepti agmine
acturi eent. exilio & relegatione eum uil cas
centes tribunos. Sic neq; aliud actu putent
uicta lege ee nisi du in integro res sit. du do
mi. du rogati sint caueant ne possessione urbis
pellant. ne uigu accipiant. Si anim sit n de fore
auxiliu. consensite omis tribunos. nullu tiose
extnu. nullu periculu ee. cauisse deos p ore anno.
ut tuto libertas defendi posset. Hec tribuni.
It ex parte altera csules in conspectu eoz. positis
sellis dilectu habebant. Lo decurrunt tribuni.
etentioneq; secu trahunt. Citati pauca uelut
rei ex pte unde causa. & statu uis cohorta. que
cuq; lictor uisfu csulis pprehendisset. tribuni mura
uibeat. neq; suu cuiq; uis modu faciebat. sed
uipiu spes & manu obtinendu erat. Quod inten
deses. que admodu se tribuni gessissent in p
hibendo dilectu. sic patres in lege. que p omis co
munitales dies ferebat. impedienda gerebant.
Intu erat rax cu discedere pplm uisissent

tribuni. qd patres se sub moueri haud sinebant.
nec sepe seniores rei intetant. qppe que n csilio
regenda s; pmissa temeritati audatueq; essent.
Oultu & csules se abstinebant. nec in cluutio
ne feru maiestate sua etumelie offerrent. Le
so erat quinti setor iuuenis qua nobilitate gen
tis. qua corporis magnitudine & uirib; adea
muneta data adus & ipse addiderat multa
belli decora. facundiaq; in foro. ut nemo non
lingua n manu poptior. incuittate habere.
Illic cu in medio patru agmine estitisset emi
nens int alios uelut omis dictaturas csulatusq;
getens in uoce ac uirib; suis un impet tribuni
eios. pplatesq; pcellas sustinebat. Hoc duce sepe
pulsu foro tribuni. fusa ac fugata plebes e. Qu
obuius fuerat multat nudatq; abibat ut sa
tis appareret si sic agi liceret uicta lege esse
tu ppe ia pculsis alus tribunis. a. uet gimus
ex collegio unius cesoni capitis die durat. Atrox
ingenu accendat eo facto magis qua eterru
erat. Lo ac nris obstare legi. agitare plebe tri
bunos uelut uisfo psequi bello. accusator pa
ti rei reueta. inuidieq; flama ac materia
crimibus suis suggereret. lege inteti nra ad
spem pferendi qua ad lacecenda cesonis teme
ritate ferre. Ibi multa sepe ab inuentute in
consulte dicta factaq; in unius cesonis suspec
tu in cadunt ingenu. Tam legi resistebat.
& a. uet gimus idem ide plebi. q sentitis ia
nos quiritet cesone simul euie. & lege qua eu
pitis habere n posse. qua qua qd ego lege loqr.
libertati obstat. omis tarquinos supbia et su
perat. expectate du eos aut dictator fiat que
p uatu uirib; & audacia regnante uidetis.
Absentiebant multi. pulsatos se querentes.
& tribuni. ad se pagenda uisfo in citabant.
la aderat iudicio dies. apparebatq; uulgo
homines in dagnatione cesonis libertate
agi credere. tu demu coactus cu multa in
dignitate pprehendat singulos. sequebant
necessari principes ciuitatis. titus gntuis

capitolinus. quater cos. fuerat cui multa referret.
sua familiaeque decora. adfirmabat neque in quanta
gente. neque in ciuitate romana tanta indole
tā mature uirtutis unquam exstitisse. suū p̄
mū militē fuisse. se sepe uidente pugnasse in
hoste. sp. suri. ipsū missū ab quintio capitolino
sibi eū indubius suis reb. uenisse subsidio. nemi
nē unū cui magis opera putet re restituta.
p. lucretius cos. anni p̄orq. recentis glā nitens.
sua laudes participare cū cesone. memorare
pugnās. referre egregia facinosa. nē in expedi
tionib. nē in acie suadere & moneere iuuenē
egregiū instructū. nature fortunaeq. omnibus
bonis. maximū momentū reū ei ciuitatis iquā
cūq. uenisset. suū quā alienū mallent. cuiē
eē qd. offendat. in eo seruosē & audaciā etate
cotidie auferre. qd. desideret. cōsilium. id in dies
crescere se nescitib. uirtus maturēscēte uir
tute. sincerem tantū uirū senē in ciuitate
fieri. Lat. int. hos. L. quinti. cui cincinnato
cognom. erat. n. iterando laudes ne cumula
ret inuidiā. s. ueniā errorū atq. adolescentie
petendo. sibi q. n. dicto facto. quēquā offendisset.
ut cōdonarent. filiū orabat. s. alii auersabant
p̄ces aut uerecundia aut metu. alii se suosq.
multatos querentes atq. responsō iudiciū
suū p̄ferēbant. P̄mebat reū p̄ter uulgatā in
uidiā et in unū. qd. m. uolscius fidor. q. ante
aliq. annos. it. p̄. fuerat testis extiterat. se
haud multo p̄quā pestilentia in urbe fuerat ui
uentitē grassantē in subura incidisse. ibi rixā
nata eē. strag. suū maiore natu. nec dū ex mor
bo satis ualidū pugno ictū ex cesone cecidisse.
seu animē int. man. domū ablatū. mortuū
q. inde ar. bitari. nec sibi re. exequi tā atro
cē. p̄sules super. ior. anno. licuisse. Hec uolscio
clamitante. ad hoc cōtati homines. s. ut haud
multū asuerit. quin impetu ppli. ceso int. uet.
Vergini. ar. r. uibet hominē. & in uincula
duci. Latrici. in cōtra. u. resistunt. Titus. q. n. t.
clamitat. cui rei capitalis dies dicta sit. & de

quo futurū p̄pe diem iudiciū eū in dāpnatū
in dicta causa n. debere uiolari. Tribuni suppli
cui negat sup̄turū se de in dāpnato seruati
rū tam in uinculis eē ad iudiciū die. ut qui
hominē necauerit. deco supplicii sum. di. co
pia p. r. fiat. Appellati. tribuni. medio. decre
to. uis. auxilii. sui. expediunt. in uincula. con
ei. uentant. reū. sista. pecuniāq. nisi. sista. p̄p̄to
p̄mitti. placere. Pronuntiant. sumā. pecuniae.
quanta. equū. eēt. p̄mitti. ueniebat. indubi
ū. Id. ad. senatū. reicit. H. eus. dū. cōsulerent. pa
tres. recent. in publico. e. uades. dare. placuit.
unū. uadē. ex. ex. ex. et. is. obligarent. que. da
rent. p̄missū. tribuni. e. x. sinerunt. Tot. uadib.
accusator. uadat. e. reū. Hic. p̄m. uades. publi
cos. dedit. Dimissus. e. foro. nocte. prima. itus
cos. in exilium. abiit. Ludicūq. die. cū. excusaret.
solū. uer. tisse. exiliū. causa. nihilomin. uet. gimo
comitia. habente. college. appellati. dimiserit.
cōsilium. pecunia. aparte. exacta. et. uelut. ut
diuendit. omib. bonis. aliqua. diu. itans. ti
beti. ueluti. relegat. de. ullo. quodā. tugurio.
uuefret. Hoc. iudiciū. & p̄mulgata. lex. ex
ortuit. ciuitatē. Ab. externis. armis. oculi. fuit.
cū. uelut. uictores. tribuni. p̄culsis. patrib. &
sonis. exilio. p̄pe. plata. eē. crederent. legē. &
qd. ad. seniores. patrū. p̄tinet. et. cessissent. pos
sessione. rei. p. uniuotes. id. maxime. qd. ceso
nis. sodaliū. fuit. auere. iras. in plebē. n. mi
ruerunt. animos. s. ibi. plurimū. p̄fectū. est.
qd. m. qdā. tepetate. impet. suos. Cū. p̄mū.
p̄ces. omis. exiliū. lex. coepta. ferri. e. instructi
partiq. cū. ingenti. clientū. exercitu. sic. tri
bunos. ubi. p̄mū. submouentes. p̄bue. cau
sa. ad. ortu. se. ut. nemo. un. inde. p̄cipuū. que
quā. glē. domū. in. iudic. ue. ferret. mille.
puno. cesones. exstitisse. plebes. quereret.
Oedus. dieb. quib. tribuni. de. lege. n. ageret.
nihil. eis. de. illis. placidus. aut. q̄tius. erat.
benigne. salutare. alloqui. plebis. homines.
domū. mutare. ad. eē. in. foro. tribunos. ipsos

Seruos ex
capitolo
herdonio
uocabi.

cetere pati sine int'pellatione cilia habe
 re. nuqua ulli neq; publice neq; puati iru
 ces esse. nisi cu de lege agi coeptu eet. alibi
 popularis uiuent' erat. Nec cetere in tribu
 ni tranquillo pegerere. b' refecti qg; in insequen
 te annu neuoce qde incomoda ne du ut
 ulla us fieret. paulati p mulcendo tractan
 dog; mansuefecerant plebe. His p totu an
 nu artib' lex clusa e. Accipiunt ciuitate
 placidiore est claudius appu fili. & p. ua
 lerius publicola. Hihil noui nouus annus
 attulerat. legis ferende aut accipiende cu
 ra ciuitate tenebat. Quantu uiuiores patru
 plebi se magis insinuabant. eo actus contra
 tribum tendebat. ut plebi suspectos eos cri
 minando facerent. ciuitatione facta. cesone
 rome ee. in ficiendoz. tribunoz. trucidan
 de pleb' cilia inita. id negotu datu abseni
 orib' patru. ut uiuent' tribunitia potesta
 te e p. p. tolletet. formaq; eade ciuitatis eet.
 que ante sacru monte occupatu fuerat. &
 ab uolsis & eqs statutu ia ac ppe sollempne i
 singulos annos bellu timebat. ppiusq; aliud
 nouu malu nec opinato exortu. Exules serui
 q; ad ecce. milia hominu & quingenti. du
 ce appio herdonio sabino nocte capitoliu at
 q; arce occupauerunt. Confesti in arce facta
 cedet eoz. q' ciuitate & simul capere arma
 noluerant. alii int' tumultu pceptes pauo
 re inforu deuolant. atq; uoces ad arma.
 hostes i murbe audiebant. Consules & arma
 re plebe & inermi pati timebant. incerti
 qd malu repentinu. exinu anni testinu
 ab odio plebis an ab seruilis fraude urbe in
 uasisset. Sedabant tu mult. Sedando int'
 du mouebant. Hec eni poterat pauida & c
 sternata multitudo regi imperio. dant ta
 m arma n' uulgo tantu. ut incerto hoste p
 fidu satis fidu ad omnia eet. Solliciti reli
 quu noctis incertiq; q' homines qntu nu
 merus hostiu eet. instationib' disponendis

ad oportuna omis urbis loca egeret. Lux deinde
 aperuit bellu. duceq; belli Seruos ad libertate
 appius herdonius ex capitolio uocabat. semiserui
 mi cui q; suscepisse causa ut exules in uirga pul
 sos in patria reduceret. & seruit' graue iugu
 demeret. id malle p' auctore fieri si ibi spes n' sit.
 s; uolsos & eqs & omnia extrema temptaturu. &
 cecaturu. Dilucete res magis patrib' atq; esuli
 b'. I' terea tamq; demuntiant neneientu
 neu sabinoz. ad esiliu eet. timere & cu tantu
 murbe hostiu eet. max sabine etruscor; legio
 nes exposito ad eent. tu eni hostes uolsos &
 equi n' ad populandos ut ante fines s; ad urbe
 ut ex parte capti uenirent. multi & uaputi
 mores. int' ceteros eminebat tyot seruilis. ne
 suis euq; domi hostis eet. cui nec credere. nec
 n' credendo ne infestior fieret fide abroga
 re satis erat tutu. Virq; ecordia sista uidebat
 posse. tantu superantib' aliis ac mergentib' ma
 lis. nemo tribunos aut plebe timebat. man
 suctu id malu & palioz quiete maloz. semp
 exoriens. tuq; ee peregrino t'rope sopitu uide
 bat. at id ppe unu maxime inclinatis rebus
 incubant. Tant' eni tribunos furor tenuit.
 ut n' bellu s; uana imagine belli ad auer
 tendos ab legis cura plebis animos capitoliu
 insedisse etenderent. Latricioz hospites clien
 tesq; si plata lege frustra tu multuatos esse
 se sentiant. maiore qua uenerunt silentio
 habituros. Concliu inde legi pferende ha
 bere auocato ppto ab armis senatu interi
 esules habent. alio se maiore ab tribunis
 metu ostendente qua que nocturn' hostis i
 tulerat. Post qua arma ponu & discedere ho
 mines abstationib' nuntiatu e p. ualerius
 collega senatu retinente se excuria p'ripit.
 inde int'pleu ab tribunos uenit. qd hoc rei
 e inqt. tribuni appu herdonu ductu & au
 spicio. re p. euer suri estis. ta felix uobis cor
 rupendis fuit. q' seruitia n' comouit auctot.
 cu hostes sup caput sunt discedi ab armis

Herzog August Bibliothek
 Wolfenbützel
 0 1 2 3 4
 Gray Scale

legesq; ferri placet. inde ad multitudinē ora-
tione uersa. si uos urbisq; si ur̄i. nulla cura tan-
git. at uos ueremini de uos ur̄os ab hostib; captos.
Iuppit̄ optim̄. maxim̄. uino regina. & minet̄ ua.
alu du deeq; obsident. Lastra seruoz; publicos
ur̄os penates tenent. Hec uobis forma sane ciui-
tatis uidet̄. tantū hostiū n̄ solū intra muros
s; in arce sup̄ forū. curiaq; comitia int̄i in
foro s; senat̄ incuria ē. uelut cū otū superat.
senator sententiā dic̄. alu qui res suffragiū
meunt. H̄ q̄q; patrū plebisq; ē cōsules tribunos.
deos hominesq; om̄s armatos op̄e ferre. incapi-
tolū currere. liberare ac pacare augustissimā
illā domū iouis optimi maximi decuit. romu-
le pat̄. tu m̄te. tuā quā quondā arce ab his
isdē sabinis auro captā recepistis. dastur̄i tue
uibe hanc ingredi uia quā tu dux. quā tuus
ingressus exeret̄. Im̄ en ego cōs̄ quantū
mortalis d̄m̄ possū. te actua uestigia sequar.
Ultimū orationis fuit. se arma capere uocare
om̄s qui res ad arma. si qui impediāt. iā se
cōsularis imp̄erū. iā tribuntie potestatis.
sacrat̄ur̄q; legū oblitū. q̄s q̄s ille sit. ubi cūq;
sit. incapitolio in foro. phoste habiturū. uibe-
rent tribuni. qm̄ in appū herdonū ueta-
rent. in p̄. ualeriū cōsule sumi arma. ausurū
se in tribunū. qd̄ princeps familie sue ausus in
regib; esset. Un̄ ultimā apparebat futurā. spec-
taculoq; seditiōne romanā hostib; fore. Nec lex
tam ferri. nec ire incapitolū. cōs̄ potuit.
Hoc certamina coepta oppressit. Tribuni ces-
sere nocti timentes consulū arma. Amotus in-
de seditiōnis auctorib; patres circūire plebē. in-
serentesq; in singulos sermones rēpot̄i aptos se-
re. ammonete. ut uiderent. in qd̄ discrimi-
re p̄ adducerent. n̄ int̄ patres ac plebē certā-
m̄ eē. s; simul patres plebēq; arce urbis. tēpla-
deoz; penates publicos. p̄uatosq; hostib; dedi. In
hec in foro. sedande discordie causa agunt. cō-
sules int̄i. ne sabinū. ne uerens hostis moue-
ret. circa muros portasq; discesserunt. Eadem

nocte & tusculi de arce capta. capitolioq;
occupato & alio turbate urbis statu. nun-
ti ueniunt. L. mamilius tusculi tū dictator
erat. Is cōfesti cōuocato senatu atq; inductis
nuntis magnopere censet. ne expectent.
dū ab roma legati auxiliū petentes ueniāt.
periculi atq; discrim̄ ipsū ac sociales deos
fideq; fedet̄. id poscere de merendo bene-
ficio int̄a potente. tā p̄pinguā ciuitate. nū-
quā parē occasione datur̄os deos. Placet fer-
ri auxiliū uiuent̄ cōscribit̄. arma dant̄. ro-
mā p̄ma luce ueniētes. p̄cul specie hostiū
p̄bueere equi aut uolse uenire uis̄. Item
ubi uan̄ t̄tor abire. accepti in ur̄be agmine
in forū descendunt. In iā p̄ ualeriū relicto
ad portarū p̄sidia collega. instruebat acie.
Auctoritas ur̄i mouerat a s̄t̄ mantis. capi-
tolio recuperato. & urbe pacata. si se doce-
rent. que stans ab tribunū occulta i lege
ferret̄. memorē se maiorū suoz; memorē cog-
nomis qd̄ ppli colendi uelut hereditaria
cura sibi a maiorib; tradita eēt cōsiliū plebis
n̄ impediturū. Hunc duce secuti nequiquā
reclamantib; tribunū. in cliuū capitolinū
erigunt aciem. Ad uingit̄. & tusculana legi-
o. certare socii ciuesq; ur̄i recuperate arces
sui decus facerent. Dux utiq; suos adhortat̄.
Trepidare tū hostes. nec ulli satis rei p̄t̄. quā
loco fidete. Trepidantib; inserunt signa. ro-
mani sociq; iā in uestibulū prup̄erant. tē-
pli. cūp. ualeriū int̄ p̄mot̄es pugna ciens int̄
fiet̄. p̄ uolupmū cōsularis uidit cadente.
Is dato negotio suis ut corp̄ obtegerent. ipse
in locū uicēq; cōsulis puolat. Lardore impetu
q; tante rei sensus n̄ p̄uenit. admulit̄. Prus
uicat. quā se pugnare sine duce sentiret.
Multi exulū cede sua foedauere tēpli. mul-
ti uiui capti. herdoni m̄fect̄. Ita capitolū
recuperatū. De captiuis ut q̄s; libet̄ aut set-
uis eēt. sue fortune. a quocūq; sup̄tū suppli-
ciū ē. Tusculanis gr̄e acte. capitolū purga-

tū atq; iustitiam. In cōsulū domū plebes qd
 rantes ut fūctū ampliore ferret iactasse
 fert. Parca pace instare cū tribuni patib
 ut p. ualerū. fidē exsoluerent. Instare clau
 dio. ut college deos manes fraude liberare.
 agi de lege sineret. Consul antequā collegā
 sibi subrogasset negare passurū agri de lege.
 He tenuere cōtentiones usq; ad comitia cōsulū
 subrogandi. Decebrī mense sūmo patrū stu
 dio. L. quintū cincinnatū pat. cōsulū cōsul cre
 at. qui magistratū statū acceperat. Cū cōsul e
 rat plebes cōsulē habitura iratū. potentē fa
 uore patrū. uirtute sua tribū liberis quoq;
 nemo cōsulū cedebat magnitudine animi.
 cōsulū q; modū adhibendo ubi res posceret.
 potes erant. Is ut magistratū inuit ad sidus
 cōtationib; p. tribunali n̄ in plebe coercenda
 quā senatu castigando uehementior fuit.
 cui ordinis languore p. petu iā t. p. n̄
 ut in p. p. p. romani. s; ut in p. d. n. modo
 lingua criminib; q; regnarent. Cū cōsone
 filio suo. uirtute cōstantiā. omnia uiuentu
 tis belli domiq; decora pulsa ex urbe ro
 mana & fugata eēt. loquaces. seditiosos. se
 mina discōrdiarū. iterū ac tū tribunos
 pessimus artib; regia licentia uiuere. Au
 lus inq; ille uertigini qā in capitolia n̄ fuit
 min suppliciu quā appi herdonius meruit.
 Plus hercule aliquanto q; uere re estima
 re uelit. Herdoni si nihil aliud. hostē se
 fatendo p. denuntiavit. ut arma cape
 retis. Hic negando bella esse. arma uobis
 ademit. nudosq; seruis uris & exsulib; obie
 cit. q; uos ē. claudī pace. & publi ualerū
 mortui loquar. p. ius inclutū capitolinū
 signa intulistis. quā hostis desoro tollere
 tis. Littet deoz hominūq; cū hostes in arce
 in capitolio eēt exulū & seruoq; dux p. fa
 natis omib; in cella iouis optima maxima
 habitaret. tusculi antequā rome sup. ta
 se arma. in dubio fuit. ut r. l. manili

tusculan dux an p. ualerū. & c. claudī cōsulē
 romanā arcē liberarent. & q; ante latinos
 ne p. se qdē iphis cū in finib; hostē haberent
 attingere arma passi sum. nē nisi latini sua
 sponte arma sup. sissent. capti & deleti eram.
 Hoc ē tribuni auxiliū plebi ferre. in ex mē
 eā hosti t. uci danda obicere. Scilicet si quis
 uobis humillimū homo de urā plebe. quā
 partē uelut ab ruptā. aceteto p. p. to urō pa
 triā peculiareq; re. p. fecistis. siq; ex his do
 mū suā obsessā. a familia armata nuntia
 ret. ferendū auxiliū putaretis. Luppit opti
 mus maximū exulū atq; seruoq; sept. armis.
 nulla humana ope dignus erat. & hi postular
 ut sacro scā habeant. quib; ipsi du. neq; sacri.
 neq; scā. At enī diuinus humanisq; obruta
 sceletib; legē uos anno p. laturos putatis. Tū
 hercule illo die q; ego consul sū. erat. male ges
 ta res p. e. peius multo quā cū p. ualerū cōsul
 perit. situletis. iā p. mū omiū inq; quire
 tes inuolscos & eqs m. atq; college legiones
 ducere in animo ē. Hescio quo fato magis
 bellantes. quā pacati p. p. tios habem; deos.
 Quantū periculū ab illis p. p. līs fuerit si ca
 pitoliū ab exulib; obsessū scissent. suspicari
 de p. teruo quā re ipsa ex p. p. r. i. ē meli. Ho
 uerat plebē oratio cōsulū. erecti patres res
 titutā credebant re p. cōs. alt. comes animo
 hior quā auctor suscepisse collegā p. ore ac
 tionē tā grauis facile passus. in pagendis cō
 sulatib; cōsulatē officii partē ad se uindicabat
 Tū tribuni eludentes uelut uana dicta
 p. sequi querendo q; nā m. exercitū educturi
 cons. eēt. qd dilectū habere nemo passu
 rus sit. nobis ū inq; qnti nihil dilectū op
 ē. cū q; tēpt. p. ualerū. ad recipiendū capi
 toliū arma plebi dedit omis in uerba uita
 uerunt. cū uenturos se uissu cōsulū nec ius
 su abiturus. Edicim; itaq; omis q; in uerba
 uita uisus. crastina die armati ad lacū re
 gillū assitis. Cailla ritū tribuni & p. p. m

exsoluere religione nelle. p̄uatu eo tēpt̄ qu
tū fuisse cū sacramento ad acti sunt. Sed n̄ dū
hec que n̄ tenet scdm̄ negligentia d̄m̄ ue
netat. nec int̄p̄tando sibi q̄sq; iusurandū
& leges aptas faciebat. s; suos potius mores ad
ea accommodabat. Igit̄ tribuni ut impediē
de rei. nulla spes erat. de p̄ferendo exercitu
agere eo magis q̄d & augures iussos adesse
ad regillū iacū fama erietat. locūq; i au
guratū. ubi auspiciato cū p̄plo agi posset. ut
q̄c̄q; rome iu tribunitia rogatū eēt. id
comitū ibi abrogaret. om̄s id iussos q̄d c̄s
uellent. Neq; enī puocationē esse longius
ab urbe mille passū & tribunos si eo ue
nant. in alia turba q̄ritū subiectos fo
re consulari imperio. Terrebant hec s; ille
maxim̄ terros̄ animos agitabat. q̄d sepius
q̄ntius dictabat se c̄sulū comitia n̄ habi
turū. n̄ ita ciuitatē egra eē. ut c̄suetis re
mediis sisti posset. dictatore op̄ esse rei. p̄
ut q̄ se moueret ad sollicitandū ciuitatis
statū. sentiat sine puocatione dictaturā
eē. Senatus in capitolio erat. Fo tribuni
cū p̄turbata plebe ueniunt. Multitudo
clamore ingenti n̄ c̄sulū n̄ patrū fidē
implorent. Hec ante mouer̄ de sententi
a c̄sulē. quā tribuni se in auctoritate
patrū futuros eē polliciti s; tū referentē
c̄sulē de tribunoz. & plebis postulatis. fi
c̄sunt. neq; tribuni legē eo anno ferret̄.
neq; c̄sules ab urbe exercitū educerent.
In reliqui magistratus c̄tinuari. & eos
tribunos refici iudicare senatū c̄tra re.
p̄ esse c̄sules fucte in patrū potestate tri
buni reclamantib; c̄sulib; refecti. patres
q̄q; neq; cederent plebi. & ipsū. L. q̄ntū
c̄sulē reficiebant. Nulla toto anno uebe
mentior actio c̄sulis fuit. Dixer̄ inquit
si uana ut̄a. p̄. c̄. auctoritas ad plebē e.
uos eleuatis eā quippe. q̄a plebis. s; c̄. in
c̄tinuandis magistratib; soluit. ipsi q̄q;

solitū uultis. nec temeritati multitudinis ce
datis. tāquā id sit plus posse incuitate. plus
lenitatis ac licentie habere. Lenius enī ua
niusq; p̄fecto e. sua decreta & c̄sulta tolle
re quā alioz. Imitamini. p̄. c̄. turba i c̄sulta
& qui exemplo alius esse debetis. alioz. exē
plo peccatis. potius quā alii uro recte faci
ant. Dū ego ne uim̄ tribunos. nec me c̄tra
s; c̄. c̄sulē renuntiarī patiar. te ū e. dan
di ad optor. ut ipse p̄. r̄. hac licentia ar
ceas. & de me hoc tibi p̄suadeas. me ita
accepturū. ut n̄ honorē meū ate impe
ditū. s; gl̄am̄ sp̄retū honoris auctā inui
diāq; que ex̄tinuato eo impendēret.
Leuata p̄tē. Comunit̄ inde edicunt. ne
q̄s. L. q̄ntū c̄sulē faceret. siḡs fecisset. se id
suffragiū n̄ obseruaturus. Cons. c̄trati. q̄
fab. iulianus t̄cio. & L. corneli malugi
nensis. Censur̄ auct̄ eo anno. lustrū. p̄p̄
capitolū captū. cos. occisū c̄di religiosū
fuit. quinto fabio. L. cornelio cos. p̄ncipio
anni stati res turbulente. instigabant
plebē tribuni. Bellū ingens uolsas &
c̄q̄s latini atq; heruici munitabant. iā
anni uolsos legiones eē. & ipsa colonia
ingens metus erat defectura. Egreq; im
petratū a tribunis. ut bellū p̄ueri sine
rent. Consules inde partim p̄mittas.
fabio ut legiones antū duceret datū
corneli ut rome p̄sidio eēt. nequa pass
hostiū q̄ c̄q̄s mos erat ad populandū ueni
ret. Heruici & latini iussi milites dare
exfocedere. Dūq; partes socioz. in exercitu
ticia ciuui fuit. Postquā addiē p̄gitū
uenet̄ socii. cons. extra portā capenā
castra locat. Inde lustrato exercitu anti
ū p̄fect̄ hanc p̄cul oppido. statimq; hos
tū c̄sedit. Vbi cū uolsi q̄a n̄ dū abegs
uenisset exercitus dūicare n̄ ausi. quē
admodū quieti uallo se unarent̄ parates.
postero die fabius n̄ p̄mixta unā socioz

civiumq; si tui populi res separati acies cir-
ca vallum hostium instruxit. Ipse erat medius
cum legionibus romanis. Inde signum observare
iussit. ut pariter a locis inciperent. reser-
rentq; pedes si receptum cecinisset. equites.
tunc sine cuiusq; partem principia collocat. Ita tri-
faria ad ortus castra circum venit. et cum un-
dique instaret non sustinentes impetum volscos
vallo deturbat. Transgressus inde munitiones.
pavidam turbam inclinamq; in partem
unam castris expellit. Inde effuse fugientes
equos cum superare vallum haud facile fue-
rat cum ad id spectator pugnae adstitisset.
libero capto adeptus parte victorie fructus
trios cedendo. Magna et incastris exercita-
minumita cedes fugientium fuit. si pda
maior quam ut arma secum esset re hostis po-
tuit. Deletq; exercitus foret. nisi fugientes
silue terissent. In adantium hec gerunt.
Interea equi robore juvenitatis pmissis ar-
ce tusculana in puiro nocte capiunt. re-
liguo exercitu haud pcul menibus tuscu-
li cōsidunt. ut distenderent hostium copias.
Hec ceptum romam ab roma incastra. antium
plata mouent romanos. haud secus. quia si
capitolium captum nuntiaret. adeo et recens
erat tusculanorum meritum. et similitudo ip-
sa periculi reposcere datum auxilium uidebat.
fabius ommissis omnibus pda ex castris raptim
antium euehit. Lbi modico presidio relicto.
citatum. agmē tusculum rapit. nihil p̄t arma
et qd cocti ad manum fuit. cū ferre militi
licuit. Comectum ab roma cōsul cornelius sub-
uehit. Aliq̄t menses tusculi bellatum parte
exercitus cōsul castra equorum oppugnabat.
partem tusculanum dederat ad arcem recupe-
randam. ut nunquam eo subiri potuit. fames
postremo inde traxit hostem. Quo p̄quā
uentum ad extremum est. inermes nudiq;
omnes subiugum ab tusculanis missi. Hos ig-
nominiosa fuga domum se recipientes.

37.
roman' cos. in aligido e fecit. ad unum om' oc-
cidit. victor ad colum. id loco nom e exercitu
relicto castra locat. et alit' cōsul p̄quā moenibus
ia romanus pulso hoste periculum ee desierat.
et ipse ab roma p̄fect'. ita infamia cōsules ingres-
si hostium fines ingenti certamine hinc volscos
hinc eqs populant'. Eodē anno decisse antia-
tes apud plerosq; auctores inuenio. l. cor-
nelium cos id bellum gessisse oppidumq; cepisse.
certum affirmare q̄a nulla apud uetustiores
scriptores ei rei mentio e nisi. Hoc bello
p̄fecto. tribuniciū domi bellum patres truat
clamant stande fieri qd foris teneat exer-
cit'. frustrationē eā legis tollende ee se ni-
hilominus se suscepta pacturos. Optinuit ta-
m. p. lucreti p̄fect' urbis. ut actiones tri-
bunicie in aduentum cōsulū differrent. Erat
et noua exorta causa motus. a. cornelius.
et q. seruilis questores. m. uolscio. qd falsus
haud dubie testis in cōsonē eritisset. die
dixerat. Multis enī emanabat indicis. ne-
q; stem uolsco. ex quo semel fuerit eger.
umquā n̄ m̄ usū in publico. si ne assurrex-
isse quidē ex morbo multozq; tabe m̄ sui
mortuum. nec his temporibus. inque testis cri-
m̄ e recesset. cōsonē romae usū affirman-
tib' q̄ una militauer' meruer'. secū eū tu
frequentēq; ad signa sine ullo cōmeatu
fuisse. Hsi ita fuisset. multi p̄uati multis
p̄uatis ferebant uolscio iudicē. cū ad iu-
diciū ire n̄ audebat. omnes castres in unū cō-
gruentes. haud magis dubia dāpnatio-
nē uolsco quā cōsonis uolscio teste fuerat.
faciebant. In mota tribuni erant q̄ comi-
tia questores habere de reo. nisi p̄us ha-
bita de lege eent. passuros negabant.
Ita extracta utraq; res. m̄sulū aduen-
tū e. Qui ubi triumphantes victore cū
exercitu urbē inuert'. q̄a silentiū de-
lege erat. p̄culsos magna pars crede-
bant tribunos. At illi et em̄ extromū

Legat
infra.

annu iā erat quartū affectantes tribunatū
incomitāz disceptationē ab lege certam a
uetterant. Et cū cōsules nihilomin' adūsus cō
tinuationē tribunat' quā silex minuende
sue maiestatis causa p̄mulgata ferret te
ten dissent. uictoria certaminis p̄ncis tri
bunos fuit. Eodē anno q̄s pax ē petentibus
data. Consus res p̄ore anno inchoata p̄fici.
atq; lustrū ab origine ur̄b' decimū cōditū
fuerat censa ciuū capita. cxvii. ccc. xviii.
Consulū magna domu bellig; eo anno glā fu
it. q̄s & foris pacē peperere & domi. & sin
ē cōsūmū tam quā alias infesta ciuitas fuit.
L. manuttius. inde & l. nautius cōsules facti. 26.
duas residuas anni p̄oris causa exceperunt.
Eodē m̄ cōsules legē tribuni iudiciū de
uolsio impediebant. s; inquestorib' nouis
maior uis. maior auctoritas erat. lū. m.
ualetio uoleti filio. uolesi ne pote questor
erat. t̄. quinti capitolinū. q̄ ter cōs
fuerat. s; qm̄ neg; quintie familie cōso.
neg; rei. p̄. maxim' iuuenū restitui posset.
falsū testē qui dicende cause innoxie po
testate admisset iusto ac pio bello p̄seque
bat. lū. uetginius maxime & tribuni et
tribunis de lege agerent. duū m̄siū spaci
ū cōsulib' datū ē ad inspiciendā legē ut
cū edocuisent p̄p̄m. q̄s fraudis occulte
ferret. s; uerent deinde suffragiū inire.
Hoc int̄ ualli datū. res tranquillas in urbe
fec. Nec durtur nā q̄etē equi dederē. qui
rupto foedere q̄s ictū erat p̄ore anno cū
romanis imperiū ad gracchū cloclū de
fer. Istū longe p̄nceps in eq̄s erat. l. graccho
duce in lanuuiū agrū. inde in tusculanū
hostili populatione ueniunt. pleniū; p̄de
in aligido castra locant. In ea castra q̄. fabius
p̄. uolunius. a. postumū legati ab roma ue
ner. questū in iurias. & ex eo federe res
petitū. fos equoz; imperator. que man
data habeant absenatu romano ad

querēū iubet dicere se alia interī acturū.
Querēū ingens arbor p̄torio immunebat.
cui umbra opaca sedes erat. Tū ex legatis
un' abiens. & hec inq̄t sacra querēus. &
q̄e q̄s deoz; ē. audiant foodus a uobis ruptū.
utiq; & nō querēus assint. & max armis.
cū deoz; hominū; simul uiolata iura exe
quem. Romā rediete legati Senat' iussit
alterū cōsulē cōtra gracchū in aligidū exer
citū ducere alteri populationē finū e
quoz; p̄uincia dedit. Tribuni suo more
impedire dilectū. & forsitan ad ultimū
impedissent. s; nouis subito addit' terror
ē. Uis sabinoz; ingens p̄pe ad mēna ur̄bis
infesta populatione uenit. sedati agri t̄
ror iniectus ur̄bi ē. Tū plebs benigne ar
ma cepit. reclamantib' frustra tribunis.
magni duo exercit' scripti. alterū nautius
cōtra sabinos duxit. castrisq; adstretū posit'.
p̄expeditiones paruas plerūq; nocturnis
incurSIONIB' tantā uastitate in sabino
agro reddidit. ut cōparati ad eā p̄pe itacti
bello fines romani uiderent. Dirucio neg;
fortuna nec uis animi eadē in getendo
negotio fuit. Nā cū hanc p̄cul. ab hoste cas
tta posuisset. nulla magnopere clade ac
cepta. castris se pauidus tenebat. Ubi
senserant hostes creuit ex metu alieno ut
sit audacia. & nocte ad orta castra. p̄quā pa
rū uis apta p̄fecerat. munitiones. postero
die circūdant. Que p̄usquā undiq; uallo
obiecte clauderent exitus. quinq; equites
int̄ stationes hostiū emissi romā p̄tulere
cōsulē exercitū; obsideri. Nihil tā inopinā
tū nec tā insperatū accidere potuit itaq;
tantus pauor. tanta t̄pidatio fuit. quā
si ur̄be nō castra hostes obsiderent. Nautiū
cōsulē arces s̄. in quo cū parū p̄sidū uideret
t̄. dictatorē; dici placet q̄ t̄e p̄culsa re
statueret. l. quintius cincinnatus cōsensu
omniū dicit. Utere p̄cui ē audite q̄ omnia

Ref
mu
ra.

Abhor-
ratio-
nes.

p duntaxat humana sperant; neq; honori mag-
 no locū neq; uirtuti putant eē nisi ubi ef-
 fuse affluent opes. spes unica impetu. p. l.
 q̄ntius trans tiberi c̄ta cū ipsū locū ubi nē
 naualia s̄ quattuor uigētiū colebat agrū
 que prata q̄ntia uocant; ibi ab legatis seu
 fossā fodiens palo innixus. seu cū araret. ope-
 ri certe id q̄d c̄stat agresti intent. salute
 data inuicē redditaq; rogat ut q̄d bene uer-
 tetet ipsi terq; p. rogat mandata senat au-
 dit et admirat. rogansq; satis ne salua es-
 sent om̄ia togā p̄petere et uiguriō p̄ferte uxo-
 rē rāciliā iubet. qua semel ab t̄so pulue-
 re ac sudore uelatus processit. Dictatorē cū
 legatis gratulantes c̄salutant. in urbe uocant.
 q̄ t̄p̄ sit in exercitu exponunt. Haui q̄n-
 tio publice parata fuit. transuectūq; t̄es
 obuiā egressi sibi excipiunt. inde alii p̄p̄n-
 qui atq; amici. tū pat̄ū maior pars. La-
 frequentia stipat. ante cedentib; licet ib;
 deductus ē domū. & plebis concursus ingens
 fuit. s̄ ea nequaquā tā leta quintū uidit.
 & impetu nimū & uirū in ipso impetio
 uehementiore rata. Et illa q̄de nocte nihil
 p̄ter quā uigilatū ē in urbe. Ostero die
 dictator cū ante lucē in forū uenisset. ma-
 gistrū equitū dicit. l. tarquinū patrie gen-
 tis. s̄ q̄ tū stipendia pedib; p̄p̄t paup̄tate se-
 cisset. Bello tam p̄m̄ longe romane iuuen-
 tutis habit. c̄t. lū magistro equitū iconi-
 onē uenit. iusticiū edic. claudi tabernas
 tota urbe iubet. uetat quēquā p̄riuate
 q̄e quā rei agere. tū q̄cūq; etate militari
 eent armati. cū cibariis in dies q̄nq; coctis.
 uallisq; duodenis. ante solis occasū martio
 in capō ad eent. q̄b; etas admilitandū gra-
 uos esset. uicino militi dū is arma para-
 ret uallūq; peteret. cibaria coquere uis-
 sit. Sic iuuent; discip̄tū ad uallū petendū
 sup̄sere unde cuiq; primū fuit. phibitus
 nemo ē. Impigreg; om̄s ad edictū dictato

ris p̄sto fuere. Inde coposito agmine n̄ t̄tine
 ri magis apto quā p̄lio si res ita tulisset. legi-
 ones ipse dictator. magister equū suos eq̄tes
 duc. In utroq; agmine quas t̄p̄ ipsū poscebat
 adhortationes erant. addeferent gradū. matu-
 rato opus esse ut nocte ad hostē puenire pos-
 set. c̄sulē exercitūq; romanū obsideri. t̄cū di-
 em iā clausos eē. q̄d queq; n̄q; aut dies ferat.
 incertū eē. puncto sepe t̄p̄oris maximā u-
 retū monita ueti. accelesā signifer. sequete
 miles. in se q̄q; gratificantes ducib; clamabant.
 Media nocte in algidū pueniunt. & ut sensete
 se iā p̄pe hostes eē. signa c̄stituerunt. Ibi dictator
 quantū nocte p̄spici poterat. eq̄ circū uect.
 c̄t̄p̄latūq; q̄ t̄tact; castror; queq; forma eēt.
 tribunis militū imperauit. ut sarcinas in
 unū conici iubeant. milite cū armis uallo
 q; redire in ordinē suos. facta q; imperauit.
 tū q̄ fuerant ordine inna exercitū omnē
 longo agmine circū dat hostiū castris. & u-
 bi signū datū sit. clamorē om̄s tollere iube.
 clamorē sublato. ante se queq; ducete fossā.
 & facete uallū. Edito impetio signū secutū
 ē. iussa miles exequit. clamor hostes. circū
 sonat superat. inde castra hostiū. & in castra
 c̄sulis uenit. Alibi pauorē. alibi gaudiū in-
 gens facit. Romani ciuile eē clamorē atq;
 auxiliū ad eē int̄ se gratulantes. ultro ex-
 stationib; ac uigiliis terretant hostē. Cons.
 differendū negat. illo clamore n̄ aduentū
 m̄ significari s̄; rē absuis coepta. mirūq; eē
 ni iā exteriore parte castra hostiū oppug-
 nent. Itaq; arma suos capere & se subse-
 q̄ iubet. Nocte int̄tū p̄liū ē. legiones dic-
 tatoris clamore significant. ab ea q̄q; parte
 rē indiscrimine esse iā se ad phibenda.
 circū dari opera equi parabant. cū ab in-
 teriore hoste p̄lio coepto. ne p̄ media sua
 castra fieret eruptio amumentib; ad-
 pugnantib; int̄orsū uet̄ si uacua noc-
 tē operi dedere pugnatūq; cū p̄s ad luce ē.

Herzog August Bibliothek
 Wolfenbüttel
 0 1 2 3 4
 Gray Scale

Luce prima iam circa uallati ab dictatore erant
et ut aduersus unum exercitum pugnam sustine-
bant. Tu aquintiano exercitu quia cessit ap-
to opere ad arma redit inuadit uallum. Hic
instabat noua pugna, illa nihil remiserat pro-
or. Tu ancipiti malo urgente, apulo ad preses
uersi. hinc dictatore, hinc consulere orate ne
in occisione uictoria ponerent, ut inermes
se inde abire sinerent. Ab consule addictore
ire iussit, ignominiam incensus addidit. Graec-
chum cloelium ducem principesque alios, uinctos ad
se adduci iubet, oppido corbione decedit.
sanguinis equorum ne egere licere abire. Sed
ut exprimat tandem cessio subacta domitiaque
e gentem sub iugum abiturus. Tribus hastis iu-
gum sit, humi fixis duabus superque eas transuer-
sa una deligata. Sub hoc iugo dictator egis-
mista. castris hostium receptis plenis omnium rerum.
nudos enim emiserat, perda omne suo tantum
militi dedit consulare exercitum ipsumque consule
inerepans. Carebis inquit perde parte miles ex
eo hoste cuius perde susti. et tu. L. minuzi
donec consulare annum incipias habere lega-
tus his legionibus peris. Ita se minutius abdi-
cat consulatu, iussusque ab exercitu manet. Sed
a deo tu imperio meliori animi mansuete
obediens erat, ut beneficia magis quam igno-
minie hic exercitus memor. et coronam auream
a dictatore libra pondo decreuerit. et profici-
centem cum patronum salutauerit. Rome a. g.
fabio prefecto urbis, senatus habitus triumphan-
tem quantum quo ueniebat agmine urbe in-
gredi iussit. ducti ante currum hostium duces.
militaria signa plata. secut exercitum perda xxx
onustus. epule instructe dicunt fuisse ante
omnium domos. epulantesque cum carmine tri-
umphali ex sollempnibus locis comes antium modo
currum secuti sunt. Eo die. L. mamulio. tuscula-
no approbantibus candidis ciuitas data est. Lon-
festi se dictator magistratu abdicasset. in
comitia. m. uolscei falsi testis tenuissent

Aplio. ad
pres uerfi.

Tribus hastis
iugum sit.

T

ea ne impedirent tribuni. dictatoris obstin-
met. Volsceus dapnat lamium exilium abuit.
Quinta sexto decimo die dictatura in se-
ses accepta se abdicauit. Eos dies consulatum
aderenti. cum sabinis egregie pugnat ad uasta-
tos agros ea quoque clades accessit sabinis. minu-
tio sabinus quinti successor in algidum missus.
Extremo anno aguarum de lege ab tribu-
nis est. Sed quia duo exercitus aberant. negotium se-
ret ad populum partes tenuere plebes uicit. ut
quintum eosdem tribunos crearent. lupos uolunt
capitolio seruis acanibus fugatos. ob id perdigum
lustratum capitolium esse. Hec eo anno gesta. se-
cuntur est. quibus minutius in horatium puluillus.
Lui in quo anno cum fortis otium esset. domi sediti-
ones. idem tribuni eadem lex facebat. Viter-
que uentum foret a deo exarsent animus. ni-
uelut dedita opera nocturno impetu equorum
corbione amissum presidium nuntiatum est.
Senatum eos uocant iubent subitarii scribe-
re exercitum atque in algidum ducere. Inde po-
sita legis certamine noua de dilectu cetero
orta. Vincerebatque consulare imperium tribunum
auxilio. cum alius addit terror. sabinum exer-
citum perdatum descendisse magros romanos. in-
de ad urbem uenire. Is metus percussit ut scri-
bi militum tribuni sinerent. nisi sine petitione
tam. ut quomodo ipsi quinquennium clausi essent.
paruumque id plebem presidium foret. x. deinde tri-
ple crearentur. Expressit hoc necessitas patribus id
modo excepere ne postea eosdem tribunos uide-
rent. tribunitia comitia. ne id quoque per bellum
ut cetera uanum esset ex templo habita. Tricesi-
mo sexto anno apimus tribunus plebis de esse
crearentur. Dilectu deinde habito. minutius
contra sabinos profectus non inuenit hostem. horatius
cum iam equi corbione infecto presidio hor-
tiana etiam cepissent in algidum pugnantibus mul-
tos mortales occidit. fugat hostem in ex algi-
do modoque a corbione hortianaque. Corbio-
nem etiam diruit. propter perdatum presidium. Ven-

Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel
Gray Scale
0 1 2 3 4

m. ualerius. sp. uetigum cōsules facti. Romu-
forisq; oclū fuit. annona p̄t aquarū in-
teperiem laboratū ē. De auentino pub-
licando lata lex ē. ut p̄t. idē refecti. Inse-
quente anno. t. romulio. c. ueturio cōsuli-
b' legē omib' cōtionib' suis celebrant p̄de-
re se numeri sui ne quā aucti. si ea res
eque suo inenno iacetet. & toto superi-
ore lustro iacuisset. Cū maxime hec age-
rent trepidi nuntii ab tusculo ueniunt
eōs magro tusculano cō. fce pudorē. recens
eius ppli metuū morandi auxili. ambo con-
sules cū exercitu missi hostē in sua sede in
algido inueniunt. ibi pugnati. sup' vii. mi-
lia hostiū cesa. alii fugati. p̄da parua i gens.
Cū p̄t inopia etati cōsules uendiderunt.
Inuidie tam res ad exercitū fuit. eadēq; tri-
bunū materia criminandi ad plebē cōsu-
les p̄buit. Itaq; q̄ magistratu abiecte. sp.
p̄. tarpeio a etherno cōsulib' dies dictae
romulio. ab. c. claudio cicerone. ut. p̄t. ue-
turio ab l. alieno edile plebis. Utq; magna
patriū indignatione dāpnat. romulius de-
cē milib' aeris. ueturū. xii. nec hec porū
calamitas cōsulū segriores nouos fecerat
cōsules. & se dāpnari posse aiebant. & plebē
& tribunos legē ferre n̄ posse. Cū abiecta
lege que p̄mulgata cōsenuerat. tribuni le-
nius agere cū patrib' finē tandē certami-
nū facerent. si plebeie leges displicerent.
at illi cōmunit legū latores & ex plebe
& ex patrib' qui utriq; utilia ferrent. queq;
equande libertatis eēt. sinerent creati.
Rē n̄ asp̄nabant patres. daturū leges nemi-
nē nisi ex patrib' aiebant. Cū de legib' cōue-
niet. de latores tantū discrepatet. missi le-
gati athenas. sp. postumū albus. a. mallus
p̄. sulpicus camerinus. uisq; in elias leges
solonus describere & aliarū grecie ciuitatū
instituta mores utaq; noscere. Abertinus
bellis quiet' annus fuit. qui etior' insequens

39.
p. curatio & seruo quintilio cōsulib' p̄petuo silen-
tio tribunoz qd p̄mo legatū. q̄ athenas ierant.
legūq; peregrinarū expectatio p̄buit. Item
duo simul mala ingentia exorta. fames pesti-
lenciaq; feda homini feda pecori. Vastati a-
gri s̄. urbs assiduis exhausta funerib' multe
& clare lugubres dom' flami q̄rinab'. Seruū
cornelius mortuus. augur. c. horati puluili.
in cui' locū. c. ueturū eo cupidius. q̄ dāpna-
tus a plebe erat. augures legere mortuus cōs.
q̄ntili. m. tribuni plebi. multiplica clade
sedat' annus. ab hoste oclū fuit. Inde cōsul.
c. meneni. p̄. seruius capitolin'. Neg; eo anno
q̄cquā belli cōtinū fuit. Romi mot' orta. Lā-
redierant legati cū athenis legib'. Iō inuen-
tus instabant tribuni ut tandē scriben-
daturū legū inuū fieret. Placē creare. q̄
uirōs sine puocatione. & neq; eo anno ali
magistrat' esset. ammisserent ne plebi cōto
uer' fia aliqua diu fuit. Iōstremo cōcessū
patrib' modo ne lex acilia de auentino.
alieg; sacrate leges abrogarent. Anno tre-
centesimo altero quā cōdita roma erat. ne-
rū mutat' forma ciuitatis a cōsulib' ad x. ui-
ros. que admodū ab regib' ante ad cōsū ue-
nerat. Translato imperio min' insignis q̄a
n̄ diuturna mutatio fuit. Leta & em̄ p̄n-
cipia magistrat' ei n̄ minus luxuria uete-
Iō citius lapsa res ē. repetitūq; duob' uti
mandaret' cōsulū nom' imperūq;. Decē uiri
creati. appius claudius. t. genutius. p̄. seruius.
L. ueturū. c. uilius. a. mallus. p̄. sulpicus. p̄.
curtius. t. romulius. sp. postumū. Claudio
& genutio. q̄a designati cōsū. in eū annū
fuerant. p̄ honore honos reddidit. & festo al-
teri cōsū p̄oris annū. qd eā tē collega inuito
ad patres retulerat. His p̄tmi habita lega-
ti tres. q̄ athenas ierant. simul ut p̄legati
one tā longinqua p̄m̄io eēt. honos. simul
petros legū peregrinarū ad cōdenda no-
ua uita usui fore credebant. Suppleuere

ceteri numerū graues q̄q; etate electos nouis
simis suffragis fecit. quomun' serocit' alioz sci
tis aduersarent. Regum totius magistrat' pe
nes appriū erat pauore plebis. Ad eoq; nouū sibi
ingeniū induerat. ut plebicola repente omis
q; aure pplaris captator euaderet p̄tūa se
uog; insectatore plebis. Decimo die uis ppli sin
guli reddebant. eo die penes p̄fectū uis fas
ces. xii erant. collegis nouē singuli accensi ap
pellabant. & in unica cōcordia int' ipsos q̄ cōsen
sus p̄uatis m̄dū inutilis eēt sūma adūsus a
lios equitas erat. Modestationis eoz argumtū
exemplo unius rei notasse satis erit. cū sine p
uocatione creati eēt. De fosso cadauere do
mi apud p̄. sextū patricie gentis uirū iuen
to platoq; in cōtione in se iusta manifesta atq;
atroc. c. uilius. x uis. die festio dix. & accusator
ad pplm̄ extitit. cui rei iudex legum erat.
decessitq; exire suo ut de p̄tū deui magistra
t' ppli libertati addiceret. cū p̄p̄tū hoc uis ue
lut exoraculo incorruptū parū ab his sū
mi infimiq; ferrent. tū legib' cōdendis opeta
dabat. Ingentiq; hominū expectatione p̄po
sitis. & tabulis. pplm̄ ad cōtione aduocauerit.
& q̄ bonū faustū. felixq; rei. p̄. ipsi libertatq;
eoz eēt. ut & legere leges. p̄positas uisere se
quantū. x. hominū ingenus p̄uideat potue
rit. omib' sūmis infimisq; uisā egualle plus
polleat multoz ingenia cōsiliaq;. Versarent
manus secū unā quāq; re agitarent de
inde sermonib' atq; in mediū q̄d in quāq; re
plus min' ue eēt cōferret. eas leges habitu
rū. p̄. m̄. quas consensus omniū n̄ uisisse latis
magis quā tulisse uideri posset. Lū ad r̄mo
res hominū de uno q̄q; legū capite edito sa
tis correcte uiderent. centuriatis comitis.
x. tabularū leges plate st. que nē q̄q; in hoc
in m̄so aliarū sup̄ alias accep̄uatarū legū cu
mulo. frons omis publica p̄uatiq; ē uis.
Vigat deinde rumor duas de eē tabulas. q̄b'
adiectis absolui posse uelut cor p̄ omis roma

ni uis. La expectatio cū dies comitioz ad p̄
p̄nquaret. desiderū. x. uis. itetū creandi
fecit. La plebs p̄t quā q̄d cōsulū nom̄ haud sec̄
quā regū posū erat. ne tribunū q̄d angeli
ū cedemib' inuice appellatione. x. uis. que
tebat. Post quā ū comitia. x. uis. cōmichs m̄ri
num dūm̄ in dicta st. tanta erat sit ambitio.
ut p̄motes q̄q; ciuitatis. metu credo netanti
possessio impetū uacuo ab se relicto loco haud
satis dignis pateret. p̄tensarent homines. hono
re sūma ope ase impugnatū a bea plebe. cū
qua cōtenderent supplicet petentes. Dms
sa iā in discretū dignitas. ea etate. hisq; hono
rib' actis stimulat ab appriū claudū. nekites.
uisū int' x. uis. an int' candidatos numeta
res. p̄p̄tū m̄dū petendo quā getendo magis
tratu ierat. Lūminari optimates. extollere
candidatoz. leuissimū quēq; humillimūq; ip
se mediū int' tribunicios. duellios siliciosq;
in foro uolitare. p̄ illos se plebi uenditare.
donec college q̄q; q̄ uis. illi dediti fuerant.
ad id tēpus cūcepe meū oculos mirantes. q̄d
sibi uellent apparere nihil sincerū esse p̄fecto
haud gratū intanta sup̄bia comitate fore.
numū in ordinē se ipsū cogere. & uulgari
cū p̄uatis n̄ tā p̄petantis abire magistratu.
quā uia ad cōtinuandū magistratū quere
tis eē p̄pala obuiā ire cupiditati parū ausi.
obsequendo obsecundando. mollire impetū
aggredunt. comitioz. illi habendoz. uis. q̄n
do in unū consensu. inuungunt. Atq; hec erat
ne semet ipse creare posset. q̄d p̄t. trib' p̄t.
& id ipsū pessimo exemplo nemo unquā fe
cisset. Ille enī ū. q̄d bene uertat habiturū se
comitia p̄fessis. impedimtū p̄ccatione arti
puit. Deiectisq; honore p̄ cōtione duob' quintio
capitolino. & canennato. & patriuo suo. c. clau
dio ostantissimo uis. in optumatiū causa &
aliis eide fastigii ciuib' nequaquā splendore
uite pares. x. uis. creat. se in p̄m̄. q̄d haud
secus factū in p̄brant boni. quā nemo fa

cece ausurū crediderat. Creari cū co. m. corne
lius. maluginensis. m. sergius. l. minutus. q.
fabius. iulianus. q. poestilius. t. antoni me
renda. e. diuli. sp. oppi. cornicen. m. iabuleus
Ille finis appio aliene psonae ferende fuit. Sua
iā inde uicere ingenio cepit. nouosq; colle
gas iā priusquā uirent magistratū. in suos
mores formare. Lotidie corbant remotis ar
bitris. Inde impotentib; instructi consilii. q.
secreto ab aliis coquebant. iā haud dissimulan
do supbia. rari aditus colloquentib; difficiles.
adidus maras rē pdurete. Idus tū mare sollemp
nes in eundis magistratib; erant. Inuicio igitur
magistrat; p̄mū honoris die denuntiatione
ingentis t̄oris insignē fecere. Nā cū ita p̄o
tes. x. uiri seruaissent. ut un; fascis haberet
et hoc insigne regū in orbe sua cuiq; uicē
p̄ om̄s uir. subito om̄s cū duodenis fascibus
pdire. c. xx. uictores forū impleuerit. et cū
fascib; securis illigatas p̄ferabant. Nec atti
nuisse demisecurē cū sine puocatione cre
ati eēt interpretabant. Hec regū species
erat. multiplicatusq; t̄or. n̄ infimis solū
s; p̄morib; pat̄rū. raris cedis causa ac p̄ncipi
ū quēti ut siq; memore libertatis uocē. Aut
in senatu. aut in pplm̄ misisset. statū uirge se
curesq; etiā ad ceteros. metū expedirent. Nā
p̄ter quā q̄d in pplō nihil erat p̄sidū. sublata
puocatione inuicē q̄q; c̄sensūs sustulerat.
cū p̄otes. x. uiri appellatione college corrigi
reddita ad se uira tulissent. et quedā que sui
uiden uideri possent. ad pplm̄ reuocissent.
Aliquā diu equat; un; om̄s t̄or fuit. Paula
tū tot; uertere in plebē cepit. Abstinebat a
pat̄rib; in humiliores libidinosē crudelitq;
c̄sulebat. hominū n̄ causarū toti erant. ut
apud q̄s grā uim equi haberet. ludicia domu
c̄flabant. p̄nuntiabant in foro. Siq; collegā
appellasset. ab eo ad quē uenerat. ita disce
debat. ut penitesceret n̄ p̄oris decreto stetit.
p̄mū etiā sine auctore crearet. n̄ ip̄sen

40.
tis m̄ tēporis eos iniuria c̄sprasse. s; sedus clandes
tinū un; ipsos iure uiuando letū. ne comitia ha
berent. p̄petuoq; x. uiratu possessū semel optine
rent. imperiū. Licet c̄spectare tū patricioz. uult;
plebei. et inde libertatis captare aurā. unde ser
uitutē t̄ndo in eū statū rē p̄. adduxerant. p̄
mores pat̄rū odisse. x. uiros. odisse plebē. nec p̄ba
re que fierent et credere haud indignis accide
re aude ruendo ad libertatē in seruitutē elap
sos. iurare nolle. cumulare q̄q; iniurias. ut te
dio p̄sentū c̄sules duo tandē et stat; pristinus
terū in desiderū ueniant. Iā et p̄cesserat pars
maior anni. et due tabule legū ad p̄oris anni
decē tabulas erant adiecte. Hec q̄c quā iā sup
erat si he q̄q; leges centuriatis comitū p̄late
eēt. cur eo magistratu rei p̄. opus esse. Expec
tabant quā mar; c̄sulib; creandis comitie dice
rent. Idm̄ plebē agitabat quonā modo tribu
nicia potestate munimū libertati. rē inter
missā repararent. Cū inter initio comitioz.
nulla fieri et x. uiri q̄ p̄mo tribunitios ho
mines q̄a id populare habebat c̄cū se osten
tauerant plebei patricis iuuenib; sepserant
latēta eoz. catue tribunalia obsederant in
ferre egre plebē plebisq; res cū fortuna qua
q̄c q̄d cupitū foret potentioris eēt et iā ne q̄o
q̄dē abstinebat. uirgis cedi. aln securi subici.
et ne gratuita crudelitas eēt bonoz. donatio
leg; domini supplicū. Hac mercede uiuent;
nobilis corrupta n̄ modo n̄ iure obuia iurie
s; p̄pala licentiā suā malle. quā om̄iū liberta
tē. Idus mare uenete. nullis subrogatis ma
gistratib; puati p̄. x. uiris neq; animis ad im
perū inhibendū in minutis neq; ad specie
honoris insignib; p̄deunt. Idū regnū haud
dubie uidet. deplorat in p̄petuū libertas.
nec uindex q̄squā existit. aut futurus uidet.
nec ipsi solū despondent animos. s; c̄tēpni
coepi erant a finitimus pplis imperiū q; ibi
eēt libertas indignabant. Sabini magna
manu in c̄sione in agrū romanū fecere

Lateq; populati. cū hominū atq; pecudū
multi p̄das egissent. recepto a defretū qd̄ passi
uagatū erat agmine castra locant. spē in discor
dia romana ponentes. eā impedimētū dilectū
fore. h̄ nuncū solū. s; p̄ ur̄bē agrestū fuga tre
pidationē iniecit. Becc̄ uiri c̄sultant qd̄ opus
facto sit. destruxit int̄ patrū & plebs̄ odia. Ad
dit̄ t̄pore insup̄ aliū fortuna. equi alia ex par
te castra in aliquid locant. depopulantq;. Inde
ex incursionib; intusculanū agrū legati ab
tusculo p̄sidiū orantes nuntiant. h̄ pauor̄ pecu
lit̄. x. uiros. ut senatū simul duobus circūstan
tib; ur̄bē bellis c̄suleret. Citari iubent̄ icuria
patres. haud ignari. q̄nta inuidie immineret
tempestas. om̄is uastati agrū periculorūq;. im
minentū causas in se c̄gesturos. tēptationēq;
eā fore. abolendi sibi magistratus. n̄ c̄sensu
resisterent. imperioq;. inhibendo acerr̄ ī pau
cos p̄ferocis animi conat̄. aliq; cōp̄merent.
Postquā audita uox in foro ē p̄comis. patres in
curiā ad. x. uiros uocantis. uelut noua res.
q̄a int̄ miserā iā diu morē c̄sulendi senat̄
mirabundā plebē c̄uertit. qd̄ nā incidisset.
eū extanto int̄ uallore defuētā usurpasset.
hostib; belloq;. agrū habendā. qd̄ solitū quie
quā libere ciuitatis fieret. Cursu spectare om̄ib;
fori partib; senatorē. raroq;. usquā nossettare.
curiā inde ac solitudine circa. x. uiros intueſt.
Cū & ipsi c̄sensu inuisū imperiū & plebs̄ q̄a p̄
uatis uis n̄ esse uocandi senatū. n̄ c̄uenire pa
tres int̄p̄tarent. iā caput fieri libertatē repe
tentū. s; se plebs̄ comitē senatū det. q̄uē
admodū patres uocati n̄ coeant̄ in senatū. sic
plebs̄ abnuat dilectū. Hec fremunt plebes
patrū haud fere quisquā in foro in ur̄be rari
erant indignitate rerū cesserat̄ in agros. sua
rūq;. erant amissa publica. tantū ab iniuria
se abesse rati. quantū a coetu c̄gressuq;. ī poten
tū d̄no se amouissent. Postquā citati n̄ c̄ue
niebat̄. dimissā circa domos apparitores si
mul ad pigiora capienda. sc̄sistandūq;

nū c̄sulto detrectarent. referunt senatū in
agris esse. Letus id. x. uiris accidit. quā si p̄sen
tis detrectare imperiū referrent. Lubent̄ acci
ri om̄is. senatūq;. in die posturū edicunt. Cui
aliquanto spe ipsorū frequentior c̄uenit. qd̄
facto proditā a patrū plebs̄ libertatē rata. qd̄
his q̄iā magistratu abissent p̄uatisq;. suis
abesse. tāquā uire cogentib; senat̄ paruisse.
s; magis obedient̄ uentū in curiā ē. quā ob
noxie. Victas sententias accepim; ualeſtū
potitū p̄ditū memorie ē p̄ relationē appu
claudū p̄siquā ordine sententie rogarent̄
postulando. ut de se p̄licet̄ dicere p̄hibenti
bus minacit̄. x. uiris. p̄diturū se ad plebē de
nuntiantē tumultū excuisse. nec min; feti
cti. n̄. horatū barbatū ille incertam. & tanq;
mos appellante ammonentēq;. ualeſtū & horatū
dicit̄. pulsos reges. nec nominus homines tū p̄
tesū esse quippe quo iouē appellari fasit. quo
romulū c̄ditore ur̄bis. demicepsq;. reges appella
tos. qd̄ sacris etiā ut sollempne retentū sit. sup
biā uiolentiāq;. tū posos regis. que si in rege tū
eodē aut in filio regis ferenda n̄ fuerunt. quē
laturū intot̄ p̄uatis uideret̄. ne uetando icuria
libere homines loqui. extra curiā etiā moue
rent nocē. neq;. se uideret̄. qui sibi min; p̄uato
ad c̄tionē pplm uocare. quā illis senatū cog
re liceat. ubi uelleſt̄ expectirent. quanto for
tior dolor libertate sua uindicanda. quā eu
piditas in iusta d̄natione c̄et. Be bello sabino
eos referre tāquā manus ullū p̄r̄. bellū sit.
quā cū his qui legū ferendarū causa erant
nihil uiris incunite reliquerit̄. qui comitia.
qui annuos magistrat̄. q̄ uicissitudine impe
ritandi qd̄ unū exequande sit libertatis sus
tulert̄. qui p̄uati fasces & regnū imperiū
habent. fuisse regib; exactis patricios magistra
tus creatos. postea p̄ secessionē plebs̄ plebecios.
eū illi partis essent. rogare populares. qd̄ em̄
eos p̄ pplm egisse. optimates qui anno iā prope
senatū n̄ habuerunt. tē ita habeant. ut de se

p. loq̄ prohibeant ne nimium in metu alieno
spei ponerent grauiora que patiant̄ uideri
iā hominib' quā q̄ metuunt. Hec uociferan
te horatio. cū x. uiri nec ire nec ignoscendi
modū reperirent. nec quo euasura res eēt
cernerent. c. claudii qui patruus appu. x.
uiri erat. oratio fuit p̄cib' quā uirgilio similis.
orantis p̄ sui patris parentisq; ei manes. ut
caulis poti' societatis in qua nat' eēt quā se
deris nefarie icti cū collegis meminisset. mul
to id magis se illi causa orare. quā rei. p̄. q̄ppe
rē. p̄. si auolentib' nequeat ab iniuria uis expe
tituta. s. ex magno certamine magnas excita
ri ferme iras. earū inuentū se horrere. Cum
aliud p̄t quā de quo retulisset. x. uiri dicere
prohiberent. claudii. int' pellandi uerecun
dia fuit. Sententiā q̄ p̄egit. nullū placere
senatus cōsultū fieri. om̄sq; ita accipiebant.
p̄uatos eos a claudio iudicatos. multiq; ex cōsu
larib' uerbo ad sensu. Alia sententiā asperior.
in specie uī minorē aliquanto habuit. que
patricios coire ad p̄dendū int' regē iubebat.
Censendo enī q̄scūq; magistrat' n̄ eēt q̄ senatū
haberent iudicabant. q̄s p̄uatos fecerat auct
tor nullū se. faciendi. Ita libente iā causa
x. uirō. l. corneli' malignensis. in. conelu.
xui. r. s. cū ex cōsularib; ad ultimū dicendi
locū cōsulto seruat' eēt. simulando curā belli
frēm collegasq; ei' tuebat'. quonā fato inci
disset mirari se dictans. ut x. uirō. q̄. x. uir
ratū petissent. aut socii aut hi maxime op
pugnarent aut q̄d ita cū p̄ tot m̄ses uacua
ciuitate nemo iustine magistrat' sūme re
rū p̄ essent cōro uersia fecerit. nē demū
cū hostes p̄pe ad portas sint ciuiles discor
diassetant nisi q̄d inturbido min' p̄spiciuū
fore putent q̄d agat' ceterū neminē maio
re cura. occupatis animis. uerū esse. p̄uidi
cū rei tante auferrī sibi placere. de eo quo
ualetius horatiusq; ante idvs oras. x.
uirō. abuisse magistratū. in simulent. bol

lisq; inuineant p̄fectis rep̄ in p̄a quillū retlecta.
senatu discrepante agi. etiā nē ita separare aspe
ap̄. claudii. ut comitio. que x. uirō. exandis
x. uir ipse habuerit. sciat sibi rationē reddendā
esse. utriū inuini annū creati sint. an donec le
ges que de essent p̄ferrent. In p̄sentia om̄ia p̄t
bellū omitti placere. Cui si falso famā uulgatā
uanaq; n̄ muntios solū s. tusculanq; etiā legatus
attulisse putent. speculatores mittendos cense
qui certius explorata referant. Sui fides & mun
tis & legatis habeat dilectū p̄mo q̄q; tēpore ha
beri & x. uirō. quo cuiq; eorū uideat' exercit' du
cere. nec rē aliā p̄uerit. In hanc sententiā ut
discederet iuniores patru' euincebant. sed uio
resq; metū coorti. ualetius enī horatiusq; uoci
ferari. ut de re. p̄. liceret dicere. dicturos ad p̄p̄m.
si in senatu p̄fationē n̄ liceat. neq; eū sibi p̄ua
tos aut incuria aut in cōtione posse obstare.
neq; se imaginariū fascib' eorū. cessuros esse. Cū
appius iā p̄pe esse ratus ut in uiolentia eorū. pa
ri resisteret audacia uictū imperiū eēt. n̄ eēt
melius inq̄t nisi de q̄ cōsulum uocē misisse. &
ad ualetium negantē se p̄uatore dicere. licetore
accedere iussit. lā. quiritiū fidē implorante
ualetio. acurie. lumine. l. cornelius cōplexus
appiū n̄ q̄d simulabat cōsulendo dixit. cep
tam. factaq; p̄ corneliū ualetio dicendi grā
que uellet. cū libertas n̄ ultra uocē excessisse
x. uirō. p̄positū tenuere. Consulares q̄q; a se
mores ab residuo tribunitie potestatis odio
cui' desiderū plebi multo actius quā cōsula
ris imperiū rebant' esse. p̄pe malebant post
modo ipsos. x. uirō. uoluntate abire magistratū.
quā inuidia eorū. exsurgeret. rursus sile
nit' ducta res sine p̄plari strepitu ad cōsules
redisset. aut bellis int' positus. aut modera
tione cōsulū in imperiis exercendis posse i
obliuionē tribunūq; plebē adduci. Silentio
patru' edicit' dilectus iuniores cū sine p̄uo
catione imperiū esset. ad nomina respondes.
Legionib' scriptis. int' se x. uirō. cōparabant.

q̄s ire ad bellū. q̄s p̄ esse exercitib' oporteret
principes int̄. x. viros erant. q̄. fabius. & appius
claudius. Bellū domi magis quā foris appare
bat. Appii uolentiā aptiore rati ad cōp̄ndos
urbanos mot'. In sabio mun' in bono estans quā
gnariū in militia ingemū esse. Hunc enī uirū
egregiū olim domi militieq. x. uirat' collegēq;
ita mutauerant. ut appii quā sui similis mallet
esse. Hunc bellū in sabnis. in tabulcio. q̄. poeti
lio additis collegis mandati in. cornelius in
algido missus cū l. minutio. & t. antonio. & ce
sone diulio. & l. sergio. sp̄. oppiū appio elaud.
ad uirōre ad urbē tuendā equo omnium. x. uirō
imperio decernunt. Hibilo militie quā domi
melius resp̄. amministrata ē. Illa modo induetib'
culpa. q̄d ut odio essent ciuib' fecerant. alia om̄s
penes milites nota erat. q̄ neq̄d ductu atq; aus
p̄mo. x. uirō. p̄spere usq; uerēt. uinci se
p̄suū atq; illō. dedecus patiebant. fusi & absabi
nis adestētū & in algido ab equis exercit' erat.
abesteto p̄ silentiū noctis p̄ fugi. p̄p̄ in urbe ^{Seq}
int̄. fidenas & uisumeriāq; loco edito castra ^{t. alt}
cōmuni erant. P̄secutus hostib' nū quā se equo ^{us ne}
cetamine cōmittentes. natura loci aonallo. ^{fa.}
n̄ uirtute aut armis tutabant. Mans flag
tū in algido. maior etiā clades accepta. Castra
q̄q; amissa erant ex utroq; om̄s utensilib' miles
tuscū se fide misericōdiaq; uicturus hospitū ē
tulēt. Que tam n̄ se fellerēt romā. tantū erat
t̄ores allati. ut posito iā. x. uirali odio patres uir
galias in urbe habendas censerent om̄s q̄ petatē
arma ferre possent. custodire mēna. ac p̄ portis
stationes agere iuberent. arma tuscū ad sup
plementū decernerent. x. uirōsq; ab arce tuscū
li digressos. in castris militē habere castra alia
a fidenis in sabini agrū transferri. belloq; ul
t̄o inferendo det̄erēt hostes a cōsilio urbis op
pugnande. Ad clades ab hostib' acceptas. duo ne
fanda facinora. x. uiri belli domiq; adiciunt.
l. sicciū in sabinis p̄ inuidiā. x. uirale. tribunō
creandō. secessionisq; mentiones aduulgus

militū sermonib' occultis ferentē. p̄speculān
ad locū castris capiendū mittunt. Dat' nego
tū militib' q̄s miserant expeditionis ei' comi
tes. ut cū oportuno ad ortū loco. int̄. fierent.
Haud inultū int̄. fieret. Nā circa repugnantē
aliq̄t insidiatores cecideret. cū ipse se p̄ualidus
pari uirib' animo circū uent' t̄naret. nun
tiant in castra ceteri p̄cipitatū in insidias
osse sicciū egregie pugnante militesq; q̄s
dā cū eo amissos. Primo fides nuntiantibus
fuit. Profecta deinde cohors ad sepeliendos
q̄ ceciderant. x. uirō. p̄missis. p̄ quā nullū spo
liatū ibi corp' sicciūq; in medio iacentē arma
tūq; om̄s in eū uersis corporib' uidete hosti
um neq; corpus ullū nec uestigia abeuntū.
p̄fecto absuis int̄. factū memorantes reculere
corp'. Inuidieq; plena castra erant & romā fer
ri. p̄tin' sicciū placebat. n̄ uiri fin' milita
re ei publica impensa facere maturassent.
Sepult' ingenti militū mesticia pessima.
x. uirō. in uulgus fama ē. Seq̄t in urbe ali
ud nefas ab libine ortū. hanc min' sedo
euentu. quā q̄d p̄stuprū cedēq; lucretie urbe
regnoq; tarquinus expulerat. ut n̄ finis solū
idē x. uirō. q̄ regib' s; causa etiā eadē impetu a
mittendi esset. Appiū claudiū uirginis plebeie
stuprande libido cepit. Pat' uirginis. E uerq; nū
honestū ordinē in algido ducebat. uir exēpli
recti domi militieq; p̄ inde uirō. instituta
fuerat. liberiq; instituebant. Respondet si
liā icilio uirō. tribuntio uirō. ac p̄ pau
sa plebis ex p̄te uirtutis. Hanc uirginē adultā
forma excellentē. appiū amore amens. p̄cio
ac spe p̄licere ad ortus. p̄ quā om̄ia pudore
septa anī aduertērat. ad crudelē sup̄biāq; uir
animū cūuertit. l. claudio clienti negotiū
dedit. ut uirginē in seruitutē asseret neq;
cedere seq̄ libertatē postulantib' uindictas.
q̄d pat' puella ab esset. locū in urbe esse rat'.
Uirginū uenientia in forū. ibi nāq; in tabnis
litterarū ludi erant. ministri. x. uirō. libi

dinis manū iniecit. seruā suā natā seruāq; ap-
pellans esse. seq; se iubebat. eunctantē ui abstrac-
turū. Lamda puella stupente ad clamorē nu-
triciū fide grūtiū implorantis sit cūrsus. uet-
gini patris sponsiq; iciliū populare nomī celebra-
batur. notos q; ex turbā indignitas rei uir-
gini ceciliat. la a ui tita erat. cū assessor ni-
hil opus esse multitudine cecitata ait. se uirte
grassari n̄ ui. uocat puellā inuis auctorib; qui
aderant. ut sequeretur. Ad tribunal appu puen-
tū ē notā iudiciū fabulā petitor q; ppe apud ipsū
auctore argumti pagit. puellā domi suae natā
fuitq; inde in domū uetginiū translata sup-
positā ei esse. idse iudicio cōptū asserere. pbatu-
rūq; l' ipso uetgino iudicē ad quē maior pars
in iurie ei p̄tineat. interi dnm sequi ancillā
equū esse. Aduocati puellae cū uetginiū rei. p-
causa dixissent ab esse. biduo assiturū. si nun-
tiatū ei sit. iniquū esse absentē de liberis dimi-
care. Postulant ut rē integrā in patris aduen-
tū differat. lege ab ipso lata uindicias det se-
cundū libertatē neu patiat uirginē adultā.
fame p̄usquā libertatis periculū adire. Appi
decreto p̄fatus. quā libertati fauerit eā ipsā
legē declarare. quā uetginiū amici postulati-
oni suae p̄tendant. ceterū ita mea firmū liber-
tati fore p̄sidū. si nec causis nec p̄sonis uariet.
In his enī qui asserant in libertatē q̄a quis
legē agere possit. id uiris eē mea que patris
manū sit. neminē esse aliū. cui dñs possessione
cedat. patre itaq; placere accersiri. interea
uiris sui iacturā assessorē n̄ facere. quin du-
cat puellā. sistendāq; in aduentū ei q̄ pat-
dicat p̄mittat. Ad uet̄sus in iuria decreti. cū
multi magis fremetent. quā q̄s quā un̄ recu-
sare audeat. p̄. numitorius puellae auus &
sponsus icilius int̄ ueniunt. dataq; int̄ thā
uia. cū multitudo. iciliū maxime int̄ uen-
tu resisti posse appio crederet. licitor decreesse
ait. uociferantēq; iciliū submonet. placidū
q; ingenuū cū tā atroc in iuria accendisse.

42.
ferro tibi submonendū appi inq; ut tactū
fetas qd celarius. Virginē ego hanc sū ducturus.
nuptaq; pudicā habitur. P̄inde om̄s q; colle-
garū licitores cū uoca. expediti uirgas & secures
iube n̄ manebit. extra domū patris sponsa iciliū
n̄ si tribunitiū auxiliū & puocationē plebri ro-
mane. duas artes libertatis tuende ademistis.
idō inliberos q; n̄ros cūugesq; regnū utē libi-
dini datū ē. Seui intergū. & in ceruices n̄ras. p̄udi-
cicia saltē intuto sit. Huc si uis asseret. ego p̄sentū
quiritiū p̄sponsa. uetginiū militū. p̄unica filia.
om̄s deo; hominūq; implorabim; fide. neq; tu
istud unquā decretū sine cede n̄ra reserēs. Postu-
lo appi etiā atq; etiā consideres quo p̄grediare.
uetginiū uidet de filia ubi uenit. qd agat
hoc tantū sciat sibi si hui; uindicias cesset. cōdi-
tionē filie querendā eē me uindicante sponsā
in libertatē. uita citius deseret. quā fides. Conci-
tata multitudo erat. certamq; instare uidebat. Licito-
res iciliū circūsteterant. nec ultra minas tam-
p̄cessū ē. lū appius n̄ uetginiū defendi ab icilio. s;
inq̄etū hominē & tribunatū etiā n̄ spirantē
locū seditionis querere diceat. n̄ p̄biturū se illi eo
die materia; s; ut iā scire n̄ id petulantie suae sed
uetgino absentī & patrio nomini & libertati da-
tū. uis eo die se n̄ dicturū. neq; decretū int̄ posi-
turū. a. m. claudio peturū. ut decederet iure
suo. uindiciarq; puellā in posterū die pateret.
qd nisi pat̄ postero die assisset. denuntiare se icili-
o. similib; q; iciliū. neq; legi suae latores. neq; x.
uirō cstantiā desore. neq; se utiq; collegarū lic-
tores cūocaturū. adcoercendos seditionis auc-
tores c̄tentū se suis licitorib; fore. lū dilatū
tēpus in iurie esset. secessissentq; aduocati puel-
le placuit omniū p̄mū. frēm iciliū filiūq; nu-
mitoriū impigros iuuenes p̄gere. inde recta
ad portā. & quantū accelerari posset. uetgini-
um acciri ē castris. in eo uerū puellae salute.
si postero die uindex in iurie ad tēpus p̄stato
eēt. Iussi p̄gunt. citatisq; equis nuntū ad pa-
trē p̄ferunt. lū instaret assessor puellae ut

uindicaret. sponsoresq; darent atq; id ipsi agi dice-
ret. icilius sedulo tepus terens. du pceptent int-
nuncii missi incastra manus tollete undiq; mul-
tudo. & seqs; parati ad spondendum icilio osten-
dite atq; ille lacrimabundus. grati e inqt. cas-
tana die ura opa utat. sponsox ne satis e. Ita uin-
dicat uerгина spondentib; propinqs. Appi paulis-
p morat. ne ei rei causa sedisse uideret. p qua omis-
sis rebus alus pcura unius nemo adibat. domu se
recepit. collegisq; incastra scribit. ne uerгина come-
atu dem. atq; etia in custodia habeant. In pbi est
lun seru ut debuit fuit. etia comeat. supro. pfectus
uerгина pma uigilia erat. cu postero die mane de-
retinendo eo ne qqua littere reddunt. At in urbe
pma luce cu ciuitas in foro expectatione erecta sta-
ret uerгина sordidat. filia seci obsoleta ueste
comitantib; aliqt matronis cu ingenti aduocati-
one in foru deducit. Circu ire ibi aprensare homi-
nes cepit. qn onerare solu pcaria ope. s; p debito
petere. se plibers; eoz. ac emigib; cotidie in acie sta-
re. nec aliu uiru esse. cui strenue ac fortiter facta
in bello plura memorari possent. qd prodesse. si i
columni urbe que capta ultima timeant. libers;
suis sint patienda. Hec ppe cionabundus circui-
ibat homines. similia his ab icilio iactabant. Comi-
tatus muliebris plus tacto fletu qua ulla uox
mouebat. Aduersusq; omia obstinato animo appi
tanta uis amitie uerquina amoris mentē tba
uerat. in tribunal ascendit. & ultro querente
paucis pettoze qd sibi pdie pambitione dictu
n esse. p usqua aut ille postulatu pettu pagere.
aut uerquina respondendi daret locus. appius
int fat. que decreto sermone pretendet. forsan
aliquē uerū auctores antiq; tradiderunt. qa nus-
qua ullu intanta feditate decreti uerū simile
inuenio. Lo qd estat nudu uidet pponendu de-
cesse uindicias sedm seruitute. Primo stupor
om̄s admiratione rei tā atrox defixit. silentiu
inde aliqua diu tenuit. Deu cu m̄ claudius
circu stantib; matronis iret adphendenda uir-
gine. lamtabilisq; eū mulierū coploratio ex-

cepisset. uerquina intentans. in appiu man-
icilio inqt appi n tibi filia despondi. & adnup-
tias n ad stupru educam. Lacce pecudu sefa-
ruq; ritu pmissce in ecubnas rueste. passurine
hec ista sint nescio. n spero esse. passuros illos qui
arma habent. Cu repelleret assessor uirginis
a globo mulierū circu stantiūq; aduocatox
silentiu factu p pcone. x. uir alienat. ad libidi-
ne animo negat esteno tantu curio icili-
uolentiaq; uerquina cui teste pplm rumor
habeat. s; certis quoq; indicis coptu se habere
nocte. tota cet. in urbe factos esse ad mouenda
seditione. Itaq; se haud in sciū ei dimicationis
cu armatis descendisse. n ut que qua quietu
uolaret. s; ut turbantes ciuitatis oculū pma-
iestate imperii coereceret. Proinde qe et
meli inqt. licet submoue turbā. & da uia
dno. ad pden du mancipiu. Cu hec intonuisse
plenus ire. multitudo ipsa se sua sponte dimo-
uit. desertaq; pda in uirte puella stabat. Tu
uerquina ubi nihil usqua uirtu uidit. queso
inqt. appi pmi ignosce patrio dolori siqd inde-
mitus in te su inuectus. deinde sinas hic corā uir-
gine nutritice pētari qd hoc rei sit. ut si falso pa-
ter dictus si equo ore hinc animo disceda. Data
uenia. se ducat filia ac nutritice. ppe cloacine
tabernas. quib; ne nouis e nom. atq; ibi ablanio
cultro arcepto. hoc te uno quo possu ait. modo
filia in libertate uindico. Petus deinde puelle
transfigit. respectansq; ad tribunal. te inquit
appi tuūq; caput sanguine hoc sacro. Clamo-
re adta atrox facin orro. exortus appi cōphen-
di uerquina iubet. Ille fetto quacuq; ibat.
uia facere. donec multitudine etia psequen-
tiu tuente ad portā preterit. icilius numito-
rusq; ex sanguine corpus sublatu ostentant
pplō. scelus appi puelle infelicē formā. neces-
sitate patris deplorant. Sequentes clamitant
matrone. eā ne libertox procreandox. cōditione
ea pudittice pma esse. Ceteraq; itali te
muliebris dolor quo e mestior. imbecillo atq;

mo eo miserabilia querebant subiect. *Uix* maxi
me icili uar tota tribunitie potestis ac puoca
tionis ad pplim erepte publicaruq; indignatio
nū erat. Conctat multitudo parū atrocitate
sceleris parti spē p occasionē repetende liberta
tis. Appius nē uocari iciliū nē retractante arri
pi. postremo cū locus a deundi apparitoribus
n̄ daret. ipse cū agmine patriciarū uenū p
turbā uadens. in uincula duci iubet. Iā circa
iciliū n̄ solū multitudo. s; duces q; multitudo
nū erant. L. ualeri & m. horati q; repulso licto
re si uise ageret. uindicare se apuato iciliū
aiebant. si uī afferre conaret. ibi q; se haud
impares fore. Hinc atrox rixa orit. Ualerū
horatiūq; licitor x. uiri inuadit. franguntur
a multitudo fasces. in cōtionē appi ascendit.
secuntq; oratius ualerusq;. Los conscio audit.
x. uito obstrept. Iā p imperio ualeri discede
re apuato lictores iubebat. cū fractis animis
appius uite metuens. in domū se. p pinqū
foro in scus aduersarius capite obuoluto recepit.
sp. oppius ut auxilio college eet. in forū exalte
ta parte irrupit. uidet imperiū uī uictū.
Agitat deinde cōsilus. atq; ex omī parte assenti
endo multis auctorib; trepidauerat. Senatū
postremo uocari iussit. ea res qd magne parti pa
triū displicere acta. x. uirū. uidebant. spē p sena
tū finiende po testatis ei multitudo ce
pit. sed aut se nat. nec plebē irritandā cen
sunt. & multo magis puidendū. ne qd uerigi
ni aduent in exercitu motus faceret. Itaq;
missi iuniores patriū in castra que tū imonte
uelicio erant. nuntiant. x. uirū. ut omī ope
abseditione milites cōtineant. Vbi uerginius
maiorē quā reliquerat in urbe motū exiuit.
nā p̄t quā qd agmine ppe quadringentorū
hominū ueniens. q; ab urbe indignitate rei
accensi. comites ei se dedebant. cōspect e strictū
etiā telū tenens. respulsq; ipse ex uore tota
in se castra cūertit. & toge multifaria i cas
tris in se. maioris aliquanto quā erat specie

urbane multitudinis fecerant. Querentib; qd rei esse.
frens dū uocē non misit. Tandē ut iā extepti
datione conturcentiū turba cōstitit. ac silen
tū fuit. ordine cuncta ut gesta erant. exposuit.
Supinas deinde tendens man. cōmiltiones appel
lans orabat. ne qd scelus appu claudū esse sibi at
tribueret. neu se ut parricidā liberū auersa
rent. sibi uita filie sue cariorē fuisse. si libere
ac pudice uiuere licitū fuisset. cū uelud seruā
ad stuprū rapi uideret. morte amitti me
lius ratū quā cōtumelia liberos. misericōdia se ispecie
crudelitatis lapsū. nec supstite filie futurū fuisse
nisi spē uisciscende. mortis ei in auxilio cōmili
tonū habuisset. illis q; filias. sorores. cōiugesq; esse.
nec cū filia sua libinē appu claudū extinctā esse.
s; quo impunitior sit. eo effrenatiorē fore. aliena
calamitate documtum datū illis cauende similis in u
rie. qd ad se attineat. uxore sibi fato erepta. filiā.
qua n̄ ultra pudica uictura fuerit. miserā. s; honel
ta morte occubuisse. n̄ esse iā appu libini locū in do
mo sua. ab alia uiolentia eius. eodē se animo. suum
corp; uindicturū. q; uindicauerit filie. ceti. sibi ac
liberis suis cōsulerent. Hec uerginio uociferanti.
succlamabat multitudo. nec illi dolori. nec sue li
betrati se defuturos. & in mixtu turbe militū togati
cū eadē illa querendo docendoq; quanto uisa quā au
dita indigniora potuerunt uidi. simul p ligatam
iā rē nuntiano rōme esse. insecutosq; q; iciliū ppe
intemptū in exiliū abisse dicerent. ppulerit. ut ad
arma cōclamaret. uellerentq; signa. & romā pfecte
rent. Hec uiri simul his que uidebant. hisq; que acta
rome audierant. p turbati alius in aliā parte castrū
ad sedandos mot; discurrent. & leuē agentib; respon
sū n̄ reddit. imperiū siq; inhiberet & uiros & arma
tos se cō responderet. Eunt agmine ad urbē. & auen
tinū insidunt. ut q; occurreret. plebē ad repe
tendā libertatē creandosq; tribunos plebis ad hor
tantes. alia uar nulla uiolentia audita ē. Senatū
sp. oppius habet. nihil placē aspere agi. q; ppe ab
ipsis datū locū seditionis eē. Mutant ttes legati
cōsulares sp. tarpeius. c. uilius. qui querebant

Vergini
att.

Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel

senatus uerbis cui iussu castra deseruissent aut
quod sibi uellent qui armati auenti nū obse
dissent belloque auerso ab hostibus patria sua cepis
sent. Non defuit quod responderet. de erat quod daret res
ponsū. nullo dum certo duce nec satis audentibus sin
gulis in iudicio se offerre. id modo a multitudine e
clamatū ē ut L. ualeriū & M. horatiū ad se mitte
rent hisse daturus responsū. Dimissis autem monet
milites uergerius. in te nō maxima paulo ante tpe
pidatū ē quā sine capite multitudo fuerit. re
sponsūque quāquā nō inuitatē fortuito tam magis
cōsensu quā cōmuni cōsilio eē placere. x. creati qui
sūme rerū p̄sērent. militariq; honore tribunos mi
litū appellare. Cū ad eū ipsū p̄mū is honos deferre
tur. melioribus meis uisq; rebas reseruate inquit ista
de me iudicia. nec in filia inuita honore illū uocan
dū eē patit. nec in turbata re. p̄. eos uile est p̄ce
nob. q̄ p̄cimi in iudicio sunt. Siq; usus mei est. nihilo
minus ex p̄uato capiet. Ita x. numero tribunos. multa
res carent. Neq; in stabulis quicquid exercitus. Ibi q̄q;
auctore illicio. numitorioq; secessio. x. uiris facta est
non minore motu animo. siccedis memoria re
nouata. quā que noua fama de uirgine adeo foede
ad libidine petita acciderat. L. uis nō audiunt tri
bunos militū in auentino creatos & comitiorū mili
tariū p̄rogatiua urbana comitia isde t̄. plebs
creandis sequebant. perit rerū populariū immi
nentisq; & potestate. & ipse p̄usquā iret ad urbē pari
potestate eundē numerū absens creandū curat.
porta collina urbē intrauere subsignis mediaq; ur
be agmine in auentiniū p̄gunt. Ibi cōiuncti alteri
exercitui. x. tribunos militū negotiū dederunt
ut ex suo numero duos crearent. qui sūme rerū
p̄sērent. m. oppiū. sextū milui creant. Patres sollici
ti de sūma rerū p̄eent cū senatū cotidie eēt. uirgus
sepius terunt tēpus. quā cōsilius. Siccedis x. uiris
& appiana libido & dedecora militie obiciebant.
Placebat ualeriū horatiūq; ire in auentiniū. Illi ne
gabant se alit̄ tutos quā si x. uiri deponerent in
signia magistratū ei quo anno iā ante abissent.
x. uiri querentesse in ordinē cogi nō antequā pla

tas legibus quarū causa creati eēt. deposituros im
perū se aiebant. P. m. diuiliū q̄ t̄. pl. fuerat. cer
tior facta plebs cōtentionibus assiduis. nihil transi
gi. in sacri montē ex auentino transit affirman
tē. c. diuilio nō p̄usquā deseru urbē uideant. cu
rā inanimos patrū descensurā. ammonituri
sacri montē constantie plebis. scaturisq; sine resti
tuta potestate redigi in cōcordiā res nequeant. Iu
nomitana cui tū figulensi nom̄ fuit. p̄fecti castra
in monte sacro locauerunt. modestiā patrū suorum ni
hil uiolando imitari. secuta exercitū plebis nullo
qui petatē ire posset retractante. Prosecunt̄ cū uis
liberisq; cūmā se relinquere. in ea urbe in qua
nec pudicia nec libertas scā eēt. miserabili rogi
tantes. Cū uasta romē omnia in sueta solitudo fecis
set. in foro p̄t̄ paucos seniores. nemo eēt. uocatis
utiq; in senatū patrū deseruū apparuisse. forū.
pluresq; iā quā oratiū ac ualeriū uociferaban
tur. Quid expectabitis p̄e si x. uiri sine p̄t̄nate
nō faciunt. ruere ac deflagrare omnia passuri estis.
Hoc enim istud imperū. c. x. uiri q̄damplexi tene
tis. tectis ac parietibus uis dicturi estis. nō pudet
licetq; uirū maiore p̄pe numerū in foro cōspici
quā rogatox alioxq; q̄d si hostes ad urbē uenias
facturi estis. quid si plebs in ex ubi parū se cessione
moueat armata ueniat. occasu ne urbis uultis
finire imperū. atq; aut plebs nō e habenda
aut habendis t̄. pl. Hostis tuis caruerim
patriens magistratibus quam illi plebes. Ho
uā incepta q; eā potestate eripere patrū n̄is.
ne nē dulcedine semel capti fuerant desiderū
cū p̄sertū nec nos tēperem imperiū q̄ min̄ illi
auxilii egeant. Cū ex hec omi parte iactarent
uicti consensu. x. uiri futuros se quando ita ui
deat in potestate patrū affirmant. L. m. simul
orant ac monent ut ipsi ab inuidia auentur.
nec suo sanguine ad supplicia patrū plebē assue
faciant. Tū ualeriū oratiūq; missi ad plebē c
ditionibus q̄b̄ uideret̄ reuocandā cōponendāq;
res. x. uiris q̄q; ab ira & impetu multitudinis
p̄cauere iubent. Profecti gaudio uigenti ple

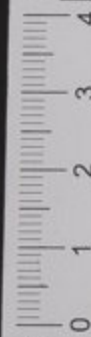
bis incassum accipiunt quippe liberatores haud dubie
& motus initio & exitu rei. Ob haec his aduocanti-
bus gratia acta. Iulius pro multitudine uerba facit.
Idem cum de conditionibus ageret querentibus legatisque
postulata plebs esset composito iam ante aduentum
legatorum. C. Iulio ea postulauit ut appareret iniquita-
te rerum plusquam in armis reperta. Potestate
enim tribunitiam pro uocationemque repetebant que ante
X. uiros creatos auxilia plebis fuerant & necum frau-
di esset cessasse multos aut plebem ad repetendam seces-
sionem libertatem. Sex uiros modo suppliui. atque
postulatum fuit. Sed quippe eos equum censebant. uiros
que igni crematuros minabant. Legati ad ea que
essent fuerunt. adeo equa postulastis. ut ultro uobis de-
ferenda fuerint. libertati enim ea praesidia petitis. nisi
licentiae ad in pugnandos alios. ut uere magis ig-
noscentium quam indulgentium est quippe quod crudelitatis
odio in crudelitatem ruitis. & prius pene quam ipsi li-
beris sitis dominari iam in aduersarios uultis. Huius
quam ne quiescit curas nostra supplicis aut patriam
in plebem romanam aut plebis in patres. Scito uobis
magis quam gladio opus est. Satis superque humilis est qui
iure equo incunite uiuit nec inferendo in ui-
riam nec patiendo. etiam si quando metuendos uos
probituri estis. cum recuperatis magistratibus legibusque
uobis. iudicia penes uos erunt. decapite nullo for-
tunisque. tunc ut queque causa erit statuatis. Hunc
liber- tatem repeti satis est. facerent ut uel-
lent. **P**romittentibus cunctis. mox redituros
se lega- ti rebus perfectis affirmant. Perfecti
cum man- data plebis patribus exposuissent.
alix uiros. quandoquidem propter spes ipsorum supplicii
sui nulla mentio fieret. haud quicquam abnuere.
Appius triuic ingenio & inuidia praecipua odium
in se aliorum suo in eos metiens odio. haud ignaro
inquit imminet fortuna. uideo donec arma ad-
uersarius tradantur differri aduersus nos certam.
dandus inuidie est sanguis. Nihil ne ego quidem
moror. quo minus X. uiratum abeam. factum se. ut
X. uirum se primo quaque tempore magistratu abdicarent.
quod furus pontifex maximus tribunos plebis cre-

44.
aret & necum fraudi esse secessio multis. tri- plebsque
his. se perfectis dimisso senatu X. uiri pdeunt ietio
ne abdicantque se magistratu ingenti hominum
leticia nuntiant. hec plebi legatos quod quod in urbe
hominum superat. psequitur. Hinc multitudinem leta
alia turba ex castris occurrit. egrotulanti liber-
tatem concordiamque ciuitati restituta. legati pro uotione
quod bonum faustum felixque. sit uobis reique. p. redite
in patriam ad penates. cinget. liberosque uros. S. q
hic modestia fuistis ubi nullius ager in tot rerum
usu necessario tante multitudinum est inolit. ea mo-
destiam ferre in urbe. In auentinum ite unde perfecti
estis. ubi felici loco ubi prima in iura inchoastis liber-
tatis ure tribunos plebi creabitur. Presto erit. pon-
tifer maximus qui comitia habeat. Ingeus assensus
alacritasque cuncta adprobantium fuit. Conuertuntur
inde signa perfectique. romam certant cum obuius gau-
dio. armati per urbem silentio in auentinum pueni-
unt. Ibi ex templo pontificis maximo comitia ha-
bente. tri- pt. creantur. Omnium primum aulum uer-
num. inde. I. iculum. & p. numitorum a uinculum
uer- gnu auctoris secessionis. Tu. e. sicinnum pgenie
ei quod primum. tri- pt. creatum in sacro monte pro diti
memorie est in diuiliu quod tribunatum insignie ante
X. uiros creatos gesserat. nec in X. uitalibus certamini-
bus plebi defuerat. spe deinde magis quam meritis
electum. titium. m. popilius. e. apronius. appius. mil-
lius. g. opius. Tribunatum inuito. lucius iculus ex te-
plo plebem rogauit. & plebs seuit necum fraudi esset
secessio ab X. uiris facta. cessit de consulibus creandis cum
pro uocatione marcus duilius rogatione protulit.
Et omnia in patris flamini cilio plebis acta que
ne circa flamini appellat. Et in regem deinde
consules creati. L. ualeri. m. horatius. quod ex templo magis-
tratum acceperunt. quorum consulat proplaris sine ulla patriam
iniuria. nec sine offensione fuit. quod quod enim liberta-
ti plebis cauere. id suis decedere opibus credebant.
Omnium primum cum ueluti in cetero uerso iure esset te-
nerent ne patres plebis scitis. lege centuriatis co-
mitibus tulere. ut quod tributum plebis iussit proplm
teneret. Qua lege tribunicus rogationibus telu

acerrimū datū ē. alia deinde cōsularē legē de puo-
catione unicū p̄sidium libertatis. x. iurati potesta-
te eū sū. Non resistunt modo. s. etiā in posterū mu-
nū. sanciendo nouā legē neq̄s ullū magistra-
tū sine puocatione crearet. q̄ creasset eū ius fasq̄
ēēt occidi. ne ue ea cedēs capitalis noxie haberet.
& cū plebem hinc puocatione hinc tribunitio
auxilio satis firmasset. ipsis quoq; tribunis ut
sacro sei uiderent. cui rei prope iā memoria aboleuerat
relatis quibusdā ceremonis ex magno int̄ uallo reno-
uarunt. & eū religione inuolatos costū lege etiā fece-
runt. sanciendo. ut q̄t̄ p̄t̄ edilib' iudicib' x. iuris.
noeuisset ei caput ioui sacrū esse. familia adede-
ceretis liberi libereq; uenū ueret. Hac iuris legē int̄
p̄tes negant quēquā sacro sem esse. s. eū q̄ deq; cui
quā noeuisset. id sacrū sancit. itaq; aedile p̄ten-
di duciq; a maiorib' magistratib'. q̄d̄ a si n̄ uere fiat.
noceri enī ei. cui hac lege n̄ liceat. tam argum-
tū esse n̄ haberi p̄ sacro scā edile. tribunos uete-
res iure uitando plebis. cū p̄mū eā potestate cre-
auit sacro scōs ēē. fuere qui int̄ p̄arent. eadem
hac horatia lege cōsulis quoq; & p̄torib' q̄a eisdē au-
spicis quib' cōsules crearent. cautū esse iudicē enī
cōsulem appellari. Que refellit int̄p̄tatio q̄d̄ his
tēporib' n̄ dū cōsule iudicē s. p̄torē appellari mos
fuerit. He cōsules leges fuere institutū etiā ab
his dē cōsulis. ut s. c. in edē ceteris adediles plebis
differēt. que ante arbitrio cōsulis supprimebas
uiciabant. q. m. diuilius. deinde t̄t̄ p̄t̄ plebem
rogauit. plebesq; sciuit. q̄ plebē sine trib' reliq̄ssa.
quiq; magistrat' sine puocatione creassent q̄
capite puniret. Hec omnia ut inuitis ita n̄ aduer-
santib' patricis transacta. q̄a n̄ dū inquēquā
unū seuebat. Lata deinde potestate tribunitia
& plebis libertate. tū tribuni aggredi singu-
los tutū maturūq; iā rati. accusatorē p̄mum
ueruginū & appium reū diligunt. cū diē appio
ueruginus dixisset. & appius stipat' patricis ui-
uenibus in forū descendisse. redintegata ex
tēplo cōmib' memoria. fedissime potestatis. cū
ipsū satellitesq; ei iudissent. Tū uerugin'. oratio

in q̄t̄ rebus dubus inuenta ē. Itaq; ego neq; de-
cusando apud uos cū tēpus tēp̄. a. cui crude-
litate uosmet ipsi armis uindicastis. nec istū ad
cetera scelera impudentiā in defendendo se
ad dicere patiat. Omniū igit̄ ō t̄ applaudi q;
impune nefarieq; p̄biennū alia sup̄ alia es au-
sus. grām facio. unius tantū criminis nisi
iudicē dices tē ab libertate inseruitutē cōtra
legis uindicias n̄ dedisse in uincula deduci
iubebo. Hec in tribunitio auxilio appius. nec
in iudicio ppli ullā sp̄e habebat. at tam & tri-
bunos appellauit. & nullo morante ar̄ptus au-
atore puoco in q̄t̄. Audita uox una uideri liberta-
tis ex eo missa ore q̄ uindictie nup̄ ab libertate
dicte erant. silentiū fecit. & dū p̄seq̄s. deos tan-
dē esse. & non negligere humana stemunt. &
sup̄bie crudelitatiq; & si setas n̄ leues tam uenire
penas. puocare q̄ puocationē sustulisset. & im-
plorare p̄sidium ppli. qui omnia iura ppli obtulisset.
rapit. in uincula egeritē iure libertatis q̄ libe-
rū corpus inseruitutē addidisset. ipsius appi int̄
cōtiones murmur. fidē p̄. t̄. implorantis uox au-
diebat. maiorū merita int̄ p̄. domi multaq;
cōmemorabat. suū infelix cōtra plebē romanā
studū cōequandariū legū causa cū maxima
offensione patrū cōsulatu abisset. suas leges q̄b'
manentib' lator earū in uincula ducatur. cete-
rū sua p̄p̄a bona malaq; cū cause dicitur. dicitur
de data facultas sit. tū se experitū in p̄
sentia se cōmuni iure ciuitatis ei uem
romani. die dicta postulare ut di. ceteri
ceat ut iudiciū p̄t̄. experiri. n̄ ita se in uindictā
ptimuisse ut nihil in equitate & misericordia ciuū
suoꝝ sp̄e habeat. Q̄d̄ si in dicta causa in uincula
ducatur. iterū se tribunos plebei appellare & mo-
nere ne inuentē q̄s oderunt. Q̄d̄ si tribuni eodē
foedere obligatos se fateantur. tollende appellati-
onis causa inquā cōspirasse. x. uiros criminati sunt
aut se puocare ad pplm implorare leges de puo-
uatione & cōsules & tribunitias eo ipso anno
latas. quē enī puocaturū. si hoc in dēpnato ē

Gray Scale

Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel

dicta causa n̄ liceat. cui plebeio & humili p̄sidi
um in legibus fore si appio claudio n̄ sit. se docu
mento futurū utrū nouis legibus dominatio
an libertas firmata sit. & appellatio puocatioq;
ei aduersus iniuriā magistratū ostentata
tantū manib' litteris anuete data sit. Contra
ea uetiginus unū appiū claudiū & legū exp
tē & ciuilib' & humani foederis eē aiebat. respi
cerent tribunal homines castellū omiū scele
rū. ubi x. uir ille ppetuus bonis. ego sanguini
cuius infestus. uirgals securesq; omib' minitans
deorū hominūq; cēptor. carnificib' n̄ lictorib'
stipat'. iā ab rapinis & cedib' ammo ad libidine
uerso uirginē ingenuā in oculis. p̄t. uelut bel
lo captā acoplexū patris abreptā ministro cu
biculi sui clienti dono dederit. ubi crudeli de
creto nefandisq; uindictis dextrā patris in filia
armauerit. ubi tollentes corpus semi anime
uirginis. sponsū auūq; in carcere duci iusserit
stupro int̄pellato magis quā cede motus. & illi
carcere edificatū eē qd̄ domiciliū plebis roma
ne uocare sit solitus. deinde ut ille iterū ac se
pius puocet. sic se iterū ac sepius iudicē illi fer
re ut uindictas ab libertate in seruitutē debe
rit. si ad iudicē n̄ eat. p̄dāpnato in uincla duci
iubere ut haud quoquā improbante. sic mag
no motu animorū cū tanta uiri supplicio sua
& plebi iā nimia libertas uideret. In carcere
ē cinctus. Tribun' ei diē produxit. Int̄ hec ab
latinis & hernicis legati gratulatū de cōcordia
patrū ac plebis romā uenerunt. donūq; obeā
ioui optimo maximoq; coronā aureā in capi
tolū tulere parui ponderis. p̄t res haud op
pulente erant. colebantq; religiones pie ma
gis quā manifeste his dē auctorib' cognitū ē
equos uolsosq; sūma uī bellū apparare. Ita
q; partiri prouincias cōsules iussi. horatio sa
bini. ualerio eq̄ uenere. cū ad ea bella dilectū
edixissent. fauore plebis n̄ iuniores m̄ s; eme
ritus etiā stipendius pars magna uoluntariorū
ad nomina danda p̄sto fuerit. loq; n̄ copia

45.
modos. etiā multū ueteranis admixtis firmiter
exercitus fuit. Prinsquā urbe egeredent. leges x.
iurales quib' tabulis duodeci ē nom. in es incisās
in publico p̄posuerunt. Sunt q̄ uisū tribunorū
ediles functos eo ministerio scribant. c. claudius
qui posus. x. uirorū. scelestā & ante om̄s fr̄s filii
supbie infestus regullū antiquā impatam se cēu
lerat. is magno iā natu cū ad pericula ei dep̄
canda redisset. cui uita fugerat sordidat' cū
gentilib' clientib'q; in foro. p̄rensabat singulos.
orabatq; ne claudie genti eā iniustā maculā
uellent. ut carcere & uinculis uiderent digni
uerū honoratissime imaginis futurū ad poste
ros legū latorē cōditoreq; romanū uiris iacere
unctū int̄ fures nocturnos ac latrones. auer
terent ab ira parūp. ad cognitionē cogitatio
nēq; animos. & potius unū tot claudius dep̄
cantib' cōdonarent. quā p̄t unius odiū mul
torū p̄ces asp̄narent. se q̄q; id generi ac nomini
dare. nec cū eo in grām redisse. cui aduersē for
tune uelut succursū in uirtute libertate recu
perandā esse elem̄tia cōcordiā ordinū stabili
posse. lrant q̄s moueret sua magis pietate quā
ei p̄ quo agebat causa. S; uetiginus sui potius ut
misererent orabat filieq; nec gentis claudie reg
nū implebē sorte s; necessariorū. uetiginie triū
tribunorū p̄ces audirent. q̄ ad auxiliū plebis cōtū
ipsi plebis fide atq; auxiliū implorarent. Luctio
res he lacrimis uidebant. Itaq; spe incisa. p̄s quā
p̄dicta dies ad eēt appius mortē sibi cōseuit.
Subinde arreptus. a p̄ nuntio s̄p. oppius
p̄xim' in uindictē qd̄ in urbe fuerat. cū iniuste
uindictē a collega dicerent. plus tam facta i
iuria oppio quā n̄ phibita in uindictē fecit. Testis
productus. q̄ vii. & xx. enumeratis stipendius
octies extra ordinē donatus. donaq; ea gerens
in conspectu ppli scissa ueste t̄gū lacertū uir
gis ostendit. nihilū dep̄cans. quinsi quā suā
noxā reus dicere posset. p̄uat' iterū in se seui
ret. Oppius quoq; ductus in uincla ē & an
te iuditiū diē finē ibi uite fecit. Bona oppii

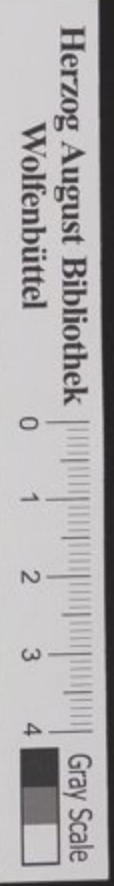
claudusq; tribuni publica uere Colledge eorum
exili causa solū uerter. Bona publicitas & or
claudius assertor ueriginie die dicta dāpnat.
Ipsō remittente ueriginio ultimā penā dimis
sus. tabur exulatu abint. Manesq; ueriginie
mortuae quā uiue felitiores p̄tot domos adpe
tendas penas uagari. nullo relicto fonte tandē
q̄euet. Ingens metus incesserat patres. uultq; iā
inde tribunoz. etant. q̄. r. uirōz. fuerant. Cū. o.
diulius. t̄. i. p̄. i. inhibito salubrit̄ in nimie potes
tatis. & libertatis inq̄t n̄re & penarū ex inimicis
satis ē. Itaq; h̄c anno nec diē dici cuiquā. nec
in uincula duci quē quā sū passurus. Hā neq; urā
peccata repeti iā oblitescata placet. cū & noua ex
piata sint. x. uirōz. supplicis. & nihil admissū iri.
q̄d uī tribunitiā desiderat. spondet p̄petua c̄sulū
amboz. in libertate urā tuenda cura. Ea p̄mū mo
deratio tribuni metū patrib̄ dempsit. cadēq; au
xt̄ c̄sulū in uindictā q̄d a deo toti plebis fuissent.
ut patrib̄ saluus libertatisq; p̄rior plebeio ma
gistratu quā patricio cura fuisset. & ante inimicos
societas penarū suarū cepisset. quā obuiā ituros
licentie eorū c̄sules apparet. multiq; etant. q̄ mol
lius c̄sulū dicerent. q̄d legū ab his Laturū patres
auctores fuissent. Neq; erat dubiū quin turbato
rei. p̄. statu. tēpori succubuisent. Consules urbanis
rebus cōpositis. fundatoq; plebis statu. in puincias
diuisi abire. Valerius adūsus c̄uinctos iā in algi
do exercitus equoz. uolscoz. uq; sustinuit c̄silio
bellū. Q̄d si ex tēplo rē fortune cōmisisset. haud
scio antiq̄ tū animi ab x. uirōz. infelicit̄. auspi
cus. romanis hostib̄q; etant magno det̄m̄to cer
tam statutu fuerit. Castris mille passuū ab hoste
positis. copias cōtinebant. Hostes mediū int̄ bina
castra spatū acie instructa cōplebant. puocan
tibusq; ad plū responsū romanū nemo reddebat.
Tandē fatigati stando ac neq̄ quā expectando cer
tamen equi uolscaq; p̄ quā c̄cessū p̄pe modū de
uictoria credebant. pars in hernicos pars in lati
nos p̄datū abeunt. Relinquit̄ magis castris p̄sidi
um. quā satis uirū ad certam. Q̄d ubi c̄sul sen

sit reddidit inlatū antea t̄pore instructaq;
acie ultro hostē lacescit. ubi illi c̄scientia q̄d
abesse uirū det̄facta uere pugna. Creuit ex
tēplo romanis animi. & puictis habebant pa
uentes int̄ta uallū. Cū p̄totū diē stetit i
tentū ad certam nocti cessere. & romanū q̄dē
pleni spei corpora curabant. haud quāq; pari
hostes animo nuntios passim t̄p̄p̄idi ad reuocan
dos p̄datores dimittunt. Recurrūt ex primis
locis. ulteriores n̄ inuenta. Ubi illuxit egredit̄
castris romanū. uallū inuasurus. ni copia pugne
fieret. Et p̄ quā multa diē erat. neq; mouebat̄
q̄c quā ab hoste iubet signa inferri c̄sul. motaq;
acie. in dignatio equos & uolscos incessit. fūcto
res exercitus uallū potius quā uirtus & arma te
gerent. Igitur & ipsi efflagitātū abducib̄ signū
pugne acceperet. Iā q; pars egressa portis erat. de
incepsq; alii seruabant ordinē. in suū q̄sq; locū
descendentes. Cū c̄sul romanū. p̄ us quā totis uirib̄
fulta c̄staret hostiū acies intulit signa adortusq;
nec dū om̄s eductos. nec qui etant satis explicatis
ordinib̄ prope fluctuantē turbā t̄p̄p̄idantū
huc atq; illuc circū spectantūq; se ac suos. ad ob
turbatis mentib̄ clamore atq; impetu inuadit.
Retulere p̄mo pedē hostis. Deinde cū animos col
legissent & undiq; duces inētis necessari essent
in creparent restituit̄ pugna. Consul ex altera par
te romanos meminisse iubebat illo die p̄mū li
beros. plibera urbe romana pugnare sibi met̄ ip
sis uicturos n̄ ut. x. uirōz. uictores p̄mū essent.
n̄ appio ducere geri. s; c̄sule ualerio ab libera
torib̄ p̄. orto. liberatore ipso. ostenderent p̄o
ribus plius p̄duces n̄ p̄ milites stetit̄ ne uince
rent. Turpe ēē c̄tra ciues plus animi habuisse
quā contra hostes. & domi quā foris seruitu
tē magis timuisse. Unā ueriginā fuisse cui
pudicie in pace periculū c̄ēt. unū appiū ci
uē periculose libidinis. at si fortuna bellū
inclinet omnū libertis ab tot milib̄ hostiū
periculū fore. nolle ominari. que nec uippe
t̄ nec mars pat̄ passuri sint. his auspiciis con

dite urbi accidere auentini sacriq; montis ad
 monebat. ut ubi libertas eet parca paucis an
 te mensib; eo imperiū inlibatū referrent. osten
 derentq; eandē indolē militib; romanis. p; ex ac
 tos. x uirōs ēē que ante ceteros fuerit. nec equa
 tis legib; immunitā uirtutē p; ee. Hec ubi i
 ter signa peditiū ut honore atq; p;statis. Pmo
 cūp; su pedes mouit hostē pulsū. uos i missis
 equis erigite ecāpo. H; sustinebu; impetū &
 nē cunctant; magis quā resistunt. Concrant
 eqs. p;mittuntq; in hostē pedestri iā turbatiū
 pugna. & p;ruptis ordinib; elati ad nouissimā
 aciem. pars libero spacio circū uecti iā fugā
 undiq; capessentes plerosq; acastis euerunt.
 p; ēqtantesq; absterrent peditiū acies. cōsul
 ipse uisq; omīs belli fert; incastis. captisq; cū
 ingenti cede maiore p;da potit. Hui; pugne
 fama plata n; in urbe m; s; in sabinos ad alterū
 exercitiū in urbe leticia modo celebrata ē. Incas
 tris animos militū ad emulandū decus ascendit
 lā horatius eos ex incurisionib; sufficiens plusq;
 lenius experundo assuescebat sibi potius si
 dere. quā meminisse ignominie. x uirōz. duc
 tu accepte paruaq; certamina in sumā toti;
 p;fecerant spei. nec cessabant sabini feroces
 abire p;ore anno bene gesta lacessere atq; insta
 re. rognantes. qd; latrocinii m; p;curantes pau
 ci recurrentesq; tererent tēpus. & in multa
 p;lia paruaq; carperent sumā unius belli. q;
 nilico crederent acie inclinandāq; semel
 fortune rē darent. Ad id qd; sua sponte satis
 collectū animoz erat indignitate etiā roma
 ni accendebant. iā alterū exercitiū uictorē
 in urbe rediturū. sibi uitro p;tumelias hos
 tē insultare. quando aut; sese tū n; sunt pares
 hostib; fore. Vbi hec firmere multē incastis
 cons; sensit. cōtione aduocata. quē admodū i
 quit in alqido res gesta sit arbitror uos mili
 tes audisse. quale liberi ppli exercitiū decuit
 esse. talis fuit. cōsul to college uirtute militū
 uictoria parca ē. Qd; ad me attinet. id cōsili

anmiq; habiturus sū qd; uos m; effeceritis. & t;rah; bel
 lū salubrit; & mature p;fici potest. Sitrahendū est.
 ego ut in dies spes uirtusq; uis; crescat eadē quā in
 stitū disciplina efficiā. Si iam satis animi ē. decet m;
 q; placet. agidū clamorē quale in acie sublatū r; estis.
 tollite hic indice uoluntatis uirtutisq; uis;. Post
 quā ingenti alacritate clamor ē sublat;. qd; bene
 uertat gesturū se illis morē. posteroq; die iacem
 deducturū. affirmat. reliquū diei apparendis ar
 mis cōsuptū. postero die simul ut instrui romanā
 acie sabini uidete. & ipsi iā pridē audi certami
 nis p;cedunt. P;reliū fuit. quale int; fidentes sibi
 met; ambo exercitū. Veterēs p;petueq; alterū glē.
 alterū nup; noua uictoria elatū cōsilio etiā sabi
 ni uires aduuerē. Hā cū equassent aciem duo.
 extra ordinē militie. q; in sinistrū cornu roma
 noz in ipso certamine in p;ssionē facerent tenu
 ere. Que ubi illatis extransuerso signis degreuant
 p;pe arcū uentū cornu equites duarū legionū aefert.
 exequis desiliunt cedentib; q; iā suis puolant in p;miū.
 simulq; & hosti se opponunt. & equato p;miū pericu
 lo. demde pudore animos peditiū accendunt. Hete
 cundie erat equitē suo alienoq; Marte pugnare. pe
 ditē nec ad pedes qd; digresso equiti parē esse. vadunt
 q; in plū absua parte omisū. & locū ex quo cesserant
 repetunt. monitoq; n; restituta modo pugna. s; in
 clinat; etiā sabinis cornu. eques int; ordines peditiū
 tectus se adeq; recipit. transuolat inde in parte
 alterā suis uictorie nuntius. simul & in hostes iā
 pauidos. q; p;pe fuso sue partis ualidiorē cornu. im
 petū facit. Non alioz eo p;lio uirtus magis enituit.
 Consul puidere omia. laudare fortis. increpare sic
 ubi segnior; pugna esse. Castigari fortū statū ui
 roz opera edebant. tantūq; hos pudor qntū alios
 laudes excitabant. Redintegrato clamore. undiq;
 omīs comisi hostē auertunt. Hec demde roma
 neti potuit. Sabini fusi
 agros. castis hosti ad p;da
 nt. Ibi n; socoz sic malgi
 suas romanus pplationib;
 do res sed suas romanus pplationib;
 agroz amissas recepit. Gemina uictoria duob;

consul na uis susti
 passi pet
 relinquin
 do res sed

bisariam plus parca. maligne senat' in unū die
supplicationes cōsulū nomine decreuit. Ipsi in
iussu. & altero die frequens ut. supplicatūq; est.
& hec uaga pplarisq; supplicatio. studis prope
celebratior fuit. Consil' ex cōposito eodē biduo ad
urbē accessere. senatūq; in martū cāpū euocauit.
Ubi cū de reb' absēgestis agerent. questi pmo
res patrū senatū int' multes debita opera t'oris
causa haberi. Itaq; inde consil' ne criminationi lo
cus esset. in p'fata flamina ubi nō edes apollinis ē
iā tū apollināse appellabant. auocauere senatū.
Ubi cū ingenti cōsensu patrū negaret' t'riūphus. L.
icilius t'ri. pl. tulit ad pplm de t'riūpho. cōsulū mul
tis. dissuasū prodeuntib' maxime. c. claudio uoca
fetante. de patrū nō de hostib' cōsules t'riūphare
uelle g'ramq; p'p' uato merito in tributū nō p' uirtu
te honorē peti. Nūquā ante de t'riūpho p' pplm
adū. semp estimationē arbitriūq; ei' honoris
penes senatū fuisse. ne reges q'dē maiestātē sūmi
ordinis immuissē. ne ita omnia tribuni potes
tatis sue impleant. ut nullū publicū cōsulū sine
rent esse. Ita demū liberā ciuitatē fore. ita equa
tas leges. si sua quisq; iura ordo. suā maiestātē te
neat. In eandē sententiā multa & acceperis seni
orib' patrū cū essent dicta. omīs t'rib' eā rogationē
acceperunt. Tū p'mū sine auctoritate senat' ppli
iussu t'riūphatū ē. Hec t'riūphata uictoria t'ribu
noq; plebisq; p'pe in haud salubre luxuria uertit.
Conspiratione int' tribunos facta. ut idē t'ribu
ni reficerent. & quo sua minus cupiditas emine
ret. cōsulis quoq; cōtinuarent magistratū. cō
sensū patrū causabant. q'd p'ctumeliā cōsulū
iura plebis labe factassent. q'd futurū nō dū firma
tis legibus si nouos tribunos p'fationes suas cōsu
les adorti essent. Non enī semp ualeros horati
osq; cōsules fore. qui liber tati plebis suas
opes p'ferrent. forte qua dā utili ad
tempus ut comitus pre esse potes
simū. o. diuilio forte eue nit. uito
prudenti. & ex cōtinuati one magis
tratus inuidiā imminētē cernenti. Qui cū

erueterib' tribunis negaret se ullus rationē
habitū. pugnantq; collegē ut liberat' t'rib'
in suffragiū mitteret. aut concederet. s'ortem
comitia. collegis habitū. eleger' potius comi
tia quā ex uoluntate patrū. in cōta cōtentione
diuilius cōsules ad sub sella accitos cū int'rogas
set. q'd de comitis cōsularib' in animo haberent.
respondissentq; se nouos cōsules creaturos. aucto
res pplaris sententiē. haud pplares nactus. i
contione cū his p'cessit. Ubi cū cōsules p' ducti
ad pplm int'rogatiq; si eos pplis roman' memor
libertatis p' illos recepte domi. memor multae
rerūq; gestarū cōsules iterū faceret. q'd nā sal
turi essent. nihil sententiē sue mutassent. con
laudatis cōsulis q'd p'seuerarent. ad ultimū dis
similes. x. uirōz esse. comitia habuit. & q'ng;
tribunis plebi creatis. cū p'studiis apte petenti
ū nouē tribunos. alii candidati t'rib' nō exple
rent cōsulū dimisit. Hec deinde comitia. causa
habuit. Satis factū legi agebat. que numero
nusquā p'finito tribunis modo ut relinque
rent sanciret. & ab his qui creati essent. coapta
ri collegas iuberet. Rectabatq; rogationis car
men. in quo si tribunos plebei. x. rogabo. si qui
uos min' hodie. x. tribunos plebis fecerint. his
tū uti q's sibi collegas coaptassent. ut illi legiti
mi eadē lege tribuni plebei sint. ut illi quos
hodie tribunos plebei feceritis. Diuilius cū ad
ultimū p'seuerasset. ne grando. xv. tribunos ple
bei rē p' habere posse uicta collegarū cupidi
tate partē patrū plebiq; acceptis. magistratu
abuit. Noui tribuni plebis incoaptandis colle
gis patrū uoluntatē fouer' t. duos etiā patri
cios cōsularesq; sp. tarpeū. & a. ether. nūi coap
tauere. Consules creati sp. herminius. t. uergini
celi montan'. nihil magnopere ad patrū aut
plebis causā inclinati. oculū domi a foris habu
ere. L. trebonius t'ri. pl. infestus patrū q'd se ab
his incoaptandis tribunis fraude captū p'di
tūq; a collegis aiebat. rogationē tulit. ut
qui plebē romanā tribunos plebi rogaret.

is usq; rogaret dū x. tribunos plebei faceret
insectandisq; patrib' inde aspero etiā indictū est
cognom. tribumatiū gessit. Inde m. geganus ma
er m. & c. iulius cōsules facti. cōtiones tribunorū ad
uersus nobiliū iuuentutē oratissine inspectione
potestatis ei' conseruata maiestate patrū sedauere
plebē decreto ad bellū uolscoꝝ & equoꝝ dilectu
sustinendorē abseditionib' cōtinuere urbano q̄
q; ocio foris omnia tranquilla esse affirmantes.
p discordias ciuiles etnos tollete animos. cura
paes cōcordie q̄q; intestine causa fuit. si; atq;
semp ordo grauis alterius modestie erit. qui
elocenti plebi abiuniorib' patrū iniurie fieri
coepte ubi tribuni auxilio humiliorib' cōt.
in p̄mis patrū pderat. deinde ne ipsi q̄dē inui
olati erant. hūq; postremis m̄sib' cū & p̄orti
ones potentiorū iniuria fieret. & ius potesta
tis om̄s aliquanto posteriore anni parte lan
guidior ferme cōt. iāq; plebs ita in tribuna
tu ponere aliq̄d sper. si similes icilio tribunos
haberet. nomina tantū se biennio habuis
se. seniores contra patrū. ut nimis feroces suos
credere iuuenes. ita malle. si modus exceden
dus esse. si usquā aduersariis sup esse animos.
adeo moderantia tuende libertatis. dū equa
ri uelle simulando. ita semines metuendos
ultro se efficiunt & iniuriā a nobis repulsi
tāquā aut facere aut pati necesse sit. inungi
mus alus. Titus quintius capitolin' quartū
& agrippa furius cōs inde facti. nec seditionē
domi nec foris bellū acceperunt. S; immine
bat utriūq; iā n̄ ultra discordia ciuū re
p̄mi poterat. & tribunis & plebe incitata i
patres. cū dies alicui nobiliū dicta nouisse
p̄ certaminib' cōtiones turbaret. ad quartū
p̄mū strepitū uelut signo accepto arma
cepere equi ac uolsco. Simul q̄d psuasit
his duces cupidi p̄darū biennio ante dilec
tū indictū haberi n̄ potuisse abnuente iā
plebe imperiū. coaduersus se n̄ cōmissos
exercitus dissolui licentia militandi. more

41.
nec p̄comuni iā patria romā esse q̄c q̄d uariū simul
tatiūq; cū ex t̄nis fuerit in ipsos uerū. occisatos lupos
intestina rabie opp̄m̄di occasione esse. Coniunctis
exercitib' latinū p̄mū agrū p̄populatis. Deinde
p̄quā ibi nemo uindex occurtebat. tū ū erultan
tibus belli auctorib' ad menia ipsa romē p̄plabun
di regione portes qui line accessere. uastationē
agrorū p̄cūmelū urbi ostentantes. Unde p̄quā
multi p̄dā p̄se agentes. recto ad cor inone agmine
iere. quintius cōsul ad cōtione p̄plm uocauit. Ibi
in hanc sententiā locutū accipio. Et si m̄ nulli
nox cōsul quiritēs sū. tam cū pudore sūmo i
comitionē usā p̄cessi. Hoc uos scire. hoc posteris
memorie traditū iri. eq̄s & uolscoꝝ uir heru
cis modo pares. tito quintio quartū cōsule ad
menia urbis romē impune armatos uenisse.
Hanc ego ignominia quāquā iā diu na ui
uit. is status rerū ē. ut nihil boni diuinet
anim'. Hinc potissimū imminere anno si scissē.
ut exilio & morte si alia fuga honoris n̄ cōt
uissē. Ergo si uiri arma illa habuissent.
que in portis fuere nr̄is. capi roma me cōsu
le potuit. satis honoꝝ. satis supq; uite erat. mo
ri cōsule tāū oportuit. quē tandē ignauiissi
mi hostiū cōtēpserē. Hos cōs̄ annuos q̄rtēs si
culpa in nobis ē. auferre imperiū indignis.
& si id patrū ē. insup penas expectte. Si in uob'
nemo deoꝝ. nec hominū sit qui usā puniat
peccata quiritēs. uos met tantū eoꝝ penite
at. n̄ illi usā ignauiā cōtēpserē. nec sue
uirtuti cōsist. q̄ppe totiens fusi fugatiq; castri
exiti. agro multati. subiugū missi. & se uos
nouere. Discordia ordinū ē. uenenu hui' ur
bis. patrū ac plebis certamina. dū nec nobi
imperū. nec uobis libertatis ē. modus. dum
tedet uos patricioꝝ. hos plebeiorū magistra
tū. sustulere illi animos. p̄deū fidē q̄d
uobis uultis. t̄r plebs cōcupiscit. cōcordie cau
sa ēcessimus. Bexē uiros desiderastis creati
passi sum'. & utiq; uos p̄tessū ē. coegimus
abire magistratu. manente in eosdē puatos

Oratio cōsul'
ad populū.

ira uita. mori atq; exulare nobilissimos uiros ho-
neratissimosq; passi sum. Tā plebs extare nētū
uoluitis et castis. Consules facere uirū partium.
& si patrib' uidebat' iniquū. patriū quoq; ma-
gistratū plebi donū fieri iudim' auxiliū tribuni-
tū puocationē ad pplm. scita plebs inuincta pa-
tribus sub titulo equandarū legū. nra ira op-
pressa tulim' & ferim'. Qui finis erit discordiarū.
& quando cōmunē hanc esse patriā licebit.
Uicti nos equiore animo quiescam'. quā uos uel-
tores. Satis neē nobis uos metuendos. Adūsus nos
auenturū caput. adūsus nos sacer occupat' mons.
Es quiliās quidē ab hoste ppe captas & scandentē in
aggerē uolsū hostē nemo submouit. in nos uiri
in nos armati estis. agite dū ubi hic curia circū
sederitis. & forū infectū feceritis. & carcerē im-
pleueritis principib' isdē istis ferocib' animis e-
gredimini. extra portā d' quilinā. aut sine hoc
quidē audetis. ex muris uisite agros uos. ferro
igniq; uastatos. p'dā abiq; fumare incensa passi-
tecta. At enī cōmunis res p' hec loco ē peiore. A-
get uirū. urbs obsidet. belli glā penes hostis ē.
Quid tandē puate resurē q' statū. lā uniuersiq;
eragris sua dāpna nuntiabunt. Qdē tandē
domi. unde ea expleatis. Tribuni uobis amissa
reddent ac restituent. Vocis uet' borū q; qn-
tū uoletis ingerent. & et iminū in principes.
& legū aliarū sup alias. & c'tionū. S; ex illis c-
tionib' nūquā urām q'squā re fortuna do-
mū auctior redit. & q's retulit aliqd' ad cui-
gē ac liberos p't' odia. offensiones simultates
publicas p'uatishq; aq' bus sep' n' urā uirtute in-
nocentia q; s; auxilio alieno tuta sitis. At her-
cule cū stipendia nobis c'sulib' n' tribunis du-
cibus & in castris n' in foro faciebatis. & in acie
nr'm clamorē hostes n' in c'tione patres roma-
ni horrebant. p'dā par'ta agro ex hoste capto.
pleni fortunarū g'leg; simul publice simul
p'uateq; triumphantes domū ad penates
rediebatis. Hē onerati uis' fortunis hostē
abire sinitis. Hē rete affixi c'tionib' & i foro

uente. Sequit' uos necessitas militandi quā
fugatis. Graue erat in eqs & uolscos p'ficisci
ante portas ē bellū. Sunde n' repellit' tā inta-
mentia erit. & arcē & capitolū scandet. & indo-
mos urās uos p'sequet'. Biennio ante senatus
dilectū haberi & educi exercitū in algidū
iussit. Sedem' desides domi. mulierū p'te-
rit' atē nantes p'senti pace leti. nec cet' nen-
tes. exotio illo breui multiplex bellū reditu-
rū. His ego g'ratiora dictu alia esse scio. si me
uera p'g'ratū loqui. & si meū ingenuū n' mo-
neret. necessitas cogit. Velle equidē uobis pla-
cere quiritēs. s; multo malo uos saluos esse.
qualicūq; erga me animo futurū estis. Hatu-
ra hoc ita cōparatū ē. ut q' apud multitudine
sua causa loquit'. g'ratior' costit cui' mens
nihil p'ter publicū cōmodū uidet. nisi forte
assensatores publicos plebicolās istos. quos
nec in armis nec in otio ēē sinunt. urā uos cau-
sa incitare & stimulare putatis c'itati. aut ho-
nori aut questui illis estis. & q' in cōcordia or-
dinū nullos se usquā ēē uident. male rei se-
quā nullius. turbarū ac seditionū duces esse
uolunt. Quarū rerū si uos tediū tandē cape-
re potest. & patrū urōsq; antiq's mores uultis
p'his nouis. sumere nulla supplicia recuso. nisi
paucis dieb' hos pplatores agros. nrōz fusos
fugatosq; castis erueret. & a portis nr'is men-
busq; ad illos urbes. hunc belli t'rosē q' nunc
uos attoniti estis transtulero. Raro alias tri-
buni pplaris oratio acceptior plebi quā tunc
seuerissimi c'sulis fuit. Inuent' que in c'ales
met' d' c'ta d' tationē militie. telū accerimū
aduersus patres habere solita erat. arma cē
bellū spectabat. & agrestū fuga. spoliataq; i-
agris & uulnerati. sediosa hisq; subiciebat
oculis nuntiantes. totā urbē nra impleuere.
In senatū ubi uentū ē. ibi u' inquitū omīs
uersi ut in unū uindictē maiestatis romane
intueri. & primores patrū dignā dicere c'ti-
onē imperio c'sulari dignā. tot' c'sulatibus

ante actis digna vita omni plena honore sepe
gesto. sepius metitor alios consilium aut proditione
nē dignitatis patriū plebi adulatorum aut accep-
tuendo vita ordinis asperiores domando
multitudine fecissent. tūc quattuor oratio
nē memorē maiestatis patriū eorum dieq; homi-
nū & temporū in primis habuisse. Orare eū col-
legāq; ut capesseret se p̄ orare tribunos.
ut uno animo eū cōsulib; bellū ab urbe ac
moenib; pulsari uellent plebēq; obedientē
in re tā trepida patriū p̄berent appellare
tribunos. cōmunē patriā. auxiliūq; eorū im-
plorare uastatis agris urbe p̄pe oppugnata.
Consensu omniū dilectū decernit habetq;. Cō-
sules in cōtione p̄nuntiasse tempus nō esse cau-
sas cognoscendi. Omnes iuniores postero die p̄ma
luce in cāpo martio adessent. cognoscendis cau-
sis eorū q̄ nomina nō dedissent. bello p̄fecto se-
daturus tempus p̄desertore futurū cui nō p̄bas-
sent causā. omnes uenire affuit postero die.
cōortes sibi q̄q; centuriones legat. Bini se-
natores singulis cohortib; p̄positi. Hec omnia
adeo mature p̄fecta accepim; ut signa eo
ipso die a questorib; c̄retario p̄pta delataq;
in cāpū. quarta diei hora mota ex cāpo sint.
exercitusq; nouis paucis cohortib; ueterū mi-
litū uoluntate sequentib; manserit ad deci-
mū lapidē. Insequens dies hostē in cōspectū
dedit. castraq; ad cōbionē castris s̄ cōiuncta.
Tertio die cū ira romanos. illos eū tociens re-
bellassent cōscientia culpe ac desperatione irri-
taret. mora dimicandi nulla ē facta. In c̄retu
romano cū duo cōsules essent potestate
pari q̄ saluberrimū in administratione
magnarū rerū ē sūma imperii c̄cedente agrip-
pa penes collegā erat. & p̄latus ille faciliatū
summittentē se comit̄ respondit. cōmuni-
cando cōsilia laudesq; & equando in parē sibi.
In acie quattuor dextrū cornū. agrippa si-
nistrū tenuit. Sp̄. postumio albo legato dat̄
media acies tuenda. Legatū alterū. p̄ sulpi-

43.
cum equitib; p̄ficiunt. Pedites ad dextro cornū egregie
pugnauere. haud segnit̄ resistentib; uolsas. L. sulpi-
cius p̄ media hostiū aciem cū cōtatu prurp̄t.
Vnde eū eade reueri posset ad suos p̄squam hostis
turbatos ordines r̄ficeret. t̄ga impugnare hosti-
um satius insū ē morit̄q; tempus in aduersam
incurfando aciem ancipiti t̄ore dissipasset hos-
tes. in suo p̄po eū p̄lio eq̄tes uolsas & equos. exceptū
aliquā diu tenuissent. Ibi uero sulpius negare
cunctandi temp̄ esse. curcū uentos int̄clusosq; absuis
uociferans. nequestrē p̄liū coniri omni uī p̄ficeret.
nec fugare equitē int̄dū satis esse c̄ficeret. eq̄s
uirosq; neq̄s reueheret̄ inde ad p̄liū aut inte-
graret pugniā. nō posse illos resistere q̄b; sibi con-
ferta peditū acies cessisset. Haud surdis aurib;
dita. in p̄sione una totū equitātū fudere. magna
uī exequis p̄cipitanere. Ipsos equosq; spiculis c̄fode-
re. Is finis pugne equestris fuit. Tunc adorti pe-
ditū acie nunci ad cōsules rei geste mittunt. ubi
iā inclinabat̄ hostiū acies. Nunciū deinde &
uincensib; romanis animos auxit. & referentes
gradū p̄culit̄ eq̄s. In media p̄mū acie uinci cep-
ti qua p̄missus equitat̄ turbauerat ordinē.
sinistrū deinde cornū ab quinto c̄s p̄elli cep-
tū. in dextro plurimū laboris fuit. Ibi agrip-
pa etate uirib;q; ferax. cū omni parte pugne me-
lius se geri quā apud se uideret. accepta signa
absignasset ipse inferre. quedā iacere etia in
c̄sertos hostes cepit. Cui ignominie metu c̄cta-
ti milites. inuasere hostē. Ita equata ex omni
parte uictoria ē. Nuntius tū a quinto uenit
uictorē iā se immisere hostiū castris. nolle
irrupere antequā sciat debellatū. & in sinistro
cornū esse. si iā fudisset hostes. c̄ferret ad sig-
na. ut simul omnis exercit̄ p̄da potiret. Vic-
tor agrippa cū mutua gratulatione ad uic-
torē collegā castraq; hostiū uenit. Ibi paucis
defendentib; morit̄q; fuis. sine c̄tamine
inmunitiones irrupunt. p̄daq; in genti cō-
potē exercitū suis etia rebus recuperatisq;
p̄platione agrorū amisse erant. reducunt

Triumphū nec ipsos postulasse nec delatū his
absenatu accipio. nec traditū causa spretū aut
non speratū honoris. Ego quantū intanto int
uallo teporū conitio. cū ualerio atq; horatio.
cōsulib; q; p̄t uolsos & cōs sabini & etiā belli p̄fec
ti glām pepererant. negatū absenatu triūph;
ēēt. uerecundie fuit p̄ parte dimidia rerū cōsu
lib; petere triūphū. ne etiā si impetrassent
magis hominū ratio quā meritoq; habita
uideat. Victoria honesta ex hostib; partā
turpe domi desinib; sociorū iudiciū ppli
deformauit. Aricini atq; ardeates de am
biguo agro cū sepe bello certassent. multis
in uicē eladib; fessi. p̄ r. iudicē cepere. Cū
ad causā orandā uenissent. cōsilio ppli ama
gistratib; dato magna cōtentione actū. Lā
q; ednis testib; cū trib; uocari & pplm̄ inire
suffragiū oportet. cōsurge publus scapi
us de plebe magno natū. & licet inq̄t cōsules
de re p̄ dicere errare ego pplm̄ in hac causā
n̄ patiar. Cū ut uanū cū negarent cōsules au
diendū esse uociferantēq; p̄ di publicā causā
submoueri iussissent. tribunos appellat.
Tribuni ut sepe sepe regunt amultitudine
magis quā regunt dedere cupide audiendi
plebi. ut q; uellet scaptius diceret. Ibi in fit.
annū se tēcū & octogesimū agere. & in eo agro
de quo agit militasse. n̄ inuenē uicesima
iā stipendia merentē. cū ad coriolos sit bella
tū. eo se esse uetustate oblitteratā. ceterū
sue memorie infixā afferre agrū de quo
ambigt finū coriolanorū fuisse captisq;
coriolis uite belli publicū p̄ r. factū. mirari
se. quonā more ardeates. ariciniq; cui agrus
nūquā usurpauerint in columi coriolanare.
cū se applō romano quē p̄ dno iudicē fecerint
int̄ cepturos sperent. Sibi exiguū uite tēpus
sup esse. n̄ potuisse se tam inducere ianūmū
quinque agrū miles p̄ parte uirili manu ce
pisset. cū senex quoq; uoce qua una posset iun
dicaret. Magnopere se suadere pplō ne iūriti

pudore suā ipse causā dāpnaret. Consules
cū scaptiū n̄ silentio modo; cū ad sensu etiā
audiri anī aduertissent. deos hominesq; tes
tantes flagitiū ingens fieri. p̄tū p̄ more
arcessunt. cū his circūire tribunos. orare
nepessimū faciū peiore exēplo admittetes
iudices in suā rēlite uertendo. cū p̄serti etiā
si fasset curā emolumentū sui iudicē ee nequa
quā tantū agro int̄ capiendo adquirent.
quantū amittat alienandis in uirta sociorū
animus. nā fame q̄dē ac fidei dāpna ma
iora ee quā q; estimari possent. hoc lega
tos. referre domū. hoc uulgari. hoc soci
os audire. hoc hostes. quo cū dolore hos.
quo cū gaudio illos. scaptiōm hoc cōtionali
seni ad signaturos putarent finitimos
pplōs darū hac fore imagine scaptiū. ee
pplm̄. r. quadruplatoris & int̄ ceptoris
litis aliene p̄sonā laturū. Quē hoc p̄uate
rei iudicē fecisse ut sibi cōtro uerfiosā ad
iudicaret se scaptiū ipsū id quide & si p̄
mortui sit iā pudoris. n̄ facturū. Hec cōsul
hec patres uociferant. s; plus cupiditas. &
auctor cupiditatis scaptius uocare ualet.
Trib; iudicauerit agrū publicū ppli roma
ni ee nec abnuitur ita fuisse. si ad iudices
alios itū foret. nē haud sane q̄cquā bono
causē leuat dedecus iudicū. idq; n̄ arici
nis ardeatib; q; quā patrib; romanis foedus
acerbi usq; usū. Reliqui anni q̄tū abur
bant morib; & ab extēnis mansit.

In exitu libera ui.
os secuti or. gemitūs. & p̄ curatus
cōsules. fuit ann; domi fortisq; iustus.
Hā anni principio & de conubio pa
trū & plebis. c. canuleius t̄ p̄l rogationē
p̄mulgauit. qua cōtaminari sanguinē suū
patres cōfundiq; iura gentiū rebant. &
ritio p̄mo sensu in lata attribuit in alte
rū ex plebe cōsulē liceret fieri. eo p̄cessit
deinde ut rogationē nouē tribuni p̄

mulgarent. ut populo potestas esset. seu de pa-
tribus uellet consules facienda. Id uero si fieret
non uolgaris modo cum infimis. sed prorsus aufertur
a primoribus ad plebem summum imperium credebant.
Leti ergo audire patres ardeatium populum ob inui-
riam agrum abiudicatum descisse. et uerentes de
populorum extrema agrum romanum. et uolscos
equosque comotos ob communiam uerrugine
stremere. Ad deum infelix bellum ignominiose
paci prefererant. His itaque in manus etiam accep-
tis. ut in stupidum tot bellorum conticesse ad-
iones tribuntur. dilectum haberi bellum arma-
que insuma apparari iubent. si quo intenti
possit quam tanto quintio consilium apparatum sit.
Tunc canuleius pauca in senatu nociferatus
nequaquam titando consules auertere plebem acu-
ta nouarum legum. nunquam esse unum dilectum ha-
bituros. ante quam eaque promulgata ab se collegis
que essent. plebes scire uisset. et ceterum ad actionem aduo-
cauit. Eodem tempore. et consilium senatum in tribunum.
et tribunum populum in consilium incitabat. Regabatur
esset. iam uicta ferri posse furores tribunos. uen-
tum iam ad finem esse. domi plus belli ceterum quam
foris. Id adeo non plebem quam patrum. neque tribunos
magis quam consulum culpa accidere. cui rei primum
sit incunata. ea maximus semper audire cresce-
re sic pace bonos. sic bello fieri. maximum rome
primum seditionum esse. id est singulis uniuersisque
sephonoris fuisse. reminiscerentur quam maiestatem
senatus ipsi a patribus accepissent. quam liberis tra-
dituri essent. ut quemadmodum plebs gloriari
posset. auctiore amplioreque esse finem quam non fieri. nec
futurum. donec quam felices seditiones tam hono-
rati seditionum auctores essent. Quas quantas
que res. et canuleium aggressum. collusionem gen-
tium. perturbacionem auspitiarum. publicorum. puato-
rumque. afferre. nequod sincerum. nequod incantamina-
ti sit. ut discrimine omni sublato. nec se quis
quam. nec suos nouerit. quam enim aliam uim conu-
bia promiscua habere. nisi ut feratium prope ri-
tu uulgentur cubitum plebem patrumque. ut que

49.
natus sit ignoret cui sanguinis quoque factus sit.
dimidius patrum sit. dimidius plebem. ne secum
quidem ipse ceteros patrum id uideri. quod omnia diui-
na humanaque. turbentur. iam ad consulatum uulgi-
tatores accingunt. et primo ut aliter consul ex plebe
fieret. id modo sermonibus temptasse non rogari. ut
seu ex patribus seu ex plebe uelit populus esset.
et ceteros. haud dubie ex plebe sedatio deci-
mum quemque. canuleiosque iuliosque. esset fore. ne id
iuppiter optimi maximi sineceret regie. maiesta-
tis imperium eo recidete. et se milies mortu-
ros potius quam ut tantum dedecoris admitti
patiantur. certum habere. maioresqueque. si diui-
nassent ceterum omnia. non inuictum in se ple-
bem. sed asperiores alia ex alius iniquiora postu-
lando. cum prima impetrasset futura. primo quam
libet dimicationem subituros fuisse. potius quam
eas leges sibi imponi paterent. quia dum excessum
sit detribunus ceterum concessum esse finem non fieri
posse in eadem ciuitate. triplum et patres esse aut
hunc ordinem aut illum magistratum tollendum
esse. potiusque seruo quam nunquam obuia eundem.
audacie temeritatisque. illi. ne ut impune pri-
mo discordias ferentes ceterum finitima bel-
la. deinde aduersus ea que ceterum arma-
ri ciuitatem defendique. prohibeant. et cum hoste
tantum accesserint. exercitus ceterum aduersus
hostes non patiantur. Sed audeat canuleius in se-
natum. proloquere nisi suas leges tamquam uictoris
patres accipi sinant dilectum haberi. prohibitu-
rum. quod esse aliud quam minari se. patrum patrum
oppugnari atque. capi passurum. quod eam uoce ani-
morum non plebi rome. sed uolsos et equos et uerentibus
allaturam. Nonne canuleio duce se speraturus
capitolium atque. arces scandere posse. si patribus
trium. cum uirtute ac maiestate adempta. animos etiam
eripuerint. esset. paratos esse. duces pro aduersus
scelus cuiusquam quam aduersus hostium arma. Cum
maxime hec in senatu. agerent canuleius
plegibus suis et aduersus esset ita disseuit.
Quanto perire uos qui patres ceterum patres.

Canules
ita disse
uit.

quā indignos ducerent. quā secū urbe intra
eadē mensa inueneris sepe eadē ante uideor
am a ducetisse. nē tam maxime qd̄ adeo atto
ces in has rogationes nās coortis. q̄b̄ qd̄ aliud
quā ammonem cives nos ex. esse. & sine eadē
opes habere. eandē tam patā incolere. altera
conubiū petim. qd̄ finitimus ex. nūsq; d. ar. so
let. nos qd̄ ciuitatē que plusquā conubiū
ē. hostib; etiā uictis. dedim. altera nihil non
ferim. s; id qd̄ ppli ē. repetim. atq; usurpam.
ut q̄b̄ uelit. p̄. r. honores mandet. Qd̄ tandē
ē. cur. celū ac. itas. misceant. cur. in me impet
modo pene in senatu sit. fact. negent. se ma
nib; tēperatos. uolatuosq; denuntient
sacro. scām. potestate. si p̄. r. liberū. suffragiū
dat. ut q̄b̄ uelit. cōsulatū. mandet. & n̄. peidit
spes. plebeio. q̄q; si. digi. sūmo. honore. erit. ap. scen
di. sūmo. honore. stare. urbs. hec. n̄. poterit. de
imperio. actū. ē. inde. hoc. ualet. plebeius. ne. c
sul. fiat. tāquā. ser. uū. aut. liber. uū. aliq̄s. cōsu
le. futurū. dicat. & qd̄. sentit. in. quanto. cōp
tu. uiuatis. lucis. uobis. hui; parte. si. liceat. adi
mant. qd̄. sp. natis. qd̄. uocē. mittit. qd̄. formas
hominū. habetis. indignat. Qui. etiā. is. displa
cet. nefas. aiunt. eē. cōsulē. plebeū. fieri. Obsecro
uos. si. n̄. ad. fastos. n̄. ad. cōntarios. pontificū. admit
tim. ne. ea. qd̄. scim. que. om̄s. peregrini. etiam
sciunt. consules. in. locū. regū. successisse. nec. aut
uiris. aut. maiestatis. q̄. quā. habere. qd̄. n̄. in. te
gib;. ante. fuerit. en. in. quā. creditis. fando. au
ditū. eē. numā. pōpiliū. n̄. modo. n̄. patriū.
s; ne. euiē. qd̄. romanū. ex. sabino. agro. an. ev
ppli. iussu. patrib; rome. regnasse. t. deinde. tar
quinū. n̄. m̄. romane. s; netalice. qd̄. gentis. de
marathi. chor. utti. filiū. in. colonia. ab. tarq
uius. unus. liberis. an. regi. factū. ser. uū. tull
ū. p̄. hunc. captiua. cornicula. natū. patre. nul
lo. matre. serua. ingenio. uirtute. regnū. te
nuisse. qd̄. enī. dicto. tacio. sabino. dicā. que
ipse. romulus. patens. urbis. in. societate. acce
pit. Ergo. dū. nullū. fastidit. gen. in. quo. eni

teret. uir. erent. imperiū. romanū. Penne
at. nē. uos. plebei. cōsulis. cū. maiores. n̄. ad. hie
nas. reges. n̄. fastidierunt. & ne. regib; qd̄. ex
actis. clausa. urbs. fuerit. peregrine. uirtuti.
claudia. certe. gente. p̄. reges. exactos. ex. sabinis
n̄. in. ciuitate. modo. accepim. s; etiā. in. patria
& numerū. ex. peregrino. Ne. patiens. dem
de. consul. fiat. cuius. romanus. si. sit. ex. plebe. p̄. ci
sa. cōsulatus. spes. erit. in. r̄. tandē. n̄. credimus
fieri. posse. uti. fortis. ac. strenuus. pace. belloq;
bonus. ex. plebe. sit. nume. t. tarq̄. ser. uo
tullio. similis. an. si. sit. qd̄. ad. gubernacu
la. rei. publice. accedere. cū. patiem. potiusq;
x. uiris. teter. timis. mortaliū. q̄. tū. om̄s. ex
patrib; erant. quasi. optimis. regū. nouis. ho
minib; similes. cōsules. sum. habituri. at. enī
nemo. p̄. reges. exactos. de. plebe. cōsul. fuit. Qd̄
postea. nulla. ne. res. noua. institui. debet. &
qd̄. n̄. dū. ē. factū. multa. enī. n̄. dū. s. facta. in. no
uo. p̄. plo. ea. ne. si. utilia. qd̄. s. fieri. oportet.
pontifices. augures. romulo. regnante. nulli
erant. ab. numa. pōpilio. creatis. Censur. in
ciuitate. & descriptio. centuriarū. classūq;
n̄. erat. ab. ser. uo. tullio. ē. facta. Consules. nū
quā. fuerit. regib; exactis. creatis. Dictatoris
nec. imperiū. nec. nom. fuerat. apud. patres.
ē. cepit. Tribuni. plebi. ediles. questores.
nulli. erant. institutū. ē. ut. fierent. x. uiros
legib; scribendis. intra. x. hos. annos. & crea
uim. & ex. p̄. sustulim. Quis. dubitat. quin
in. cō. nū. urbe. cō. dita. in. immisū. crescente.
noua. impetra. sacerdotia. iura. gentiū. ho
minūq; instituant. Hoc. ipsū. nec. conubiū
patrib; cū. plebe. eēt. n̄. x. uiri. tulerit. p. uas
his. annis. pessimo. ex. p̄. cū. sūma. in. uirtu
plebis. An. esse. ulla. maior. aut. insignior
cō. tam. eha. potest. quā. parte. ciuitatis. uelut
cō. taminatā. indignā. conubio. haberi. qd̄
ē. aliud. quā. ex. uirū. intra. eadē. mensa. qua
relegationē. pati. ne. ad. finitib; ne. p̄. p̄. in
quittatib; in. miscam. caueant. ne. societate.

50.
Sanguis qd hoc si polluit nobilitate ista uitam.
quin pleriq; oriundi ex albanis & sabinis n̄ ge-
nere nec sanguine s; p̄co optatione in patres
habentis. aut ab regib; lecti aut p̄ reges exactos
iussu ppli. sincerā seruate puatis cōsiliis n̄ po-
teratis. nec ducendo ex plebe neq; utas filias
sororesq; nubere sinendo epatris. nemo ple-
beus patre uirgini adferret patriciorū
ista libido ē nemo in uitū pactione nuptia-
lem quē quā facere coegisset. Verū enī uero
legē id phiberi. & conubiū tolli partū a pleb;
id demū et ueliosū plebi ē cur n̄ ceteris. ne sit
conubiū diuitib; & pauperib; qd puatis cōsili-
orū ubiq; semp fuit. ut in quā cuiq; femine
ē uenisset domū nuberet. ex qua pactus ēēt
uir domo in matrimoniu duceret. id uos sub
legis sup̄bissime uincula coniectis. qua diri-
matis societate ciuile. duasq; una ciuitate
faciatis. Cur n̄ sanctis. ne uicin patricio sit
plebeus. nec eodē inuere eat. ne in foro eo-
dē cōsistat. qd enī in re ē aliud si plebeia pa-
tricus duxerit. si patricia plebeus. qd in
ris tandē mutat. Hęc patres secunt liberi.
nec qd nos ex conubio urō petam; qd quā ē.
p̄ter quā ut hominū ut ciuū numerosim;
nec uos nisi in cōtumelia ignominiaq; n̄ tam
certare uimat. qd cōtendatis qd quā ē. Demq;
uitū tandē p̄. an ur̄m sumū impetū ē.
regib; exactis utrū uobis dominatio an omi-
b; equalibet pars parca ē. oportet licere p̄. si
uelit iubere legē. an ut queq; rogatio pmul-
gata erit. uos dilectū p̄ pena decertantis. &
simul ego tribunū uocare. trib; insustia quū
cepero. tu statū cōsul sacramento iuniorē ad-
ges. & in casta educes. & minaberis plebi.
minaberis tribuno. Qd si n̄ quantū iste mi-
ne adūsus pleb; cōsensū ualēt. bis iā expti
essetis. scilicet qd uobis cōsultū uolebatis. cer-
tamine abstinuistis. An idō n̄ ē dimicatu
qd; pars firmitior. eadē modestior fuit.
ne n̄ erit certam; q̄ntes. animos ur̄os illi

temptabunt semp. uires n̄ experient. Itaq; qd bella
ista seu falsa seu uera s̄c̄ss parata uobis plebes ē
si conubis redditis unā hanc ciuitate tandē fa-
citis. si coalescere si iungi miscetiq; uobis puatis
necessitudinib; possunt. si spēs si aditus ad honores
uitis strenuis & fortib; dat. si in cōfortio si in socie-
tate rei p̄. ēē. si qd eque libertatis ē. in uicē annuis
magistratib; parere atq; imperitare lice. Si hec
impediet aliq; serue sermonib; & multiplicata
fama bella. nemo ē nom; daturus. nemo arma
capturus. nemo dimicaturus. p̄ sup̄bis dominus.
cū qd nec in re p̄. honoz. nec in puata conubis
societas ē. cū in cōtione & cōsules p̄cessissent. & resp.
appetuis orationib; in altatione ueritasset. ut
roganti tribuno cur plebeū cōsule fieri n̄
liceret. ut fortasse uere sic parū uilitū in p̄sens
certam; respondit qd nemo plebeus auspicia
haberet. idōq; uros conubiū dixerunt. ne
in certā ple auspicia turbarent. Plebes ad id mari-
me indignatione qd auspiciari tāquā in insi-
dis immortalib; negarent posse. Hęc ante finis
cōtentionū fuit. cū & tribunū acerrimū auc-
torē plebes nacta esset ipsa cū eo p̄tinatia cer-
taret. quā uicti tandē patres ut de conubio fer-
ret cōsensere. ita maxime rati cōtione de plebes
cōsulib; tribunos. aut totā deposituros. aut
p̄ bellū dilaturōs ēē cōtentaq; in certā conubio
plebe paratā dilectui fore. Cū canuleius uic-
toria de patrib; & plebis fauore ingens ēēt. ac-
censi alii tribuni ad certam; p̄rogatione sua
sumāni pugnant. & crescente in dies fama
belli. dilectū impediunt. Consules cū p̄senatū
incedentib; tribunis nihil agi posset. cōsilia
p̄ncipū domi habebant. Apparebat aut hos-
tib; aut ciuib; deuictoria cōcedendū esse.
Soli ex cōsularib; ualerius atq; horatius n̄ int-
erant cōsules. C. claudii sententia cōsules ar-
mabat in tribunos. quintiaq; emicinnatq; &
capitolini sententia. abhorrebant accede ui-
olandisq; qd sedere icto cū plebe sacrosos acce-
pissent. Hęc cōsilia eo deducta ē. res. ut tri-

binos militū cōsulari potestate p̄miscue ex patrib'
ac plebe creati sine erent. De cōsulib' creandis nihil
mutaret. eoq; cōtenti tribuni cōtenta plebs fuit.
Comitia tribunū cōsulari potestate trib' crean-
dis indicunt. Quib' indicis exēplo q̄cūq; aliq̄d
sedmo sederet aut fereret hunc quā maxime
tribunicū & p̄fensare homines. & cōsare to-
to foro candidati cepere ut patricios desperatio
p̄mo irritata plebe apiscendi honoris deinde
indignatio. si cū his gerendus eēt honoris detre-
ret. postremo coacti tam ap̄motib' petiere ne-
cessisse possessione rei p̄ uiderent. Euent' eorū
comitiarū docuit alios animos in cōtione liberta-
tis dignitatisq; alios sedm̄ deposita certamina
incorrupto iudicio eēt tribunos em̄ om̄s patri-
cios creauit p̄pls. cōtenti eo q̄d ratio habita ple-
beiorū esse. Hanc modestiā eq̄tateq; & altitu-
dine animi ubi nō in uno inueniēt. que tū
p̄pli unūsi fuit. Anno trecentesimo quā urbs
roma cōdita erat. p̄mū tribuni militū p̄cū-
libus magistratū inuenit a sempronius atinati-
n'. & atilius. & cecilius. quoz in magistratu cō-
cordia domi etiā foris pacē p̄buit. St̄ q̄ p̄p̄t
adictū equoz uolscorūq; bello & ardeatū de-
fectioni ueniens bellū. q̄a duo cōs obire tot
simul bella neq̄rent. tribunos militū tres
creatos dicant. sine m̄tione p̄mulgant legis
de cōsulib' creandis ex plebe & imperio & i sig-
nibus cōsularib' usus. nō tam p̄firmato iā ste-
tit magistrat' ei uis. q̄a tēto m̄se quā inierit
angustū decreto p̄ inde ac uicio creati. honore
abiere. q̄d c. curiatus. qui comicus ex. p̄fue-
rat. parū recte tabernaculi cepisse. Legati
ab ardea romā uenerūt. ita de iniuria queren-
tes. ut si demeret ea. in sedere atq; amicitia
mansuros restituito agro appareret. Absena-
tu responsū ē. iudiciū p̄pli rescindi absena-
tu nō posse. p̄t quā q̄d nullo nec exemplo nec
iure fieret cōcordie etiā ordinū causa. si ar-
deates sua tēpora expectare uelint. arbitri-
umq; senatui leuande iniurie sue p̄mittat

fore ut p̄ modo gaudeant se nā modera-
tos. sciantq; patrib' eque cura fuisse. ne
qua iniuria in eos oriret. ac ne orta di-
uturna eēt. Ita legati cū se rē integrā
relatos dixissent comit' dimissi. Patri-
ciū cū sine curuli magistratures. p̄ eēt
cōre. & int' regē creauere. Contentio cōs-
ne an tribuni militū crearent. in int'
regno sem̄ dies cōplures tenuit. Int' rex
ac senat' cōsulū comitia trib' p̄t. & plebs.
tribunoz militū ut habeant' tendunt.
Uicerunt patres. q̄a & plebs patricius seu
hunc seu illū delatura honore frustra
certare sapsedit. & principes plebis ea co-
mitia malebant. q̄b' nō haberet' ratio sua.
quā q̄b' ut indigni p̄terirent. Tribuni
q̄q; plebi certam sine effectu in beneficio
apud p̄motos patrib' reliquerunt. Titus q̄n-
tius barbatus int' rex. cōs. creat. L. papirius
mugilanus. L. sempnū atatinū. His cōsuli-
bus cū ardeatib' sedus renouatū ē. Idq;
monumti ē cōs eos illo anno fuisse q̄ neq;
in annalib' p̄scis neq; in libris magistratū
inueniunt'. Credo q̄d tribuni militū in-
tio anni fuerit. eo p̄ inde ac si totū annū
in imperio fuerint. sussepti his cōsulib' p̄t
missa nomina cōsulū horā licinius ma-
cer auctor ē. & in sedere ardeatino & in
linteris libris ammonet inuenta. & foris
cū tot' t̄ores a finitimis ostenti esset. &
domi oculi fuit. Hunc annū seu tribunos
modo seu tribunos susseptos cōs q̄q; habuit.
Seq̄t' annū haud dubius cōsulib' or' gegano.
macerino. iterū t. q̄ntio capitolino
q̄ntū cōsule. Idē hic annū censure inueni
fuit. rei ap̄parua origine orre. que dem-
de tanto incremento aucta ē. ut motū
disciplineq; romane p̄ncis cā regim̄
senat' eq̄tūq; centurū. decorūq; disci-
m̄ sub cōditione ei' magistrat'. publicorū
uis p̄uatozq; locoz uectigalia p̄ r.

subnitu atq; arbitrio essent. Orū autē
mittū ē rei qd̄ in pplo p multos annos in cen
so. neq; differri census poterat neq; in cōsu
lib' cū tot pploꝝ bella imminerent opere
erat id negotiū agere. Mentio illata abse
natiū ē re operosa ac minime cōsulare suo
pplo magistratu egeret. cui scribarū minis
terū custodieq; & tabularū cura. cui ar
bitriū formulę censendi subiceret. & pa
tēs quāquā re parua. tam q̄ plures pat
cū magistratū in re p̄ essent. Leti acceperē
id qd̄ euenit. futurū credo etiā fati. ut
max opes eoz q̄ p̄ essent ipsi honori. us ma
iestateq; adicerent. Et tribuni id qd̄ tē
erat magis necessariū quā speciosi minis
terū pcuratiōne inuenientes. ne imparus
q̄q; reb' in cōmode adūsarent. haud sane re
tendere. cū a p̄morib' ciuitatis sp̄et honor
eēt. papirū sem. p̄mūq; quoz de cōsulari
dubitabat. ut eo magistratu parū solidū
cōsularū explerent. censui agendo pplo suf
fragis p̄ fecit. Censores ab re appellati sunt.
Dū hec rome gerunt. legati ab ardea ue
niunt. p̄uērima societate renouatoq; se
dere recenti. auxiliū p̄pe euerse urbi im
plorantes. Et ui nāq; pace optimo cōsilio cū
p̄. f. seruata p̄ intestina arma n̄ licuit. quoz
causa atq; mittū tradit. exercamine fal
tionū ortū que suere eruntq; pluribus
pplis magis extio quā bella extna. quā
fames morbiue. queq; alia indeū itas ue
lut ultima publicoz maloz uerunt. Ut
ḡne plebei generis maxime forma notā
petere iuuenes. at̄ uirgini genere par
titorib' f̄retus. q̄ & ipsi eiusde corporis e
rant. nobilis at̄ nulla re. p̄t quā forma
capt'. Ad uiuabant eū optimatiū studia
p̄q; in domū q̄q; puelle certam partū
penetrauit. Nobilis superior iudicio ma
tris esse. que quā splendidissimus nuptus
uinq; puella uolebat. tutores in ea q̄q;

57.
re partū memores ad suū tendere. Cū res pagi
intra parietes neq̄set. uentū inuis ē. Postulatu
audito matris tutorūq; magistrat' scdm paren
tis arbitriū dant us nuptiarū. S; us poten
tior fuit. Hāq; tutores in sue partis homines
de inuitia decreti palā in foro cōnati. manu
facta uirgine ex domo matris rapiunt. Adūsus
q̄ infestior coorta opti matiū acies seq̄ accen
sū in uirga inuenē. fit plū atrox. pulsa plebs.
nihil romane plebi similis. armata. erit be. p̄fec
ta. colle quodā capto. magis optimatiū cum
ferro igniq; exursionē factū. urbe q̄q; omis
etiā exptē ante certaminis multitudinē opti
fici ad sp̄e p̄de euocata. obsidere parat. nec ul
la species cladesq; belli ab e. uelud cōtracta. cin
tate tabie duoz iuuenū. funestas nuptias ex
occasu patrie petentū. Partū partū utriq; do
mi armoz belliq; ē uisū optimates romanos
ad auxiliū urbis obsesse. plebs ad expugnan
dā secū ardea uolsos exuere. Priores uol
sci. duce equo ciuili ardea uenere. & memib'
hostiū uallū obiecerē. Ad ubi romā ē nunti
atū extēplo. o. geganius cōsul cū exercitu
p̄fectus. in milia passū ab hoste locū castris
cepit. p̄cipitiq; iā die curare corpora milites
iubet. Quarta deinde uigilia signa p̄fert.
coeptūq; opus adeo p̄petatū ē. ut sole orto
uolsi firmiore se munimto. ab romanis
circū uallatos quā a se urbe uiderent. & alia
parte cōsul muro ardee brachiū in uirgetat.
qua ex oppido sui cōmeate possent. Uolsus
imperator q̄ ad eū die n̄ cōmeatu p̄parato. si
ex p̄lacione agroꝝ rapto indie frumito aluisse
milite p̄ quā septus uallo repente in op̄ omiū
rerū erat ad cōloquiū cō euocato si soluende ob
sidionis causa uenerit roman' abducturū se
inde uolsos ait. Adūsus ea cōsul uictis cōditio
nes accipiendas esse n̄ ferendas respondit. neq;
ut uenerint ad oppugnandos socios. p̄t. suo
arbitrio ita abrituros uolsos eē. Bedi impera
torē arma ponū iubet. faterites. uictos se eē.

& imperio parere alit̄ tā abeuntib⁹ quā manen-
tib⁹ se hostē infensū uictoriā potius ex uolsis
quā pacē infidā romā relaturū Volsi exigua
spē in armis alia undiq; absisa cū tēptassent
p̄t̄ cetera adūsā loco q̄q; iniquā ad pugna cōgressi
iniquiore ad fugā cū ab omī parte cederent
ad p̄ces acertamine uersi dedito imperatore
traditisq; armis subiugū missi cū singulis ues-
timitis ignominie cladisq; pleni dimitunt̄.
et cū haud p̄cul urbe tusculo cōsedissent uetere
tusculanorū odio inermes opp̄ssi dederūt penas.
uir nuncius cedis relictis. Romanū cōs ardee tur-
bata seditione res. principib⁹ ei mot⁹ securi
p̄cussis bonisq; eorū in publicū ardeatū redac-
tis cōposuit. de p̄dāq; iniuriā iudici tanto
beneficio ppli. & ardeates credebant. senatui
sup̄ esse aliq̄d addelendū publice auaricie mo-
nimentū uidebat̄. Consul triūphans in urbē
redit. cuius duce uolsorū ante currū ducto.
p̄latisq; spoliis quib⁹ de armatū exeretū hos-
tū subiugū miserat. Quauit q̄d haud faci-
le ē quantius cōsul togatus armati glām colle-
ge. q̄a cōcordie pacisq; domesticā curā uita in-
firmis sumisq; moderando ita tenuit. ut eū
et patres senetū cōsulē & plebs satis comē cre-
diderunt. & adūsus tribunos auctoritate plu-
ra quā certamine tenuit. Quinq; cōsulat⁹
eodē tenore gesti. utaq; omīs cōsularitē acta
uerendū pene ipsū magis quā honorabile
faciebant. Co tribunos militarū nō lam-
tacio his cōsulib⁹ fuit. Consules creant. o. fabi-
ū uibulanū postumū. ebucū cornicinē
fabius & ebucū cōsules q̄ maiori glē rerū
domi forisq; gestarū succedere se cernebat.
maxime autē memorabile annū apud
finitimos. socios. hostesq; eē q̄d ardeatib⁹ in re-
p̄cipiti tanta foret cura subuentū eo in-
pensius ut delerent prorsus exanimis ho-
minū infamiā iudici. si c. fecer̄. ut quō
ciuitas ardeatū intestino tumultu re-
data ad paucos eēt colonico p̄sidii causa

adūsus uolsos scriberent. Hoc palā relaturū
in tabulas. ut plebē tribunosq; salletet iudici
rescindendi cōsiliū inritū. Consenserant autē
ut multo maiore parte ritulorū. colonorū. quā
romanorū scripta. nec ager ullus diuideret̄
nisi is q̄ intercept⁹ iudicio infami erat. nec ul-
li p̄us romano ibi quā omnib⁹ ritulis diu-
sus eēt gleba ulla agri a designaret̄. Sic ager
ad ardeates redit. Triū uiri ad coloniā
ardeā deducendā creati. agrrippa menenū.
& diuilius siculus. o. ebucū helua. q̄ p̄t̄
minime pplare ministeriū agro assign-
nando sociis quē. p̄. r̄. suū iudicasset. cū
plebē offendissent. nec p̄ morib⁹ q̄dē patrum
satis accepti. q̄d nihil gr̄e eū quā dederant
uerationes ad pplm̄ iā die dicta abtribunus
coloni ascripti remanendo in colonia quā
testē integritatis iusticieq; habebant in-
tanete. Pax domi forisq; fuit. & hoc. & in se-
quente anno. c. furio pacilio. & o. papirio
crasso cōsulib⁹ iudi. abx. uir̄ p̄ secessionē
pleb⁹ a patrib⁹. ex̄. c. uoti eo anno facti.
Causa seditionū neq̄quā a potilio quēsta.
q̄. r̄. p̄. iterū ea ipsa denuntiano facti.
neq; ut de agris diuidendis plebi referrent
cōsules ad senatū p̄uincere potuit. & cū mag-
no certamine obtinisset. ut cōsulerent̄
patres. cōsulū an tribunos. placeret comitia
haberi. cōs. creati. missi s. ludibriorū. etant
mine tribuni denuntiantis se dilectū
impediturū. cū quietis finitimis neq; bel-
lo neq; belli apparatu opus eēt. Seq̄t̄ hano-
tanquillitate rerū annū. p̄culo gegano
macerino. l. menenio lanato cōsulib⁹ mul-
tiplici clade ac periculo insignis. seditio
nib⁹ fame. regno p̄pe p̄ largitionis dulce-
dine in ceruices accepto. Vnū a fuit bel-
lū exeret nū. Quosi aggrauate res essent
uixope deorū omiū resista potuisset. Lepe-
te a fame mala. seu adūsus annū strugib⁹
fuit. seu dulcedine cōtionū & urbis de-

Serto agros cultu. nā utriūq; tradet. & pa-
tēs plebē deside. & tribuni pleb. nē fraude
nē negligentia cōsulū accusabant. Postremo
ppulere plebē haudauer. sante senatu. ut
L. Minutius p̄fect. annone crearet. felicior
in eo magistratu ad custodia libertatis fu-
turus. quā ad curacionē ministerii sui.
quā quā postremo annone q̄q; leuate haud
in meritā grām & glīm tulit. Qui cum
multis circa finitimos pplōs legationibus
tā mariq; neq; quā missis nisi qd̄ exattu-
ria haud ita multū frumētū aduectū ē
ut ullū momētū annone fecisset. reuolu-
tus ad dispensationē inopie p̄ficere. cogen-
do frumētū uendere. qd̄ usu menstruo su-
p̄ ēēt. fraudandoq; partē diurni cibi. ser-
uicia criminando inde & obiciendo ite-
ppli frumētarios acerba inquisitione ape-
rire. magis quā leuaret inopiā. multi ex
plebe spe amissa potius quā ut cruciarentē
trahendo animā captib; obuolutis se inty-
beri p̄cipitauer. tū sp̄. meli. exequstri or-
dine ut illis tēporib; p̄dues. rē uitale pessi-
mo exemplo. periose cōsilio ē aggressus. fru-
mētū nāq; exatturia priuata pecunia p̄
ostū clientūq; ministeria coempto. que
credo ipsa res ad leuandā publica cura an-
nonā impedimto fuerat. largitiones fru-
mētū facere instituit. plebēq; hoc munere
delimitā. quacūq; incederet cōspect. elatq;
sup̄ modū hominis p̄uati secū trahere
haud dubiū cōsulatū fauore ac spe despon-
dentē. Ipse ut ē humanū animū insatiabi-
lis eo qd̄ fortuna spondet. ad altiora q̄ n̄
cēssa tendere. & quō cōsulat. q̄q; eripien-
dus inuitis patrib; ēēt. de regno agitate
id unū dignū tanto apparatu cōsilioq;
& certaminū qd̄ ingens ex sudandū ēēt
p̄mū fore. lā comitia cōsularia instā-
bant. que res eū nec dū cōpositis. matu-
ris uesatis cōsiliis opp̄ssit. Consul sertū

52.
creat. t̄. quintus capitolin. minime oportuū
uir nouanti res. collega addit. ei agrippa mene-
nius cui lanato erat cognom. & L. Minutius p̄fect.
t̄. annone. seu refect. seu qd̄ id res posceret. i. incertū
creat. Nihil enī cōstat. nisi in libris linteos utroq;
anno relatiū int̄ magistrat. p̄fecti nom. Hic mi-
nutius candē rei. p̄ curacionē agens. quā meli. p̄
uati. agendā suscepit. cū in utraq; domo genus
idē hominū uersaret. rē cōptā ad senatū refert.
tela in domū meli. cōferri. cūq; cōtiones domi ha-
bere. ac n̄ dubia regni cōsilia. eē. tēp. agende. rei
n̄ dū stare. cetera tā cōuenisse. & tribunos merce-
de emptos. ad p̄dendā libertatē. & parēta du-
cibus multitudinis ministeria. eē. seruis se pene
quā ritū fuerit. ne cū incertū uanūq; auctor
ēēt. ea deferre. Que p̄ quā s̄. audita. & undiq;
p̄mores patrib; & p̄otes anni cōsules increpant.
qd̄ eas largitiones. ceterq; plebis in p̄uata domo
passi. ēēt. fieri. & nonos cōsules. qd̄ expectassent
donec. ap̄fecto annone. tanta res ad senatū deser-
ret. que cōsulē n̄ auctorē solū desideraret. s; etiā
uindictē. Tū quintus cōsules in merito inere-
pari. aut q̄ cōstrieti legib; de p̄uocatione. addis-
soluendū imperiū. latis. nequaquā tantū uirū
in magistratu. ad eā rē. patrocitate uindicandā
quantū animi haberent. opus ēē. n̄ fortū solū
uirū s; etiā libero ex solutoq; legū uindictis. itaq;
sē. dictatorē. L. Quintiū. dictū. ubi animū pa-
rē. tante potestati. eē. ad p̄bantib; cunctis. p̄mo
quintus abnuere. & qd̄ sibi uellent rogare.
qui se. etate. ex acta. tante dimicationi. obiceret.
Deinde. cū undiq; plus in illo senili animo. n̄ ē
sili. modo s; etiā uirtutis. eē. quā iōmūb; aliis
dicerent. laudib; que haud inmeritis. oneraret.
& cōsul. nihil remitteret. p̄cat. tandē. deos. immor-
tales. circūnat. ne senect. sua. intā. trepidis. reb;
dāpno. reb; dedecori. ue. rei. p̄. ēēt. dictator. ac cōsule.
d̄. ipse. deinde. c. seruiliū. a. halam. magistrū. e.
q̄tū. die. Postero. die. dispositis. p̄sidis. cū. in. forū.
descendisset. cū. uersaq; in eū. plebs. nouitate. rei.
ac. miraculo. ēēt. &. meliani. atq; ipse. dur. eoz.

in se intentā uī tanti imperii certent. exptes
ē silioꝝ regni. q̄ tumultū q̄ bellū repens. aut dic
tatorīā maiestātē. aut quintū p̄ octogesiū
annū rectorē rei p̄. que sisset. rogatē. missus
ab dictatore seruius magister equitū ad meli
ū uocat te inq̄ dictator. Cū pauidus ille q̄
uelleret quereret seruiusq; causā dicendā eē
p̄poneret. crimēq; amittio delatū ad sena
tū diluendū. tē meli recipere se inuatiā suoz
ē p̄mū circūspectans terzū uersari postremo cū
apparitor iussu magistri equitū duceret. et ept̄
acircūstantib; fugiensq; q̄ de pleb; romane im
plorare & opp̄mū se c̄sensu patrū dicere q̄ plebi
benigne fecisset. orare ut op̄e sibi ultimo idis
crimine ferrent. ne ue ante oculos suos tru
cidari sinerent. Hec cū uociferantē adsecutū
hala seruius obruncat. respisq; et uore
obtruncati st̄ipat̄ catua patricioꝝ. iuueni
dictatori renuntiat. uocitū ad eū meliū se
p̄ulso apparitorē c̄tantē multitudinē pe
nā meritā habere. tū dictator maie uirtu
te inq̄ seruii esto liberta rei p̄. Tumultuan
tē deinde multitudinē motā incerta existi
matione facti ad c̄tionē uocari iussit. & me
liū iure cesū p̄nuntiauit. etiā si regni crimi
ne insonis fuerit. q̄ uocat̄ a magistro equitū ad
dictatorē n̄ uenisset. se ad causā cognoscendā
c̄sedisse. qua cognita habiturū fuisse meliū
simile cause fortunā uī patantē. ne iudicio se
cōmitteret. uicoeritū eē. nec cū eo tāquā cū
cūe agendū eē. q̄ nat̄ in libero p̄plo int̄ uita
legesq; ex qua ur̄be reges eractos sciret. eodēq;
anno sororis filios regis. & liberos c̄sulis libeta
toris patrie p̄p̄t̄ p̄actionē indicatā recipien
doꝝ. in ur̄be regū a patre securi eē p̄cussos. ex
qua collatinū tarquinū c̄sulē nominis odi
o abdicare se magistratu atq; exulare iussit.
in q̄ de sp̄. cassio p̄ aliq̄t̄ annos p̄p̄t̄ c̄silia in tra
de regna supplicū sup̄tū in qua nup̄. x uiros
bonis. exilio. capite multatos ob sup̄biā regīā
in ea sp̄. melius sp̄e regni c̄cepit. & q̄s homo

quā quā nullā nobilitatē. nullos honores.
nulla metita. cui quā addominationē pan
dere uia; s; tam claudios. cassios. c̄sulatibus.
x uitatib; suis maiorūq; honorib; splendore
familiarū sustulisse animos. q̄ nefas fuerit.
sp̄atū meliū cū tribunat̄ pleb; magis op
tandus quā sperandus fuerit. frum̄tarium
diuitē bilibre farris sperasse libertatē se cum
ū suoz. emisse. aboq; obiciendo ratū uictore
finitimoz. omiū p̄p̄m̄ in seruitutē p̄lici posse
ut que senatorē c̄coquere ciuitas uix posset.
regē ferret. romuli c̄ditoris abduis orti. recep
ti ad deos. insignia atq; imperiū habentē. n̄
p̄scelete id magis quā p̄monstrō habendū.
nec satis esse sanguine ei p̄ratū. nisi recta
parietesq; intra que tantū amentie c̄cep
tū eēt. dissiparent. bonaq; c̄tracta p̄cus reg
ni mercandi publicarent. iubete itaq; que
tores uendere ea bona. atq; in publicū redi
gere. Romū deinde ut monimto atca eēt.
oppreffe nefarie sp̄ei dixit. extra p̄plo iussit.
lō equi meliū appellatū ē. l. minucius bo
ue aurato extra portā trigemina ē donat̄
ne plebe q̄ de in ur̄ta. q̄a frum̄tū melianū
ostib; in medios estimatū plebi diuisit.
Hunc minuciu apud q̄sdā auctores transis
se a patrib; ad plebē. undecimūq; tribunū
plebis coeptatū. seditionē motā ex meliana
cede sedasse inuenio. Ceterū uix credibile
ē numerū tribunoz. patres augeti passos.
idq; potissimū exēplū a patricio homine
introducatū. nec deinde id plebi c̄cessū semel
optinuisse. aut certe teptasse. s; ante omia
refellit falsū. in magnis titulū paucis ante
annis lege cautū. ne tribunis collegā co
optare liceat. q̄. cecilius. q̄. uuius. sext̄
titinus soli ex collegio tribunoz. neq; tu
lerant de honorib; minucii legē. & crimi
nari. nunc minuciu n̄c seruiū apud
plebē. queti q; indignā necē meliū n̄ desti
terant. E uicerant q̄ ut tribunoz militū

potius quā cōsulū comitia haberent. Haud
dubiu quin sex locis tot enī iā creati licebat.
& plebei aliqui pfitendo se ultores fore me-
liane credis crearent. Plebs quā quā agita-
ta multis eo anno & uarus motib' erat nec
plures quā res tribunos cōsulari potestate
creauit & in his L. quintiū cincinnati fili-
ū ex cui' dictature inuidia tumult' quere-
bat. Plat' suffragis quintio mamerus emi-
lius. uir sūme dignitatis. L. uiliū tūm creat'.
In horū magistratu fidene colonia romana
ad lartē tolūniū ueientū regē ac ueientes
defecere. Maus ad dōtū defectioni scelus. G.
fulcaniū cloerū. tullū sp'antiū. L. rosciū
legatos romanos causā noui cōsili querentes
iussu tolūniū int' fecer'. Leuant' q'da regis
facin' int'esserarū p' spero iactu uocē ei' am-
biguā. ut occidi iussisse uideret' a fide na-
tib' exceptā causā mortis legatis fuisse. re-
incredibile int' uentu fide natiū nouoꝝ
sociōꝝ cōsulentū decede ruptura ius gen-
tiū. n' auersū ab intentione clausū animo.
nec deinde in errore iūsu facin' p' p'ius cōfide
obstringi fide natiū pplim ne respicere spē
ullā ab romanis posset cōscientia tanti sce-
leris uoluisse. Legatos. q' fidens cesi erant
statue publice in rostris posite. Cū ueientib'
fidenatib' q; p' quā finitimus pplis ab causa
etiā tā nefanda bellū exorsis atrox dimuca-
tio instabat. Itaq; ad eura sūme rerū q'eta
plebe tribunisq; ei' nihil cōtro uisū fuit q'n
cōsules crearent. G. geganiū macer in tūm.
& lucius sergius fidenas abello credo q'd
deinde gessit appellatū. Hic enī p' m' cōsanti-
enē cū rege ueientū scdō plio cōfluxit nec
in cōuentā uictoriā retulit. Maior itaq;
ex cui' amissis dolor. quā leticia fuis hosti-
b; fuit. & senat' ut intrepidis reb' dictato-
rē dici mamerū emiliū iussit. Is magis-
trū eq'tū ex collegio p'oris anni q' simul
tribuni militū cōsulari potestate fuerat.

53.
L. quintiū cincinnatū dignū parentē iuuenē
dixit. Ad dilectū ac siliū habitu. centuriones
ueteres belli petiti adiecti. & numerus amissōꝝ
prima pugna explet' legatos quintū capitol-
niū. & o. fabiū. iubilaniū. seq' se dictator iussit.
Cū potestas maior. tū uir q'q; potestate par. Hos
tes ex agro romano trans amene submouere.
collesq; int' fidenas atq; anienē ceper' referen-
tes castra. nec ante in cōpos digressi. quā legiones
auxilio faliscōꝝ uener' tū demū castra eruscoꝝ.
p' mem' fidenasū posita. & dictator romani hanc
p'cul inde ad cōfluentes cōsedit. in utriusq; ripis
annis. q' seq' monimto poterat uallo int' posito
postero die in acie eduxit. Int' hostes uarie fue-
re sententie. faliscus. p'cul ab domo militiā egre-
p'atens. satisq; fidens. sibi poscere pugna. ueienti
fidenatq; plus spei int'ahendo bello eē. Tolūniū
quā quā suōꝝ magis cōsilia placebant. ne lon-
ginquā militiā n' paterent' falisci. postero die
se pugnatū edicit. Dictatori ac romanis q'd
detraisset pugna hostis. animu accessere. postero
q; die iā militib' castra ur' beq; se oppugnatu-
ros stremtib' n' copia pugne fiat. int'iq; acies
int' bina castra in mediū cāpi p'cedunt. Veres
multitudine abundans. q' int' dimicatione
castra romana aggredere. p' montes circū-
misit. triū pplōꝝ exercit' ita stetit instruct'
ut dextrū cornu ueientes. sinistrū falisci
tenerent. medu fidenates eēt. Dictator dex-
tro cornu. ad ius faliscos. sinistro cōtra ueien-
tē capitolin' quintiū intulit signa. ante
mediā acie cū eq'tatu magister eq'tū p'cessit.
Parūp silentiū & q'es fuit. nec ac truscas nisi
coherent' pugna int'ur' & dictatore arcē ro-
manā respectante. ut ex augurib' simul aus-
p'ite amisse eēt. ex cōposito tollet' signū.
Quod simul ubi cōspexit. p' mos equites clamo-
re sublato. in hostē emisit. Secuta peditiū
acies ingenti ui cōfluxit. Nulla parte legio-
nes etrusce sustinere impetū romanorū.
L. quē maxime resistebat. eq'tūq; longe for-

tissim' ipse rex ab omni parte effuse sequentibus
obcitantis romanis. traherat certam. Erat tu
int' equites tribuni militum a corneli' cossus ex
imia pulchritudine corporis. animo acurib'
par memorq; generis qd' amplissimū acceptū
manus auctiusq; reliqit posteris. Is cū ad impetū
tolūnu quacūq; se intendisset. trepidantis ro
manas uidet turmas acies insigniq; cū regio
habitu uolitante tota acie cognosset. hic me
ē. inqit ruptor fedetis humani uiolatorq;
gentiū inqit. Iā ego hanc mactatā uictimā
si modo scī qd' quā mētis cē dū uolunt. legatorū
manib' dabo. Calcarib' subditis. infesta cuspede
mimū fertur hostē. Quē cū icū equo deiecit
set. cōstiti a ipse hasta inuixisse impedit excepit
Assurgente ibi regē umbone resupinat. repe
tūq; sepius cuspede aditā affixit. Tu exangu
detracta spolia caputq; abscisū. uictor spiculo
gerens. tūore cēsi regis hostes fundit. Ita equi
tū qd; fusa acies. que una fecerat anceps cer
tam. Dictator legionib' fugatis instat & ad castra
cōpulsos cedit. Hic de natū plurimū loq; noticia
effugere in montes. Cossus tyberē cū equitatu
transuectus ex agro uerentano ingentē detu
lit p'dā ad urbē. Int' plū & ad castra romana
pugnatiū ē. adūsus partē copiarū abtolūno
ut ante dictū ē ad castra missa. q; fabius uibula
nus corona p'mū uallū defendit. Intentos de
de hostes in uallū egressus dextra principali cū
triaris repente inuadit. Quo pauore iniecto.
cedes minor. qā pauciores erant. fuga n' min'
trepida quā in acie fuit. Omib' locis re bene
gesta. s. c. in suq; ppli triumphans urbē redit.
Longe maximū triumphū spectaculū fuit. cons'
spolia opima regis int'fecti gerens. in eū mili
tes carmina inēdita. equantes cū romulo ca
nere. spolia in eade iouis fefertū. ppe romuli
spolia que p'ma opima appellata sola ea tēpesta
te erant. cū sollempni dedicatione dono fact.
aueratq; in se acurū dictatoris cuius ora
& celebritate ei diei fructū. ppe solus tulerat.

Dictator coronā aureā librā pondo ex pub
lica pecunia ppli iussu in capitolio iou
donū posuit. Omis ante me auctores se
cut' a corneliū cossū. tū. mul' sedā spo
lia opima iouis fefertū tēplo intulit
se exposuit. Ceterū p't quā qd' ea tūe opi
ma spolia habent. que dux duci de tū
nec ducē nouim' nisi cui auspicio bellū
gerit. titulus ipse spolis inscript' illos
meq; arguit. cons' ea cossū cepisse. Hoc
ego cū augustū cesarē tēplo omiū
ēditore aut restitore in gressū eade
fefertū iouis. quā uetustate dilapsā
refecit. se ipsū in thorax linteos scrip
tū legisse audisse. ppe sacrilegiū ta
tūssū cossū spoliū. suq; cesarē ipsius tē
pli auctore subtrahere teste. q'si ea in
re sit error. qd' tā ueteres annales qd' q;
magistratiū libri q's linteos in eade de
positos monete macer lianius citat.
idē tūe auctores septimo p' denuū
anno cū t. quintio peno a corneliū
cossū cōsule habent. existimatio cōmu
nis omib' ē. Hā etiā illud accedit. netā
clara pugna in eū annū transferri
posset. qd' in belle triennū ferme pes
tilentia inopiaq; strugū circa q'm cor
nelius consul fuit. adeo ut qdā anna
les uelut funesti nihil p't nomina
cōsulū suggerant. Tercius ab cōsulatu
cossi annus. tribunū eū militū cōsu
lati potestate habet. eodē anno ma
gistrū eqtū. q' in imperio alterā insig
nē edidit pugna equestre. La libeta
cōiectura ē. s; ut ego arbitror uana.
uersate in omis opinionēs licet. cū
auctor pugne recentib'. spolis in
sacra sede positis iouē ppe ipsū cui
uota erant romulūq; intuens haud
spemendos falsi tituli testes. a cor
neliū cossū cons' scripserit. q; cor

nelio malugnese L. papirio crasso. cōsu-
lib' exercitus in agrū ueniens ac saliscū
ducti. p̄de abacte hominū pecorūq; hos-
tis magis nusquā inuenit. neq; pugnan-
di copia facta. Urbes tam n̄ oppugiate
quia pestilentia pplim inuasit. & seditio-
nes domi questes. nec mote tam ab sp̄-
melio tr̄pl' q̄ fauore nominis moturū se
aliq̄d fatut. & minutio die dixerat. & ro-
gationē de publicanis bonis seruiui
abhale tulerat. falsis criminib' aminutio
cirrū uentū meliū arguens. seruiuo ce-
dē cui indāpnati obiciens. que uaniosa
ad pplim ipso auctore fuisse. Ceterū ma-
gis uis morbi ingrauascentis cure erat t̄-
roresq; ac pdigia maxime q̄d crebris mo-
tib' t̄re ruere magis nuntiabant. tel-
ta. Obsecratio itaq; applō diuū uirū p̄-
euntib' ē facta. Pestilentior inde annū-
c. uilio iterū. & L. uerginio cōsulib' tan-
tū metū uastitatis in urbe agrisq; fecit
ut n̄ modo p̄dandi causa q̄s quā ex agro
romano n̄ exiret. belluē inferendi me-
moriam patrib' aut plebi cōc. s; ultro fide-
nates q̄ se p̄mo aut oppido. aut montib'
aut muris tenuerant pplābundi descen-
derent in agrū romanū. deinde uenien-
tū exercitu accito. nā salisci p̄pellī ad
instaurandū bellū neq; clade romanorū
neq; sociorū p̄cib' potuerit. Duo ppli tran-
site amene. atq; haud p̄cul collina por-
ta signa habuerit. Tripidatū itaq; n̄ in
agris magis quā in urbe ē. Lulius cōsul
inaggere murisq; explicat copias. anet-
gino senat' inede quirini cōsult. Die
tatorē dicū. seruiui placet. cuiq; p̄ris
co alu alu strueto fuisse cognom̄ tra-
dunt. uerginius dū collegā cōsuleret mo-
rat' p̄mittente eo nocte dictatorē dixit.
sibi magistrū equitū p̄timum ebu-
tū heluiū diē. Dictator om̄s luce p̄ma

54.
extra portā collinā ad eē iubet. q̄b' cuiq; in-
fessuppetebant ad arma ferenda p̄resto
fuisse signa ex aetario p̄pta feruntā addicta
torē. Que cū agerent. hostes in loca altiora cōesse
re. Co dictator agmine infesto subit. nec p̄cul
mōito signis collatis fudit etruscas legiones.
cōpult inde in urbe fidenas. ualloq; circū
dedit. s; neq; saliscapi poterat urbs alta &
munita. neq; in obsidione uis ulla erat. q̄a
struētū necessitati modo satis s; copie q̄q;
abunde exaniene cūectū sufficiebat. Ita ex-
pugnan di parit' cogendiq; ad deditionē
spe amissa dictator. in locis p̄pt' p̄p̄t̄itate
notis ab aduersa parte urbis maxime ne-
glecta q̄a suapte natura tutissima erat.
agere in arcē cuniculū instituit. Ipse diuer-
sissimis locis subeundo ad menia. quadri-
fariā diuiso exercitu. q̄ alii alius succede-
rent ad pugna cōtinenti die ac nocte p̄lio
absensu operis hostes auertebat. donec p̄
fosso a castris monte erecta in arcē uia ē.
Intentisq; etruscis ad uanas acer to peri-
culo minas. clamor sup̄ caput hostilis cap-
tā urbe ostendit. Co anno. c. furtus. p̄. aci-
lius. & o. geganius macerū censes ulla
publicā incāpo martio p̄bauerit. ibiq; p̄
mū census ppli ē actus. Cos dē. cons̄. in se-
quenti anno refectos. uiliū. t̄m. uergini-
um. iterū apud macrū licinū inuenio.
Valerius antias. & q̄. tubero. o. mallū. &
q̄. sulpicū cons̄. in eū annū edunt. Ceterū
in tā discrepanti editione & tubero & ma-
cer. libros linteos auctores p̄fiterit. neuter
tribunos militū eo anno fuisse traditū a
scriptorib' antiq̄s dissimulat. licinio libros
haud dubie sequi linteos placet. & tubero i-
certus ueri ē. s; int̄ cetera uetustate incōp-
ta. hoc q̄q; in incerto positū. Tripidatū in-
etruria ē p̄ fidenas captas n̄ ueniens. so-
lū extritis metu similis excidit. s; etiā fa-
liscis memoria in tā p̄mo cū his belli.

quā quā rebellantib' n̄ affuerant. Igit' cū due
civitates legatis circa. xii. pplōs missis impetras
sent. ut ad uoltumne sanū indiceret' omī
etrurie ceciliū uelut magno inde tumultu
imminente. senat' mamerū emulū dictato
rē iterū dici iussit. A beo aurelius postumius
tubero. magister. equitū ē' dict'. Bellūq; tan
to maiore quā primo conatu apparatū ē' qn̄
to plus erat ab omī etruria periculi quā de
duob' pplis fuerat. Ea res aliquanto respecta
tione omniū tranquillior fuit. Itaq; cū re
nuntiātū a mercatorib' ēēt negata uerenti
b' auxilia. iussosq; suo cōsilio bellū intū suis
uirib' ereq; nec adūsarū rerū questete so
cios cū qb' spē integā cōmunicati n̄ sint
tū dictator nene qui quā creat' ēēt mate
ria querende bello glē adempta. in pace
aliquis operis edere qd' monumentū ēēt did
taturē capiens. censurā minuire parat. seu
nimā potestate rat'. seu n̄ tā magnitudine
honoris. quā durturitate offensus. Contione
itaq; aduocata rē p. foris gerendā ait. tuta
q; omnia p̄standa deos immortales suscepisse.
se qd' intra muros agendū ēēt libertati p̄t.
consulturū. maximā aut' ei custodia esse.
si magna impetia durturna n̄ ēēt. et tē
poribus modus imponeret' quib' uir' impo
ni n̄ ēēt. alios magistrat' annuos esse quin
quennale censurā graue esse. Isdē p̄ tot
annos magna parte uite obnoxios uiuere
se legē laturū ne plus quā annua ac sem
stris censura ēēt. Consensu ingenti ppli le
gē postero die prulit. et ut re ipsa in q̄t scia
tis qui res quā m̄ durtina n̄ placeant impe
ria. dictatura me ab dico. deposito suo ma
gistratu. modo aliq; magistratu. imposito
sine alteri. cū gratulatione. ac sanore ingen
ti ppli domū ē' reduct'. Censores egre passi.
mamerū qd' magistratū p̄t. minuisset. tri
b' mouet'. octiplicatoq; censu actarū fecer'.
Quā re ipsū ingenti animo tulisse fert'.

causā potius ignominie intucitē quā
ignominia. Contra p̄mores patrū quā
quā deminutū censurē uis nolissent.
exemplo acerbitatis censorie offensos. qd'
pe cū se q̄sq; durtius ac sepius subiectū
censorib; fore cernebat quā censurā gestu
rū. ppli certe tanta indignatio coorta di
cit. ut uis acensorib' nullius auctoritate
p̄t quā ipsius mamerū detteti q̄ uerit.
Tribunū plebi assiduis cōtionib' p̄hibendo
cōsularia comitia cū res p̄pe adint' regnū
p̄ducta ēēt euicere. tandē ut tribunū mi
litū cōsulari potestate crearent'. Victorie
p̄mū qd' petebat' ut plebeus crearet'.
nullus fuit. Om̄s patrici creati. o. fabius
mbulan'. o. folius. l. sergius fidenas. Pesti
lentia eo anno aliarū rerū ocū p̄buit.
edes apolloni p̄ ualitudine ppli nota est.
multa diu uiri ex libris placande. deu
ire auertendeq; ap̄plō pestis causa fecere.
Magna tamē clades in urbe agrisq; p̄mis
cuc hominū pecorūq; p̄nicie accepta. fa
mē cultorib' agrū. timentes. in etruria
pōtinūq; agrū. & cumas. postremo isicilia
q̄q; frum̄ti causa miserē cōsulariū comitiū
nulla m̄tio habita ē. tribunū militū cōsula
ri potestate om̄s patrici creati. l. p̄ma
rius mamerus. l. fuluius medullin'. sp̄
postumilus albus. Co anno uis morbi leua
ta. neq; ap̄penuria frum̄ti. q̄a ante p̄uisū
erat periculū fuit. Consilia ad bella mo
uenda. in uolscos. equosq; ceciliū. & i etru
ria ad sanū uoltūne agitata. lbi plate in
annū res. decretog; cautū. neq̄ ante c
ciliū fieret. neq̄ quā uerente pplō que
rente eandē qua fidene delete sunt.
in minere uenit fortunā. Interi rome
p̄ticipes plebis iā diu neq̄ quā immi
nentes sp̄ci maioris honoris. dū foris
otū ēēt. cer' indicere. in domos tribunog;
plebi. ibi secreta cōsilia agitare queri se

aplebe a deo spiritos. ut cū p̄ tot annos tri-
buni mlt̄ c̄sulari potestate creent. nulli
umquā plebeio a deū honore addit̄ fuerit.
multū p̄uidisse suos maiores q̄ cauerint
necui patricio plebei magistrat̄ pateret̄.
haud patricios habendos fuisse tribunos
plebei. adeo se sius etiā sordete nec ad ple-
bē minus quā a patrib̄ c̄tepm̄. Alii put-
gare plebē culpā impatres uertete. corū
ambitione artib̄ q̄ fieri. ut obseptū plebi
sit ad honore t̄. Si plebi respirare ab eoq̄
mixtis p̄cib̄ minusq̄ liceat. memorē eā suq̄.
initura suffragia esse. & pario auxilio
impetū q̄q̄. adscitū. placq̄. tollende
ambitionis causa tribunos legē p̄mulga-
te necui albū uestimētū addere petitionis
liceret causa. Larua nē rex & uix serio agen-
da uideri possit. que tē ingenti certami-
ne patres ac plebē accendit. vicere tam̄
tribuni ut legē p̄ferrent. apparebatq̄.
irritatis animis plebē ad suos studia in-
clinaturā. que ne libera eēt sic fal-
tū ē. Ist̄ c̄sularia comitia haberent̄
tumult̄ causa fuit. quā ab eq̄s & uolsas
latini atq̄ hernici nuntiarant. t̄. quin-
tus. l. filius cinnat̄. eide & poeno cog-
nom̄ addit̄. & gneus iulius m̄to c̄sules
facti nec ultra t̄ror̄ belli ē dilat̄ lege
sacra que maxima apud eos uis cogē-
de militie erat dilectu habito. utriq̄
ualidi exercit̄ p̄fecti i aliquid euenete.
Ibiq̄ seorsū equi seorsū uolsa castra cō-
muni uere. intentiorq̄. quā umquā an-
te muniendi extrendiq̄. militie cura
ducib̄ erat. So plus nuntū t̄roris romā at-
tulere. Senatui dictatore dici placuit.
q̄a & si sepe uicti ppli maiore tam̄ cona-
tu quā alias umquā rebellarent. & ali-
quantū romane iuuentutis morbo ab-
suptū erat. Ante omnia prauitas c̄sulu dis-
cordiaq̄. int̄ ipsos & certamina i c̄sulis

53.
omib̄ t̄rebant. Sunt q̄ male pugnatū ab his
c̄sulis in aligido auctores sint. eāq̄. causā
dictatoris creandi fuisse. Illud satis est ad
alia discordes. in uno aduersus patrū uolun-
tatē c̄sensisse ne dicerent dictatore. donec
cū alia alus t̄ribuliosa adferrent. nec i auc-
toritate senat̄ c̄sules eēt. quintus serui-
l̄ p̄triscus. sumis honorib̄ egregie usus. uos m-
q̄t̄ tribuni pleb̄ quō ad extrema uentū ē
senat̄ appellat. ut intanto discrimine rei.
p̄. dictatore dicere c̄sules p̄ uis potestate co-
gatis. Qua uoce audita tribuni occasione
oblata rati augende potestatis se cedunt.
p̄q̄. collegio p̄nuntiant placere c̄sules se-
natui dicto audientes eē. si adūsus c̄sensu
amplissimi ordinis ultra tendant. i un-
cula seduci eos uisuros. Conss̄ ab tribunis
quā absenatu uinca maluer̄. p̄ditū a pa-
trib̄ sumi imperii uis. datūq̄. subiugū
tribunicie potestati c̄sulari memorantes.
siq̄dē coḡ aliq̄d p̄ potestate ab tribuno conss̄.
& q̄q̄d ulterius p̄uato timidū foret. i un-
cula etiā duci possent. Sors ut dictore di-
ceret. nā ne idq̄dē int̄ collegas eueneret.
t̄. quintio euenit. Is a postumū tubertū
socerū suū seuerissimi imperii uisū. dicta-
torē dixit. ab eo. L. iulius magister eq̄tū ē
dictus. Sumis eēt & iusticiū. neq̄. aliud to-
ta urbe agi. quā bellū apparari. Cognitio
uacantiū militū. munere p̄ bellū differ̄.
Ita dubiūq̄. inclinant ad nomina danda.
& hernici latiniq̄. milites impetati. utri-
q̄. enire obedū dictatori ē. Hec omnia cele-
ritate ingenti acta. relictoq̄. c̄n. iuliac̄
sule. ad p̄sidū urbis. & l. iulio magistro
eq̄tū. ad subita belli ministeria. ne qua-
res qua equissent in castris moraret̄. dic-
tator p̄eunte a cornelio. pontifice mari-
mo ludos magnos tumultus causa uouit.
p̄fectusq̄. ab urbe diuiso cū q̄ntio c̄sule
exercitu. ad hostes p̄uenit. Sic bina castra

hostiū paruo int̄ se spatio distantia uidebat̄.
ipsi q̄q; mille ferme passus ab hoste. dictator
tuscūlo. c̄sul lanuuius p̄p̄iote locū castri ce
petuit. ita quattuor exercitus totidē muni
m̄ta plantiē in medio. n̄ paruis m̄ exercitio
nib̄ ad p̄lia. s; l̄ ad explicandas utriq; acies sa
tis patentē habebant. Hec exq; castri castra col
lata s̄ cessatū a leuib̄ plus ē facile paciente
dictatore c̄ferendo iures. spē. uniuēse uicto
rie tēptato paulatī euentu certaminū suos
p̄cipere. Itaq; hostes nulla imp̄lio iusto relic
ta spē noctu adorti castra c̄sulis. rē incau
sā ancipitis euentū cōmittunt. Uiamor su
bito ort̄. n̄ c̄sulis modo iugles. exercitū de
inde omnē s; dictatorē q̄q; exsono exiit
ubi p̄senti op̄etes egebant. c̄sul nec animo
defecit. nec c̄silio. Pars militū portarū stati
ones firmat. pars corona uallū cingunt.
In alteris apud dictatorē castri. q̄ min̄ tu
mulus ē. eo plus an̄ aduertit q̄d opus facto
sit. Dissū extēplo ad castra subsidū. cui sp̄.
postumius albus legat̄ p̄ficiat. ipse parte
copiarū paruo circuitu locū maxime secre
tū abitu multu petat. unde et nec opina
to adūsū hostē inuadat. Quintū suspiciū
legatū p̄ficiat castri. o. fabio legato assignat
equites. nec ante lucē mouere iubet
manū int̄ nocturnos tumultū modera
tu difficile. Omnia que ut alius imperator
prudens a impiger int̄ali rē p̄ciperet.
ageretq; p̄cipit ordine atq; agit. Illud eri
mū c̄sili animiq; specimen. a ne uti
quā uulgate laudis. q̄d ultro ad oppug
nanda castra hostiū unde maiore agmine
p̄fect̄ exploratū fuerat. o. geganiū cū co
ortib̄ delectis misit. q̄ p̄ quā intentos ho
mines inuentū periculi alieni p̄se
cautos neglectis uigiliis stationib̄q; ē
adortus. p̄us pene cepit castra. quā op
pugnari hostes satis scirent. Inde fumo
ut c̄uenerat datū signū ubi c̄spectū

ab dictatore ē. exclamat capta hostiū castra.
nuntiarq; passim iubet. Cuiā luce scibat.
omniq; sub oculis erant. a fabius cū c̄gatu
impetū dederat. a c̄sul eruptionē ē castri
int̄repidus iā hostes fecerat. dictator ante par
te altera subsidia a sedam acie adort̄. c̄sul
agentes ad dissonos clamores a subitōs tu
mult̄ hostiū undiq; obiecerat. uictorē pedi
tē equitēq;. Cuiā uenti q̄ iā in medio ad
unū om̄s penas rebellionis dedissent. iuentus
metuis exuolscis nobilitor̄ uir factis quā
genere iā orbe uolentes suos in c̄pans
clara uoce hic p̄bitur. inq̄t uos telis hostiū
estis indefensi multi. q̄d hic stantib̄ spei ē.
an d̄m aliquē p̄fecturū uos rapturūq;
hinc putatis. Ferro uia faciendā ē hac qua
me p̄gressū uideritis agite. q̄ uisuri domos
parentes. c̄uuges. liberos estis. ite mecū non
mirus. nec uallū. s; armati armatis obstas.
uirtute res. necessitate que ultimū ac mar
mū telū ē superiores estis. Hec locuti ex
equentēq; dicta. redintegrato clamore
secuti dant in p̄ssionē qua postumius al
bus c̄ort̄es obiecerat. a mouer̄t uictorē do
nec dictator pedē iā referentib̄ suis adue
nit. eog; om̄e plū uet̄ sū ē unū uiro messio
fortuna hostiū inuitit̄ multa utriq; uul
neta multa passim cedes ē. lā ne duces q̄de
romani incruenti pugnāt. Unus postumi
us iētussaro p̄tracto capite acie excessit. non
dictatorē humerus uulnerat. n̄ fabiū p̄pe
affrū equo sem̄. n̄ brachiū abscessū c̄sule
ertā ancipiti p̄lio sū mouit. messiū impet̄
p̄statos cede hostes cū globo fortissimorū
uiuenuū extulit ad castra uolscor̄. que n̄dū
capta erant. eodē om̄s acies inclinat. Con
sul effusus usq; ad uallū p̄secit. ipse castra
uallūq; adgredit̄. eodē a dictator alia par
te copias ammouet. n̄ segnior̄ oppugnatio
ē. quā pugna fuerat. c̄sule signū q̄q; int̄
uallū iniecisse feruit. q̄ milites actus subi

rent. repetendog; signo p̄mā impressionē
factā & dictator p̄rupto uallo iā in castra
plūi intulerat. tū abici passē arma. ac de
di hostes cepti. castrisq; & his captis. hostes p̄t
senatores om̄s uenundati s̄t. Prede pars sua
sua cognoscentib; latinis atq; hernicis reddi
ta. partē subasta dictator uendidit p̄posi
toq; c̄sule castris. ipse triumphans iuect̄
in bē dictatura se abdicauit. egregie die
tature triste memoria faciunt. q̄ filii
abā. postumio q̄d occasione bene pugnan
di capti. in iussu discesserit. p̄sidio uictore
secuti p̄cussū tradunt. Hec libet & licet
in uariis opinionib; & argum̄to ē. q̄d im
petria malliana n̄ postumiana apellata
sint. quē q̄ p̄or auctor tā seu exempli fo
ret. occupaturus in signē titulū & udeli
tatis fuerit. imperioso q̄q; mallio cognom̄
inditū. postumius nulla tristi nota ē in sig
nitus. Cū in lius cons̄ aede apollinis absen
te collega sine sorte dedicauit. Aegre id
passus quintus cū dimisso exercitu iur bē
redisset. neq; quā in senatu ē c̄questus. In
signis magnis reb; anno addit. nihil tū
ad rē romanā p̄tinete uisū. q̄d cartagini
enses tanti hostes futuri. tū p̄mū p̄d sedi
tiones singulor; ad partē alterius auxiliū
in siciliā exercitū traicere. Agnatū in ur
be ab tribunis. p̄t. ut tribuni militū c̄su
lari potestate crearent. nec optineri potu
it. Consules fiunt. l. papirius. crassus. l. lu
lius. l. quoz. legati sedus absenatu cū petis
sent. & p̄fede de deditio ostentaret. induci
as annoz. octo impetrauerit. Holscoz. res sup
acceptā in alido clade p̄tinaci certamine
m̄t pacis belliq; auctores. in uirgia. & sedi
tiones uersa. undiq; oculū fuit romanus.
Legē de multatū estimatione p̄ grām
p̄plo cū ab tribunis parari c̄sules unus ex
collego p̄ditione excepissent. ipsi p̄ occupa
uerit ferre. Consules. l. sergius. fidenas.

56.
iterū hostius. lucretius & captin. Nihil dignū
dictu. his c̄silib; actū. Secuti eos c̄sules. a. corneli
us cossus. t. quintus pennus iterū. uerentes in
agrū romanū excursionē fecerunt. fama fuit
q̄sdā ex fidenatū iuuentute participes ei p̄pla
tionis fuisse. cognitioq; ei rei. l. sergio. & q. ser
uilio. & mamercio emilio. p̄missa. Quida hostia
relegati. q̄d cur p̄ eos dies a fidenis ahuissent
parū c̄stabat. Colonoz. addit̄ numer. agerq;
his bello intemptoz. assignat. Siccitate eo an
no plurimū laboratū ē. nec celestes modo de
fuerunt aque. s; ita q̄q; ingenito humorē eger
ur ad pennes suscit amnes. Defect̄ alibi a
quarū circa torridos fontes riuosq; strage sui
pecoz. morientū dedit. Scabie alia absūpra.
uolgaritq; c̄tactu in homines morbi. & p̄mo
maḡestes ingruerant seruiatq;. Urbs dem
de implet. nec corpora modo affecta tabo. s;
animos q̄q; multiplex religio. & pleraq; ex̄na
inuasit. nonos ritus sacrificandi uaticinan
do inferentib; in domos. q̄b; questu s̄ capti sup
stitione animi. donec publicis iā pudor ad
p̄motes ciuitatis p̄uenit. cernentes in om̄ib;
uicis sacellisq; peregrina atq; insolita piac
ula. pacis d̄m exposcende. Hatu inde negotiū
edilib; ut anī aduerterent nequū nisi roma
m du. neu q̄ alio more quā patrio colerēt.
Ire adūsus uerentes in sequente annū p̄gam
seruiliū ahalā. l. papiriu mugilanū. c̄sules.
dilate s̄. tē q̄q; ne c̄festi bellū indiceret. ne ue
exercitus mitterent religio obstant senales
p̄us mittendos. ad res repetendas censuere. Cū
uerentib; nupacie dimicātū ad nom̄tū &
fidenas fuerat. induciatq; inde n̄ pax facta.
quarū & dies exierat. & ante diē rebellaue
rant. Missi tam̄ fetiales. nec eoz. cū more pa
trū uisati repeterent res. uerba s̄ audita.
Contro uersa inde fuit utrū ppli iussu i
diceret bellū. an satis ēēt. s̄. l. uicere tri
buni denuntiando in peditturos se dilectū.
ut quintus c̄sul de bello ad pplm̄ ferret.

Insuper centurie iussere. In eo quoque plebs superior
fuit. quod tenuit ne consul in primum annum crea-
rent. Tribuni militum consulari potestate quat-
tuor creati. et Quintus penus exsulatu. et fu-
tius. et Postumius. et Cornelius Cossus profuerunt
ut bi. tres dilecti habito profecti. uiciorum. docum-
toque fuerit quia plurimum imperium bello muti-
le esset. tendendo ad sua quosque consilia. cui aliud alii
uideret. aperuerunt ad occasionem locum hosti. in-
certa namque acie. signum alius dari receptum alius
cam iubentibus inuasere oportune uerentes.
castra propinqua. turbatos ac terga dantes acce-
pere. Plus namque ignominie quam cladis accep-
tum. Mesta ciuitas fuit. uinci in sueta. odisse tri-
bunos. poscere dictatorem. in eo ueriti spes ciui-
tatis. Et cum ibi quoque religio obstaret. ne non posset.
et nisi ab consule dici dictator. augures consulti
eandem religionem exerere. Aulus Cornelius dicta-
tor et Gaius Emilius dixit. et ipse ab eo magister equi-
tum est dictus. a deo simul fortuna ciuitatis uir-
tute uera egit. Nil censoria animi aduersio effi-
cit. quod minus regnum rerum exnotata indignie do-
mo peteret. Uerentes re sedam elati. missis cir-
cum etruscie populos legatis. iactando tres duces
romanos ab se uno prolio fusos. cum tamen nulla pub-
licis consiliis societate mouissent. uoluntarios
indique ad spem prode aliam erunt. Vni fidenatum
populo rebellare placuit. et tamquam nisi abscelesse
bellum ordiri nefas esset. sic legatos. antea. ita-
tum nouorum colonorum. cede inbutis armis. uerenti-
bus sese conuincunt. Consultare inde principes
duorum populorum. uiciorum an fidenas sedem belli caperent.
fidene uise opportuniores. itaque traicito tybe-
ri uerentes fidenas tulere bellum. Rome tamen
potens ingens erat. aceto exercitum auerit. eoque ip-
so abre male gesta percussio. castra locant ante
portam collinam. et in muris armatis dispositi
et iusticiam in foro. tabernaculum clausum sunt. quod
omnia castris quam urbi similia. cum trepi-
da ciuitatem pro conibus pro uiciorum dimissis dictator
ad actionem aduocata inceptum. quod animos ex

ta leuib' montis fortune suspensos gerentes.
ut parua iactura accepta. que ipsa non uirtu-
te hostium nec ignauia romani exercitus. sed
discordia imperatorum. accepta sit. uerentes
hostes series uictum promiscant. fidenasque prope
sepius captas quam oppugnatas. eosdem et roma-
nos et hostes esse. quod pro tot scela fuerint. eosdem
animos. easdem corporis uires. eadem arma ge-
tere se quoque eundem dictatorem. et Gaius Emilius esse.
qui antea uerentium. fidenatumque. aduocatis
salisces. ad nomen exercitum fuderit. et magis
trium equitum a Cornelium eundem in acie fore
quod prope bello. et multum laete uoluntate rege ue-
rentium in respectu duorum exercituum occiso.
spolia optima iouis feretri templo intulerit.
Unde memores secum triumphos. secum spolia. se-
cum uictoriam esse. cum hostibus scelus legatorum. et tra-
uis gentium uictorum. cede in pace fidenatum
colonorum. in ducias ruptas. septima infelicem
defectionem. arma caperent simul castra cas-
tris cum uerentes. satis confidere nec sceleratissi-
mus hostibus diuini ex ignominia exercitum
romani gaudium fore. et romani populi in-
tellectum. quanto melius de re pro meritis.
quod se dictatorem tamen dixerint. quam eos quod oberep-
tum censuram regnum labem sedem dictature sue
imposuerit. Vocis deinde nuncupatis. profectus
et. et. passus citra fidenas castra locat.
Dextra montibus leua tyberi amne septem.
quintum penum legatum occupare montes
iubet. occultumque. id uicium capere. quod ab igitur
hostibus foret. Ipse postero die cum etrusci ple-
ni animorum. ac pristini diei meliore occasio-
ne quam pugna in aciem processissent. cuncta-
tat' parum dum speculatores referrent. quin-
tum euasisse in uicium propinquum arci fide-
natum signa profert. pedumque. aciem istam
tam pleno gradu in hostem inducit. Magistro
equitum precepit. ne in iussu pugnam incipiat.
secum opus sit. equestri auxilio signum da-
tum. tum ut memor regie pugne memora-

opimi doni romulique ac iouis ferretia re
 geteret legiones impetu ingenti cfligunt
 Roman' odio accensus impu' fidenate p'do
 ne ueientē ruptos induciatū. cruentos
 legatorū infanda cede resp'sos sanguine co
 lonæ suæ p'fidof socios imbelles hostes cō
 pellans factis simul dictisq; odiū explet.
 Concussat p'mo statū cgressu hostē cū re
 pente pate factis fidenarū portis noua e
 rūpit acies inaudita ante id tēp' inuisita
 taq; ignib' armata in gens multitudo faci
 bus ardentib' tota collucens uelut sanati
 co instincta cursu in hostē ruit formaq; i
 solite pugne romanos parūp exiruit. tū
 dictator magistro equitū equitib'q; tū ex
 montib' q' nuntio accito plui ciens ipse in
 sinistru' cornu qd incendio similis quā
 plio t'rtū cesserat flāmis occurrit. clataq;
 uoce fumone uicti inq't uelut exam apuū
 loco urō exacti inermi cedetis hosti n'ferro
 extinguitis ignes n' faces has ipsas p'se q'sq; si
 igni n'telis pugnandū ē. ereptas ultro infe
 retis. agite nominis romani ac uirtutis
 patruq; ureq; memores uertite incendiū
 hoc in hostiū urbē. & suis flāmis delete fide
 nas. quas uris beneficiis placare n' potuistis.
 legatorū hoc uos urō. colonæq; sanguis uas
 tatiq; fines monent. Ad imperiū dictatoris
 mota cuncta acies faces parti emisse excipi
 unt. parti ueripiunt. Vtraq; acies arma
 t' igni. Magist' eq'tū & ipse nouat pugna
 equestre frenos ut detrahant. eq's impe
 tat. & ipse princeps calcatib' subditis euel
 tus effreno equo in medios hostes infert.
 & alu' c'itati eq' libero cursu fet' equite
 in hostē. Puluis elatus mixtusq; fumo lucē
 ex oculis urō. equorūq; aufert. laq; milite
 truerat species. nihil truit eq's. Ruine iq'
 simile stragē eques quacūq; puaserat de
 dit. Uamor deide accidit nouus. q' cū urā
 q; mirabundā in senectisset aciem dicta

Arma
 ta
 q;
 milib'
 mult'
 et ubi;

Magis
 tor' eq'
 tu' ut
 frenos
 detra
 hant.
 impo
 rat.

tor exclamat quintū legatū & suos abtergo
 hostē adortos. Ipse redintegrato clamore infert
 acutus sigla. Cū due acies duo diuisa plia cir
 cū uentos etruscos & astonte & abtergo urgetes.
 neq; in castra t'etto neq; in montes unde se no
 uus hostis obiecerat it' fuge eēt. & eq'te passim
 libetis frenis dispulissent equi. ueientiū maxi
 ma pars tyberī effusi petunt. Fidenatiū qui
 sup' ad urbē fidenas tendunt. Infert pauidos
 fuga in media cede. Obtruncant inripis alios
 in aquā cōpulsos gurgues fet. etiā peritos nan
 di lassitudo & uulneta & pauor deg'nanant.
 Pauci ex multis tranant. alterū agm' fet
 p' casta murbe. Eodē & romanos sequentes im
 petus rapit. quintū maxime & cū eo dig'fes
 sos modo demontib' recetissimū ad labore
 milite. q' ultimo plio aduenerat. H' p' quā
 mixti hostib' portā intrauere i muros euadunt.
 suisq; capti oppidi signū ex muro tollunt. Qd
 ubi dictator c'spexer. iā em' & ipse in deserta
 castra hostiū penetrauerat. cupientē milite
 discurrete ad p'da spe iniecta maioris in urbe
 p'de ad portā ducit. receptisq; intra muros.
 marce q' uere fugientiū turba uidebat
 p'gn. Hec minor cedes in urbe quā in plio fu
 it. donec abiectis armis nihil p't urā peten
 tes dictatori dedunt. Urbs castraq; diripiunt.
 Postero die singulis captiuis ab equite ad cen
 turionē sorte ductis. & quorū eximia uirt' fu
 erat. binis alis sub corona uenundatis. exer
 citū uictorē opulentūq; p'da. triumphans dic
 tator romā reduxit. uisq; magistrū d' eq'tū
 abdicare se magistratū. ipse deinde abdicat
 die sexto decimo. reddito imperio in pace.
 qd in bello t'repidisq; reb' acceperat. Classi q'q;
 ad fidenas pugnatū cū ueientib' q'da in
 annales retulere. re' eque difficilē atq;
 incredibile ne nē lato satis ad hoc amne
 & tū aliquanto ut aucterib' accepim' artio
 re nisi intraiectu foret fluminis. phiben
 do aliquarū nauū c'cur' sū in manus ut fit

Herzog August Bibliothek
 Wolfenbüttel
 0 1 2 3 4
 Gray Scale

celebrantes naualis uictorie uanū titulū appa-
ri uere. Insequens annus tribus militares cōsulari
potestate habuit. a. septimū attatinū. l. quintū
ciminnatū. l. furiū medullinū. l. oratiū bar-
batū. uerentibus annos. xx. inducie date. & eōs
triennū. cū plurimū annos petissent. & absediti-
onibus urbanis otū fuit. Annū insequentē neq;
bello foris neq; domi seditione insignē. ludi
bello uoti celebrē & tribunorū militū appatu-
tu. & finitimorū cōursu fecere. Tribus cōsulari po-
testate erant. claudius. crassus. sp. neuus. ruti-
lius. t. sergius fidenas. fertus uinius tullius.
spectaculū comitate etiā hospitū ad quā pub-
lico cōsensu uenerant. aduenis gratius affuit.
Post ludos cōtiones seditiose. tribunorū plebi
fuerūt. obuiuantū multitudinē. quōdā ami-
ratione eorū. quōdā odissent stupens in cōno se ipsa
teneret seruitio. & nō modo ad spē cōsulari in-
partē reuocandā aspirare nō auderet. si ne in-
tribunū quōdē militū creandis. que cōmunia
essent comitia patrum ac plebis. aut sui aut
suarū meminisset. desineret quō mutari. cur
nemo de cōmodis plebis ageret. eo impendi la-
borē ac periculū. unde emolumentū atq; ho-
nos speret. nihil nō aggressuros homines. si
magna conatis magna p̄mia pponant. ut
quōdā enī aliq̄s t̄ pl. ruat cecus incertamina
periculo ingenti. fructu nullo ex quō p̄certo
habeat patres aduersus quōs tenderet bello
inexpiable se p̄secuturos. apud plebē. p̄qua
dimicauerit. nihilo se honoratiore fore. ne-
q; sperandū neq; postulandū eē. magnos a-
nimos magnis honoribus fieri. neminē se
plebeū cōtēpturū. ubi cōtēptū desissent.
experuandā rē deniq; in uno aut altero eē.
sit ne **aliq̄s** plebeus ferendo magno
honore **an** potterto simile miraculoq;
sit. fortē ac strenuū uirū aliquē existe-
re. of cū ex plebe sūmaui expugnatiū esse.
ut tribuni militū cōsulari potestate. & ex
plebe crearent. petisse uiros domi militūq;

spectatos p̄mis annis. suggillatos. repulso. r̄
sui patribus fuisse. desisse postremo p̄bere ad cō-
tumeliā. c. f. nec se uidete. cur nō lex quō abro-
get. qua id liceat. quōd nūquā futurū sit. Omo-
rē quō p̄per ubore fore inuitis iniquitate. quā
si indignitate ipsorū p̄tereant. Huius generis
orationes cū assensu audite incitauerūt. quō
dā ad petendū tribunatū militū. aliu alia
de cōmodis plebis. laturū se in magistratu p̄-
fitentē agri publici diuidendi. coloniarūq;
deducendarū ostentate spes. & uectigali pos-
sessoribus agrorū. imposito. in stipendū militū
erogandi. etis. captatū deinde tēp̄ ab tribus
militū. quō p̄ discessū hominū ab urbe. cū patres
clandestina denuntiatione reuocati addie-
certā eēt. s. c. fieret absentibus tribunis ple-
bi. ut quō uolscos in hernicorū agrorū p̄datū ex-
isse fama eēt. ad rē inspiciendā t̄. militū
p̄ficerent. cōsulariaq; comitia haberent.
P̄fecti. appui. claudii filii. ruri p̄fectū urbis
relinquunt. impigū uiuentē. etiā inde ad
eunabulis imbutū odio tribunorū plebisq;
Tribunū plebis nec cū absentibus his quō. s. c. fe-
cerant. nec cū appio transactare quō cōtende-
rent fuit. Creati consilii. s. c. septimū attatinū.
quō fabius iubilant. Peregrina ressi. memoria
digna tradit. eo anno facta. Vulturinū etrus-
corū urbē. que nō capua ē. absamnitibus captā.
capuaq; abduce eorū. capio. t. quō p̄pui. u. ē. a.
cū pestri agro appellatā. lepere autē p̄uis bel-
lo fatigatis. etruscis in societate urbis agro-
rūq; accepti. deinde festo die grauis somno
epulisq; incolas ueteres noui coloni noctur-
na cede adorti. His reb̄ actis. consilii. hi quō dixi-
m̄ idibus magistratū accepere. lā nō solum quōd
id missi erant. retulerant. imminere uolscū
bellū. s. legati quō. ablatinis hermasq; nun-
tiabant. nō ante uiquā uolscos nec duobus le-
gendis nec exercitū scribendo intentiones
fuisse. Vulgo fremere aut in p̄petuū arma
bellūq; obliuioni danda. uigūq; accipien-

dū aut his cū qb' de imperio certaret. nec
uirtute nec patientia nec disciplina rei
militaris cedendū eē. haud uana attule
re. Sed nec p inde partes moti sūt. & c. sēp
nius cui ea p uincia sorte euenit. tāquā
cōstantissime rei fortuna flet. qd' uictoris
ppli adūsus uictos dux eēt. omnia temete
ac neglegent' egit. adeo. ut discipline ro
mane plus in uolsco exercitu quā in ro
mano eēt. Ergo fortuna ut sepe alias. uir
tute cōsecuta. Primo p hō qd' ab sēp nio i cau
te in cōsulatū. cōmissū ē. n̄ subsidus firmata.
acie n̄ equite apte locato cōkursū ē. Clamor
inditū p mū fuit. qua res inclinatura
eēt excitatior crebriorq; ab hoste sublat'
ab romanis dissonus. impar. segnis. sepe
treat'. incerto clamore p di pauore animoq;
lo ferotior illat' hostis. urgere scitis. mica
re gladiis. Altera ex parte nutant circū
spectantib' galee. & incerti trepidant appli
cantq; se turbe signa n̄c resistētia dese
runt. ab arte signanis. n̄c int' suos manipu
los recipiunt. Non dū fuga. n̄ dū uictoria
erat. Legi magis romanus quā pugnare
uolsco inferte signa. urgere acie. plus ce
dis hosti uidere quā fugere. lā omib' locis
credit. neq; quā sēp nio cōsule obuirgante
atq; hortante nihil nec imperiū nec ma
iestas ualebat. Dataq; mox terga hostib' fo
rent. n̄ sēp tēpanius decurio equitū la
bente iā rēpenti animo subuenisset. Qui
cū magna uoce exclamasset. ut eqtes. qui
salua rē p uellent eē. exeqs desilirent. om
niū turmarū eqtib' uelut ad cōsulis imperi
ū motis. nisi hec inq; armata cohors sistit
impetū hostiū. actū de imperio ē. seq; mini
puerillo cuspidē meā. ostendite romanis
uolscoq; neq; equitib'. uobis ullos equites.
nec pedtib' eē pares pedtēs. Lū clamore
cōphata adhortatio eēt. uadit alte cuspidē
gēns quacūq; incedunt in uia faciunt.

58.
Lo se infert' obiectis parmis ubi suq; plurimū
labore uident. Restituit omib' locis pugna i que
eos impet' tulit. Hec dubiū erat quin sita pauca
simul obire omnia possent. tūc datur hostes fue
runt. & cū iā parte nulla sustinerent. dat signū
uolsco impetator ut parmatos noue cohorti
hostiū locus detur. donec impetu inlati absus
excludant. Qd' ubi ē factū. int' clusi equites nec
prūpere eadē qua transierant posse abi maxi
me cōferis hostib' qua uia fecerant. & cōsul legio
nesq; romane cū qb' tegum modo omis exerci
tus fuerat nusquā uiderent. ne tot fortissimos
uiros int' clusos opp' metet hostis tendunt in
quēruq; casū. diuer si uolsco hinc cōsule ac legi
ones sustinere altera fronte in stare tēpanio
atq; equitib' qui cū sepe conati neq;issent prū
pere ad suos tumulo qdā occupato in orbē se
tutabant. nequaquā multi. Hec pugne finis
ante noctē fuit. Cōsul q; nusquā remisso cer
tamine dū q; quā sup fuit lucis hostē tenuit.
Nox incertos diremit. Tantusq; ad impruden
tia euentus utraq; castra tenuit pauor. ut
relictis saucis & magna parte impedimētoz
ambo promictis exercit' se i montes primos se
ciperent. Tumulus tam circū sessus ultra me
diā noctē ē. Quo circū sidentib' cū nuntiatiū eēt.
castra deserta eē. uictos rati suos. & ipsi qua quēq;
intenebris pauor tulit fugerūt. Tēpanius metu
insidiarū suos ad lucē tenuit. Bigressus deinde
ipse cū paucis speculatiū cū absaucis hostibus
sciscitando. cōperisset. castra uolscoz deserta eē
let' ab tumulo suos deuocat. & i castra romana
penetrat. Vbi cū uasta desertaq; omnia atq; ean
dē quā apud hostes fedtate in uenisset. p usquā
uolsco cognit' error' reduceret. qb' poterat
saucis ductis secū ignarus quā regione cons
petisset. ad urbē primis tinctib' pgit. lā eosa
ma pugne aduersē castrorūq; desertorū pla
ta erat. & ante omnia deplorati erant equites.
n̄ p uato magis quā publico luctu. fabiusq;
cōsul t'pore urbi q; in iecto stationē ante

portas agebat. cui eques p[er]cul uisi n[on] sine timore
ab dubiis q[ui] n[on] a[nt]e[m] max[ime] cogniti tanta[m] ex me
tu leticia[m] fecere. ut clamor urbe[m] p[er]uaderet
gratulantiu[m] saluos uictoresq[ue] redisse[m] eq[ui]tes. &
ex mestis paulo ante domib[us] que[m] celamaue
rant suos. p[er]curreret inuias. pauide q[ue] ma
tres ac euages oblate p[er] gaudio decoris. obuia
agmini occurrerent. in suos queq[ue] simul
corpore atq[ue] animo uix p[er] gaudio copotes ef
fuisse. Tribunis plebi. q[ui] q[ui] postumio. & t.
quintio. die dixerant quod adueros eq[ui] opa
male pugnatum e[ss]et. occasio uisa e[st] p[er] recens
odiu[m] se[m]p[er]nii c[on]sulis. renouande in eos inuidie.
Itaq[ue] aduocata contione cu[m] p[re]dicta uerba p[re]e[ss]e
adducib[us] p[re]ditu[m] deinde q[ui] illis impune fuerit i
uolscis ab c[on]sule exercitu[m] traditos a decede for
tissimos equites. deserta fede castra uociferati
e[ss]ent. c. iulius. unus ex tribunis tepanui eq[ui]te[m]
te[m] uocari iussit. coraq[ue] ex parte tepanui inquit
quero dete arbitris negauit se[m]p[er]nii c[on]sule[m]
aut in te[m]p[or]e pugna[m] inisse. aut firmasse sub
sidia acie. aut ullo boni c[on]sulis functu[m] officio.
& tunc ipse uictis legionib[us] romanis tuo c[on]si
lio eq[ui]te[m] ad pedes deduxeris. restitueris pugna[m].
excluso deniq[ue] ab acie n[ost]ra atq[ue] equitib[us] n[ost]ris
aut c[on]sul ipse subuenertit. aut miserit p[re]sidi
u[m] postero deniq[ue] die. & q[ui] p[re]sidi usqua[m] ha
bueris. anni cohortesq[ue] in castra n[ost]ra uirtute
p[re]rupentis. & que[m] i[n] castris c[on]sule. & que[m] exercitu[m]
inuenertis. an deserta castra. relictos sancios
milites. hec p[er] uirtute tua fideq[ue] qua una hoc
bello res p[er] se stetit. dicenda t[ibi] s[unt]. hodie deni
q[ue] ubi e[st] se[m]p[er]nii. ubi legiones n[ost]re sunt. deser
tus sis. an deserueris c[on]sule[m] exercituq[ue] uicti de
niq[ue] simus. an uicerim[us]. Adusus hec tepanui
oratio inc[on]pta fuisse d[icitur]. ceteru[m] militaru[m] gra
uis. n[on] suis uana laudib[us] n[on] crimine alieno leta.
Quanta prudentia rei bellice in c[on]se[m]p[er]nio e[ss]et
n[on] militis de imperatore existimatione e[ss]et h[ic]
p[er] r[ati]o. fuisse cu[m] eu[m] comicus c[on]sule[m] legeret. Itaq[ue]
ne abs[ent]e imperatoria c[on]silia neu c[on]sulare arte

exquiterent. que[m] pensitanda q[ui]q[ue] magus au
mus atq[ue] ingen[er] e[ss]ent. s[ed] q[ui] uiderit referre posse.
Uidisse aut[em] se p[er] usqua[m] ab acie int[er]cluderet.
c[on]sule[m] in p[ri]ma acie pugnante[m] atq[ue] hortante[m]
int[er] signa romana. telag[us] hostiu[m] uersante[m]
p[er] se a c[on]spectu suoq[ue] ablatu[m] exsternu[m] tam
& clamore sensisse usq[ue] ad nocte[m] extractu[m] et
tam. nec ad tumulu[m] que[m] ipse tenuerat p[er]
multitudine[m] hostiu[m] credere p[re]sumptu[m] potuisse.
erretit ubi e[ss]et se nescire arbitrari uelut
ipse in te[m]p[or]e trepida loci p[re]sidio se suosq[ue] sit tuta[m].
sic c[on]sule[m] seruandi erretit causa loca timosa
castris cepisse. nec uolscq[ue] meliores res esse cre
dere. qua[m] p[er] r[ati]o fortunam nocteq[ue] omnia erro
ris motu implese p[er]cauteq[ue] se deinde nescies
su[m] labore ac uulnerib[us] tenerent. cu[m] ingen
ti laude n[on] uirtutis magis qua[m] moderatio
nis dimissu[m]. Cu[m] hec agerent. ia[m] cons[ul] ualau
cana ad sanu[m] q[ui]etis erat. Lo[m] missa plaustra
uirtutisq[ue] alia ab urbe exercitu[m] affectu[m] p[er]lio
ac uia nocturna exerce[re]. Paulo p[er] in urbe
e[st] ingressus c[on]sul n[on] abs[ent]e magis enixe amouens
culpa[m] qua[m] tepanui meritis laudib[us] ferens.
Meste ciuitati abre male gesta. & irate duce
b[us] o[mn]i[um] postumius reus obiect[us] q[ui] t[ri] mil[ia] p[er] c[on]sule
adueros fuerat. x. milib[us] etis grauis dapnat[us].
t[ri] quintiu[m] collega[m] ei q[ui]a & iuolscis c[on]sul auspi
cio dictatoris postumii tubertii ad fidenas
legat[us] dictatoris alterius. o[mn]i[um] emulu[m] res p[er]spe
te gesserat. tota[m] culpa[m] ei te[m]p[or]is in p[re]d[ic]ta
tu[m] collega[m] transferente[m] om[n]i[um] trib[us] absoluet.
p[er]fuisse ei c[on]cinnati patris memoria d[icitur].
uenerabilis uiri. & ex acie ia[m] etatis capitolii
n[on] quintius supplicet orans. ne se breui reli
quo uite spacio. ta[m] triste nuntiu[m] ferre
ad c[on]cinnatu[m] paterent. Plebs tribunos
plebi absentes. sextu[m] tepanui. a. sellu[m]. &
antistu[m]. & spurillu[m] fec[er]unt q[ui]s & p[er]centurioni
b[us] sibi p[re]fecerant tepanio auctore equites.
senat[us] cu[m] odio se[m]p[er]nii c[on]sulare nom[en] offende
ret. t[ri] mil[ia] c[on]sulari potestate creati iussit.

59.
Creati. l. manilius. q. antonius merenda. l.
papyrius mugilanus. Principio statim anni. l.
hortensius tr. pl. e. septimo consulis anni potius
die dixerat. Quae cum unum collegae inspectante
p. r. orarent. ne imperatorem suum innotum in
quod nihil potest fortuna reprehendi posset ueraret.
eage hortensius patri reprobatione eam edens esse
perseuerantiae suae. nec precibus; tribunorum. que in
spem modo iactentur. s. auxilio y fide se re
um. Itaque; n. ad eum usus. u. illi patricio spe
u. sibi subnixus & fidens innocencie animus
esset. querebat. sub tribunicia uibra consularem
uixu delituisse. Modo ad collegas. Vos autem
si rem pago. quod acturi estis. an crepturi uis
p. r. & euerfuri tribunitia potestate. p. r.
Cum illi & de septimo & de omnibus summa p. r. po
testate tollere aut uelle aut posse. s. si p. r. sue
p. imperatore quod sibi parentis esset loco. n. ualu
issent. se ueste cum eo mutaturus. Tu hortensius
n. uidebit inquit plebs romana sordidatos tri
bunos suos. e. septimum nihil moror. quando
hoc e. in imperio e. secut. ut tam carus esset mili
tibus nec pietas unum tribunorum. qua hortensius
tam placibile ad iustas p. r. ingenium patri ple
bi patribus; gratius fuit. Non diutius fortu
na equis indulset. quam ambigua uictoria uolscorum
p. sua amplexi fuerant. Proximo anno. cum fabi
o umbulano. t. quintio capitolini filio capi
tolino consulibus; ductu fabii. cui sorte capuin
cia euenit. nihil dignum memoratu actum. cum
trepidam tantum ostendissent aciem. ex qua turpi
fuga fundunt. haud magno consulis decore
itaque; triumphus negat. Ceterum ob septimane
cladis leuata ignominia ut ouans urbem i
traferet. cessum e. Quae admodum bellum mino
re quam timuerant dimicatione erat p
fectum. sic in urbe extranquillo nec optima
ta moles discordiarum inter plebem ac patres
erota e. duplicando questorum numero.
qua re potest duos urbanos questores. duoque
consulibus; ad ministeria p. r. e. a consulibus;

relata cum & patres summa ope annisi. s. cecidendo
deinde ut quae admodum in tribunis consulari potes
tate creandis uis. ad eque inquestoribus liberum
esset arbitrium populi. cum parum proficerent. tota re de
augendo questorum numero omittunt. Crepi
unt omnia tribuni. aheq; subinde in quas.
& agrarie legis seditiose actiones existunt.
Propter quod morum cum senat. consulibus qua tribunos
creari mallet. neque; posset p. r. cessiones tribu
nitias. s. e. fieri res. p. a. consulibus adit regnum. ne
que; id ipsum nam coram patricios tribuni prohibebat.
sine certamine ingenti redit. Cum pars maior
insequentis anni p. r. nouos tr. pl. & alique in
reges certaminibus ex tracta esset. modo prohiben
tibus tr. patricios coram adpendum inter regem
inter pellantibus ne. s. e. de comitibus consulibus
faceret. postremo. l. papyrius. mugilanus
p. r. inter rex. castigando ne patres. ne tribu
nos plebi. desertam omissaque; ab hominibus re
p. deorum. p. uidentia. curaque; excepta memorabat.
uicentibus inducis. & cunctatione equorum stare
Vnde si quis increpet tribunos. sine patricio ma
gistratu placere re. p. opp. n. exercitum. n.
duce scribendo exercitum esse. an bello in testi
no bellum exercitum p. r. uis. que si in unum
eueniant. uix deorum. opibus quin obtuat roma
na res. resisti posse. quoniam illi remittendo de
summa uis. que; medius copularent concordia.
patres paciendo tr. mil. p. r. consulibus fieri. tribu
plebis n. intercedendo. quoniam unum. questores. p
miscere de patribus ac plebe libeto suffragio populi
ficerent. Tribunitia p. r. comitia s. habita.
Creati tribuni consulari potestate. omnes patri
ci. l. quintus cincinnatus. t. c. s. sextus furius
medullanus. t. r. u. o. mallius. a. septimus att
tinus. Hoc tribuno comitia questorum habente
petentibusque; ut alique plebeios filio amistu
tr. pl. & frater alterius tr. pl. sexti populi.
nec potestas nec suffragatio horum ualuit.
quinqueque; patres auosque; consilii uiderant.
eos nobilitate p. r. ferrent. t. r. e. omnes tr. pl.

ante om̄s p̄pulus antistiusq; suoz accensi
repulsa q̄d nā idrei eēt q̄d n̄ suis beneficiis.
n̄ patrū in iuris n̄ demq; usurpandi libi
dine cū liceat q̄d ante n̄ licuerit si n̄ tri
bunū militatē nequestrā quidē quēquā
ex plebe factū n̄ ualuisse patris p̄ filio. s̄ p̄
f̄re p̄ces tribunoz p̄ potestatis sacrosce ad
auxiliū libertatis. c̄tate fraude p̄fecto inre
esse. & a s̄p̄nū comitū plus artis adhibu
isse quā fidei ei in iuria queri suos honore
deiectos. Itaq; cū ipsū & innocentia turū
& magistratu in quo tē erat impet̄ fieri n̄
posset flexere itas. in c̄ s̄p̄nū patruele ata
tini. ei; obignomina uolsa belli adiuto
re collega ō canulero die dixere. Subinde
ab isdē t̄r mentio in senatu de agris diui
dendis illata ē. Cui actioni s̄p̄ accerrime c̄.
s̄p̄nū restiterat. pat̄ idq̄ erat. aut depo
sita causa leuiore futurū apud patres reū
aut p̄seuerantē p̄ iudici tēpus plebē offen
surū adūse in iudicē obici maluit. & sue no
cere cause quā publice de eē. Stetitq; ieadē
sententia. nequa largitio cessura intrū
grām tribunoz fieret. nec tū agrū plebi
s̄ sibi inuidiā queri. se q̄q; subitū cā tē
pestate forti animo. nec senatu tanti se
cūe aut quēquā alii debere eē. ut impar
cendo uni. malū publicū fiat. Nihilominus
siore animo cū dies uenit. causa ipsa p̄ se dic
ta neq; quā om̄ia ex p̄tis patrib; ut mitiga
rent plebē xv. milib; agris dāpnat̄. Eodē
anno postumia uirgo uestalis de incestu
causa dixit. crimine innoxia. obsuspicio
nē p̄p̄ cultū ameniore ingenuūq; libe
rius quā uirgine doce. parū abhortens
famā ampliata. deinde absolutā p̄ collegū
sententia. pontifex maxim; abstinere io
cis. coliq; scē potius quā scate iussit. Eodē
anno actā panis cume quā greci tū ur
bē tenebant capunt. Insequens annus
t̄ mil c̄sulari potestate habuit. agrū

p̄a meneniū lanatū p̄. Lucetū tri
p̄trū. sp̄m nauitū. ann̄ felicitate p̄ r̄
peticulo potius ingenti quā clade isig
nis. Seruicia urbē ut incendere dis
tantib; locis. conuictar. p̄p̄loq; ad opē passi
ferendā tectis intento. ut arce capitolii
iq; armati occuparent. Auertit nefan
da c̄silia iupp̄r̄. in dieoq; duoz. cōph en
sis fontes poenas dederit. Iudicib; dena
milia grauis aetis que tū diuitie habe
bant. exetario numerata. & libertas p̄
mū fuit. Bellū inde ab eq̄s reparari co
eptū. & nonos hostes laucanos c̄silia cū
ueterib; iungere. haud incertis auctorib;
romā c̄ allatū. de quoq; iā uelut annū
saris armis assueuerat ciuitas. Laucos
legati missi. cū responsa inde retulissent
dubia. q̄b; nec tū bellū parari. nec dū
nā pacē fore appareret. tusculanus nego
tū datū. adueterent animos. neq; no
ni tumult; laucis oriret. Ad insequentis
anni tribunoz militū c̄sulari potestate
in toto magistratu legati ab tusculo uenē.
L. sergū fidenatē. papirū muglanū.
c̄. serulū prisca filii. q̄ dictatore fidene
capte fuerant. nuntiant. legati lau
canos arma cepisse. & cū equoz. exercitu
deplatos agrū tusculanū. castra in algi
do posuisse. tū laucanis bellū indictū
factoq; s̄. c̄. ut duo ex tribunis ad bellū
p̄ficerent. un; res romē curaret. certam
subito int̄ tribunoz exortū. se q̄q; belli
duce potiore ferre curā ut bis ut ingra
tā ignobileq; asp̄nari. Cū patrū decorū
int̄ collegas certam mirabundi patros
conspicerent. q̄. serulius. quando nec
ordinis hui; ulla inq̄t. nec rei. p̄. e. ue
recundia. patria maiestas attractionē is
tā dirimet. filius mis extra sorte urbi
p̄erit. bellū utinā q̄ appetunt c̄sidera
tū c̄cordi usq; quā cupiunt gerant.

Dilectū haberi n̄ extoto passi p̄plō placuit.
Decē trib' sorte ducte s̄. h̄is scriptos iuni
ores duo tribuni ad bellū dūre se loep̄ta
int' eos in urbe certamina cupiditate eadē
impetu multo impensius in castris accendi.
nihil sentire idē p̄sententia pugnare sua
uelle c̄silia sua impetia sola rata eē c̄tēp
nere inuicē & c̄tēpni. donec castigantib'
legatis tandē ita cōparatū ē. ut alius di
eb' sūma impetū haberent. Que cū allata
romā eēt. dī. q̄. seruius etate & usu doc
tus p̄cat' ab dū in mortalib' nedis cordia
tribunoz. dāpnasior res. p̄. eēt. quā ad
uetos fuisset. & uelut haud dubia clade
imminente instituisse filio. ut milites scri
beret & arma pararet. Hec falsus uates fu
it. nā ductu. l. sergiu cui dies impetū
erat. loco in q̄ sub hostiū castris cū q̄a si
mulato metu receperat. se hostis aduallū
spes uana expugnandi castra eo extaxis
set. repentino impetu equoz. p̄supinā
uallē fuis. multiq; in ruina maiore quā
fuga oppressi obruncatiq; castraq; eo
die egre retenta. Postero die circūfusis iā
magna ex parte hostib' pauersā portā
fuga turpi deserunt. duces legatq; q̄d
circa signa roboris de exercitu fuit. tuscu
lū petiere palati alii pagros passi multis
tinerib' maioris quā accepta erat cladis
nuntiu romā contendēt. In t̄repidati
onis fuit. q̄d euent' timori hominū con
gruens fuerat & q̄d subsidia que respice
rent. in t̄repida p̄parata erant ab t̄
mit. uisug; eidē p̄minores magistrat'
sedato in urbe tumultu. speculatores
p̄pete missi nuntiauerē. tusculi duces
exercitūq; eē hostē castra loco n̄ mouisse
& q̄d plurimū animarū fecit. dictator
ex s̄. c. dict' q̄. sulpicus p̄iscus. uir cui
p̄uidentiā in re. p̄. cū multis alis t̄pesta
tib' ante expta ciuitas erat. tū euentu

no.
ei belli q̄d uni certam tribunoz suspectū an
te se male gesta fuerat. Magistro eq̄tū crea
to. a quo ipse tribuno mil' dictator erat dict'
suo filio. ut tradidere quidā nā alu ahalā
seruiū magistrū eq̄tū eo anno fuisse scri
bunt. nouo exercitu p̄fect' ad bellū. accitis
q̄ tusculi erant. ii. milia passū ab hoste locū
castris cepit. Transierat ex re bene gesta. sup
bia negligentiaq; ad eq̄s. que in romanis du
cib' fuerat. Itaq; p̄mo statū p̄lio cū dictator
equitatu in misso ante signa hos hostiū tur
basset. legionū inde signa inferri p̄petere uisit.
Siguferū q̄q; ex suis unū cunctantē occidit.
Tant' ardor addimicandū fuit. ut impetū
equi n̄ tulerint. Victiq; acie cū fuga effusa
petissent castra. breuioze tēpore & certami
ne minor castror. oppugnatio fuit quā p̄li
um fuerat. Captis direptisq; castris cū p̄dā
dictator militi c̄cessisset. secutiq; fugientē
ex castris hostē equites renuntiasent. om̄s
lauicanos uictos. magnā partē equoz. lau
cos confugisse. postero die ad lauicos duct' ex
exercitus. oppidūq; corona circū datū. scalis cap
tū ac direptū ē. Dictator exercitu uictore
romā reducto. die octauo quā erat erat ma
gistrat' se abdicauit & oportune senat' p̄us.
quā ab tribunis plebi agrarie seditiones men
tione in lata de agro lauicano diuidendo fi
erent. censuit frequens coloniā lauicos de
ducendā. Coloni ab urbe mille & quingen
ti missi bina iugera acceperant. Captis lau
canis ac deinde tribunis militū c̄sulari po
testate agi t̄ppa menenio lanato. & lucio ser
uilio structo. & p̄. lucretio. t̄ricapitino. t̄terū
omib' his. & spurio rutilio crasso. & in sequen
te anno. a. sepmio. atatino. t̄cū. & duob' te
rū. o. papirio mugilano. & spurio nautio ru
tilio. biennū tranquille extet neres. discor
dia domi. ex agrariis legib' fuit. Turbatores
uulgi erant. sp̄. meilius quarto. & metilius
t̄cio. t̄pt. ambo absentes creati. & cū roga

tionē pmulgassent ut aget ex hostib' capt' uirtū
diuideret. magneq; partib' nobiliū coplebis
cito publicarent fortune nec enī serme q̄cquā
agri ut in iūbe alieno solo posita n̄ armis pat
tū erat. nec q̄d uenisset assignatū ue publice
ēet. p̄tē quā plebs habebat. atrox plebi patri
b'q; p̄positū uidebat certam. Nec tribuni mi
litū nē in senatu nē in cōsiliis p̄uatis p̄ncipū
cogendis uia cōsiliū inueniebant. Cū appius
claudius nepos ei' q̄ decē uir legib' scribendis
fuerat minim' natu ex patrū cōsilio dī dixit
se uetuisse ac familiare cōsiliū domo adser
te. Lauū enī suū appiū claudiū ostendisse
patri' uia unā dissoluende tribunitie po
testatis p̄ collegarū int̄cessionē facile homi
nes nouos auctoritate p̄ncipū desententia
deduci si tēporū int̄dū potius quā maiest
tatis memor' adhibeat oratio. p̄ fortuna illis
animos eē. ubi uideant collegas p̄ncipes
agende rei. grām omnē ad plebē p̄ occupas
se nec locū in ea relicti sibi. haud grāuate
adclinaturos se ad causā senat' p̄ quā uni
uerso ordini cū p̄morib' se patrū cōsiliū
adp̄bantib' cunctis & ante om̄s quinto serui
lio prisco. q̄d n̄ degenerasset ab stirpe claudi
a cōlaudante uiuenē negotiū dat' ut q̄s
q̄sq; posset ex collegio tribunoz. ad int̄cessi
onē p̄licetent. missō senatu p̄rensant a p̄n
cipib' tribuni. suadendo. monendo. polli
cendoq; grātū id singulis p̄uati. grātū uni
uerso. senatu fore. ser ad int̄cessionē cōpa
rauere. Posteroq; die cū ex cōposito relatū
ad senatū eēt de seditione quā meilius me
tiliusq; largitione pessimi exēpli carent hae
orationes a p̄morib' patrū habite sūt. ut p̄se
q̄sq; iā nec cōsiliū sibi suppetere dicetent. nec
se ulla opē cernere alia usquā. p̄tē quā in
tribunitio auxilio. in ei' potestatis fidē circū
uentā tē. p̄ tāquā p̄uati in opē cōfugere
p̄clarū ipsi potestatiq; eē n̄ aduerandū se
natū discordiaq; ordinū mouendā. plus

in tribunatu uirtū eē. quā ad resistendū
impiis collegis. Fremitus deinde uniuersi sena
t' ortus. cū ex omnib' partib' curie tribuni
appellarent. tū silentio facto hi qui p̄para
ti erant grā p̄ncipū. quā rogationē a colle
gis pmulgatā senat' censat dissoluende. rei.
p̄ eē. ei se int̄cessuros ostendunt. Ore int̄cesso
trib' absenatu acte. latores rogationis cōtione
aduocata. p̄ditores plebis cōmodoz. ac seruos
cōsulariū appellantes. aliaq; truci oratione
in collegas inuecti. actionē deposuerūt. Ardua
bella insequens ann' habuisset. q̄ p̄ cornelius
coslus. c. ualerius potitus. quintius cinem
nat'. o. fabius uibulan' tribuni militū cōsu
lari potestate fuerūt. inueniens bellū religio
p̄ncipū distulisset. quoz agros tyberis sup
ripas effusus. maxime ruinis uillarū uasta
uit. simul eq̄s triennio ante accepta clades
p̄hibuit uolentes sue gentis p̄plo p̄sidiū
ferre. Excursionē inde in cōsiliū agrū lau
canū facte erant. nouisq; coloni bellū illa
tū. Quā uox cū se cōsensu om̄ū eq̄oz de
fensuros sperassent. deserti absuis ne memo
tabili q̄dē bello p̄obidione leuēq; unū
pugna & oppidū & fines amisere. Tēptatū
ab l. quintio decio t̄ p̄. ut rogationē ferret
qua uolas quoq; sicut lauicos coloni mitte
rent. p̄ int̄cessionē collegarū. qui nullū ple
bis citū nisi ex auctoritate senat' passuros
se p̄ferri ostenderūt. discussū ē uolū in se
quente anno receptis. equi coloniaz; eo duc
ta. nouis uirtib' oppidū firmat'. Tribuni
militū rome cōsulari potestate. cōn. corne
lio cosso. l. ualerio potito. q̄. fabio uibulano
t̄terū. o. t. postumio regiliensi. huius bel
lū adūsus eq̄s p̄missū ē. praue m̄tis homi
ni. quā tam uictoria magis quā bellum
ostendit. Hā exercitū impigre scripto
ductoz; aduolascū leuib' p̄lus eq̄noz ani
mos fregisset. postremo in oppidū t̄p̄
pit. Deinde ab hostib' inuenes certam uer

tit & cū int' oppugnationē p'da militis fore
eduxisset. capto oppido fidē mutauit. cā ma
gis adducor ut credā itā causā exercitū fu
isse q'd q'd in urbe nup' d'cepta colomag;
noua min' p'dicatione tribuni p'de fuerit.
Aurē ei itā p'quā ab collegis accessit p'p't
seditiones tribunitias in urbe reuertit.
audita uox ei' in cōtione stolidā ac p'pe uecors.
qua sextio t' p't legē agraria ferenti simul
uolans q'q; ut mitterent coloni. latu' u' se di
centi. dignos enī cē q' armis cepissent corū
urbe agrūq; uolantū eē. malū q'dē militib'
meis inq't nisi q'ueuerint. q'd auditiū n'ctio
nē magis quā mor' patres offendit. t' p't
ur' acet' nec ifacundus nact' int' adūsa
rios sup'bu' ingenuū inmodicāq; lingua.
quā irritando agitandoq; meas impelle
ret uoces. que inuidie n' ipsi tantū s' cause
atq; uniu'so ordini eēt. neminē excolle
gio tribunoz militū sepius quā postumi
ū indisceptationē trahēbat. tū ū scdm tā
seuū atq; inhumanū dictū. auditis inq't
quirites. sic seruis malū minante militi
b; Tam hec belua dignior uob' tanto ho
nore uidebit' quā q' uos urbe agrūq; do
natos incolonas mittunt. q' sedē senectuti
urē p'spicuus. q' puris cōmodis adūsus tā
crudeles sup'bosq; adūsaros depugnant.
Incipite deinde mirari. cur pauci iā ur'ao
suscipiant causā. q'd aut' anobis sperent an
honorēs. q's auersariis ur'is potius quā p' r.
ppugnatorib' datis. Ingenuistis modo
uocē hui' audita. q'd id refert. iā si suffra
gū uidet. hunc qui malū uobis minat
his q' agros sedesq; ac fortunas stabilite uo
lunt p'feretis. Lata hec uox postumi ad
miltres. multo in castis maiore indigna
tionē mouit. p'de ne int'ceptorē fraudato
rē q; eū minari malū militib;. Itaq;
cū fremtus apte eēt. & questor. p'. sex
tus. eadē uolentia coerceri putaret.

61.
seditionē posse qua mota erat. missō ad
uociferantē quendā militem lictore. cū
inde clamor & uingui oriret. saxo iet' tur
ba excedit. insup' increpante q' uulnera
uerat. habere questorē q'd impator eēt
militib; minatus. Ad hē tumultū accitus
postumius aspiora omia fecit. acerbis questio
nib; crudelib; supplicis. Postremo cū modū
ite nullū faceret. ad uociferationē eoz q's neca
ti suberate uisisset cōursu facto. ipse ad int'pellan
tis penā uecors de tribunitia decurrit. Lbi cū
sūmo uentes passi lictores centurionesq; uea
rent turba. eo indignatio erupit. ut t' mil.
ab exercitu suo lapidib' cooperiret. Quā ita atrox
faci' p' quā ē. romā nuntiatū. t' mil' de
morte college p'senatū questiones decernē
tib' t' p't int'cedebant. S; ea cōtentio excepta
mine alio pendebant. q'd cura incessat
partes. ne metu questionū plebs itaq; tribu
nos mil' ex plebe crearet tendebantq; sūma
ope ut consil' crearent. Cū s' c' fieri t' p't n'
paterent. idē int'cederent cōsularib' comiciis.
tes ad int' regnū redit. Victoria deinde penes
patres fuit. q' fabio in bilano int' rege comi
cia habente. consil' creati s' a. cornelius cossus.
furius medullin'. His cōsilib' p'ncipio annis. c.
factū ē. ut de questione postumiane cedis t'
p'mo q'q; tēp't ad plebē ferrent. plebesq; p'fer
ret questionē quē uellet. a plebe cōsensu p'p't
cōsilib' negotiū mandat. Cui sūma moderati
one ac lenitate p' pauoz suppliciu' q's sibi met
ipsos cōscisse morte satis creditū ē. t' ansa etate
ne qui uete tā m' cōsequi. ut n' egerime id
plebs ferret. iā cetera diu irritas actiones.
que de suis cōmodis ferunt. Cū int'eri de san
guine ac supplicio suo latā legē confecti ex
ceri. & tantā uī habere ap'issimū tēpus erat
uindictis seditionib' delinquentū animis
uolani agri diuisionē obici. q' facto minus
sent desideriu' agrarie legis. que possessio
p'iuria agro publico patres pellebat. Tunc

hec ipsa indignitas angebat animos. n̄ in peti
nendis modo publicis agris. q̄s ut teneret p̄ti
nace nobilitate ēē. s̄ ne uacuum q̄dē agrū nup̄
ex hostib⁹ captū plebi diuidere. mox paucis ut
cetera futurū p̄de. Eodē anno adūsus uolsos
populantes hernicorū fines. legiones ducte a fu
rio c̄sule. Cū hostē ibi n̄ inuenissent ferenti
nū. q̄ magna multitudo uolsos se c̄tulerat
cepere. In p̄de quā sperauerant. fuit. q̄d uol
sci p̄ quā spes tuendi exigua erat sublati se
b̄ nocte oppidū reliquerunt. Postero die p̄pe
desertū capiti. Hernicis ipse ager dono dat⁹
annū modestia tribunorū quietū excepit.
t̄. p̄. icilius. q̄. fabio ambusto. c̄. furio pactilio
c̄sulib⁹. Is cū principi statū anni uelut pensū
nominis familieq; seditionis agrarū legib;
p̄nulgandi sciret. pestilentia coopta. mina
ciot̄. tam quā p̄uiciosior cogitationes homi
nū a foro certaminib⁹; publicis addomū cu
ra corporū nutriendorū auertit. min⁹. eam
dāpnosa fuisse. quā seditio futura fuerit
credunt. Defuncta ciuitate plurimorū. mor
bis p̄ paucis funetib⁹ pestilentē annū inopia
frugū neglecto cultu agrorū. ut plerūq; sit
excepit. ō. papirio. attatino. c̄. nauitio t̄uti
lio c̄sulib⁹. Iā fames quā pestilentia tristior
erat. nidissimis circa om̄s p̄plos legatis. qui
etruscū mare quiq; tyberī accolunt. ad fru
mentū mercandū. annone foret subuentū
Supbe absamnitib⁹ qui capuā habebant cu
masq; legati p̄hibiti cōmetrosi. Contra ea
benigne absiculorū tyrannus aduerti. maximos
cōmetus sumo etrutie studio tyberis
deuexit. Solitudine in ciuitate egra et
p̄ti cons̄. cū in legationes n̄ plus singulis
senatorib⁹ inuenientes coacti s̄ binos eq̄tes
ad dicere. Prēt quā ab morbo annonaeq; nihil
eo biennio intestini ex̄ni ue icōmodi fuit.
At ubi he sollicitudines discessere om̄ia q̄b⁹
turbati solita erat ciuitas. domi discordia
foris bellū exortū. ō. emilio. c̄. ualerio po

tito c̄sulib⁹ bellū equi parabant. uolsos qua
quā n̄ publico c̄silio capessentib⁹ arma uolun
tatis mercede secutis militiā. Ad quorū samā
hostiū. iā em̄ in latinū hernicūq; transcen
derant agrū. dilectū habentē ualeriū c̄su
lē. ō. menenius t̄. p̄. legis agrarie latoꝝ. cū
impediret. auxilioq; tribuni nemo in utris
sacramto diceret. repente nuntiat̄. arcē caruen
tanā ab hostib⁹ occupatā ēē. Iā ignominia
accepta. cū apud patres inuidie menenio
fuit. tū ceteris tribunis iā ante p̄paratis in
tressorib⁹; legis agrarie p̄buit iustiorē causā
resistendi college. Itaq; cū res diu ducta c̄t
pactationē. c̄sulib⁹ deos hominesq; testanti
b⁹ q̄c q̄d ab hostib⁹ cladis ignominieq; aut iā
acceptū ēēt. aut immineret. culpā penes
meneniū fore. q̄ dilectū impediret. mene
nio c̄tra uociferante. si in iusti d̄ni possessio
ne agri publici cederent. se morā dilectū
n̄ facere. decreto in̄posito. nouē tribuni
sustulerūt certam. p̄nuntiaueruntq; ex col
legi sententia. l. ualerio c̄suli se dāpnū
aliāq; coertitionē adūsus in̄cessionē colle
ge dilectus causa. detractantib⁹ militiā in
hibenti auxilio. futuros ēē. Hoc decreto c̄sul
armat⁹ cū paucis appellanti b⁹ tribunū col
lū tor sisset. metu ceteri sacramto dixere.
Duct⁹ exeret̄ ad caruentanā arcē. quā quā
inuisus infestusq; c̄suli erat. impigre p̄mo
statū aduentu delectis q̄ in p̄sidio erant arcē
recepit. Predatores ex p̄sidio p̄neglegentiā
dilapsi. occasione aperuete ad inuadendū
p̄de exassiduis p̄p̄lationib⁹; q̄d om̄ia in locū
tūtū c̄gesta erant. fuit aliquantū uendi
tū subhasta. Cons̄ in etariū redigere ques
tores iussit. Tū p̄dicans participē p̄de fore
exercitū. cū militiā n̄ abnuisset. Ante in
do plebis ac militū m̄sule ire. Itaq; cū ex̄
c̄. urbe ouans introiret. alius in c̄diti uer
sus militari licentia iactati. q̄b⁹ c̄s. mere
ptus meneniū celebre nom̄ laudib⁹ fuit

cū ad omnē mōtionē tribuni fauor circū
stantis ppli plausuq; & assensu cū uocib; mi
litū certaret. plusq; ea res quā ppe sollempnis
militū lasciuia in cōsulē cure patrib; inie
tā quā haud dubius int; tribunos mit
honorū menenu si peteret. cōsularib; comitus
ē. exclusus. Creati cōsū sunt. cō. cornelius
cossus. l. furius medullin; iterū. Non alias e
grius plebs tulit tribunitia comitia sibi
nō cōmissa. Cū dolore questorius comitus simul
ostendit. & uita ē. tē p̄mū plebes questorib;
creatis. ita ut cū iū. creandi sint. patricio. c.
fabio ambusto relinquere locū. tres plebei.
q. filius. p. elius. p. pipius clarissimarū famili
arū iuuenib; p̄ferrent. Auctores fuisse tā
liberi pplō suffragi iulios accipio. ex familia
infestissima patrib; tres in eū annū t̄pt
creatos. Hi multarū magnarūq; rerū mo
lē audissimo ad eo pplō ostentantes. cū affir
massent nihil se moturos sine questorius qdē
comitusque sola p̄miscua plebi patrib; q;
reliquisse senat; satis animi pplō eēt ad id qd
tā diu uellent. & p̄ legē liceret. P̄ ingenti ita
q; uictoria id fuit plebi questurūq; eā nō
honoris ipsius sine estimabant. s; pate fact
ad cōsulatū ac t̄riūphos locū. nouis homini
b; uidebat. Patres cōtra nō p̄cōmunicatis. s; p̄
amigis honorib; tremere. negare si ea ita
sint liberos tollendos eēt. qui pulsi maiorū
loco ceptentesq; alios in possessione dignita
tis sue. salu flamineq; nusquā alioquā ad
sacrificandū p̄ pplō. sine imperis ac potesta
tib; relinquunt. Irritatis utriusq; partis ani
mus cū cōspē plebs sup̄sisset. & tres ad p̄plare
causā celeberrimi nominis haberet duces.
patres omnia questorius comitus ubi utriq;
plebi liceret. similia fore ceptentes. tende
re ad cōsulū comitia. que nō diu p̄miscua eēt.
icili cōtra militū creandos dicere. & tandē
aliq̄ndo in p̄tendos plebi honores. Si nulla
erat cōsularis actio. quā impediendo id qd

62.
petebant exprimerent. Cū mita oportunitate
uolsos & eqs p̄datū extra exisse magrū latinū
hermiciūq; affert. Ad qd bellū ubi ex s. cōsū. di
lectū habere occupant. obstare tē enge tribu
ni. sibiq; plebiq; cā fortunā oblata memorantes.
T̄ferant & om̄s acerrimi uiri generosiq; iā
ut int; plebeios duos singuli singulis sibi cōsū.
asseruandos ad sidua opeta desumunt. unū cō
trib; data nō detinenda nō cōcienda plebs. nec di
lectū cōsules. nec comitia. que petebant tribu
ni expediebant. inclinante deinde se fortuna
ad causā plebs. nunciū ueniunt arcē caruen
tanā dilapsis ad p̄da militib; q̄ in p̄sidio erant
eqs int̄fectis paucis custodib; arcis in uasisse ali
os recurrentes in arcē. alios palantes magris
cesos. ita aduersa ciuitatis res. uires tribunitie
actioni adiecit. Neq; quā em̄ tēptati ut tū de
niq; desisterent impediendo bello p̄ quā nō cesse
re. nec publice tēptati nec sue inuidie pun
cunt ut s. c. fiat tribunis mit; creandis. certo
tam pacto. ne cui ratio haberet q̄ eo anno t̄pt.
eēt. ne ue q̄s reficeret in annū. haud dubie iu
lios de notante senatu. quos mercede sediciofi
tribunatus petere cōsulatū in simulabant.
Tum dilectus haberi bellūq; om̄iū ordinū cō
sensu apparari coeptū. cōsules ambo p̄fecti
sunt ad arcē caruentanā an alter ad comitia
habenda substiteret incertū diuersi aucto
res faciunt. Illa p̄cepto habenda. in q̄b; nō dissen
tunt. ab arcē caruentana cū diu neq; quā
oppugnata eēt recessū. uertiginē in uolsos
eodē exercitu receptā. pplationesq; & p̄das &
ineqs & in uolsco agro ingentes factas. Rome
sic plebs uictoria fuit in eo ut que mallet
comitia haberent. ita euentu comitiorū
patres uicere. Nāq; tribuni militū cōsulari
potestate cōtra spē om̄iū tres patricii crea
ti sūt. c. iulius tullus p. cornelius cossus. c. ser
uilius ahalia. Arcē adhibita ferus apatricus.
cū eos icili tū q̄q; in simulabant. qd turba
in dignos candidūq; int; miscendo dignis.

tedio sortium in quibusdam insigniis plebem a plebe
is auertissent. Volscos deinde aequos seu caruen-
tana agrum petentia in spem uenturugne annis
sua praesidium adiuua cum impulsisset. fama affert
summa in ad bellum coartatos. caput resu. auicia
tes esse. eorum legatos utriusque gentis populos circue-
nisse. castigantesque ignauia quod ab diti uirtu-
muros plebibus magis uagari romanos
poterit anno. a oppidi uenturugnis praesidium passi
essent. iam non crederent modo armatosque colonos
etiam in suos fines mitti. nec ipsos modo roma-
nos sua diuisa habere. sed ferentium etiam de
se captum hermes donasse. Ad haec cum inflama-
rentur animi. ut ad quosque uentum erat. nume-
rus unumque describeret. nam omnium plebique. iunen-
tus autem tracta. ibi castris positus hostes o-
periebant. que ubi tumultu maiore etiam
quam res erat nuntiantur roma. in senatu ex-
tempore quod in rebus trepidis ultimam consilium erat
dictatore dici iussit. Quam rem egre passos.
ulium corneliumque. ferunt magnoque. certami-
ne animorum rem acta. cum primores patrum neque
quam conquesti non esse in auctoritate senatus
tribunos militum postremo etiam tribunos
plebi appellarent. et consules quoque. ab ea potes-
tate uim super taliter inhibita referrent.
tribuni plebi lecti discordia patrum nihil esse
in his auxilium dicerent. quibus non cum non
denique. hominum numero essent. si quando per
miseri honores communicata. resp. essent. tum se
animum aduersus nequa superbia magistratum
uirtu se essent. inter se patrum soluti legum
magistratumque. uertecundia. plebs quoque. tribu-
nitia potestate agerent. Hec contentio mini-
me idoneo tempore cum tantum belli in manu-
bus esset occupauerat cogitationes hominum.
donec ubi dum atinius. ulius. corneliusque. cum
ad id bellum ipsi satis idonei duces essent non esse
equum mandatum sibi applico et ipsi honore dise-
ruere. Tum ab ala seruius tribunus militum ta-
cuisse se tam dum aut non quia incertis sententiae

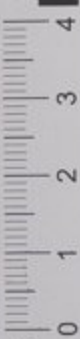
fuerit. que enim bonum cuius se cerneret sua a
publicis consilia. sed quia maluerunt collegae sua
sponte cedere auctoritate senatus quam tri-
bunitiam potestate aduersus se implorari
patent. tum quoque. si res sineceret libere se
daturum tempus his fuisse ad exceptum minus
pernacis sententiae. sed cum belli necessitates.
non respectent humana consilia. potiore sibi
collegarum gratiam pro fore. et si maneat in sen-
tentia senatus. dictatore nocte prima die
turum. ac si quis intercedat. se auctoritate se
fore contentum. quod factum cum haud in merita lau-
de gratiamque. apud omnes tulisset. dictato-
re pro cornelio dicto. ipse ab eo magister e-
quitum creatus est. Exemplo fuit collegae eiusque.
intuentibus quam gratiam atque. honores oportuni-
ora inter dum non cupientibus essent. Bellum haud
mirabile fuit. Vno atque. eo facili proelio cessi-
ad antium hostes. uictor exeret de plebibus
uolsens agrum. castellum ad lacum fucinum uenit
expugnatum atque. in eo tria milia hominum
capta. ceteris uolsens in tam mentia compulsi.
nec defendentibus. agros. Dictator bello
ita gesto ut tantum non defuisse fortune
uideret. felicitate quam gratia maior in ur-
be redit. magistratumque. se abdicauit. Tri-
buni militum mentione nulla comitiorum. consu-
larium habita. credo obuia dictatoris creati
tribunorum. militum comitia eduxerunt. Tum ne-
ro gratiam cura patrum incessit. quippe
cum pro di causa ab suis cernerent. Itaque. si
eum poterit anno per indignissimos ex plebes
candidatos omnium etiam dignorum. tedium se
cerant. sic tum pro patrum splendore
gratiaque. ad petendum preparatis omnia lo-
ca obtinere. nec in plebeio aditus essent.
Quattuor creati sunt. omnes iam functi eo
honore. l. furus. medullin. consul uale-
rius potitus cum fabius. uibulan. c. set-
ulius abala. Hic refectus continuato
honore cum ob alias uirtutes. tum ob preces

tem fauorem. unica moderatone partium.
eo anno qua tempus induciarum cum ueniens po-
pulo erigerat legatos fecialesque res repeti
coepte. Quibus uementibus ad finem legatio
uenientium obuia fuit. petierunt ne prius quam
ipsi senatum romanum adissent ueniretur.
absenatu impetratum. quia discordia intesti-
na laborarent ueniens. nec se ab his repe-
terent. Tantum affuit. ut et in comodo alie-
no sua occasio peteret. & in uolsis accepta cla-
des amisso uertugine presidio. ubi tantum in
tempore fuit momenti. ut cum precantibus opem
militibus quibus uolsis obsidebant succurrere si
matutatum esset potuisset. ad id ueniret. ex-
erentibus subsidio missis. ut ab recenti cede
palati ad pedandum hostes opprimerent. Tar-
ditatis causa in senatu magis fuit. quam in
tribunis. Qui quia summam restare nuntia-
bant. parum cogitauerunt nulla uirtute
superari humanarum uirtutum modum. fortis-
simum militem non tam nec uiui nec pro morte
multi fuerunt. In sequenti anno. pro et cum. cor-
nelius consilium. His enim fabio ambusto. L. uale-
rio potito tribus mitis consulari potestate ueniens
bellum motum. ob superbum responsu ueniens se-
natus. quod legatis repetentibus res nisi satisfacere
propete urbe finibusque daturus. quod Lars tolum-
nus dedisset responderi iussit. Id patres egre-
passi. decreuerunt ut tribus mitis debello indicen-
do ueniens primo quod die ad populum ferrent.
Quod ubi primo promulgatum est fremere uiuentium
non dum debellatum cum uolsis esse modo duo presi-
dia occisione occisa cum periculo retineri.
nullum annum esse quod acie dimiceret. Ita quia
penitent laboris. nouum bellum cum finitimo
populo & potentissimo parari. quod omnem et tu-
ria sit certaturus. Hec sua sponte agitata.
in super tribus pro accendunt. maximum bellum
partibus cum plebe esse dicuntur. eadem industria
ueranda militum trucidandaque hostibus obi-
ci. ea procul urbe haberi. atque ablegari. ne

63.
domi potum memor libertatis coloniarumque
aut agrum publici aut suffragi libere feten-
di consilia ageret. presentantesque. ueteranos
stipendia cuiusque & uulnera accititices nu-
merabant. quod iam integri esse in corpore loci ad
nona uulnera accipienda. quod super sangu-
nis quod dari pro pro posset rogantes. Hec cum
in sermonibus etionibusque interdu agnantes a-
nerissent plebem absuscipiendo bello. proferre
tempus ferunde legis. quia si subiecta iudice
esset antiquari apparebat. Interi tribus mitis in
uolsis agrum ducere exercitum placuit. Cum
cornelius unius rome relictus. tribus pro qua
nullo loco casta uolsos. esse nec commissurus
se pro apparuit. tribus pro addenda standos
fines discessere. Valerius antiu petit. corne-
lius egyptas. quacumque in cessione late prolati
fuit recta agrosque. ut destinerent uolsos.
Fabius quod maxime petebat ad anxiu oppug-
nandum sine ulla prolatione accessit. Anxiu
fuit que ne terracine scilicet urbs pro in palu-
des. ab ea parte fabius oppugnatione osten-
dit. Circu misse unius cohortes cum. e. serulio
abala. Cum imminente urbi colle cepissent.
ex loco altiore. quia nullum erat presidium. ingen-
ti clamore ac tumultu moenia inuasere.
Ad que tumultum obstupe facti quod aduersus
fabium urbe infima tuebant. locum dedere
scalas animouendi. plenaque hostium cuncta
erant. & in multis diu cedes parte fugientium
ac resistentium armatorum atque metum fuit
Coquebant itaque uicti quia cedentibus spei nihil
erat pugna inire cum promuncatum repente
neque propter armatum inolare. reliqua omne
multitudine uoluntaria exiit armis. quorum
ad duo milia & quingenti unius capiunt.
a cetera proda fabius militem abstinuit. donec
collegae uenirent. ab illis quod exerentibus captum
anxiu dictitans esse quod ceteros uolsos a presidio
ei loci auertissent. Qui ubi uenerunt oppi-
dum uetere fortuna opulentum tribus exercitum

diripuerit eaq; p̄mū benignitas imperator
plebē patrib' ceciliauit. Ad dū deinde om̄i
um maxime tēpestiuo p̄ncipū in multitu
dine munere ut ante mentionē ullā ple
bis tribunoz. ue decerneret senat' ut miles
stipendiū de publico acciperet cū ante id
tēpus de suo q̄sq; sanctus eo munere eēt. Ni
hil acceptū unquā a plebe tanto gaudio
tradit. cū cursū itaq; ad curiā eē. & p̄tensa
tas ex euntū manus. & patres uere appel
latos. effectū eē fatentib; ut nemo p̄tā mi
nifica patria donec q̄e quā uirū sup̄ eēt.
corpore aut sanguini suo parceret cōmo
ditas inuaret rē familiarē saltē adq̄escere
eo tēpore q̄ corp' additū atq; operatū rei
p̄ eēt. tū q̄s ultro sibi oblatū eēt. nā t̄ pl.
unquā agitatū n̄ suis sermonib' efflagi
tatū. Id efficiebat multiplex gaudiū. eu
mulatio rēq; ḡam. t̄ pl. cōmunis ordinū
leticie cōcordieq; soli ex p̄tes. negare tā id
letū patrib' inueteris nec p̄spetū fore quā
ipsi crederent cōsiliū specie p̄tā melius
fuisse. quā usu appariturū. unde em̄ cam
pecuniā cōfici posse. nisi tributo p̄plō id dicto.
ex alieno ḡ alius largitos. neq; id etiā si ceteri
ferant passuros eos. quib' iā emerita stipen
dia eēt. meliore cōditione alios militare
quā ipsi militassent. & eosdē in sua stipendia
in pensas fecisse. & maliq; facere. His uocib'
mouerit plebis partē. Postremo in dicto iam
tributo edixit etiā tribum. auxilio se futu
ros. siq̄s in militare stipendiū tributū n̄ eēt
lisset. Patres bene coeptā rē p̄seueranter in
tueri. cōferre ipsi p̄mū. & q̄a n̄ dū argentū sig
natū erat. et ḡraue plaustris q̄dā ad eorum
ē uehentes. speciosa etiā collationē faciunt.
Lū senat' sūma fide ex censu cōtulisset. p̄mo
res plebis nobiliū amici ex cōposito cōferre
incipiunt. Quos eū & a patrib' e laudari. &
amulitari etate tāquā bonos ciues cōspici
uulgus hominū uidit. repente spreto tri

bunitio auxilio. certamē cōferendi ē ostū. &
lege plata. de indicendo uerentib' bello. ex
cētū magna ex parte uoluntariū noui
t̄ mil' cōsulari potestate ueros duxere. fue
te aut' t̄. t̄. quintius capitolin'. quintius
cincinnat'. c. iulius tullus. nerū. a. mallus.
l. furius medullin' t̄cū. o. emilius mame
cus. Ab his p̄mū circū sessi ueris. Sub cui' in
ciū obsidionis cū etruscor. cōsiliū ad sanū
uolūne frequent' habitū eēt. parū cōstitit.
bellone publico gentis uniuēse tuendi uer
entes eēt. Ea oppugatio sequor. in se
quenti anno fuit. parte tribunoz. cretū
q; ad uolscū auocata bellū. Trib' mil' cōsula
ri potestate is annus habuit. c. ualeriū po
titū t̄cio. o. sergū fidenatē p̄. corneliū
maluginensē c̄n. corneliū cossū. c. fabiū
ambustiū. sp. nautiū rutiliū. l. terū. cū
uolscis int' septentiniū atq; ceterā signis
collatis dimicātū. Romanis sedā fortuna
pugne fuit. Artona inde uolscor. oppidū
ab tribunis' obsideri coepta. inde int' e
ruptionē tēptatā cōpulsio in urbe hos
te occasio data ē romanis. irrupendi.
p̄ter quā arce cetera capta. in arce mu
nita natura. globus armator. cōcessit.
Intra arce cēsi ea p̄tāq; multi mortales.
Arx deinde obsi debat. nec aut in capi
poterat. q̄a p̄spacio loci satis p̄sidiū habebat
aut spē dabat deditiois om̄i publico strū
to priusquā urbs caperet. in arce cū cōto
tedioq; inde recessū foret. ni seruius arce
romanis p̄didisset. Ab eo milites p̄ locū ar
dūm accepti coepere. A quib' cū custodes
trucidarent. cetera multitudo repenti
no pauore oppressa inde ditionē uerit.
Diruta & arce & urbe artona reducte le
giones ex uolscis. om̄sq; uis romana ueros
conūsa ē. Aditorū p̄ter libertatē bona
duarū familiarū in p̄mū data. Seruius
romanus uocitat'. Sunt q̄ artonā uerent

64.
tū n̄ uoliscoz fuisse credant. Libertate errorē qđ
eīdē nominis urbs int̄ cetera atq; ueros fuit.
si eā reges romam deleuerē ceteratūq; n̄ uer
entū fuerat. atq; hec nomine eodē i uol
sco agro fuit. cui excidū est dictū.

LIT. LIVI ABVRBE CONDITA LIBER. III.
EXPLICIT. Incipit liber quintus.

PACE ALIBI PARCIA ROMANI VIUQ;
IN ARMIS ERANT. TANTA ISTA ODIQ;
UT UICIS FINĒ AD EĒ APPARETET. Co
mittia utriusq; ppli longe diuersa rati
one facta sūt. Romani auerere tr̄ mil' cōsula
ri potestate numerū octo qđ nūquā creati
o. emilius mamerē n̄tū. l. ualerius poti
tus tēu. app. claudius crassus. o. quiutilus
uar. o. iulius tullus. o. postumius. o. furc
camillus. o. postumius albin'. Uerentes cōtra
tedio annue ābitionis que int̄dū discordi
arū causa erat. regē creauerē. Offendit ea
res pplōz et rurie animos. n̄ maiore odio
regni quā ipsius regis. Grauis iā is antea
genti fuerat opib; supbiaq; qđ solēpma
ludox qđ int̄mitti nefas ē. uolent̄ diremis
set. cū obrā repulse. qđ suffragio xii. pplōz
aliis sacerdos ei p̄lat' ēēt. artifices quoq; mag
na pars ipsius serui erant ex medio iudicio
repente abduxit. Gens itaq; ante om̄s alias
eo magis dedita religionib; qđ excelleret
arte colendi eas. auxiliū uerentib; negandū
donec sub rege essent decreuit. Cui' decreti
supp̄ssa fama ē. uel p̄t metū regis. qđ quo
tale. qđ dictū referret. p̄ditionis eū p̄nci
pe n̄ uani sermonis auctore habebat. Ro
manos & si q̄ete res ex eturia nuntiant.
tam qđ om̄ib; cōsul' eā rē agitare afferebat.
ita muniebant. ut anticipia munimenta
essent. alia in urbe & cōtra oppidanox erupti
ones uersa alius frons in eturia spectans. in
auxiliū si qua forte inde uerent̄ obstrue
bat. Cū spes maior imperatorib; romanis. in
obsidione quā in oppugnatione ēēt. libert

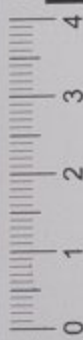
nacula etiā res noua militi romano edificati
cepta. cōsulūq; erat hiemando cōtinuare bellū.
Eo p̄ quā tr̄ pl'ia dū nullā nouandi res causā
inuentib; romā ē allatū. in cōtione p̄silunt.
solicitant plebis animos. hoc illud ēē dictitan
tes. qđ era militib; sint cōstituta. nec sese fese
uisse id donū inimicox. ueneno illitū fore.
uenisse libertatē plebis. remotā in p̄petuū &
ablegatā ab urbe & ab r. p. uuentitē iā ne
hiemi. qđ aut tēpori anni cedere ac domos
ac res in uisere suas quā putarent cōtinuare
militie causā ēē. nullā p̄fecto aliam inuentu
ros. quā neqđ p̄frequentia inuentū eox i q̄b;
ures om̄s plebis essent. agi de cōmodis eox posset.
uerari p̄tēta & subiq; multo ac ruis quā ue
ientes. q̄ppe illos hiemē sub tectis suis agere. e
gregis muris sitiq; naturali urbe tutantes.
militē romanū in opere ac labore nūib; priu
nisq; obrutū sub pellib; durare. ne hiemis
qđ spatio que om̄iū bellō. ita mariq; sit
q̄es. arma deponentē. Hoc neq; reges neque
ante tribunitiā potestatē creatā. sup̄bos il
los cōsules. neq; tr̄ste dictatoris imperiū. neq;
importunos decē uiros in iunxisse seruitu
tis. ut p̄ennē militiā facerent. qđ tribum
militū in plebe romana regnū creterent.
qđ nā illi cōsules dictatores ue facturi essent.
qđ p̄cōsulatē imagine tā seruā ac ruce fece
runt. S; id accidere haud in merito n̄ fuisse
nec in octo qđ tribunis militū locū ulli
plebeio. antea tr̄ina loca cū cōtentione sū
ma patricios explete solitos. nē iā octo uiges
ad imperia obtinenda ire. & ne int̄ba qđ
dē habere plebeū quequā. qđ si nihil aliud
āmoncat collegas. liberos & ciues eox. n̄ seruos
militate. qđ hieme saltē in domos ac tecta
reduci oporteat. & aliquo tēpore anni pa
rentes ac liberos cū uigēq; in uisere. & usurpa
re libertatē & creare magistrat'. Hec taliaq;
uociferantes ad usq; haud in parte nacti sūt.
app. claudū relicū a collegis. ad tribunitias

seditiones cōp̄mendat. ut ū imbutū iā ab
iuuenta certaminib⁹ plebis. quē auctore ali
q̄t annis ante fuisse memoratū ē. p̄collegarū
in cessionē tribunice potestatis dissolūde.
Istū iā n̄ p̄t̄ ingenio tantū. s; usu etiā cret
citat. talē orationē habuit. Si unquā dubi
tatū ē. quin n̄t̄. r. ur̄a an sua causa se
ditionū sēp̄ auctores fuerint. id ego hoc an
no desisse dubitari certū habeo. & cū lecto
randē longi erroris uobis finē factū ē. tū
q̄d secundis potissimū ut̄is rebus hic error
sublat⁹ ē. uobis p̄t̄ uos. r. p. gratulor. anē
q̄sq̄a qui dubitet nullis inuisus ut̄is si que
forte aliquando fuerit ūquā eque quā mi
nere patrū implebē cū era militanti b̄ cōsti
tuta s̄t. r. p. offēnsos accērtatos ēē q̄d illos
aliud aut tū timuisse creditis aut hodie t̄
bare uelle. nisi cōcordiā ordinū quā dissol
uende maxime tribunice potestatis esse
sic hercule tāquā artifices imp̄bi opus quest⁹
q̄d sēp̄ egr̄ aliquid. in. r. p. ēē uolunt. ut sit
ad eū cūrationē a uobis adhibeant. Verū em̄
defenditis. an impugnat̄is plebē. n̄t̄. r. mili
tantū adūsari estis an causā agris. nisi for
te hoc dicitis q̄d q̄d patres faciunt displicet.
sive illud p̄ plebe sive cōt̄a plebē. ē. & que
admodū cū seruis suis uentant. dñi q̄cquā rei
cū alienis hominib⁹ ēē. part̄q; in his benefi
cio ac maleficio abstinere equū censent. sic
uos int̄ dicitis patr̄ib⁹ cōmetio plebis. nec uos
comitate ac munificentia ur̄a p̄ uocem ple
bē. nec plebs uobis dicto audiens atq; obediens
sit. Quanto tandē si q̄cquā in uobis n̄ dico
ciuilis s; humani ēēt. sanete uos magis & q̄n
tū in uobis ēēt. indulgere potius comitati
patrū atq; obsequio plebis oportuit. que si p̄pe
tua cōcordia sit. q̄s n̄ spon dete aux̄t maxi
mū hoc impetū int̄ finitimos breui fu
turū ēē. Atq; ego quā hoc cōsilū collegarū
ex quo abducere infecta se auerit exercitū
noluerit. n̄ utile solū s; etiā necessarium

fuerit. postea disserā. nē de ipsa cōditione mili
tantū libet. Quā orationē n̄ apud uos solū
si s; etiā in castris. habeat ipso exercitu discep
tante equā arbitror. uideri posse. in quā
si in ipsi nihil q̄d dicere in mentē uenire
posset aduersariq; certe orationib⁹ cōt̄ent⁹
essem. Negabant n̄p̄ danda ēē era militib⁹.
q̄a n̄quā data essent. Quonā modo igit̄ nē
indignari possunt q̄b; aliqd̄ noui adiectū sit.
cōmodi. eis laborē etiā nouū p̄portione inui
gi. n̄sq̄a nec op̄ta sine emolūto. nec emo
lūm̄tū ferme sine impensa op̄ta ē. Labor. no
luptasq; dissimillima natura. societate. quā dā
unt se naturalit̄ s̄t iuncta. Soleste antea se re
bat miles se suo sūptu op̄ta rei p̄ p̄bere. gan
debat idē partē anni agrū suū colere. quere
unde domi militatq; se ac suos tuere posset.
Gaudet nē fructū. sibi r. p. ēē. & lect̄ stipendi
um accipit. equo igit̄ animo patiat̄ se ab do
mo. abire familiari cui gr̄ans impensa. n̄ ē. pau
lo diutius ab ēē. an si ad calculos. cū r. p. uocet.
n̄ merito dicat. annua era habes. annuā op̄ta
ede. an tu equū censēs militia semens t̄i soli
tū te stipendiū accipere. Inuit̄ in hac parte
orationis qui r̄tes moror. sic em̄ agere debet̄
q̄ mercenario milite utunt̄. nos tāquā cui
bus agere uolum⁹. agq; tāquā cū patria no
bis eū equū censemus. aut n̄ suscipi bellū op̄t
tuit. aut geti p̄ dignitate. r. p. & p̄fici quā p̄t̄
mū oportet. Et fiet̄ aut si irgem̄ obsessos. si
n̄ ante abscedim⁹. quā sp̄c̄ m̄t̄ finē captis n̄t̄
imposuerim⁹. Si hercules. nulla alia causa. ip
sa indignitas p̄seuerantiā imponere debuit.
Decē q̄ndā annos ur̄bs oppugnata ē. ob unā
mulierē ab unuerſa grecia. quā p̄cul ab
domo. q̄t̄ r̄tas. q̄t̄ maria distant nobis. unta
uicesimū lapidē in cōspectu p̄pe. ur̄bs n̄t̄ an
nuā oppugnationē p̄fert̄. piget. scilicet q̄a
leuis causa belli ē. nec satis q̄cquā. nisi dolo
ris ē. qui nos ad p̄seuerandū stimulet. Septies
rebellar̄t. in pace n̄quā fida fuerit. agr̄os n̄t̄

Gray Scale

Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel

milies de populati s̄. fidenates deficere
anobis coegerit colonos n̄ros. ibi int̄ fecerit
auctores fuisse. et̄a uis cedis impie lega
toꝝ n̄roꝝ. et̄t̄t̄r̄a. omnē aduersus nos
c̄rtare uoluerit. hodieq; id moluunt. Res
repetentis legatos n̄ros hand̄ p̄cul fuit
quin uiolarent. Cū his mollit̄ & p̄dilatio
nes bellū geri oportet. si nos tā iustū odū
nihil mouet. ne illa q̄dē oro nos mouent.
operib; ingentib; septa urbs ē q̄b; intra mi
ros coeret̄ hostis. Agrū n̄ colunt. & culta e
uastata s̄. Bello si reducim̄ exercitū. q̄sē.
q̄ dubitet illos n̄ acupiditate solū ulciscen
di sed et̄a necessitate imposita et̄ alieno p̄
dandi cū sua amiserunt agrū n̄r̄m inua
suros. n̄ differim̄ igit̄ bellū isto c̄silio. sed
intra fines n̄ros accipim̄. Quid illud q̄d p̄pe
ad milites p̄tinet. q̄b; t̄t̄ p̄t. boni cū stipen
dū extorqueſe uoluerit. n̄ c̄sultū repen
te uolunt. quale ē. uallū fossaq; igentis
utrūq; rē operis. p̄tantū spaci duxerunt.
castella p̄mo pauca. postea exercitu aucto.
creberrima fecerit. munitiones n̄ in ur
bē modo. s; in et̄t̄r̄a et̄a expectantes.
si qua inde auxilia ueniant. opposuere.
q̄d turres. q̄d uincas. testudinesq; & talū
oppugnandarū urbiū apparatus loquar.
cū tantū laboris exhaustū sit. & ad finē
iā operis tandē p̄uentū. Relinquenda
ne hec censeas. ut ad estatē rursus nouus
de integro his in statuendis exsudet̄ labor.
quanto ē min̄ opera tueti facta. & istare
ac p̄seuerare defungiq; cura. breuis enī
p̄fecto res ē. si uno tēpore pagit̄. nec ipsi
p̄mittiſiones has int̄ uallaq; lentiore
sp̄e n̄r̄am facim̄. Loquor de opere & de tē
poris actiua. q̄d periculi. q̄d differendo bel
lo adim̄. n̄c̄ obliuisci nos hec tā crebra
et̄t̄r̄ie c̄cilia. dimittendis ueros auxiliis
patiunt̄. ut n̄c̄ res se habet utat̄. odest̄
negant missuros. quantū in illis ē. capere

ueros licet. Quis ē qui spondeat eundē si
differet̄ bellū animū postea fore. cū si lara
mentū dederis maior frequentiorq; lega
tio itura sit. cū id q̄d n̄c̄ offendit et̄t̄r̄os.
rex ercat̄ ueris mutari spacio int̄ posito pos
sit. ut c̄sensu ciuitatis. ut co r̄c̄ciliant et̄t̄r̄u
re animos. ut ipsius uoluntate regis. q̄ obsta
re regnū suū saluti cūm̄ nolit̄. Videte q̄t̄
res quā inuitiles sequant̄ illā uā c̄silia. iac
tura operū tanto labore factor̄. uastatio
immens finū n̄roꝝ. et̄t̄r̄osū bellū p̄uen
te c̄rtatū. Hec s̄ tribuni c̄silia n̄r̄a n̄ her
cule dissimilia. ac si quis cogit̄ q̄ curari se fortit̄
passus extiplo c̄ualeſcere possit. c̄ybi q̄t̄ p̄
sentis aut potiomis. longinquū & forsitan
insanabilem morbū efficiat. Si medius fidi
us ad hoc bellū nihil p̄tinet. ad disciplinā res
lentior sit. pati t̄dū & quā n̄c̄ spei sepe ex
itū expectare. & si n̄ sit estate p̄fectū bellū
hiemē operiri. nec sic estiuas aues statū autūp
no tecta ac recessū circūspicere. Obsecro nos
uenandi studiū ac uoluptas homines p̄nues
ac p̄tinuas in montes siluasq; rapit̄. belli ne
cessitatib; eā patientiā n̄ adhibebim̄. quā
ut usus ac uoluptas eliceſe solet. adeo ne effi
minata corpora militū n̄roꝝ esse putamus.
Adeo molles animos ut unā hiemē durare i
castris. ab eē abdomo n̄ possunt. ut tāquā na
uale bellū tēp̄statib; captandis. obseruan
do tēpore anni gerant. n̄ estus n̄ frigora
pati possunt. Crubescant p̄fecto si q̄s eis hec
obiciat. c̄tendantq; & animis & corporib;
suis uirile patientiā in c̄. se iuxta hi
emē atq; estatē bella gerere posse. nec
se patto c̄nū mollitie inest̄. man
dasse tribunis & meminisse hanc ipsā
potestatē n̄ in umbra nec in tectis maio
res suos creasse. Hec uirtute militū
ūroꝝ. hec romano nomine s̄ digna. n̄
ueros tantū nec hoc bellū intueri. q̄d
instat s; famā. & alia bella & ad cetero

populos in posterum querere an mediocriter dis
crimen opinionis secuturum ex hac reputa
tis. utrum tandem finitimi populum romanum
cum esse putent. cum si qua urbs primum illum
breuissimi temporis sustinuerit impetum
nihil deinde timeant. an hic sit terror urbi
nominis. ut crederentur romanum non rediit
longinque oppugnationis. non uis hiemis
ab urbe circum sessa semel amouere possit.
nec sine ullum alium belli quam uictoria moue
rit. nec impetu potius bella quam perseueran
tia gerat. que in omni quodam genere militie.
maxime tamen in obsidendis urbibus necessa
ria est quarum plebsque munitionibus ac natu
rali situ inexpugnabiles fame sui que tempus
ipsu uiuent. atque expugnat. sic uentos expug
nabit nisi auxilio hostibus. tribus plebs fuerint et
rome inuenerint presidia uentiles. que ne
quaquam in extruria queant. An enim quequam quod
uentibus optatum aequae contingere possit. qua
ut seditionibus primum urbs romana deinde ue
lit exetragone castra impleant. at hercu
le apud hostes tanta modestia est. ut non obsi
dionis tedio non demum. regnum quequam apud eos
nouatum sit. non negata auxilia ab extrusis in
stitauerint animos. Moriet enim ex triplo quod
cumque. et seditionis auctor. ne cuiquam dice
re ea licebit que apud uos impune dicunt.
Insuper uentiles metent quod signa relinquunt. aut presi
dio decedunt. Auctores signa relinquendi.
deserendi castra non unum aut alterum militi
s. unumque exercitibus palam in citione audiant.
Ad hoc quod quod tribuni plebs loquuntur et si pendende pa
trie dissoluedeque. et ad sues audire. et
dulcedine potestatis ei capti quehabet subea
scelerata latere finitibus. Reliquum est ut que hic
uociferant eadem in castris et apud milites a
gant. et crederentur corrumpan. ducibus que pare
re non patiantur quam ea demum rome libertas
est non senatum. non magistratum. non leges. non mores
maiorum. non instituta patrum. non disciplinam ue

reti militie. Patrum iam etiam in citionibus et appi
ti. plebs cum subito unde minime quod crederet
accepta calamitas apud uentos. et superiose
appium in causa. recordia ordinum maiore ar
doreque. ad obsidendos primatus uentos fecit.
Haec cum aggeret primatus ad urbem uinceque. tantum
non iam in uincte mentibus essent dum opera in
diu sunt intentius. quam nocte custodiunt.
pate facta repente porta ingens multitudo
facibus maxime armata ignes cecit. hostesque.
monito simul aggeret ac uinceas tam longi
temporis opus incendiium hausit. multaque. ibi
mortales nequaquam opere ferentes. ferro ignique.
absupti sunt. Quod ubi roma enuntiatum. mestu
cia omnibus senatum curam metumque. iniecit.
He tamen uento sustinere nec in urbe seditio nec
in castris posset. Tribus plebs. uelut absente in citione. et
insultarent. cum repente quod census equester
erat equi publici non erant ad signati cecilio
pus in sese habito senatum ad eunt. facta di
dicendi potestate equis suis stipendia factu
ros permittunt. quod cum amplissimis uentibus que
absenatu acce essent. fama que. ea foris atque.
urbem peruasisset. subito ad curiam cecursus sit
plebs. pedestris ordinis se auunt ne esse. o
peraque. et extra ordinem polliceri. seu uentos seu
quo alio ducere uelint. Si uentos ducti sint. ne
gant se inde prorsus quam capta urbe hostium se
dituros esse. tamen uento iam super fundenti se leti
cie uix temperatum est. Non enim sic equites dato
magistratibus negotio laudari iussi. neque. aut
incuriam uocati quibus responsu daret. ut li
mine curie continebat senatum. plebs queque. et su
periore loco admittuntur in comitio
stante uoce manibusque. significare publicam le
ticia. beatam urbem romanam et inuictam. et
illa recordia dicere. Laudare equites. laudare
plebem. die ipsu laudibus ferre. uictam esse fatetur
comitatem benignitatemque. senatum certati pa
tribus plebsque. manare gaudio lacrimis. do
nec reuocatis incuriam patribus se factum est

ut tñ militas cōtione aduocata pedibus
equitib; q; qñs agerent. memorē pietatis
eoz et q; patriā dicerent senatū forte pla
cere aut omib; his uoluntariā cōtra ordi
nē p̄fessis militiā etā p̄cedere. cōtra certū
numet; et is ē assignat. Tū p̄mū eqs mēte
re equites ceperit. uoluntarius dūc; exercitū
ueios. n̄ amissa m̄ restituit opeta; si noua etiā
instituit. ab urbe cōmeat; intentiore quā
antea subuehi cura. neq; tā bene merito
exercitū aduē de cēt. In seq̄nti ann; tñ mil
cōsulari potestate habuit ē seruilū halā
tēu; q; seruilū. r. uetiginū. q; sulpicū. a.
mamiliū. iterū. o. sergiū. iterū. His tribu
nis dū cura omniū inueniens bellū inten
ta ē. neglectū anxiri p̄sidiū uacationib;
militū. & uolscos mercatores uulgo recep
tando p̄ditis repente portarū custodib;
opp̄ssū ē. Minus militū perit. q̄a preter
egros lxxv in modū om̄s pagros uicinasq;
urbes negotiabant. Hec ues meli; gestas.
q̄d tū caput omiū curarū publicarū erat.
Hā & duces romani plus int̄ se uarū quā
adūsus hostes animi habuerūt. & auctū ē
bellū aduentu repentino capenatū atq;
saliscō. Hi duo et urie ppli q̄a p̄rimi re
gione erant. deuictis ues bello q̄q; roma
no se p̄rimos forte credentes salisci p̄pria
etiā causa infesti q̄d fidenati bello se iā
antea inmiscuerant. p̄ legatos ultro cōto
q; missos iure iurando int̄ se obligati. cū
exercitib; nec opinato adueios accessere.
forte ea regione qua sergi tñ mil
p̄erat castra ad orti s̄t. ingentēq; ito
tē intulere. q̄a etrusiā om̄ie exercitū
sedib; magna mole ad eē romani cre
diderant. eadē opinio uerentes i urbe
cōtauit. Ita ancipiti p̄lio castra roma
na oppugnabant. cōmissantesq; cū huc
atq; illuc signa transferrent. nec
uerentes satis cohibere int̄ munitione

66.
nes. nec suis munitionis arce se iū actuerūt se
abertior potestant hoste. Vna spes erat.
si et maiorib; castris subueniret. ut diues se
legiones alie aduersus capenates. ac saliscos.
alie cōtra eruptionē oppidanorū pugnarent.
S; castris p̄erat uetiginū p̄uatis sergiō inuisus
infestusq;. Is cū pleraq; castella oppugnata.
superatas munitiones. utriq; inuehi hostem
nunciaret. incastris milites tenuit. si opus
foret. auxilio. collegā dicitans ad se missurū.
Huius arrogantia p̄tinatia alteri equabat.
q̄ nequā opē ab inimico uideret petisse.
uinci ab hoste quā uincere p̄cūe maluit.
Bui in medio cēsi milites. postremo deser
tis munitionib; p̄ pauci in maiora castra.
pars marima atq; ipse sergi romā p̄tende
runt. Vbi cū om̄ie culpā in collegā incli
naret. acciri uetiginū ex castris. int̄tea
p̄cē legatos placuit. Acta deinde in senatu
tes ē. certatūq; int̄ collegas maledictis. Lau
ci r. p. huc atq; illi ut q̄sq; studū p̄uati.
aut grā occupauerūt assunt. Primoses pa
trū siue culpa siue infelicitate impetrato.
tā ignominiosa clades accepta ēēt. censue
re n̄ expectandū iustū tēpus comitiorū. sed
extēplo nouos tribanos militū creandos cē.
q̄ a xl octobrib; magistratū occiperent. i
quā sententiā cū pedib; iret. ceteri tribu
ni militū nihil cōtra dicere. At enī u. sergi
uetiginusq; p̄p̄t q̄s p̄terere magistratū etus
anni senatū apparebat. p̄mo de p̄cari igno
minia. deinde int̄ cedere sē negare se ante
iur̄ decēb; sollempnē in eundis magistratib; die
honore habituros cē. Int̄ hec tribuni plebis
cū in cōcordia hominū secundisq; reb; ciuita
tis inuiti silentiū tenuissent. serges re
pente inuari tribunū militū uisi in aue
toritate senatū essent. se in uinela eos
duci iussuros cē. Tū c. seruilus aba
la tñ mil. q̄d ad uos attinet tñ p̄l. mi
nasq; ur̄as ne ego libent; experiret. quā n̄

plus in his uiribus quam in uobis animi esset. si nefas
est tendere aduersus auctoritatem senatus. proinde
uos desinite inter nostra certamina locum inui-
sue querere & college aut facient quod censet
senatus. aut si pertinacius tendent dictatorum
ex triplo dicam quod eos abire magistratu cogat.
Cum omnium ad sensum comprobata oratio esset. gaude-
rentque patres sine tribunitie potestatis tri-
culis inuentam esse aliam in maiorem adcoer-
cendos magistratus uicti consensu omnium comitia
tribunorum militum habuerunt. quod kalendis octobris ma-
gistratum acciperent. sequi; ea die magistratum
abdicauerunt. L. ualerio potito quartum. furio
camillo. iterum. o. emilio mamerco. titium. c.
cornelio cosso iterum. c. fabio ambusto. L. inlio
tullo. tribunus militum consulari potestate multa
domi militumque gesta. Haec & bellum multiplex
fuit. eodem tempore ad uentos & ad capenam & ad
ualerios & inuolsas ut anxim ab hostibus recu-
peraret. & rome simul dilectum simul tribu-
no deferendo laboratum est. & de tribunis plebi
coaptandis contentio fuit. & haud paruum mo-
tum duo iudicia ex quibus paulo ante consulari po-
testate fuerant exciuerunt. Omnium primus tri-
bunus militum fuit dilectum haberi. nec in mo-
res modo descripta. si seniores etiam coacti nomi-
na dare ut in urbibus custodia agerent. Quan-
tum autem augebat militum numerus. tanto ma-
iore pecunia instipendium opus erat. Eaque
tributo deferbat in uentis deferentibus quod domi
remanebant quae tuentibus in urbe opera quoque mi-
litari laborandum seruendumque. Res erat
haec prope grauius indignioraque. ut uiderent
tribus plebs. seditionis actionibus faciebant. idcirco etiam
militibus contentio esse arguendo. ut plebis par-
tem tributo conferent. Unum bellum annum iam
titium trahi. & consilio male geri. ut diuitius
gerant. In quattuor deinde bella uno di-
lectu exercitus scriptos & pueros quoque
ad senes extractos. iam non estatis nec hinc
discrimen esse. nulla quae umquam misere plebi

sit. quin etiam uectigalis aduictum facta sit.
ut cum esset laborum uulneribus postremo etate
corpore retulerint. in cultaque omnia diuitino
dignorum desiderio domi inueniant. tributum
ex affecta re familiari pendant. etaque mili-
taria uelut fenore accepta multiplicia re-
reddant. Inter dilectum tributumque. & occupatos
animos maiorum rerum curis. comicis tribu-
norum plebis numerus expletur. neque pugnatum
inde in loca uacua ut patrici coaptarentur.
per quam obtineri non poterat. tam labefactande
legis tribunitie causa effectum est. ut coopta-
rentur. titius plebs. c. licetius. & o. acutius. haud du-
bie patriciorum opibus. fors ita tulit. ut eo anno
titius plebs. c. trebonius esset. quod nomini ac familie
debitum prestare uideret. trebonie legis patro-
cinium. ut quod petissent patres quodam primo incepto
repulsi. tam tribus militum expugnassent. uocife-
rans legem treboniam sublatam. & cooptatos tribu-
nos plebs non suffragis populi si impetio patriciorum.
& reuolui res ut aut patrici aut patriciorum
assede habendi. tribus plebs sunt. et ipsi sacras leges
extorqueri tribunitiam potestatem. id fraude
patriciorum. scelere ac perditione collegarum fac-
tum arguere. Cum arderent in iudicia non patres
modo. si tribus plebs cooptati patres. quod cooptauerant.
tum ex collegio. tres e. curatius. o. metellius.
o. minutius. trepidi rerum suarum in seipsum
uergerunt. post anni tribunos militares
incurrunt. in eos ab se ipsa plebs in iudiciaque
die dicta auertunt. quibus dilectum. quibus tribunum.
quibus diuitina militum longinquitasque. belli sit
grauis. quod clade accepta ad uentos doleant. qui
amissis liberis. fratribus. propinquis. affinis. iugubres
domos habeant. his publica priuataque. doloris ex-
sequendi uis potestatemque. ex duobus. natus capi-
tibus data ab se memorant. Omnium namque. malum
in seipsum uergeruntque. causas esse. nec id accusato-
res magis arguere. quam fateri seos. quod non iam
bo aliter in alterum causam deferant. fugam seipsum
uergerunt. seipsum perditionem in crepans uer-

agnu. quæ. adeo incredibile amentia fuis-
se. ut multo uet' similius sit. cõpacto eã rē
& cõmuni fraude patricioꝝ. actã ab his / p'us
datũ locũ uerentib' ad incendenda opera
belli trahendi causa. & nē pditũ exercitũ
tradita salisces romana castra. omnia fieri ut
cōfenscat ad uicinos iuuent' nec de agris nec
de alijs cõmodis plebis ferre ad ppli tribu-
ni. frequentiaq; in ba. celebrare actiones. &
resistere cōspirationi patricioꝝ. possint. p' in-
ditũ iã dereus / absenatu & pplõ. R. & ab ip-
soꝝ collegis factũ eẽ. nã q' s. eos ab te. p. re-
motos eẽ. & recusantes abdicare se magistra-
tu. dictatoris metu. ab collegis coactos eẽ.
& p. R. tribunos creasse. q' n̄ idib' decēbris
die sollempni. s. ex tēplo kl. octob' magistratũ
occiperent. q' a stare durtius rē. his manen-
tib' in magistratu n̄ posset. & tam tot iudi-
cis cōfossos p' dāpnatosq; uenire ad ppli iudi-
ciũ. & existimare defunctos eẽ. satisq; pena-
rũ dedisse. q' d' duob' mensib' citius p' uati
facti s' neq; intellegere nocendi sibi durtius
tũ potestate crepta eẽ. n̄ penã irrogatã.
q' ppe. & collegis abrogatũ imperiũ. q' certe
nihil deliquissent illos repetere animos
q' r' ut' q' recenti clade accepta habuissent.
cũ fuga t'repidũ. plenũ uulnerũ ac pauore
incedente portis exercitũ uiderint n̄ for-
tunã aut quẽquã deoz. s. hos duces accusan-
tē. p' cetero se habere neminē in cōtione sta-
te. q' illo die n̄ caput. domũ. fortunãq;. L.
uet' gini. ac o. set' g' sit exeerat' detestat'
q; minime cōuenire q' b' irat' q' s; deos ipsos
admonere nocentib'. man' satis eẽ. si occa-
sione ulciscendi lesos arment. His oratio-
nib; incitata plebs. denis milib' etis grauis
reos cōdēpnat. nequã quã set' g'io martē cõ-
munē belli fortunãq; accusante. uet' gi-
nio dep' cante ne infelicioꝝ domi quã mi-
litie eẽt. In hos uet' sa ira ppli. cooptatio-
nis tribunoꝝ fraudisq; contra legē. tre

67.
bonã facte memoriã obscurã fecit. Victores
tribuni ut p'sente mercede iudici plebs
habere. legē agrariã p'mulgant. tributũq;
cōferri prohibuit. cū tot exercitib' stipendio op-
eet. resq; milita ita p'spere gererent. ut nullo
bello ueniret a dertũ spei. Hãq; uet' castra que
amissa erant recuperata. p'sidus castellisq; firman-
t'. Preerant t'. mil' emili' & q. fabius. o. furio
in salisces. & c. cornelio in capenate agro. Hostes
nulli erant mema inuenti. p'de. acte. icendũsq;
uillarũ ac frugũ uastati fines. oppida oppug-
nata. nec obsessa s't. At in uolcis depopulato agro.
anyr'. neq; quã oppugnatiũ. loco alto situ. & post
quã uet' res uirta erat. uallo fossaq; obsideri
ceptũ. Valerio potito uolsci puincia euenerat.
hunc statũ militariũ rerũ seditio intestina
turbauerat. maiore mole coortã. quã bella
tractabant. / cū tributũ cōferri p' t' n̄ possit
nec stipendiũ in p' R. mitteret. e' q; militaria
flagitare uiles. haud p'cul erat. quin castra
q; urbane seditiois cōtagione turbarent.
Int' has iras p' impatres. cū t' p' n̄ illud tēpus
eẽ dicerent. stabiliende libertatis. & absergius
uet' gini usq; ad plebeios uiros fortes ac strenuos
transfereudi summi honoris. n̄ tam ultra p'ces-
sũ e. quã ut un' ex plebe usurpandi uiris
causa. p. licinius caluus. t' mil' cōsulari po-
testate crearet. ceteri patrici creati. p. ma-
milus. p. titinius. p. melius. l. fr. camillus.
l. populius uolsco. Ipsa plebes mirabat' se tan-
tã rē obtinuisse. n̄ is m̄ q' erat' erat uir nul-
lus ante honorib' usus. uet' tantũ senator. &
etate iã grauis. Hec satis constat. cur p'mus
ac potissim' ad nouũ delibandũ honorē sit
habitus. Au c. corneli fr'is q' t' mil' pote an-
no fuerat. t' triplexq; stipendiũ eq'rib; dedit.
q' r' extractũ ad tantũ honorē credunt. alu-
oracionē ipsi tēpestinã de cōcordia ordini
patrib; plebiq; gratã habuisse. Hec uictoria
comitioꝝ exultantes t' p' q' d' maxime. R. P.
impediebat. de tributo remisert. collatũ

obediēt. missūq; ad exercitū ē. Anxius in uolscis
breui receptū ē neglectis die festo custodis
urbis. Insignis annus hieme gelida ac niuo
sa fuit adeo ut uie clausē tyberis in nauiga
bilis fuerit. Annona exante cuncta copia
nihil mutauit. Quia P. Licinius ut ceperat
haud tumultuose magistratū maiore gau
dio plebis quā indignatione patrū ita
etiā gessit. dilcedo inuasit primis comi
tus tū mil' plebeios creandi. In o. uctu
rius ex patriciis candidatus locū tenuit.
plebeios alios tū mil' cōsulari potestate omīs
fere centurie dixere o. pōpinū. c. diulū
uoleronē publicū. c. genuciū. l. atiliū. Tris
tē hiemē siue ex intēpene celi rapti muta
tione incētarū facta siue alia qua de causa
grauis pestilensq; omīs animalib' estas exce
pit. Cui' insanabili prucie quando nec causa
nec finis inueniebatur. libris sibilinis ex. s. e.
additi sūt. diuū uiri sacris faciundis. lectis ter
tio tē p̄mū in urbe romana factis. p̄ dies oc
to apollinē latonāq; 7 diana hērculē mercuri
ū atq; neptunū trib' quā aplissime tū ap
pari poterat. statim lectis placauere. P̄ uatū
q; id sacriū celebratū ē. tota urbe patentib'
ianuis. p̄ miscuoq; usu rerū omiū in p̄parulo
posito. notos ignotosq; passi aduenas in hospi
tiū inductos fere. Cū munucis q; benigne
ac comit' sermones habitos. uirgus ac litib'
tēperatū. uinctos q; dēpta in eos dies uinci
la. religioni deinde fuisse. q̄b' eā opē tulisset.
uincari. Interi aduecos t̄ror' multiplex fuit.
trib' in unū bellis conlatis. Ter nāq; eodē q̄
antea m̄ circa munimta. cū repente capena
tes salisciq; subsidio uenissent aduersus tres
exercit' ancipiti p̄lio pugnātū ē. Ante omia
adiuuit memoria dāpnationis sergi ac
uerginii. Itaq; maiorib' castris. unde antea
cessatū fuerat. breui spacio circū ducte copie.
capenates in uallū romanū uer' sos ab īgo
aggrediunt'. Inde pugna cepta saliscas

intulit t̄rorē t̄repidantesq; eruptio ex castris
oportune facta auertit. Repulsos deinde in
secuti uictos. ingentē ediderit cecidit. Hec
ita multo post iā palantes ueluti sorte oblata.
p̄platores capenatis agrū reliq̄as pugne absūp
sere. ac uerentū refugientes in urbē. multi
ante portas cesi. dū p̄ metu. ne simul romanū
ut r̄uperet. obiectis sortib; ex tremos suos ex
clusere. Hec eo anno acta. etiā comitia tribu
nox militū aderant. quoz p̄pe amissū. cernenti
tib' sūmū imperiū. Itaq; clarissimis uir' ex
cōposito p̄paratis ad petendū. q̄s p̄tereundi ue
recundia crederent fore. nihilomin' ipsi p̄m
de ac si omīs candidati eēt. cuncta experien
tes. n̄ homines m̄. s; deos etiā ex crepabant.
in religionē uertentes comitia biennio ha
bita. p̄ose anno intoleranda. hieme p̄digis
q; diuinis simile coortā. primo n̄ p̄digas.
iā euent' pestilentia agris urb'q; illata. haud
dubia ita deū. q̄s pestis ei' arce de causa pla
candos eē in libris fatalib' inuentū sit. comit'
auspicato que fierent. indignū dū in sū. hono
res uulgari. discriminaq; gentiū cōfundi.
P̄ret' quā maiestati petentū. religionē etiā
attoniti homines. patricios omīs. partē mag
nā. honoratissimū. quēq; tū mil' cōsulari po
testate creauere. l. ualeriū potitū. & ualeriū
maximū. o. furū camillū iterū. l. furū
medullinū t̄riū. quintiū seruiū fidenatē
iterū. & sulpicū camerinū iterū. His trib'
aduecos nihil admodū memorabile ac
tū ē. tota uis in p̄plationib'. Duo sūmi
impetatores potit' a saler' camillus a pa
pena p̄das ingentes egere. nulla in colo
ni relicta se. cui ferro aut igni noceri
posset. Prodigia interī multi munitaue
re. quoz. pletaq; & q̄a his nulli auctores
erant. parū credita. spretaq; 7 q̄a hostib'
catusas. p̄ q̄s ea p̄curarent aruspices n̄ erat.
In unū omiū cure uer' se f̄. q̄d lac' in albano
nemore sine ullis celestib' aquis. causa ue

qua alia que se miraculo erimeret. in altitu-
dine insolita creuit. qd na eo du portende-
rent prodigio missi sciscitatu oratores ad delphi-
ni oraculum. p. prius. ut pres satis oblat. scruos.
qda ueniens. qui int. cauillantes instationib;
ac custodis milites romanos etruscosq; uati-
cinantes in modum cececit. p. usqua ex lacu al-
bano aqua emissa foret. nuqua portituru uel
romani. Qd pmo uelut temere iactu sperni-
agrat. deinde sermonib; ceptu e donec unus
ex statione romana p. uincat. p. ximu oppida-
no. ia plonquinquitate belli cometio sermo-
nu facto. qd na is eet q. p. amages delacu alba-
no iacet. Postqua audiuit aruspice ee uir-
haud uicta religione animi. causat depua-
ti portenti p. curatione. si opete illi eet. cu-
lete uelle ad colloqu uate elicit. Luq; p. gres-
si abo. ahus longius essent. inermes sine ullo
metu p. ualens iuuenis roman. senie infirmu
in espectu omiu raptu. nequa tumultu
antib; etruscis ad suos retulit. Qui p. ductus
ad imperator. inde roma ad senatu missus
eet. sciscitantib; qd na id eet. qd delacu al-
bano docuisset. respondit. p. fecto uatos deos
ueniento pplo illo fuisse die q. sibi ea mente
obiecissent. ut exidui patrie fatale p. deret.
Itaq; que tu cececit diuino spu instinet.
easene indicta sunt reuocare posse. tacen-
do forsitan que diu in mortales uulgari ue-
lunt. haud mun. qua celanda effando nefas
ettrahi. His ig. libris fatalib; sic disciplina etrus-
ca traditu ee. ut quando aqua albana ha-
bundasset. tu si ea roman. rite emisisset.
uictoria de ueniens. dari antequa id fiat.
deos menia ueniens. deserturos n. ee. Ex-
sequebat. inde que sollempnis diuinitio esset.
Sed auctore leue nec satis fidu sup. tanta re-
pates rati. decreuere legatos sortesq; oraculi
p. thici expectandas. Usqua ad delphis orato-
res redirent albanu ue prodigi piacula inue-
nient. noui t. mil. esulari potestate. L. uili.

68.
urtullus. p. silius. furius medullin. m. l. setgius
fidenas. a. postumius religens. p. cornelius ma-
luginensis. a. manilius magistratu inermis.
Eo anno tarquimensis noui hostes exort. qa mul-
tissimil bellis. nolsece ad anxit. ubi psidui ob-
sidebat. equox. ad laucos. q. romana ibi colonia
oppugnabant. ad hoc ueniens. Falisco & cape-
nati bello occupatos uidebant romanos. nec
intra muros. q. etiora negotia ee certaminib;
patri ac plebis. int. hec locu in uirte sati ee.
p. datu in agru romanu cohortes expeditas
mittunt. aut em passuros multa ea in uirra
romanos. ne nouo bello se onerarent. aut exi-
quo coq; patri ualido exercitu p. secutus.
Romanis indignitas maior qua cura p. latio-
nis tarquimensiu fuit. Eo nec magno cona-
tu suscepta. nec in longu dilata res e. Aureli-
postumius. L. uilius n. uisto dilectu. etenim ab-
t. pl. impediabant. s. p. uoluntariox. quos
ad hortando incitauerant coacta manu. pa-
gru cetero obliq; tramitib; egressi redeuntes
ap. lationib; grauesq; p. da tarquimenses oppres-
sere. multos mortales obruncant. omis ex. uis
impeduntis. & fereptis agror. suox. spoliis roma-
reuerunt. Bidui ad recognoscendas res datu
dominis. t. io incognita. erant aut ca. p. lerag;
hostiu ipsox. sub hasta uenire. qd q; inde redac-
tu militib; diuisu. cetera bella maximeq; ue-
iens. incepti erant. erant. iaq; romani despe-
rata ope humana fata. Ideos exspectabant.
cu legati ab delphis uenerit sorte oraculi affe-
rentes. e. g. uentem. responso captiuitatis. Roma-
ne aqua albana caue lacu teneri. caue imare
manare suo flumine sinas. emissa pagros ri-
gabib; dissipataq; riuus exingues. tu tu in-
siste audax hostiu muris. memor qua p. tot
annos obsides urbe. exca. t. his que n. pandun-
tur. satis uictoria data. Bello p. fecto donu am-
pliu uictor ad meca. tepla portato sacraq; p. ata
quox. omissa cura e. instaurata ut assolet. fa-
cito. Ingens haberi inde captiuus uates cept.

eiq; adhibete tñ mit cornelius postumusq;
adpugnā albam pcurationē ac deos rite placan-
dos cepere inuentūq; tandē ubi neglectas
cerimoniaf int̄ missū ne sollempne dñ atque
rent. nihil pfecto aliud eē quā magistratū utro
estatuos. latinasq; sacra q; in albano mome-
nū rite cepisse. unā expiationē eoz. eē ut tri-
bunū militū abdicarent se magistratu. au-
spicia de integro repetere. q; int̄ regnū
iniret. Ea ita facta s̄t ex se int̄ reges tres de-
inceps fuere. L. ualerius. q; seruius. fidenas.
o. furus camillus. Hūquā desitū interitū
bati comitia int̄ pellantib; tribunū plebis.
donec euenisset p̄us ut maior pars tribu-
noz militū ex plebe crearent. Que dū agunt
ēcilia et turie ad sanū uolupte habita. pos-
tulantib; capenatib; ac saliscis ut uicos cōmi-
ni animo cōsilioq; om̄s. et turie ppli ex obsidione
eriperent. responsū ē antea se id uicentib; negas-
se q̄a unde cōsiliū n̄ petissent sup̄ tamare auxili-
ū petere n̄ deberent. n̄c iā ppe fortunā suā illis
negate maxime in ea parte et turie gentē in-
usitata. nonos accolat gallos eē. cū q̄b; nec par-
satis fida. nec bellū p̄cepto sit. sanguini tam no-
miniq; q; p̄sentib; periculis cōsanguineoz. idda-
ri. ut si q̄ inuentū sit sue uoluntate ad id bel-
lū eant n̄ impediant. Eū magnū aduenisse
hostiū numerū fama rome erat eoz; int̄
discordie intestine metu cōmuni ut sit cepte
haud inuitus patrib; p. liciniū caluū. p̄rogati-
ua tribunū militū n̄ petentē creant. mode-
rationis ex pte impore magistratu uirū. cete-
rū iā tū exēte etatis. om̄sq; deinceps ex collego
eide anim refici apparebat. L. titiniū. p. meni-
ū. c. genutiū. L. atiliū. q̄ p̄usquā renuntiasen-
t̄ iure uocatis tribub; p̄missu int̄ reges. L. lici-
nius caluus. ita uerba fecit. Om̄i ecordie. q̄r.
rei maxime in hoc tēp̄ utili. memoria n̄rī
magistratū uos h̄s comitis petere iūsequente
annū uideo. si q; collegas eoz dē reficere etiā
usu meliores factos. me iā n̄ eundē s; umbra

nomiq; p. liciniū. relictū uidetis. uites corporis
affecte. sensus oculoz. atq; aurū hebetes. me-
moria labat. inqor animi obtusus. En uobis
inq̄t inuenē filiū tenens. effigē atq; imagi-
nē ei quē nos antea tribunū militū ex plebe
p̄mū fecistis. hunc ego institutū disciplina mea
uicariū p̄me. a p. do dicoq; hosq; queso q̄r̄tes.
delatū m̄ ultro honore huic petenti mesq;
p̄ eo adiectis p̄cab; mandetis. Datū id petenti
patri filiusq; ei. p. licinius tñ mil̄ cōsulari
potestate cū his q̄s supra scripsim; declaratus.
Titinius genutiūsq; tñ mil̄ p̄fecti aduersus
saliscos capenatesq; dū bellū maiore animo
gerēt quā cōsilio p̄cipitauerē se in insidias.
Genutiū morte honesta luens ante signa
int̄ p̄mores cecidit. Titinius in editū tu-
mulū ex multa t̄repidatione militibus
collectis. acie restituit. nec se tam eoz loco
hosti cōmisit. Plus tam ignominie erat
quā cladis acceptū. que ppe in clade in-
gentē uertit. Tantū inde t̄roris n̄ rome
m̄ q̄ multiplex fama puenerat. s; in castris
q̄q; aduersos fuit. Coge ibi miles retentus
afuga ē. cū p̄uasisset castra r̄umor duab;
erectūq; cōso uictorē capenatē ac saliscū
et turieq; omnē uiuentitē haud p̄cul̄ ide
ab eē. His tumultuosiora rome. iā castra ad-
uersos oppugnari. iā parte hostiū tendere
adurbē agmine infesto crediderant. ecut-
sūq; in muros ē. q; matronarū. quas ex do-
mo cōuenerat publicē pauor̄ obsecrationes
int̄templis facte. p̄cab; q; abdis p̄ditū ut exi-
cū ab urbis tectis t̄plisq; ac menib; roma-
nis arcerent. uicos cū auerterent. t̄rore.
si sacra renouata rite si pcurata p̄digna
essent. Lā lu di latineq; instaurata erant.
iā ex lacu albano aqua emissa magros
uicosq; fata appetebant. Igit̄ fatalis dux
ad exidū illius urbis seruandeq; p̄ate
o. furus camillus dictator dict̄. magis
trū eoz p. corneliū scipionē dixit.

Omnia repente mutauit impetator mutat
alia spes. alius animi hominum. fortuna quoque
alia urbis uideri. Omnium primum in eos qui
aueis nullo pauore fugerant more milita-
ri. an aduerit effectus; ne hostis maxime
timendum militi esset. Deinde in dicto tumultu
indie castra. ipse inter uentos ad eum man-
dos militum animos inter currit. Inde Roma
ad scribendum nouum exercitum redit. nullo
detractante militia. Per agrum etiam in-
uenit. Latini hircunicique opera sua pollicen-
tes ad id bellum uenere. Quibus cum gratias in se-
natus egisset dictator. satis iam omnibus ad id
bellum paratis. ludos magnos ex se. uouit
uentis captis se facturum. adque mature ma-
turi refecta dedicaturum. iam ante ab rege
seruio tullio dedicata. Profectum cum exerci-
tu ab urbe expectatione hominum maio-
re quam spe. in agro primo nepesino cum sa-
luis. et capenatis signa cernit. Omnia ibi
summa ratione consilioque acta. fortuna etiam
ut sit secuta est. Non prolio tantum fudit
hostes. sed castris quoque eruit. ingen-
tiisque praedam est portum. Cui pars maxima
ad questorem redacta est. Haud ita mul-
tum militum datum. Inde ad uentos exercitum
ducit. densioraque castella facta. In aper-
tationibus que multe temete inter mutuum
acuallum. fiebant edicto. ne quis in iussu pug-
naret ad opus multos traducti. operum
fuit omnium longe maximum. ac laboriosissimum
cuniculis in arte hostium agere ceperunt.
Quo ne intermitteret opus. neu sultra ceteri
minus labor eosdem cerneret. in partes ser-
muntorum numerum diuisit. Senne hose in
orbem operi attribuit. Nocte ac die nun-
quam ante omissum quam in arte uiam faceret.
Dictator cum iam in manibus uideret uicto-
riam esse. urbem opulentissimam capi tantumque
praedae fore quantum non omnibus munus datus
ante bellum fuisset. nequa inde aut mi-

69.
litum iam ex malignitate praedae partite. aut in-
uidiam apud patres ex praedae largitione cape-
ret. litteras ad senatum misit. deum immortalium
benignitate suis consiliis. patientia militum
uentos iam fore in potestate praedae. quod de praedae faci-
endum censerent. Huc senatum distinebant
sententiae senis. p. licinium. quem primum dixisse
a filio interrogatum fere. edicta palam placere populo.
ut quae praedae capere esse. praedae uellet. in castra uentos
iret. altera apponit claudum qui largitionem nouam
praedae. in equalem in consilia arguens. se simul
nefas ducere captam ex hostibus in praedio exhaus-
to bellis pecuniam esse auctorem erat stipendii
exca pecunia militum numerandi. ut eo-
rum tributum plebis cerneret. ei enim domi soci-
etate sensuras equaliter. omnium domos. non
amidas in direptiones. manum ociosorum urba-
noque praedae fortunam bellatorum. prima esse
cum ita serme eueniat ut segnior sit praeda-
tor. ut quisque laboris periculisque praecipua pete-
re partem soleat. Licinius contra suspectam in-
uisam se praedam fore aiebat. causasque cri-
minum ad plebem seditionum. inde a legum no-
uarum praedae. Saturnus igitur esse reciliari eo
dono plebis animos. exhaustis atque erinantibus
tributo tot annorum. succurrere. sentire praedae
fructum ex eo bello magis prope cernerent.
Gratius id fore letiusque. quod quisque sua manu
ex hoste captum domum retulerit. quam si mul-
tiplex alterius arbitrio accipiat. Ipsum
dictatorem fugere inuidiam exco. et imma-
que eo delegasse ad senatum. se natum quoque debe-
re reiectam se ad se praedae plebi ac pati
habere quod cuiusque fors belli dederit. Hec tu-
rior uisa sententia est. que proplare senatum fa-
ceret. Edictum itaque est ad praedam uentem quibus
uideret in castra ad dictatorem praedae cernerent.
Ingens praedae multitudo repleuit castra.
Tum dictator auspiciato egressus cum eduxisset
ut arma milites caperent. tuo ductu inquit
pachice apollo. tuoque numine instinctus

per addelenda urbe uictos. et q; hinc decima
parte p̄de noueo. te simul uino regna q̄
ne uictos colis. p̄cor ut nos uictos infam
tuāq; mox futura urbe sequare ubi te
dignū amplitudine tua tēplū accipiat.
Hec p̄cat superante multitudiue ab omi
b; locis urbe adgredit. q̄ minor abenuicu
lo ingruentis periculi sensus eet. Uictos
ignari se iā a suis uatib; iā ab extis oraculis
p̄ditos. iā in parte p̄de sue uacatos deos. alios
uotis ex urbe sua euocatos. hostiū tēpla no
uasq; sedes expectare. seq; n̄tū illū diē age
re. nihil min; timentes quā quā sub utis
cuniculo menib; arte iā plenā hostiū cē. in
muros p̄se q̄sq; armati discurrunt. miran
tes q̄b; nā eet. qd̄ cū p̄tot dies nemo se ab stati
onib; roman; mouisset. tū uelut repentino
icti furore impudi currebant ad muros. In
serit hinc loco fabula. immolante rege uel
entū. uocē haruspis dicentis. q̄ ei hostie
erta p̄secussit ei uictoriā dari. exaudita
incuniculo mouisse romanos. milites. ut
ad apto cuniculo erta raperent. & ad dicta
torē ferrent. S; in reb; tā antiq̄s si qua simi
lia ueri sint. pueris accipiant. satis habea.
hec ad ostentationē scene gaudentis mira
culis aptiora quā ad fide. neq; affirmative
neq; refellere. ē opere p̄cū. Cuniculus dilec
tis militib; eo tēpore plen; in ede iunonis
que in ueientana arte erat. armatos repen
te edidit. & pars anctos in muris inuadit
hostes. pars claustra portarū reuellunt. pars
cū extectis saxa tegule q; amulietib; serui
cusq; iacerent. infet ignes. Uiam omnia
uapris t̄rentū ac panentū uocib; mirato
mulierū ac puerorū ploratu. cōplet. Om̄to
tēporis detectis ex muro undiq; armatis
pate factisq; portis. cū alii agmine irue
rent. alii desertos scandent. muros. urbs
hostib; impletur. omib; locis pugnat. Beide
iā edita multa cede. senesit pugna. &

dictator p̄cones edicere iubet. ut ab iner
im abstineat. Is finis sanguinis fuit. Bedū
et mes inde cepti. & ad p̄dā. miles p̄missu
dictatoris discurrit. que cū ante oculos ei
aliquantū spe atq; opinione maior. maio
rūq; p̄cu. rerū ferret. dicit man; ad celū
tollens p̄cat cē. ut scui deoz. hominūq;
nimia sua fortuna. p. q. r. uideret. ea in
india lenire. quā minimo suo p̄uato in
cōmodo publicoq; p̄. liceret. Conuer ten
tē se int; hanc uerationē tradit memorie
plapsū cecidisse. id q; om̄ p̄tinuisse postea
euentū rē c̄iectantib; uisū ad dāpnatio
nē ipsius camille. capte. deinde urbis roma
ne. qd̄ p̄ pau cos accidit annos. eladeq; atq;
ille dies cede hostiū ac direptione urbis
opulentissime ē ch̄ipt. Postea die libeta
corpora dictator sub corona uen didit.
ea sola pecunia in publicū redigit. haud
sine irā plebis. & qd̄ retulere secū p̄denec
dnci q̄ ad senatū. malignitatis auctores
querendo. rē arbitri sui reiectisset. nec
senatus. si licite familie ex qua
fili; ad senatū retulisset. pat; tā pplā
ris sententie auctor; fuisset. acceptū
referebant. Cū iā humane opes egeste a
ues essent amoliri. tū deū dona ipsosq; de
os. si. colentiū magis quā rapientū modo
capere. nāq; delecti ex om̄i exercitu iuue
nes. p̄ute lautis corporib; candida ueste
q̄b; deportanda romā regna uino assigna
ta erat. uenetabundi tēplū iure p̄mo
religiose admouentes man;. qd̄ id signū mo
te etrusco nisi certe gentis sacerdos ad t̄et
tate n̄ eet solit. Bein cū qd̄a seu spū diu
no tactus. seu iuuenali ioco. uisne roma
re uino dirisset. annuisse cetet; deā accla
manet. inde fabule adiectū ē. uocē quoq;
dicentis uelle audita. motā cetē sede sua
parui molinū amuniculis sequentis modo
accepim; leuē ac facile. r̄anslata fuisse.

integritate; in auentinu sede sua q uota roma
ni dictatoris uocauerant plata ubi templu ei
postea ide q uouerat camillus dedicauit
Hic uerige occasus fuit urbis opulentissime
etrusci nominis magnitudine sua ul ul
tima clade indicantis. qd x. estates hiemesq;
etiuas circū sessa. cū plus aliquanto cladiū
intulisset. quā accepisset postremo iā sato
q; urgente operib; tam nūm expugnatiū ē.
Romā ut nuntiatū ē. ueros captos. quā qm
q; p dīgā pcurata fuerant. uatū responsa
q; publice sortes note. q; quantū humanis
adiuuari cōsilis potuerat res. ducē q; furi
ū maximū imperatōrē omiū legerant
tam qā tot annis uarie ibi bellatū erat.
multeq; clades acceptē uelut ex inspera
to inuisū gaudiū fuit. q; p usquā senat;
deceperet. plena omia tēpla romanorū
matū. grauesq; agentū erant. senat; in
qd tiduū q; diesū nullo ante bello suppli
cationes deceperit. Aduent; q; dictatoris
omib; ordinib; obuia effusis. celebratior
quā ullis uquā. antea fuit. triūphus. q;
omne cōsuetū honorandi diē illius modū
aliquantū excessit. maxime cōspect; ipse.
cursu eqs albis iuncto urbe inuect;. parū
q; id nō ciuile m; s; humanū etiā usū. iouis
solisq; eqs eqpetatū dictatōrē in religione
etiā traherant. triūphusq; ob eā unā mari
me rē clarior quā gratior fuit. Tū uino
ni regine tēplū in auentino locauit. de
dicauitq; matute matris. atq; his diuinis
humanisq; reb; gestis. dictatura se ab dica
uit. Agi deide de apollinis donis ceptū. cui
se decimā uouisse pde parte cū dicebat ca
millus. pontifices soluendū religione pplim
censerent. haud facile inibat ratio iubendi
reserere. pda pplim ut ex ea pars debita in
sacrū secerneret. Tandē eo qd lenissimū
uidebat decursū ē. ut q; se domūq; religio
ne exsoluere uellet. cū sibi met ipse pda

70.
estumasset sua. decime p cū partis in publi
cū deserret. ut ex eo donū aureū dignū am
plitudine tēpli ac numine di; dignitate
p; fieret. Ea q; collatio plebis animos aca
millo alienauit. Int; hec pacificatū legati
a uolsas & eqs uenerūt impetataq; par ma
gis. ut fessa tā diutino bello adq; sceret cū
tas. quā qd dignū petere. Uel capis sex tr
mil; cōsulari potestate insequens ann; habuit
duos publicos cornelios. cossū & scipionē. q;
ualerū. maximū. itetū. cesonē. sabiū. abis
tū. itetū. l. furiū. medullinū. quintū. ser
uilū. tēu. Cornelius saliscū. bellū. ualerio.
ac seruilio capenas sorte euenit. Ab his nō ur
bes in aut operib; tēptate s; ager ē de pplar;
pdeq; resū agrestū. ac tē nulla felix arbor.
nihil frugiferū in agro relictū. Ea clades
capenate pplim subegit. Pax petentib; data.
in saliscū bellū. restabat. Rome interī mul
tiplex seditio erat. Cui lemende causa colo
niā in uolsos. q; tria milia ciuū romanorū
scriberent. deducendā censuerant. trium
uirūq; ad id ceptū. tna uigera. & septuages
uirū diuiserant. ea largitio sperni cepta.
qā spei maioris anertende solatiū obiectū
censebant. cur enī relegari plebē in uolsos
cū pulcherrima urbs uel. agerq; ueientan;
in cōspectu sit. uberior. ampliorq; romano a
gro. urbe q; urbi rome. ut situ. uel magni
ficentia publicorū. p uatorūq; tētorū. ac locorū.
p ponebat. qn illa q; actio monebat. que p
capta utiq; romā agallis celebratior fuit.
transmigandi ueros. Ceterū parte plebis. par
te senat; destinebant. habitandos ueros. duasq;
urbes cōmunes. rē. icoli. a. rē. posse. Aduersus
que cū optimates ita tenderent. ut mortu
tos se citius dicerent in cōspectu rē. quā qe
quā carū resū rogaret. q; ppe nē in una ur
be tantā dissensionē ēē. qd in duab; urbib;
fore. uictā ne ut q; quā uictici parte reser
ret. sineretq; maiorē fortunā captis ce

ues: quā incolumib' fuerit. postremo se relin-
qui acuib; in patria posse ut relinquunt
patriā atq; ciues nullā uī ūquā sub actūā.
⁊ sicinū is enī ex tī mil' rogationis eius
lator erat. cōditore uicior' sequant'. relicto deo
tomulo dī filio parente. auctore ut bis ro-
mane. Hec enī sedis certaminib' agerent. nā
partē tī pl' patres in suā sententiā traxerāt.
nulla res alia manib' tēpetare plebē cogebat.
quā qd ubi rē cōmittende causa clamor
ortus ēēt. pncipes senat' pmi tēbe offerentes.
se peti feririq; atq; occidi uidebant. Ab hoc
etatib' dignitatib'q; & honorib' uolandis dū
abstinebat. & ad reliq's similes conat' uescem-
dia rē obstabat. Camillus idē tēde omnib'
locis cōionabat. haud mirū id qd ēē fūere
cūntatē. que dāpnata uoti. omniū rerū po-
tiosē euitā. quā religione se exsoluendi ha-
beat. nihil decollatione dicere stupis uerū
quā decume. quando ea se q'sq; pūatū obliga-
uerit liberat' sit. Ips' enī uero illud se tace-
re suā cōscientiā nō pati. qd ex ea tantū pda
que rerū mouentū sit decima designetur.
ut bis atq; agr' capti. que & ipsa uoto cōme-
at. nōtione nullā fieri. Cū ea disceptatio an-
ceps senatui uisa delegata ad pontifices ēēt.
adhibito camillo uisū collego. qd ei ante cō-
ceptū uotū uotū uerentū fūisset. & p uotū
impotestate p'r. uenisset. ei partē decimā
apollim sacra ēē. Ita in estimatione urbs a-
getq; uenit. Pecunia ex erario p'mpta. tī
mil' cōsularib' ut aurū ex ea coemerent. nego-
ciū datū. cui cū copia nō ēēt. matrone cetib;
ad eā rē cōsultandā habitis. cōmuni decreto
pollicite tī mil'. aurū & omnia ornāmēta in-
eratū detulerūt. Gratia ea res ut que maxi-
me senatui ūquā fuit. honorēq; ob ea mun-
ficentiā fer'. matronis habitu. ut pileto
ad sacra ludosq; carpentis festo p'festog; ute-
rent'. Londere absingulis aur' accepto esti-
matoq; ut pecunie soluerent. crateram

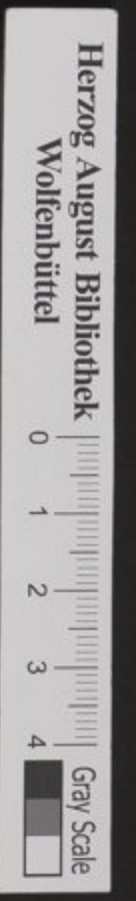
anteā fieri placuit. que domū apollim
delphos portaret. simul ab religione a-
nimos remisert'. Integritate seditione
tī pl' incitat' multitudo iōnis pncipes.
ante alios in camillū. eū pda uerentā
publicando sacrandog; admihlū sedegit
se absentes ferocit' increpant. p'sentiū cū
se ultro utatis offerrent. uescundia ha-
bent. Simul extrahi rē ex eo anno uide-
tī tī pl' latores legis in annū eos dē rē
ficiunt. & patres hoc idē de incessorib'
legis annisi. ita tī pl' magna ex parte
idē refecti. comitū tī mil' patres sūma.
ope euicertunt. ut o. furius. camillus
crearet'. Prop't bella simulabant parari dū
cē s; largitioni tribunitie aduersari quere-
bat'. Cū camillo creati tī mil' cōsulari potes-
tate. l. furius medullin' sextū. c. emilius. ua-
letius publicola. sp. postumius. r. cornelius
titerū. Principio anni tī pl' nihil mouer'.
donec o. furius camillus in faliscos cui id bel-
li mandātū erat. p'ficisceret'. Differendo de-
inde elanguit res & camillo que aduer-
sariū maxime metueant. glā in faliscis
creuit. Hā cū p'mo membris hostes tene-
rent. tutissimū. id rati. populatione. agrē.
atq; incendus uillarū coegit eos egredi
urbe. S; timor longius p'gredi p'hibuit
mille fere passū ab oppido castra locant.
nulla re alia fidentes ea satis tuta ēē. quā
difficultate adit'. asperis cōstragosisq; circa.
& partē artis. partē arduis unis. l'eterū ca-
millus captiū in dicē eragrissecit' dūce.
castris multa nocte motis. p'ma luce ali-
quanto superiorib' locis se ostendit. Trifa-
triā romani munebant. alius crepēt' p'lio
intēt' stabat. Ibi impedire opis conatus
hostes fundit fugatq;. tantūq; inde pauo-
ris faliscis inectū ē. ut effusa fuga castra
sua. qā ea p'piora erant. plati urbe pete-
rent. Multi cesi uulneratq; p'usquā pa-

uentis portis incidere. castra capta. p̄da ad
questores redacta. cū magna militū ira.
Sed se ueritate impetu uicti. eundē uirtutē
& odesant. & mirabant. Obsidio inde urbis
& munitiones. & uictū p̄ occasionē in p̄tibus
oppidanorū in romanas stationes p̄liaq; par
ua fieri. & erat tēpus neutro inclinata
spe. cū frumētū copieq; alie exante cūecto
largus obsessis quā obsidentib; suppetere.
uidebatq; atq; diuinis futur² labor. ac ue
is fuisset. in fortuna imperatoris romano
simul. & cogite reb; bellicis uirtutis specim.
matura uictoria dedisset. Mos erat saliscis
eodē magistro libertorū. & comite utri. simulq;
plures pueri qd; hodie q; in greca manet.
unius cure demandabant. Principū liberos
sic se se fit. q; scientia uidebat p̄cellere erudi
ebat. Is cū in pace instituisset pueros. ante ut
bē lusus exercendiq; causa producere. nihil
eo more p̄ belli tēpus int̄ misso. dū modo bre
uorib; in longiorib; spaciis trahendo eos a
porta lusu sermonib; q; uariatis longius
solito. ubi liberos dedit in p̄gressus. int̄ stati
ones eos hostiū castraq; inde romana in p̄to
rū ad camillū p̄duxit. Lbi scelesto facinori
scelestiorē sermonē addidit. saliscis in ma
nus romans dedisse. quando eos pueros quoq;
parentes capta ibi rerū sunt in potestate de
derit. Que ubi camillus audiuit. n̄ ad simile
m̄t̄ tui nec pplim nec imperatorē scelestū
ipse cū munere scelesto uenisti. nob; cū salis
cis que pacto fit humano societas n̄ ē. quā
ingenetant natura utrisq; ē. eritq; sunt
& belli. s̄ pacis iura. iusteq; ea n̄ min; quā
fortit̄ didicim; gerere. arma habem; n̄ ad
ūsus eā etatē cui etiā captis urbib; parent;
s; adūsus armatos. & ipsos q; nec lesi nec la
cessit. anob; castra romana ad uicinos oppug
narunt. eos tu quantū int̄ fuit. nouo
scelestē uicisti. ego romanis artib; uirtute
opere armis sic uicis inuicā. Bemidatū de

inde cū manib; p̄ t̄gū illigatus reducendū
faleros pueros tradidit. uirgasq; eis q; p̄ di
torē agerent in urbe uerberantes dedit.
Ad qd; spectaculū cū su p̄pli p̄mū facto. deide
a magistratib; de re noua uocato senatu tanta
miratio animis ē iniecta. ut q; modo essetati
odio itaq; uerentū certū pene quā capena
tū pacē malle. apud eos in uicta pacē posce
ret ciuitas. Fides romana. iusticia imperato
ris in foro & curia celebrant. c̄sensuq; omniū
legati ad camillū in castra. atq; inde p̄missi
camilli romā ad senatū qui sederent. faleros
p̄ficerent. Introducti ad senatū ita locuti t̄ta
dunt. Partes uictoria cui nec d̄s nec homo
q; quā inuideat uicti a uobis & imperatore
ur̄o dedim; nos uobis. rati q; nihil uictori pulchri
us ē. melius nos sub imperio ur̄o quā legibus
ur̄is uicturos. Euentu hui; belli duo salutaria
exempla p̄dita humano generi. s; uos fide in
bello quā p̄sentē uictoria maluistis. nos fide
p̄uocati uictoria uictro detulim;. Sub ditione
ur̄a sum; mittite qui arma. q; obsides. q; urbe
patentib; portis accipiant. nec uos fidei ur̄e.
nec uos imperio ur̄i penitebit. Camillo & ab
hostib; acimib; q; e acte. saliscis in stipendium
militū ei anni ut ē & tributo uacaret. pecu
nia imperata. pace data exeret. romā reducit.
camillus multo meliore laude. quā cū t̄ triumphan
tē albi p̄ urbe uicerant equi. insignis iusticia.
fideq; hostib; dicit. Lū in urbe redisset tacite ei
uestecundia n̄ tulit senat; quin sine mora uoti
liberaret. exaretāq; antea donū apollini del
phos legati q; ferrent. L. ualerius. L. sergius. a.
mallius missi. longa una naue haud p̄cul steto
siculo a pyratis liparensiū excepti deueniunt
liparas. Mos erat ciuitatis uelut publico latro
cinio partā p̄dā diuidere. forte eo anno in su
mo magistratu erat. timasitheos q; dā roma
nis ur̄ similio; quā suis. Qui legato; nomen
donūq; & deū cui mitteret. & domi causā ueri
tū. ipse militū quoq; que semper me re

Oratio le
gatorū
in sena
tu.

quos

genti e similib; religionis iuste impleuit ad
ductosq; in publicu hospiciu legatos. cu psidio
etia na uuu delphos psecutus roma inde
hospites restituit hospiciu cu consecit est fac
tu. donaq; publice data fode anno mequis
uarie bellatu. adeo ut in incerto fuerit &
apud ipsos exercitus rome uicissent uictine
essent. Imperatores romani fuerit ex tr
mit. c. emilius. spurius postumius. Primo
comunit rem gesserunt. fuis inde acie
hostib; emulium psidio uerrugine obtine
re placuit. postumiu fines uastare. Ibi cu
in coposito agmine negligentius abre bene
gesta eunt adorti equi itore iniecto in p
rimos copulere tumulos. pauort; inde uer
rugine etia ad psidui alteru e platus. Postu
mius suis intutu receptis. cu ctione aduoca
ta itore increparet. ac fuga fusos ee abigna
uissimo ac fugacissimo hoste. conelamat uni
uersus exercitus merito se ea audire & fateri
ammissu flagitiu. s; eosde correcturos esse.
neq; diuturnu id gaudiu hostib; fore pos
centes. ut cfestim inde ad castra hostiu du
ceret. & in espectu erant posita in plano.
nihil pene recusabant. ni ea ante nocte ex
pugnassent. Collaudatos corpora curate pa
ratosq; ee quarta uigilia iubet. & hostes noc
turna fuga extumulo romanor; rati. ut ab
ea fuga que secebat uerrugine excluderent.
fuere obui. pluuiq; ante luce. s; luna pnox erat.
comissu e. & haud incertus diurno pluui fuit.
Sed clamor uerrugine platus. cu castra roma
na crederent oppugnari. tantu iniecit pano
ris. ut nequa retinente atq; obsecante e
milio tulusev palati fugerent. Inde fama ro
ma plata e. postumiu exercituq; occisu. Qu
ubi pma lux metu isidiaru effuse sequentib;
sustulit. cu peqtasset aciem. pmissa repetens.
tantu iniecit ardoris. ut n ultra sustineret
impetu equi. Cedet inde fugentiu. qualis
ubi ita magis qua uirtute resgerit. ad p

Inna p
noy
stat.

uirtuem hostiu facta e. tristemiq; abrusculo
nuntiu nequa ex terra ciuitate litte
re apostumio laureate sequunt uictoria.
p r. esse equor; exercitu deletu. Tr pl. acti
ones qa n du inuenetant sine & plebs etia
re lato rib; legis tribunatu. & patres intice
re intressores legis ammissi. S; plebs suis co
mittis plus ualuit. que dolore ultri patres se.
s. e. facto. ut ess. in uisus plebi magistrat; cre
arent. Annu p. xv. creati. cons. lucretius. fla
uius. sergius. sulpius. camerin. Principio hui
anni ferocit. qa nemo ex collegio intressur.
erat cohortis ad pferenda legem tr pl. nec
segius ob idipsu consulib; resistentib; omniq;
ciuitati. in una ea cura conuersa. utellia
colonia romana in suo agro equi expugnass.
Colonax pars maxima in colomis qa nocte
pditione oppidu captu liberta paucis uir
bis fuga dedetat roma p fugere. L. lucretio
eshuli ea puuntia euenit. Is cu exercitu p
fect. acie hostes uicit. uictorq; romani ad
manus aliquanto certam redit. Dies dicta
erat tr pl. biennu superioris. a. uerq;
nio. & a. popinio. qs defendi patru esen
su abside senat; ptinebat. neq; emi eos aut
uite ullo crimine alio aut gesti magis
triat. qs qua arguebat. pter qua qd gra
ficantes patrib; rogationi tribunitie int
cessissent. Uicit tam gram senat; plebis uia.
& pessimo exemplo in. x. u. denis milib; gra
uis eris condepnati st. Lo egre passi patres.
camillus palam sceletis plebe arguere.
que ia in suos uersa n intelligeret sed
prauo iudicio de tribunis intercessio
ne sustulisset. intressione sublata tri
bunitia potestate euerissent. na qd illi
sperarent effrenata licentia ei magistrat;
patres laturos. falli eos. Si tribunitia uis
tribunitio auxilio repelli nequeat. aliud
telu patres inuenturos ee. consulesq; in
crepabat. qd fide publica decipi tribunos

cos taciti tulissent q̄ senat̄ auctoritatē se
cūta essent. Hec p̄ palā concionabund̄. indies
magis augebat iras hominū. Senatū ū in
citare a duersis legē haud desistebat. ne alit̄
descenderent in forū cū dies ferende legis
uenisset. quā ut q̄ meminissent sibi patris
focisq; & deum tēplis a solo inq̄ nati cēnt
dimicandū fore. nā qd̄ ad se priuati atti
neat si sue gl̄e sibi int̄ dimicationē pate
meminisse sit fas sibi amplā q̄q; eē urbe la
tā ut triumpho suo. insisteret om̄s uestigis
laudū suarū. s; ne fas ducere desertā ac re
lictā abduis immortalib; incolū urbe. & i cap
tulo solo habitare p̄t. & uictrice patria
uictā mutari. His adortationib; p̄ncipes
cētati patres senesq; iuuenes. cū ferret̄ lex
a igne facta in forū uenerunt. dissipatiq;
p̄trib; suas q̄sq; tribules p̄sensantes orare
cū lacrimis ceperunt. ne eā patā p̄ qua for
tissime felicissimeq; ipsi ac patres eorū di
micassent desererent. capitoliū edem ueste
cetera circa tēpla deorū ostentantes. ne
erulem extor̄tē p̄t. absolo pato ac dispo
natib; in hostiū urbe agerent. eorūq; se ad
ducerent ut melius fuerit n̄ capi uetos.
ne roma desereret. q̄a n̄ ui agebant. sed
p̄cib; & int̄ p̄ces multa deorū mentio erat
religiosū parti maxime fuit. & legē unā
plures trib; antiquarant quā uisserunt.
a deoq; ea uictoria lecta patrib; fuit. ut pos
tero die referentib; cons̄ se fieret. ant̄ agri
ueientani septena iugera plebi diuide
rent. nec patrib; familie tantū. s; ut om̄i
um in domo libertorū captiū ratio haberet̄.
uellentq; in eā spē liberos tollere. Eo mu
nere delintra plebe nihil ceptatū ē. quo
misi consularia comitia haberent̄. Cre
ata cons̄. L. ualerius potitus. m. mallius.
cui capitolino postea fuit cognom̄. Hi
cons̄ magis ludos fecere. quos ui furi
dictator no uerat uerenti bello. Eodē

72.
anno edes uinonis regine ab eodē dictato
re eodēq; bello uota dedicat̄. celebratāq;
dedicationē ingenti matronarū studio
tradunt. Bellū haud memorabile in alq;
do cū eorū gestū ē. fuis hostib; p̄us pene
quā manū consererent. ualerio qd̄ p̄seue
rantior gerendis in fuga fure triumphis.
mallio ut ouans ingrederet̄ urbē decre
tū ē. Eodē anno nouū bellū cū uolsimen
tib; exortū. quo p̄t̄ famē pestilentiaq; in
agro romano exsiccitate calorib; q; nimis
orta. exeret̄ duci nequunt. Obque uolsi
menses salpinatib; adiunctis supbia elati.
ultra agros romanos in eum sanere. Bellū
inde duob; pplis indictū. uilius censor de
cessit. In ei locū o. corneli suffectus. que res
postea religioni fuit. q̄a eo lustro roma est
capta. nec deinde unquā inde mortui lo
cū censor suffect̄. consulib; q; morbo impli
citis. placuit p̄ int̄ regni renouari auspi
cia. Itaq; cū ex̄ c̄ cons̄ magistratu se ab
dicassent. int̄ rex creat̄ m. furi camillus.
q̄ p. corneliū scipionē. is deinde. L. ualeriū
potitū int̄ regē prodidit. Ab eo creati sex
tribuni militū consulari potestate. ut
etiā si eorū. incōmoda ualitudō fuisset.
copia magistratū r. p. eēt. kl̄ quintilib;
magistratū occipere. L. lucretius. seruius.
sulpitius. o. mamilius. L. furi. medullinus
septimū. agrippa furius. c. emili; ceterū.
L. h. L. lucretio. & c. emilio uulsimensis
punita euent. Salpinates agrippe fu
rio. & seruiio sulpicio. Prins cū uulsimen
tib; pugnatū ē. Bellū numero hostiū in
gens certamine haud sane aspectū fuit.
Eusa concursu p̄mo acies. in fugā milia oc
to armatorū ab equitib; int̄ elusa. positū
armis in dedicationē uenerunt. Inis belli
fama effect̄. ne se pugne committerent
salpinates. Memib; armati se tutabant.
Romani p̄das passi & ex salpinati agro

et ex uulturnensi nullo in ea atcente ege-
runt donec uulturnensibus fessis bello ea e-
ditione ut res p. r. redderent. stipendium
q; ei anni exercitui prestarent. iugum
annu inducie date. Eodem anno in ceditus
de plebe nuntiant tribuisse in noua
ma ubi ne sacellum e. supra eadē ueste noc-
tis silentio nocē audisse clariore huma-
na. que magistratibus dici iuberet. gallos
aduentare. Id ut fit p. p. auctoris humi-
litate spreto. et qd longinqua eog; ignoti-
or gens erat. neq; deo; in moxita ingru-
ente spreto. s; humana q; opē que una
erat. o; furum ab urbe amouere. q; die die
ta abl. apuleio tr. pl. p. p. p. da uerenta-
na. filio q; adolescenti p. idē tempus orba-
tus. cū accitis domū tribulib; clientib; q;
magna pars plebis erat p. emetat animo
eog; responsū tulisset se collaturos q; n. i.
dāpnat. cēt. absoluerit eū n. posse. in exili-
um abire. p. cat. ab d. in mortali b; si inno-
xio sibi ea iniuria fieret p. mo q; tēpore
desideriū sin ciuitati ingrate facerent.
Absens quidē milib; grauis et is dāpnat.
Expulso cū quo manente si q; equa hu-
manor; ceteri e. capi roma n. potuerat
aduentante fatali urbe clade. legati ab
clusinis ueniunt auxiliū adūsū gallos
petentes. tam gentē tradit fama dul-
cedine frugū maximeq; nini noua tū
uoluptate captā alpes transisse. agrosq;
ab etruscis ante cultos possedisse. et in uer-
isse in galliā unū in licende gentis
causa. Arrunte clusini ita corrupte in-
oris ablucaumone cū titor is fuerat. ip-
se p. potente in uene et aquo expeti pene-
nisi extina uis quesita eēt neq; rent. hunc
transseuntib; alpes ducē auctoreq; clusini
oppugnandi fuisse. Quidē haud abnue-
rum clusini gallos ab arrunte seu q; alio
clusino abductos. sed eos q; oppugnauerit

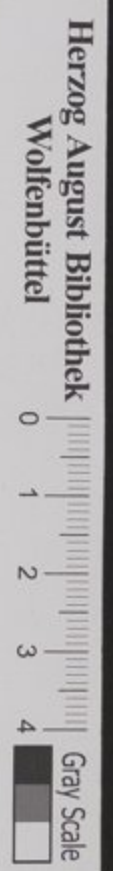
clusini n. fuisse q; p. m. alpes transierit
satis constat. Ducentis q; p. p. annis ante
quā clusini oppugnaerent ut benigno
mā caperent. in italia galli transcenderunt.
nec cū his p. m. etruscor; s; multo ante cū
his qui in appennini alpesq; incolebant.
sepe exercitus gallica pugnaerit. tuscōrū
ante romanū imperiū late t. a. marisq; opes
patuerit. mari supeto inferoq; q; b. italia in
sule modo cingit. Quāntū potuerunt. nomi-
na s; arguunt. qd alterū tuscū cōmuni
uocabulo gentis. alterū adriaticū mare.
ab arida. tuscōr; colonia uocauerit. italie
gentes. greci est eadē tyrrēnū atq; adri-
aticū uocantes. In utriq; mare uer gentes
incoluerit ut bib. duodenis t. a. p. s. eis ap-
pennini ad inferū mare. postea trans ap-
pennini totidē q; capita originis erant
coloniis missis. que trans padū omnia loca
excepto uenetor; angulo. q; sinū ceterū co-
lunt maris usq; ad alpes tenuerit. Alpines
q; ea gentib; haud dubie origo e. maxime
retus q; loca ipsa effecerunt. neq; ex anti-
quo pret. sonū lingue nec cū in corruptū
retinerent. Per transitu in italia gallos
hec accepim. Prisco tarquinio roma regnan-
te celtarū que pars gallie t. a. e. p. enes bi-
turiges sūma imperu fuit. hi regē celtico
dabant. Ambigat is fuit uirtute fortunaq;
cū sua. tū publica p. pollens. qd in imperio
ei gallia adeo frugū hominūq; fertilis
fuit ut habundans multitudo uir regi
uideret posse. Hic magno natu ipse iā ex-
onestate p. grauate turba regni cupiens.
bello uesum ac seque uesū sororis filios impug-
nauens. missurū se esse in quas di dedisset.
augurū sedes ostendit. quāntū ipsi uellet
numerū hominū exercere. nequa gens
arce aduenientes posset. tū seque ueso sor-
tib; dati heretineri satis belloueso haud pau-
lo letiore in italia mā daba. in. ls. qd ei.

ex pplis habundabat: bituriges. arvernos. se-
 nones. eduos. ambarros. carnutes. aulercos. crei-
 unt. Profectus in gentibus pedum equumq; co-
 pus utriusque uenit. Alpes inde opposite
 erant quas in exsuperabiles insas hand equide
 muros: nulla dum uia quod quidem continens me-
 moria sit. n. de hercule fabulis credere li-
 bet superatas. Lbi cum uelut septos montium
 altitudo teneret gallos. circumspectarentq;
 quam punita celo uiga in alium orbem tra-
 tum transirent. religio etiam tenuit quod allatum
 e aduenas querentes agrum absaluum gente
 oppugnari. Massilienses erant in nauibus
 aphocia pfecti. Id galli fortune sue omen
 rati aduenire ut que primu uita egressi
 occupauerant locum. patentibus silis comuni-
 rent ipsi ptaurinos saltus iulie alta alpibus
 transenderunt. fisisq; acie tuscis hand
 pcul ticeno flumine cum in quo esederant
 agrum insubrium appellari audissent cog-
 nomine insubrib; pago eduoq; ibi omen
 sequentes loci condidere urbem mediola-
 num appellatam. Alia subinde man ger-
 manox elito uo duce uestigia pax secuta
 eode saltu fauente belloueso cum transen-
 disse alpibus ubi ne bruxia ac uerona urbes
 se locos tenuere. libui confidunt. Post hos
 saluum q; prope antiqua gentem leuos ligu-
 res incolentes. circa ticinum amine peninon-
 deinde boni lingonesq; transgressi. cum iam
 uir padum atq; alpibus omnia tenerent. pa-
 do ratibus traiecit. n. etruscos in s; etiam
 umbros agro pellunt. uita appenninum
 tam sese tenere. T. senones recentissimi
 aduenarum abutente flumine usq; atesum
 fines habuere. Hanc gentem clusium romaq;
 inde uenisse copero. Id parum certum e. sola-
 ne anomunibus; eis alpinorum gallox pplis
 a ducta. Usum nouo bello extriti. cum
 multitudinem cum formas hominum inusi-
 tatas cernebant. et gen armox audirent

q; sepe ab his eis padum utraq; legiones etrus-
 cor. fuis. qua qua aduersus romanos nullum
 eis uis societatis amicitie ue erat. n. quod uei-
 entes consanguineos aduersus p. r. n. defen-
 dissent. legatos roma qui auxilium absenatu
 peterent misere. De auxilio nihil impetra-
 tum. legati. m. fabii ambusti filii missi. q. senat-
 p. r. nomine agerent cum gallis. ne a quibus nul-
 la iniuria accepissent. socios p. r. atq; ami-
 cos oppugnarent. Romanis eos bello qq; si
 res cogat tuendos esse. S; meli uisum bellum
 ipsum amoueri si posset. et gallos nouam gentem
 pace potius cognosce quam armis. Utis legatio-
 ni p. feroces legatos gallosq; magis quam roma-
 nis similes habuisset. Quibus p. qua mandata
 ediderunt. in concilio gallox dat responsu.
 et si nomi nouum audiant romanorum. tamen
 credere uiros fortes esse. quox auxilium aelu-
 sinus in te trepida sit imploratum. et quo le-
 gatione aduersus se maluerunt quam ar-
 mis tuere socios. ne se quidem pacem quam illi
 afferant aspneri. si gallis egentibus; agro
 quem latius possideant quam colant elusini
 partem finium concedant. aliter pacem impetra-
 ri non posse. et responsu coram romanis se ac-
 cipere uelle. et si neget ager coram his de
 romanis dimicaturus. ut nuntiare domum
 possent quantum galli uirtute ceteros mor-
 tales prestarent. Quod nam id uis eest agrum apos-
 sessoribus; petere aut minari arma. roma-
 nis querentibus; et quod in certura rei gallis
 eest cum illi se in armis uis fere. et omnia for-
 tum uirorum. eest serocit dicerent. accensis. utri-
 que animis ad arma discurrunt. et plium con-
 serit. Lbi iam urgentibus; romanam urbem satis
 legati contra uis gentium arma capiunt.
 nec clia id eest potuit. cum ante signa etruscor.
 tres nobilissimi fortissimiq; romane iuuen-
 tutis pugnant. Tantum eminebat pere-
 grina uirtus. qn etiam q. fabius euert. extra
 aciem equo. duce gallox. serocit in ipsa

Gallorum
 respon-
 sum.

et fabius duce
 gallox
 occidit.

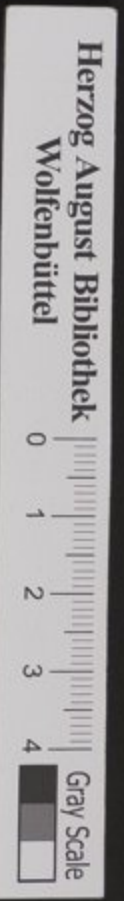

signa etruscorum incurstante platus transfixum
hasta occidit. spoliaque ei legentes galli aggrone
re per totam aciem romanum legatum esse signum
datum esse omnia inde ira in clusinos receptum
canuum minantes romanis. Erant qui ex templo
romam eundem censerent. Vicere seniores ut le
gati prius mitterent questum iniurias. postula
tumque ut prius gentium uiolato fabii dederent.
Legati gallos cum ea sicut erant mandata
exposuissent. senatus nec factum placebat fa
bioque eius postulare barbari uidebant.
Sed ne id quod placebat decernere. intante no
bilitatis iuris ambitio obstabat. Itaque ne pe
nes ipsos culpa esset cladis. forte gallico bello
accepte cognitionem de postulatis gallo rum
ad populum reiecit. Vbi tanto plus gratia atque
opes ualere ut quorum de pena agebat. tri
mulum consulari potestate insequentem annum
crearent. Quo facto haud secus quam dignum erat
in fensi galli. bellum populo palam minantes. ad suos
fedeunt. tri milia cum tribus fabius creati. quibus sul
picus longus. quibus seruilus quarto per seruilis
maluginensis. Cum tanta moles mali instaret.
a deo obcecat. animas fortuna ubi uim suam
ignem restringi non uult. ciuitas que aduer
sus fidenatem ac uicentem hostem aliosque. finitimo
populos. ultima experientis auxilia. dictatore
multis tempestatibus dixisset. ea tamen in uisitato
atque in audito hoste ab oceano transiit. ubi
mis oris bellum uicente nihil extra ordina
tum impetui aut auxilii quesunt. Tribuni
quorum temeritate bellum contactum erat sume
retum perierat dilectumque. nihilo accuratorem
quam ad media bella haberi solent erat. ex te
nuantes etiam famam belli habebant. Interi
galli per quam accepere ultro honorem habitum
uiolatoribus. iuris humani. elusaque. legatio
nem suam esse flagrantem ira cui impotens est
gens. confestim signis conuulsis. citato ag
mine iter ingrediunt. Ad quorum pretereuntem
ui raptum tumultum cum exire. urbes ad ar

ma concurrebant. fugaque agrestium fieret.
romam se ire magno clamore significabant.
Quacumque ibant equis uirisque. longe ac late
fuso agmine immensum obtinentes locum. Sed an
tecedente fama nunciisque. clusinaque. deinceps
inde alique populi plurimum terroris romam
celeritas hostium tulit. quippe quibus. uelud
tumultuario exercitu rapti ducto egre ad
xi. lapidem occursum est. quod flumen allia crustu
mum montibus. palto defluens alueo. haud
multum infra uiam tiberino amni miscetur. Iam
omnia contra curia plena hostium erant. et na
ta in uanos tumultus gens. truci cantu cla
moribusque. uarus. horrendo cuncta compleue
rant sono. Ibi tri milia. non loco castris ante
capto. non premonito uallo quo receptus esset
non dux. saltem si non hominum memores.
nec auspiciato nec litato instruunt aciem
diductam in cornua. ne circiueniri multi
tudine hostium possent. Hec tamen equari fron
tes poterant cum extenuando infirma et
uir coherente media aciem haberent.
Paulum erat ab dextera editi loci que subsi
diarius repleti placuit eaque res ut initium
pauoris ac fugae. sic una salus fugientibus
fuit. nam breui regit gallos. in paucitate hos
tium arcem maxime timens. ratus ad id captum
superiore locum. ut ubi galli cum acie legionum
recta fronte concurrissent. subsidia in uictos
transuersosque impetum darent ad subsidiari
os signa conuerteret. Si eos loco depulisset.
haud dubius facile in equo campi tantum su
perant multitudinem in uictoria fore. ad co
n fortuna in si ratio etiam cum barbaris stabat.
In altera acie nihil simile romanis. non apud
duces. non apud milites erat. Lauro fugaque. oc
cupauerat animos et tanta hominum obliuio
ut multo maior pars uictos in hostium urbe
cum tiberis arceret quam recto itinere roma
ad coniuges ac liberos fugerent. Larum sub
sidiarios tutat est locus. In reliqua acie si

nihil est clamor primis ablatere ultimis
 ab tergo auditus. ignotum hostem prius pene
 quam uiderent. non modo non temptato certami
 ne si; ne clamore quodam reddito integri in
 tactique fugerunt. nec ulla cedes pugnantium
 fuit. tertia cesa. suomet ipsorum certami
 ne in turba impredientium fugam circa ri
 pam tiberis. quo armis abiectis totum sinis
 trum cornu defugit. magna strages facta est
 multosque imperitos nandi aut inualidos
 graues loriceis alisque tegminibus hausere
 gurgites. Maxima tam pars incolomis uer
 os profugit. unde non in presidio quequam. sed ne
 nunciis quodam eladis roma emissus. Abder
 tto cornu quod pcul a fluminis ripa et ma
 gis sub monte steterat roma omnes petere
 et ne clausis quodam portis urbis in arce confuge
 runt. ballos quoque; uelut obstupefactos mira
 culum uictorie tam repentine tenuit et ipsi
 pauore defixi primo steterunt. uelut ignari
 quod accidisset. deinde insidias ueteri pos
 terno cesorum spolia legere armorumque; cumu
 los ut mos eis est coaceruare. Tunc demum post
 quam nihil usquam hostile cernebat uiam in
 gressi. haud multo ante solis occasum ad urbem
 roma pueniunt. Vbi cum progressi equites non
 portas clausas non stationem pro portis excubare
 non armatos esse in muris retulissent aliud po
 tiri simile miraculum eos sustinuit. noctemque;
 uertit et ignote situm urbis. inter roma atque;
 auenientem sedere. exploratoribus missis circa
 menia aliasque; portas. quoniam hostibus impedita
 re consilia essent. Romani cum pars maior exacte
 ueros petisset quam roma. nemo super esse que
 quam propter eos que roma refugerant crederent
 coplora omni parte uiui mortuique; totam
 prope urbem lamentis impleuerunt. Eruiatos
 deinde luctu stupescit publicus pauor.
 Postquam hostes ad eum nuntiatum est. mox ulu
 latus. cantusque; dissonos uagantibus circa menia
 turmatum barbaris audiebant. Omne

deinde tempus suspensum. ita tenuit animas
 usque; ad lucem alteram. ut identidem iam in urbem
 futurum uideret impetum primo aduentus
 que accesserant ad urbem mansuros enim ad
 aliam fuisse non hoc consilium foret. Deinde sub
 occasum solis quoniam haud multum diei super erat
 ante noctem rati se inuasuros. tunc in nocte
 dilatum consilium esse quod plus pauoris inferret.
 Postremum lux appropinquans examinare
 timoribus; perpetuo ipsum malum continens fuit.
 cum signa in festa portis fuerint illata. Nequaquam
 tam ea nocte neque; in sequenti die similis
 illi. que ad aliam tam pauide fugerat ciuitas
 fuit. Nam cum defendi urbem posse tam parua re
 lieta. manu spes nulla esset. placuit cum con
 iugibus ac liberis iuuentute militarem. Sena
 tusque; robur in arce capitoliumque; cedere
 armisque; et frumto collato ex loco inde mun
 to deos hominesque; et romanum nomen defende
 re. flamine sacerdotesque; uestales sacra publi
 ca accede ab incendis pcul auferre. nec ante
 deserui cultum eorum. quam non super essent qui cohererent.
 si arce capitoliumque; sedes deorum. si senatus caput.
 publici consilii. si militaris iuuentus super fuerit.
 imminenti ruine urbis facile iactura esse
 senorum. Relicta in urbe utique; perituris tur
 be. et quod id eoque; animo de plebe multitu
 do ferret. senes triumphales consularesque; si
 mul se cum illis palam dicere obituros. nec his
 corporibus quibus non arma ferre non tueri parata
 possent oneratos inopia armatorum. Hec
 inter seniores morti destinatos iactata sola
 tia. uerse inde adhortationes ad agmentum
 iuuentum quod in capitolium atque; arce prosequere
 bant commendantes uirtuti eorum. iuuentemque;
 urbis pro trecentos sexaginta annos uictri
 cis omnibus bellis. quecumque; reliqua esset fortuna.
 Bi gradientibus qui spe omnem atque; opem secum
 ferebant ab his qui capte urbis non super esse
 statuerant. exicio. cum ipsa res speciesque; mise
 rabilis erat. tunc muliebris fletus et cecursatio

incerta nō hos nunc illos sequentū rogan-
tiumq; uiros natosq; cui se fato darent. ni-
hil qd̄ humanis sup̄ eēt malis relinque-
bant. Magna tam̄ pars earū in arce suos
p̄secute sunt nec p̄hibente ullo nec uocan-
te. q̄a qd̄ utile obsessis adinuendā mul-
titudinē in bellū. id parū humanū erat.
Alia maxime plebis turba quā nec cape-
re tā exiguus collis nec alere in tanta i-
opia frum̄ti poterat. ex urbe effusa uelut
agmine iā uno petunt ianiculū. Inde pars
pagros dilapsi. pars urbes petunt finiti-
mas. sine ullo duce aut cōsensu suā q̄sq; sp̄e
sua consilia cōmunib^{deprauatis} exequen-
tes. Flamen interim quiritialis uirgines
q; uestales om̄ssa rerū suarū cura. p̄ sacro-
rū secū ferenda. que q̄a uires a domia feren-
da deerant. relinquenda eēt consultantes.
quis ue ea locus fideli asseruaturus custo-
dia eēt. optimū ducunt condita in dolo
lis sacello p̄ximo. edib^{Flaminis} quiri-
nalis. ubi nō despicit religio ē defodere. Ce-
tera int̄ se onere partito ferunt. una que
suspicio ponte ducit ad ianiculū. In eo di-
uo casū l. albinus de plebe romana ho-
mo conspexisset. plaustrū coniugē ac libe-
ros habens. int̄ ceterā turbā que in utilis
bello urbe excedebat. saluo etiā tū discer-
mine diuinarū humanarūq; rerū. in pe-
ligrosū ratus sacerdotes publicos sacraq;
p̄ r. pedib^{ire} ferrig^{se} ac suos in uehicu-
lo conspici. descendere uxore ac pueros
iussit. uirgines sacraq; in plaustrū posuit.
q̄ cetero quo r̄ sacerdotib^{erat} p̄ uerit. Rome
int̄ r̄i satis iā om̄ib^{ut} in tali re adtuenda
arce cōpositis. turba senioꝝ domos regressa.
aduentū hostiū obstinato ad mortē animo.
expectabat. Qui eoz curules gesserant ma-
gistratus. ut in fortune pristinae honorūq;
aut uirtutis insignib^{moterent}. que au-
gustissima uestis ē tensas ducentib^{trū}

Nota qd̄
fecerit ho
de plebe.

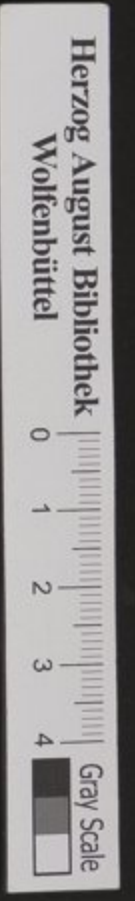
In re
gros.

phantib^{ue} ea uestiri. medio edui eburne-
is sellis sedere. Sunt q̄ m. fabio pontifice
maximo p̄fante carmen deuouisse esse
p̄ patria quiritib^{q;} romanis tradat. Gall.
q̄a int̄ posita nocte a contentione pug-
ne remisertant animos. q̄ qd̄ nec in acie an-
cipitius certauerat p̄lio. nec tū impetu.
aut in capiebant urbē. sine ira. sine ardo
re. animoz ingressi postero die urbē paten-
te collina porta in forū pueniunt. circūse-
rentes oculos ad tēpla d̄m. arce totaq; solā
belli specie tenentē. inde modico relicto
p̄sidio. neq; indissipatos ex arce aut capto
lio impetus fieret. dilapsi aut p̄dā uacuis
occussu hominū uis. pars in p̄xima queq;
tectoz agmine ruunt. pars ultima uelut
ea demū intacta & referta p̄dā petunt.
Inde rursus ipsa solitudine absterriti. ne
qua fraus hostilis uagos exciperet. in forū
ac propinqua foro loca cōglobati rediebant.
Vbi eos plebis edificis obseratis patentibus
arxus p̄ncipiū. maior p̄pe cunctatio tene-
bat apta quā clausa inuadendi. adeo haud
secus quā uenerabundi intuebant in edi-
um uestibulis sedentes uiros. p̄ter orna-
tū habitūq; humanū augustiore maiesta-
te etiā quā uultus grauitasq; oris p̄se-
ferbat si nullimos d̄s. adeos uelut simula-
cra uersi cū starent m. papiri un̄ ex his d̄
gallo barbā suā ut tū om̄ib^{p̄missa} erat
p̄mulcenti. scapione eburneo in caput icus-
so urā mouisse atq; ab eo intui cedis ortū.
ceteros in sedib^{suis} trucidatos. Post p̄ncipiū
cedē. nulli deinde mortalū parci. diripi
tecta. exhaustis in ci ignes. Ceterū seu n̄ om̄i-
b^{delendi} urbē libido erat. seu ita placuerat
p̄ncipib^{galloz}. q̄ ostentari quedā incen-
dia t̄roris causa. si cōpelli ad deditiōe ca-
ritate sedū suarū obsessi possent. q̄ n̄ om̄ia
concremari tecta. ut qd̄ cuiq; sup̄ esset. urbis
id pign^{ad} flectendos hostiū animos haberet.

nequaquam p̄inde atq; incapta urbe p̄ma die aut passim aut late uagat ē ignis. Romanam exarce plenā hostiū urbē cernentes. uagosq; puas om̄s cur sus. cū alia atq; alia parte noua aliqua clades oriret. n̄ m̄tib' solū concipere s; ne aurib; q̄dē atq; oculis satis constare poterant. quocūq; clamor som hostiū. mulierū. puertq; q; plorat. sonitus flāme. & fragor ruentiū tector. auertisset. pauentes ad om̄ia animos oraq; & oculos flectebant. uelut ad spectaculū. ac fortuna positi occidentis parte. nec ulli rerū suarū relictū p̄ter quā corporē uindices. tanto ante alios miserandi magis qui umquā obsessi sūt. q̄d int' clusi a patā obsidebant. om̄ia sua cernentes in hostiū potestate. Hec tranquillior nax diem tā sede actū excepte. Lux deinde noctē inquietā insecuta ē. Hec ullū erat tēpus q̄d anoue semp cladis alicui' spectaculo cessaret. Nihil tam tot onerati atq; obruti malis flexerunt animos. quin & si om̄ia flāmis. ac ruinis equata indissent. quā uis inopē paruiq; quē tenebant collē libertati relictū uirtute defenderent. etiā cū eadē cotidie acciderent. uelut assueti malis ab alienauerat' absensu animos rerū suarū. arma tantū ferrūq; in detritis uelut solas reliquias spei sue intuentes. balli q̄q; pali q̄t dies intacta modo urbis neq; quā bello gesto. cū int' incendia ac ruinas capte urbis nihil sup eē p̄ter armatos hostes uideret. nec q̄cquā tot cladib' t̄rtos nec flexuros ad deditiōnē animos. ni uis adhiberet. experi rī ultima. & impetū facere i arcē statuiūt. P̄ma luce signo dato. multitudo om̄is in foro instruitur. inde clamore sublato ac testudine facta. subeunt. Aduersus quos romani nihil temere nec trepide ad om̄s aditus stati om̄ib; firmatis. qua signa ferri uidebant. eo robore uitorū opposito sca n dere hostē sinuū. quo

successerit in magis in arduū. eo pelli posse p̄proclue facilius rati. medio fete eliuo resisteret. atq; inde ex loco superiore q̄ prope sua sponte in hostē inferebat. impetu facto strage ac ruina fudete gallos. ut nūquā postea nec pars nec uniuersi tēptauerunt tale pugne genus. Inmissa itaq; puum atq; arma subeundi obsidionē parant. cui' ad id tēpus in memores. & q̄d in urbe fuerat frumētū incendus urbis absūperant. & ex agris p̄ ipsos dies captū om̄e ueios erat. lxx exercitu diuiso parti p̄finitimos p̄plos p̄dari placuit. parti obsideri arcē. ut obsidentib' frumētū pplatores a groy p̄bererent. P̄rosiciscentes gallos ab urbe ad romanā experiendā uirtute fortuna ipsa ardeā ubi camillus exulabat p̄dixit. Qui mestior ibi fortuna quā sua. cū diis hominib'q; accusandis senesceret. indignando mirandoq; ubi illi uiri essent. q̄ secū ueios saleriosq; cepissent. q̄ alia bella fortius semp quā felicius gessissent. repente audiuit gallox exercitū aduentare. atq; de eo pauidas ardeates consultare. nec secus quā diuino spū tactus. cū se in mediā cōtionē intulisse. abstinere suet' ante talib' cōcilis. ardeates inq̄t. uetetes amici. noui etiā ciues mei. quando & ur̄m beneficiū ita tulit. & fortuna hoc egit mea. nemo ur̄m cōditionis mee oblitū me huc processisse putet. s; res ac periculū cōmune cogit. q̄d q̄sq; possit in rē trepida p̄sidii in mediū cōferre. & quando ego uobis p̄tantis ur̄is in me meritis grām referā. si nē cessauero. aut ubi usus erit mei uobis. si in bello n̄ fuerit. hac arte in p̄tia steti. & in unct' in bello in pace ab in gratis ciuib; pulsus sū. Vobis aut' ardeates fortuna oblata ē. & p̄tantis pristinis. p̄ r. beneficiis. quanta ipsi meministis. nec enī exprobranda apud memo rest. q̄tē referende. & huic urbi decus ingens belli ex hoste cōmuni pariendi.

Camillus inguit.

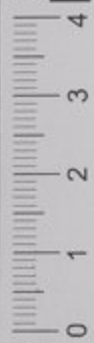
qui effuso agmine aduentat. gens e cui natura
corporā animosq; magna magis quā firma de
derit. lo incertam omē plus tioris quā uiri
um ferunt. Argumto sit clades romana. La
tentē cepere urbē. exarte capitolioq; his exi
gua resistit manu. iā obsidionis tedio uicti
discedunt. uagiq; pagros palant. cibo uinoq;
raptim hausto repleti. vbi non adpetit ppe
ruos aquarū sine munimento sine stationib;
ac custodijs passim ferarū ritu sternunt. ne
abscedis reb; magis etiā solito incauti. si uob
in animo ē tueri menia urā. nec pati hec
omnia galliā ferri. p̄ma uigilia capite arma
frequentēs. me sequimur adcedē n̄ adpugnā
nisi uictos somno uelut pecudes trucidandos.
tradidero n̄ recuso eundē ardee rerū meatū
exitū quē rome habui. eq̄s iniquisq; psuasū
erat. tantū bello uirū neminē usquā ea tē
pestate eē. Contione dimissa corpora curant
intenti quā mor signū daret. quo dato p̄me
silentio noctis ad portas camillo presto fuere.
gressi hand p̄cul urbe sic p̄dictū erat castra
galloꝝ intuta neglectaq; ab omni parte nacti.
cū ingenti clamore inuadunt. Husquā plū
omib; locis cedēs ē. Huda corpora & soluta so
no trucidant. extremos tam panot. cubili
bus suis erectos. que aut unde uis eēt igna
ros infugā & q̄sdā in hostē ipsū improuidos
tulit. Magna pars in agrū antiatē delati.
In cursione ab oppidanis in palatos facta. cir
cū ueniunt. Similis in agro ueienti tuscoꝝ
facta strages ē qui urbi iā ppe quadringente
simū annū uicine oppresse ab hoste inuisita
to. in audito. a deo nihil miseri sē. ut in agrū
romanū eo tēpore incursionēs facerent. ple
niq; prede ueios etiā psidiūq; & spē ultimā
romani nominis in animo habuerunt op
pugnare. Videtant eos mi. lites roma
ni uaga. ntes pagros & congregatos
agmine p̄dā prese agentes & castra cetne
bant hand p̄cul ueis posita. Inde p̄mū mi

Primum nase
ratio su. de
inde iudis
mra. atq;
creouit.

seratio sui deinde in dignitas atq; ex eo ita ani
mos cepit. etruscis etiā a quib; bellū gallicū in
se auerissent ludibrio eē clades suas. vix tēpe
ranere animis quin ex tēplo impetū facerent.
eō pressiq; cecilio centurione quē sibi met ipsi
p̄fecerant. tē in noctē sustinuerē tantū par ca
millo defuit auctor. cetera eodē ordine eodēq;
fortune euentu gesta. quin etiā duob; capti
uis q̄ cedi nocturne sup fuerant. ad alia manu
tuscoꝝ ad salinas p̄fecti nocte insequente ex
impulso maiorē cedem edidit publica q; uic
toria ouantes ueios redeunt. Rome interim
pletūq; obsidio seguis & utriq; silentiū esse.
ad id tantū intentio gallis neq; hostiū euade
re int̄ stationes posset. cū repente inuenio ro
manū admiratione in se ciues hostesq; cūerit.
Sacrificiū erat statutū in q̄r mali collegenti
fabie. ad id faciendū c. fabi. dorso gabino cunct.
sacia manib; gerens. cū de capitolio descendisset.
p̄ medias hostiū stationes egressus. nihil aduo
cē cui quā t̄pore ue mot. in q̄r male colle p
uenit. Ibiq; omib; sollempnē pactis. eadē re
uertens similit̄ constanti uultu graduq;
satis spetans p̄picios eē deos. quoz cultu ne
mortis quidē metu phibit̄ deseruisset. in
capitolū ad suos redit. seu attonitis gallis
miraculo audacie seu religione etiā motis.
cui hand quaquā negligens gens ē. Veis in
teri n̄ animi tantū inde. s; etiā uires cres
cebant. nec romanis solū eos euentibus
ex agris q̄ aut p̄lio aduerso aut clade capte
urbis palati fuerant. sed etiā ex latio uolun
tarius c̄fluentib; ut in parte p̄de essent. ma
turū iā uidebat̄ repeti patriā. eripiq; ex
hostiū manib; s; corporū ualido caput decētat.
locus ipse ammonchit camilli & magna pars
militū erat qui ductu auspicioq; eius res
pspere gesserant. & cecili negare se cōmissu
rū cursib; ut deoz aut ho. minū quis
quā imperiū finiret. potius quā
ipse memor ordinis su. i. posceret

Roma
na
us
ue
ne
q̄
se
ce
re.

Gray Scale

Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel

imperatorē consensu omniū placuit ab ardea
 camillū acciri: antea cōsulto senatu q̄rome
 esse. Adco regebat omnia pudor: discrimina q;
 rerū ppe pdiis reb̄ seruabant. Ingenti peri
 culo transeundū p̄ hostiū custodias erat. Adca
 ponti quo min̄ impiger iuuenis n̄ erat ope
 ra pollicet̄. incubans cortici sedo tyberi ad
 urbē defert̄. Inde qua primū fuit aripa p
 p̄ruptū eoq; neglectū hostiū custodia saxū
 in capitolū euadit & ad magistratū ductus.
 mandata exeret̄ edit. Accepto inde senatū
 decreto. ut ē comitū curiatis reuocāt̄ de exilio
 iussu ppli camillus dictator ex tēplo diceret̄
 militesq; haberent imperatorē quē uellent.
 eadē digressus nunciū ueros contendit. missiq;
 ardeā legati ad camillū ueros cū p̄duxer̄. s;
 qd̄ magis credere libet. n̄ p̄us p̄fectū ab ardea
 quā cōperit legē latā qd̄ nec in iussu ppli
 mutari finib; posse. nec n̄ dictator dict̄ au
 spicia in exercitu habere lex curiata lata ē
 dictatorq; absens dict̄. Bū hec uer̄ agebant̄
 interim ar̄ rome capitolūq; in ingenti peri
 culo fuit. Hāq; galli seu uestigio notato hu
 mano qua nunciū auer̄ puenerat. seu sua
 sponte a n̄ aduerso ad carmentis saxū ascensu
 equo nocte sublustr̄ cū p̄mo inermē q̄ tēpta
 ret uia p̄mississet. tradentes inde arma ubi
 qd̄ iniqui eēt at̄ni in niri subleuant̄. in
 uicē & trahentes alii alios p̄t̄ postulare loc̄
 tanto silentio insūmū euasere. ut n̄ custodes
 solū fallerent. s; ne canes qd̄ sollicitū animal
 ad nocturnos strepitū excitarent. Anseres n̄ fe
 seller̄ quib; sacris iunonis insūma inopia
 cibi tam abstinebat. h̄ue res saluti fuit. Hāq;
 elangore cox̄ alarūq; erepitu exeret̄. malliū
 qui triennio ante consul fuerat. uir bello egre
 gius. armis ar̄ptis. simul ad arma ceteros
 ciens uadit & dū ceteri trepidant. gallū q̄
 iā insūmo constiterat. umbone ictu detur
 bat. cui casus plapsi cū primos sterneret. tre
 pidantes alios. armisq; omissis. saxa quib;

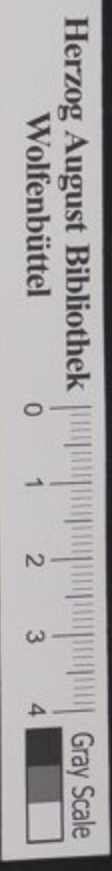
Con
 sensu
 omniū
 placuit
 ab ardea
 acciri

adherabant manib; amplexos trucidant. laq;
 & alii cōgregati tel̄ missilib; saxis p̄urbare
 hostes ruinaq; tota plapsa acies imp̄cept̄ de
 ferri. Sedato deinde tumultu reliquū noc
 tis quantū inturbatis mentib; poterat. cū
 p̄teritū qd̄; periculū sollicitaret q̄cti datū
 ē. luce orta uocatis classico ad celiū militib;
 his tribunis cū & recte & p̄perā factō p̄cū
 deberet̄. malliū p̄mū ob uirtutē laudat̄ do
 natq; n̄ ab tribunis solū militū sed cōsensu
 etiā militari. cui uniuersi se libtas farris &
 quartarius uini adedes ei q̄ in ar̄te erat̄ cōtu
 lerunt. rē dictu parua. ceterū inopia fecerat
 eā argumētū caritatis. cū se uictu suo qd̄; frau
 dans detrahit̄ corpori atq; usib; necessariis.
 ad honore unū uiri cōferret. Tū uigiles ei lo
 ei quē sefellerat ascendens hostis citati. & cū
 in om̄s more militari se an̄ aduersū p̄
 sulpicium tribunū militū p̄nuntiasset. cōsen
 tiente clamore militū in unū uigile conti
 entū culpā det̄rit̄ acet̄is abstinuit. reū
 haud dubiū ei n̄are app̄bantib; cunctis de
 saxo deiecit. inde intentiores utriq; custodie
 eē. & apud gallos. q̄a uulgatū erat int̄ ueros
 romāq; nuntios cōmeate & apud romanos
 obnocturni periculi memoria. Sed ante om
 nia obsidionis belliq; mala fames utriūq;
 exercitū urgebat. Gallos pestilentia etiā lo
 co iacente int̄ tumulos castra habentes tū
 ab incendis torridos & uaporis plenos. cine
 rēq; n̄ puluere m̄ ferentes. cū qd̄ uentū motū
 eēt. quox̄ intolerantissima gens humoriq;
 ac frigori assucta. cū estu & angore uerata
 uulgatis uelut in pecua morbis moretetur.
 cū pigritia singulos sepeliendi p̄miscē cet̄
 uatos cumulos hominū urebant. bustorūq;
 inde gallicox̄ noie insignē locū fecere. Indu
 cie deinde cū romanis facte. & colloquia p̄
 missu imperatorū habita. in q̄b; cū identidē
 galli obicerent. eaq; necessitate ad deditio
 nē uocarent. d̄ auertende ei opinionis

Adca
 ponti
 quo
 min
 impiger
 iuuenis
 n̄ erat
 ope
 ra
 pollicet̄

Canis
 sol
 licitū
 animal
 ad
 nocturnos
 strepitū
 excita

Anse
 res
 n̄ fe
 seller̄
 quib;

Panis de
capitolo
iactat' e'

causa multis locis panis de capitolio iactat' esse
in hostiū stationes. Sed iā neq; dissimulari neq;
differri ultra fames poterat. Itaq; dictator dilec-
tū p se ardee habet. magistrū equitū l. ualetri-
um aueris adducere exercitū iubet. parat in-
struitq; quib' haud impar adoriat' hostes. In te-
rri capitolini exercitū stationib' inq; ius festus.
superatis tam humanis omib' malis. cū fame
unā natura uinci n' sineret. die dedie p' spec-

Gallia
cladio
nec
mū
tū
re.
l'c.
tw.

tans & qd auxiliū ab dictatore appareret. pos-
tremo spe quoq; iā n' solū cibo deficiente &
cū stationes procederent. p' pe obruentib' in-
firmū cor p' u' armis. & dedi & redimi se qua-
cūq; pactione possent iussit. iactantib' n' obseu-
te gallis. haud magna mercede se abduci posse.
ut obsidione relinquunt. tū senat' habet' tri-
bunūq; militū negotiū datū. ut paciscerent.
Inde int' p' sulpicium t' mat' & breuiū regulū
gallia colloq; transacta res e'. & mille pondo au-
ri p' eū ppli gentib' mox imperatori factū. Rei
fecisse me p' se adiecta indignitas e'. Pondera ab
gallis allata iniqua. & tribuno recusante addit'
ab insolenti gallo ponderi gladii. intolerandaq;
audita romanis uox. ue uictis eē. S; dnq; & ho-
mines p'hibere redēptos uincere romanos. Hā
forte quadā p' usq; infanda merces p'ficeret. p'
alteratione n' dū omī auro penso dictator int'
ueni. auferriq; aurū de medio. & gallos submo-
ueri iubet. lū illi renitentes pactos dicerent se
se negat eā pactione ratā eē. que p' quā ipse dic-
tator creat' eēt in iussu suo ab inferioris uitis
magistratu facta esse. denuntiātq; gallis. ut se
ad p' hū expediāt. suas in aceruū conuicere sarci-
nas. & arma aptare ferroq; n' auro recuperare
patriā iubet. in conspectu habentes sana deū.
& coniuges & liberos. & solū patrie de forme bel-
li malis. & omīa que defendi & repeti & ulcisci
fas sit. Instruit deinde acie. ut loci natura pati
ebat. in semirute solo urbis & natura in equali.
& omīa que arte belli scdā suis elige p'parari ue
potuerunt p' uident. Galli noua rē trepidi arma

Galli re-
cessu sui
uendita
bant.

capunt. itaq; magis quā consilio in romanos in-
currunt. lā uerterat fortuna. iā deoz. opes huma-
naq; cōsilia rē romanā adiunabant. Igit' p' mo-
cursu haud maiore momto fusi galli sūt. quā
ad allhā uicerant. lustiore altero deinde p' hō ad
octauū lapidē gabina uia q' se ex fuga cūlefas.
ei dē ductu auspicioq; camilli uincunt. lū ce-
des omīa optinunt. castra capiunt. & ne nunt'
qdē cladis reliet'. Dictator recuperata ex hosti-
bus patā triumphans in urbe redit. intq; iocos
militares q's inconditos iaciunt. romulus ac
pat' pate conditorq; alt' urbis haud uanis laudi-
bus appellabat. Seruatā deinde bello patā iterū
in pace haud dubie seruauit. cū p'hibuit migra-
ri ueros. & tribunos rē intenti agentib; p' incen-
sā urbe & p' se inclinata magis plebe ad id cōsiliū.
Itaq; causa fuit n' abdicande p' triumphū dicta-
ture. senatu obsecrante. ne r' p' incerto relin-
queret statū. Omīū p' mū ut erat diligentissimū
religionū cultor. que ad deos immortales p' tine-
bant retulit. & s. e. facti. sana omīa qd ea hos-
tis possidisset restituerent. terminarent. expi-
arentq; expiatioq; eoz in libris p' dū uiros
quereret. cū ceterib' hospitū publice fieret.
qd sacra p' r. ac sacerdotes recepissent. beneficia
oq; ei ppli n' int' missus honos deū immortalī
ū esse. ludi capitolini fierent. qd iuppit' optim'
maxim' sua sede atq; arce p' r. int' trepida tu-
tatus eēt. collegiūq; ad eā rē in. furi' dictator
cōstitueret. ex his qui in capitolio atq; arce habi-
tarent expiande etiā uocē nocturne que
nuntia cladis ante bellū gallicū audita ne-
glectaq; eēt mentio in lata. tēplūq; in uona
iā locatione fieri. aurū qd gallis ereptū erat
qdq; ex alius tēplis in uons cellā collatū. cum
iniquē referri oportet. cōfusa memoria
eēt sacru' omē iudicatu. lā ante meo religio
ciuitatis apparuerat. qd cū in publico de eēt
aurū ex q' summa p'acte mercedis gallis cōferte.
amatronis collatū accepertant. ut sacro auro
abstineret. Matronis q' r. a de. honosq; addit'

ut earū sicut uiroz. p̄ morte sollempnis laudatio
 eet. His pactis que ad deos ptinebā queq; p̄ sena
 tū agi poterant. incitionē uniuerso senatu p̄
 sequente ascendit atq; ita uerba fecit. A deo
 m̄ acerbe st̄ q̄rites c̄tiones. cū tr̄. pl̄. ut nec
 tristissimi exili solatiū aliud habueri. q̄ ad
 ardee uiri. quā q̄d p̄cul ab his certanunib; s̄
 etiā. & ob hęc eadē n̄ si me se p̄pli q; iussu reuoca
 retis rediturus ūquā fueri. nec nē me. ut re
 dire mea uoluntas mutata. s; ur̄a fortuna p̄pu
 lit. n̄ hęc q̄q; p̄pata dimicatio eet camullo etiā
 nefas ē. Quid enī repetim; q̄d obsessā ex hostiū
 manib; eripuum; si recuperatā ipsi deserimus.
 & cū uictorib; gallis capta tota urbe. capitolū
 tam atq; arce diu q; & homines romani tenu
 etus; habitauerunt. uictorib; romanis recupe
 rata urbe. arx q̄q; & capitolū deseret. & plus
 uastitatis huic urbi sedā nr̄a fortuna faciet.
 quā aduersa fecit. equidē si nobiscū in urbe si
 mul posite traditeq; p̄man; religiones nulle
 essent. tam ante uidens num̄ hac tēpestate re
 bus affuit romanis. ut omnē negligentia di
 uini cult; exēptā hominib; p̄tē. Inuenuim
 enī hoz. deinceps annoz. t̄ sedās res t̄ adūsas.
 inuenietis omiā p̄spere euenisse sequentib;
 deos. aduersa spernentib;. Iā omiū p̄mū ueniens
 bellū p̄q̄t annos. quanto labore gestū. n̄ ante
 ceptū finē quā monitu deoz. aqua ex lacu al
 bano emissa ē. Qd̄ hęc tandē urbis nr̄e clades
 noua. nū ante exorta ē quā sp̄reta uox celo
 emissa de aduentu galloz. quā gentiū uis
 ablegatis nr̄is uiolatū. quā a nobis cū iudica
 ri deberet eadē negligentia deoz. p̄ter missū.
 legē uicti captiq; ac redēpti tantū penarū
 diis hominib; q; dedim; ut t̄parū orbi docu
 m̄to essem;. Aduersē deinde res āmonuerūt
 religionū. confugim; in capitolū ad deos ad
 sedē iouis optimi maximi. sacra in ruina
 retrū nr̄arū alia t̄te celauim;. alia aucta
 in finitimas urbis amouim; ab hostiū oculis.
 deoz cultū deserri ab d̄is hominib; tam n̄

int̄missim;. Reddidete q̄ patriā. & uictoriā. &
 antiquū belli decus amissū. & in hostes q̄ cecī aua
 ricia inpondere aur̄i sedis ac fidem sefellētis.
 uerterit̄ t̄tore fugā q; & cedē. Hęc culti neglec
 tiq; numinis. tanta monumta in reb; huma
 nis cernentes. & q̄d sentitis quiritēs quantū
 uir dū ē naufragis portis culpe cladisq; emer
 gentes parem; nefas. urbe auspicato in augu
 ratōq; conditā habem;. nullus locus in ea n̄
 religioni deoz q; ē plen; sacrificiis sollempnibus.
 n̄ dies magis statuti quā loca s̄t in q̄b; fiunt.
 Hos om̄s publicos deos. p̄uatosq; quiritēs deser
 turi estis. Quā par ur̄m factū ē. q̄d in obsidi
 one nup; in egrago a adolescente. & fabio n̄ mu
 nore hostiū admiratione q̄ ur̄a cōptū ē. cū
 int̄ gallica tela digressus erat. sollempne fa
 bio gentis in colle quiritali obiit. Augenti
 licia sacra ne in bello quidē int̄ mitti. publi
 ca sacra & romanos deos etiā in pace deserri
 placet. & pontifices flaminesq; negligentio
 res publicarū religionū ēē. quā p̄uatus
 in sollempni gentis fuerit. forsitā aliq̄s di
 cat. aut uicis ea nos facturos. aut huc inde
 missuros sacerdotes nr̄os q̄ faciunt. quoz. ne
 uttrū fieri salū ceremonis potē. & ne omiā
 generati sacra om̄sq; p̄censeā deos. in iouis
 epulo nū alibi quā in capitolio puluinar.
 suscipi potest. Qd̄ de et̄nis ueste ignib; signoz.
 q̄d imperu p̄igni custodia ei tēpli tenet. lo
 quar;. Qd̄ de ancilib; ur̄is. Mars gradine tu
 q; quirine pat;. Hęc omiā in p̄fano deserri pla
 cet. sacra equalia urbi. quedā uetustiora ori
 gine urbis. Et uidete q̄d int̄ nos ac maiores
 int̄sit. Illi sacra quedā in monte albano Luu
 noq; nobis faciendā tradiderūt. An ex hostiū
 urbib; romā ad nos transferri sacra religiosū
 fuit. Hinc sine piaculo in hostiū urbe uetos
 transferem;. Recordamini agite dū quociens
 sacra instaurarent. cū q̄d aliq̄d ex patriori
 tu negligentia casu ue p̄ter missū ē. m̄ q̄
 res ē p̄p̄ dignū albani lacus. n̄ instauratio

Herzog August Bibliothek
 Wolfenbüttel
 0 1 2 3 4
 Gray Scale

sacrorū auspicioꝝ q; renouatio effecte uerentibꝫ
lo r. p. remediū fuit. At etiā tāquā ueterū re
ligionū memores & peregrinos deos transtulimꝫ
romā. & cōstitumꝫ nouo. uino rega transuecta
auces nupꝫ in auentino qua insigni ob excellens
matronarū studiū. celebriq; dedicata ē die lo
catio. tēplū pꝫt celestē uocē exaudita in noua
uia uissimꝫ fieri. capitolinos ludos sollempnibus
alijs addidimꝫ. collegiūq; ad id nomꝫ auctore se
nate cōdidimꝫ. Ad hoc opus fuit suscipi. q̄ uia
cū gallis urbē romanā reliquit suam. Si non
uoluntate mansimꝫ in capitolio pꝫtot menses
obsidionis. si ab hostibꝫ metu retenti sumꝫ. desa
ctis loqꝫmꝫ & de tēplis. q̄d tandē desacerdotibꝫ
nē in mentē uenit. quantū piaculi cōmittat.
uestalibꝫ. una illa sedes ē ex qua nihil nūquā pꝫter
quā urbs capta mouit. flamini diali noctē unā
manere extra urbē nefas ē. hos uerentes pꝫroma
nis facturi estis. sacerdotes & uestales tue te dese
rent. uesta & flamen pꝫ egre habitando in singu
las noctes tantū sibi rex. publice piaculi cōtābet.
q̄d alia que auspicio agimꝫ omnia fere uita po
merū eui obliuioni aut eui negligentie damꝫ.
comicia curiata que rē militatē cōtinēt. xxvii.
comitia centuriata q̄bꝫ cōs. tribunosq; militare
creatis. ubi auspicio n̄ ubi assolent fieri possē.
ueros ne hec transferemꝫ. an comitioꝝ causa
pꝫpꝫ tanto in cōm in desertā hanc abduis homi
nibꝫ. urbē cōueniet. si res ipsa cogit uasta in
cendus & uinisq; relinquere urbē & ad integra
omnia uerios migrare. nec hic edificando in ope
plebē uerare. Hanc aut iactari magis causā
quā uerā ē. ut ego n̄ dicā apparere uobis qꝫ
tes puto. q̄ meministis ante galloꝝ aduentū
saluis tectis pꝫuatibꝫ. stante incolomi urbē.
hanc eandē rē actā ē. ut uerios transmigrare
mꝫ. & uidete quā intꝫ meā sententiā urāmq;
intꝫ sit tribuni. Vos etiā si tē faciendū pꝫta
tis. ego cōtra nec id mirari sitis. pꝫusq; quale
sit audieritis. & si iā tē migrandū fuisset i
colomi tota urbē n̄ has ruinas relinqꝫ

das n̄ censere. qꝫppe tū causa nobis in urbē
capta migrandi uictoria cēt gloriosa nobis
ac posteris nꝫs. nē hec migratio nobis mise
ra ac turpis. gallis q̄losa ē. n̄ enī reliqꝫse uic
tores. si amisisse uicti patā uidebimꝫ. Hoc ad al
liā fugā. hoc capta urbs. hoc circū sessū capto
liū necessitatis imposuisse. ut desereremꝫ pe
nates nꝫs. exiliūq; ac fugā nobis exeo loco
conscisceremꝫ que tueri n̄ possemꝫ. & galli euer
tere potuerūt romā. quā romani restituerē
n̄ uidebunt potuisse. q̄d restat n̄ ut si iā no
uis copis ueriant. cōstat enī uix credibilem
multitudinē eē. & habitare in capta absce de
serta a uobis hac urbē uelint sinatis. q̄d si n̄
galli hoc sed ueteres hostes eꝫ uolsci ue facias
ut cōmigrant romā. uelitis ne illos romanos
uos uerentes eē an malitis hanc solitudinē
urām quā urbē hostiū eē. Non cōquē uideo q̄d
magis nefas sit. hec sceleta q̄a pꝫger edificare.
hec dedecora pati parati estis. Si tota urbē
nullū meliꝫ ampliꝫ ue tectū fieri possit. quā
casa illa cōditoris ē nꝫi. n̄ in casis ritu pastoz
agrestiuꝫ. habitare ē satiꝫ intꝫ sacra penatesq;
nꝫs. quā exulatū publice ire. Maiotes nꝫi
conuene pastoresq; cū in his locis nihil pꝫter
siluas paludesq; eēt. nouā urbē tā breuē edu
ficari. nos capitolio arte incolomi. stantibꝫ
tēplis deoz. edificare incensa pꝫget. & q̄d sin
guli facturi sumꝫ. si edes nꝫe deflagassent.
hoc in publico incendio uniuersi recensam face
re. q̄d tandē si stande si casu uero icendum
ortū sit. uentoz. ut fieri potē diffusa flāma
magnā partē urbis absumat. fidenas inde
aut gabios aliā ue q̄ urbē questuri sumꝫ q̄
transmigramꝫ. Ad eo nihil tenet solū patrie
nec hec tꝫ. quā matre appellamꝫ. si insupꝫie
tignisq; caritas nobis patrie pendet. Et q̄dē
fatebor uobis. & simū in uirgē urē quā mee
calamitatis meminisse uiuat. cū abesse qꝫ
enscūq; patria in mentē ueriret. Hec omnia
occurrerant. colles cōpꝫq; & tibetis / assueta

oculis regio. & hoc celū sub quo nat' educat' q;
 essem. que nos qui ritēs nē moueant poti' cari-
 tate sua ut maneat in sede urā. quā postea
 cū reliqueritis eā macerent desiderio. n̄ sine
 causa du hominesq; hunc urbi edende locū
 elegerunt. saluberrimos colles. flum' oportunū.
 q' ex medi' t'ranis locis fruges deuehant. quo
 maritimi cōmeat' accipiant. mare uicinū
 ad cōmoditates. nec expositū nimia p'pinq'ta-
 te ad pericula classiu' ext'natū regionū ita-
 lie mediū. ad incrementū urbis natū. unice lo-
 cū argumento ē ipsa magnitudo tā noue
 urbis. Trecentesimo sexagesimo quinto anno
 urbs agit' qui ritēs. nē tot uectimos pplas
 tā diu bella gerit. cū mēta ne singulas urbes
 loquat' n̄ cuncti cū eq's uolsci tot tā ualida
 oppida. q' d' cū ita sit que malū ratio ē exptis la-
 tos alia exptiri cū iā uirt' mā transire alio
 possit. certe loci hui' transferri n̄ possit. Hic ca-
 pitoliū ē. ubi quondā capite humano inuento
 responsū ē. eo loco caput rerū sumāq; imperii
 fore. Hic cū augurato libertatē capitolii. iuuen-
 tas. t'min'q; maximo gaudio patrū urōq; moue-
 ri se n̄ passi. Nouisse eos camillus cū alia orati-
 one tū ea que ad religionē ptinebat. maxime
 dī. S; rē dubiā decreuit uox oportune emissa.
 qd' cū senat' p' paulo de his reb' incuria hostilia
 haberet. cohortesq; ex p'lis reuertentes forte
 agnūne forū transiret. centurio in comitio ex-
 clamauit. Signifer statue signū. hic manebim'
 optime. Quā uoce audita. & senat' excipere se
 om' ex curia eg'ssus clamaū. & plebs arcū fusa
 app'bau'. Antiquata deinde lege. p'misce urbis
 edificari cepta. Tegula publice p'bita ē. saxi ma-
 terieq; cedende. unde quisq; uellet. uis factū
 p'dibus acceptis. festinatio curā ex em' uicos di-
 gerendi. dū omisso sui alieniq; discrimine. in-
 uacuo edificant. ea ē causa ut ueteres cloace
 p'mo p' publicū ducte. nē p'uaa passi subeant
 tecta formaq; urbs sit occupate magis quā
 diuise similis.

Libe sextus

QUE AB CONDITA VRBE ROMA
 ad captā urbē. eandē romani sub re-
 gibus p'mū. consulib; deīde ac dicta-
 torib; decē uirib; ac tribunis
 cōsularib; gessere foris bella. domi seditiones. qn-
 q; libris exposui. res cū uetustate nimia obscuras.
 uelud que magno ex int'uallo loci uix cernunt'
 tū qd' & rase p' eadem tēpora littere fuerē. una
 custodia fidelis memorie rerū gestarū. & qd'
 etiā si que icōmentariis pontificū aliusq; pub-
 licis p'uatib; erant monumētis. incensa urbe
 pleteq; interire. Clariora deinceps certioraq;
 abscedā origine uelud ab stirpib; letius feratq;
 tenate urbis gesta domi. militieq; exponent'.
 Ceterū p'mo qd' amuniculo eicta erat eodē
 inuira. oī. furio p'ncipe stetit. neq; cū ab dica-
 re se dictatura magistratu n̄ anno circū acto
 passi sēt. Comitia insequentē annū tribunos
 habere quos. in magistratu capta urbs cēt non
 placuit. Res ad int' regnū redit. Cū ciuitas in-
 opete a labore assiduo reficiende urbis tene-
 ret. interī. q. fabio simul magistratu abiit. ab-
 cū. marcio. t' p' dicta dies ē. qd' legat' i gallos
 adq's missus erat orator. cū uis gentiū pugnas-
 set. cū iudicio cū mors adeo oportuna. ut uo-
 luntariā magna pars crederet' subtraxit. Int'
 regnū inuit. tum p' cornelius scipio int' rex.
 & p' eum. m. furius camillus iterū. S; tribunos
 militū cōsulari potestate creat. a. ualeriū pub-
 licolā iterū. L. uerginū. p' corneliū. a. maniliū.
 L. a. milui. L. postumū. Hi ex int' regno cū c'p'te
 plo magistratū missent. nulla de re p'usquā de
 religionib; senatū cōsulere. in p'mis federa ac
 leges. Erant aut' cūce. xii. tabule. & quedā
 regie leges. conquere que cōpararent uisere.
 Alia etis edita etiā munulq; que aut' ad sa-
 cra ptinebant a pontificib; maxime ut reli-
 gione obstrictos haberent multitudinis ani-
 mos suppressa. Tū de dieb; religiosis agitari
 coeptū. dieq; ad r'vkl. fertiles duplici clade

insigne quo die ad extremam sabu cesi. q̄ deinde
ad alliam cū exilio ur̄bis sede pugnati ap̄os
teriore clade alliensem appellarunt. insignemq̄
rei nulli publice p̄uatimq̄; agende fecerunt.
q̄dā q̄d p̄ tridie idus quintiles n̄ l̄tasset sulpi
cius tr̄ mil. neq̄; inuenta pace dim̄ p̄ diem t̄cū
obiectus hosti exercit̄ roman̄ esse. etiā p̄ p̄ die
idus rebus diuinis sup̄ sederi iussū. inde ut post
p̄ die kl̄ q̄q̄; ac nonas eadē religio esse. traditū
putant. Hec diu licuit q̄ctis consilia erigende
extā graui casu rei p̄. secu agitare. Hinc uolsca
ueteres hostes ad extinguendū nom̄ romanū
arma ceperant. hinc ex ur̄ie p̄ncipū ex omib̄
p̄p̄lis conuersionē debello ad sanū uolūne
factā mercatores afferbant. Nouis q̄q̄; tr̄ot
accesserat defectione latinor̄ hermetorūq̄; qui
p̄ pugna ad lacū regillū factā p̄annū p̄pe cen
tū nūquā ambigua fide manicia. p̄. r̄. fue
rant. Itaq̄; cū tanta undiq̄; tr̄otes circumstarent
appareretq̄; omib̄ n̄ odio solū apud hostes s̄; con
t̄ptu etiā int̄ socios nom̄ romanū laborare pla
cuit eiusdē auspiciis defendi rem. p̄. cuius recu
perata esse. dictatorēq̄; dici. m̄. furū camillū
ls̄ dictator. c̄. seruulū halam magistrū eq̄tū
dixit. iusticioq̄; in dicto dilectū uinor̄. habuit
ita ut seniores q̄q̄; q̄b; aliq̄d roboris sup̄ eēt. in
ueta sua iuratos centuriaret. exercitū con
scriptū armator̄ tr̄ifariā diuisit. Partē unā
in agro uiciente et ur̄ie opposuit. altetā an
te ur̄bē castra locare iussit. tr̄. mil. his. a. mal
lus. illis q̄ aduersus etruscos mittebant. l. emi
lius p̄posit. tr̄. etiam partē ipse ad uolscos duxit.
nec p̄cul alanunio ad meū. is locus d̄r. castra
oppugnare c̄ ad ortus. Quib; ab contemptu q̄d
p̄pe omnē deletā agallis romanā iuuentutē
credere a d̄bellū p̄fectis. tantū camillus au
ditus imperator. tr̄ot̄is intulerat. ut uallose
ipsi uallū congestis arborib; sepirent. ne qua
intrare ad munimenta hostis posset. Qd ubi an
aduersit camillus. igne in obiectā sepem co
nici iussit. q̄ forte erat uis magna uenti

uersa in hostē. Itaq̄; n̄ aperuit solū incendio
uā. sed flammis in castra tendentib; uapote eti
ā ac fumo crepitūq̄; miridis materie flagran
tis. ita c̄sternauit hostē. ut minor̄ moles supe
rantib; uallū in castra uolsco. romanis fuerit.
quā transcendentib; sepem incendio ab sup̄
tū fuerat. fuis hostib; c̄sisq̄; cū castra impetu
cepisset dictator. p̄dā militi dedit. q̄ minus
sp̄etā minime largitore duce. eo militi gra
tiorē. p̄secut̄ deinde fugientes. cū omnē
uolscū agrū dep̄latus eēt. ad deditiōne
uolscos septuagesimo demū anno subegit.
Victor ex uolsis in eq̄s transit. q̄ ipsos bellū
molicentes. exercitū eor̄. ad uolā oppressit.
nec castra m̄. s̄. ur̄bē etiā aggressus. impetu
p̄mo cepit. Cū in ea parte in qua caput rei
romane camillus erat ea fortuna eēt. aliā
in parte tr̄ot̄ ingens inḡuetat etrusca p̄pe
om̄s armata suttinū socios. p̄. r̄. obsidebat.
Quor̄ legati op̄e rebus affectis orantes. cū se
natū adissent. decretū tulere. ut dictator
p̄mo q̄q̄; t̄pore auxiliū suttinū ferret. Cui
sp̄ei morā cūpati fortuna obsessor̄. n̄ potius
set. c̄fectaq̄; pauetas oppidanor̄. opete uigi
lus. uulnerib; que semp̄ eosdē urgebant. p̄
pactionē ur̄be hostib; tradita. in etnes cū
singulis emissi uestim̄tis miserabili agmine
penates relinquere. eo forte t̄pore camill̄
cū exercitu romano int̄uenit. Cui cū se mes
ta turba ad pedes puoluisset. p̄ncipūq̄; orati
onē necessitate ultima expressā. fletus mu
lierū ac p̄uor̄. q̄ exili comites traherant
excepisset. partete lamentis suttinos iussit.
etruscis seluctū lacrimasq̄; ferre. Sarcinas
inde deponi. suttinosq̄; ibi c̄sidere modico
relicto p̄sidio. arma secu milite ferre. ubiq̄.
Ita expedito exercitu. p̄fect̄ ad suttinū id
q̄d rebat. soluta om̄ia rebus ut sit secundo
inuenit. nullā stationē ante menia pa
tentes portas. uictorē uagū. p̄dā ex hostiū
tectis egerentē. h̄terū iq̄; eodē die

ex patrib' p'plaris factus. cū plebeis magistratib' cōmunicare et unimando partes alliciendo ad se plebeiam autam. n̄ consilio ferri. fameq; magne malle quā bone esse. & n̄ contentus agrarū legib' que materia semp' tribus plebis seditionū fuisse. idē moliri coepit. acriores q̄ppe etis alieni stimulos esse. q̄ n̄ egestatē in atq; ignominia minent. sed neruo ac unculis corp' liberū tritent. & erat etis alieni magna vis. res dāpnosissima. etiā diuitib' edificando cōtracta. bellū itaq; uolscū g'raue p'se. oneratū latinorū atq; hermicorū defectione in speciem cause iactatū. ut maior potestas quereat. S; noua cōsilia mallū magis cōpulerē senatū addictatorē creandū. Creatus. ā. cornelius cossus. magis etū equitū dixit. t. quintū capitolinū. Dictator etiā si maiore dimicatione propositā domi quā foris cernebat. tamen sen' q̄a celeritate ad bellū opus erat. seu uictoria triumphoq; dictature ipsi uires se additū rū ratus. dilectū habitu. magrū pōptinū. quo auolsis exercitū inductū audierat p'git. Non dubito. p'ter saeculatē tot iā libris assidue bella cū uolsis gesta. legentib; illud q̄q; succursurū q̄s in p'censenti p'piorē tēporib; harū rerū auctores miraculo fuit. unde tocienis uictis eqs & uolsis suffecerint milites. h̄s cū abantiq; tacitū p'termissūq; sit. cui tandē ego rei p'ter optationē que sua cuiq; coniectanti cē potest auctor sum. Simile ueri ē. aut int' uallis bellox sicut nē indilectib; sit romanis. alia atq; alia subole unūq; ad bella instauranda tocienis uos esse. aut non ex his dē semp' pplis exercitus scriptos. quā quā eadē semp' gens bellū intulerit aut i numerabile multitudinē libertorū. captū in eis fuisse locis que nē uix seminario eriguo militū relicto. se uicta romana. absolutudine uindicant. Ingens certe q̄s inter omīs auctores conueniat quāquā nup' ca

nullū ductu atq; auspicio accise reserant uol sege exercitus fuit. Ad hoc latinū hermicq; accesserant. & certentium q̄dā. & coloni etiā anelitis romani. Dictator castris eo die positus postero cū auspicio p'disset. hostiaq; cesa pacē dīm adorasset. letus admittes iā arma ad p'positū pugne signū sicut edictū erat luce p'ma capientes. p'cessit. Hic uictoria ē multes inq̄t. si q̄d uates sue eorū infuturū uident. itaq; ut decet certe spei plenos & cū imparib; man' conser tuos pilis ante pedes positus gladius tantū dextas armem. nec pcurti q̄dem ab acie uelim. sed obruxos uos stabili gradu impetū hostiū erapere. Vbi illa uana inecerint missilia. & effusi stantib' uobis se intulerunt. tū micent gladiū & ueniat in mentē unicuiq; deos esse. q̄ romanū aduenient. deos q̄ secundis aurb; imp'liū miserunt. tu t. quintū equitē intentus ad p'mū uiciū moti certaminis teneas. Vbi herere iā aciem collato pede uideris. tū t'pore equestre occupatis alio patore infer. innectisq; ordines pugnantū dissipā. sic eques sic pedes. ut p'ceperat pugnant. Hec dux legiones. nec fortuna sefellit ducē. Multitudo hostiū nulli rei p'ter quā numero freta. & oculis utraq; metiens aciem. temere p'liū inuit. temere omisit. clamore tantū missilib' telis & p'mo pugne impetu ferre gladios. & collatū pedem. & uultū hostis ardore animis micantē ferre n̄ potuit. Impulsa stons p'ma. & t'repida tio subsidus inlata. & suū t'pore intulit eques. Rupti inde multis locis ordines. motaq; omīa & fluctuanti similis acies erat. Dein p' quā cedentib' p'mis iā ad se q̄sq; pueniturā ccedem cernebat. t'ga uertunt. Stare romanus & donec armati conseruq; abibant. pedū labor in psequendo fuit. Post quā iactari arma passim fugaq; p' agros sparsi aciem hostiū am aduersū ē. tū eq̄ tū turme emisse. dato signo ne in singu

lorū morando cede spacium ad euadendū
interim multitudinē darent. satis ēē mis-
silibus ac terrore impediti cursū. obsequitan-
doq; agmen teneri. donec assequi pedes / ius-
ta cede conficere hostē posset. fūge sequendi-
q; n̄ ante noctē finis fuit. Capta quoq; ac dissep-
ta eodem die castra uolscoꝝ. p̄daq; om̄s p̄tes
libera corpora militū concessa ē. Pars maxima
captiuoꝝ. ex latinis atq; hernicis fuit. nec homi-
nū deplebe ut credi posset. mercede militas-
se. sed principes q̄dā uiuentis inuenti. mani-
festa fides. publica ope uolscoꝝ hostes adurtos. let-
cientiū quoq; q̄dā cogniti. & coloni auclitū.
romāq; om̄s missi. Eunctantib; p̄morib; pat̄rū
eam deniq; dictatori defectionē sui q̄sq; ppli
haud p̄plere indicauerē. Dictator exercitū in-
statuū tenebat. minime dubius bellū cū his
pplis pat̄res uisuros. tū maior domi exorta
moles coegit accipi romā eum. gliscente in-
dies seditione. quā solita magis metuendā
auctor faciebat. n̄ enī iā orationes modo. m̄
malli. sed facta popularia. inspeciem tumul-
tuosa eadem qua mente fuerint intuenta
erant. Centurionē nobile militarib; factis in-
dicatū pecunie cū duci uidisse. medio foro
cū catua sua accurrat. & manū iniecit. noci-
feratusq; desupbia pat̄rū acerudelitate senera-
toꝝ. & miseris plebis. uirtutib; ei uiri fortuna
q; tū ū ego inq̄t neq̄quā hac dextera capitolii
um artemq; seruaueſim. si ciuem cōmilito-
nēq; meū tāquā gallis uictorib; captū. inſer-
uitutē ac uincula duci uideā. Inde rē credito-
ri palam pplō soluit. libraq; & c̄te liberatum
emittit. deos atq; homines obtestantē. ut. m̄
mallio liberatori suo parenti plebis romane
grām referant. Acceptus ex tēplo intumul-
tuosa turbā. & ipse tumultū augebat. cica-
trices acceptas ueniēti. gallico alusq; deinceps
bellis ostentans se militante se restituentem
euerſos penates multiplici iā sorte exsoluita.
mergentib; semp sorte usuris obrutū fenore

esse. uiderē luce. forū. cuiū ora. m̄ mallio
peta om̄ia. parentiū beneficia ab illo se habere.
illi deuouere corporis utiq; ac sanguinis q̄d
sup̄sit. q̄d cūq; sibi cū pat̄ria. penatib; publicis
ac p̄uatis uiris fuerit. id cū uno homine esse.
His uocib; instincta plebs. cū iā unius hominis
ēēt. addita alia cōmotioris ad om̄ia turban-
da consiliū res. fundū inuenienti caput patri-
monii subiecit p̄conis. nequē uirū. inquit
quiritēs. donec q̄cquā in te mea sup̄ erit. iu-
dicatū addidit. uue duci paciat. Id uero ita
accendit animos. ut p̄ om̄e fas ac nefas secu-
turi uindictē libertatis uiderent. Ad hoc do-
mi concionantis in modū sermones pleni
criminiū in pat̄res. int̄ q̄s cū omisso discrimi-
ne ueta auiana iaceret thesauros gallici.
auri occultari a pat̄rib; iecit. nec iam possi-
dendis publicis agris contentos esse. nisi pe-
cuniā q̄q; publicā auertant. ea res si palā
fiat. exsolui plebē. ete alieno posse. Que ubi
obiecta spes ē. enī uero indignū facinus uide-
ri. cū conferendū ad redimendā ciuitatē
a gallis aurū fuerit. tributo collationē factā.
idē aurū ex hostib; captū in paucos. p̄dam-
cessisse. Ita q; ex sequebantē credendo. ubi
tante rei furtū occultaret. differentiq; /
tēpore suo se indicaturū dicenti ceteris
omissis. eo uerſe erant om̄iū cuse. appare-
batq; nec ueri iudici grām mediā. nec fal-
si offensionē fore. Ita suspensis reb; dictator
accitus ab exercitu in urbē uenit. Postero
die senatu habito. cū satis periclitatus
uoluntates hominū discedere senatū ab
se uetutuisse. At pat̄us ea multitudine
sella comitio posita uatore. ad m̄ malli-
um misit. qui dictatoris iussu uocatus.
cū signū suis dedisse. adesse ceteram agmi-
ne ingenti ad tribunal puenit. Hinc
senatus. hinc plebs suū q̄sq; intuentes du-
cē uelut in acie constiterant. Tū dictator
silentio facto. utinā inq̄t m̄ pat̄rib; ro-

manus ita de ceteris rebus cū plebe cūueniat
quē admodū qđ ad te attinet. eāq; rē quā de
te sū questurus conuenturū satis confido.
Spem factā ate ciuitati uideo fide incolumi.
et thesauris gallicis. qđ p̄mo res patrū occul
tent. creditū solui posse. Cui ego rei tantū
abest. ut impedimento sim. ut contate. m̄
malli adhorter. liberes foenere plebē roma
nā. & istos incubantes publicis thesauris
ex p̄da clandestina euoluas. Qđ n̄ facis. si
ue ut & ipse in parte p̄de sis. siue qđ na
nū iudiciū ē. in uincula te duci iubeo.
nec durtius patiar ate multitudinē sal
laci spe cētari. Ad ea mallius. nec sese sefel
lisse aut n̄ adūsus uolsos totiens hostis qđ
ciens patrib̄ expediat. nec adūsus latinos
hernicosq; qđ falsis criminib̄ agant. si ad
uersus se ac plebē romanā dictatōrē cre
atū esse. Iā omissio bello qđ simulatū sit
in se impetū fieri. iā dictatōrē p̄fiteri. pa
trocinium senatorū ad uersus plebem. iā
sibi ex fauore multitudinis crimen & p̄ni
ciem queri. Offendit inq̄ te. ā. corneli.
uosq; p̄. c. cū sūsa turba lateat meo. qđ
eā deductus ame. singuli ur̄is beneficiis.
intcedendo crimendo. denexuo. ciues ur̄os.
phibendo iudicatos addictosq; duci. ereo
qđ affluit opibus ur̄is sustinendo necessita
tes alioz. Sed qđ ego uos de ur̄o impendatis
hortor. sortem aliquā ferre decapite dedu
cite. qđ usuris p̄numeratū ē. iā nihilo mea
turba quā ullius conspectior erit. At enim
qđ ita solus ego cuiū curā ago nihilo ma
gis qđ respondeā habeo. quā si querat qđ ita
solus capitolū arceq; seruaueri. & tū unū
sis quā potui opem tuli. & n̄ singulis fetā
nā qđ ad gallicos thesauros attinet. rē suap
te natura facilem. difficile interrogatio facit.
Cur enī queritis qđ scitis. cur qđ insinu ur̄o
ē. exenti iubetis potius quā ponatis. nisi stans
aliqua subest. Quo magis argui p̄stigia ui

60.
betis ur̄a. eo plus uesteor. ne abstuleritis obseruan
tib̄ etiā oculos. Itaq; n̄ ego uobis ut iudicē p̄das
ur̄as. sed uos id cogendi estis ut in mediū p̄feta
tis. Cū mittere ambages dictator uiberet. &
aut pagete. uerū iudiciū cogeret. aut fa
cinus fateri insimulati falso crimine senat.
oblataq; uani furta in uidia negantē arbi
trio inimicōz. se locuturū in uincula duci
uissit. Arreptus auiatore. uipit inq̄ opti
me maxime. uinoq; regia. ac mineua. ce
teriq; du. deeq; qđ capitolū arceq; incoltis.
sicine ur̄m militē ac p̄side suntis uerari
ab inimicis. Hec deterta qua gallos fudi
adelubris ur̄is. iam in uinculis & catenis erit.
Nullus nec oculi nec aures indignitatē fe
rebant. si in uicta sibi quedā patientissima
iusti impetū ciuitas fecerat. nec adūsus dic
tatorā uim. aut t̄. p̄. aut ipsa plebs at
tolle oculos aut hiscere audebat. Coniec
to in carcerē mallio. satis constat magnā
partē plebis uestē mutasse. multos morta
les capillū. aut barbā p̄misisse. obuersa
tāq; uestibulo carceris mestā turbā. Dictator
de uolsis triumphauit. in uidiēq; magis tri
umphus quā gl̄e fuit. q̄ppe domi n̄ militie
partū eū. actūq; decue n̄ de hoste fremebant.
unū defuisse tantū supbie qđ n̄. m̄. mallius.
ante currū sit ductus. lamq; haud p̄cul sedi
tione reserat. cui leniende causa postulante
nullo largitor uoluntari senari factus. Sa
triciū coloniā duo milia ciuium romanorū
deduci uissit. Bina iugera & semisses agri
assignati. Qđ eū & parui ex paucis datū. & met
cedem eē p̄dendi. m̄. malli. int̄ptarentur.
remedio irritatur seditio. etiā magis insig
nis & sordib; & facie reoz. turba malliana
erat. motusq; post triumphū abdicatione dic
tature terror. & lingua & animos libertane
rat hominū. Audiebant itaq; p̄palā uoces
exprobrantiū multitudinū. qđ defensores
suos semp in p̄capitē locū fauore tollat. de

inde in ipso discrimine periculi destituit sic
sp. cassium in agros plebem nocentē sic sp. me-
liū ab ore cuium fame suis impensis ppulsan-
tē opprēssos sic m. metra & obruta fenore par-
tē ciuitatis in libertate ac luce extirpante
peditū inimicis saginare plebem populares
suos ut uigulentur. hoc cōne paciendū fuis-
se & si ad nutū dictatoris n̄ responderit
uir cōsularis. fingerent mentitū ante atq;
ideo n̄ habuisse qd̄ tū responderet. cui seruo
unquā mendacii penā uinculo fuisse n̄ ob-
seruatū esse memoriā noctis illius. que pene
ultima atq; et̄na nomini romano fuerit.
n̄ speciem agminis galloꝝ p̄tarpeiam rupe
scandentis n̄ ipsius m. malli. quale eū arma-
tū pleniū sudoris ac sanguinis. ipso pene io-
ue exopto ex hostiū manib; uidissent. se libris
ne farris grām seruatori p̄te relata. que
p̄pe celestem cognomine certe capitolino io-
ui p̄te fecerunt. eū p̄ti uinctū in carcere
internebris obnoxia carnificis arbitrio duce-
re animā. adeo in uno omib; satis auxiliū fu-
isse nullā opē uitā multis uiri esse. lam ne
nocte qd̄ turbā ex eo loco dilabebat restac-
turosq; carcere manabant. eū remisso id qd̄
exptari erant. ex s. e. mallus uinculis libe-
ratus. Quo facto n̄ seditio finita. sed durā sedi-
tioni datus ē. Eosdē dies latins & heruicis.
simul colonis circiensib; & auclitris purgan-
tib; se uolssa crimine belli. captiuosq; repeten-
tib; ut suis legib; in eos anī aduertent.
tristia responsa reddita. tristiora colonis qd̄
ciues romani patrie oppugnande nefanda
consilia misissent. Non negatū itaq; tantū de
captiuis. sed inq; absocus tam tēperauerant. de-
nuntiatū senat; uerbis. facesserent p̄pere ex
urbe ab ore atq; oculis. p̄r. ne nihil eos lega-
tionis uis exēno n̄ cui cōparatū tegetet.
Recrudescente malliana seditione. s; sub exi-
tu anni cooncia habita. q̄ratq; t̄r. mil. cō-
sulari potestate sergius cornelius. malugi-

nensis secund. p. ualerius potitus iterū. m. fu-
rius camillus. tumq; seruius sulpicus rufus.
iterū e. papirius erastus. t. quintus cinnatus
secund. Cui p̄ncipio anni & patrib; & plebi
p̄oportune et̄na p̄a data plebi. qd̄ n̄ auocata
dilectu spem cepit dū tam potentē haberet
duce. fenoris expugnandi patrib; ne qd̄ exte-
no t̄pore auocarent animi. absanandis do-
mesticis malis. Igit̄ eū pars utraq; ac rior
aliquanto cohorta eet. In p̄p̄inquū ceta-
men aderat & mallus aduocata domum
plebe eū p̄ncipib; nouandaru rerū int̄-
dū noctuq; consilia agit. plenior aliquan-
to animoz. utatūq; quam antea fuerat. h̄a
accendat ignominia recens in animo
ad contumeliā in exopto sp̄s dabat qd̄ nec
ausus eet idem ipse dictator. qd̄ in spurio
melio cinnatus quintus fecisset. & uin-
culoz. suoz inuidiā n̄ dictator m̄ abdican-
do dictaturā fugisset. sed senatus ne quidē
sustinere potuisset. His simul inflatus exa-
cerbatusq; iā p̄se accensos incitabat plebis
animos. Quo usq; tandē ignoscentis uires
uitas quas natura nebeluas quidē ignota
re uoluit. numerate saltē q̄t ipsi scis. q̄t
aduersarios habeatis. si singuli singulos ag-
gressuri essetis. tam acruis credere nos p̄
libertate quā illos p̄ dominatione certatu-
ros. q̄t enī clientes circa fustis patronos.
tot n̄ aduersus unū hostē eritis. osten-
dite m̄ bellū. pacē habebitis. uideant uos
paratos ad uim. uis ipsi remittent auden-
dū est. aliqd̄ uniuersis. aut omnia singulis
patienda. q̄ usq; me circūspectabitis. ego
qd̄ nulli uim deero. ne fortuna mea de-
sit uideat. Ipse uideret uir ubi uisū est
inimicus nullus repente fuit & uidistis in
uincula duca uniuersi eū q̄a singulis uo-
bis uincula depulera. Quid sperem si plus
in me audeant inimici an exitū cassu me-
luq; exspectē. benefactis qd̄ ab hominamini

du phibebunt hec sed mi quā ppter me de ce
lo descendent. uobis dent mentē oportet
ut phibeatis. sicut in dederunt armato
togatoq; ut uos ab arbaris hostibus a supbis
defenderē ciuib; tam paruus animus
tanti ppli est ut semp uobis auxiliū adū
sus inimicos satis sit. nec ullū nisi quatin
impetari uobis sinatis. cet tam aduersus
patres norctis. nec hoc natura insitum uobis ē
sed usu possidemini. Cur enī aduersus etnos
tantū animo geritis. ut impetare illis equū
censeatis. qā consuestis. eū eis p imperio cet
te. aduersus hos tēptare magis quā tueti
libertate. Tam qualescūq; duces habuistis.
qualescūq; ipsi fuistis. omnia adhuc quanta
cūq; petistis obtinuistis. seu in. seu fortuna
urā. Tempus ē etiam maiora conari. experi
mini in a. urām felicitatē & me ut spero fe
liciter exptum. minori negotio q̄ impetet
patribus inponetis. quā qui resisterent
impetantib; inposuistis. Solo equande sum
dictature. consulatusq; ut caput attollete
romana plebs possit. p̄uide adeste. phibete
uis de pecuniis dici. ego me patronū p̄fiteor
plebis qd̄ mihi cura mea & fides nom̄ indu
it. Vos si quo insigni magis impetu honori
sue nomine usm appellabitis ducem. co
ntemnu potentiore adoptinenda ea que
uultis. Inde de regno agendi ortū initi
um d̄t. S; nec cū quib; nec quē ad finē con
silia puenetunt satis planū tradit. At in
parte altera senatus de secessione i domū
p̄uata plebs forte etiā marce posita. & im
minente mole libertatis agit. magna
pars uociferantē serulio a hala opus esse. qui
non in uinela duci inbendo irritet publi
cū hostem. s; unius iactura cuius finiat in
testanū bellū. Recurrūt ad lemorem uer
bis sententiā. uim tam eandē habentē.
ut uideant magistrat̄ neqd̄ ex p̄ntiosis
ē silis. in. malli. res. p̄. detrimenti capiat.

81.
Tum tribuni consulari potestate. tribunūq;
plebi. nā & quia eundē & sue potestatis quē
libertatis omniū finē cetuebant patrū. anē
toritati se dederant. tū om̄s quid opus fac
to sit consultant. Cū p̄ter uim & cedē nihil
enquā occurreret. eam autē ingentis dimi
cationis forte appareret. tū in. menemus.
& q̄. publius. trib; plebis. qd̄ patrū & plebs cet
tam facim̄. qd̄ ciuitatis esse. aduersus unū
pestiferū ciuem debet. Quid enī plebe aggre
dimur eū. quē p̄ ipsā plebem aggredi tu
tus est. Et sius ipse honorat uirib; ruat.
dicem dicere & nobis in animo ē nihil min
populare qua regnū ē. simul multitudo
illa n̄ secū cetari inderunt. & ex aduocatis
iudices facti erunt. & accusatores de plebe
patrium reū intuebunt & regni i medio.
nulli magis quā libertati fauebunt sue.
Approbantib; cunctis. die mallio dicunt. Ad
ubi factū ē. primo cōmota plebs est. utiq; p̄
quā sordidatū reū uiderunt. nec cū eo n̄
modo patrū quē quā sed ne cognatos quide
aut affines. postremo ne fr̄s quide aulū &
titū mallios. qd̄ ad eū diem nūquā usu cue
nisset. ut intanto discrimine n̄ & primi
nestē mutarent. appio. claudio. in uincu
la ducto. & claudiū. inimicū. claudiāq; om
nē gentē sordidatā fuisse. consensu opp̄
ni populare uirū. qd̄ p̄mus a patrib; ad
plebem defecisset. Cū dies uenit que p̄ter
cetis multitudinis. seditiosasq; uoces. & lar
gitionē. & fallax inditū. p̄tinentia p̄pe
ad regni crimen ab accusatorib; obiecta sit
reor. apud neminē auctore inuenio. nec
dubito haud parua fuisse. eū dāpnandi
mota plebi n̄ in causa. sed in loco fuerit.
Illud notandū uidet ut sciant homines.
que & quanta decora. foeda cupiditas reg
ni. n̄ in gratia solū s; in uisa etiā reddide
rit. Homines. p̄pe. coce. p̄dixisse fertur.
q̄b; sine faenote expensas pecunias. tulisset.

quae bona uenire. quae duci addictos. prohibuit
set. ad haec decora prope belli non commemorasse tan-
tum. sed protulisse etiam conspicienda spolia hostium
cesos. ad xxx. dona imperatorum. ad xl. in quibus
insignes duas murales coronas. ciucas octo. ad
hoc seruatos ex hostibus ciues perduxit. inter quos e.
seruulium magistrum equitum absentem nomina-
tum. et cum ea quoque que bello gesta essent. praefati-
go rerum oratione etiam magnifica. facta die-
tis equando memorasset. nudasse pectus insig-
ne cicatricibus bello acceptis. et identidem capito-
lium spectans. iouem deosque aliosque deuocasse ad
auxilium fortunatum suarum peccatumque. ut quam-
mentem sibi capitolinam arce protegenti ad salu-
tem perire. dedissent. eam perire. in suo discrimine
darent. et orasse singulos uniuersosque. ut ca-
pitoliū atque arcem intuentes. ad deos. ut
immortales uer si de sese iudicarent. in ca-
pio martio cum centuriati populo extaret. et re-
uis ad capitolium manum tendens ab hominibus
ad deos preces auertisset. apparuit tribunus.
nisi oculos quosque hominum liberasset tanti
memoria decoris. nunquam fore ut preoccupatis
beneficio animis uero et in loco. Inde
postea die in petelinum lucum extra portam flu-
mentanā unde conspectus in capitolium non esset.
concilium populi indictum est. ibi crimen ualuit. et
obstinatis animis triste iudicium inuisumque
etiam iudicibus factum. Sunt qui per diuim uiros qui de
perduellione adquererent creatos. auctores sunt
dampnatum. tribunum de saxo tarpeio deiecerunt.
locusque idem in uno homine et erimue gratie mo-
numentum. et pene ultime fuit. Adiecte mortuo
note sunt. publica una. quod cum domus eius fuisset
ubi nec edes. atque officina monete est. latum
ad populum est. ne quis patricius in arce aut ca-
pitolio habitaret. gentilia altera. quod gen-
tis mallie decreto cautum est. ne quis deinde. in
mallus uocaret. Hunc exitum habuit uir
nisi in libera ciuitate natus esset. memorabi-
lis. populum breui per quam periculum ab eo nullum

erat. pro se ipsas recordantem uirtutes. desiderium
ei tenuit. Pestilentia etiam breui consecuta. nul-
lis occurrentibus tante cladis causis. ex malliano
supplicio magne parui uidetur orta. in latum
capitolium esse sanguine seruatorum. nec discor-
di fuisse poenam eius oblatam prope oculis suis. a quo
sua templa excepta manibus hostium essent. Pesti-
lencia inopia frugum. et uulgata in uisusque ma-
li famam in sequente anno multiplex bellum
excepit. L. ualerio. in. aulo mallio. in. serui-
lio sulpicio. in. L. lucretio. L. et milio. in. m.
trebonio. in. militum consulari potestate. hostes
nouum propter uolsos uelut sorte quadam prope
incentum exercendo romano militum datos. cir-
ceiosque. et uelut colonias iam diu molientes
defectionem. et suspectum latum. lanuuum etiam
que fidelissima urbs erat. subito exorta. Id
patres rati contemptu accidere. quod uelut nris
ciuib; suis tam diu impunita defectio esset. de-
creuerunt. ut primo quoque tempore ad populum ser-
ret de bello eis indicendo. Ad quam militiam que
paratior plebs esset. quinque uiros proptino a
agro diuidendo. et agrum uiros nepete colo-
nie deducende creauerunt. Tum ut bellum uir-
berent latum ad populum est. et nequaquam dissuaden-
tibus. in pl. omnes tribus bellum uisum. Appara-
tum eo anno bellum est exercitum prope pestilentiam
non eductus. eaque cunctatio colonis spacium dede-
rat deprecandi senatum. et magna hominum
pars eo ut legatio supplex romam mitteret
inclinabat. nisi priuato ut sit periculo pub-
licum implicatum esset. auctoresque defectionis a
romanis. metu. ne soli crimini subiecti. in
acula ire romanorum dedissent. auertissent
colonias a consiliis pacis. Haec in senatum solum
per eos legatio impedita est. magna pars ple-
bis incitata. ut per datum magistrum romanum ex-
irent. Haec noua iniuria exturbauit omnem
spem pacis. De per destino. quoque. defectione eo
anno primo fama exorta. arguentibusque eos
tuscularis. et gabinis. et lancanis. quorum

in fines incursum erat ita placide absenatu
 responsum e. ut minus credi de criminibus quia
 nollent ea ueta ee apparere. Insequenti an
 no sp. & l. papirius noui tr. pl. consulari po
 testate uelittas legiones duxere. Quattuor
 collegis sergio cornelio maluginensi. m. q.
 sergio sulphicio. l. emilio. iiii. tribunis adpsi
 dum urbis. & si qui ex eurya noui motus
 nuntiatent. omnia enim inde suspecta erant.
 relictis ad uelittas aduersus maiora pene
 auxilia pnestinor. qua ipsa colonor. multi
 tudine scdo plio pugnatu e. ita ut ppinq
 tas urbis hosti & causa maturioris fuge & u
 nu ex fuga receptaculu esse. Ippidi oppugne
 tribuni abstinuere. qa & anceps erat. nec in
 pnciem colonie pugrandu censebant. litte
 re roma adsenatu cu uictorie nunciis. acri
 ores in pnestinu qua inueltrnu hoste misse
 ltaq. ex s. c. ppliq. uissu bellu pnestinis indie
 tu qui ciuncti uolsis anno insequente satti
 cu coloma. p. r. p. tinacti a colonis defensa
 ui expugnarunt. sedeq. incaptis exereuete
 uictoria. lam rem egre passi romani. m.
 furu camillu vi. tr. militu creauere. Ad diti
 college aulus. & l. postumius. teglienses. ac
 l. furus cu l. lucretio. & m. fabio ambusto
 uolsu bellu m. furio extra ordine decretu.
 adiutor ex tribunis forte l. furus datur.
 h ta epe p qua ut college materia ad omne
 laude eet. & publice qd re temeritate ei pro
 lapsa restituit & puati qd ex errore gram po
 tius ei sibi qua glam sua pett. Exacte ia eta
 tis camillus erat. comitusq. uisare parato in
 uerba exeu san de ualitudinis solite consensus
 restitutat. s. uegetu ingeniu in uiuido pec
 tore uigebat. uirebatq. integris sensib. &
 ciuiles ia res haud magnopere obcunte.
 bella exortabat. quattuor legionib. quat
 nu miliu scriptis. exereitu indicto ad porta
 esquilina in posteru diem ad saticu pfect.
 ibi cu expugnatares colonie haud qua

qua ppulsi. fidentes militu numero. q aliquan
 tu pstabant opperiebant. Postqua appropin
 quate romanos senserunt ex teplo in aciem
 pcedunt. nihil dilatur. quin periculū sume
 teru facerent. ita paucitati hostiu nihil artes
 imperatoris unci qb. solis confidere. pfutura
 esse. Idem ardor & in romano exereitu erat.
 & in altero duce. nec pscntis dimicationis
 fortuna ulla res pter qua unius uiri esiliu
 imperiu morabat. q occasione uiuendaru
 ratione uiru trahendo bello querebat.
 Co magis hostis in stare nec clam p castis tantu
 hus explicare aciem. s. pcedere in mediu capi.
 & uallo ppe hostiu signa inferendo supbam
 fiducia uiru ostentare. Id egre patiebatur
 roman miles multo egrius. alter ex tr. mili
 tu lucius furus. ueror cu etate & ingenio. tu
 multitudinis ex incertissimo sumentis ani
 mos spe inflatus. hie pse ia milites mutatos
 insup instigabat eleuando. qua una poterat
 etate auctoritate college. uiuenib. bella da
 ta dictitans. & cu corporib. uigere & deflo
 rescere animos. cunctatoru exaceratissimo bel
 latore factu. & q adueniens castra urbesq.
 pmo impetu rapere sit solitus. eu residem
 intra uallu tepus terere. qd accessuru suis. de
 cessuru ue hostiu uirib. sperante. qua occasio
 ne. qd tepus. que insidus instruentu locu. stri
 gere ac torpere semis consilia. s. camillo eum
 uitte satis. tu gle esse. qd attinere cu mortali
 corpore uno. ciuitatis qua immortalē esse de
 ceat pati consensere uiror. His sermonib.
 tota in se auerterat castra. & cu omnib. locis
 posceret pugna sustinere inqt. m. furu n. pos
 sumus impetu militu. & hostis cuius animos
 cunctando aurimus. ia minime toleranda
 insultat supbia. lede unius omib. & patere
 te unci esilio. ut maturus bello uincas.
 Adea camillus que bella suo unius auspicio
 gesta a dea diem cent. negare in eis. neq.
 se. neq. p. r. aut esiliu sui aut fortune peni

tuisse nunc scire se collegam habere uise im-
perioq; patrem uigore etatis prestante. ita
q; se qd ad exeretum attineat regere consues-
se non regi. college imperium se non posse im-
pedire. diu bene uiuantib; ageret quodete.
p. deceret etati sue se ueniam etiam petere. ne
in prima acie esset. que seruis munia in bello
sint. huius non defuturum. Id adus immortalib;
p. cari neq; casus suum consilium laudabile effi-
ciat. nec ab hominib; salutaris sententia.
nec ab diis tam pie preces audite sunt. Prima
aciem auctor pugne instruit. subsidia
camillus firmat. ualidaq; statione p. castris
opponit. Ipse edito loco spectator intentus.
inuentu alieni consilii constitit. Simul primo
concursum crepuere arma. Hostis dolo non
metu pedem retulit. lenis abtergo diuis
erat inter aciem & castra & qd multitudo
suppeditabat. aliquot ualidas cohortes in
castris armatas instructasq; reliquerant. q
inter commissum iam certamine ubi uallo appro-
pinquasset hostis. eriperent. Romanum ceden-
tem hostem effuse sequendo. in locum iniquum p.
tractus. oportunus huic eruptioni fuit.
Versus itaq; in uictorem terrore & nouo hoste
& supina ualle romanam inclinauit aciem.
Instant uolses recentes q. castris impetum se-
cerant. Integritate illi pugnam simulata
cesserant fuga. lam non recipiebat se romanus
miles. sed immemor recentis ferociae. ueteris
q; decoris. terga passim dabat. atq; effuso cur-
su castra repetebat. Cum camillus sublatus cir-
cumstantibus in equum & raptim subsidus opposi-
tis. hec est inquit milites pugna quam poscitis.
Quis homo. quis deus est. quem accusare possitis.
Vra illa temeritas. ura ignauia hec est. Se-
cuti alium ducem. sequimini nec camillum. &
qd ductu meo soletis uincite. Quod uallum &
castra spectatis. neminem uerum illa nisi
uictorem receptura sunt. Pudor primo te-
nuit effusos. inde ut circum agi signa ob-

uertiq; aciem uiderunt in hostem & dux pre-
qua qd tot insignis triumphis. etiam etate ue-
nerabilis inter prima signa. ubi plurimum labor
periculūq; erat se offerebat. increpare singu-
li se quisq; & alios. & adhortatio inuicem tota ala-
cri clamore persuasit aciem. neq; alibi tribunus
rei defuit. si missus a collega restituende pedi-
tū aciei ad equites. non castigando. ad quam rem
leuiore auctore eum culpe societas fecerat. sed
ab imperio totus ad preces uersus. orare singu-
los uniuersosq; ut se reum fortune ei diei cri-
mine erimerent. abnuente ac prohibente colle-
ga temeritatis me omnium potius socium. quam
unius prudentie dedi. camillus inuitaq; ura
fortuna sua gratiam uidet. ego mi restituatur
pugna. qd miserimum est fortunam cum omnibus
infamiam solus sentiam. Optimum uisum est. in fluctu-
ante aciem tradere equos. & pedestri pugna
inuaedere hostem. Eunt insignes armis ani-
misq; qua prima parte maxime peditem copias
uident. nihil neq; apud duces. neq; apud mi-
lites remittit. assumo certamine animi. Sen-
sit q. euentus uirtutis enixe operem. & quam
simulato metu cesserant. ea in uera fugam effu-
si. magna pars & in ipso certamine & p. infu-
ga cesi. ceteri in castris que capta eodem impe-
tu sunt. plures tamen capti. quam occisi. Vbi in-
recensendis captiuus cum tusculani alique nos-
citarent. secreti ab alius ad tribunos adducunt
p. cunctantibusq; falsi publico consilio se mili-
tasse. Luitam uicini belli metu camillus motus
ex templo se romam captiuos ducturum ait. ne ig-
nari patres sint tusculanos absocietate de-
seisse. castris exercituiq; interim si uideatur
prestit collegam. Documento unum dies fuerat. ne
sua consilia melioribus preferret. Hec tamen aut ip-
si aut in exercitu cuiquam satis placato animo
camillus laturus culpam ei uidebat. qua data
uita precipite casum res. p. eet. & cum in exercitu
tam rome constans omnium fama erat. cum uaria
fortuna in uolses gesta esset. aduersus pugne

fugere in l. furio culpa. sedē deus omne penes in-
furū esse. Introductis in senatū captiuis. cū bel-
lo psequendos tusculanos patres censuissent. ca-
milloq; id bellū mandassent. ad ductorē sibi ad-
eam rē unū petuit. pmissioq; ut ex collegis opta-
ret quē uellet. extra spem omniū. l. furū opta-
uit. sua moderatione animi. cū collega leua-
uit infamiā. tū sibi glām uigentē peperit.
Hec fuit tū tusculanis bellū. Pace constanti
uum romanā arcuetant. quā armis n̄ poterant.
Intrantib; fines romanis. n̄ demigratū ex pro-
pinqs itineris locis. n̄ cultus agrorū int̄missus.
patentib; portis urbis togati obuiā frequen-
tes impetatorib; pcessere. Comēat exercitui
comit̄ incastra. ex urbe & ex agris deuehit.
Camillus castris ante portas positus. eadē ne for-
ma pacis que in agris ostentaret. etiā in tra-
menna. eēt scire cupiens. Ingressus urbē ubi
patentes ianuas. & tabernis apris proposita.
omīa in medio uidit. intentosq; opifices suo
quēq; operi. & ludos litterarū strepere disce-
tū uocib; ac repletas semitas int̄ uulgis ali-
ud pueroꝝ & mulierū huc atq; illuc euntū
qua quēq; suorū usū cause ferrent. nihil us-
quā n̄ pauidis modo sed ne mirantib; quidē si-
mile circūspicebat. omīa inq̄rens oculis ubi
nā bellū fuisset. a deo nec amote rei usquā nec
oblite ad tēpus uestigiū ullū erat. sed ita omīa
constanti tranquilla pace ut eo uix fama
belli plura uideri posset. victus igit̄ patientia
hostiū. senatū eorū uocari iussit. soli adhuc i-
q̄t tusculani ueta arma uetasq; uires quib;
abita romanorū ur̄a tutare munū inuenistis.
Ite romā ad senatū. estimabunt patres utriū-
plus ante poene annē uenire meriti sitis. n̄ p-
cipiā grām publici beneficii de p̄candi potes-
tatē ame habueritis. p̄cib; euentū ur̄is senatū
quē uidebit̄ dabit. Postquā romā tusculani
uenerunt. senatūq; paulo ante fidelium sociorū
mestus in uestibulo curie ē conspectus. moti
ex tēplo patres uocari eos iam tū hospitalitē

83.
magis quā hostilitē iussere. Dictator tuscu-
landis ita uerba fecit. quib; bellū indixistis
intulistisq; p̄c. sic n̄c uidetis nos stantes in
uestibulo curie ur̄e. ita armati paratiq;
obuiā impetatorib; legionib; q; pcessim̄ ur̄is.
Hic n̄c. hic plebis ur̄e habit̄ fuit. et itq; sep̄.
nisi quando auobis. p̄q; uobis arma acce-
petim̄. grās agim̄ & ducib; ur̄is & exercitib;
q̄d oculis magis quā aurib; crediderunt.
& ubi nihil hostile erat ne ipsi q̄dē fecer̄t.
Pacē quā nos p̄stitim̄. eā auobis petim̄. Bellū
eo sicubi ē auertatis. p̄camur. in uos q̄d arma
polleant ur̄a. si patiēdo experiri dū ē in-
ermes experiri. Hec mens nr̄a ē. diu immor-
tales faciant. tā felix quā pia. q̄d adertimi-
na attinet q̄b; moti bellū indixistis. & si re-
uicta rebus. uerbis confutare nihil attinet.
tam etiā si ueta sint ut̄ fateri nobis ea cū-
tā euidēt̄ penituerit. tutū censem̄. Pece-
tur in uos. dū digni sitis q̄b; ita satis fiat.
Tantū fere uerborū. ab tusculanis factū. pacem
in p̄sentia. nec ita multo p̄ ciuitatē etiā im-
petauerunt. ab tusculo legiones reducte.
Camillus consilio & uirtute in uolsco bello.
felicitate in tusculana expeditione. ut ubi-
q; singulari aduersus collegā patientiā &
moderatione insignis. magistratu abiit.
creatis tribunis militarib; in insequentē
annū. l. & p̄. ualerus. l. uio. quintū. publico
t̄cium. & gaio sergio. u. licinio menenio.
u. publico papirio. sergio cornelio malugi-
nense. censorib; q; q; egit̄ annus. maxime
p̄p̄t̄ incertā famā et̄is alieni aggauantib;
sūmā etiā in uide eius tribunis plebis. cū
ab his eleuaret̄ q̄b; fide magis quā fortuna
deuentū laborare credentiū uideri expe-
diebat. creati censes. c. sulpicus cameri-
nus. sp̄. postumius regilensis. coeptaq; iam
res morte postumi. q̄a collegā suffici censo-
ri relegio erat int̄ pellata ē. l. q̄t cū sulpi-
cius abdicasset se magistratu. censes alii

uitio creati n̄ gesserunt magistratū. Tercios ere
ari uelut dūs non accipientib' in eū annū cen
surā religiosū fuit. Tam uero ludificationē ple
bis. tribuni ferendā negabant. fugere sena
tū testes tabulas publicas census cuiq; q̄a no
luit conspici sumā etis alieni. que in dicatu
ra sit de mersā partem a parte ciuitatis. Cū
interi obetata plebem obiectari alus atq;
alus hostib' passim. iā sine ullo discrimine
bella queri. ab antio sarricū. absarrico ueli
tras. inde tusculū legiones ductas. latinis. her
meis. p̄nestinis. iā intentari arma. cuiū ma
gis quā hostiū odio. ut armis tetant plebem.
nec respirare in urbe aut potium libertatis
memuisse sinant. aut consistere in contione
ubi aliquando audiant uocē tribunitiā de
leuando foenore. & finē aliarū iniuriarū
agentē. Quō si sit animi plebi memor patrū li
bertatis. sed nec ad dici quēquā ciuem roma
nū obcreditā pecuniā passuros. neq; dilectū
haberi. donec inspecto ere alieno. in itaq; ra
tione minuendi ei. sciat un' q̄sq; q̄d sui q̄d ali
eni sit. sup sit sibi liberū. an id q̄q; n̄ uo debe
at. Merces seditionis proposita. confesti sediti
onē exortant. Hā & ad dicebant multi & ad
p̄nestini famā belli nouas legiones scriben
das patres censuerant. Que utraq; simul auxi
lio tribunitio & consensu plebis impediti cep
ta. nā neq; duci addictos tribuni sinebant.
neq; uiuiores nomina dabant. cū patribus
minor p̄sens cura credite pecunie uiris ere
quendi. quā dilectus eēt. q̄ppe iā p̄neste pro
fectos hostes in agro sapino confedissee nuntia
bat. Interim t̄. pl. fama ea ipsa irritauerat
magis ad susceptū certam quā deterruerat.
neq; ad seditionē aliud extinguendā i urbe
quā p̄pe illatū menib' ipsis bellū ualuit.
Hā cū eēt p̄nestinis nuntiatū nullū exerci
tū conscriptū rome. nullū ducē certū esse.
patres ac plebe in semet ipsos uersos. occasio
nē facti duces eorū. raptim agmine facto.

puastatis p̄tinuis agris. ad portā collinā signa i
tulere. Ingens in urbe t̄pidatio fuit. Concla
matū ad arma concussūq; inmutos atq; portas
est. tandemq; abseditione ad bellū uersi. dicto
rē. t̄. quintū cincinnatū creauere. Is magis
trū eq̄tū. a sempronū armū dixit. Quō ubi
auditū ē. tantus magistrat' ei t̄tor erat. simul
hostes amenib' recessere. & uiuiores simul ro
mani ad edictū sine tratione conuenere. Quō
conscriptū rome exercit'. casta interi hostiū
haud allia flumine posita. inde agrū late po
pulantē. fatalē se urbi romane locū cepisse int̄
se iactabant. simulē pauere inde ac fugā fore.
ac bello gallico fuerit. & enī si diem contactū
religione insignēq; nomine ei loci timeant.
quanto magis allienū die allia ipsā monumtū
tante cladis reformidaturos. Species p̄fecto his
ibi truces galloz. sonūq; uocis in oculis atq; au
rib' fore. Has manuum rerū manes ipsas uoluen
tes cogitationes fortune loci delegauerant spes
suas. Romani contra ubi cūq; eēt latin' hostis.
satis scire eū esse. quē ad regillū lacū deuictū
centū annoz pace obnoxii tenuerint. locū
insignē memoria cladis irritaturū se potius
ad delendā memoriā cladis. dederot. quā ut
timorē faciat. nequa t̄ra sit nefasta uictorie
sue. q̄n ipsi galli si offerant. illo loco se ita pug
naturos. ut rome pugnauerint in repetendā
patria. ut postero die ad gabios. tū cū effecerint.
neq; hostis qui moenia romana intrasset. num
tū scde aduersēq; fortune domū p̄ferret.
His utriq; animis ad allia uentū ē. Victor
romanus p̄ quā in conspectu hostes erant. in
structi intentiq; uidēs ne inq̄t tu a sēpni
loci fortuna illos fretos ad allia constitisse. nec
illis diu immortales certiores q̄cquā fiducia
maiori sue q̄d sit auxiliū dederint. at tu ste
tus armis animisq; conctatis eq̄s in uade a
ciem mediā. ego cū legionib; inturbatos t̄pe
pidantesq; in fesa signa. adeste diu testes foe
deris. & expeditē penas debitas simul uobis

Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel
Gray Scale
0 1 2 3 4

violatis nobisq; purim numi deceptis. Hecq; tem
 n̄ peditem sustinere p̄nestini. E mo impetu ac
 clamore dissipati ordines sunt. Deinde p̄ quā
 nullo loco constabat acies. t̄ga uertunt. constet
 natiq; q; p̄ter castra etiā suā pauore p̄lati. n̄
 p̄usse ab effuso cursu sistunt. quā in conspectu
 p̄neste fuit. Ibi ex fuga dissipati. locū quē tu
 multuatio opere cōmuniunt capuunt. ne si
 int̄ta menia se recepissent ext̄plo ueretur.
 ager. de populatisq; omnib' obsidio ut bi infet
 retur. s; p̄ quā direptis ad allia castris uictor
 romanus aderat. idq; munim̄tū relictū. q;
 uix moenia tuta rati oppido se p̄neste icludunt.
 Octo p̄terea oppida erant sub ditione p̄nestinor.
 Ad ea circū latū bellū. deincepsq; haud magno
 captis uelittis exercitus ductus. he quoq; expug
 nate. Tū ad caput belli p̄neste uentū. Iōn̄ u sed
 p̄ ditionē receptū ē Titus quintus semel acie
 uictor. binis castris hostiū. nouē oppidis in captis.
 p̄neste in ditionē accepto romā uertit. trium
 phansq; signū p̄neste deuictū iouis imperatoris
 in capitolū tulit. Bedicātū ē int̄ cellā iouis ac mi
 netue tabulaq; sub eo fixa monum̄tū rerū ges
 tarū. his ferme incisa litteris fuit. Iupit̄ atq; di
 om̄s hoc dederunt ut. t̄. quintus. dictator oppi
 da nouē caperet. Die uicesimo quā erat erat
 dictatura se abdicauit. Comicia inde habita tri
 bunor. militū consulari potestate. q̄b' equatus
 patriciq; pleberorūq; numerus. ex patrib' crea
 ti. p̄. et. ē. mallus. cū. m̄. iulio. Plebes. ē. fertiliū.
 m̄. albinū. l. antistū dedit. Mallus q̄b' genere
 pleberor. grā uilium anteibant. uolsi. puincia
 sine sorte. sine cōparatione extra ordinē data.
 cui q; ipsos p̄modo q; patres q̄ dederant penitu
 it. Inexp̄lotato pabulatū cohortes misere. q̄b'
 uelut circū uentis. cū id falso nuntiatū esset.
 dū p̄sidio ut cēt ferunt. nec q̄dē asseruato.
 q̄ eos hostis latin' p̄ milite romano frustrat' erat
 ipsi insidias p̄cipitauerē. Ibi dū in quo loco sola
 uirtute militū restantes cedunt castra int̄
 romana iacencia icāpo ab altera parte hostes

in nasere abducib' int̄obiq; p̄dite temeritate
 atq; inscitia res. Que q̄d sup̄ sunt fortune. p̄. r̄.
 id militū etiā sine rectorē stabili uirtus tutata
 ē. Que ubi romā sunt relata. p̄mū dictatōrē di
 ei placebat. Deinde p̄ quā quiete res uolsis af
 ferebant. q; apparuit nescire eos uictoria. q; tē
 pote uti. reuocati inde etiā exercitus ac duces.
 ociumq; inde quantū auolsis fuisset. id modo
 extremo anno tumultuatū q̄d p̄nestini conci
 tatis latinor. pplis rebellauerunt. Eodē anno etiā
 ipsis querentib; penuria hominū. noui coloni
 ascripti. rebusq; haud p̄sp̄eris bello domestica
 quies que iā tribunor. mil' ex plebe grā. magis
 tasq; int̄ suos obtinuit. solatiū fuit. Insequen
 tis anni p̄ncipia statū seditioe ingenti arse
 re. Tribunis mil' consulari potestate. sp̄. furio.
 q̄. seruilio. u. licinio. menio. m. p̄. cloelio. m.
 horatio. l. geganio. Erat autē materia q; cau
 sa seditiois. es alienū. L. ui. noscendi grā. sp̄. ser
 uilius priscus. q̄. cloelius sicutus censors facti
 ne rē agerent bello impediti sunt. Hāq; tre
 pidi nuntii p̄mo. fuga deinde eragris. Legi
 ones uolsor. ingressas fines populari passim
 romanū agrū attulerē. In qua trepidatione
 tantū affuit. ut ciuilia certamina terror
 externus cohiberet. ut c̄tta eo uiolentior
 potestas tribunitia impediendo dilectu ēēt
 donec c̄ditiones impositae patrib'. neq; quo
 ad bellatū ēēt. tributū daret aut uis de pe
 cunia c̄redita diceret. Co laxam̄to plebi sup
 to. mora dilectui n̄ ē facta. legionib' nouis
 scriptis placuit duos exercitus in agrū uol
 scū legionib' diuisis duci. Sp̄. furius. m̄. hora
 tius de r̄tor sus maritima horā atq; anruū.
 q̄. seruilus. q; m̄. geganus leua admontes
 ecetram p̄gunt. Reuicta parte hostis fuit ob
 uis. Iplatio itaq; n̄ illi uage similis quā
 uolsis latrocini morte discordia hostiū fret'
 q; uirtute metuens. p̄trepidationē rapti se
 cetat. sed abiusto exercitu iusta ira facta.
 spacio q; q; tēporis gramor. q̄ppe auolsis ti

mentibus ne interim exercitus abroma eri-
ret. incursiones in extrema finium facte erant
romano contra etiam hosti comorandi erat cau-
sa. ut hoste adcertam eliceret. Itaque omnibus
passim relictis agrorum. uicisque etiam quibusdam erus-
tis. non arborum frugifera. non satis in spem fru-
gum relictis. omnia que extra moenia sunt homi-
num pecudumque. preda abacta. romam utriusque exercitus
reducti paruo inter uallo ad respiciendum debito
tribus dato. per quam quiete res ab hostibus erant. ce-
lebrari de integro uiris dictio. et tantum abesse
spes ueteris leuandi foenoris. ut tributum no-
uum fenus contraheret. in murum censoribus
locatum saxa quadrato faciendum. cui succube-
re oneri coacta plebes. quia que dilectum impe-
dirent non habebant. tres. plebs. tribunos etiam mili-
tates patricios omnes. coacta principum opibus fecit.
Lucium emilium. publium ualerium. m. c. ueterium.
ser. sulphurium. l. a. c. quintos. emicinnatos. hisdem
opibus optinere ut aduersus latinos uolscosque
que conuictis legionibus ad sarrucium castra habeant.
nullo impediente omnibus. uniuersis sacramento
ad actis. tres exercitus scriberent. unum ad presidium
urbis. alterum qui si quilibet motus erit. mitti ad
subita bella mitti posset. Tertium longe ualedis-
simum. publius. et l. emilius. ad sarrucium duxere.
Vbi cum aciem instructam hostium loco equo inue-
nissent. ex templo pugnatum. et ut non dum satis cla-
ra uictoria. sic prospere spei pugnam umbet in-
gentibus pcellis fuisit diremit. Postero die tertia
pugna. et aliqua diu equa uirtute for-
naque. latine maxime legiones longa societate
militiam romanam edocte restabant. Eques
inmissus ordines turbauit. Turbatis. signa
pedum illata quantumque. romana se inuertit
acies. tantum hostes gradu moti. et ut semel
inclinauit pugna iam intolerabilis romana
uis erat. fusi hostes cum sarrucium. quod u. mil. inde
aberat non castra petebant. ab equite maxime
cesi. castra capta. direptaque. ab sarrucio nocte
que proxima plio fuit fugam agnoscunt simi-

li petunt antium. et cum romanum exercitum prope
uestigium sequeretur. plus tamen timor quam uacillatio
habuit. Primum itaque membra intantem
hostes. quam romanum extrema agnoscunt carpere
aut morari posset. Inde aliquot dies uastando
agro absupti. nec romanum satis instructum appa-
tu bellico ad membra adgredienda. nec illis ad
subeundum pugne casum. Seditio tamen inter anti-
ates latinosque. cohorta cum antiates uicti malis
subactique. bello inquam et nati erant. et esuenerant
deditioem expectarent latinos ex diutina pa-
ce noua defectio recentibus adhuc animis feroci-
ores ad perseuerandum in bello faceret. finis certa
minis fuit. per quam utrisque. apparuit nihil parte
ros stare quo minus incepta persequerent. latini per-
fecti a societate pacis ut rebant inhoneste sese
iudicauerunt. antiates in commodis arbitris sa-
lutarium consilio. remotis. urbem agrisque. romanis
dedunt. Ita et rabies latinorum. quia nec romanos
bello ledere nec uolscos in armis retinere potu-
erant. eo erupit ut sarrucium urbem que recepta-
culum primum eis aduersus pugne fuerat. igni conse-
marent. Hec aliud tectum ei super fuit urbis cuius faces
partem sacris profanisque. incescent quam matris ma-
tute templum. Inde eos non sua religio nec ueterum
dia deum arguisse dicitur. si uox hostenda edita
templo cum tristibus uis in nefandos ignes. per de-
lubris amouissent. Incensos ea rabie impetum
culum tulit. obitum quod deserto communi celio lati-
norum. non in societate modo romanam sed etiam in ci-
uitate se dedissent. Patentibus portis cum impulsio
incidissent. primo clamore oppidum preter artem cap-
tum est. In artem oppidani refugere cum coniugibus
ac liberis. nuntiosque. romam qui certiorum de suo
casu senatum facerent misere. Haud segnus quam
fide perit. fuit dignum. exercitus tusculum ductus.
L. quintus. et seruius suplicius. tres milia dux-
ere. Clausas portas tusculi latinosque. simul ob-
sidentium atque obsessorum animo. Hinc membra tus-
culi tueri uident. illinc artem oppugnari. ter-
rete una ac pauere. aduentum romanorum. mita-

uerat utriusq; partis animos. Tusculanos ex
ingenti metu in summa alacritate Latinos ex
prope certa fiducia mor capiunde arceis
qm oppido potissent. in exigua dese ipsis
spem uertebat. Tollit exarce clamor extus
culans. excipit aliquanto maior aberenti
tu romano. Verumq; urgent latini. nec im
petus tusculano. decurrentiu exsuperiore
loco sustinent. nec romanos subeuntes men
a molientesq; obices portaru. arce possunt.
Scalis pus capta menia. inde effracta claustra
portaru. & cu anceps hostis & a fronte & ater
go utgeret. nec ad pugna ulla uis. nec ad
fuga loci qcqua sup eet. in medio cesi adu
nu omis. Recuperto ab hostibus tusculo. ex
citus roma est reductus. Quantomagis pro
spertis eo anno bellis tranquilla omnia foris
erant. tanto in urbe uis patru indies mise
reque. plebis crescebant. cu eo ipso qd necesse
erat solui. facultas soluendi impediretur.
Itaq; cu ia erre nihil dari possit. fame & cor
pore iudicati. atq; edicti creditorib satis fa
ciebant. penaq; munice fidei cesserat. Ideo q
obnoxios sumiserant animos. n infim solui.
sed principes. etia plebis. ut n modo adtribu
natu mil int patricios petendu. qd tanta ui
ut liceret tetenderant. sed ne ad plebeios
quidem magistrat capessendos petendosq;
nulli uiro aciri experientiq; animus eet. pos
sitioneq; honoris usurpati m a plebe ppau
cos annos. recuperasse impetuu patres uide
rent. He id nimiu letu patri alteri esset. par
ua ut pleriq; solet reingente moluendi cau
sa intuenit. q. fabii ambusti potentis uiri.
cu int sui corporis homines. cu etia ad plebe.
qm haud quaqua int id genus contemptor
cius habebat. filie due nupte seruius sulpicio
maior. minor. e. licinio stoloni erat. illustri
uiro. timen plebeio. eaq; ipsa affinitas haud
spreta. gram ad uulgus quesierat. forte
ita incidit. ut in seruii sulpicui tr. mil de

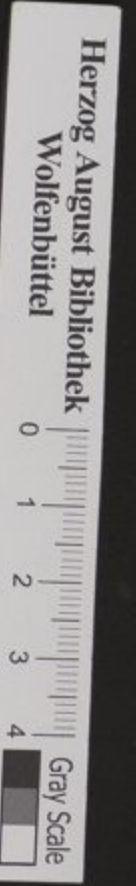
85.
mo sorores fabie cu int se ut sit sermionibus
tempus tererent. lictor sulpicui cu is de foro
se domu reciperet. sorores ut mos est uirga p
cutteret. cu ad id moris ei insueta expanisset
minor fabia risu sorori fuit. miranti igno
tate id sorore. Ceteru is risus stimulos paruis
mobili rebus animo muliebri subdidit. fre
quentia qq; psequentiu rogantiuq; nu qd
uellet. credo fortunatu matrimoniu ei so
roris uisu. suiq; ipsa malo arbitrio q aprari
nis qsq; minime ante iri uult. penitusse
confusa ea extremi moris animi. cu patet
forte uidisse. pcomatus satim salue auerren
te causa doloris. qppe nec satis pia aduersus
sorore. nec admodu inuiri honorifica. eli
cunt comit sciscitando ut fateret ea esse
causa doloris. qd iuncta impari esset. nupta
in domo. qua nec honos nec gra intare posse.
Consolans inde filia ambustus. bonu animu
habere iussit. eosdem propediem domi uisura
honores. quos apud sororem uideat. Inde ealia
inire cu geneto cept adhibito. l. sextio. ste
nuo adulescente. & cui spei nihil pter genus
patriciu de esse. Iccasio uidebat reru nonan
daru ppt ingente uim etis alieni. cu leuam
mali plebs nisi suis in summo impetio locatis mil
lu sperare. arcuendū a dea cogitatione ce
conando agendoq; ia co gradu fecisse plebeios.
unde si porro annitantur puenire ad suma
& patrib equari ta honore qua uirtute pos
sent. In p sentia tr. pl. fieri placuit. q in ma
gistratu sibi met ipsi uia ad ceteros honores
aperirent. creatiq; tribuni. e. licini. & l. ser
tius promulgauere leges. omis aduersus opes
patricio. & pro comodis plebis. una de ete
alieno. ut deducto eo de capite qd usuris p
numetatu esse. id qd sup esse tr. tenno
eqs portionib p solueretur. altera de do
no agroru. neqs plus quingenta iugera
agri possideret. etia ne tribuno. militu
comitia fierent. consulūq; utiq; alter ex

plebe crearet. Cuncta ingentia. & que sine cer-
tamine maximo optineri n̄ possent. Omnium
igit̄ rerū. quarū immodica cupido int̄ mor-
tales est. agrī. pecunie. honorū. discrimine. p̄
posito contriti patres. cū trepidassent publi-
cis p̄uatisq; consiliis. nullo remedio alio p̄ter
erptam multis iā ante certaminibus. int̄ces-
sione inuenito. collegas aduersus tribunitias
rogationes cōparauerunt. Qui ubi trib' ad sus-
fragiū in eundū citari. alicuius sextioq; uide-
runt. stipati patrū p̄sidis. nec recitari rogati-
ones. nec sollempne q̄cquā. aliud ascendū ple-
bi fieri passi sunt. iāq; frustra sepe cecilio ad-
uocato. cū antiquatis rogationes essent. be-
ne habet inq̄t sextius. quandoq̄dē tantū in-
t̄cessionē pollere placet. isto ipso telo tutabim̄
plebem. Agite dū comitia indicte patres. t̄.
mil'. erandis. saxo. neq̄d iubet uox ista. ueto
q̄a nē continentēs collegas nr̄os tā leti auditis.
Haud irrite occidete res. nec comitia p̄ter e-
diliū tribunorūq; pl'. ulla s̄c̄ habita. Licini
sextiusq; t̄. pl'. refecti. nullos curules magis-
tratus creati passi s̄c̄. eaq; solitudo magistratū
& plebe resiciente duos tribunos. & his comi-
tia t̄. pl'. tollentib'. p̄ quinmū urbē tenuit.
Alia bella oportune quieuerunt. Veltim coloni
gestientes otio. q̄d nullus exeret̄ romanus
esse. & agrū romanū aliquotiens incur saue-
re. & tusculū oppugnare adortis̄. eaq; res
tusculanis ueterib'. soens. nouis ciuib'. opem
orantib'. uerecundia maxime n̄ patres m̄.
sed etiā plebem mouit. Remittentib' t̄. pl'.
comitia p̄uati regē sunt habita. Creatiq; t̄.
mil'. L. furuis. a. mallius. seruius. sulphicius.
seruius cornelius. & c. ualeri. haud quaquā
tam obedientē indilectū. quā incomitis
plebem habuere. Ingentiq; contentione
exeret̄tu scripto p̄fecti. n̄ ab tusculo m̄ sumo
uere. hostē. sed intra summet ipsū orenia cō-
pulerunt. Absidebantq; haud paulo in maiore
uelit̄e. quā tusculū obsessū fuerat. Hec ta-

men ab eis a quibus obsideri coepte erant. ex-
pugnari potuerunt. Ante noui creatis̄. t̄. mil'.
quintus. seruius. c. ueterius. m. aulus. & m. cor-
nelius. & q. quintus. m. fabius. Hic ne ab his
quidem t̄. aduclit̄as memorabile factū. In
maiore discrimine domi res uerrebant. nam
p̄ter sextiū liciniūq; latores legū. iā octauū
t̄. pl'. refectis. fabius q̄q; t̄. mil'. stolonis sacer-
quarū legū auctor fuerat. earū suasorē haud
dubiū ferebat. & cū octo ex collego tribunorū
pl'. p̄mo int̄cessores legū fuissent. quinque soli
erant. & ut ferme solent. qui a suis desecunt
capti & stupentes animi uotis alienis. idē q̄d
domi p̄ceptū erat. int̄cessioni sue p̄tendebant.
uelit̄is ineret̄tu plebis magnā partē esse.
in aduentū mil'. comitia differri debere. ut
in uersa plebes de suis cōmodis suffragium
ferret. Sextus licinius q̄ cū parte collegarū
& uno ex t̄. mil'. fabio. artifice iā tot anno
usu tractandi animos plebis. p̄mores patrū
p̄ductos int̄rogando de singulis que ferebant̄
ad pplim fatigabat. auderent ne postulare.
ut cū bina iugera agrī plebi diuiderent. ipsi
plus quingenta iugera habere liceret. ut sin-
guli p̄pe t̄centorū ciuiū possiderent agros.
plebeio homini uix ad tectū necessariū aut
locū sepulture suis pateret ager. In placeret
fenoire circūuentā plebem in potius quā sor-
te creditū soluat corpus innet̄uū ac supplicia
dare. & gregatim cotidie de foro addictos du-
ci. & repleri uinctis nobiles dom'. & ubicūq;
patricius habitet. ibi carcerē p̄uatiū esse. Hec
indigna miserandaq; auditu eū apud timen-
tes sibi met ipsis maiore audientū indignati-
one quā sua increpuissent. atqui nec agros
occupandi m̄ dū. nec fenoire trucidandi ple-
bem auxiliū patrib' umquā fore affirma-
bat. nisi alterū ex plebe consulē custodē sue
libertatis plebi fecisset. contēpm. iā t̄. pl'. q̄p
pe que potestas iam suā ipsā uim refringat
intercedendo. n̄ posse equo iure agi. ubi in

petrum penes illos. penes se auxiliū tantū
 sit nisi imperio cōmunicato. nūquā plebe
 in parte pari rei. p. fore. nec esse. qd̄ q̄s quā
 satis putet. si non plebeiorū ratio comitū
 consularibus habeat. nisi alterū consulem
 utiq; ex plebe fieri necesse sit. neminē fore
 an iā memoria exisse cū tribunos militū id
 citro potius quā consules creati placuisse. ut
 ex plebeis pateret sumus. honos. un. & xl. an
 nis neminē ex plebe tribunū militū creatū
 esse. q̄ crederent duobus ne in locis sua uolun
 tate impituros plebi honore. q̄ octona loca. t̄.
 mil. creandis occupare soliti sint. & ad sula
 tū uia fieri passuros. q̄ tribunatū septū tā
 diu habuerunt. lege obtinendū eē qd̄ comit
 p̄ grām nequeat. & seponendū extra cetera
 men alterū cōsulatū ad quē plebi sit aditus.
 qm̄ incertamine felictus p̄mū semp̄ poten
 tioris futurus sit. nec iā posse dici id qd̄ antea
 iactare soliti sunt. n̄ eē in plebis idoneos uisof
 adcurules magistrat. Hū qd̄ enī socordius
 aut segnius. rē p̄. amministrate potest. post
 publiu liciniu calui tribunatū q̄ p̄m̄ ex ple
 be creat. sit quā p̄ eos annos gesta sit quibus
 p̄tet patricios nemo. t̄. mil. fuerit. quin e
 tra patricios aliq̄t dāpnatos post tribuna
 tū. neminē plebeiu. questores q̄q; sicut tri
 bunos militū paucis ante annis ex plebe cep
 tos creati. nec ullus eor. p̄. r̄. uete exactos.
 ex urbe reges. & stabilem libertatē suā existi
 maturū. q̄ppe ex illa die in plebem uentura
 omia. q̄b; patrici excellant. imperiū atq;
 honore. glām belli. genus nobilitatē. ma
 gna ipsis struenda. maiora liberis relinq̄n
 da. Hui generis orationes. ubi accipi uideret
 nouā rogationē p̄mulgant. ut p̄ diu uis
 sacris faciundis. decē uis creentur. ita ut
 pars ex plebe. pars ex patrib; fiat. omiumq;
 earū. rogationū comitia in aduentū eius
 ererent. differunt qui uelut obsidebat. Pri
 us circa actus ē ann' quā uelutis reducesten

tur legiones. Ita suspensa delegib; res. ad nouos.
 t̄. mil. dilata. nā plebes. t̄. eosdē duos utiq;
 q̄a legū laturos erant plebes reficiebat. t̄.
 mil. creati. t̄. quintus. ser. sulpici. sp. seruilus.
 L. papirius. L. ueturius. Principio statū anni
 ad ultimā dimicationē delegib; uentū. & cū
 tribus uocarent. nec intressio collegarū lato
 ribus obstaret. t̄. t̄. p̄. ad duo ultima
 auxilia sūmū. imperiū. sūmūq; ad cauem de
 currunt. Dictatorē dici placet. Dicit. m. furi.
 camillus. q̄ magistrū equitū. L. emiliū cooptat
 Legū q̄q; latores aduersus tantū apparatū
 aduersario. & ipsi causā plebis ingentib; ani
 mis armant. ceteroq; plebis indictatorib; ad
 suffragiū uocant. Cū dictator stipat agmine
 patricio. plenus ire minarūq; consedisset. atq;
 ageret res solito p̄mū certamine int̄ se tribu
 no. plebi ferentiū legē int̄cedentiūq; & qn̄
 to uis potentior int̄cessio erat tantū uince
 ret fauore legū ipsarū latoūq; et uti rogati
 ones p̄me trib; dicerent. tū camillus. quan
 do qd̄e inq̄t quiritēs iā uos tribunitia libi
 do n̄ potestas regit. & int̄cessione secessione qn̄
 dā plebis partē uobiscadē ui factis irritā qm̄
 peperistis. non rei. p̄. magis uniuert se. quā uis
 causa dictator int̄cessioni adero. euet sūq; ur̄m
 auxiliū imperio tutabor. Itaq; si ē. licinius. &
 L. sextius int̄cessioni collegarū cedunt. nihil pa
 tricū magistratū in serā cetero plebis. si aduer
 sus int̄cessione tāquā capte ciuitati leges inpo
 nere debent. uim tribunitiā ase ipsa dissolui
 non patiat. Aduersus ea cū c̄ptim t̄. pl. rē
 nihilo segnius p̄agerent. tunc petus ur̄a camil
 lus. lictores q̄ de medio plebem emouerent mi
 sit. & addidit minas si p̄gerent sacramento om̄s
 iuniores ad acturū. ext̄ploq; exercitū ex ur
 be educaturū. Terrore ingen tem
 incusserat plebi. duab; plebis accen dit
 magis certamine animos quā minuit. Sed
 re neutro inclinata magistratu se ab dica
 uit. seu q̄a uicio creat erat. ut scripsete qd̄a

Herzog August Bibliothek
 Wolfenbüttel

scu q̄a. t̄. pl. tulerunt ad plebem. idq; plebs
sciuit ut si. m. furius prodicatorē q̄d egisse.
quingentū milia ei multa esse. Sed auspicijs
magis quā noui exempli rogatione decessit
ut potius credā cū ipsius uiri facti ingenui-
tū q̄d ei suspectus ē extēplo. p̄. mallius dictator
quē quid creati attinebat ad id certam. quo.
m. furius uictus esse. & id q̄d eundē. m. furium
dictatorē insequens annus habuit. haud sine
pudore certe factū p̄oris anni in se imperium
repetiturū. simul q̄d eo tēpore q̄ promulgatū
de multa ei tradit. aut & huic rogationi qua
se in ordine cogi uidebat obistere potuit. aut
ne illas q̄dem p̄t̄ quas & hec lata erat impedi-
re. & q̄d usq; ad memoriā nr̄am tribunitus ē
sularibusq; certatū uiribus ē. dictature semp̄
altius fastigiū fuit. Inter p̄orem dictaturā ab-
dicatā nouāq; a mallio in itā abtribunus uelut
p̄m̄ regnū cecilio plebis habito. apparuit que
ex promulgatis plebis que latiorib; gratiosa es-
sent. Hā de senore atq; agro rogationes iube-
bant. de plebeo consule antiquabant. Et p̄fec-
ta utraq; pars esse. in tribuni se in omnia si-
mul consulere plebem dixissent. Publius mal-
lius deinde dictator rem in causā plebis incli-
nauit. c̄. licinio. q̄ t̄. mil. fuerat magistro e-
quittū de plebe dicto. id egre patres passos ac-
cipio. Dictatorē propinqua cognatione licin-
ni se apud patres excusare solitū. simul ne-
gantē magistrū equittū manus quā tribuni
c̄sularis impetrū esse. licinius. sextiusq; cū
tribunox. p̄. etandox. in dicta comitia c̄ent
ita se gerere ita ut negando iam sibi uelle
continuari honore acceptime accenderent
ad id q̄d dissimulando petebant plebem.
nonū se annū iā uelut in acie aduer-
sus optimates maximo p̄uati peri-
culo. nullo publico emolumento stare
c̄sensisse iā secū & rogationes promulgatas.
& uim omne tribunitie potestatis. p̄mo in
cessione collegarū in leges suas pugnatū esse.

deinde ablegatione iuuentum. ad uelut
bellū. postremo dictatorū fulmen in se in-
tentatū. iā ne collegas nec bellū nec dicta-
torē obstat. q̄ppe q̄ etiā omen plebeo c̄suli
magistrū equittū ex plebe dicendo dedecit
se ipsā plebem & cōmoda morari sua. liberā
nr̄be ac forū ac editorib; liberos agros ab in-
iustis possessorib; extēplo si uelit habere posse.
que munera quando tandē satis grato ani-
mo estimaturus. si int̄ accipiendas de suis cō-
modis rogationes. spem honoris latiorib; ca-
rū incident. n̄ esse modestie. p̄. r̄. id postula-
re. ut ipse foenore leuet. & magistrū in iura
possessū a potentib; inducat. p̄ q̄ ea c̄secutus
sit senes tribunitios n̄ sine honore tantū.
sed etiā sine spe honoris relinquat. proinde
ipsi p̄mū statuerent apud animos q̄d uellent.
deinde comitis tribunitis declararent uo-
luntatē si conuente ferre ab se promulga-
tas rogationes uellent. c̄. q̄d eosdē reficeret
t̄. pl. platurus enī que promulgauerunt. sin-
q̄d cuiq; p̄uati opus sit id modo accipi uelint
opus esse nihil inuidiosa c̄tinuatione ho-
noris. nec se tribunatū nec illos ea que pro-
mulgata sunt habituros. Aduersus tā obsti-
natā orationē tribunox. cū p̄ indignitate
terū stupor silentiūq; inde ceteros patrū
defuisse. appius claudius crassus nepos decē-
uiri dicit odio magis itaq; quā spe addis
suadendū p̄cessisse & locut̄ in hanc fere sen-
tentia esse. Neq; nouū neq; iopinatū m̄ sit
q̄ t̄tes. si q̄d unū familie nr̄e semp̄ obiectū
sit abseditiosis tribunis. id nunc ego q̄q; au-
diā. Claudie gentis iā inde ab initio nihil
aliud ius in re. p̄. patrū maiestate fuisse.
semp̄ plebis cōmodis aduersatos esse. quorū
alterū neq; nego. neq; inficias eo. Hos ex quo
affecti sumus simul incuitate & patres e-
nixe opetā dedisse. ut p̄ nos aucta. potius
quā imminuta magestas earū gentiū int̄
quas nos esse uoluitis dici uere posset. illud

alterū p̄ me maiorib; q; meis contendere au-
sim quiritēs nisi que puniuerit se p̄ fiant.
ea plebi tāquā aliam incolecta urbē aduer-
sa q̄s putet. nihil nos neq; p̄uatos neq; i ma-
gistratib; q̄d inco modū plebi cēt. scientes se
cisse. nec ullū factū dictū ue n̄m contra uti-
litatē ur̄am. & si quedā c̄tra uoluntatē fu-
erint uere referri posse. an hoc si claudie fa-
milie n̄ sim. nec expatrico sanguine ortus.
sed unus q̄ritū qui libet. q̄m me duob; in-
geniis ortū & uiuere in libera ciuitate scia-
reticere possim. l. illū sextū. & c. licinū.
p̄petuos si dūs placeat. tribunos tantū licentie
nouē annis q̄b; regnant sūpsisse. ut uobis
negent potestātē liberā suffragi. n̄ in comi-
tus. n̄ in legib; uibendis se p̄missuros ee. Sub
conditione inq̄t nos reficietis decimū tribu-
nos. Quid ē aliud dicere q̄d petunt alii nos
adeo fastidimus. ut sine mercede magna n̄
accipiam. Sed que tandē ista merces est.
qua uos semp t̄. pl. habeam. Ut rogatio-
nes inq̄t n̄as seu placent seu dispiciunt. seu
utiles seu inutiles s̄. om̄s conuinctim accipi-
atis. Obsecro uos tarq̄nu t̄. pl. putate me
ex media contione unū ciuem succlamate.
bona uenia ur̄a liceat ex his rogationibus
legere q̄s salubres nobis censemus esse. anti-
quate alias. Non inq̄t licebit. Tu de foeno
te atq; agris q̄d ad uos om̄s p̄tinet iubeas. &
hoc portenti n̄ fiat in urbe romana. ut. l.
sextū. atq; hunc. c. licinū cons̄. q̄d indig-
naris. q̄d abominaris uideas. aut om̄ia acci-
pe. aut nihil fero. ut si q̄s ei quē ur̄geat fa-
mes. uenenū ponat cū cibo. & aut abstinere
eo q̄d uitale sit iubeat aut mortiferū ui-
tali amisceat. Ergo si esse libera hec ciuitas.
n̄ tibi frequentes succlamassent. abi hinc
cū tribubus. aut rogationib; tuis. Q̄d si tu
n̄ tuleris q̄d comodū ē p̄plo accipere. nemo
erit qui ferat illud. Si quis patricius. si q̄d
q̄d illi uolunt inuidiosus esse claudius

87.
diceret. aut om̄ia accipere. aut nihil fero. quis
ur̄m quiritēs ferret. Hūquā uenios res potius
quā auctores exspectabitis. sed omnia semp que
magistratus ille dicit. secundis auribus. que
ab n̄m quo dicent aduersis accipietis. at her-
cule. sermo ē minime ciuilib; q̄d rogatio qua-
lis ē quā auobis antiquatā indignant. sermo
in quiritēs simillima. Cons̄. inq̄t rogo ne uo-
bis q̄s uelit̄is facere liceat. an alit̄. qui rogat
qui utiq; alterū ex plebe fieri consulem iubet.
nec duos patricios. creandi potestātē uobis per-
mittit. Si hodie bella sint. quale et̄ uscū fu-
it cū portenna ianiculū in seclit. quale gal-
licū modo. cū p̄ter capitolū atq; arcem om̄ia
hec ostium erant. & c̄sulatū cū hoc. m. furio.
& quolibet alio expatricib;. l. ille sextus pete-
ret. posses ne ferre. sextū haud procul dubio
c̄sulem ee. camillū de se pulsa dimicare. Hoc
cine ē inco mune honores uocare. & duos ple-
beios fieri cons̄ liceat. duos patricios n̄ liceat.
& alterū ex plebe creari necesse sit. utiq; ex
patricib; p̄terire liceat. Que nā ista societas.
Quonā consortio ē. parū ē si cui pars tua mil-
la adhuc fuit. in parte eius uenis. nisi parte
petendo totū traxeris. Timeo inq̄t n̄ duos
licebit creari patricios. nemine ex electis plebei-
um. Quid ē dicere aliud. q̄a indignos ur̄a uo-
luntate creaturi n̄ estis. necessitate uobis cre-
andi q̄s n̄ uultis imponā. Quid sequit̄ nisi ut
beneficiū q̄dē n̄ debeat p̄plo. si cū duob; patri-
cis unū petierit plebeius. & lege se non suffra-
gio creatū dicat. Quom̄ extorqueant. n̄ quo
petant honores que uis. & ita maxima sunt
adepturi. ut nihil neq̄dē p̄minimus debeant.
& occasionib; potius quā uirtute petere hono-
res maluit. Est aliq̄s qui se in spici. estimari.
fastidiat. qui certos sibi unū honores inter-
dimicantes cōpettores equū censeat esse. q̄se
arbitrio ur̄o erimat. qui ur̄a necessaria suf-
fragia pro uoluntariis. & serua pro liberis
faciat. Omitto licinū. sextūq; quorū annos

in perpetua potestate tāquā in capitolio nu-
meratis. q̄s ē hodie in ciuitate tā humilis
cui non uia ad consulatū facilior p̄stius le-
gis occasione. quā nobis a liberis n̄ris fiat.
Siquidē nos ne cū uolueritis q̄dē creare in-
tēdum potueritis. istos etiā si uolueritis ne-
cesse sit. Ne indignitate satis dictū ē. & enī
dignitas ad homines p̄tinet. q̄d de religioni-
bus atq; auspiciis que p̄pa deorū immortalū
ēceptio atq; iniuria est. loquar. Auspiciis
hanc urbem conditā ēē auspiciis bello ac pa-
ce domū. militiq; omnia geri. q̄s ē q̄ ignoret.
penes q̄s igitur sunt auspicia morte maiorū
nēpe penes patres. Hā plebeius q̄dē magistra-
tus nullus auspiciis creatur. Nobis adeo p̄pa
sūt auspicia. ut n̄ solū q̄s p̄pls creat magistra-
tus patricios non alit̄. quā auspiciis creat
s; nos q̄q; ipsi sine suffragio p̄pli auspiciis int̄
regē p̄damus. & p̄uatim auspicia habeam.
que isti ne in magistratib; quidē habent. q̄d
igit̄ aliud quā tollit exercitate auspicia. q̄
plebeios consulēs creando a patrib; q̄ sola ea ha-
bere possunt aufert. eludant nē licet religi-
ones. q̄d enī ē. si pulli n̄ pascerentur. si ex cauea
tardius exierint. si occinerit aus̄ parua sunt
hec. sed parua ista n̄ contēpnendo. maiores ur̄
maximā hanc rē fecerunt. Hunc nos tāquā
iā nihil pace deorū opus sit. om̄s ceremonias.
polluimus. uulgo etgo pontifices. augures.
sacrificoli reges creent. cui libet apicem dia-
lem. dū m̄ homo sit imponam. tradam ancilia.
penetrabilia. deos. deorūq; curā qb; nefas ē. non
leges auspiciis ferant. non magistrat; creent.
nec cū centuriatis nec curiatis comitibus patres
auctores fiant. Sertius & Licinius. tāquā ro-
mulus. ac tacius. in ur̄be romana regnent.
q̄a pecunias alienas. q̄a agros dono dant.
tanta dulcedo ē. ex alienis fortunis p̄dandi.
nec in mente uenit. altera fide abrogari.
cū qua om̄s humana societas tollitur.
Imniu rerū causa uobis antiquandas

censo istas rogationes. q̄d factis deos. uel in
fortunare. Oratio appu ad id m̄ ualuit. ut
tēpus rogationū iubendarū p̄ferret. res-
ti decimū idē tribuni. Sertius & Licinius
de decē uiris. factis. ex parte de plebe crea-
dis legē p̄tulere. Ceteri q̄nq; patrib;. q̄nq;
plebis. q̄a duq; eo iā uia facta ad consulatum
uidebat. Hac uictoria contenta plebs cessit
patribus. ut in p̄sentia cōsulū mentione
omissa. tribuni mul; crearent. Ceteri. a.
& m̄. corneli. iterū. m̄. geganius. p̄. mal-
lus. l. ueturius. p̄. ualerius. Sertū. Cū p̄ter
uelitratū obsidione tardi magis rem erat
quā dubi. quiete exerce ne res romans
essent. fama repens belli gallici allata p̄
pultit ciuitatē. ut m̄. furius dictator. q̄ntū
diceret. is. t̄. q̄ntum poemū. magistrū cōsulū
dixit. Bellatū cū gallis eo anno circa auenem
flumen. auctor ē. claudius. in clitaq; iponte
pugna. qua t̄. mallius gallū cū quo puocat
manus conseruit. in conspectu duorū exer-
citū cēsum torque spoliante. Tū pugna
tū pluribus auctorib; magis adducor. ut
creda. decē haud minus post annos ea acta.
hoc aut̄ anno in albano agro cū gallis dic-
tatore. m̄. furio. signa collata. nec dubia.
nec difficilis romans q̄m quā ingentē gal-
li t̄rorē memoria p̄stine cladis attulerant.
uictoria fuit. Multa milia barbarorū in
acie. multa captis castris cesa. palati alii
apuliā maxime petentes. cū fuga se longin-
qua tū quo passim eos simul pauor. t̄ror
q; distulerant ab hoste sese tutati sūt. Dicta-
tori consensu patrib; plebisq; triumphus
decret. Vix dū p̄functū cū bello. attocior
domi seditio excepit. & p̄ uigentia certami-
na dictator. senatusq; uetus. ut rogationes
tribuntic acciperent. & comitia consulu
aduersa nobilitate habita. qb; l. Sertius de
plebe p̄mus consul factus. & in his q̄dē si-
nis certaminū fuit. q̄a patricii se auctores

futuros negabant. prope secessionē plebi-
 biles res aliasq; minas civiliū certaminū
 fuit. Cū tamē p̄dictatorē contionib; sedate
 discordie se concessūq; abnobilitate plebi.
 de consule plebeio. a plebe nobilitati. dep̄-
 tose uno. qui vis inurbē diceret expatri-
 bus creando. Ita abduvina ita tandē in
 concordia ordinib; redactis. cū dignā eam
 rem senat; censeret eē meritoq; id si quan-
 do unquā alias dñm immortalium causa
 libent; facturos fore. ut ludi maxime fieret.
 & dies unus ad tri duū adiceret. recusantib;
 id minus edilib; plebi. conelamatū apatrius
 ē inuenib;. s. id honoris dñm immortalium
 causa libent; acturos ut ediles fierent. Qu-
 bus cū ab universis gr̄e acte essent. factū
 est ut duū viros ediles expatriib; dictator
 pplim rogaret. patres auctores omib; eius
 anni comitūs fierent. **Expt lib sext.**

INCIPIT SEPTIMVS.

M HVS HIC ERIT IN 916 HIS
 noui hominis consulatu. insign-
 nis nouis duobus magistratibus.
 p̄tura & curuli edilitate. Hossi-
 bi patrici quesuere honores. p̄ concessu
 plebi altero consulatu. Plebes consulatū. l.
 sextio cui lege partus erat dedit. patres p̄tu-
 rā sp̄. furio. m. furii camilli filio. edilitatem
 gn̄. quintio. capitolino. & p̄. cornelio scipi-
 oni suarū gentium iuris. gr̄a cāpestri ce-
 perunt. l. sextio collega expatriib; datus. l.
 emilius mamestus. Principio anni & de
 gallis quos p̄mo palatos p̄apuliam congre-
 gari iā fama erat. & de hermeox. defecti-
 one agitata mentio. cū de industria
 omnia neq; p̄ plebeum consulem ageret
 p̄ferrentur. silentiū omniū rerū ac ius-
 ticio simile otium fuit. nisi qd n̄ pati-
 entib; tactū tribunis. qd p̄ consule
 uno plebeio tres patricios magistrat.
 curulib; sellis p̄teratos tāquā con-

sules sedentes nobilitas sibi sūpsisset. p̄tose qdē
 etiā iura reddentem. & collegā consulib; atq;
 hisdem auspiciis creatū. Verēcun dia inde in-
 posita ē. senatui expatriib; iubendi ediles cu-
 riles creati. p̄mo ut alterius annis ex plebe
 fierent conuenessat. postea p̄miscuū fuit. hi
 de. l. genutio. & q̄. seruius consulib; & absedi-
 tione. & abello. quietis rebus nequando ame-
 tu ac periculis uacarent. pestilentia ingens
 orta. censorē. edilem. curulem. iiii. t̄. plebi. mor-
 tuos seruit p̄portione. & ex multitudine alia
 multa funesta fuisse maximeq; eam pestilen-
 tiam insigie mors quā natura. tā acet ba-
 m̄. furu fecit. fuit enī uere ius unicus in
 omi fortuna princeps. pace. belloq; p̄usquā
 exulatū iret. clarior. in exilio. uel desiderio
 ciuitatis. que capta absentis implosauit o-
 pem. ul felicitate qua restitutus in patriā.
 secū patriā ipsā restituit. Pat̄. deinde p̄. v.
 & xxx. annos. tot enī postea iurit. titulo
 tante gl̄e. fuit dignusq; habitus. que scdm
 atomulo conditorē urbis romane serrent.
 & hoc & in sequenti anno. t̄. sulpitio poeti-
 co. ē. licinio stolone. consulib; pestilentia
 fuit. Co nihil dignū memoria actū. nisi
 qd pacis deum exposcende causa. t̄cio tū
 post conditā urbē lecti sternerū fuit. & cū ius
 morbi nec humanis consiliis. nec ope diui-
 na leuaret. uictis sup̄stitione animis. ludi
 quoq; scenici noua res bellicoso pplō. nam
 cisci m̄ spectaculū fuerat. int̄ alia celestis
 ire placamina instituti dicunt. l̄ctesū
 parua q̄q; ut ser me p̄ncipia omia. & ea ip-
 sa peregrina res fuit. sine carmine ullo.
 sine imitandox. carminē actu. ludiones ex-
 eturia aceti. ad tibi eius modos saltantes.
 haud indecoros motus dabant. Lunitari de
 inde eos iuuentus simul in conditis int̄ se
 iocularia fundentes uel sibi coepere. nec ab-
 sona uoce motus erant. Accepta itaq; res se-
 piusq; usurpando exercata. uel na culis arti-

*Nauf. or.
furu.*

ficibus quia iste tusco uerbo ludio uocabat
nomen histrionibus inditum qui non sicut an
te fescennino uersu similem in compositum te
mere ac rudem alterius iacebant sed imple
tas modis satiras descripto iam ad tibicinem
cantu motuq; congruenti pagebant. Lucretius
p' aliq; annos qui absatis ausus e' p'm argu
mento fabula seferre id e' scilicet id qd om's tu
erant suoz carminu actor dicit e' sepius re
uocat uoce obtudisset uenia petita puerum
ad canendum ante tibicinem cu' statuisset cam
cu' egisse aliquanto magis iugente motu qd
nihil uocis usus impediabat. Inde ad manu
cantari histrionibus coeptu diuerbiaq; tantu
ipsoz uoci relicta. Post qua lege hac fabularu
abrisu ac soluto iocores auocabat & ludos in
artem paulatim uertebat iuuent' histrionibus
fabellaru actu relicto ipsa int' se more antiquo
ridicula interta uersibus uacillare coepit que
deinde erodia postea appellata conseruataq; fa
bellis potissimu atellanis sunt qd genus ludoz
ab oscis acceptu tenuit iuuentus nec ab histri
onibus pollui passa e' Et institutu e' ut actores
atellanaru nec tribu moueant & stipendia
taqua exptes artis ludice faciant. Inter ali
aru parua pncipia reru ludoru qd pma o
rigo ponenda uisa est ut apparet quia absa
no inuicio res in hanc uix opulentis regibus tole
rabilem insana uenerit. Hec tam ludoz pri
mu inuicium pcurandis religionibus datu aut
religione animos aut corpora morbis leuant
quin etia cu' medios forte ludos circo tyberi
supfuso irrigat impedisse id circo uelut ad
uersis iam diis aspnantibusq; placamina ne
trose ingente fecit itaq; e' genucio l' emilio
mameco u. consulibus cu' piaculoz magis e'
quisitio animos qua corpora morbi affice
rent repetitu ex senoz memoria dicit pesti
lencia quondam clauo ab dictatore fixo se
data. Ca religione adductus senat' dicta
tore clauo figendi causa dici iussit. Dictus

l' mallius imperiosus l' pinariu magistrus
tu dixit; Lex uetusta e' p' scis interis uer
scripta ut qui p'tor maximus sit adib' sepe
bribus clauu pangat. Ira fuit dextro later
edis iouis optimi maximi ea parte qua ma
net ue replu e' Cum clauum qa tate pea
tepora littere erant nota numeri annoz
fuisse serunt eoq; minere ue templo dicata
lege qui numerus aminerua inuentus fuit
Volfinis qd; clauos indices numeri annoz
fixos in templo noctie etrusce deo copare
diligens talium monumentoz auctor can
cuis affirmat. Horatius consul ex lege te
plu iouis optimi maximi dedicauit anno
post reges exactos a consulibus postea addita
tores quia maius imperu erat sollempne
clauo figendi translatu e' Int' misso deinde
more digna etia pse uisa res p'p' qua dic
tator crearet. Qua de causa etatus l' mal
lius p' inde ac rei gerende ac non soluende
religionis gra creatus esse bellu hernicu
affectans dilectu acerbo iuuentute agita
uit tandemq; omib' in eu tr' p' coortis seu
u seu ueterundia uictus dictatura abitt
Neq; eo minus pncipio insequentis anni
q' seruilio abala l' genucio consulibus
dies mallio dicit a m' p'ponio tr' p' acer
bitas indilectu n' dapno modo ciuili; etia
laceratione corporu lata partu uirg' cefu
qui ad nomina n' respondissent partu in
uincula ductis inuisa erat & ante omia
inuisu ipsu ingenuu atrox cognomenq;
imperiosi graue libere ciuitati ab ostenta
tione seuerie assctu qua non magis mali
enis qua in primis ac sanguine ipso suo
exercere criminaq; tribunus in cetera
dabat qd filiu iuene nullius p'p'ri cop
tu extorre ut be domo penatib; foro luce
congressu equaliu phibitu in opus serui
le p'p' in carere atq; in castulu dede
rit ubi sumo loco natus dictatorius uiue

nis cotidiana miseria disceat uere imperio
so patre senatu esse. At quā obnoxam. quia
in facundior sit. & lingua in promptu. quod natu
re dampni. utrum nutriendū patri. si quā
in eo humani esse. an castigandū ac ueratio
ne insigni faciendū fuisse. He mital qdē
bestias min alete ac fouete. si quod expgenie
sua parū prosperū sit. at hercule. l. mallū
malū malo augere filii. et tarditate inge
nu in sup p̄mere. & si quod in eo exiguū natu
talis in gortū sit id extinguere uita agresti.
& rustico cultu int pecudes habendo. Om̄
um potius his criminationib quā ipsius uiue
nis irritatus ē animus. quin contra se quoq;
parenti causā inuidie. atq; criminū esse e
gre passus. ut om̄s du hominesq; scirent. se
parenti opem latam. quā inimicis ei malle.
capit consiliū rudis qdē atq; agrestis ani
mi. & quā qm̄ n̄ ciuilib exēpli tam laudabi
li pietate inscientib cunctis ultro succinct.
mane inurbē atq; a porta domū c̄festim
ad m̄ pomponiū tribunū p̄git. ianitori op
esse sibi dno eius cūento exemplo ait. nunti
aret t̄ mallū. l. filiū esse. Hox introduct.
& enī p̄ctus ita in patre spes erat. aut crimi
nis aliqō noui. aut c̄siliu ad rem agenda de
ferre salute accepta redditaq; esse ait. quecū
agere arbitris remotis uelit. Procul inde om
nib; abire iussit. cultrū. stringit. & sup lec
tū stans. ferro intento. nisi inque ipse c̄ce
pisset uerba iuraret. se patris ei accusandi
causa conciliū p̄t nūquā habiturū. se cū
exēplo transsurrū minat. Lauidus tri
bunus q̄ppe q̄ ferrū ante oculos micare. se
solū inermē. illū p̄ualidū uiuenē. & quod
haud minus timendū erat. stolide ferocē
uirib; suis cetererē. adiurat inque adact.
est. uerba. & p̄se inde tulit ea ui sub actū
se incepto destitisse. nec p̄inde ut malus
set plebs sibi suffragi ferendi de tā crude
li & supbo reo potestate fieri. Ita egre ha

89.
luit filium idpparente. ausum. eog; id lauda
bilis erat. qd̄ animū ei tanta acerbitas patria
nihil apietate auertisset. Itaq; n̄ patri modo
remissa cause dictio. s; ipsi etiā adolescenti ca
tes honori fuit. & cū eo anno p̄mo placuisse
centurionē ad legiones suffragio fieri. nā &
antea sic nunc q̄s rufulos uocant imperato
res ipsi faciebant. scdm̄ in sex locis tenuit. nul
lis domi militib; ad conciliandā grām mēti
tis. ut q̄ ruse. & p̄cul cetū hominū uiuentā
egisset. eodē anno seu motu t̄re. seu qua in
alia forū mediū ferme specū uasto collapsum
immensā altitudine dicit. neq; eā uoragi
nē coniectu t̄re. cū p̄se q̄sq; geterā explete
potuisse. p̄us quā d̄m̄ monitu quesi coeptū.
qd̄ plurimū. p̄. r̄. posset. Id enī illo loco dican
dū uates canebant. si rem. p̄. romanā p̄petuā
esse uellent. Tū. m̄. curtiū uiuenē bello egre
giū castigasse ferunt. dubitantes. an illum
magis romanū bonū quā arma uirtusq;
ēet. Silentio facto. tēpla deorū immortalū
que foro imminent. captoluūq; intuentē
& manū nē in celū. nē impatientes t̄re. hiatus
ad d̄m̄ manes porrigentē se deuouisse. equo
deinde quā poterat maxime exor nato in
sidentē armatū se in specū inmisisse. donaq;
ac fruges sup cū amultitudine uiroz. ac mu
lierū congestas. lacūq; curtiū non ab antiquo
illo titi tacui. milite curtio mettio. sed ab hoc
appellatū. cura non de ēet. si qua aduersū
uia inq̄rentē ferret. nē fama rerū standū
ē. ubi certā derogat uetustas fidem. & lacus
nom̄ ab hac recentiore insignitū fabula ē.
Post tanti p̄digni p̄curationē anno. de her
nicis consulis se natus. cū feciales ad res
repetendas neq; quā misisse. p̄mo quoq; die
ferendū ad pplim de bello in dicendo hermi
cis censuit. pplōq; id frequens bellū iussit.
l. genutio cos. ea p̄uincia sorte euenit. In
expectatione ciuitas erat. qd̄ p̄m̄ ille de pt.
cos. bellū suis auspiciis gesturus esse. p̄inde

ut euenisset res. ita communicatos honores pbene
aut secus consulto habitura. forte ita tulit
casus. ut genitius ad hostes magno conatu
perfectus in insidias precipitaret. legionibus nec o
pinato pauore fuis. consul circūuentus ab in
scis quē int fecissent. occideret. Quod ubi
romā ē nuntiātū. nequaquā tantū publi
ca calamitate mesti patres quantū serues
infelices consulis plebs ductu. pmunt omib
locis. irent crearent consules. ex plebe. trans
ferrent auspicia q̄ nefas esse. Lotius se patres
plebis scito pelli honorib suis. nū etiā in deos
immortales inauspicatā legē ualuisse. uin
dicasse ipsos iuu num. sua auspicia. que ut
pmū contracta st ab eo aquo nec uis. nec fas
fuerit. delectū cū duce exercitū documento
fuisse. nec deinde turbato gentiū uirē comi
tia haberent. His uocibus curia & forū p̄so
nat. Appium claudiū. q̄a dissuaderat legē
maiore cū auctoritate euentū rephensi ab
se consiliū incusantē. dictatōrē c̄sensu patri
ciō. seruius consul dicit. dilectusq; & iusti
cium indictū. Priusquā dictatōr legiones
que noue in hernicos uenirent scriberet.
ductū. c̄. sulphici legati res p̄ occasione ges
ta egregie est in hernicos morte consulis c̄
tēptim ad castra romana cū haud dubia ex
pugnandi spe succedentes hortante legato
& plenis ire atq; indignitatis militū animi.
eruptio ē facta. Multū abspe ad eundē ualli
res hernicis auit. adeo turbatis inde ordi
nibus abcessere. Dictatoris deinde aduentu
nouus ueteri exercitū uingit. & copie dupli
cant. & p̄contione dictatōr laudibus legati
militūq; quoz uirtute castra defensa erant.
simul audientib; laudes meritas tollit a
nimos. simul ceteros ad emulandas uirtu
tes acuit. neq; segnius ad hostes bellū appa
rat qui & patri ante decoris memores. ne
q; ignari aucturū uirū hostis. suas q̄q;
uirēs auget. Omne hernicū nom̄ omis

militaris etas erit. quadragenarie octo co
hortes. lecta robora uirō. scribunt. Hunc
exercitū florē iuuentutis eo etiā q̄d ut du
plex acciperent stipendiū decreuerant.
spei animozq; impleuere. immunes q̄q;
operū militariū etant. ut in unū pugne
labore reseruari plus sibi quā uirili par
te aduendū scirent. extra ordinē etiā
in acie locati quo conspectior uirē esse.
Diuū milū planicies castra romana ad
hernicis dirimebat. Lbi pari ferme utriq;
spacio in medio pugnatū ē. Primo stetit
ambigua spe pugna. ne q̄quā sepe cona
tis eq̄tib; romanis impetu turbate hosti
um aciem. Lost quā equestris effectū quā
conatib; uanior erat. consulto p̄us dicta
tore equites p̄missu deinde ei. relictis eq̄s
clamore ingenti puolant ante signa.
& nouā integā pugna. Neq; sustineri
poterant. ni extra ordinarie cohortes
pari corporū animozq; robore se obie
cissent. Tunc int̄ p̄mores duoz pplō. res
gerit. q̄c̄q; hinc aut illinc comunitis mars
bello aufert. multiplex quā p̄numero
dāpnū ē. uulgius aliud armatoz. uelud
delegata p̄mores pugna euentū suū in
uirtute aliena ponit. Multi utriq; cadunt.
plures uulneta accipiunt. Tandē equites
alius aliū increpantes. q̄d deinde restaret
querendo. si neq; exq̄s pepulissent hostem.
neq; pedites q̄c̄quā mōnti facerent. quā
tēn̄ expectarent pugna. q̄d ante signa se
roces. psilussent. & alieno pugnarent. His
inter se uocib; c̄rtati. clamore renouato.
inseunt pedem. & p̄mū gradu mouent
hostē. deinde pepulēt. postremo iā haud
dubie auertunt. neq; tā pares uirēs que
superauerit res facile dictū ē. nisi q̄d p̄petua
fortuna utriusq; ppli extollesse animos & mi
nuere potuit. usq; ad castra fugentes herni
cos romanus sequit. Castrōz oppugnatio

ne quia serū erat diei abstinere. Sui n̄pli
tātū tenuerat dictatōre. ne ante meridie
signū dare posset. eo in nocte tantū erat cer
tam. Postea die deserta fuga castra hermi
cox & sanen relictū. q̄dā inuentū agmenq;
fugientū absignū. cū p̄ter menia. eorū in
frequentia conspecta signa essent. fugi. ac
pagros trepida fuga palatū ē. nec romanis
in cruenta uictoria fuit. quarta pars mili
tū amissa. & ubi haud minus iacture fuit.
aliq̄t equites romani cecidere. In sequenti
anno cū L. Sulpicius & C. Licinius Caluus cons.
in hernicos exercitū duxissent. neq; inuentis
in agro hostib; ferentinū urbē eorū in coepis
sent. reuertentib; inde eis tiburtes portas
clausere. Ca ultima fuit causa. cū multe
ante querimonie ultero utroq; iactate es
sent. cur p̄feciales rebus repetitis bellū ti
burta pp̄lo indiceret. dictatōre t̄ quintū
poenū eo anno fuisse satis constat. & magis
trū equitū seruiū maluginense. mace
licianus comitorū habendox causa. & ab
licinio consule dictū. dictatōre scribit.
q̄a collega comitia bello p̄ferre festinan
te. ut continuaret cōsulatū. obuiā eun
dū praue cupiditati fuerit causa. quesi
ta. ea pp̄a familie. laus leuiois auctorem
licinium facit. cū mentionē ei rei in uictus
torib; annalib; nullā inueniā. magis ut
belli gallica causa dictatōre creatū arbi
tr̄t̄ inclinat animus. Co certe anno gal
li aditū lapidē salaria uia transponte
anienis castra habuere. Dictator cū tu
multus gallica causa iusticiū edixisset.
om̄s iuniores sacramento adegit. ingen
tiq; exercitu ab urbe p̄fectus. in ceteriore
ripa anienis castra posuit. pens in medio
erat. Hentis rūpentib; ne timoris indi
cium esse. p̄lia de occupando ponte cre
bra erant. nec q̄ potirent incertis iurib;
satis discerni poterat. Tū eximia corpore

*Lucas
ca pars
militū
amissa.*

*hora
de yon
re*

*gallus
vallis*

90.
ris magnitudine inuacū ponte gallus pro
cessit. & quantū maxima uoce potuit. quē
nē inq̄t roma iurū fortissimū habet. p̄ce
dat agendū ad pugnā. ut n̄m duox. euen
tus ostendat. utta gens bello sit melior. Sui
unt p̄motes iuuenū romanox. silentiū fuit.
cū & abnuete certam ueterent. & p̄cipuā
sortē periculi petere nollent. tū t̄ mallus.
L. filius. q̄ patre a ueratione tribunitia un
dicauerat ex statione ad dictatōre p̄git. In
iussu tuo inq̄t imperator extra ordinē nū
quā pugnaueri. non si certā uictoriā uide
am. si tu p̄mittis. uolo ego illi belue ostende
re. quando a deo ferer. p̄sultat hostiū signis.
me exea familia ortū. que gallox. agmen
extrupe tarpeia deiecit. Tū dictator macte
uirtute inq̄t. ac pietate in patre. patriamq;
t. malli. esto. p̄ge & nom̄ romanū in uictū
uiuantibus diis p̄esta. Armant inde iuue
nē equales. Ledestre scutu capte. hispano cin
gitur. gladio. ad p̄piorē habili pugnā. Ar
matū ad ornatiūq; aduersus gallū stolidē
letū. & q̄m id q̄q; memoria dignū antiq̄s
uisū ē. linguā etiā ab irrisu exerente pro
ducunt. Recipiunt inde se ad stationē. &
duo in medio armati spectaculi magis mo
re quā lege belli destituunt. nequaquā
uisū ac specie estimantib; pares. Corpus alte
ri magnitudine eximū. uersicolori ueste
pictisq; & auro celatis resurgens armis. me
dia in altero militaris statura. modicaq; in
armis habilibus magis quā decoris species.
Non cantus. n̄ erullatio. armorūq; agitatio
uana. sed pectus animox. ireq; tacite pleniū.
om̄ne ferociā in discrimen ipsū certaminis
distulerat. Vbi constiterē int̄ duas acies. tot
citra mortaliū animis spe metuq; penden
tibus gallus uelut moles sup̄ne imminens
pictō leua scōto. in aduenientis arma hos
tis uanū cesim. cū ingenti sonitu ensem
deiecit. Romanū mucrone subrecto. cū scuto

Galli corpus
romans. spo
liant. uno
torque
Vnde torq
tis.

scintū inū pculisse. tutoq; corpore interior
periculo uulneris factus insinuasset se int
corpus armaq; uno alteroq; subinde retu
nente atq; inguma hausit. & in spaciū
ingens ruente porrexit hostem. La centis inde
corpus ab omī alia ueratione intactū. uno
torque spoliavit. quē respū eruoit collo circū
dedit suo. Desiderat pauor cū admiratione
gallos. romani alacres abstatione obuia militi
suo pgressi. gratulantes laudantesq; addicta
torē pducunt. int carminū ppe modū incē
dita quedā multarū iaculantes. torquati
nomī auditū. celebratū deinde posteris. etiā
familięq; honori fuit. Dictator coronā aure
am. addidit donū. mirisq; pro contione cā
pugnā laudibus tulit. & hercule tanti ca
ad uniuersi belli euentū moniti diuicatio
fuit. ut galloꝝ exercitus prima nocte relic
tis trepide castris intiburte agrū. atq; inde
societate belli facta. comētiūq; benigne ab
tiburtibus adurtus. mox incāpaniā tran
sierit. La fuit causa cur. primo anno. c. poe
tilius balbus cons. cū college ei. m. fabio am
busto hernici puincia euenisset. aduersus
tiburtes iussu ppli exercitū ducere. Ad quō
auxiliū cū galli excāpania redissent. sede
populationes in laucano tusculanoq; & al
bano agro haud dubie tiburtib; duceb' sus
facte. & cū aduersus tiburte hostē duce cōsule
contenta. res. p. esse gallicus tumultus dicta
torē creari coegit. Creatus. q. seruilus. abala.
t. quintiū magistrū equitū dixit. & auctori
tate patrū si p. prospere id bellū euenisset. ludos
magnos uouit. Dictator ad continendos p. po
bello tiburtes. cōsulari exercitu iusso manere.
omīs uimores nullo detrectante militiā sacra
mto adiegit. Pugnatū haud pcul porta colli
na ē. tocus uiribus urbis. In conspectu paren
tū coniugūq; ac liberōꝝ. que magna etiā
absentib; hortamta animi. tū subiecta oeu
is simul uereuindia miscdiaq; militē ac

cedebant. Magna utriq; edita cede auer
tandē acies galloꝝ. fuga tibur' sicut arte
belli gallici petunt palatia cōsule poetilio haud
pcul tibure excepti. Egredis ad opem ferendā
tiburtib; simul cū his intra portas cōpellunt.
Egrege cū ab dictatore. tū ab cōsule res gesta ē.
& cons. alter fabius plus p. mū paruis postremo
una insigni pugna cū hostē totis adorti co
pus essent. hernicos deuicit. Dictator cōsulib;
in senatu & apud pplm magnifice collaudatis.
& suarū q; rerū illis remisso honore. dicta
tura se abdicauit. Poetilius de gallicis tiburti
busq; geminū triūphū egit. Fabio satis iussu
ut ouans urbē iniret. Irredere poetilu tri
umphū tiburtes. ubi enī cū secū acie conflix
se. spectatores paucos fuge trepidationisq;
galloꝝ. exerta portas egressos. p. quā in se q;
fieri impetū uiderint. & sine discrimine
obuios cedi. recepisse se intta urbē. cā te
triumpho dignā uisā romanis. ne nimis
mirū magnūq; censerent. tumultū exci
ete in hostiū portis. maiorē ipsos trepidati
onē ante memia sua uisuros. Itaq; in sequen
te anno. m. p. pilio lenate. cō. mallio cōsulib;
p. mo silentio noctis atyburte agmine in festo
p. fecti. ad urbē romanā uenerunt. Terrore
repente ex sōno exercitatis. subitares. & noctur
nis pauor p. burit. Ad hoc multoꝝ. in scia. q;
aut unde hostes aduenissent. Conclamatū
tam celesit. ad arma est. & porte stationibus
mutiq; p. sidus firmati. & ubi p. ma lux medi
ocetē multitudinē ante memia neq; alium
quā tiburte ostendit. egressi duab' portis
conss. utriq; aciem subeuntū iā multos ag
grediunt. apparuitq; occasione magis quā
uiritate fretos uenisse. Ad deo uix p. mū impe
tū romanōꝝ sustinere. quin etiā bono fu
isse romanis aduentū eoz. constabat. orien
temq; iam seditionē inter patres & plebē
metu tā p. pinqui belli cōp. ssa. Alius aduen
tus hostiū fuit. primo bello agris quā

terribilior urbi Populabundi tarquinien
sel fines romanos maxime qua ex parte etru
riam adiacent. pagraueret rebusq; nequi
qua repetitis noui consilii. c. fabius. & c. plau
cius uisui ppli bellu indixere. fabioq; ea pro
uincia. plaucio hernici eucnere. Gallici qq;
belli fama incresebat. sed int multos tiores
solatio fuit pax latinis petentib' data. & ma
gna uis militu ab his exfoedere uetusto qd
multis intmiserant annis accepta. Quo pfi
dio cu sulca res romana eet. leuius fuit. qd
gallos mox pnestre uenisse. atq; inde extra pa
du consedisse auditu est. Dictatoru dici. c. sulpi
ciu placuit. Consul ad id accutus. c. plaucius
dixit mag' eqtu dictatori additus. m. uale
rius. Hi robora militu ex duobus consulatibus
exercitib' electa aduersus gallos duxerit. Len
tius id aliquanto bellu qua parti utriq; pla
cebat. fuit. lu pmo galli tantu auidi certa
minis fuissent. deinde romani miles ruendo
in arma. ac dimicatione. aliquantu gallica
ferocia uinceret. dictatori. ne utiqua placebat
quando nulla cogetet res. fortune se comit
tete aduersus hoste. que tempus de tereore
indies. & locis alienis faceret. sine pparato
comeatu. sine firmo munimento morante.
ad hoc his corporibus animisq; quae omis
impetu uis esse. parua eadem languescere
mora. His consiliis dictator bellu traherat.
ganecq; eduxerat pena. siq; inuissus in hoste
impugnasset. Milites egre. id patientes. pri
mo instationibus. uigiliisq; int se dictatore
sermonib' carpere. Intdu patres comunit
increpare qd n uisissent p consules geri bel
lu. electu esse erimiu imperatore. unciu du
ce. q nihil agenti sibi decelo denolatura in
sinu uictoria censeat. Eade deinde hec inter
du ppala ac ferociora his iactare. se in uisui
imperatoris. aut dimicaturus. aut agmine
roma uirus. Inmisceriq; militib; centuriones.
nec incirculis m fremere. s; iam in pncipis

ac ptorio in uniu sermones confundi. atq; in con
tionis magnitudine crescere turba. & uocife
rari ex omnibus locis. ut exemplo addictatore
iretur. uerba pro exercitu faceret. tulli
ut uirtute eius dignu esse. septimiu pmiu pilu
iam tullius ducebat. neq; erat mereretur. qui
qde pedestra stipendia fecisset. uir factis nobi
lior. Is pcedens militu agmen. ad tribunal pgt.
mirantiaq; sulphicio non turba magis qua tur
be pncipe tulliu. imperis oboedientissimi
militu scilicet dictator inqt. condempnatu se
uimuersus exercit' ate ignaue ratus. & ppe
ignominie causa destitutu sine armis orauit
me. ut sua causa apud te agere. eiqde sicubi
loco cessu. si tya data hosti. si signa fede amis
sa. obici nobis possent. tam hoc ate impetrari
equu censere. ut nos uirtute culpa nram cor
rigere & abolere flagiti memoria noua gla
patereris. etia ad allia fuge legiones. eandem
qua p pauore amiserant patria. pfecto postea
ab eis uirtute recuperauerit. Nobis deu benign
itate felicitate tua. p. q. r. & res & gla est in
tegra. qua qua de gla uir dicere ausim. si nos
& hostes hand secus qua feminas abditas intra
uallu omnibus contumeliis eludunt. & tu
imperator nr qdegrus patimur exercitu
tuu sine animis. sine armis. sine manib' uidi
cas ee. & p usqua exptus nos esse. de nobis ita
desperasti. ut te mancoru ac debiliu duce
iudicares ee. Quid em aliud esse cause creda
mus. cur ueteran' dur fortissim' bello copressis.
qd a uirt' manib' sedeat. Et cuq; em se habe
res de nra uirtute dubitasse uideri. qua
nos de tua ueruis e. Sin autem n tuu istuc sed
publicu consiliu e. & consensus aliq patru
n gallicu bellu nos ab urbe apenatib; able
gatos tenet. queso ut ea que dica n amicti
bus imperatori dicta censeas. sed a plebe patri
bus que sicut uos habeatis consilia. sic se sua
habitura dica. Quis tandem succenseat mili
tes nos esse. n seruos uros. ad bellu n in exiliu

9.
Oratione
tullii.
ad con
sulat'

missos. Si quis det signum in aciem educat. ut
uiris ac romanis dignum sit pugnaturus. Si ni-
hil armis opus sit. otium romae potius quam in ca-
stris acturus. Haec dicta sunt patribus. te impeta-
tor milites tui orant. ut nobis pugnandi co-
pia facias. cum vincere cupimus. tu te duce vin-
cere. tibi lauream insignem deferre. teruntur triu-
phantem urbem inire. tuum sequentes currum.
Iouis maximi templum gratantes ouantesque ad-
ire. Oratione tullii excepere. praesens multi-
tudinis. et undique ut signum daret. ut capere
arma iubere. clamabant. Dictator quamquam
rem bona exemplo haud probabili acta cen-
sebat. tamen facturum quod milites uellent se re-
cepit. tulliumque secreto quena haec res sit. aut
quo acta more percunctatur. Tullius magno
perere ad dictatorem petere. ne se oblitum militaris
discipline. ne sui. neue imperatorie maiesta-
tis crederet multitudini concitate. que
ferme auctoribus similis est. non subitaxi se
duce. neque alius quales mota creare multi-
tudo solet se non existere. quod de nihil non arbi-
trio imperatoris acturum. Illi quoque tamen iuden-
dum magnopere esse ut exercitum in potestate
haberet. differri non posse adeo concitatos animos.
ipsos sibi locum ac tempus pugnandi sumpturos.
si ab imperatore non datur. Ibi haec locuntur.
iumenta forte pascentia erant uallum gallo
abigenti. duo milites romani ademerunt.
In eos saxa coniecta a gallis deinde ab roma-
na statione clamor ortus. ac percursum utriusque
est. iamque haud periculum iusto proelio reserant. ni-
celesti direptum certamen per centuriones
esse. Affirmata certe ea causa tullii apud
dictatorem fides est. Haec recipiente iam dilati-
one se in posterum diem edicit acie pugna-
turos. Dictator tamen ut quae magis animis
quam uiribus fretus ad certamen descende-
ret. omnia circumspicere atque agitare coepit.
ut arte aliqua iras hostium incuteret.
Solletti animo se nouam excogitat. qua

deinde multi iri atque exterui impetatores.
nra quoque quodam etate usisunt. Iulius statura
destrahi iubet. binisque tantum centurionibus rele-
tis. agalones partim captiuis. partim eorum
armis ornatos imponit. His fere mille effectis.
centum ammisceat equites. et nocte super castra in-
montes euadere ac siluisse. occultare iubet. ne-
que inde ante mouere. quam absce acciperent
signum. Ipse ubi illurrit. in radicibus montium
extendere aciem cepit sedulo. ut aduersus
montes consisteret hostis. Instructo uam tro-
ris apparatu. quod quidem terror plus pene ueris
uiribus fuit. primo credere duces gallos. non des-
census in equum romanos. deinde ubi digres-
sos repente uiderunt. et ipsi auidi certami-
nis. in prolium ruunt. postque pugna cepit. qua
signum abducibus daret. acris in uasere galli
dextrum cornu. neque sustineri poterant. nisi
forte eo loco dictator fuisset. Sextum tullium
nomine increpans. rogansque sicine pugna-
turos milites spondissit. ubi illi clamores
sunt arma poscentium. ubi mine inuisu im-
peratoris plium inturos. en ipsi imperatore
clara uoce uocare ad plium. et ire armatum an-
te prima signa. et quos sequeretur eos qui ducturi
fuerunt. In castris feroces. acie pauidi uera
audiebant. itaque tantos pudor stimulos am-
mouit. ut ruerent in hostium tela alienatis
amemoria periculi animis. Hic primo impet-
prope uerors turbauit hostes. eques deinde e-
missus turbatos auertit. Ipse dictator pro qua
labantem una parte uidit aciem. signa inleui
cornu confert. quo turbam hostium congregari
cernebat. et his qui in monte erant. signum quod
conuenerat dedit. Vbi inde quoque nouus cla-
mor ortus. et tendere obliquo monte ad cas-
tra gallos. uisi sunt. tum metu ne excluderent
omissa est pugna. cuiusque effuso ad castra fere-
bantur. Vbi cum occurrisset ei. mi. ualerius.
magister equitum. qui profligato dextro cor-
nu obequitabat hostium munitionis. admon-

tes siluasq; uertunt fugā. pluri
miq; ibi a fallaci equitū specie agasonibq;
excepti sunt. & eorū q̄s pauor̄ peulerat in
siluas. atrox cedes p̄ sedatū plūi fuit. Nec
alius post. m̄. furū quā. ē. suspicius iustio
rē de gallis egit triumphū. Lurū q̄q; ergal
licis spoliis satis magnū pondus saxo quad
rato septū incapitolio sacrauit. Eodē anno
& a consulibus uario euentu bellatū. nā
hernici a. ē. plaucio deuicti subactiq; sunt.
fabius collega ei incuute atq; inconsulte
aduersus tarquinenses pugnauit. nec iacie
tantū ibi cladis acceptū. quā q̄d ecc. vii.
milites romanos captos tarquinenses immo
Lanternus. Quia foeditate supplicii aliquanto
ignominia p̄. r̄. insignior fuit. Accessit ad eā
clade & uastatio romani agri. quā p̄uenerunt.
uelit̄m deinde incursione repentina fecerūt.
Eodē anno due tribus pomptina & publica
addite. Ludi uotui q̄s. m̄. furus dictator
uouerat facti. & de ambitu ab ē. poetilio tr̄.
pl̄. auctorib; patrib; tū p̄mū ad pplm̄ latū ē.
eaq; rogatione nouorū. maxime hominū am
bitionē q̄nundinas & conciliabula obire
soliti erant. cōpressam credebant. Haud eque
leta patrib; in sequenti anno. ē. marcio. cō.
mallio cōsulibus. de uinciaro fenore an̄. dū
lio. l. menenio tr̄. pl̄. rogatio ē plata. & plebs
aliquanto eam cupidius seuit. accepitq;. Ad
bella noua p̄ote anno destinata. falisci q̄q;
hostes exorti duplici crimine q̄d & cū tarqui
nensib; uuent̄ ex militauerat. & eos q̄ faletios
p̄fugerant. cū male pugnatū ē. repetentib;
fecialib; romanis n̄ reddiderant. Ca provincia
cō. mallio obuenit. Martius exercitū magrū
p̄uenerantē integrū pace longinqua in dū.
militēq; p̄da impleuit. a deopriā ferū addidit
munificentia. q̄d nihil in publicū seceruen
do augendi rē p̄uata militi fauit. Lruetna
tes cū ante menia sua castris p̄munitis con
sedissent. uocatis ad contionē militib; casta

92.
nunc inq̄t uobis hostium urbēq; p̄de do. si mi
hi pollicemini uos fortit̄ in acie opeta naua
turos. nec p̄de magis quā pugne paratos esse.
Signū poseunt ingenti clamore. celsiq; &
spe haud dubia feroces in plūi nadunt. Ibi
ante signa sextus tullius de quo ante dictū ē.
exclamat. aspice imperator inq̄t. que admo
dū exercitus tuus tibi promissa prestat. pilo
q; positoc. stricto gladio in hostē impetū faciat.
Secunt̄ tulliu ante signa om̄s. p̄moq; im
petu auertete hostē. fūsu inde ad oppidū p̄se
citti. cū iā scalis moenib; admouerent. in dedi
tionē urbē acceperunt. Triūphus dep̄uer
natib; actus. ab altero consule nihil memora
bile gestū. nisi q̄d legē nouo exēplo adstruit
in castris tributū decimesima eorū q̄ manu
mitterent̄ tulit. Latres quia ea lege haud
parū uectigalis inopi etatio additū esset.
auctores fuerunt. Ceterū tr̄. pl̄. n̄ tā lege quā
exemplo moti. neq; postea pplm̄ se uocaret
capite sanxerunt. Nihil enī n̄ p̄militēs iuratos
inconsulis uerba quā uis p̄micosū pplō si uol
ceret. fieri posse. Eodē anno. ē. licinius stolo. a.
m̄. papilio lenate sua lege. x. milib; aris est
dāpnatus. q̄d mille iugerū agri cū filio pos
sideret. emancupandoq; filiu fraudē lege fe
cisset. Noni cons̄. inde m̄. fabius ambustus.
u. & m. popilius lenas. u. duo bella habuete.
facile alterū cū tyburtib; q̄d lenas gessit. q̄
hoste in urbē cōpulso agros uastauit. Falisci
tarquinensesq; alterū consulem p̄ma pugna
fuderunt. Inde maxim̄ tr̄or̄ fuit. q̄d sacerdo
tes eorū. facibus ardentib; anguib; q; platis
in cessu furiali militē romanū in sueta tur
bauerunt specie. & tū q̄dē uelut limphati &
attoniti munimtis suis trepido agmine i
ciderunt. Deinde ubi ans. legatūq; ac tribu
ni pueroz ritu uana miracula pauentes ir
ridebant. in erepabantq; uertit̄ animos re
pente pudor. & in ea ipsa que fugerant. uelut
ceci ruebant. Bisculso itaq; uano apparatu

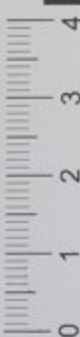
Tullius
exclama
uit.

hostiū cū in ipsos armatos se intulissent totam
auertunt aciem castrisq; etiā eo die potiti p̄dam
genti parā uictores reuertunt. militariū lo
cis cū apparatū hostiū. tū suū increpantes pau
tem. Concitatur deinde omne nom̄ etruscum.
& tarquinensib; saliscisq; ducib; ad salinas pueniunt.
Aduersus eū t̄rore dictator. c. marcius rutili
p̄m̄ de plebe dictus. magistrū cōtū itē de ple
be. c. plauciū dixit. Id uero patrib; indignū
uideri. etiā dictaturā iā in promisso eē om̄iq;
ope imprudiebant. neq; dictatori ad id bellū
decerneret. parareturue. Co p̄opti cuncta
ferente dictatore ppl̄s iussit. Profectus ab urbe
utraq; parte tyberis patibus exeretū q̄cūq; fama
hostiū ducebat. traiecit. multos populatores a
gtorū uagos palantes oppressit. Castra q; nec
opinato aggressus coepit. & vii. mil. hostiū
captis. ceteris aut cecis. aut ex agro romano fu
gatis. sine auctoritate patrū ppl̄i iussu trium
phauit. q̄a nec p̄ dictatōre plebeum. nec p̄ con
sulem comitia cōsularia haberi uolebant. &
alter consul fabius bello retinebatur. res ad in
t̄regnum rediit. In t̄ reges deinceps. q̄. seruius
ahala. c̄n. malli. c. fabius. c. sulpicus. l. emili
q̄. seruius. m. fabius ambustus. In secō int̄reg
no orta contentio ē. q̄o duo patricii cons̄. crea
bant. int̄cedentibusq; tribunis int̄ rex fabius
aiebat. in xii. tabulis legē eē. ut q̄o cūq; postre
mū ppl̄s iussisset. id ius ratūq; esse. iussū ppl̄i
& suffragia esse. Cū int̄cedendo tribuni nihil
aliud quā ut differrent comitia ualuisent.
duo patricii cons̄. creati s̄. c. sulpicus poetic
ii. m. ualerius publicola. eodēq; die magistra
tū inierunt. quadringentesimo anno quā
urbs romana condita erat. quinto tricesimo
quā a gallis recepta erat. ablato p̄ nonū an
nū a plebe cōsulari. patricii cons̄. ambo ex int̄
regno magistratū inire. c. sulpicus poeticus.
ii. m. ualerius publicola. C. pulū eo anno ex ty
burtib; haud memorando certamine captū.
sive duq; cons̄. auspicio bellū ibi gestū ē. ut

scripsere q̄dā. siue p̄ idem tēp̄
tarquinensium q; s̄. uastati agri ab sulpicio
consule. q̄ ualerius aduersus tyburtes legi
ones duxit. Romi manus certam̄ consulibus
cū plebe ac tribunis erat. fidei iā sive n̄ solū
uirtutis ducebant esse. ut accepissent duo
patricii cōsulariū. Ita ambobus patriciis man
dare. q̄n aut toto cedendū esse. si plebeus
iam magistratū cōsularis fiat. aut totū
possidendū. quā possessionē integram a patrib;
accepissent. Plebs contra st̄emit. q̄o se uiue
re. q̄o in parte cuius censeri. si q̄o duq; ho
minū uirtute. l. sexti. ac. c. licini partū
sit. id obtinere uniuersi n̄ possunt. ul. reges.
ul. xuiros. ul. si q̄o tristius sit imperiū nom̄
faciendū eē potius. quā ambos patricios
cons̄. uideant. nec inuicē pareat. atq; impe
ret. sed pars altera in etnū imperio locata
plebem nusquā alienatā quā ad seruiendū
puitet. n̄ desunt tribuni auctores turbari.
Sed int̄ cōtatos p̄ se om̄s uix duces eminent.
Aliquotiens frustra incipū descensū cum
eēt. multiq; p̄ seditiones acti comitiales dies.
postremo uicta p̄seuerantia consulū plebis
eo dolor erupit. ut tribunos actū esse deliber
tate uociferantes. relinquendūq; n̄ cāpū iā
solū sed etiā urbē captā. atq; oppressā regno
patriciorū. mesta plebs sequerēt. Cons̄. relin
ti a parte ppl̄i p̄ infrequentia comitia nihil
lo sequius p̄ficiunt. C. reati cons̄. ambo patri
ci. m. fabius ambustus. ii. t̄. q̄ntius. in qui
busdā annalib; pro. t̄. quintio. m. popiliū
cons̄. inuenio. In uo bella eo anno prospere
gesta. cū tyburtib; quo ad deditiōne pugna
tū. sassula ex his urbs capta. ceteraq; oppida
eandē fortunā habuissent. ni uniuersa
gens positis armis in fidē cons̄. uenisset. Triū
phatū de tyburtib;. alioq̄n mitis uictoria
fuit. in tarquinenses acerbe seruitū. multos
mortalib; in acie cecis. ex ingenti captiuorū
numero. ccc. l. vii. delecti. nobilissimus

vii. mil.
cepit.

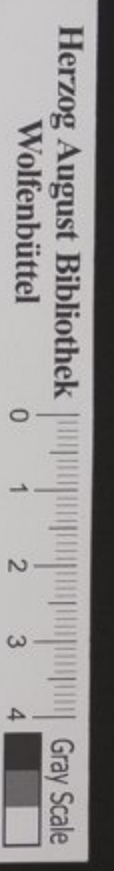
Gray Scale

Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel

quisq; qui romā mittentē. Vulgus aliud trū
 cidatū. nec ppl̄s in eos q̄ missi romā erant mi
 tior fuit. Medio in foro om̄s virḡs cesi. ac secu
 ri percussi. Id p̄ immolatis in foro tarq̄mensi
 um romanis pene hostib; redditi. Res bene
 bello gessit ut samnites q̄q; amicitia pete
 rent effecerunt. Legatis eorū comit̄ absenatu
 responsū. federe in societate accepti. H̄ eadē
 domi que militie fortuna erat. plebi roma
 ne. H̄a & si unciarū fenore facto leuata usura
 erat. forte ipsa obruebant inopes. neq; mi
 ibant. Co nec patricios ambo consules neq; co
 mittorū curā publicane studia p̄p̄uatis inco
 modis plebs ad animū amittebat. Consula
 tus uterq; apud patricios manet. Cons̄. cre
 ati. c̄. sulpicus poeticus. uir. m̄. ualerius pub
 licola iterū. In bellū etruscū intentā cū
 tatē q̄a certem ppl̄m misericordia consangu
 nitatis tarq̄mensib; adiunctū fama ferebat.
 legati latini ad uolsos conuertere. nunti
 antes exercitū conscriptū. armatūq; iam
 suis finib; imminere. inde populabundos
 in agrū romanū uenturos eē. Censuit igit̄
 senatus ne uitā neglegendā rē esse. utroq;
 legiones scribi. consulesq; sortiri puincias
 iussit. Inclinauit deinde pars maior cure
 in etruscū bellū. Post quā litteris sulpicū c̄
 sulis cui tarquini puincia euenerat. cog
 nitū ē de populatū agrū circa romanas sa
 linas. p̄dec; parte inceptū siue auctā. &
 haud dubie uuentitē ei ppl̄i int̄p̄datores
 fuisse. itaq; ualeriū consule uolsis oppositū.
 castraq; ad finē tusculanū habentē. reuoca
 tū inde senatus dictatore dicere iussit. t̄.
 malliū. l. f. dixit. Is cū sibi magistrū equitū
 a corneliū cossū dixisset. consulari exercitu
 content̄. ex auctoritate patrū. ac ppl̄i iussu
 ceteribus bellū indixit. Tum p̄mū ceteres
 tāquā in uerbis hostiū uis maior ad bellū
 significandū quā in suis factis qui p̄ popu
 lationē romanos lacessi erant eēt. uetus

belli terror inuasit. & quā n̄ suatū int̄uī ea
 diuicatio eēt. cernebant. penitebatq; popu
 lationis. & tarquinienses exercebant defectio
 nis auctores. nec arma aut bellū q̄squā appa
 rare. sed prose q̄sq; legatos mitti iubebat ad
 petendā erroris ueniā. Legati senatū cum
 adissent. absenatu reiecti ad ppl̄m deos rogau
 erunt. quorū sacra bello gallico accepta rite p̄p̄
 curassent. ut romanos florentes ea sui miseria
 capere. que se rebus affectis quā. p̄. r̄. cepisset.
 Conuersiq; addelubra ueste. hospiciū flammū
 uestaliūq; ab se caste ac religiose cultū inuoca
 bant. ea ne meritos crederet q̄squā hostes re
 pente sine causa factos. aut si q̄s hostilit̄ fecis
 sent consilio id magis quā furore lapsos fecisse
 ut sua ueteta beneficia locata p̄serti apud
 tā gratos. nouis corrūperent malefici. flo
 rentesq; p̄. r̄. ac felicissimū bello sibi desume
 rent hostē. cui afflicti amicitia cepissent. ne
 appellarent c̄silū que uis ac necessitas ap
 pellanda eēt. transeuntes agmine i festo p̄
 agrū suū tarq̄menses cū p̄ter uia nihil pe
 tissent. traxisse q̄sdā agrestū populationis
 ei que sibi erimni datur comites. eos seu de
 di placeat dedere se paratos eē. seu supplicio
 affici daturus poetas. cetera sacrarū. p̄. r̄. di
 uersorū sacerdotū. ac receptaculū romanorū
 sacrorū. intactū inuolatūq; & imine belli.
 hospicio uestaliū cultūq; dū darent. Mout
 ppl̄m n̄ tā causa p̄sens. quā uetus meriti. ut
 malefici quā benefici potius in memores
 essent. Itaq; pax ppl̄o certa data. induciaq;
 incertū annos factas. in s. c̄. referre placuit.
 In falsos eodē norios crimine uis belli con
 uersa ē. Sed hostes nusquā inuenti cū popu
 latione pagati fines eēt. ab oppugnatio
 ne urbū tēperatū. legionibusq; romā.
 deductis reliquū anni muris turribusq;
 reficiendis consumptū. & edes apollonis de
 diata ē. extremo anno comitia consula
 na certam patrū ac plebis dixerunt. tri

bunus negantibus passuros comitia haberi nisi
secundum liciniam legem haberent dictatore obsti-
nato tollere potius totum esse pro consulatu quam
promiscuum patribus ac plebi facere. Etelandis
igitur comitiis cum dictator magistratu abisset
res ad interregnum rediit. In festis inde patribus
plebem inter reges cum accepissent ad undecimum
inter reges seditionibus certatum est. Legis liciniae
patrocinium tribuni iactabant. Propior do-
lor plebi foenoris ingrauescentis erat. Cure
que private incertaminibus publicis erumpebant.
quarum tedium patres. Cornelium Scipionem inter
regem concordiae causa obseruare legem liciniam
comitiis consularibus iussit. P. ualerio pub-
licole datus e plebe collega. Martius Rutilius.
Inclinatis semel in concordiam animis noui esset.
fenebre quoque res que destitit ananimos in
debat. Lenare aggressi solutionem alieni
eris in publicam curam uertit. V. uiris creatis.
quos mensarios ab dispensatione pecuniae ap-
pellarunt. meriti equitate curauerunt ut
per omnium annalium monumenta celebres nomi-
nibus essent. Fuit autem. duellus. decius mus.
M. papirius. Q. publius. & T. emilius. qui rem
difficillimam tractatu. & plerumque parti utriusque
semper certe alteri graue cum alia modestatione
tum impendio magis publico. quam iactura susti-
nuerunt. Tarda enim nomina & impeditiora in-
ertia debito. quam facultatibus aut etiam men-
sis cum esse in foro positus dissoluit. ut populo prius
caueret. aut estimatio equis rerum periculis libera-
uit. ut non modo sine iniuria sed etiam sine que-
rimoniis partis utriusque exhausta uis ingens
eris alieni sit. Terror inde uanus belli etrusci
cum conuulsa. XII. populos fama esset. dictatore
dici coegit. Victus in castris. eo enim ad consulatum
suscepit. C. uulius. cui magister equitum ad-
iectus. L. emilius. Ceterum foris tranquilla om-
nia fuit. Temptatum domum per dictatorem ut
ambo patricii consules crearentur. res ad inter-
regnum perduxit. Duo inter reges. C. Sulpicius. &

M. Fabius interpositi optinere quod dictator
frustra retenderat. mitiore iam plebe obtentis
meritiu leuati eris alieni. ut ambo patricii
consules crearentur. Creati ipse est. Sulpicius poeticus.
qui post interregnum abiit. & T. Quintius poenus.
quidam cesone alii cognomine Quintio adiciunt.
Ad bellum ambo profecti. saliscum. Quintius. Sulpi-
cius tarquinense. nusquam congresso hoste. cum
agris magis quam cum hominibus utendo popu-
labundoque gesserunt bella. Cuius lente uelut
tabissimo uicta utriusque pertinacia. populi est.
ut primum a consularibus. deinde permissu eorum abse-
nati inducias peterent. in XI. annos impe-
trauerunt. Ita posita duorum bellorum que immi-
nebant cura. dum aliqua ab armis quies esset.
qua solutio eris alieni multarum rerum muta-
uerat dominos. censum agere placuit. Ceterum
cum censoribus. creandis indicta comitia essent.
profectus censuram se petere. C. Martius Rutilius.
qui primum dictator de plebe fuerat. concordiam
ordinum turbauit. quod uidebat quidem tempore ali-
eno fecisse. quia ambo tunc sorte patricii consules
erant. qui rationem ei se habituros negabant.
Sed & ipse constantia inceptum optinuit. &
tribuni omnium uis recuperando uis consularibus
comitiis amissam adiuuere. & cum ipsius uiri
maiestas nullius honoris fastigium non equabat.
tum per eundem quod ad dictatorem aperuisset. uiam cen-
suram quoque in partem uocari plebs uolebat.
Hec uariatum comitiis est. quoniam cum Mallio neuo
censor Martius crearetur. Dictatore quoque hic annus
habuit. M. Fabium. nullo tempore belli. sed ne licin-
ia lex comitiis consularibus obseruaretur.
magister equitum dictatori additus. qui serui-
lius. nec tam dictatura potentior est cum censu
sui patricii consularibus comitiis fecit. quam
censoris fuerat. M. Popilius Lenas a plebe consularibus
a patribus. L. Cornelius Scipio datus. Fortuna
quoque illustrior est plebecum consulem fecit. nam
cum ingentem gallos exercitum magro Latino
castra posuisse nuntiatum esset. Scipione graui

motu implicito gallicū bellū popilio extra
ordine datū. Is impigre exercitu scripto. cū
omīs extra portā capenā admartis eadē euen-
te armatos uiuotes iussisse. signaq; eodē que-
stos exarario deserere. quattuor expletis legi-
onibus. qd sup fuit militū. p. ualetio publico
le p̄tori tradidit. auctor patrib' scribendi
alterius exercitus. qd ad incertos belli euen-
tus subsidū rei p̄ eēt. ipse iā satis omnibus
instructis cōparatisq; ad hostem p̄git. Cuius
ut p̄us cognosceret uires quā periculo ulti-
mo tēptaret. intumulo quē primū castris
galloꝝ capere potuit uallū ducere coepit.
Gens fetor & ingeni auidi adpugnā. cū
p̄cul uisis romanoꝝ signis ut extēplo plūm
intūta explicuissē a ciem p̄ quā neq; me-
quū dimitti agmen uidit & eū loci altitu-
dine tā uallo etiā integꝝ romanos p̄culsōs
pauore rata. simul oportunos quod in-
tenti tū maxime operi essent. truci clamo-
re aggredit̄. ab romanis nec opus inēmissū.
triaru erant. q̄ muniebant. & ab hastatis
p̄ncipibusq; qui p̄romuntorib' intenti
armatiq; steterunt. plūm intū p̄ter uirtu-
tē locus q̄q; superiot aduuit. ut pila omīa
hasteg; n̄ tāquā ereq̄ missa uana qd plerūq;
sit caderent sed omīa librata ponderib' fige-
rent. oneratiq; telis galli. quibus aut corpo-
ra transsira. aut p̄grauata. inherentib' gere-
bant scuta. cū cursu pene in aduersū subisset.
p̄mo incerti restitere. dein cū ipsa cunctatio
& his animos minuisset & auxissē hosti. in-
pulsū retro rucere alu sup alios. stragēq; inter-
se cede ipsa fediore dare. adeo p̄cipiti turba
obstructi. plures quā fetto necati. nec dum-
certa romanis uictoria erat. alia incāpū
digressis sup erat moles. nāq; multitudo gal-
lorū sensū omnē talis dāpni exsuperans ue-
lut noua rursus ex oriente acie. integrū mi-
litē aduersus uictorē hostē acbat. stetitq; sup-
presso impetu romanus. & q̄a iterū fessis sub

94.
eunda dimicatio erat & qd eos. dū int̄ p̄mores
incantus agitat leuo humero mactari p̄pe tra-
iecto cesserat parūp exacie. lamq; omīsa cunc-
tando uictoria erat. cū consul uulnere alligato.
renectus ad p̄ma signa. quid stas miles inquit
n̄ cū latino. sabinoq; hoste res ē. quē uictū armis
soeni ex hoste facias. in beluas strinximus ferrū.
Hauriendus. aut dandus est. sanguis. Propulstis
acastris. supina ualle p̄cipites egistis. stratis cor-
poribus hostiū sup statis. cōplete eadē strage cū
pos. qua montes replestis. Nolite spectare. dū
stantes uos fugiant. in fetenda sē signa. & ua-
dendū in hostē. His adhortationib; iterū co-
horti. pellunt loco p̄mos manipulos galloꝝ.
eunēs deinde in medriū agmen p̄rumpunt.
Inde barbari dissipati. quibus nec certa impe-
ria nec duces eēt. uertunt impetū in suos.
fusiq; p̄cāpos & p̄ter castra etiā sua fuga p̄lati.
qd editissimū int̄ equales tumulos occupate
bat oculis. arcē albanā petunt. Consul n̄ ultra
castra insecutus. q̄a & uuln' deggauerat. & sub-
iecte exercitū tumulis ab hoste occupatis no-
lebat. p̄da omīa castrorū. militi data. uictorē
exercitū opulentūq; gallicas spolis romā re-
duxit. Morā triūpho uuln' cōsulis attulit. ea-
deq; causa dictatoris desiderū senatui fecit.
ut esset q̄ agris consulibus comicia haberet.
Dictator. l. furius camillus dictus. addito ma-
gistro equitū. p. cornelio scipione. reddidit pa-
tribus possessionē pristina consulatus. Ipse
ob id meritū ingenti patrū studio creatus.
c. collegā appiū claudū crassū dixit. Prius
quā uirtent noui. c. magistratū. triūphus
apopulio de gallis actus. magno fauore plebis.
mussantesq; int̄ se rogabant. nū quē plebei.
c. peniteret. Simul dictatorē increpabant.
q̄ legis licinie sprete mercede cōsulatū p̄ua-
to cupiditate. quā publica in uirtia fediore
cepissē. ut se ipse. c. dictator crearet. Ann'
multis uariisq; motib' fuit. insignis. Galli
ex albanus montib' q̄ hiemis uī pati neque

Nota qd cōsul
de gallis
dixit

uerant p̄cipos martimāq; loca uagi populaban
 tur. Mare infestū classib; grecorū erat orag; lito
 ris antiatis. Laurensq; tractus. & tyberis ostia.
 ut p̄dones martimū cū t̄restrib; congressi an
 cipiti semel p̄lio decertarent. dubiq; discesse
 runt. in castra galli. greci retro uictos ad naues
 se uictores putarent. Int̄ hos longe maximus
 extitit t̄tor. cēlia pplōx. latinos ad lucū sefen
 tine habita. responsiq; haud dubiū impetan
 tibus milites romaniū datū. abisterent impe
 rare. his quoq; auxilio egerent. latinos p̄sua li
 bertate potius. quā palieno imperio laturos
 arma. Int̄ duo simul bella. ext̄na. defectione
 etiā. sociox. senatus anxius. cū cernebat metu
 tenendos. q̄s fides n̄ tenuisset. extendere om̄s
 imperii uires. & dilectu habendo iussit. cuius
 quippe standū exercitū eē. quando socialis
 cētus desereret. undiq; n̄ urbana tantū sed
 etiā agresti uuentute. x. legiones scripte
 dicuntur. quatuor milia & ducentorū. pedi
 tū equitūq; ccc. quē n̄ nouū exercitū siq;
 ext̄na uis ingruat. he uires. p. r. quas iux
 titatū caput orbis. c̄tacte munū haud faci
 le efficiant. adeo inque laboram. sola creui
 mus diuitias luxuriāq;. Int̄ cetera tristia
 ei anni. e. alt. appius claudius in ipso belli ap
 paratu morit̄. redierantq; res ad camillū. cui
 unice. e. ut ob aliā dignationē haud subici
 endā dictature. ut obomen faustu ad galli
 cū tumultū cognominis. dictatore arrogari.
 haud satis deceo. uisū ē patri. Cons. duab; legi
 onibus urbi p̄positis. octo. cū. l. pinario p̄tore di
 uis. memor pat̄ne uirtutis. gallicū sibi bellū
 ext̄ta sorte sumit. p̄tore martimā orā tuta
 ri. grecosq; arcere litorib; iussit. ut cū magrū
 p̄optimū descendiss. q̄a neq; incāpis c̄gredi
 ulla cogente reuolebat. & p̄hibendo populati
 onib; q̄s rapto uiuete necessitas cogeret. satis do
 mari credebant hostē. locū idoneū statuis
 delegit. Vbi cū stationib; q̄eti tēpus tenerent.
 gallus p̄cessit. magnitudine atq; armis insig

Res mitta de
 corvo. unde
 & ualerius.
 cornu appol
 latv.

x. legi
 ones.

Gallus cer
 tam sing
 late. ex
 p̄fect.

nis. quatiensq; scutu hasta. cū silentiū fecisset.
 puocat p̄ int̄ p̄tē unū ex romaniis. q̄ secū serpo
 decernat. O. erat ualerius. t̄r. mil. adoleseent.
 qui haud indignose eo decore se quā. & mal
 lū ratus. p̄us sciscitatus c̄sulis uoluntate. in
 medū armat̄ processit. O. in insigne certam
 humanū. numine int̄posito deorū factū. Hāq;
 c̄serenti iā manū romano. coruus repente
 in galea c̄sedit in hostē uersus. q̄d p̄mo ut in
 iugurū celo missū letus suscepit tribuni.
 p̄catus demde si diuus. si diua eēt. q̄ sibi p̄petē
 misisset. uolens propitiū ad eēt. uictu mira
 bile. tenuit n̄ solū ales captā semel sedē. sed
 quocienscūq; certam̄ int̄tū ē. leuans se ales. of
 oculosq; hostis rostris & unguib; appetit. do
 nec t̄ritū p̄digu talis uisu oculisq; simul ac
 mente turbatū. ualerius obruncat. Coruus
 ex c̄spectu elatus orientē petit. hacten̄ q̄ete
 utriq; stationes fuerit. Postquā spoliare cor
 pus c̄si hostis tribuni cepit. nec galli se statio
 ne tenuerit. & romanorū cursus ad uictorē etiā
 otior fuit. ibi circa iacentis galli corpus con
 tracto certamine pugna attor̄ concitatur.
 iā n̄ manipulis p̄torem̄ stationū sed legi
 onibus utriq; effusis res gerit̄. Camillus letū
 militē uictoria tribuni. letū tā p̄sentib; ac
 sedis diis. ire in p̄liū iubet. ostentansq; in insigne
 spolis tribuni. hunc imitare miles aiebat.
 & circa iacentē ducē sterne gallos. c̄tūas. Du
 hominesq; illi affuere pugne. depugnatūq;
 haud quāquā certamine ambiguo cū gallis ē.
 Adeo duorū militū euentū int̄ quos pugnatū
 erat. utraq; acies animis p̄ceperat. Int̄ p̄mos
 quorū eēt sus alios exciuebat. attor̄ p̄liū fuit.
 alia multitudo p̄usquā ad coniectū teli ue
 nitet. terga uertit. p̄mo puolscos falernūq;
 agrū dissipati sunt. inde apuliā ac mare in
 ferū petierunt. Consul c̄tione aduocata. lau
 datū tribuni decē bobus aureaq; cotona
 donat. ipse iussus absenatu bellū martimū
 curare cū p̄tore iunxit casta. Ibi q̄a res tra

Herzog August Bibliothek
 Wolfenbüttel
 Gray Scale
 0 1 2 3 4

hi sequuntia grecorum non committentium se in aciem
uidebant. dictatorem committorum causa. t. mallius
torquatus ex auctoritate senatus dicit. Dictator
magistro equitum a. cornelio cosso dicto. comi-
tia consularia habuit. emulique decoris sui ab-
sentem. m. ualerium coruinum id enim illi deinde
cognominis fuit. summo favore populi. u. & xx.
natum annos. cons. renuntiauit. Collega corui-
no de plebe. m. popilius lenas. uii. cons. futu-
rus datus est. Cum grecis ac amullo nulla memo-
rabilis gesta res. nec illi terra. nec romanum mari
bellator erat. Postremo cum litoribus arcerent.
aqua etiam preter cetera necessaria usui defici-
ente. italia relinquere. cui populi ea. cuius gentis
classis fuerit nihil certi est. Maxime sicilie
fuisse tyrannos credideri. nam ulterius gre-
cia ea tempestate intestino fessa bello. iam ma-
cedonum opes horrebant. Veretibus dimissis.
cum ex foris pax a domi concordia ordinum oculi
esset. ne nimis letes res essent. pestilentia cum
tate adorta. coegit senatum impetare. ut in-
ut libros sibyllinos inspicerent. eorumque moni-
tu lecti sternum fuit. Eodem anno sarricam ab
antiatis colonia deducta. restitutaque. urbs
quam latini diruerant. et cum carthaginensi-
bus legatis romae sedes ictum. cum amicitiam ad
societatem petentes uenissent. Idem oculi domi
forisque mansit. t. mallius torquatus u. c. plau-
cio consulibus semunciarum tantum exunciaro se-
nus factum. et impensiones equas trienni. ita
ut quarta pars esset. solutio eris alieni dis-
pensata est. et sic quoque parte plebis affecti. fides
tam publica quam priuatis difficultatibus potior ad-
curam senatus fuit. leuate. maxime res. quia
tributo ac dilectu super sessum. tertium anno post
sarricam restitutum auolsis. m. ualerius. corui-
nus. u. consul. cum c. petilio factus. cum ex latio
nuntiatum esse. legatos ab antio artum ire
populos latinorum. ad conuocandum bellum. priusquam
plus hostium fieret. uolsis arma inferre ius-
sus. ad sarricam exercitum in festo pergit. Quo

95.
cum antiates alique uolsis preparatis iam ante siquid
abroma mouerit copus occurrissent. nulla
mosa inter insensos dumtaxat odio dimicandi
facta est. uolsis ferocior ad rebellandum quam ad
bellandum. gens. cetera tamen uicti. fuga effusa
sarrica mensura petunt. et ne in muris quidem satis
firma speciem corona militum cincta iam scalis ca-
petet. urbs. ad anti. militum preter multitudinem
inbellem. sese dedidit. Oppidum dirutum atque
inensum. ab eodem tantum matris matrem abstami-
ete igne. Preter omnes militum data. extra preda-
um. deditur. habita. Hos uinctos consul ante
currum triumphans egit. uenditis deinde magna
pecunia in exarium redegit. Sunt qui hanc mul-
titudinem captiuam seruorum fuisse scribant. idque
magis ueteri simile est. quam deditos uenisse. Hos
cons. secutus. m. fabius. dorso. seruius. sulpi-
cius. camerinus. Antuncum inde bellum abre-
pentina populatione cepit. metuque. ne id factum
populi unius. consilium omnes latini esset. dicta-
tor. uelut aduersum armatum iam latini. l. furi-
creatus. magistrum equitum. cum. mallium capitolium
dixit. et cum quod per magnos tumultus fieri solent
erat iusticio indicto. dilectus sine uacationibus
habitus esset. legiones quantum maturari po-
tuit in antuncos ducte. ubi preterdomum magis quam
hostium animi inuenti. prima itaque acie debel-
latum est. dictator. autem quia et uictor bellum intule-
rant. et sine deractione se certantem offe-
rebant. deorum quoque opes adhibendas ratus. In-
ipsa dimicatione eodem unum monete uouit.
Cuiusdam natus uoti. cum uictor romam reuer-
tisset. dictatura se abdicauit. Senat. diu u-
ros ad eam eodem per amplitudine per. r. faciendam cre-
ari iussit. locus in arce destinatus. Que area
edum. m. mallium capitolium fuerat. cons. dicta-
toris exercitum ad bellum uolsicum usi. soram ex hosti-
bus incautos adorti. cepit. anno per quam uota
erat edes monete dedicat. c. marcius rutillio
iu. t. mallius torquatus. u. consulibus. per dignum
exemplo dedicatione secutum. simile uetusto

montis alban. prodigio. Haq; & lapidib' plun.
& nox int' diu uisa intendi. librisq; inspec
tis. cu plena religione ciuitas eet. senatu pla
cunt dictatore feriaru' cstituendaru' causa
dici. Dicitur p' ualerius publicola. magister
equitu' ei quintus fabius ambustus datus e'
Non tribus tantu' supplicatu' ire placuit. sed
finitimos etia' pplos. ordoq; isquo q'sq; die sup
plicarent. Statutus. Iudicia eo anno ppli tristi
a infenatores facti. qb' adedilib' dicte dies
esse tradunt. & res haud ulla insigni adme
moria causa adint' regnu' redit. Exint' reg
no ut id actū uideri posset. ambo patrien
cons. creati st. m. ualerius coruun' uia. cor
nelius cossus. Maiora ia hinc bella & uirib;
hostiu'. & longinquitate ub' teporū ub' regi
onu' spacio. qb; bellatu' e' dicent. Haq; co an
no. aduersus samnites. gente opib; armisq;
ualida. mota arma. Samnitū bellū anei
piti Marte gestū. pirrus hostis. pirru' pen
secuti. quanta fetū moles. quens inextrema
periculoz. uentū. ut in hanc magnitudinē
que uir sustinet. erigi impetū posset. Belli
aut' causa cū samnitib' romanes cū societa
te amicitiaq; uicti eent. extrinsecus uenit.
n' orta int' ipsos e' Samnites sidicinis. in ius
ta arma. qa uirib' plus poterant. cū intulis
sent. coacti. inopes. ad opulentoz. auxilium
confugere. cāpanus sese conuungunt. Cāpa
ni magis nom' ad psidiū socioz. quā uires
cū attulissent. fluentes. luxu abducatu' u
su armoz. in sidicino pusi. agro. in se deide
mole omne belli uertent. Haq; sanites o
missis sidicinis. ipsa arte finitimosū cāpa
nos adorti. unde eque facili' uictoria p'de at
q; gl'e plus eet. tifata immentis capue col
lis cū psidio firmo occupassent. descendunt
inde quadrato agmine in planiciem que ca
pua tifataq; int' iacet. Ibi rursus acie dimi
catū. aduersoq; plio cāpani uita menia cō
pulsu. cū robore uiuentiu' sue occiso nul

la propinqua spes eet. coacti sunt ab romanis
petere auxilium. legati introducti in senatu.
maxime in hanc sententia locuti st. P' plō nos
cāpanus legatus ad uos. p' e' misit. amicitia
impetū. auxilium p'sens auobis petitu'. quā
si sedis rebus nr'is petissemus. sicut coepta ce
lerius. ita in firmiore uinculo contracta eet.
Tunc eni ut qui ex equo nos uenisse in ami
cicia meminissim'. amici forsitan partē. ac
n' subiecti atq; obnoxii uobis min' essem'. nē
misericordia urā conciliati. auxilioq; indubis
rebus defensi. beneficiū q'q; acceptū colam'.
oportet. ne ingrati. atq; omi ope diuina
humanaq; indigni uideam'. neq; hercule
q'ō sanites potes amici sociiq; uobis facti st.
ad id ualere arbitror. ne nos in amicitia
suscipiam'. sed ut hi uetustate. gradu hono
ris. nos prestent. neq; eni sedete sanitiū.
ne qua noua iungeretis federa. cautū est
fuit quidē apud nos satis iusta causa amici
cie. uelle cū uobis amicum eē. quos appetere.
cāpani & si fortuna p'sens magnifice loqui
phibet. n' urbis amplitudine. n' agri uberta
te. ulli ppli p'ter quā uobis cedentes. haud
parua ut arbitror. accessio bonis rebus ur'is.
in amicitia uenim' urām equis uolensq; et
nis hostib; hui' urbis. quando cuiq; se moue
runt. abtergo erimus. & q'ō uos p'salute nrā
potes feceritis. id nos. p' impetio urō & glā. sep
faciem'. subactis his gentib' que int' nos uosq;
st. q'ō p'pediē futurū spondet & uirtus & for
tuna urā. continens impetū usq; ad nos
habebitis. Acerbū ac miserū e' que fatet' nos
fortuna urā cogit. eo uentū e' p' e' ut aut
amicoz. aut inimicoz. cāpani sim'. Si defendi
tis ur'is. si desertis samnitū. erim'. Capua q'
& cāpania omne. ur'is an samnitū uiribus
accedere malitis. deliberate. Omib; quidē ro
mani urām misericordia ur'inq; auxilium equū e'
petere. his tam maxime q' etia' implorantib;
alio auxilium. dū supra uires suas prestant.

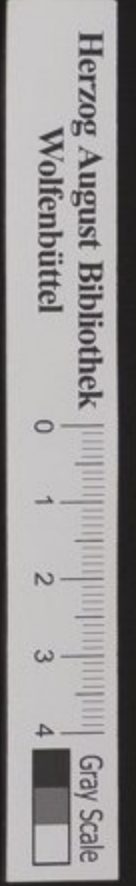
Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel
Gray Scale
0 1 2 3 4

om̄s isti in hanc necessitatē uenerūt. quāquam
 pugnantim̄ uerbo p̄sidiciniſ rep̄ nobis. cum
 uiderem̄ finitimū pplim̄ nefario latrocinio
 ſāntiū peti. & ubi conflagraſſent ſidicini.
 ad nos traiecturū illud incendiū eſſe. nec em̄
 nunc q̄ dolent. iniuriā acceptā ſāntes. ſed
 q̄a gaudent oblata ſibi eē cauſā oppugna
 tū nos ueniunt. anſi ultio iſe hec & n̄ occa
 ſio cupiditatis explende eſſe. parū fuit.
 q̄d ſemel in ſidicino agro. iterū in cāpania
 ipſas legiones nr̄as cecidere. que eſt iſta tam
 in ſeſta ira. quā p̄ duas acies fuſus ſanguis
 explete n̄ potuerit. Adde huc populationē
 agroꝝ. p̄ das hominū atq; pecudū actas. in
 cendia uillarū actiuinaſ. om̄ia ferro igniq;
 uaſtata. Hiſceme ira expleti n̄ potuit. ſed cu
 piditas explenda ē. ea ad oppugnandū ca
 puā rapit. aut deletē urbē pulcherrimā
 aut ipſi poſſidere uolunt. Sed uos potius ro
 mani beneficio ur̄o occupate eā. quā illoſ
 habete p̄ maleficiū ſinatis. H̄ loquor apud
 recuſantē uſta bella pplim̄. ſi tam̄ ſi oſten
 detis auxilia ur̄a. ne bello quidē arbitror
 uobis opus fore. Uſq; ad nos contēptus ſānti
 ſi puenit. ſupra n̄ aſcendit. Itaq; umbra ur̄i
 auxiliu romani regi poſſum̄. q̄c̄q̄ deinde
 habuerim̄. q̄c̄q̄ id ipſi fuerim̄. ur̄m̄ id om̄e
 criſtimaturi. uobis atabit̄. ager cāpaniſ.
 uobis capua ur̄bſ frequentabit̄. cōditorū
 parentū. deoꝝ immortalū numero nobis
 et itis. nulla colonia ur̄a erit. que nos obſe
 quo et̄ga uoſ fideq; ſuperet. annuite p̄. c̄. nu
 tū. numenq; ur̄m̄ in dictū cāpaniſ. & iubete
 ſperare in columē capuā futurā. Qua frequē
 tia hominū. generū. multitudinū. proſe
 quente creditis nos illinc p̄fectoſ. quā om̄ia
 uotoꝝ lacrimarūq; plena reliquiſſe. in qua
 nē exſpectatione ſenatū populūq; cāpanū.
 coniuges. liberoſq; nr̄oſ eſſe. ſtare om̄nē mul
 tudinē ad portā. uia hinc ferentē p̄ſpec
 tanteſ. Letū habeo q̄d illiſ noſ. p̄. c̄. ſollicitiſ

ac pendentib; animiſ renuntiare iubent. alte
 rū reſponſū. ſalutē. uictoria. luce. ac libertatē.
 alterū ornari horreo que ſerat. p̄inde ut aut
 de ur̄iſ futuris ſociuſ atq; amicuſ. aut niſquā
 illiſ futuris nobiſ conſulite. Submotiſ deinde
 legatiſ. cū conſultuſ ſenatuſ eēt. & ſi magne
 parti ur̄bſ maxima opulentiffimaq; italie. uber
 tiſmuſ ageꝝ. mariq; propinquuſ. aduarieta
 teſ annone horreū. p̄. r̄. fore uidebat̄. tamen
 tanta utilitate fideſ antiq̄or̄ fuit. reſpondit
 q; ita exauctoꝝitate ſenatuſ conſ. auxilio uoſ
 cāpani. dignoſ cenſet ſenatuſ. ſed ita uobiſcū. ami
 cicia ac ſocietas uiolēt. ſamniteſ nobiſcū ſocedere
 iuncti ſi. itaq; arma. deoſ. p̄niſquā homineſ ui
 olantur adueſuſ ſamniteſ uobiſ negam̄. lega
 toſ ſicut ſaſ uſq; ē ad ſocioſ atq; amicoſ mit
 temiſ. p̄. catū. nequa uobiſ uſ ſiat. Ad ea p̄ncepſ
 legationiſ. ſic em̄ domo mandatuū attulerant.
 quando q̄dē inq̄t nr̄a tuet̄i adueſuſ n̄m̄
 atq; iniuriā inſta. u n̄ uultis. ur̄a certe deſen
 detiſ. Itaq; pplim̄ cāpanū. ur̄bēq; capuā. agroſ.
 delubra deum. diuina humanaq; om̄ia. i uſam̄.
 p̄. c̄. p̄. q̄. r̄. deditiōnē dedim̄. q̄c̄q̄ deinde pati
 emur. dediticiu ur̄i paſſuri. Sub hec dicta. om̄iſ.
 manuſ. ad conſſ. tendenteſ. p̄. pleni lacrimarū i
 ueſtibuſ curie p̄cubueꝝ. cōmoti patreſ. uice
 fortunaru humanaru. ſi uille p̄potenſ ppl̄o.
 p̄. i buſ luxuria. ſupbiaq; claruſ. a quo paulo an
 te auxiliū finitimi petiſſent. adeo inſtactoſ
 geteret animoſ. ut ſe ipſe ſuaq; om̄ia poteſta
 tiſ. aliene faceret. tū iā fideſ agi uſa. deditoſ
 n̄ p̄. di. nec facturū equa ſamnitū pplim̄ cen
 ſebant. ſi agrū ur̄bēq; p̄. deditiōnē factā. p̄. r̄.
 oppugnarent. legatoſ itaq; extēplo mitti
 ad ſāntes placuit. Bata mandata. ut p̄ceſ cā
 panoꝝ. reſponſū ſenatuſ. amicicie ſamnitū
 memor. deditiōnē poſtremo factā. ſāntibuſ
 exponerent. peterent p̄. amicicia ſocietateq;
 ut dediticiuſ ſuiſ parcerent. neq; in eū agrū
 q̄ p̄. r̄. factuſ eēt. hoſtilia arma inſerrent. ſi
 lenit̄ agendo parū p̄. ſicerent. denuntiarent

Acc. ſen. ac
 reſpon. det.

Deditio
 cāpa
 noꝝ.

Samnitibus. p. r. senatq; uerbis. ut capua urbe ai
panoq; agro abstinerent. Hec legatis agentibus.
in concilio sanntium. adeo e ferocit responsum.
ut n solu gesturos se esse dicerent id bellu. sed
magistratus eoz. ecuria egressi stantibus legatis
pfectos cohortu uocarent. hisq; clara uoce impe
tarent. ut pdatu magru capanu exrepleo pro
ficiscerent. Hac legatione roma relata. positus
omiu aliaru reru curis. partes ferialibus ad res
reperendas missis. belloq; qa n redderent sollemp
ni more indicto. decreuerunt ut pmo qq; tem
pore deca re ad pplim ferret. uisusq; ppli consi
ambo cu duobus ab urbe cretibus pfecti. uale
rius incapania. cornelius insaniu. ille admon
te cauru. hic ad satricula castra ponunt. por
ualerio samnitium legiones. eo naq; omne belli
mole inclinaturam censebant. occurrunt.
Simul incapanos stimulat ita. ta proptos
nunc adferenda ne ad accersenda aduersus se
auxilia. ut u castra romana uiderent. ferocit
pse qsq; signu duces poscere. affirmare. eade
fortuna romanu capano laturu opem. qua
capanus seditino tulerit. Valerius leuibis
certaminibus temptandi hostis causa haud ita
multos morat dies. signu pugne pposuit.
paucis suos adhortatus ne nouu bellu eos
nouusq; hostis terret. qcqd ab urbe longi
us pferrent arma. magis magisq; inbelles
gentes eos pdire. ne sideoz. capanoruq;
cladibus sanntium estimarent uirtute. Quales
cuq; int se certauerint. necesse fuisse altera
parte uinci. Campanos qde haud dubie. ma
gis. nimio fluxu fluentibus. rebus mollitiaq;
sua. qua in hostiu. uictos ee. Qs aut ee duo
p speta intot seculis bella sanntium aduersus
tot decora. p. r. qui triumphos pene plures
qua annos ab urbe condita numerent. q
omnia circa se. sabinos. etruia. latinos. her
nicos. eqs. uolscos. auruncos. domita armis
habeant. q gallos. tot plus cesos. postremo in
mare ac naues fuga copulerint. cu gla

belli ac uirtute sua. queq; fretos. ut in actem
debere. tu etia intueri. cui ductu auspicioq;
meunda pugna sit. utru qaudientibus dn taret
magusicus adhortator sit. uerbis tantu se
ror. operu militaru experis. anq & ipse tela
ttactare. procedere ante signa. uersari medu
inmole pugne sciat. facta mea n dicta uos
militis inqt seq uolo. nec disciplina modo.
sed exreplu etia ame petere. n factionibus modo.
nec pcontiones usitatas nobilib; sed hac dex
tra m tres consulatus sumaq; laude pepeti.
fuit cu dici potuit hoc patricius emi etas & ali
betatoribus patre ortus. & eode anno familia
ista consulatu q urbs hec consule habuit. ne
ia nobis patrib; uobisq; plebei. promiscuus
consulatus patet. nec generis ut ante. sed
uirtutis e pmiu. p inde sumu qdq; spectate
militis decus. n si m nouu hoc cotuum cog
nomi dus auctoribus homines dedistis. publico
laru uetustu familie nre cognom memoria
excessit. Semp ego plebe romana militie do
miq; puatus. in magistratibus. patris magus
q; eque tribunus ac consi. eode tenore per
omnis deinceps consulatus colo atq; colui. ne
qd instat dus bene uiuantibus. nouum atq;
integru desamnitibus. triumphu mecu petite
Non alias militi familiarior dux fuit. omia
nit fimos militu haud grauate munia obe
undo inludo pterea militari cu uelocitatis
uirtuq; int se equales certamina. incunt
comit. facili uincere ac uinci. uultu eode
nec quequa aspnaqi parte qui se offerret. fac
tis benignus pdictis. haud minus liberta
tis aliene qua sue dignitatis memor. & quo
nihil popularius e quibus artibus petierat
magistratus. his de gerebat. itaq; uniuersus
exercitus incredibili alacritate adhortati
one psecut ducis castris egredit. Prelu ut
qd maxime unqua patri spe. utriq; equis
uiribus cu fiducia sui. sine contectu hostiu
comissu e. Sanntibus ferocia augebant noue

Sannitibus
ferocit
respon
sum

Valerius
paucis
horis
uit

Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel
Gray Scale
0 1 2 3 4

res geste & paucos ante dies geminata uic-
toria. Romanis contra quadringentorū
annos decora & condite urbi equalis uic-
toria. Verisq; tā nouus hostis curā addebat.
Lingua indicio fuit q̄s gesserunt animos nāq;
ita conspexerunt. ut aliquandiu inuentā
partē inclinarent acies. Tū consul trepida-
tionē intienda ratus. quando in pelli nō
poterant. equitib; inmissis turbare p̄ma
signa hostiū conatur. Quos ubi neq; quā tu-
multuantes in spacio exiguo uoluerit tur-
mas uidit. nec posse aperire in hostes uia.
reuectus ad ante signa nos legionū cū de-
siluisse exequo. nr̄m inq̄t pedetū illud mi-
lites ē opus. agite dū ut me uideritis. qua
cū incesse in aciem hostiū ferro uia facien-
tē. sic psequisq; obuios sternite. Illa omnia
qua nē erecte micant haste patefacta stra-
ge uia cernentis. Hec dicta dederat. cū equi-
tes consi. uisū discurrunt incortina. legio-
nibusq; in media aciem aperunt uia. Pri-
mus omniū consi inuadit hostē & cū quo for-
te contulit gradū obtuncat. Hoc spectacu-
lo accensi. dextra leuaq; ante se quisq; me-
morandū plūm ciet. Stant obuii santes
quāquā plura accipiunt quā inferi uul-
nera. aliqua diu iā pugnatū erat atq; ce-
des arta signa santis. fuga ab nulla dū par-
te erat. adeo morte sola uinci destinarent
animis. Itaq; romani cū & fluere iā lassitudi-
ne uites sentirent. & diei haud multū sup̄ eēt.
accensi itā conerant se in hostē. tū p̄mū re-
ferti pedē atq; inelmati rem in fugā apparu-
it. tū capi. occidi santis. nec sup̄ fuissent. mul-
ti minor uictoria magis quā plūm disemisse.
& romani fatebant nūquā cū p̄tinatote
hoste conflictū. & samnites cū querecet que-
nā p̄ma causa tā obstinatos mouisse. in fugā.
oculos sibi romanorū atdere uisus aiebant.
nesanosq; uultus & furentia ora. inde plus
quā exaha ulla re t̄p̄is ortū. Quē t̄p̄is

97.
non pugne solū euentu. sed nocturna profes-
tione confessi sunt. Postero die uacuis hostiū
castris romani potitus. quos omnis caputū &
multitudo gradu labunda effudit. Ceterū
hoc gaudiū magna p̄pe clade in santis foeda-
tū est. Nā absattreula p̄fectus cornelius consi.
erectū in caute in saltū cana ualle p̄uim.
circaq; in sessum. ab hoste induxit. & prius
quā recipi tuto signa poterant. imminen-
tē capiti hostē uidit. Bū id more santis
est quo ad totū agmen in ualle infimā di-
mitteret. publius decius tribunus militū
conspicit unū editū in saltū collē. imminen-
tē hostiū castris. aditu arduū impedito ag-
mini. expeditis haud difficilē. Itaq; consuli
territo animi. uides ne tu inquit aule cor-
neli. cacumen illud supra hostē. atq; illa ē
spei salutisq; nr̄e. si eam quō ceci relique-
re santes impigre capim. ne tu in plusquā
unius legionis p̄ncipes hastatosq; dederis.
cū q̄b; ubi. euasero in sumū. p̄ge hinc libet
omī metu. teq; & erectū serua. neq; eni
moneri hostis subiectus nobis ad om̄s iētus.
sine sua p̄ncie poterit. nos deinde aut fortu-
na ppli. r̄ aut nr̄a uirtus expediet. Collan-
datus ab consule. accepto p̄sidio uadit occulte
p̄ saltū. nec p̄ns ab hoste est uisus. quā loco que-
petebat appropinquauit. Inde ammiratio
ne pauentib; cunctis. cū omiū in se uertisse
oculos. & spacū consuli dedit ad subducendū
agmen in equiore locū. & ipse in sumo con-
stare uertice. Samnites dū huc illuc. signa
uertunt. utriusq; rei amissa occasione neq;
insequi consulem nisi p̄ eandē ualle in qua
inqua paulo ante subiectū cū suis telis
habuerant possunt. nec erigere agmen
in captū sup̄ se abditto tumultū. Sed cum
ita in hos magis q̄ fortunā gefende rei
eriperant. tū p̄p̄nquitas loci atq; ipsa
paucitas incitat. q̄ nē circū dare undiq;
collem armatis uolunt. ut a consule de

cum tali modo includant nunc uia pate
facere ut digressos inualle adortantur in
certos qd agerent. non oppressit. Beeni pmi
spes tenuit. cu subcumbit in aduersu colle
ex superiore loco. se pugnaturu. deinde am
miratio incessit. qd nec pugna inirent. nec
si ab eo consilio loci iniquitate detreperentur
opere se ualloq; circū darent. Tu centurio
nibus ad se uocatis. quena illa insertia belli
ac pigreria est. aut quona modo isti exsi
dicius capanisq; uictoria pererentur. Huc
atq; illuc signa moueri. ac modo in unu
conferri. modo educi uidetis. opus qd
incipit nemo. cu ia circū data uallo potu
erimus esse. Tu uero nos similes istoru
simus. si diutius hic morem qua como
du sit. agite du. te mecu. ut du lucis
aliquo sup est. quib; locis psidia ponant. q
pateat hic exitus. explorem. Hec omnia sa
gulo gregali amictus. centurionib; item
manipularu militu habitu ductus. ne
duce circūire hostes notarent. plustant
vigiliis deinde dispositis. ceteris omnibus
tessefa dari iubet. ubi sede uigilie buci
na datu signu eet. armati cu silentio ad
se conuenirent. Quo ubi sicut edictu erat
tacti conuenentur. hoc silentiu milites
inqt omisso militari assensu. in me audi
endo seruandu e. ubi sententia mea uo
bis pegeto. tu qbus eadem placebit. in
dextera parte tacti transibitis. que
pars maior erit. eo stabitur consilio.
Hunc qua mente agite audite. n fuga
delatos. nec metua relictos. hic uos cir
cu uenit hostis. uirtute coepistis locu
uirtute hinc oportet. ut euadatis. Ve
niendo huc. exercitu egregiu. p. r. ser
uastis. erupendo hinc uosmet ipsos ser
uate. Vigni estis. qui pauci. pluribus
ope tuleritis. ipsi nullius auxilio ega
eritis. Cu eo hoste res e. q hester no die

delendi omis exercitus fortuna. psocordiam
usus non sit. hunc ta oportuni collem in
minentē capiti suo n ante uidetis. qua cap
tu anobis. nos ta paucos. tot ipsi milib; homi
nu. nec ascensu arguerit. nec tenentes locu
cu dici tantu sup eet. uallo circū dedit.
Quē uidentē ac uigilantē sic cluseritis. sopitu
oportet fallatis. immo necesse e. in eo eni loco
resunt nre. ut uobis ego magis necessitatis
ute index. qua consiliu auctor sim. neq; eni
maneat an abeat hinc deliberari potest.
cu pter arma. & animos armox memoris
nihil uobis fortuna reliqui fecerit. fameq;
& siti moriendū sit. si plusqua uros acro
manos decet ferru timeam. Ergo una est
salus erupere hinc atq; abire. id aut inter
diu aut nocte faciam. oportet. Ecce au aliud
min dubiu. qppe si lux exspectetur. que
spes e nullo uallo ppetuo fossaq; nos septuū
hoste. qui ne corporib; suis subiectis undiq;
cingerit uidetis collem. atq; si nq; oportuna
e eruptioni sicut e. hec pfecto. noctis aptissi
ma hora est. Signo sede uigilie. cūenistis.
qd tepus mortales sono altissimo pmit. Ler
corpora sopita uadentis ut silentio incautes
fallentes. ut sentientib; clamore subito pa
uore iniecturi. Ne modo sequimini que
secuti estis. ego eandē que duxit huc sequar
fortuna. qb; hec salutaria uident. agite du
in dextera parte pedib; transite. Omis tran
sierunt. uadentēq; puti missa custodis lo
ca decui secuti st. lam euaserant media
castra. tu sup scandens uigilu castra somno
corpora miles offenso scuto pbuit sonitu
quo excitatus uigil. cu proximu mouisse.
et aliq; alios concitarent. ignari ciues an
hostes cent. psidiu eruperet. an consul castra
cepisse. decus qm n fallerent. clamorem
uissis militib; tollere. torpidos sono insup
pauore exanimat quo ppediti nec arma
in pigre capere. nec obsistere. nec insequi

poterant. Int̄ trepidationē tumultūq; s̄m
tū. p̄sidū romanū obuiis custodib; c̄sis. ad
castra c̄sulis p̄uadit. Aliquantū sup̄ erat noc
tis. iāq; int̄to uidebant̄ c̄. cū decius macti
ur̄tūe inq̄t milites. f̄. esse. ur̄m iter ac re
ditū om̄ia s̄c̄la laudib; ferent. s̄. ad c̄spiciendā
tantā uirtutē luce ac die opus ē. nec uos dig
ni estis. q̄s cū tanta gl̄a in castra reduceſ si
lentū. ac n̄q; tegat. hic lucē quieti opperi
amur. Victis obtēperatū. atq; ubi p̄mū il
lur̄t. p̄m̄isso nuntio ad c̄sulē in castra. i gen
ti gaudio excitat. & chesera data i columes
reuerſi. q̄sua corpora p̄ salute om̄iū. haud du
bio periculo obieciſſent. p̄ se q̄s; obuiā effusi
laudant. gratulant̄. singulos. uniuſosq; serua
tores suos uocant. diſ laudes gratesq; agunt.
deciū in celū ferunt. hic decū caſtrenſis trium
phus fuit. incedentis p̄ media castra cū armato
p̄sidio. coniectis in eū om̄iū oculis. & om̄i ho
nore tribunū c̄suli equantib;. ubi ad p̄tori
um uentū ē. c̄sul classico ad c̄tionē conuocat
orſusq; decū meritas laudes. interſante ipſo
deciō distulit c̄tionē. q̄ auctor om̄ia p̄ haben
di dū occasio in manib; eſſe. ppulit. c̄sulē. ut
hostes & nocturno pauore attonitos. & circa col
lem caſtellati diſſipatos aggredereſ. credere
etiā aliq̄s ad se sequendū emiſſos p̄ saltū uaga
ri. luſſe legiones arma capere. egreſſe caſtris.
cū p̄ exploratores iā notior saltus eēt. uia pa
tentiore ad hostē ducunt. Quē incantū in
p̄uſo adorte. cū palati paſſi ſāntiū milites.
pletiq; inermes nec coute in unū. nec arma
capere nec recipere intra uallū se poſſent.
pauente p̄mū i castra cōpellunt. deinde castra
ipſa turbatis ſtationib; capiunt. Preſerē cir
ca collē clamor. fugatq; ex suis queq; p̄sidis.
ita magna pars absenti hosti ceſſit. q̄s intra
uallū egerat pauor. fuere aut̄ ad xxx. om̄s
ceſi. castra diſrepta. Ita rebus geſtis. c̄sul ad
uocata c̄tionē. p̄ decū n̄ coeptas ſolū ante. ſed
cumulatas noua uirtute laudes p̄ agit. &

98.
Conſul
donat.
s.
p̄ter militaria alia dona. aurea corona cū. & c̄
bobus. eximioq; uno albo opimo auratis cor ni
bis donat. Milites q̄ in p̄sidio simul fuer̄t. du
plici frum̄to in p̄petuū. in p̄ſentia ſingulis bo
bus binisq; tunicas donati. Sedm̄ conſulis do
nationē legiones gramineā. coronā. obſidia
lē clamore donū app̄bantes. decio imponunt.
Aurea corona eide honoris index ap̄ſidio suo
ei impoſita ē. His decoratis inſignib; bouē ex
imū marti immolauit. ē. boues militib; dono
dedit. q̄ ſecū in expeditione fuerat. His de mi
litib; legiones libras farris. & sextarios uini c̄
tulertunt. om̄iaq; ea ingenti alacritate p̄ela
more militare iudicē om̄iū aſſenſus gerebant.
Tercia pugna ad ſueſſulā cōmiſſa ē. q̄a fugat
am. ualeſio ſāntiū exercit. om̄i robore iuuen
tutis domo accito. certamine ultimo fortunā.
experiri ſtatuit. Ad ſueſſulā nuntii trepidi ca
pua. inde equites citati ad ualeſiū c̄sulē op̄e
oratu ueniunt. Conſeſti ſigna mota. felichisq;
impedim̄tis caſtrorū ualido p̄sidio p̄pti agunt.
agn. Hec p̄cul ab hoste locū perigui ut q̄b p̄ter
ceterorū equos uinitorū caloniūq; turba ab eēt
caſtris cepit. ſāntiū exercit. uelut haud ulla
mora pugne futura eēt. acie inſtrunt. Deinde
p̄ quā nemo obuius ibat in feſtis ſignis ad castra
hoſtiū ſuccedit. Ibi ut milite in uallo uidit. miſ
ſiq; ab om̄i parte exploratū. quā q̄m in exigui
orbē contracta castra eēt. pauertate inde hoſti
ū colligentes retuler̄t. fremere om̄s acies. cōplen
das eē foſſas. ſciſcendūq; uallū. & i castra. irrū
pendū. tranſactūq; ea temeritate bellū fort
ni duces c̄tinuiſſent impetū militū. Ceterū
q̄a multitudo ſua cōmeatib; grauis. & p̄ ſe
dendo ad ſueſſulā. & tū certaminis mora haud
p̄cul ab rerū om̄iū in op̄ia eēt. placuit dū in
cluſus pauerte hoſtis. frum̄tatu p̄ agro milite
duci. interī q̄a & romano q̄ expeditus q̄ntū
humeris int̄ arma geri poſſet. frum̄ti ſecū
attuliſſe. de futura om̄ia c̄sul palatos p̄ agrus
cū uidiffet hoſtes. ſtationes inſrequentes re

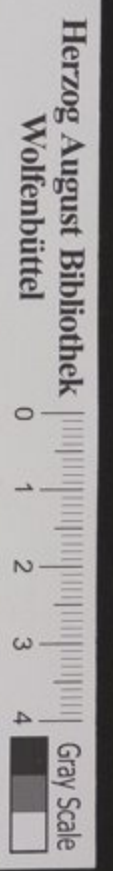
lietas paucis milites adhortat² ad castra oppugnan-
da ducit. Que cum primo clamore atque impetu cepis-
set pluribus hostium intentoribus suis quam in portis
ualloque cecis signa captiua in unum locum ceterius
sit. relictisque duabus legionibus custodie et presidii cau-
sa gratam edicto monitis. ut donec ipse reuertisset.
pedites abstinerent. profectus agmine instructo cum
missis eques uelut indagine dissipatos. sanctes
ageret. cedere ingentem fecit. Haec neque quod signo con-
tente. neque utrum castra peterent. an longiore
tenderent fugam. trinitis ceterare poterat. tantumque
fugae ac formidinis fuit. ut ad xl. mil. scutorum
nequaquam tot cecis. et signa militaria. cum his
que in castris capta erant. ad c. lxx. ad ceterum de-
ferrent. Tu in castra hostium reditum ibique omnes
pedites militum data. Huius certaminis fortuna et
salus cum in unum ducis essent. foedus petere abse-
nati coegit. et Latinos iam exercitibus comparatis
ab romano in prelo lignum uerit bellum. Hecque
rei geste fama italie se finibus tenuit. sed car-
thaginenses quoque legatos gratulatum romam
misere. cum coronae aureae dono. que in capito-
lio in iouis cella poneretur. pondus xx. v. fuit.
Consules ambo de sanctis. triumpharunt. sequen-
te decio in signum cum laude donisque. cum in cetero
militari loco. haud minus tribuni celebre nomi-
nem quam ceterum esse. capanae. deinde suessanorumque
audite legationes precantibusque. datum. ut presidi-
um in cohiberna mitteretur. quo sanctum excu-
siones arceperent. Latum minime salubris mili-
tari disciplina capua instructo omnium uo-
luptacium delinctorum militum animos auerit
ab memoria patrie. in hibebanturque cetera
in hibernis. eodem cetero adimende capanus ca-
pue. pro quod illi cum antiquis cultoribus. ad emul-
sent. neque in merito suum ipsorum exemplum in eos
uersurum. cum autem capani potius agrum ita-
lie uberrimum. dignam agrum urbem. qui nec-
se. nec sua tutari possunt. quam uictor exer-
citus haberet. quod suo sudore ac sanguine san-
ctes inde depulisset. an equum esse dediti

cius suos illa fertilitate atque amenitate profuerit se
militando fessos. in pestilentia atque arido circa
urbem solo luctari. aut in urbe insidente labem
crescentis in dies senoris pati. Hec agitata oc-
cultis conuersionibus nec dum uulgata. in omnes cetera
haec inuenit nouus ceterum. G. martius rutilius.
cui capania provincia sorte euenerat. quanto ser-
uilio collega ad urbem relictum. Ita que cum omnia easie
gesta erant. pro tribunos coopta. et etate habere
et usu doctus. quippe quia quartum concessit. dicta-
torque. et censor fuisse. optimum ratus differen-
do spem quod docuimus. uellent ceterum exsequendi
militarem impetum frustrare. tumorem dissipat
in hisdem oppidis et eo anno presidia hibernatu-
ros. Quasi enim erant pro capanie urbes. manau-
rantque. ac apua cetera in exercitum omnem. Et la-
rimo cogitationibus dato. quod erit in presentia sedi-
tio. Consilium educto in cetera milite. dum quod ceteros sa-
nctes habebat. exercitum purgare missionibus
turbulentorum hominum instituit. alius emetua
dicendo stipendia esse alios graues iam etate aut
uiribus paru ualidos. Quidam in cetero mitte-
bant. singuli primo deinde et cohortes quaedam.
quod procul ad domos ac rebus suis hibernassent. pro spe-
ciem etiam militarem usum cum alio alio mitte-
rent. magna pars ablegati. quam multitudi-
nem ceterum aliter romae propterea. alias ex aliis fingendo
moras retinebat. et primo quod de ignari ludifica-
tionis. minime in uita domos reuisebant.
Postquam neque reuerti ad signa primos. nec fet-
me alium quam quod in capania hibernassent. pro
pueque. ex his seditionis auctores mitti uiderent
primum a mutatio. deinde haud dubius timor
in cessit animos. cetera sua emanasse. iam ques-
tiones. iam indicia. iam occulta singulorum suppli-
cia. impotensque. et crudelis ceterum ac patrum in se
regnum passuros. Hec quod in castris erant occultis
sermonibus serunt. neruos conuersionis
eictos arte ceterum cernentes. Cohors una cum
haud procul anxyris esset. ad lautulas saltu angul-
to in mare ac montis consedit. ad excipien-

dos q̄s cons̄ alus atq; alus ut ante dictū ē causis
 mittebat. lā ualida admodū numero manus
 erat nec q̄cquā aduisti exercitus formā p̄
 ter ducē decerat. In cōpositi iāq; p̄dantes in
 agrū albanū pueniunt. & subuigo albe
 longe castra uallo cingunt. Efecto inde o
 pere reliquū diei de impetatore sumdo
 sententis decertant. nulli ex p̄sentib; satis
 fidentes. quē aut abroma posse exciri. quē
 patrū aut plebis eē. q̄ aut se tanto periculo
 sciens offerat. aut cui ex iniuria insanien
 tis exercitus causa recte cōmittat. Postera
 die cū eadē deliberatio teneret. ex p̄datori
 bus uagis q̄dā cōptū attulerunt. t̄ q̄ntū
 in uisculano agrū colere. ut bis horūq; +
 in memorē. Patriae hic uir gentis erat. In
 cū militie magna cū glā acte sine pesate
 ex uulnere claudus fecisse. ruri agere uita
 p̄cul ambitione ac foro constituit. Homine
 audito. extēplo agnouere uirū. & q̄d bene
 uertere. accipi uisserunt. Sed parū spei erat
 uoluntate q̄e quā facturū. uim adhiberi
 ac metū placuit. Itaq; silentio noctis cum
 lectū uille q̄ ad id missi erant intrassent.
 sono graui quintū oppressū. nihil mediū
 aut imperū atq; honorē aut ubi restita
 ret. mortē nisi sequerēt denuntiantes. i cas
 tra p̄taxerunt. Imperator extēplo adueniens
 appellatus. insigna q; honoris extēplo subito
 rei miraculo deserēt. & ad urbē ducere iubet.
 Suo magis inde impetu quā cōsilio ductis con
 uulsis signis. infesto agmine ad lapidē octauū
 uia que nē appia ē pueniunt. issentq; ad ur
 bē confesti. in uenire c̄tra exercitū dictatoreq;
 aduersusse. m̄ ualerū coruinū dictū audis
 sent. & magistrū cōtū. l. emiliū mamercū.
 Vbi p̄mū in cōspectū uentū ē. arma signaq; ag
 nouere. extēplo omib; memoria patrie iras
 p̄mulsit. Non dū erant tā fortes ad sangui
 nē ciuilem. nec p̄ter ext̄na nouerant bella.
 ultimaq; rabies secessio absius habebatur.

Itaq; iā duces iā milites utriq; congressus que
 rete ad colloquia. Quittius quē atrox. etiam
 p̄ patria sacietas tenere. nec dū aduersus pat̄.
 coruinū om̄s caritate ciues. p̄cipue milites. &
 ante alios suū exercitū cōpletus. ad colloquū
 p̄cessit. Cognito et extēplo. haud minor ab ad
 uersarius ne fecundia. quā absius silentiū da
 tū. Deos inq̄t immortales milites ur̄os publicos
 meosq; ab ur̄be p̄fici scens. ita ad oraui. ueniāq;
 supplex poposci. ut m̄ de uobis cōcordie parte
 glām n̄ uictoria darent. Satis fuit. et atq; un
 de belli decus pariat. Hinc par petenda ē. q̄d
 dōs immortales int̄ nuncupanda uota poposci.
 et me cōpote uoti uos facere potestis. si memi
 nisse uultis non uos in s̄mo nec in uolses. sed
 in romano solo castra habere. Si illos colles q̄s
 ceruitis pate ur̄e esse. si hunc exercitū ciuū
 ur̄e. si me cōsulē ur̄m cui ductu auspicioq;
 p̄ore anno bis legiones s̄nctiū fudistis. his
 castra in cepistis. Ergo sū. m̄. ualerū coruinū
 milites. cui uos nobilitatē beneficis erga uos
 n̄ iniurus sensistis. nullius sup̄be in uos legis.
 nullius crudelis s̄. c̄ auctor. in om̄ib; meis impe
 ritus in me senexior quā in uos. ac sicui genus.
 si cui sua uirt. si cui etiā maiestas. si cui hono
 res. subdere sp̄s potuerit. his etiā nat. id speci
 men mei dederā. ea etate cōsulatū adeptus
 etiā. ut potueri annos tr̄s. & xxx. natus cōsul.
 patrib; q̄q; ferax esse n̄ solū plebi. Quod meū
 dictū factumue cōsulis. grauius quā tribuni
 audistis. Eodē tenore duos insequentes cōsu
 latus gessi. eodē hec impetiosa dictatura ge
 ret. ut neq; in hos meos & patrie mee milites
 mittior. quā in uos. horreo dicere hostes. Ergo
 uos p̄us in me strinxeritis ferrū. quā in uos
 ego. Histine p̄us clamor incipiet. atq; impe
 tus. si dimitte dū ē. Inducite manū. q̄d
 n̄ induxerunt patres auug; ur̄i. n̄ illi q̄ isa
 etū montē secesserūt. n̄ hi q̄ postea uentū
 in sederunt. exspectate dū uobis singulis ut
 olim coriolano matres. coniugesq; et inib;

Fortis
ualeru

passis obire ab urbe ueniant. tū uolscæ legio
nes. q̄a romanū habebant ducē qui uenerit. uos
romanū exercitus ne destiteritis. impio bello t̄
quinti. quocūq; isto loco seu uolens seu inui
tus constitisti. si dimicandū erit. tū tu inno
uissimos te recipito. fugeris etiā honestus. ter
gūq; cui dederis quā pugnaveris. cetera pat
am. nē ad pacificandū bene atq; honeste in
t̄ p̄mos stabis. & colloqui huius salutaris int̄
pres fueris. Postulate equa & ferre quā quā
ul' in q̄s standū ē. potius quā impias inter
nos c̄seram manū t̄. quintus. plen' lacrima
rū ad suos uersus. me q̄q; inq̄t milites si q̄s
usus mei ē. meliore pacis quā belli habetis du
cē. Non enī illa m̄ uolscus. aut samnis. sed ro
manū uerba fecit. uester consul. ut impeta
tor milites. Cuius auspicia p̄ uobis expecti. no
lite aduersus uos uelle expectari. qui pugna
rent uobiscū infestus. & alios duces senatus
habuit. qui maxime uobis suis militib' par
ceret. cui plurimū uos imperatori uerō cre
deretis. eū elegit. Laccē etiā q̄ uincere posse
uolunt. q̄d nos uelle oportet. quin omissis ira
& spe falsibus auctorib'. nos ipsos n̄tāq; omnia
cognite p̄mittam. approbantib' clamore
cunctis. t̄. quintus. ante signa p̄gressus. in
potestate dictatoris milites fore dixit. Stravit
ut causā miseræ cuius suscipere. susceptaq;
eadē fide quarē p̄. amministrare solitus cēt
tueret. Sibi se p̄uati nihil cauere. nolle alibi
quā innocētia spem habere. militib' ca
uendū q̄d apud patres semel plebi. iterū le
gionib'. tantū sit. ne fraudi secessio essent.
Quintio collaudato. ceteris bonū animū habe
re iussit. dictator equo citato ad urbē reuert'.
auctoribus patrib'. tulit ad pplm̄ in loco petil
lini. nec cui militū fraudi secessio esset. Stravit
etiā bona uenia. quiritēs neq̄s eā rē ioco se
rioue cuiquā exprobraret. lex q̄q; sacra mi
litaris lata ē. nec unius militis nom̄ nisi ipso
uolente deleteret. additūq; legis. neq̄s ubi. t̄.

mit. fuisse. postea ordinū ductor esse. Is
p̄t. p̄ saloniū postulatū ē. ab conuictis. q̄
alterius p̄pe annis. & t̄. mil. & p̄m̄ centu
rio erat. quē nē p̄m̄ pilum appellam. Huc
in fensi milites erant. q̄d sēp̄ aduersat' no
uis c̄silus fuisse. ne particeps eorū esset. qui
ablautulis fugissent. Itaq; cū hoc unū p̄t.
saloniū absenatu n̄ impetraret. tū saloni
obtestatus. p̄. ē. ne suū honorē pluris c̄cordia
ciuitatis estimarent. p̄pult ut id q̄q; ferret.
eque impotens postulatū fuit. ut destipen
dio c̄ptū. metebant autē triplex ea rē pes
tate. era demerent. q̄d aduersati c̄uinationi
fuisent. Prē hec inuenio apud q̄sdā. l. genu
tū. t̄. p̄. tulisse ad plebē. ne foenerare li
ceret. Itē alius plebis scitis cautū. neq̄s eun
dē magistratū intra x. annos caperet. neu
duos magistrat' uno anno gereret. itaq;
liceret cons̄s ambob' plebeios creari. Quasi
omnia c̄cessa s̄t plebi. apparet haud paruas
uites defectionē habuisse. Aliis annalibus
p̄ditū ē. neq; dictatorē ualeuū dictū. sed
p̄ cons̄s omnē rē actā. neq; antequā roma
ueniret. sed rome eā multitudinē c̄uipa
torū ad arma c̄sternatā c̄. nec in t̄. q̄nti
uilla sed i edis. ē. manili. mallu nocte impe
tū factū. eūq; ac uiratis c̄p̄hensū ut dur
fiet. idē ad quartū lapidē p̄fect' loco mu
nito c̄sedisse. nec abducat; m̄tionē c̄cordie
ortā. si repente eū iacem armati exeret
p̄cessisset. salutationē factā. & p̄mixtos dex
tras uingere ac c̄pleti int̄ se lacrimantes
milites cepisse. coactosq; cons̄s cū uiderent
aūsos ad inuicem militū animos retulisse
se ad patres de c̄cordia recalcanda. Ad eo nihil
p̄t. quā seditionē fuisse. eāq; c̄positā int̄ an
tiq̄s rerū auctores c̄stat. & huius fama seditio
nis. susceptū cū s̄antib' graue bellū. aliq̄t
p̄p̄los ab romana societate auitit. & p̄t. lati
nox i fidū iā diu fedus p̄uernates etiā norbe
atq; setina finitimas colonias romanas in
cursionē subita de populati s v r.

Expt lib 5 E.

Gray Scale

Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel

INCIPIT OCTAVVS.

AO CONSULES ERANT. C. PLAVTIVS.

U. T. EMILIUS MAMELIVS CUM SECINI NORBANI; ROMA NUNCI DEFLECTIONIS PVERNATIUM CUM QUERIMONIS ACCEPTE CLADIS UENIUNT.

Volseque. tunc exercitum duce antiati populo. con-
disse ad sarrucium allatum est. uterque bellum plan-
cio sorte euenit. Pruius ad pvernium bellum p-
fectus ex triplo acie celsit. Haud magno cer-
tamur deuicti hostes. oppidum captum reddi-
tūque pvernatis presidio ualido imposito.
agri partes duce ad epte. inde uictor exer-
citus sarrucium contra antiatis ductus. Ibi mag-
na utriusque cede atrox pluu fuit. ac cum tepes-
tas eos neuitto inclinata spe dimicantes di-
remisset. romani nihil eo certamine tam am-
biguo fessi in posterum die pluu parant. Vol-
seis recensentibus quos uiros in acie amisissent.
haud quaquam idem animus ad terendum peri-
culum fuit. Hoc te pueris antiu agmine
trepidus saucius ac parte impedimento re-
lieta abiit. Armoque magna iustu int-
cessa hostium corpora tum in castris inuenta est.
Ea lue matri dare se consul dixit. finesque
hostium usque ad ora maritima est deplatus.
Atteri consili emilio ingresso sabellum agrum
non castra sanntium. non legiones usque opposite
ferro ignique uastante agros legati sanntium
pacem orantes ad eunt. A quo reiecti ad sena-
tum potestate facta dicendi. positus ferocibus
animis. pacem sibi ab romanis bellique uis adu-
sus sidicinios petierunt. Que se eo iustus pete-
re. quod etiam amicitia. P. R. sedis suis non aduersis.
ut capani uenissent. et aduersus sidicinios
sumerent arma. suos sepe hostes. P. R. nunquam
amicos. qui nec ut sanntes in pace amicitia
nec ut capani auxilium in bello petissent.
nec infide. P. R. nec in ditione eent. Lu de
postulatis sanntium. T. emilius P. R. senatum
consulisse. reddendumque his fedus patres cen-
suerunt. proque sanntibus respondit. nec quo

minus perpetua cum eis amicitia eent. per P. R. stetit.
nec contra dici. quin quomodo ipsos belli culpa sua con-
tracti. tedium ceperit amicitia de integro re-
conciliet. quod ad sidicinios attineat. nihil int-
cedi. quo minus sannti populo pacis bellique liberum
arbitrium sit. federe icto. cum domum diuertis-
sent. ex triplo inde exercitus romanus deductus
annuo stipendio et triu mensium frumto ac-
cepto quod pepigerat. cons. ut tempus inducus da-
ret quod ad legati redissent. Sanntes copias his de-
quibus usi aduersus romanum bellum fuerant. et
tra sidicinios pfecti. haud in dubia spe erant
mature ut his hostium potuunde. Tu absidicinis
deditio prius ad romanos cepta fieri est. Dein per
quam patres ut seta ea ultimamque tandem necessi-
tate expressa aspabant ad latinos iam sua spon-
te iarma motos facta est. He capani quidem adeo
iniurie sanntium quam beneficium romanorum me-
moria presentior erat. his se armis abstinere.
Ex his tot populis unum ingens exercitus duce lati-
no fines sanntium ingressus. plus populationibus
quam plus cladum fecit. et quamquam superiores
certaminibus. latini erant. haud inuita ne-
sepulsi dimicandum foret. agros hostium excessere.
Ibi spacium sanntibus. datum est. roma legatos mit-
tendi. Qui cum adissent senatum. cquesti eade
se federatos pati. que hostes eent passi. per eibus
infimis petere. ut satis ducesent. romani uic-
toria. quam sanntibus. ex capano sidicinioque hos-
te eripuissent. ne uinea etiam se ab ignauissi-
mis populis sinerent. Latinos capanosque si subdi-
tione P. R. essent. per impetio arcerent sannti
agro. sin impetium abnuerent armis coepte-
rent. Aduersus hec responsu anceps datum. quia
fateri pigebat in potestate sua latinos iam non
esse. timebantque. ne arguendo ab alienarent.
capanosque aliam conditionem esse quam non federe sed per dediti-
one infide uenissent. itaque capanos seu uelint
seu nolint queruros in federe latino nihil esse
quod bellare cum quibus ipsi uelint prohibent. Quod res-
ponsu sic dubio sanntes quod non facturum romanum

censerent dimisit. ita cāpanos metu abalienavit
latinos uelut nihil iā n̄ ccedentib⁹ romanis fero
ciores fecit. itaq; p̄speciem aduersus s̄antes belli
parandi crebra cēlia indicentes. om̄ib; cōsulta
cionib; int̄ se principes occulte romanū coq̄
bant bellū. Hinc q̄q; bello aduersus seruatores
suos cāpan⁹ aderat. Sed quāquā om̄ia de industria
celabant. p̄usquā mouerent romanū. tolli ab
tergo s̄antē hostē uolebant tam p̄q̄sdā p̄ua
tis hospicis necessitudinib; q; cūunctos indicia
cūurationis ei⁹ romā emanarēt. uisib; ante tē
pus cōsulib; abdicare se magistratu. q̄ matu
rius noui cons̄. aduersus tantā molē crearent.
religio incessit ab eis quoq; immunitū impeti
ū eēt. comitia haberi. itaq; int̄ regnū intū.
Duo int̄ reges fuisse. o. ualerius. ac o. fabius.
creant cons̄. t. mallū. torquatū. m. p̄. decim
mure. Eo anno alexandrū epiri regē in italia
classē appulisse cōstat. Qd̄ bellū si p̄ma satis pro
spera fuissent. haud dubie ad romanos p̄uenis
set. Eadē etas rerū magni alexandri. ē. quē
sorore hui⁹ optū in alio tractu orbis. in uictū
bellis inuenē fortuna morbo extinxit. Cete
rū romani q̄ si defectio sociorū nominisq; la
tini haud dubia erat. tam tāquā des̄anti
bus n̄ de se curā agerent. decē p̄ncipes latinorū.
romā euocauerūt. q̄bus impetarent. que uel
lent. P̄tores tū duos latū habebat. l. enni
ū setinū. & l. numisiū. cerceiensē. abo ereo
lonis romanus. q̄s p̄ter signā uelittasq; q̄ ip
sas colonias romanas. uolsi etiā cretti ad ar
ma erant. eos nominatī euocari placuit. Haud
cuiquā dubiū erat sup̄quare acciderent. Itaq;
cōsilio p̄us habito p̄tores quā romā p̄ficis ceter
tur. euocatos se absentiū docent romano. q̄
que actū ite secū credant. q̄d nā ad ea respon
deti placeat referēt. cū aliud alii censerent.
Tū annius. Quāquā ipse ego retuli. q̄d respon
deti placeat. tam magis ad sumā rerū n̄sā
rū p̄tinere arbitror. q̄d agendū nobis quā
q̄ loquendū sit. facile erit explicatis cōsiliis

accommodare rebus uerba. Hā si etiā nē sub
umbra federis equi seruitutē pati possimus.
q̄d ab est. quin p̄ditis iudicamus. n̄ romanorū
solū s; s̄antū q̄q; dicto partem. respondeam
q; romanus nos ubi in uictū positus ar
ma. sin autē tandē libertatis desiderū te
mordet animos. si sedus ē. si societas equa
tio iuris ē. si cōsanguineos nos romanorū eē.
q̄d oli p̄tebat nē glāri liceat. si socialis illis
exercitus ē. q̄ aduincto duplicent uires
suas. quē se cernente ab se cons̄. bellis p̄p̄is su
mendis ponendisq; nolint. cur n̄ om̄ia e
quant. cur n̄ alē ab latinis cons̄ dat. ubi
pars uirū. ibi & imperii pars ē. Est q̄dē no
bis hoc p̄se haud min⁹ amplū q̄ppe ccedenti
bus romā caput latio cē. Sed ut amplū uide
ri possit. ducturna patientia fecim⁹. Et q̄ si
quando uiquā cōsociandi imperii. usurpan
de libertatis tēp̄ optastis. en hoc tēpus ad
est. & uirtute ur̄a. & d̄m benignitate uob
datū. tēptastis patientiā negando. milite. q̄s
dubitat cur fuisse eos. cū plus ducentorū. annoꝝ
more soluerem⁹. p̄tulerūt tam hunc dolore
Bellū nr̄o nomine cū pelignis gessim⁹. qui
ne nr̄orū q̄dē finū nobis p̄nos tuendorū
uis antea dabant. nihil int̄cesserūt. Sidi
cios infide receptos. cāpanos ab se ad nos defes
se exercit⁹. nos parare aduersus s̄antes federa
tos suos audierūt. nec mouerūt se ab urbe. Unde
hec illis tanta modestia nisi ac̄trentia uiri
ū & nr̄arū & suarū. idoneos auctores habeo.
querentib; de nob s̄antib; ita responsū absē
nati romano esse. ut facile apparet. ne ip
sos q̄dē postulare. ut latū sub romano impe
rio sit. Usurpate modo postulando eo q̄d illi
uobis taciti ccedunt. si quē hoc met⁹ dicere
p̄hibet. en ipse endiente n̄ p̄r. in senatuq;
si ioue ipso qui capitolū incolit. p̄fiteor. medic
turū. ut si nos in federe aut societate esse ue
limt. cōsulē alterū ab nobis senat⁹; parte ac
cipiant. Hec seruet n̄ sua denti solū s; polli

Nota de
alexan
dro.

Quā
anno
dixit.

centi clamore & assensu om̄s p̄miser̄t ut a
 getet diceretq; que a p̄r. nominis latini si
 deq; sua uiderent. Ubi ē romā uentū in ca
 pitolio assenat' datus ē. lbi cū t. malli. c̄sul
 egisse cū eis ex auctoritate patrū s̄antibus
 federatis bellū inferrent. annius tāquā uic
 tot' armis capitoliū cepisse. n̄ legatus iure
 gentiū tite loquebat. tēpus erat inq̄t. tite
 malli. uosq; ēē. tandē iā uos nobiscū nihil pro
 imperio agere. cū florentissimū d̄m benigni
 tate n̄c latū armis uirūq; s̄antib' bello uic
 tis. sidicinis. cāpanisq; sociis n̄c etiā uolses ad
 uinctis uideretis. colonias q̄q; ur̄as. latinū ro
 mano p̄tulisse imperiū. s; quō uos regio in
 potenti finē ut imponatis n̄ inductis inani
 mū. nos quāquā armis possum' asserere lati
 nū in libertate c̄sanguinitati tam̄ hoc dabi
 mus. ut c̄ditiones pacis fetam' equas uirūq;
 quō uires q̄q; equati d̄s mortalib; placuit.
 Consule alterū roma. alterū ex latio creati o
 portet. senat' partē equā eruttaq; gente
 esse. unū pplm. unā r̄. fieri. & ut imperu
 eadē sedes sit. idēq; om̄ib' nom̄ qm̄ ab alte
 rutra parte c̄cedi necesse ē. qd̄ uirūq; bene
 uertat. Sit hec sane patria potior. & romani
 om̄s uocem. forte ita accidit. ut parē fetocie
 hui'. & romani. c̄sulē. t. malliū haberent. q̄
 adeo n̄ tenuit ur̄a. ut si tanta elem̄tia. ēē.
 cepisse. ut absetino homine leges acciperent.
 gladio cinctū in senatū uentū r̄ se ēē palā
 diceat. & quēcūq; incuria latinū uidisset
 sua manu intempturū. & c̄uersus ad simula
 chrū iouis. audi uirūq; hec sceletra inq̄t. au
 dite uis fasq; p̄egrinos c̄sul. & p̄egrinū sena
 tū. in tuo iuppit' augurato tēplo. capt' atq;
 ipse oppressus uisurus es. hecine federa tul
 lus roman' rex cū albanis patrū ur̄is latini.
 hec. l. tarq̄nius uobiscū postea fecit. Non ue
 nit in m̄tē pugna apud regillū lacū. a deo
 & cladiū ueterū ur̄arū. & beneficiorū nr̄orū
 et q̄ uos obliti estis. cū c̄sulis uocē subsecuta

patrū indignatio ēēt. p̄dit' memorie aduersus
 crebra implorationē d̄m. q̄s testes federū sepius
 uiuocabant. c̄sul. uocē annu sp̄nentis numina
 iouis romani audita. let te cū cōmot' ita se a
 nestibulo tēpli citato gradu p̄ripere. lapsus p̄
 gradus capite grauit' offenso. impactus imo ita
 est saxo ut sopiret. exanimatū auctores quō
 n̄ om̄iss. m̄ q̄q; in incerto relictū sit. sic int' fe
 derū ruptorū testationē. ingenti stragore celi
 p̄cellā effusa. nā & ueta esse. & apte ad rep̄sen
 tandā ur̄a d̄m fieta poss. Torquat' missus abse
 natu addimittendos legatos. cū iacentē annu
 um uidisse. exclamat ita ut pplō patrūq;
 audita uox parit' sit. Bene habet. du pui mo
 uere bellū ē. celeste num̄ es magne iuppit'.
 haud frustra te patre d̄m hominūq; hac sede
 sacraum'. h̄o cessatis q̄rites. uosq; ēē. arma
 capere d̄s ducib'. Sic statas legiones latinq;
 dabo. quē admodū legatū iacentē uidetis.
 Assensu ppli excepta uox c̄sul. tantū ardoris
 animis fecit. ut p̄ficiētes legatos cura ma
 gistratū magis q̄ uisū c̄sulū p̄sequēbant. quā
 uis gentiū ab ira impetuq; hominū tegetet.
 Consensit & senat' bellū. c̄sulesq; duob' scriptis
 cretibus; p̄ marsos pelignosq; p̄fecti. ad uinc
 to s̄antū exercitu. ad capuā quo iā latini so
 cuiq; cū uenerant. castra locant. lbi inq̄te uirū
 q; c̄sulis eadē d̄r. uisa species uirū maioris
 quā p̄ humano habitu. augustiorisq; dicentis.
 ex una acie imperatorē exaltata exercitū
 d̄s manib' matrisq; t̄re debere. ut uis exerc
 it' imperator legiones hostiū sup̄ que eas se
 deuouisse. ei ppli partisq; uictoria fore. Hos
 ubi nocturnos uisus int' se c̄sul. c̄tulerunt
 auertuncande d̄m ire uictimas cedi simul
 ut si extis eadē que s̄omo uisa fuerant porten
 derent. at' ut c̄sulū fata implere. Ubi respon
 sa haruspiciū insidenti iā animo tacite reli
 gioni c̄gruerunt. tū adhibitis legatis tribu
 nisq; & imperus d̄m p̄ palā expositis. ne mors
 uoluntaria c̄sul. in acie t̄tere. exercitū

Vicq; c̄sul
 qd̄ suis s̄r

cōparant int se. ut ab utraq; parte cedere so
man' exercitus cepisset. inde se cōsul: denouet
p. p. k. q. r. t. b. q. Agitatū etiā in cōsilio ē. ut si
quando ūquā seuerō ullū impetio bellum
āministratū esse. tē uti disciplina militaris
ad p̄scof redigeret mores. cura acuebat. qd
aduersus Latinos bellandū erat lingua. mo
rib; armox; genere institutis ante omīa mi
litari; cōgruentes. milites militib; centuri
ones. centurionib; tribuni tribunis. cōpa
res collegesq; his de p̄sidis sepe. his de mani
pulis p̄mura fuerant. p̄ hec neq; errore mili
tes caperent edicunt cōsulis. neq; extra ordi
nē in hostē pugnet. forte int ceteros tur
marū p̄fectos. q̄ exploratū in omīs partes di
missi erant. t. malli cōsul. fili. sup casta hos
tū cū suis turmalib; euasit. ita ut uix te
li iactu abstatione prima abesse. Ibi tus
culani erant eq̄tes. p̄erat gemin' metuis
int cū genere int suos tū factis clariss. Is
nbi romanos eq̄tes insignēq; int eos p̄ceden
tē cōsulis filiū. nā omīs int se utiq; illustres
uiri noti erant cognouit. una ne an tur
ma romani cū Latinis sociisq; bellū gessu
ri esset. Quid int ea cōsul. qd duo exercitus
cōsules agent. Adertunt intēpore malli
inq̄. & cū illis adertit uipitē ipse fedetū
auobis uiolator. testis. q̄ plus potest polletq;
Si ad regillū lacū ad facietatē urām pugnam
m. hie q̄q; efficiam p̄fecto ne nimis acies uobis
& collata signa uobis cū cordisint. Ad ea gemi
nus paulū absuis equo p̄uectus. uisne igitur
dū dies ista uenit. qua magno conatu exercitū
moueat. intēa tu ipse cōgredi mecum int nro
duox; iā hinc enemū cernat. quantū eques
Latinus romano p̄stet. mouet ferocē animū
iuuenis seu ita se detestandi certaminis
pudor. seu in exsuperabilis. uis fati. Oblitus
itaq; impetū patris. c. edicti. p̄cept ad id cert
tamen agit. quo uinceret an uinceret. haud
multū int esse. Equitib; ceteris uelut ad

spectaculū sumotis spacio qd uacui int iace
bat cāpi aduersus cecant eq̄s. & cū misset
cuspidib; cōcurrissent. malli cuspidis sup galeā
hostis metui trans ceruicē. eq̄ elapsa est. sup
cū actis deinde eq̄s cū p̄or aditandū redū
mallus cōsurrexisset. spiculū int aures equi
fixit. ad cui' uulnētis sensū cū eq̄s p̄orib; pe
dib; cōtētis magna in caput quateret. cecus
sit eq̄tē quē cusprido parma q; innixū attol
lentē se ab graui casu abingulo mallus ita
ut p̄costas ferrū eminetē tē affixit. spoliū
q; lectis ad suos reuectus cū ouante gaudio
turma in castra atq; inde ad p̄torū ad pa
tē tendit. ignarus facti futuq; laus an
pena merita ēēt. Ut me omīs inq̄t pat tuo
sanguine ortū uere ferrent. puocat' eques
tria. hec spolia capta ex hoste cōso. porro. Qd
ubi audiunt cons. extiplo filiū auerfatus.
cōtionē classico aduocari iussit. Que ubi
frequētis cōuenit. quando q; inq̄t tu. t. mal
li neq; imperiū cōsulare neq; maiestātē pa
trīa uerū aduersus nrm edictū extra
ordinē in hostē pugnaſti. & quantū intē
fuit disciplinā militatē qua stetit ad hanc
diē romana res soluiſti. meq; in eā necessita
tātē adduxiſti. ut aut rei ē. m. aut mei me
orūq; obliuiscendū sit. nos potius nro delictō
to plectem. quā r. p. tanto suo dāpno nra pec
cata luat. Triste exēplū s; in posterū salubre
uuentuti erim'. me qd cū ingenti karitas
liberū. tū specim' istud uirtutis deceptū
uana imagine decoris intē mouet. Sed cū
aut morte tua sancienda sunt. c. impetia.
aut in punitate in p̄petuū abroganda. nec
te qdē siq̄d intē nri sanguinis ē. recusate cen
scā. quā disciplinā militatē tua culpa p̄ro
lapsa pena restituas. Ilictor deliga ad pulū
lanimati omīs tā atroci impetio. nec aliter
quā in se q̄q; destrictā cernentes securi. me
tu magis quā modestia q̄eueſte. itaq; uelut
emetſo amittatione animo. cū silentio do

o. cetera
impetia
pugnaſti.

Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel
Gray Scale
0 1 2 3 4

fixi stetit. repente p̄ quā ceruice cesa fufus
 ē et uox. tū libeto equestu coortē uocessē. ut
 neq; lamētis neq; exortationib; parceret. spoliis
 q; cētū uiuentis corp̄ quantū militarib; Au-
 dus fūm̄ ullū cēcelebrari potest. Aucto. extra
 nullū rogo cremaret. Mallia naq; imperia n̄
 in p̄sentia modo horrenda. sed exempli etiā
 tristis in posterū essent. Ecce tam̄ atrocitas
 pene obedientiorē duci militē. & p̄ter quā
 qd̄ custodie uigilię; & ordo statonū inten-
 tionis ubiq; cure erant. In ultimo etiā certā-
 mine cū descensū in acie ē. ea seueritas pro-
 fuit. fuit autē ciuili maxima bello pugna si-
 milis. adeo nihil apud latinos dissonū ab ro-
 mana re p̄ter animos erat. Cuius antea ro-
 manus usi s̄. dein p̄ quā stipendiarij facti s̄.
 scuta pelippeis fecere. & qd̄ antea phalangessi-
 miles macedonicis. hoc postea manipulatim
 Aucto. acies cepit esse. Postremo in plures
 ordines instruebant. Ordo seragenos milites.
 duos centuriones. uexillariū unū habebat.
 Prima acies hastati erant. manipuli undecū.
 distantes int̄ se modicū spacū. manipulus
 leuis uicenos milites aliā turbā scitatorū
 habebat. leuis h̄ q̄ hastā tantū cesaq; gere-
 rent uocabant. Hec p̄ma frons in acie flore
 uiuentū pubescentū admilitiā habebat.
 Robustior inde etas totidē manipuloꝝ. q̄b;
 p̄ncipib; ē. nom̄. hos sequebant. Scutati om̄s.
 insignib; maxime armis. Hoc. xxx. manipu-
 loꝝ agmen ante pilanos appellabant. q̄a
 subsignis iā alii. xv. ordines locabant. ex q̄-
 b; unus q̄s q; ordo tres partes habebat. Fa-
 rū unā quāq; p̄mū pilū uocabant. Tribus
 et uexillis c̄stabat. Uexillū. cl. xxxvi. homines
 erant. Primū uexillū triarios ducebat. ue-
 tetanū militē spectate uirtutis. Sedm̄ ro-
 rarios minus roboris etate factisq; t̄cum
 accensos minime fiducia manu et eo & in
 postremā acie reiciebant. His ubi ordinib;
 exercitus instrus esse. hastati omnium p̄mi

pugna inibant. Si hastati p̄ fugare hostē n̄
 possent. pede p̄sso cos recto cedentes. in int̄ ual-
 lo ordinū p̄ncipes recipiebant. Tū p̄ncipiū pug-
 na erat. hastati sequebant. Triarij sub uexillis
 c̄sidebant. Sinistro cornu porrecto. scuta in ira
 humeris. hastas sub erecta cuspidē int̄a fixas.
 haud secus quā uallo septa inhorretet acies te-
 nentes. Si apud p̄ncipes q̄q; haud satis p̄spere
 esse pugnatū. ap̄ma acie ad triarios sensim
 referabant. Inde rē ad triarios redisse cū la-
 borat. p̄ uerbio increbruit. Triarij c̄surgen-
 tes ubi in int̄ uallo ordinū suoz. p̄ncipes ex
 hastatos recepissent. ext̄plo cōp̄ssis ordinib;
 uelut clauderant. unūq; c̄tinenti ag-
 mine iā nulla spe post relicta. in hostē inci-
 debant. Id erat formidolosissimū hosti. cū uel
 ut uictos insecuti nouā repente acie resur-
 gentē auctā numero cernebant. Scribebant
 autē quattuor fere legiones. q̄nis mili-
 bus peditū. cōtib; in singulas legiones. trece-
 nis. alterū tantū ex latino dilectu adiciebat.
 q̄ ea tēp̄state hostes erant romani. eodēq;
 ordine instruebant aciem. Hec uexilla cū
 uexillis tantū. unū si hastati cū hastatis.
 p̄ncipes cū p̄ncipib; sed centurio q̄q; cū
 centurione si ordines turbati n̄ essent. c̄-
 currēdū sibi c̄ sciebat. Duo p̄mi pili ex
 utraq; acie int̄ triarios erant. romanus
 corpore haud quāquā satis ualidus. cete-
 rū strenuus uir peritusq; militie latinus
 uirib; ingens. bellatorq; p̄m̄. notissima int̄
 se. q̄a pares ordines sēp̄ ducebant. Roma-
 no haud satis fidenti uirib; iā rome p̄mis-
 sū erat ab c̄sulib; ut sub centurione sibi quē
 uellet legere qui tutaret cū ab uno desti-
 nato hoste. Isq; uiuentis in acie oblat̄. ex cen-
 turione latino uictoriā tulit. Pugnatū
 ē haud p̄cul radicib; uesuiui montis. que
 uia ad ueseri deferebat. Romani c̄sul p̄us
 quā educebant iā acie immolauerunt. Decio
 caput iocinetis a familiarī parte cesū
 aruspex dicit ostendisse alioquin acceptā

duis hostiā esse, malliū egregie litasse. At q̄ bene
habere inq̄t decius. si ab collega litatū ē. Instruc-
tus sic ante dictū ē ordinib⁹ p̄cessere in aciem.
Mallius dextro. decius leuo cornu p̄erat. Imo
utriq; equis virib⁹ eodē ardore animoq; ge-
tebatur res. deinde aleuo cornu hastati ro-
mani n̄ferentes imp̄ssione latinoq;. se ad p̄n-
cipes recepere. In hac trepidatione decius c̄sul-
o. ualeriū magna uoce in clamat. deq; inq̄t
ope ualeri opus ē. age dū pontifex publicus.
p. r. p. uerba q̄b⁹ p̄ legionib⁹ deuouca. Pontifex
eū totā p̄textā sumere iussit. & uelato capite
manu sub̄ togā admittū exerta sup̄ telū sub-
iectū pedib⁹. stantē sic dicere. iane. inppit.
mars pat̄ q̄. rine. bellona. iates. dū nouen-
siles. dū indi. getes. dū quoz ē potestas n̄roq;
hostiūq; du q; manes. uos p̄cor. uenerot. ue-
niā peto. ferog; uti. p̄r. q̄ritū uī uictoriaq;
p̄speretis. hostesq; p̄r. q̄ritū. t̄rore. formidi-
ne. morteq; afficiatis. Sic uerbis nuncupa-
ui. ita p̄r. q̄ritū exercitu. legionib⁹ auxiliis.
p̄r. q̄ritū legiones. auxiliaq; hostiū mecu
deus manib⁹ tellurūq; deuoueo. Hec ita p̄cat.
lictores ire ad t. malliū iubet. matureq; colle-
ge se deuotū p̄ exercitu nuntiare. Ipse incēt
cinetu gabino. armat⁹ inequū insiluit. ac se
in medios hostes inmisit. Conspectus ab utraq;
acie aliquanto augustior humano uisu. sic
celo missis p̄aculū om̄is deoq; ire. q̄ pestē ab
suis auersā in hostē ferret. Ita om̄is pauor
t̄rore; eū illo latius signa p̄mo latinoq; t̄bant.
deinde in totā p̄nit⁹ acie p̄uasit. Euidētis
simū id fuit q̄d quacūq; eq̄ in uectus ē. ibi ha-
uit secus quā pestifero sidere icti pauebant.
Ubi uero cōfruit obrut⁹ telis. inde iā haud
dubie c̄sternate cohortes latinoq; fugā. ac
uastitate late fecerūt. Simul & romani ex
solutis religione animus. uelut tū p̄mo sig-
no dato cohorti. pugna inteḡā ediderunt.
Hā & rotari p̄currerant ante pilanos. ad-
diderantq; uires hastatis ac p̄ncipib⁹ & t̄l

Consul se
deuouca.

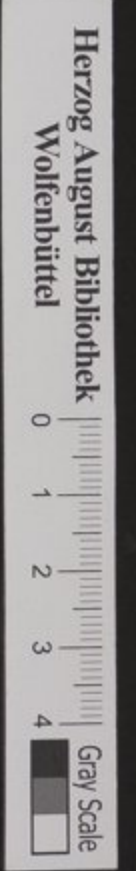
ari dextro genu innixi. nutū c̄sulū ad c̄sulū
gendū c̄spectabant. Procedente deinde cer-
tamine. eū aliis partib⁹ multitudo superare
latinoq;. mallius. c. audito euentu college-
eū ut uis fasq; erat. lacrimis n̄ min⁹ quā lau-
dib⁹. debitis p̄secutus tā memorabile morte
ēēt. paulisp̄ addubitauit. an c̄sulū gendi iā t̄ri-
atus. Beinde melius rat⁹ integros eos adulti-
mū discrimi seruari. accensos ab nouissima acie
ante signa p̄cedere iubet. Qui ubi subiete
ex t̄plo latini tāquā idē aduersari fecissent
t̄trarios suos exortauerūt. Qui aliquā diu pug-
na atroci eū & semet ipsi fatigassent. & hastas
aut p̄stegissent aut hebetassent. pellesent
ne tam hostē de pellatū iā rati. p̄uentūq; ad
extremā aciem. tū c̄sul t̄trarius c̄surgete nē
inq̄t integri adūsus fessos memores patrie
parentūq; & ciuū ac liberos. memores c̄su-
lis p̄ uictoria morte occubantis. Ubi t̄ri-
ari c̄surserunt integri resurgentesq; armis.
noua eximio uiso exortati acies. receptis inuit
ualla ordinū ante pilans. clamore sublato
p̄ncipia latinoq; p̄currerant. hastisq; hosti fodi-
entes. p̄mo robore uirō. c̄sulo. palios manipu-
los uelut inermes. p̄pe intacti euasere. tanta
q; cede p̄rupere cuneos. ut uix quartā partē
r̄eliquerent hostiū. Santes q̄q; sub r̄adiab⁹
montis p̄cul instructi. p̄buere t̄rore latinoq;
ceterū int̄ om̄is ciues sociosq; p̄cipua laus ei
belli penes c̄sulū fuit. quoz at̄ om̄is minas
p̄riculāq; ab diis superis inferisq; uise unū
uerit. alter ea uirtute eoq; c̄silio fuit. ut fa-
cile c̄uenerit int̄ romanos latinoq; qui ei
pugne memoria posteris t̄tradiderunt. ut p̄
partis. t. malli dux fuisse. ei futura haud
dubio fuisse uictoria. Latini ex fuga se int̄
mas receperunt. Castra scdm̄ p̄liū capta. multi-
q; mortales ibi uiri opp̄si. maxime c̄apani.
Been corpus ne eo die inueniret. nar̄ quere-
tes opp̄ressit. Postero die inuentū int̄ mari-
nā hostiū stragē cooptū telis. funisq; ei pat

morti celebrante collega factū ē Illud adici
 endū uidet licere cōsuli dictatoriq; & p̄tori.
 cū legiones hostiū deuoueat n̄ utiq; se sed
 quē uelit ex legione romana scripta cuiē
 deuouere sus homo qui deuotus ē mortē p̄be
 factū uidet. ni mortuus. tū signū septē pedes
 altū aut manus m̄tā defodi. & piaculū hos
 tiā cedi. ubi illud signū defossū erit. eo magis
 t̄tatiū romanū ascendere fas n̄ ē. Sin autē
 sese deuouere uolet sicuti decius deuouit.
 ni mortē. neq; suū. neq; publicū diuinū pu
 re facit. Qui sese deuouerit. uulcano arma
 siue cui alii deo ea uouere uolet. siue hostia
 siue q̄ alio uolet. nis ē. telo sup̄ qd̄ stans cōsul.
 p̄catus ē hostē potiri fas n̄ ē si ponat. marti sue
 ul' taurilib' piaculū fieri. hec & si omnis di
 uini humaniq; motis memoriā aboleunt.
 noua p̄grinaq; omnia p̄scis ac patris p̄se
 tendo hand abre dixi uerbis q̄q; ipsis ut t̄a
 ita nuncupataq; s̄t referre. Romanis post
 plū demū factū s̄ntes uenisse subsidio. ex
 spectato euentu pugne. apud q̄sdā auctores
 inuenio. Latinis q̄q; ablauiuo auxiliū. dū
 deliberando terunt tēpus uictis demū si
 eri ceptū. & cū iā portis p̄ma signa. pars
 agminis eēt. egressa. nunticio adlato decla
 de latino. cū conūsis signis retro iurbe
 rediret. p̄torē eorū nomine milioniū dixit
 se ferunt. p̄ paulula uia. magnā metredē
 esse romanis soluendā. Qui latino. pug
 ne sup̄ fuerant. multis itinerib; dissipati
 cū seminū cōglobassent. uescia urbs eis re
 ceptaculū fuit. Ibi in cōcilis numisius impe
 rator eorū. affirmando cōmunē uere mar
 tē belli utraq; acie pari cede p̄strauisse
 uictorieq; nom̄ tantū penes romanos esse.
 ceterū p̄ uictis fortunā & illos getere sines
 ta duo. ē. p̄toris. alterū p̄tricio filii. alte
 rū. ē. deuoti cede. trucidatū exercitum
 omnē. cesos hastatos p̄ncipesq; stragē & ante
 signa & post signa factā. triarios postremo

rē restituisse. latino. & si partē accise copie
 sunt. tam̄ supplemento p̄pius eē ut lacū ul'
 uolscos quā romā. itaq; si uideat eis se ex lati
 nis & eruolscis p̄plis inuentute p̄pete exerta
 rediturū in festo exercitu capuā eē. romanosq;
 nihil tū magis quā plū expectantes. nec o
 pinatu aduentu p̄culsurū. fallacib; litteris
 circa lacū nom̄q; uolscū romāq; nullis. q̄a
 q̄ n̄ int̄ fuerus pugne. ad credendū temere
 faciliores erant. Tumultuarius exercit' un
 dig; c̄script' rapti euenit. huic agmini tor
 quat' ē. ad triphanū. int̄ sinu messā mint
 nasq; is locus occurrit. p̄usquā castris locus
 caperet. sarems in aceruū utriq; eiectis.
 pugnatū debellatū ē. A deo enī accise resse
 ut cōsuli uictorē exercitū ad depopulandos
 agros eorū ducenti dederent se om̄s latini.
 deditionēq; eā cāpani sequerent. Latini ca
 puaq; agro multati. latinus ager p̄ uetna
 ti addito agro. & salern' q̄ p̄pli cāpani fuerat.
 usq; ad uicturū flum̄ plebi romane diuidi
 tur. bina in latino iugera. ita ut do drante
 exp̄ucri nati cōplerent. data t̄na in salerno
 quadrantib; etiā p̄ longinquitate adiectis.
 Extra penā fuisse latino. laurentes. cāpa
 norūq; eq̄tes q̄a n̄ descuerant cū lauren
 tib' renouari fedus iussū. renouatq; eo q̄t
 annis p̄ diem latino. equitib; cāpanis cū
 tas data. monum̄toq; ut eēt. eneā tabulā in
 ede castoris rome fixerit. uectigal q̄q; eis cā
 panis p̄pls iussus pendere in singulis q̄t an
 nis. Fuit autē mille & secenti. denarios.
 nūmos. quadringentos. quinquagenos. Ita
 bello gesto. p̄mus penaq; p̄ cui q; merito p̄
 solutus. t. mallus romā redit. Cui uenienti
 seniores tantū obuiā erisse eēt. inuentute
 & tē et om̄i uita deinde auct' satū cū exsecta
 tūq;. Antiatēs in agrū ostiensē ardentē. so
 loniū in cursiones fecerit. malli. ē. q̄a ipse
 p̄ualitudine id bellū exsequi nequuerat.
 dictatore. l. papirū etassū q̄tū forte erat

Dedunt se om̄s latini.

Tercio rede unti seni. ores tantū obuiā eunt. uenens eū exsectantur.

Herzog August Bibliothek
 Wolfenbüttel

ptor dixit ab eo magister equitū l. papyrius
cursor dictus nihil memorabile aduersus an-
tiateſ ab dictatore geſtū ē. cū aliq̄t menses ſta-
tua magro antiati habuiſſe. Anno in ſignu
uictoria de tot acta potentib⁹ pplis ad hoc cōſu-
lū alterius nobili morte alterius ſic truci-
ta claro ad memoria impetio ſucceſſere. ē t.
emilius mamerſus. p. philo. neq; in ſimile ma-
teria rerū. & ipſi aut ſuarū rerū aut parti-
ū in rē. magis quā patrie memores. latinos
ob uia agri amiſſi rebellantes in cāpis ſene-
tanis ſudēt. caſtrisq; eruerēt. ibi publico cui⁹
ductu auſpicioq; res geſte erant. in deditiōne
accipiente latinos pplōs. quoz ibi iuuentus
ceſa erat. emilius ad pedū exercitū duxit.
ledanos tuebāt tiburs. p̄neſtin. uelminuſq; po-
pulus. uenerant ab lanuino antioq; auxilia.
ibi cū plus q̄ de ſuperior roman⁹ eēt. ad urbē
ipſā pedū caſtraq; ſocioz pplōz. que urbi ad-
iuncta erant. integer labor reſtare bello in-
fecto repente omiſſo. ē. q̄a college decretū tri-
umphū audiuit. ipſe q̄q; triūphi ante uic-
toria ſtagitator romā rediit. Quia cupidi-
tate offenſis patrib; negantib; q; niſi pede cap-
to aut dedito triūphū. hinc alienat⁹ abſe-
nato emilius ſeditioſis tribunatib; ſimile
deinde cōſulatū geſſit. nā neq; q̄ aſſuit. ē. cri-
minari ^{pub} pplin patres deſtitit. collega haud
qua quā aduerſante. q̄a & ipſe de plebe erat.
materia aut p̄bebat criminoliſ ager. in lati-
no ſalernoq; agro maligne plebei diuiſus.
Et p̄ quā ſenat⁹ finire imperiū cōſulib; cupientiſ.
dictatorē aduerſus rebellantes latinos dici-
uiſit. emilius tū cui⁹ faſces erant. collegā dicta-
torē dixit. ab eo magiſter equitū uniuſ bru-
tus dictus. Dictatura populariſ & orationib; i
patres criminoliſ fuit. & q̄d tres leges ſecundiſ
ſimas plebei aduerſas nobilitati fecit. Unā ple-
biſ ſcita om̄iſ uis q̄ ritē tenent. alterā. ut
legū que comitū centuriatiſ ferrent ante
mitū ſuffragiū patres auctores fierent. tēciā.

ut alē utiq; ex plebe cū eo uentū ſit. ut utriq;
plebeū pplin fieri liceret. cenſor⁹ crearet. plus
eo anno domi acceptū cladiſ ab cōſulib; ac dic-
tatore. quā ex uictoria eoz belli caſq; reb; ſortis
auctū imperiū patres credebant. Anno in ſe-
quenti. l. ſurio camillo. ē. menio cōſulib; q̄ in-
ſignitūſ omiſſa res emilio ſuperioris anni
cōſuli ex p̄braret pedū armis uiriſq; & omni-
u expugnandū ac delendū ſenat⁹ ſtemit.
Loa atq; noui. ē. omnib; eā rē p̄uerti p̄ſiſcunt.
lā latio iſſtat⁹ erat rerū. ut neq; bellū neq; pacē
pati poſſent. ad bellū opes erant. pacē ob agri
adempti dolore aſp̄nabant. medius cōſul
ſtandū uidebat. ut oppidiſ ſe tenent. ne laſ-
ceſſit⁹ roman⁹ cauſā belli haberent. & ſicut
oppidi obſidio nunciata eēt. undiq; ex om̄i-
b; pplis auxiliū obſeſſiſ ferret. Neq; tam niſi
admodū a paucis pplis pedani aduertiſt. ty-
burteſ. p̄neſtinūq; quoz ager p̄pior erat pe-
dū p̄uenere. aricineſ lanuinoſq; & uel-
noſ antiatib; uolſciſ cū iugentes ad ſaturē
flumē menius in p̄uiſo ad ortuſ ſudit. Camil-
luſ ad pedū cū tyburtib; maximeq; ualido
exercitu. maiore mole. quā qm̄ eque p̄ſpero
euentu pugnat. Tumultū maxime repen-
tina int̄ plū eruptio oppidanoz. ſec. Inq̄ſ
parte exercit⁹ cūeſſa. camilluſ n̄ cōpult ſo-
lū eoſ intra menia. ſed eodē etiā die cū ipſoſ
auxiliaq; eoz p̄culiſſe oppidū ſcaliſ cepit.
Lacuit inde iā maiore conatu animoq; ab
unuiſ etiā expugnatione urbiſ ad p̄doman-
dū lacū. uictorē circū ducere exercitū. nec
quieſcere antequā expugnando aut i dediti-
ōne accipiendo ſingulaſ urbeſ. lacū om̄e
ſubegere. Reſiduiſ inde diſpoſitiſ. p̄cepta
oppida. romā ad deſtinatū omniū cōſenſu
triūphū de ceſſere. addit⁹ triūpho honoſ. ut
ſtatue equeſtreſ eiſ rara illa etate reſ. in foro
ponerent. Pruiſ quā comiciſ in inſequentē
annū cōſul rogarent. camilluſ de latinis ppliſ
ad ſenatū retulit. atq; ita diſſeruit. l. c.

quod bello armisq; in latio agendum fuit. idia deū
benignitate ac uirtute militū ad finē uenit.
Cesi ad pedū asturāq; sicut exercitū hostiū oppida
latina omnia & antiū eruoissent aut uel capta aut
recepta in deditiōe p̄sidis tenent utrius. reli
qua cōsuetudo ē qm̄ rebellando sepius nos solli
citant. q̄nā modo p̄petua pace q̄etos optineam.
Iu immortales ita uos potentes huius cōsili fecerit.
ut sit lacū. deinde an n̄ sit i uisā manu posue
runt. itaq; pace uobis q̄ ad latinos attinet.
parare i p̄petuū ut seruendo. Eignoscendo po
testis. Multis crudelit̄ cōsulerē in deditos. uictos
q; licet delere omē lacū uastas inde solitudi
nes facere. unde sociali egregio exercitu per
multa bella magna q; sepe usi estis. Multis exē
plo maiorū augete rē romanā uictos i ciuita
tē accipiēdo. materia crescendi p̄sumā glāo
suppeditant. Lete id firmissimū longe impe
riū ē q̄ obediētes gaudent. Sed matura
to opus ē q̄ q̄ statuerē placeat. tot p̄p̄os int̄
sp̄e metūq; suspensos animi habetis. & ut aon
itaq; de eis curā quā p̄mū absolui. & illoz.
animos dū expectatiōe stupent seu pena seu
beneficio p̄occupari oportet. H̄m̄ fuit effice
re. & omniū rerū uobis ad cōsulendū potestas ēēt.
ut m̄ ē decernere q̄d optimū uobis rē. p. sit.
Principes senat̄ relationē cōsulis desūma rerū
laudare. S; cū alioz alia causa ēēt. ita expedi
ri posse cōsiliū dicere. ut p̄merito cui q; statu
eret. de singulis nominati referrent p̄p̄lis.
Relatū igit̄ de singulis. decretūq; lanuuius
ciuitas data. sacra q; sua reddita cū eo. ut e
des lucusq; sospite uionis cōmunis lanuui
nis municipib; cū rē. ēēt. Aricini nom̄tani
q; & pedani eodē iure q̄ lanuuii in ciuita
tē accepti. Tusculanus seruata ciuitas quā
habebant erumq; rebellionis a publica fran
de ip̄auos auctores uersū. In uel t̄nos uete
res ciues. & q̄d tociens rebellassent grauit̄
se uisū. & muri dediti. & senat̄ inde ab
duct̄. iussiq; trans tyberī habitare. ut ei

104.
q̄ eis tyberī de p̄hensū ēēt. nec p̄usquā epe p̄solu
to is q̄ cepisse extra uncula captū habere. In
agriū senatoz. coloni missi. Quib; ascriptis specie
antique frequentie uelutē receperit. & antiū
noua colonia missa cū eo ut antiatib; p̄mitte
ret. si & ipsi ascribi coloni uellet. Haues inde
longe abacte. Int̄dictūq; mari. antiati p̄plo ē ciui
tas elata. Tyburtes p̄nestinaq; agro multati. neq;
obrecens tantū rebellionis cōmune cū latinis
aluis erim. s; q̄d tedio. l. r. cū gallis gente essetata.
arma q̄ndā sociassent. Letetis latinis p̄p̄lis conu
bia cōmetiaq; & cōsilia int̄ se ademerit. cāpanis
equitū honoris causa q̄a cū latinis rebellare
noluissent. fundanisq; & formianis q̄d p̄fines
eoz. tutta pacataq; semp fuisse uia. ciuitas sine
suffragio data cumanos suessulanosq; ei dē m
ris cōditionisq; cui capuā ēē placuit. Haues an
tiaciū parti in naualia rome sub ducte parti
incense. rostrisq; earū suggestū in foro extruc
tū ad ornari placuit. rostraq; idē templū appel
latū. C. sulphicio longo. pelio peto cōsilib; cū omnia
n̄ opes magis romane quā benefus par̄ta grā
bona pace obtinere. int̄ sidicinos auruncosq;
bellū ortū. Aurunci. t. mallio cōsule in dedi
tione accepti. nihil deinde mouerant. eo
petendi auxilii ab romanis causa iustior
fuit. S; p̄usquā. e. ab urbe. iusserat. enī senat̄
defendi auruncos metu oppidū deseruisse.
p̄fugosq; cū cingib; ac libetis suessā cōmeasse.
que nē aurunca appellata mema. antiquā
eoz. urbe deleta absidicinis. ab ea in sensus
cōsilib; senat̄ quoz cunctatione p̄diti socii es
sent. dictatore dia iussit. Dia. c. claudius
regulensis. magistrū equitū. c. claudiu horta
torē dixit. Religio deinde inuicta de dictato
re. & cū augures uicio creatū uideri dixis
sent. dictator magisterq; equitū se magistra
tu abdicauerit. Eo anno munitia uestalis
suspecta p̄mo p̄p̄e mundiorē iusto cultū. i
simulata deinde apud pontifices ab indice
seruo. cū decreto eoz. iussa ēēt. sacris absti

nete familiaq; in potestate habere. facta iudicio
iunia subtrā ad portā collinā extra uia Atatā
defossa. scelerato cāpo. credo ab incerto id ei lo
co nom factū. Eodē anno q; p. philo pr. pmiū
de plebe aduersante sulpicio cons q; negabat
rationē ei se habiturū. ē factus. senatu cū in
sumis impetus id n̄ obtinuisse. min p̄nta
intendente. Insequens ann. l. papyrio crasso
cesone diulio c. ausonū magis nouo quā mag
no bello fuit insignis. Ea gens cales urbē i
colebat. Si dicimus finitimis arma cū iuxerat.
unoq; p̄lio haud sane memorabili duoz p̄p̄oz.
exercitus fuis. p̄p̄inq̄tate urbū & ad fugā
p̄rior. & infuga ipsa tutior fuit. Nec tam
omissa ei belli cura patrib; q̄a totiens iā si
dicini aut ipsi mouerant bellū. aut mouen
tib; auxiliū tulerant. aut causa armoz fue
rant. Itaq; omi ope anni si. ut maximū
ea tēp̄tate imperatorē. m. ualeriū corui
nū cōsul quartū facerent. Collega additus
m. atilius regulus. & ne forte casu erraret.
petitū a cōsulib; ut extra sortē coruini ea
p̄uincia eēt. Exercitu uictore a superioribus
cōsulib; accepto. ad cales unde bellū ortū erat.
p̄fectus cū hostes abs superiorib; etiā certaminis
memoria pauidos. clamore atq; impetu p̄mo
fudisse. menia ipsa oppugnare ē aggressus.
& militū q̄dē is erat ardor. ut iā inde cū sca
lis succedere ad muros uellent. euasurosq; ē
tenderent. coruini q̄a id arduū factū erat.
labore militū potius quā periculo pagete
inceptū uoluit. Itaq; aggetē & uineas egit.
turresq; muro admouit quarū usū forte ob
lata oportunitas p̄uertit. Hāq; m. fabius cap
tius roman cū p̄neglegentiā custodū festo
die uinculis ruptis p̄muru int̄ opeta roma
noz religata ad p̄mna mure teste suspensus
manib; se demissis & p̄pulsit imperatorē ut
uino epulisq; sopitos hostes aggredere. Nec
maiore certamine capti eū urbe ausones.
quā acie fusi erant. Preda capta ingens est

p̄sidioq; imposito calib; redūte romā legiones.
Consul ex. c. triumphauit. & ne atilius ex p̄p̄oz
q̄te eēt. uisū ambo cōsules aduersus sidicinos
duces exercitū. Dictatorē ante casenat cōsul
to comitioz habendaz. causa direx̄t. l. emili
ū mamerinū. l. magistrū eq̄tū. a. publiū
philonē dixit. Dictatore comitia habente.
c. creati s̄. t. ueturus. sp. postumus. Et si p̄p̄oz
belli cū sidicinis restabat. tam ut beneficio
p̄uenirent. desiderū plebis. de coloma dedu
cenda cales retuler̄t. factozq; s̄. c. ut. u. mil.
quingenti homines eo scriberent. m. uros
colonie deducende agroq; diuidendo creane
r̄t. cesone diulii. t. quintū. o. fabiū. Nou
deinde c. aucterib; exercitu accepto. ingressi
hostiū fines p̄plando usq; ad mema atq; urbē
p̄uenere. Ibi q̄a ingenti exercitu cōparato si
dicini & ipsi p̄extrema spe dimicaturi. oure
uidebant. & sanū fama erat c̄c̄r̄ ad bellū.
Dictator ab cōs. aratoritate senat̄ dictus. p.
cornelius rufin̄ magister equitū. o. antoni.
Religto deinde incessit uitio eos creatos. ma
gistratuzq; se abdicauer̄t. & q̄a pestilentia i
secuta ē. uelut omnib; eo uitio c̄tractis auspi
ciis. res ad int̄ regnū redit. ab int̄ regno im
to p̄ quintū demū int̄ regē. o. ualeriū cor
uini. creati. cons. corneli iterū. & c. domitios.
Tranquillis reb; fama gallica belli p̄tumultu
ualuit ut dictatorē dici placer̄t. Dictus. o.
papyrius crassus. & magister eq̄tū. publius ua
letius publicola aq̄b; eū dilectus intentusq;
aduersus finitima bella haberet. explorato
res missi attuler̄t q̄eta omia apud gallos
esse. Sanū q̄q; iā alterū annū turbati no
uis cōsibus suspectū erat. Eo ex agro sidicino
exercitū romanū n̄ deduct. Ceterū sanites bel
li alexandri epirensis in lucanos traxit. q̄
duo ppli adūsus regē ascensionē a pesto facien
tē signis collatis pugnauer̄t. Eo certamine
superior alexander. incertū qua fide cultu
rus. si p̄ inde cetera p̄cessissent. pacē cū roma

ms fecit. Eodē anno census actus nouiq; ciues
censi. Trib' ppt' eos addita emilia & scaptia.
Censores addiderūt. p. philo. sp. postumi. Roma
ni facti acerram. lege ab. l. papyrio. p. lata. q̄
ciuitas sine suffragio data. hec eo anno domi
milieq; gesta. sedus insequentis ann' seu in
tēperie celi. seu humana fraude fuit. oī. clau
dio marcello. t. ualerio. c. flactū putitūq; ua
rie in annalib; cognomī cons' inuenio. cete
rū in eo parui refert. qd̄ uerū sit. illud puclī.
nec omīs auctores s. pditū falso eē uenenis
absuptos. quoz. mors infamē annū pestilen
tia fecerit. sic pdit' tam res. ne cui auctoz.
fidē abrogaueri exponenda ē. Cū p̄mores
ciuitatis similib; morbis eodēq; serme omīs
euentu morerent. ancilla quedā adq; fa
briū maximū edile curule indicatū a se cau
sā publice pestis p̄fessa ē. si ab eo fides sibi data
eēt. haud futurū noxē iudiciū. fabius c̄festi rē
ad c̄sul. c̄sul. ad senatū refert. c̄sensuq; ordi
nis fides iudici data. Tū pate factū muliebrī
fraude ciuitatē p̄mi. matronasq; ea uenena
coquere. & si seq̄ extēplo uelint. manifesto de
p̄hendi posse. Secuti indice. & coquentes q̄
dā medicamta. & rec̄dita alia iuenerūt.
Quib' inforū delatis. & a. xx. matronis apud
quas dep̄hensa erant puatorē accitis. due
ereis cornelia ac sergia patriae utraq; gen
tis. cū ea medicamta salubria eē eētende
rent. ab c̄sultante indice bibere uisse. ut se
falsū cōmentatā arguerent. spacio ad collo
quendū sup̄to. cū sūmoto pplō in c̄spectū om
nū rē ad ceteras retulissent. haud abmienti
b' & illis bibere epoto medicamto. suamet
ipse fraude omīs interierūt. Cōphense. extēplo
earū comites. magnū numerū matrona
rū indicauerūt. ex q̄b; ad c. lxx. dāpnate. He
q; de ueneficus ante eā diē rome questū ē.
Prodigia ea res loco habita. captisq; magis
mentib' quā c̄sceleratis simulis uisa. Itaq; me
moria ex annalib; repetita. i' secessionibus

105.
q̄ndā plebis clamū ab dictatore fixū. alienatasq;
discordia nites hominū eo piaculo cōpotes sui
fecisse. Dictatorē clauū figendi causa creari pla
cuit. Creat' e. quintilius. magistrū eq̄tū. l. ua
leriū dixit. Qui fixo clauo. magistratu se abdi
cauerūt. Creati. c. l. papyrius crassus iterū. l. plau
tius uenox. Cui p̄ncipio annū legati eruolses
fabramitarū & lucani romā uenerūt orantes. ut
infidē reciperent. si a s̄nitiū armis defensi es
sent. sub imperio. ēr. fidelit' atq; obedient' fu
turos. Missi tū absenatu legati. denuntiatiū
q; s̄nitiū ut eoz. pplōz. finib' uī abstineret.
Ualuitq; ea legatio. n̄ tā q̄a pacē uolebant
quā q̄a n̄ dū patati erant abbelliū. Eodē an
no p̄uernas bellū inrtū. cui socii fundani.
dux etiā fuit fundan' utrubius baccus. ut
n̄ domi. solū s; etiā rome clarus. edes fūete
in palatio ei. que uacci p̄rata dixitū edificio
publicatoq; solo appellata. Aduersus hunc
uastantē effuse setinū norbanūq; & coro
nū agrū. l. papyrius p̄fectus. haud p̄cul castis
ei c̄sedit. Utrubio nec ut uallo se tenebat
aduersus ualidiorē hostē. sana c̄stare mens.
nec ut longius acastis dimicare. anim' sup
petere. Uix tota castra portā castrix. explicita
acie fugā magis retro quā p̄lū aut hostem
spectante milite. sine c̄silio. sine audacia
de pugnat. ut & leui monito. nec ambigue
ē. metus. Ita breuitate ipsa loci faciliq; recep
tu intā p̄pinqua castra haud egre militū
multa cede ē. tutat'. Hec fete q̄s quā i' ipso
certamine pauci int̄ba fuge. extreme cū
in castra ruerent c̄si. p̄misq; tenebris pri
uerū inde inde pettū. agmine t̄pido
ut muris potius quā uallo sese tutarent.
A p̄uerno plautius alt'. c. puastatis passim
agris. p̄daq; abacta. in agrū fundanū exet
citū i' ducit. ingrediēti sine senat' fundanoz
occurrit. Hegant se. putrubio sectaq; ei' secu
tis p̄cariū uenisse. s; p̄fundano pplō que extra
culpā belli eē. ipsūq; utrubū iudicasse.

receptaculū fuge p̄uertiū habuerit. n̄ patriā
fundanos. P̄uerti igit̄ hostes ppli romani que
rendos p̄sequendosq; eē. q̄ simul a fundanis ac
romanis utriusq; patē in memores defecerunt.
fundis pacē eē. & animos romanos & gratā me
moriā acceptę ciuitatis. orare se. ē ut bellū ab
innoxio pplō abstineat. Agros. urbē. corpora
ipsō. c̄iugūq; ac liberos. suę impotestate. p̄
eē futūraq; conlaudatis fundanis. c̄ litteris
q; romā missis in officio fundanos eē. ad p̄uer
nū fletit it̄. P̄us anī ad usū in eos. q̄ capita c̄
iurationis fuerant a c̄sule scribit claudius.
ad. ecc. l. ex c̄iuitatis uinctos romā missos. eāq;
deditiōne ab senatu n̄ acceptā. q̄d egentiū at
q; humiliū pena defungi uelle fundanū
pplm̄ censuerunt. P̄uertiū duob; c̄sularib; ex
erctib; cū obsideret. alt̄. c̄. comitior; causa ro
mā reuocatus. Carceres eo anno incirco p̄mū
statuti. Non dū p̄fectos cura p̄uertiū belli
tumult; gallici fama attor; inuasit. haud fet
me ūquā neglecta patri; . Ex t̄plo igit̄ c̄sul.
nou. l. emilius mamerthin; & c. plauti; eo ip
so die kl̄ quintilib; q̄ magistrat; iniet̄. cōpa
rare int̄ se puincias iussi. & mamerthin; cui
gallicū bellū euenerat scribere exercitiū sine
ulla uacationis uenia. quon opificū q̄q; uul
gus & sellularu minime militie idoneū gen;
exerciti dicunt. Veiosq; i gens exercit; c̄tractus.
ut i de obuiā gallis iret̄. longius discedine a
lio itinere hostis falleret ad urbē i cedens. n̄ pla
cuit. Paucos deinde p̄ dies. satis explorata t̄po
ris ei; q̄ete agallis. p̄uertiū om̄is c̄uersa uis.
Duplex i de fama ē. alu ui captā urbē. utru
biūq; in potestate uenisse. alu. p̄us quā ultima
adhiberet uis. ipsū se. c̄. i deditiōne caduceū
p̄ferentis p̄misisse auctores s̄. utrubūq; ab
suis manib; traditū. Senat; de utrubio p̄uer
natib; q; c̄sult; c. plautiū dirutis p̄uertiū mu
tis. p̄sidioq; ualido imposito. ad trūphū ac
cer sit. Utrubiū i carcerē asseruari iussit.
q̄ ad c̄sul; rediss̄. tū uerberatū necari. e des

ei que eēt in palatio diruendas. bona se mon
sango censuerunt c̄secranda. q̄d q; et s̄ creis redac
tū ē. ex eo enei orbes facti. i sacello sanguis abū
sus eē q̄rim. De senatu p̄uertiū ita decretū
ut q̄ senator p̄uertiū p̄ defectionē ab romanis
mansisse. trans tyberī. lege eadē qua ueltrū
habitare. his ita decretis. usq; ad trūphū plan
ci silentiū de p̄uertiū fecit. Post trūphū.
c̄. necato utrubio socisq; ei noxę apud sacra
tos iā supplicis nocentiū. tutā mentionē de
p̄uertiū rat; quō auctores defectionis inq̄t
metitas penas & ab diis immortalib; & auob;
habent. s̄. q̄d placet de i noxia multitudine
fieri. e q̄d & si mee partis ex q̄tende ma
gis sententie quā dande s̄. tam cū uideā
p̄uertes uicinos sanctib; esse. unde n̄e no
bis incertissima par; ē. quā minimū irarū
int̄ nos illosq; relinq; ueli. Cū ipsa p̄se res an
ceps eēt. put cuiq; ingenuū erat atrocis
mitiusue suadentib; tū incertiora om̄ia u
n̄ ex p̄uertiū; legatis fec̄. magis c̄ditionis
inqua nat; eēt. quā p̄sentis necessitatis me
mor. q̄ int̄rogat; a q̄dā tristiore sententie
auctore. quā penā metitos p̄uertes cen
seret. eā inq̄t quā merent; q̄ se libertate dig
nos censere. Cui; cū fetoci responso in festo
res factos uideret. c̄. eos. q̄ ante p̄uertiū
causā impugnabant. ut ipse benigna int̄
rogatione mitius responsū eliceret. q̄d si
penā inq̄t remittim; uobis. qualē nos pacē
uobiscū habituros sperem; . Si bonā inq̄t
dederitis. & fidā & p̄petuā. si malā. haud
durtūnā. Tū ū minari. nec id ambigue
p̄uertiū q̄dā. & illis uocib; ad rebellandū
incitari pacatos pplōs. Pars melior; Senat;
ad meliora responsa trahere. & dicere u
ri & liberi uocē audita. an credi posse ullū
pplm̄ aut hominē deniq; in ea c̄ditione
cui; cū peniteat durtus quā necesse sit
mansurū. ubi pacē esse fidā. ubi uolunta
rie pacata sint. Neq; eo loco ubi seruitu

106.
te esse uelint. fide speranda esse. In hanc sen-
tentiam maxime. c. ipse inclinauit animos.
Idem de ad principem sententiarum consulas.
uti exaudiri posse a pluribus dicendo. eos de-
mum qui nihil proter quam deliberata cogi-
tent. dignos esse qui romani fiant. Itaque in
senatu causa optinuerit & ex auctoritate pa-
trū latū ad pplm ē ut puer natis ciuitas dare-
t. Eodē anno auxm. ccc. i. colonia missi sūt. Bina
iugera agri acceperūt. Secut' ē ann' nulla re-
belli domine insignis. p. planco p. culo. p.
cornelio scapula cōsulib' pter qd' fregellas seg-
ninox. isaget' deide uolsorū fuerat. colonia
debita. & pplō uisceratio data a. o. flauio in
funere matris. Erant q' p' specie honorande
parentis meritā mercede pplō solutā int'
ptarent. qd' cū die dicta ab edilib' crimine
struprate matris familie absoluisse. Bata
uisceratio in pteritā iudiciū grām. honoris
etiā ei causa fuit. tribunatūq; plebei pri-
mis comiciū absens petentib' pferit. Palepo-
lis fuit. haud pcul inde ubi nē neapolis sita
ē. duab; urbibus pplis idē habitat. At cumis
etant oriundi cumani. chalcide. euboica
origine trahunt. Classe qua aduecti ab do-
mo fuerant. multū iora maris ei' qd' accolus
potuerit. Pmo insulas enaria & stecusas e-
gressi. deide in cōtinente ausi sedes transse-
re. Hec ciuitas cū suis uirib' tū sūntiū ifide
adiūsus romanos societatis freta. siue pesti-
lentie que romanā urbē ad orta nuntia-
bat. fidens multa hostilia aduersus roma-
nos agrū cāpanū faletnūq; incolentes fecit.
lgt. l. cornelio lentuloq; publico philone te-
rū cōsulib; fetialib' palepoli ad res repeten-
das missis. cū relati cēt a grecis gente lin-
gua magis strenua quā factis fetor respon-
sū. Ex auctoritate patrū pplis palepolitans
bellū fieri iussit. Int' cōsul' puineus cōpara-
tis. bello greci psequendi publico euenerit.
Cornelius altero exercitu sūntiū; si qua

se mouerent oppositus. fama erat defectioni cā-
panox. imminentes ad motus castra. Ibi optu-
mū iussū cornelio statua habere. Ab utroq; cōsu-
le exiguā spē pacis cū sūntiū; ēē certior fit se-
natus. Duo milia nolanox. multū & iū. sūntiū
magis nolans cogentib; quā uoluntate grecox.
recepta palepoli miserant. Rome cōptū dilec-
tū in dictū magistratib; uniuersū sūntū etel-
tū. ac uicinos pplōs puer nate fundanūq; &
formianū haud ambigue sollicitari. Ibi hec
cū legatos mitti placuisse. p'us ad sūntes quā
bellū fiet. responsū reddidit. absūntiū; fetor.
Vt ero incusabant iurias romanox. neq; eo
neglegentius ea que ipsis obiecerent purga-
bant. Haud ullo publico cōsilio auxilione iuu-
ari grecox. nec fundanū formianū ue ase solli-
citos. q' p'pe minime se penitere uirū suarū
si bellū placeat. ceterū nō posse dissimulare e-
gre pati ciuitatē sūntiū qd' fregellas ex uol-
scis captas dirutasq; absē restituerit roman'
pplō. coloniāq; in sūntiū agro posuerit. quā
coloni eox fregellas appellent. cā se cōtumeliā
in uirāq; nisi ab his q' fecerunt demat. ipsos
omū ui depulsuros ēē. Cū roman' nuntius
ad disceptandū eos ad cōmunes socios atq; a-
micos uocaret. qd' p'plex agim' inquit. nra
certamina roman' nō uerba legatox. nec
hominū q'squā disceptator. si cāpus cāpan'
in quo cōcurrēndū ē. & arma & cōmunis
mars belli decernet. Proinde int' capuā
suessulāq; castra castris cōferam'. & sūntiū roma-
nus. ne italiā regat decernam'. Legati roma-
nox. cū se nō quo hostes uocassent si q' impetato-
ressui durissent utros ēē respondissent. iā
publius int' palepoli neapoliq; loco oportu-
ne capto. diremerat hostib; societate auxili-
mutui. qua ut q'sq; loc' p'meret. int' se cū
fuerant. Itaq; cū & comitox dies instaret.
& publiū imminētē hostiū muris auoca-
ri abspe capiende urbis indies. haud e re-
p. cēt. actū tribunus ē ad pplm ferrent.

ut cūq; publicus philo cōsulatu abisset. pōsule
rē gesserit. q̄ ad bellatū cū grecis eēt. l. corne
lio. q̄a necū q̄dē insānū ingressū reuocari.
ab impetu belli placebat. Intere misse ut dic
tatorē comitiōe causa diceret. dicit. v. dan
diū marcellū. ab eo magister eq̄tū dicit. sp.
postumius. Hec tamē ab dictatore comitia sūt
habita. q̄a uttio ne creat' eēt. indistinctiōne
uenit. Consulti augures. uttiosū uideri dic
tatorē p̄nuntiauerūt. Eārē tribuni suspic
tā infamēq; criminando fecerūt. nā neq;
facile fuisse id uicū nosci. cū cōsul oriente
nocte silentio diceret dictatorē. neq; ab e
sule cuiquā publice p̄uatiue de eare scrip
tū eēt. nec quēquā mortalū exstare. q̄ se
uidisse aut audisse q̄d dicat. q̄d auspiciū
dirimebat. neq; augures diuinare rōme
sedentes potuisse. q̄d in castris cōsuli ueni
obuenisset. cui nō apparere. q̄d plebeius dic
tator sit id uicū augurib; uisū. Hec alia
q; tribunis neq; quā iactata. Tamē ad int'
regniū res redit dilatisq; alia atq; alia
de causa comitū. quart' decim' demū in
t' rex. l. emili' cōsules creat. ē petiliū. l. pa
pyriū mugilaniū cursore. In aliis annali
b; inuenio eodē anno alexandriā in egyp
to p̄ditū cōstitā. alexandriūq; egypti regē
ab exsule lucano int'fectū. sortes dodonei
iouis euentu affirmasse. d. cetero ab taranti
nis in italia data dictio erat. cauebat ache
rusiā aquā pandosiāq; urbē. ibi satis ei
t' minū dari. eoq; oculus transmisit in ita
liā. ut quā maxime p̄cul ab eēt urbe pan
dosia in egypto. & acheronte amni. quē ex
molossi defluente in stagna inferna accip
thesprotus sin' ut ceterū ferme fugien
do in media fata ruit. cū sepe bruttias lu
canasq; legiones fudisset. heraclia tauren
tinōz. coloniā cōsentia ex lucanis. si pontū
q; bruttior. acetina. alias inde massipi
q; ac lucanōz. cepisset urbes. & ecce illustres

familias in egyptū quas obsidiū numero ha
beret. misisset. haud p̄cul pandosia urbe
imminente lucanis ac bruttias finib; t'ris
tumulos aliquantū int' se distantes i' sedu
caq; in cursiones i' omnē partē agrū hos
tilis faceret. & ducentos ferme lucanōz cru
les circa se p̄fidis habebat. ut pleaq; ei ge
neris ingenia sūt cū fortuna mutabile ge
rentes fide. imbres cōtinuū cāpis omib; in
undantes cū int' elusissent t'risaria cret
ctū. amutuo int' se auxilio. duo p̄sida que
sine rege erant in p̄uiso hostiū aduentu
opp̄munt. delectisq; eis ad ipsius obsidionē
omīs conuertit. inde ab lucanis exulib; ad
suos nunciū missi sūt. pactoq; redit' p̄missū
ē regē aut uiuū aut mortuū in potesta
tē daturus. Ceterū cū delectis ipse egyptū
facin' ausus p̄ medios erūpt. hostes. & duce
lucanōz. cōmū egressus obtinuit. cetera
hensq; suos ex fuga palatos. p̄uenit ad anē
p̄uuis recentib; pontis. quē uis aque ab
stulerat indicantē iter. Quē cū incerto
uado transire agm. fessus metu ac labo
re miles. in epanis nomē ab hominandū
fluminis. uis acheros uocatis inqt. Q̄
ubi ad aures accidit regis. adiecit extiplo
animū fatis suis. substititq; dubius an
transiret. tū socin' minister extiplo pu
eris. q̄o intanto discrimine periculi cūne
taretur int'rogans. indicat lucanos in
sidis querere locū. Q̄o ubi respexit rex
p̄cul grege facto uenientes. stringit gla
diū. & p̄mediū amnē transmittit equū.
iāq; in uadū egressū emittit uerito lue
nis exul transigit. lapsū inde cū in he
rente telo corpus exanime detulit am
nis in hostiū p̄sida. lbi feda laceratio cor
poris facta. Hāq; p̄ciso medio. partē con
sentia misere. pars ipsis ad ludibriū re
tenta. Que cū iaculis sarisq; p̄cul inces
set. mulier una ultra humanatū

itayū fide seuenti turbe in mura. ut
parūp sustinerent p̄cata. flens aut. uirū
sibi liberosq; captos apud hostes esse sperare
corpore regio. ut eūq; multato se suos redē
p̄tūā. is finis lacerationi fuit. Sepultūq;
ēsentie q̄d mēbrox reliquū fuit. cura mu
lieris unius. ossaq; meta ad hostes remissa.
Inde epyrū deuecta ad cleopatra uxore so
rosq; oli p̄iade. Quarū mat̄ magni alex
andri altera. soror altera fuit. Hec de alex
andri epyrensīs tristi euentu quā qm̄ ro
mano bello fortuna eū abstulit. tam q̄a
mitalia bella gessit. paucis durisē satis sit
Eodē anno lecti stertmū rome quinto p̄ēdi
tā urbē h̄s dē q̄b̄ ante placandis habitū ē
des. Hōm̄ deinde. iussu ppli eū misissent
q̄ undecentē s̄antib̄ bellū ipsi maiore cona
tu quā aduersus grecos cuncta parabant. &
alia noua nihil tū animo tale agentib̄ ac
cesserunt auxilia. lucam atq; apul. q̄b̄ gen
tib; nihil ad eā diē cū romano pplō fuerat
in fide uenerūt. arma uirōsq; ad bellū polli
centes. federe etgo iāmicia accepti. Eodē
tēpore etiā insānio res. p̄spere gesta. tria
oppida in potestate uenerūt. alise. calise. ru
strū. aliūsq; aget p̄mo aduentū c̄siliū lon
ge lateq; puastatus. Hoc bello tā p̄spere cōmis
so. alteri q̄q; bello quo greci obsidebant. iā
finis aderat. Hā p̄ter quā q̄d int̄ septis mu
nūm̄ hostiū. pars parti abscisa erat. sedi
ora. aliquanto intra muros h̄s q̄b; hostis ē
ritabat patiebant. & uelut capti a suis met
ipsis p̄sidus indigna iā liberis q̄q; ac cūq;
b; & que captarū urbū ex t̄tēma sunt
patiebant. Itaq; cū & aitarento & asānti
b; fama ēēt noua auxilia uentura. s̄anti
ū plusquā uellent uicta menia ēē rebant.
tarentinōx. uuenturē greci grecos haud
min̄ p̄q̄s s̄anti nolanoq; quā ut romans
hostib; resisterent et spectabant. Postremo
leuissimū malox. deditio ad romanos uisa.

107.
charilans & nymfius p̄ncipes ciuitatis cōmu
nicato int̄ se c̄silio partes ad p̄e agenda diui
seret. ut alt̄ ad impetatorē romanox. transsi
geret. alt̄ subsisteret ad p̄bendā oportuna
c̄silio urbē. Charilans fuit q̄ ad publicū philo
nē uenit. & q̄d bonū sanstū. felix paleopolita
nis. p. a. r. ēēt. tradere se aut̄ menia stansse.
eo facto utrū absē p̄dita. an seruata patria
uideat̄. in fide romana. positū ēē sibi p̄uati
nec p̄sci q̄e quā nec petere publice petere.
quā pacisci magis. ut si successisse. inceptū
cogitare. p. r. potius. eū quanto studio peri
culox. reditū in amicitia suā ēēt. quā quā
stulticia et temeritate de officio decessū.
Conlaudat̄ ab impetatore. in militū ad eā
occupandā partē urbis quā s̄antib; in fide
bant accepit. In residio ei. l. quintus t̄ mil
p̄posit̄. Eodē tēpore & nymfius p̄torē s̄antiū
arte aggressus p̄pulerat. ut quō om̄s exer
cit̄ roman̄ aut̄ circa paleopolē aut̄ isānio
esset. sineret se classe circū uici a dromani
agrū n̄ otā modo maris; ipsi urbi propin
qua loca depopulaturū. Sed ut falleret
nocte p̄ficiendū ēē extiploq; naues dedu
cendas. Ad quo maturius fieret om̄s uenen
t̄ s̄antiū p̄ter necessariū urbis p̄sidiū ad
litus missa. Ibi dū nymfius intenebris & multi
tudine semet ipsa impediēte. sedulo aliis
alia impetra t̄bans terit tēpus. charilans
excōposito absociis in urbē recepit. cū summa
urbis romano milite implessa. tolli clamo
rē iussit. ad quē greci signo accepto ap̄ncipi
bus q̄e uere. nolani p̄uersā partē urbis
uā nolā ferentē effugunt. S̄antib; exclu
sis ab urbe ut expeditior̄ ip̄sentia fuga
ita fedior̄ p̄ quā pericula euasēt uisa.
q̄ppe q̄ merces nulla rerū suarū n̄ relie
ta int̄ hostes. ludibriū n̄ ext̄nis m̄s; etiā
populātib; spoliati atq; egentes domū re
dieret. Haud ignar̄ opinionis alterius quā
hec p̄ditio a s̄antib; facta tradat̄. cū auē

torib; hoc dedi q̄b̄ dignus crediē tū sedus ne
 apolitanū. eo enī deinde sūma rei grecoꝝ ue
 nit. similis uero facti ipsos in amicitia redi
 se. Publio triumphus decret. q̄d̄ satis credebāt
 obsidione domitos hostes infidē uenisse. Duo
 singularia hec ei uero p̄mū ctingere. Presto
 gatio impetu n̄ ante in ullo facta. & actio ho
 nore triumphus. Aliud subinde bellū cū alteri
 ore grecis exortū. Hāq; tarentim cū rē pale
 politanā uana spe auxilii aliquā diu sustinu
 issent. p̄ quā romanos urbe potitos accipere
 uelut destituti. ac n̄ q̄ ipsi destitissent in
 crepare palepolitanos. atq; inuidia in
 romanos furete. ceteri iā q̄d̄ lucanos & apulos.
 nā utraq; eo anno societas cepta ē. infidē rē
 uenisse allatū ē. q̄ppe p̄pe modū p̄uentū ad
 se eē. iāq; in eoz forte ut romani aut hostes
 aut domini habendi sint. discrim̄ p̄fecto re
 tū suarū in bello s̄mittū euentuq; ei uer
 trē eā solā gentē restare. nec eā ipsā satis ua
 lidā. q̄n̄ do lucanū defecerit. quē renocari
 adhuc impelliq; ad abolendā societate roma
 nā posse. si qua ars ferendis discordis adhi
 beat. Hec cōsilia cū apud cupidos rerū nouan
 darū ualuisse. ex inuentute lucanorū. q̄
 dā p̄sao asetti. clari magis int̄ pplares quā
 honesti. int̄ se multati. ipsi uirgīs cū corpora
 nuda iculissent. in cuiuū cetū uociferati s̄t
 se q̄d̄ casta romana ingredi ausi essent. a
 c̄sulib; uirgīs cesos. ac p̄pe securi percussos esse.
 Deformis suapte natura res. cū specie iurie
 magis quā doli p̄se ferret. c̄tati homines
 clamore suo cogunt magistrat̄ senatū uoca
 re. & alii circūstantes c̄calū. bellū i romanos
 poscunt. alii ad c̄candā i arma multitudi
 nē agrestū discurrunt. tumultuq; etiā
 sanos c̄sternante animos decernit. ut soci
 etas. cū s̄antib; renouaret. legatūq; ad eā
 rē mittant. repentina res q̄a quā causā
 nullā. tā ne fide q̄dē habebat. coacti a s̄a
 nitib; & obsides dare. & p̄sida in loca mu

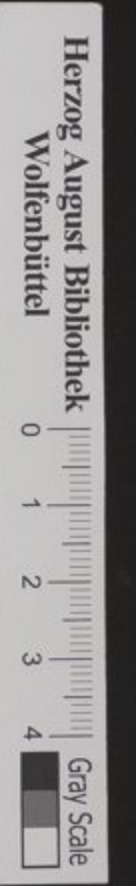
nita accipere. ceteri fraude & ita nihil recu
 sauerit. In luce deide breui staus cepti. p̄ quā
 et in nū falsos auctores tarentū cōmū grane
 re. S; amissa omī dese potestate. nihil ultra
 quā ut penitente frustra restabat. eo anno
 plebi romane uelut aliud in eū libertatis
 factū ē. q̄d̄ neeti desierit. Mutatū aut̄ uis ob
 unius funeatoris simul libidine simul
 crudelitātē insignē. l. papyrius fuit. cui
 cū se e. publius obes alienū patnū nexū
 dedisset. que etas formaq; miscdiā elicefe
 poterat. ad libidine & c̄tumeliā animū
 accenderit. ut flore etatis ei fructū aduen
 ticiū credit. rat̄ p̄mo plucere a dolescentē
 sermone incesto ē conat. dem p̄ quā aspna
 bant flagitū aures. minus t̄rtate atq; iden
 tide āmonere fortune. postremo cū inge
 nuitas magis quā p̄sentis c̄ditionis memore
 uideret. nudari iubet uerbetaq; affetti.
 Quib; lacerat̄ iuuenis cū se in publicū p̄ri
 puisset. libidine & crudelitātēq; c̄querens se
 neratoris. ingens uis hominū cū etas mise
 ratione atq; i iurte indignatione accensa
 tū sue c̄ditionis liberorūq; suor respecta
 i forū. atq; inde agmine facto ad curiā ē
 currit. & cū e. tumultu repentino coacti
 senatū uocarent. introeuntib; incuriā
 pat̄b; laceratū iuuenis t̄gū p̄cūbentes ad
 singulorū pedes ostentabant. uinctū eodie
 ob impotentē iniuriā unius. ingens un
 culū fidei. uisq; c̄sules ferre ad pplm̄. neq̄
 nisi q̄ noxā meruisset donec penā lucret.
 incōpedib; aut in neruo teneret. Pecunie
 credite bo. na debitoris n̄ corp̄ obnoxū
 c̄t. Ita nexi soluti. cautūq; in posterū. ne
 necerent. Eodē anno cū satis p̄se ipsū s̄am
 tū bellū & defectio repens lucanorū auct
 toresq; defectionis tarentini sollicitos ha
 berent patres accessit. ut & uestin̄ ppl̄s s̄a
 nitib; sese c̄iungere. Que res sic eo anno
 sermonib; magis passi hominū iactata q̄m

Herzog August Bibliothek
 Wolfenbüttel
 Gray Scale
 0 1 2 3 4

in publico ullo cecilio ē. Ita insequentis an-
ni cecilio l. furio camillo iterū unio bru-
to secue nulla pot. potiorq; uisa ē de qua
ad senatū referrent. Et quāquā noua res
erat. tam tanta cura patres incessit. ut pa-
rit cā susceptāq; neglectāq; timerent. ne
aut impunitas eor. lasciuia supbiaq; aut
bello pene expetite metu ppinq; atq; ira ē-
curent. finitimos pplos. & erat omē genus
abunde sūntib; par. marsi peligniq; & mar-
rucini q; si nestin attingeret omēs hostes ha-
bendos. Uicit tam pars que in p̄sentia ui-
deti potuit maioris animi quā cecilio. s;
euentus docuit sortes fortunā unio a se
bellū exauertitate patrū ppl̄s adūsus uesti-
tinos iussit. Lrouincia ea bruto. sūntū cami-
nū sorte euent. Lxerit utroq; ducti. cura
tuendox finū hostes phibiti cūingete ar-
ma. Ceterū alterū cecilio. l. furio. cui maior
moles rerū inposita erat. morbo graui in-
plicatū. fortuna bello subtraxit. iussuq; dic-
tatorē dicere rei gerende causa longe cla-
rissimū bello ea tēpestate dixit. l. papyriū
cur fore a quo. q; fabius maxim' rutilianus
magister eqtū ē dict'. Lat. nobile reb' inco-
magistratu gestis. discordia tam qua ppe
aduktinū dimicationis uentū ē nobilius
ab altero cecilio inuestinis multiplex bellū
nec usquā uario euentu gestū ē. Hāq; per
uastauit agros. & populando atq; urendo
tecta hostū sataq; in aciem inuitos exta-
xit. & ita plio uno accidit uestinor. res. ha-
ud qua qm tā ingruente milite suo. ut n̄
in castra solū refugerent hostes. s; iā ne ual-
lo qdē ac fossis freti di laborent in oppida.
siti urbū menib; q; sed defensuri. p̄stre-
mo oppida q; uel expugnare abort. p̄mo
cutinā ingenti ardore militū aut uul-
nerū ita qd haud fere q̄squā integer p̄-
lio excesserat. scalis cepit. deinde unguia
uerusq; urbis p̄dā militib; qd eos neq;

108.
porte nec muri hostū atouerant ccessit.
In sūntū inceptis itū auspicius ē. Lū rei uicū
n̄ in belli euentū qd p̄spere gestū ē. s; in tabiem
atq; iras impetator. uer titur. Hāq; papyrius
dictator apullarib; monit. cū ad auspiciū re-
petendū romā p̄fici sceret. magistro equitū
denuntiavit. ut sese loco teneret. neu ab-
sente se cū hoste manū c̄seret. Fabius eū p̄
p̄fectionē dictatoris. p̄ exploratores cōperisse
p̄inde omia apud hostes soluta. ac si nemo ro-
man' in sūntū c̄t. seu feror adoleseens in dig-
nitate accensus. qd omia in dictatore uidetent
reposita ēē. seu occasione bene gerende rei
duct'. exercitu instructa paratoq; p̄fect' ad im-
brinū. ita uacū locū acie cū sūntū c̄stixit.
Ea fortuna pugne fuit. ut nihil relictū sit. qd
si affuissē dictator. res melius geri potuissē.
Hon dux militū. n̄ miles duci defuit. Lques etiā
auctore. Lcomunio t̄ mil. q̄ aliq̄tens impetu
capto p̄rupete n̄ poterat hostū agm. de trax-
strenos eqs atq; ita c̄citatos calcarib; p̄misit.
ut sustinere eos nulla uis possē. parma pui-
tos late strage dederē. Secut' pedes impetū
eqtū turbatis hostib; intulit signa. xx. mil'
hostū cesa eo die tradunt. auctores ab eo bis
cū hoste signa clata dictatore absente bis re-
egregie gesta. apd auctores antiq̄ssimos una
hec pugna iuenit. in q̄bdā annalib; tota res
p̄ter missa ē. Magister equitū ut ex tanta
cede multos portē spolis c̄gesta in ugentē
aceruū hostilia arma sub dno igne c̄terema-
uit. seu uotū id deor. turpiā fuit. seu credere
libet fabio auctori eo factū ne sue gl̄e fruc-
tū dictator caperet nomiq; ibi scriberet. aut
spolia in triumpho ferret. Littere q; de re
p̄spere gesta. ad senatū n̄ ad dictatōrē misse
argumētū fuisse minime cū eo cōmunican-
tis laudē. Ita certe dictator id factū accepit.
ut lectis aliis uictoria parca p̄se irā tristitiā
q; Misso itaq; repente senatu se excuria p̄ri-
putt. tū ū n̄ sūntū magis legiones quā

Strenos de
travere

maiestate dictatoriā & disciplinā militatē a
magistro equitū iunctā & euet s̄a dictans. si
illi impune spretū imperiū fuisset. Itaq; ple
nus minarū iteq; p̄fectus. in castra cū maximis
tinetib; issa. n̄ tam p̄uenire samā aduent
sui potuit. Recurrerant enī ab urbe q̄ nunti
arent dictatorē auidū pene uenire. alius pe
ne uerbis. t. malle factū laudantē. Fabius
ētione extimplo aduocata. obtestat. milites
ut qua uirtute. n̄. ab infestissimis hostib;
defendissent. eadē securi ductu auspicioq; ui
cissent. ab impotenti crudelitate dictatoris
tutarent. uenire amentē inuidia ipatū
uirtuti aliene felicitatq; furete. q̄ se ab
sente. n̄. egregie gesta esse. malle si muta
re fortunā posse. apud s̄antes quā romano
uictoriā esse. imperiū dictare spretū. tā
quā n̄. eadē m̄te pugnari uetuerit. qua
pugnatiū dolcat & tē inuidia impedire uir
tute alienā uoluisse. cupidissimusq; arma
ablatū fuisse militib; nese absente moue
ri possent. & n̄. id furete. id egre pati. q̄ sine
L. papyrio n̄. in ex mes n̄. mancipi milites fu
erunt. q̄ se. q. fabius magistrū eq̄tū duxerit
hoc n̄. accensū dictatorē. q̄ illū facturū cē
si q̄ belli casus fet̄. marsq; cōmunis adu
sa pugna euenisset. q̄ sibi deuictis hostib; rē.
bene gesta. ita ut n̄. ab ullo unuco duce me
lius geri potuerit. supplicio magistro equitū
tē inuictō. rē uelut i capto exercitu. i festio
rē quā tribunis militū. quā centurionib; q̄m
militib; minar̄. cēt. Si possit. i om̄s seurturū
fuisse. q̄a id nequet i unū seure. etiā inuidia
tāquā ignominia suā petere. i caput c̄silu
i duce incurtere. si se simul cū gl̄a rei geste
extinxisse. dominante q̄ q̄ licuerit i magis
tro eq̄tū. in militib; ausurū. Proinde adēent
in sua causa om̄ū libertati si c̄sensū exercitū
eundē q̄ in plio fuerit ituennda uictoria uide
at. & salutē unius om̄ib; cure cēt. i clunatu
rū ad clementiorē sententiā animū. postemo

seuta fortunasq; suas illa. fidei uirtutiq;
mittere. Clamor etota c̄tione opt̄. uti bonū
animū habere. nemine illi uī allaturū.
salus legionib; romanis. haud multo p̄dic
tator aduent. classicoq; extimplo ad c̄tione
aduocauit. t̄ silentio facto. p̄co. q. fabiū ma
gistrū eq̄tū c̄tinauit. Qui simul ex infero
re loco ad tribunal accessit. tū dictator
quero inq̄t dete. q. fabi. cū sumū imperi
ū dictatoris sit. parantq; ei. e. regiaq; po
testas. p̄otes his dē auspiciis q̄b; c. c̄tati. e
quū censeas. nec ne magistrū equitū dicto
audiente cē. h̄tq; illud in t̄ogo. cū me. nice
tis auspiciis p̄fectū ab domo scire. in t̄ū m̄
turbatis religionib; rē. in discrim̄ cōmit
tenda fuerit. an auspicia repetenda. neq̄
dubus d̄s agere. simul illud. que dictato
ri religio impedim̄to ad rē getenda fue
rit. nū ca magister eq̄tū solut̄ ac liber po
tuerit cē. S. q̄ ego h̄c in t̄ogo. cū si ego
tacit̄ abisse. tam t̄ ad uoluntatis in t̄ra
tionē mee dirigenda tua sententia fuerit.
q̄n tu respondes uetueri. n̄. te q̄ quā rei
me absente agere. uetueri. ne signa cū
hostib; c̄ferte. q̄ tū imperio meo spretū i
certis auspiciis. turbatis religionib; aduer
sus morē militatē disciplināq; maiorū. &
num̄ deox. ausus c̄t cū hoste c̄fligere. Ad h̄c
que in t̄ogatus c̄. respondet. c̄t̄ ea caue
uocē mittat. accede lictor. Ad uer sus que cū
respondere haud facile cēt. & n̄. querec̄
eundē accusatorē capitis sui ac iudicē cē
ni uita sibi eripi cuius quā gl̄am r̄tū ges
tatū posse uociferaret. purgaretq; se inui
cē atq; ultro accusare. tē papyrius redin
tegrata uaspoliari magistrū eq̄tū ac ut
gas & secur̄ expediri iussit. Fabius fide
militū implorans lacertantib; ueste lictō
rib; ad t̄riarios tumultū iā in c̄tione mis
centes se se recepit. Inde clamor̄. c̄tota c̄t
onē c̄. platus. alibi mine audiebant.

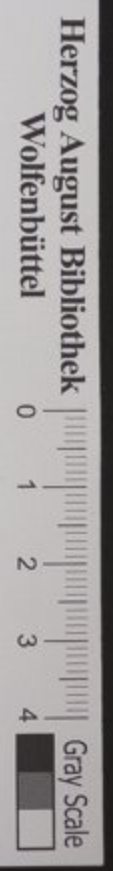
Fabius c̄tione
aduocat.

Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel
Gray Scale
0 1 2 3 4

qui primi forte tribunali steterant. quia sub
 lecti oculis imperatoris noscitur poterant
 orabant ut pariter magistro equitum neu cum
 eo exercitum darent. extrema etiam et circa
 fabium globi increpabant. inclementer dictato
 re. nec seculi seditione abetant. ne tribunal
 quidem satis quietum erat. legati circumstantes sel
 la orabant ut rem in posterum die differrent.
 ut ire sue spacium et consilio tempus daret. satis
 castigata adolescentia fabii esse. satis de for
 mata uictoria. ne ad extremum finem suppli
 cu tendere. neu unico uiuere neu patri
 ei clarissimo uirgo. neu fabie genti eam iun
 geret ignominiam. cum parum precibus. parum
 causa proficerent. intueri se uentem orationem
 iubebant. ita irritatis militum animis. sub
 dere ignem ac materiam seditioni. non esse etatis.
 non prudentie ei. neminem id a fabio pena
 deprecanti sua uirgo uerisurum. si dictatori si
 occurrat. ita infesta multitudinem in se pra
 uo certamine mouisset. postremo ne id se
 gratia dare. a fabio credere se uisurandum da
 re paratos esse. non uideri. e. r. p. in. a. fabium
 eo tempore animaduerti. His uocibus cum in se ma
 gis incitarent dictatorem quam magistro e
 quitum placarent. iussi de tribuniali descen
 dere legati. et silentio nequaquam pro conuentione
 tato. postreptu actum multa. nec ipsius dictato
 ris nec apparitorum. ei uox audiret. uox uelut
 implio certamine finem fecit. Magister equitum
 iussis postero die ad eum cum omnes affirmarent
 infestus papyrius exarsurum aggratum euenti
 one ipsa exacerbatum; clama excastris roma pro
 fugit. et patre auctore. or. fabio quater iam consul
 dictatorque. fuerat uocato ex templo senatu. cum
 maxime equeretur apud patres uirum atque iui
 ria dictatoris. repente strepitus ante curiam
 licetque submomentum audit. et ipse insensibilis
 aderat. Postquam conperit profectum excastris. cum
 expedito equitatu secutus. hinc deinde etien
 tio. et prehendi fabium papyrius iussit. Vbi cum

deprecantibus primoribus patrum atque uniuerso senatu p
 staret in incepto inuitis animi. tum pat. or. fabius
 quandoquidem inquit apud te nec auctoritas senatus
 nec etas mea cui orbitate paras. nec uirtus nobi
 litasque. magistrum equitum ate ipso nominati ualeat.
 nec preces que sepe hostem mitigauerunt. que de ex. iras
 placant. tu. pl. appello et puoco ad pplim. cumque
 et fugienti exercitu. tum fugienti senatu iudica
 re. iudice fero quod certe unum plus quam tua dictatu
 ra potest polletque. Videto cessurus ne puocationi
 sis. cui rex romanus tullius hostibus cessit. Excuria
 igitur inuentionem quod cum paucis dictator. cum omni agni
 ne principum magistrum equitum ascendisse. deduci
 cum de ostiis papyrius in parte inferiori iussit.
 Secutus pat. bene agis inquit cum eo nos deduci uis
 sisti. unde et puati uocem mittere possem. ibi
 tam perpetue orationes quam alitatio exaudiebant.
 Hinc deinde strepitum uox et indignatio fabri
 senis increpantis supbia crudelitatemque. papyri
 se quod dictatorem rome fuisse. nec a se quemquam
 nec plebis quod hominem non centurionem non mili
 tem uolatum. papyrius tamquam ex hostium ducibus
 sic ex romano imperatore uictoria. et triumphum
 petere quantum unum esset unum moderationem an
 tiquorum. et nouam supbia crudelitatemque. dictato
 rem quintum cincinnatum. in l. minutum. c. ex
 obsidione a se creptum non uicta seuisse. quam ut
 legatum cum ad exercitum presule relinqueret. or.
 furium camillum in l. furio quod contempta sua senectu
 te et auctoritate. fedissimo cum euentu pug
 nasse. non solum in presentia moderatum ire esse. nequid
 de collega secus populo aut senatu scriberet. si
 cum reuertisset potissimum ex tribunus consulari
 bus habuisset. que ex collegis optatione absena
 tu data. socium sibi imperii delegeret. Haec populi
 quod penes quem potestas omnium rerum esset. ne
 ita quod non quam atrociter fuisse. icos quod temeri
 tate atque insentia exercitum amisissent. quam ut
 pecunia eos multaret. lapide consecutum obire bel
 lo male gesta de imperatore nullum ad eam diem
 esse. ne ducibus pra. que ne in istis quod bello fas

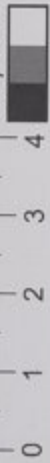
Oratio pa
 tris p filio

fuerit. ut galeas & securas uictoribus iustissimos
meritis triumphos intentari. Quod enim tandem pas-
surum fuisse filium suum si exercitum amisisset si fu-
sus fugatus. castris erit fuisse. quo utro ita uo-
lenti atque ei excessum fuisse. quam ut uerbositate
necasset; quam conueniens esse prope. a fabium ciui-
tate in leticia. uictoria supplicationibus; ac
gratulationibus; esse cum prope quem deum delubra
pateant. arte sacrificis fument. honore do-
nus cumulent. nudatum ut galeas laceant. in
conspectu esse. intuentem capitolium atque artem.
deosque ab se duobus; plus haud frustra aduoca-
tos. quod idanimo exercitum quem ei ductu auspiciisque;
uicisset. laturum. quem luctum in castris romanis
quam leticiam inter hostes fore. Hec simul ut
gans. querens. deum hominumque; fide obtestans.
& compleris filium. plurimum cum lacrimis agebat.
Stabat cum eo senatus maiestas. fauor populi. tribu-
nitium auxilium. memoria absentis exercitus. Ex
parte altera imperium inuictum esse. & disciplina
militaris. & dictatoris edictum primum ne semp
obseruatum & malliana imperia. & prohabita
filii karitas publice utilitati iactabant. Hoc
etiam. L. brutum edictorem romane libertatis antea
in duobus; liberis fecisse. non patres comes & senes
faciles de alieno imperio spreto. tamquam rei par-
ue discipline militari euerse uiuentuti gratiam
facere se tam prostatum in incepto. nec ei quod ad-
uersus dictum suum turbatis religionibus; ac dubio
auspicis pugnassee. quae quam exiusta pena remis-
surum. Maiestas imperii perpetua ne esset. non esse
in sua potestate. L. papyrium nihil ei iure dimi-
niturum. optare ne potestas tribunitia inuola-
ta ipsa uolet in reessione sua romanum impe-
rium. neu populo in se potissimum dictatorem & uis
dictature extinguat. Quod si fecisset. non L. papyri-
um; tribunos; prauium populi iudicium nequaquam
posteris accusaturos. cum polluta semel militari
disciplina non miles centurionis. non centurio
tribunum non tribunum legati. non legatum consulis. non
magister equitum dictatoris parat imperio.

Dictatoris
edictum primum
ne semp obserua-
tur.

Nemo hominum. nemo deorum uerecundiam habent.
non edicta imperatorum. non auspicia obseruentur.
sine comitatu uagi milites in pacato in hostio
errarent. in memores sacramenti. licentia sola
ubi uelint erantarent. in frequentia dese-
rant signa. neque conueniant ad edictum. nec disce-
nat inter diu nocte ne equo iniquo loco. in iussu
imperatoris pugnent. & non signa. non ordi-
nes. seruent. Latrocinii modo ceca & fortuita
prosollemni & sacrata milita sit. Horum criminum
uos reos in omnia secula offerre. tribuni prope. utra
obnaria capita. placentiaque; fabi obicere. Sta-
pentes tribunos & sua iam uice magis notios
quam ei cui auxilium ab se petebat. liberant. o-
nette consensus esse. ad proces & obtestationem ne-
sus. ut sibi penam magistrum equitum dictatoris re-
mitteret. tribuni quoque; in clinata re ipsa sub-
secuti orare dictatorem insistant. ut ueniam
et tori humano. ueniam adolescentie. a fa-
bi daret. satis cum penam dedisse. iam ipse ado-
lescens. iam patrem. fabius attentionis oblecta. pro-
cubere ad genua. & ita deprecari dictatoris.
tum dictator silentio facto bene habere inquit
quod propter. uicit disciplina militaris. uicit
peru maiestas que in discrimine fuerunt.
an ulla pro hanc die essent. non noxe eruntur.
a fabius. quod extra edictum imperatoris pugnam.
si noxe dampnat donat. esse. donat. tribunitie
potestati procarum non iustum auxilium ferenti.
Uue. a fabi felicitate hoc est sensu ciuitatis ad-
tuendunte. quam paulo ante exultabas uicto-
ria. Uue. id facinorosus. cui est ne patens quod de-
si eodem loco fuisse. quod fuit. L. papyrius. ueniam
dedisset. Necum ut uoles te uertit in gratiam
esse. cui uitam debes. nihil manus prosteris qui
si hic est dies satis documenta dederit. ut bello
ac pace pati legitima imperia possis. cum se
nihil morari magistrum equitum primum ueniam
digressum. cum templo. let. senat. letior populo at-
cum fusi ac gratulantes hinc magistro equitum
hinc dictatori prosecuti sunt. firmatumque; impe-

rui militate haud min⁹ periculo. a fabio. quia sup
plicio miserabili adolefcentis manu uidebat.
forte ita eo anno euenit. ut quicquidq; dicta
tor ab exercitu recessit. hostes insano moue
rent. Ceterum in oculis exemplum erat. a fabio. q.
ualetio galeto. q. castris petat. nequa uero hosti
um magis quam truce dictatoris ista timeret.
Itaque frumentatores cum castris uentis ex insidiis
cessi loco unquam essent. creditum uulgo est subueniri
eos ab legato potuisse. in tristia dicta exhortu
isse. Ea quoque ira alienauit ad dictatorem militum.
animos iam ante insensos. quod implacabilis a fa
bio esset. et quod suis precibus negasset. ei per uenia de
disse. Postquam dictator propositum in urbe. l. papy
rio crasso. a fabio uentis quicquam per magistratu
agere. in castra rediit. neque ciuib; satis letum ad
uentum ei fuit. nec hostibus quicquam attulit erroris.
Haec postero die seu ignari uenisse dictato
rem seu ad eum ab eorum parui facientes. instruc
ta acie ad castra accesserunt. Ceterum tantum mom
ti in uno uirum l. papyrio fuit. ut si ducis consilia
fauor subsecutus militum foret. debellari eo die
cum sanctis; potuisse. prohaud dubio habitum sit.
Ita instruxit aciem loco ad subsidium. ita omni
arte bellica firmavit. cessatum a milite. ac
de industria. ut obtrectaretur laudibus ducis.
impedita uictoria est. l. iures sanctum occidere
plures romani uulnerati sunt. Sensit perterritus.
que res uictorie obstaret. temperandum in genu
sum esse. et seueritate miscenda comitari. Itaque
adhibitis legatis ipse circumiens saucios milites
inserens intortoria caput singulos ut sese
haberent rogans. curam eorum nominari lega
tis. tribunisque. et perfectis demandat. Res se po
pulari ita dextere egit ut medentibus corporibus
animum multo prius militum imperatori reconcili
arent. nec quicquam ad salubritatem efficacius fu
erit. quam quod grato animo ea cura accepta est.
Refectu exercitu cum hoste egressus haud dubia
spe sua militum; ita fudit fugauitque sanctes.
ut ille ultimum eis dies deferendi signa cum die

110.
tatore fuerit. incessit deinde qua duxit prede
spes uictor exercitus. prostrantque hostium agros.
Nulla arma. nullam uero nec aptam nec insidiam ex
ptus. addebat alacritate. quod dictator proda om
ne eduxerat militibus; nec ita magis publica.
quam priuatiu copendium in hostem aciebat. his cla
dibus sanctes subacti pacem ad dictatorem petiere.
cum quo pacti ut singula uestimenta militibus; et an
nuum stipendium darent. Cum ire ad senatum uisum
essent. secuturos se dictatorem responderunt uni
ei fidei uirtutis; commendantes causam suam. Ita
deductus ex sanctis; exercitus. dictator triumphan
ter urbe ingressus. et cum se dictatura abdicare
uellet. uisum patrum priusquam abdicaret est uiles
creauit. s. sulpicium. longum. tetrum. a. emilium
cerretanum. Sanctes in facta pace qua de ceteris
omnibus; agebat. inducias annuas ab urbe retu
lerunt. Haec eorum ipsarum sanctae fides fuit. ad eum pro
qua papyrium abesse magistratu nuntiatum est.
arrecti ad bellandum animi sunt. c. sulpicio. a. emi
lio autem quidam annales habent consulum ad defecti
onem sanctum apulum nouum bellum accessit. utroque;
exercitus missi. sulpicio sanctes. apuli emilio sot
te euenere. Sed quoniam ipsis apulis bellum illatum si so
cios ei gentis populos absanctum in atque in uisus de
fensos scribant. Ceterum fortuna sanctum uis
ase ipsis eo tempore propulsantium bellum propulsat
sit uero factum. non apulis absanctis; arma illata.
si cum utraque simul gente bellum romanis fuisse.
nec tamen res ulla memorabilis acta. ager apulis
sanctum; euastatis. hostes nec hic nec illic in
uenti. Rome nocturnum terrorem ita ex sono tre
pidam repente ciuitatem exciuit. ut capitolium
atque artem membraque; et porte plene armatorum
fuerunt. et cum ecursum clamatumque; ad arma
omnibus; locus esset. prima luce nec auctor nec
causa terrores comparuit. Eodem anno detuscula
nis fabia rogatione populi fuit uictum. o. fabi
tribunus plebis tulit ad populum ut in tusculanus
aduerteret. quorum eorum ope ac consilio uictum prius
natesque; per bellum fecissent. l. plebs tusculanus

Ep[iscopu]s tusculan[us]
romā uenit
supplet.

cū cūq[ue] a libetis romā uenit. ea multitudo
ueste mutata & specie reor[um] trib[us] circū genib[us]
se omnī aduolens. Lusitāq[ue] miscdia adpene
ueniā impetrandā. quā causa ad eum p[er]gan
dū ualuit. Trib[us] om[ne]s p[ro]ter polliā antiqua
lege. Lollie sententia fuit. puberes uerbetatos
necari. cūges liberosq[ue] sub corona lege belli
uenire. memoriāq[ue] ei[us] ire tusculanis in pena
tā atroces auctores mansisse ad patrū etate
ēstat. nec quēquā ferme et polliā tribu can
didatū fore datū ferre p[ro]p[ri]m soluti. Insequē
ti anno. a fabio. l. fuluio c[on]sulib[us]. a. cornelius
aruna dictator. & m. fabius ambustus. magis
ter eq[ui]tū. metu grauioris in sāmo belli. educē
ta enī p[ro]tio a finitimis uiuent[ibus] dicebat. iten
tote dilectu habito. egregiū exercitū ad ius
sāntes duxerit. Castra in hostico incuriose ita
posita. tāquā p[er]cul ab eēt hostis. Cū subito ad
uenire sāntiū legiones tanta ferocia. ut
uallū usq[ue] ad stationē romanā infertent. nar
iam ut appetebant id p[ro]hibuit munimta
adoriri. nec dissimulabant orta luce poste
ro die facturos. Dictator ubi p[ro]p[ri]e spe di
micationē uidit. ne militū uirtuti dāp
no loc[us] esset. ignib[us] crebris relictis. q[ui] respectū
hostiū frustrarent. silentio legiones educti.
nec tam fallere p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]tate potuit cas
tro[rum]. Quos ext[er]plo insecut[us] ita in stitit ag
mini. ut donec lucescere p[ro]lio abstineret nec
pedestres q[ui]dē copie ante lucē castris egresse.
eques luce demū ausus incur sare in hostem
cappendo nouissimos. p[ro]mendog[ue] inq[ui]s adtran
sitū locis agm[en] detinuit. interi[us] pedes eq[ui]tē as
seruit. & totis iā copiis annisus urgebat. Tū
dictator p[ro]quā sine magno icōmodo p[ro]gredi
n[on] poterat. eū ipsū inq[ui] cōstiterat locū castris di
metari iussit. Id uero citū fuso undiq[ue] eq[ui]ta
tu ut uallū p[er]teret opusq[ue] inaperce. fieri n[on]
poterat. Itaq[ue] ubi neq[ue] eundi neq[ue] manendi
copiā esse uidet. instruit aciem. impedimtis
eragnine remotis. Instruunt c[on]tra hostes

& animis & uirib[us] pares. aurepat id maxime a
rimos. q[ui]d ignari loco inq[ui] n[on] hosti cessū. uelut
fugientes ac[er]tos terribles ipsi secuti fuerant.
id aliquā diu equauit pugniā. iā p[ro]de de sue
to sānte clamorē romani exeret. patre
hercule illo die ab hora t[er]tia die ad octauā ta
anceps d[icitur] certam stetit. ut neq[ue] clamor in
p[ri]mo semel cecur[us] ē sublat[us] iterat[us] sit. neq[ue]
signa p[ro]mota loco. t[er]tione p[er]cepta. neq[ue] t[er]cū
sū ab ulla sit parte. In suo q[ui]sq[ue] gradu obn[on]t[us]
urgentes scitis. sine respiratione ac respectu
pugnabant. fremit[us] equalis tenorq[ue]. idē pug
ne. in defectionē ultimā aut noctē spectabat.
iā uir[um] uires. iā ferro sua uis. iā c[on]silia duab[us]
deerat. cū subito sāntiū eq[ui]tes cū turma
ima longius p[ro]uecta accepissent impedim
ta romanor[um]. p[er]cul ab armatis. sine p[ro]sidio. si
ne munimto stare auiditate p[ro]de impetu
faciunt. Q[ui]d ubi dictatori trepidus nunti
attulit. sine modo inq[ui]t sese p[ro]da p[ro]pediant.
Alii demde sup[er] alios diripi passi. ferrig[ue] for
tunas militū uociferabant. Tū magistro
eq[ui]tū. uides tu inq[ui]t. o. fabi ab hostiū eq[ui]te
omissā pugniā. herent impedimta. impedi
m[en]tis n[on] q[ui]s. aggredere. q[ui]d int[er] p[ro]dandū mul
titudini euenit dissipatos. raros eq[ui]s insiden
tes. raros q[ui]b[us] ferrū in manu sit. iuuenes.
eq[ui]sq[ue] dū p[ro]da onerant cede i[er]mes. cruen
tāq[ue] illis p[ro]da redde m[en] legiones. peditūq[ue]
pugna erunt cure. penes te equestre sit
decus. Eq[ui]tū acies qualis que esse instruitissi
ma potest. in uecta in dissipatos impeditosq[ue]
hostes. cede omnia replet. int[er] sarcinas omissas
repente obiacentes pedib[us] fugientū. cōter
natorūq[ue] equor[um]. neq[ue] pugne neq[ue] fuge si
tis potentes ceduntur. Tū delecto p[ro]p[ri]e eq[ui]ta
tu hostiū. o. fabi circūdat paulū ab[er]go pe
destre acie adort[us]. Clamor inde nouus ac
cedens. & sāntiū truit animos. & dictato
ubi respectantes hostiū ante signatos tur
bataq[ue] signa & fluctuante acie uidit. tū

appellare. tū adhortari milites. tribunos
principesq; ordinū nominati ad iterandā
secū pugna uocare. nouato clamore signa
inferunt. & q̄e q̄d p̄grediebant magis magis
q; t̄batos hostes cernebant. Eques ipse iā
p̄mis erat īspectu. & corneli respiciens ad
manipulos militū q̄d manu. q̄d uoce pote
rat. monstrabat uerilla sesuq; parmasq;
cernere eq̄tū. Quō ubi auditū simul uisūq;
ē. adeo repente laboris p̄diē pene totū tole
rati uulnerūq; oblitiscit. ut haud secus quā
sitū integri castris signū pugne accepis
sent. ceciderunt se in hoste. nec ultra sanis
tolerare t̄rore eq̄tū pedittūq; uī potuit.
partū i medio cesi. partū i fugā dissipatis.
pedestris restantes ac circumuentos cecidit.
ab eq̄te fugientū strages ē facta. Int̄ q̄s &
ipse imperator cecidit. Hoc demū plū s̄
nitū res ita infregit. ut omib; ceciliis fre
merent minime id q̄dē mirū esse. si im
pio bello & c̄tra fedus suscepto. infestiorib;
merito dus. quā hominib; nihil p̄spere age
rent. expiandū id bellū magna mercede lu
endūq; esse. id referre tantū. utrū supplicia
noxio paucoꝝ. an omniū innoxio p̄beant
sanguine audebantq; iā q̄dā nominare
auctores armq;. unū maxime nom̄ p̄sen
sū clamantiū bruculi papū exaudiebatur.
uir nobilis potensq; erat. haud dubie p̄ri
marū induciatū ruptor. De eo coacti refer
re p̄tores decretū fecerunt. ut brutulus pa
pius romanus dederet. & cū eo p̄da omis ro
mana captiuiq; ut romā mitterent. que
q; res p̄feciales ex federe repetite essent. scdm̄
iussasq; restituerent. feciales romā ut censete
missi. & corpus brutuli exanime ipse morte
uoluntaria ignominie se ac supplicio subtra
xit. placuit cū corpore bona q̄q; ei dedi. ni
hil tam carū rerū p̄ter captiuos ac si qua cog
nita exp̄da s̄ acceptū ē. ceterarū rerū irri
ta fuit deditio. dictator exs. c. triūphauit.

Hoc bellū a c̄sulib; bellatū q̄dā auctores s̄. eosq;
desantib; triūphasse. fabiū etiā in apulia p̄ces
sisse. atq; inde magnas p̄das egisse. Hec discrepat
quin dictator eo anno. a. cornelius fuerit. id
ambigit belli ne gerendi causa erat. sit. an ut
ēēt qui ludis romanis. q̄a. l. plautius p̄tor. organ
morbo forte implicatus erat. signū mittendū
quadrigis daret functosq; eo haud sane memo
randi imperii ministerio. se dictatura abdicā
ret. nec facile ē aut rē rei aut auctore auct
tori p̄ferre uiciatā memoriā funebrib; lau
dib; reor. falsisq; imaginū titulis dū familia
ad se queq; samā rerū gestarū honorūq; sal
lente mendatio trahunt. inde certe & singu
lox gesta & publica monimenta rerū c̄fusa.
nec q̄squā equalis tēporib; illis scriptor ex
stat. quo satis certo auctore stet v r.

TITULI LIBRI AB URBE CONDITA LIBER.

DE TAVRO. EX ELICT. INCIPIT HO

SECVLTVR HVHC HVVS.

S annū nobilis clade romana caudi
na par. Tito uictorio caluino spurio
postumio c̄sulib; s̄antes eo anno im
peratorē q; pontiū herennii filiū habuerunt
patre longe prudentissimo natū p̄mū ipsū
bellatore ducēq;. Is ubi legati q̄ ad dedendas
res missi erant pace inserta redierunt. nihil ne
actū inq̄t hac legatione censeatis. expiatū ē
q̄e q̄d ex foedere rupto uarū in nos celestū fuit.
Satis scio. q̄b; cūq; diis cordi fuit. subignos
ad necessitatē dedendi res que ab nobis ex foede
re repetite fuerant. his n̄ cordi fuisse. tā supbe
ab romanis fedetis expiationē s̄p̄retā. Quō enī ul
tra fieri ad placandos deos mitigandosq; homi
nes potuit quā q̄d nos fecim; res hostiū in p̄da
captas que belli uire nr̄e uidebant remissim;
auctores belli q̄a uiuos n̄ potuim; p̄functos iā
facto dedim;. Bona eoz. neq̄d ex c̄tagione noxe
remanere penes nos. romā portauim;. Quō ultra
tibi romane q̄d fedetis. q̄d diis arbitris foedetis
debeo. Quē tibi tuarū uarū. quē meoz sup

placare iudicē setā. Hēminē neq; pplm neq; p
natū fugio. Qd si nihil cū potentiore uisū hu
mani relinquit inopi. at ego ad deos iudices
intolerande supbie confugiā & p̄cabor. ut itas
suas uertant in eos q̄b; n̄ sue redite res. n̄ alie
ne ad cumulate satis sint. quoz seuitiā non
mors noxiōrū n̄ deditio exanimatoz corpoz
n̄ bona sequentia dñi deditiōe exsacient
placari nequeant. n̄ hauriendū sanguinē
lamandag; uiscera nrā p̄buerim. Lustū ē bel
lū sāntes q̄b; necessariū. & pia arma. q̄b; nul
la n̄ i armis relinqt spes. Proinde cū rerū
humanarū maximū mōtū sit. quā p̄piciū
rē quā adūsis agant diis. p̄cetto habete. p̄o
ra bella adūsis deos magis quā homines gessis
se. hoc q̄d instat ducib; ipsis diis gesturos. Hec
n̄ leta magis quā uera uaticinat. exercitu
educto. circa caudiū castra quā potest ocul
tissime ducit. Inde ad calatiā ubi iā cōsules ro
manos castrag; ēē audiebat. milites. x. pastoz
habitu mittit. pecoraq; diuisos alii alibi haud
p̄cul romanus pascere iubet. p̄sidis. ubi inci
derunt in p̄datōres. ut idē omib; sermo cōstet.
legiones sāntiū in apulia ēē. luceriā omib;
copus arcū sidere. nec p̄cul ab ēē. q̄n ui capi
ant. Iā & is rumor ante de industria uulgat
uenerat. ad romanos. s; fidē auxere captiui.
eo maxime. q̄d sermo int̄ eos cōgruebat. Haud
dubiū erat. q̄n lucerinis opē romanū ferret.
bonis ac fidelib; sociis. simul ne apulia omis
ad p̄sentē t̄rorē deficeret. ea m̄ q̄t̄ent cō
sultatio fuit. Dūc ad luceriā ferebant uie.
altera p̄ter orā sup̄eti maris patens aptaq;
s; quanto tucior. tanto fere longior. altera
p̄ furculas caudinas breuior s; ita nat̄ loc̄
ē. Sactus duo alti. angustis siluosiq; s̄. monti
b; circa p̄petuis int̄ se iuncti. lacū int̄ eos
satis patens clausus in medio cāpus herbid⁹
aq̄susq; p̄ quē mediū ixt̄ ē. s; antequā ue
nias ad eū intrande p̄me angustie s̄. aut
eadē qua te insinuaueris retro uia repe

Deserit
caudinas
furculas.

tenda. aut si te porro p̄gas. paluū saltū aru
otē impeditiorē que euadendū. In eū cāpū
uia alia p̄cauā rupē romani remisso agm
ne. q̄m ad alias angustias p̄tinē p̄gerent. sep
tas de lectu arbor. saxorūq; ingentiu obia
centē mole inuenete. lūstans hostilis appa
ruisse. p̄sidū etiā in sumo saltu cōspicit. cita
ti inde retro qua uenerant p̄gunt repete
re uia. eā q̄q; clausā sua obice armisq; iue
nunt. Sistant inde gradū sine ullius impe
rio. stuporq; omniū animos ac uelut torpor
q̄dā i solit̄ mēbra tenet. ituentes que alii
alios. cū alterū q̄sq; cōpotē magis mētis ac
cōsilii ducerent. diu immobiles silent. Dem
de ubi p̄toria cōsulis erigi uideere & expe
dire q̄sdā utilia operi. quā q̄m ludibrio
fore mumentes p̄ditis reb; ac spe omi ad
ēpta cernebant. tam ne culpā malis adde
rent. p̄se q̄sq; nec hortante ullo nec impe
tante admonendū uer si castra p̄t̄ agm
uallo circūdant. sua ipsi opera laborēq; ir
ritū. p̄ter quā q̄d hostes sup̄be i crepabant.
cū miserabili cōsensione eludentes. ad cōsules
mestros. ne aduocantes q̄dē in cōsiliū. q̄ndo
nec i cōsilio nec auxilio loc̄ ēēt. sua sponte le
gati ac tribuni cōueniunt. militesq; ad p̄o
riū uer si opē quā uix diu immortales fer
re poterant. ab ducib; exposcunt. querentes
magis quā cōsultantes. nox oppressu. cū pin
genio q̄sq; fremerent. alius. p̄ obices uiarū.
alii p̄ aduersa montū. p̄ siluas. qua ferri
arma poterit. eam. modo ad hostē p̄uenire
liceat. quē p̄ annos iā p̄pe. xxx. uicim. omnia
equa & plana et usq; romano i p̄sidū sāntē
pugnanti. alii. q̄. aut qua eam. nū montes
moliri sede sua param. dū hec immine
bunt uiga. qua tu ad hostē uenies. armati
in ermes. fortes. ignaui. parit̄ omis capti
atq; uicti sum. Hec ferrū q̄dē ad bene mo
riendū oblaturus ē hostis. sedens bellū cō
ficiet. His in uicē sermonib; qua tibi qua

qua quietis immemor traducta e. ne sanctis
 quide cōsilii intā letis suppetebat reb; Itaq;
 unūsi herenniu poncu patrē imperatoris
 plures cōsulendū censent iamis grauis an
 nis. n̄ militarib; solū s; ciuilib; q̄q; abesse
 rat munerib; in corpore tam affecto uige
 bat uis animis cōsiliū que. Is ubi acceptit ad
 furculas caudinas int̄ duos saltus clausos eē
 romanos exeret. cōsult' abnuntio filii cen
 sult om̄s inde quā p̄mū inuolatos dimit
 tendos. Que ubi spreta sententia e iterūq;
 eodē remeante nuntio cōsulebat. censuit
 adunū om̄s int̄ficiendos. Que ubi tā discor
 dia int̄ se uelut exancipiti oraculo respon
 sa data f̄t. quā fili' ipse ip̄m̄s iā animū q̄q;
 patris cōsenuisse i affecto corpore rebat. tam
 consensu om̄iū uict' e. ut ipsū in cōsiliū ac
 cipere. nec grauat' senex plauisto i castra
 dī aduect'. uocat' q; i cōsiliū. ita ferme locu
 tus e. ut nihil sententie mutaret. causas
 tantū adicere p̄ori cōsilio. qd̄ optimū duce
 re cū potentissimo pp̄lo p̄ ingens beneficia
 ū p̄petuā firmate pacē. amicitā que alteto
 cōsilio in multas etates q̄b; amissis duob; ex
 ercitib' haud facile receptata uires roma
 na res bellū differre. Tercū nullū cōsiliū
 eē. Cū filius alnque p̄ncipes p̄ cunctando
 exq̄rent. qd̄ si media uia cōsiliū caperet. ut
 dimitterent incolumes. & leges his uise bel
 li uictis imponerent. ista qd̄a sententia i q̄t
 e. que neq; amicos parat. nec inimicos tollit.
 Seruate modo q̄s ignominia irritaueritis.
 ea e romana gens que uicta quiescere nesci
 at. uinat sep̄ impetorib; illoz. q̄cqd̄ istuc p̄
 sens necessitas inuictis. neq; eos ante multi
 plices penas expectatas auobis q̄escere sinet.
 Heutra sententia accepta herennius domū
 e castris e auictus. & i castris romanis cū frus
 tra multa conat' aderūpendū capti essent.
 etiā om̄iū rerū inopia eēt. uicti necessita
 te legatos mittunt. q̄ p̄mū equā pacē pe

Censu
 ut he
 remi
 pat' po
 tu.

terent. si pacē n̄ impetrarent. uti puocarent
 ad pugna. Tū pontius debellatū eē respondit.
 & qm̄ ne uicti quide accepti fortuna fatere sciret.
 metmes cū singulis nestantis subuigū missurū.
 alias cōditiones pacis equas uictis auctorib; fore
 si agro sanctū deedeeret. colonic abducerent.
 suis inde legib; romanū ac sanctē eā foedere
 uicturū. his cōditionib; paratū se esse foedus cū
 cōsilib; ferite si qd̄ eoz displiceat. legatos ad se te
 dire uertunt. Hec cū legatio remittaret. tant'
 gemit' om̄iū subito exort' e. tanta que metucia
 icessit. & n̄ grauius accepturi uiderent. si nunti
 atet' omnib; eo loco morte appetendā eē. Cū
 diu silentiū fuisset. nec cōsules aut p̄cedere tā
 turpi. aut cōtra fedus tā necessariū hiscere pos
 sent. tū. l. centulus. q̄tū p̄ncess legatorū. uirtu
 te ac honorib; erat. patrē meū inq̄t cōsules sepe
 audiui memorantē se in capitolio unū n̄ fuis
 se auctore sene tui redimēde auro a gallis cui
 tatis. q̄ndo nec fossa ualloq; ab ignauissimo ad
 opera ac muniendū hoste clausi eēt. & etū
 pere. si n̄ sine magno periculo. tam sine ceta
 p̄ncie possent. Qd̄ si illis ut decurrere ex capi
 tolio armatis i hostē licuit. q̄ sepe in obsessi
 obsidentes eruperit. ita nob' eā aut in q̄ loco di
 micandi tantūm cū hoste copia eēt. n̄ in pat
 ni animi in dolēs in cōsilio dando de eēt. E q̄de
 morte p̄ patria p̄clata eē fatcor. & me ul' de
 uouere. p̄ p̄. legionib' q; ul' in medios me in
 mittere hostes paratus sū. s; hic patriā uideo.
 hic q̄cqd̄ romanarū legionū e. que n̄ p̄ se ip
 sis ad mortē reuete uolunt. qd̄ habent qd̄ mor
 te sua seruent. tecta urbis dicat aliq̄s & me
 nia. & eā tur bā a qua urbs incolit. immo
 hercule p̄dunt ea om̄ia. de leto hoc exeretū
 n̄ seruant. q̄s enī ea tuebit. umbellis uideli
 ce. atq; i ermis multitudo. tā hercule quā
 a gallis. impetu defendit. An auctis exercitū
 camullūq; duce. implorabant. Hic om̄s spes
 opesq; f̄t. quas seruam' dedendo ad necē pa
 triā deserim' agpdim'. At feda atq; igno

Herzog August Bibliothek
 Wolfenbüttel
 0 1 2 3 4
 Gray Scale

miniosa deditio ē; ea captas patē ē ut tā
ignominia eā quā morte nā si opus sit ser-
uem. Subcat q̄ ista quanta cūq; ē indignitas.
q̄ pateat necessitati quā ne du q̄dē superant
lte cōsules redimite armis ciuitatē. quā am-
maiores nri redemet. Consules p̄fecti adpon-
tū in colloquū. cū de foedere uictor aggrate.
negarunt. in iussu ppli fedus fieri posse. nec
sine feacialib; cerimoniaq; alia sollempni. Itaq;
n̄ ut uulgo credunt. claudiusq; etiā scribit.
foedere par caudina. si p̄sponione facta ē.
Q̄d enī aut sponsorib; i foedere op̄cēt. aut ob-
sidib;. ubi p̄cacione res trans igit. p̄que po-
pulu fiat q̄ min legib; dictis stet. ut cū tra-
m p̄tē feriat. quē admodū a feacialib; portus
feriat. Sponderēt cōsules. p̄fecti. legati. ques-
tores. et mil. nominaq; omiū q̄ sponderēt
erant. ubi si ex foedere acta res eēt. p̄ter quā
du q̄ feacialiū n̄ exstarent. q̄ p̄ter necessaria
federis dilationē obsides etiā. de eq̄tes im-
perati. q̄ capite lucent. si pacto n̄ stare. Te-
pus inde statutū. tradendis obsidib; exercitu
q; in cetera mittendo. Redintegrauit luctū
in castris cōsulū aduentū. ut uix ab his abstine-
rent manū. quoz. temeritate in eū locū de-
ducti eēt. quoz. ignauia fedus inde quā
uenissent abiturū. illis n̄ duce locoz. n̄ explo-
ratorē fuisse. beluarū m̄ cecos in foueā missos.
lapsos. Alii alios intueri. cōtemplari arma in q̄
tradenda. q̄ i ermes futuras dexteras. obnox-
iaq; corpora hosti p̄ponere. sibi met ipsi met
ipsi ante oculos iugū hostile q̄ ludibria uic-
toris. q̄ uultū supbos. q̄ parmatos in cetera ut.
Inde fedū agminis miserabile uia p̄ socioz. ur-
bes. redditū in patā ad parentes. q̄ sepe ipsi ma-
ioresq; ex triumphantes uenissent. se solos sine
uulnere. sine ferro. sine acie uictos. sibi n̄ strin-
gere licuisse gladios. n̄ manū cū hoste c̄ferre
sibi neq; quā animos datos. Hec fremtib; hora
fatalis ignominie aduenit. omnia tristiora
expetuendo factura. quā que p̄ceperant a

nimis. lā p̄mū cū singulis uestimtis i ermes
extra uallū erire missi. q̄ p̄mi traditi obsides.
atq; in custodia abducti. Tū acsilib; abire
lietores missi. paluda mentaq; detracta tan-
tā ut ipsos q̄ paulo ante eos exsectantes de-
dendos lacezandosq; censuerant miserati
onē fec. ut sue q̄sq; cōditionis oblit. ab illa
deformatione tante maiestatis uelut ab-
nesando spectaculo auertere oculos. P̄m
cōsules p̄pe seminudi subiugū missi. tū ut
q̄sq; gradu primū erat. ita ignominie ob-
iectus. Tū deinceps singule legiones. Cir-
cū stabant armati hostes. exprobrantes. elu-
dentesq; gladiu etiā plerisq; intentati. q̄
uulnerati q̄dē necatiq; si uultū eoz. i digu-
tate p̄tū acrior uictorē offendisse. Intro-
ducti sub iugū. q̄ q̄d pene grauius erat. phos-
tū oculos cū c̄ saltu euasissent. q̄ si uelut
ab inferis extracti. tū p̄mū luce aspicerē
uisit. tam ipsa lux ita de forme intuentib;
agnū omī morte tristior fuit. Itaq; cū ante
noctē capuā puenire possent. in cetera deside-
socioz. q̄ q̄d pudor p̄pediebat. circa uia haud
p̄cul capua omniū egena corpora humi p̄ro-
strauit. Q̄d ubi ē capuā munitū. auditū
euenit miseratio iusta socioz. supbia i geni-
tā cāpanis. Confesti in signa sua cōsulib; fas-
ces lietores. arma. eq̄s. uestimta. cōmeat milti-
tib; benigne mittunt. q̄ uenientib; capuā
cunctū senatū pplōsq; obuia egressus. uisus om-
nib; hospitalib; p̄uatisq; q̄ publicis fungit
officiis. Hec q; illis socioz comitas. uultūq; be-
nigne. q̄ alloq̄a n̄ m̄ sermone elucere. si ne
ut oculos q̄dē attollerent. aut cōsolantes ami-
cos c̄tra intuerent. efficere poterant. a deo
sup memorē pudor q̄dā fugere colloq̄a q̄
cētus hominū cozebat. Postero die cū iuue-
nes nobiles missi a capua. ut p̄fiascentes
ad finē cāpanū p̄sequerent. reuertissent.
uocatiq; i cetera p̄punctantib; maiorib; na-
tu. multo sibi mestiores q̄ abiectiores ani-

mi uisus referrent. adeo silens ac ppe mutū
agmen incessisse. tacete indolē illā romanā.
ablatosq; cum armis animos. n̄ reddere salute.
n̄ salutantib; dare responsū. n̄ hiscere queq̄m
p̄metu potuisse. tāquā ferentib; adhuc ceru-
icib; iugū. sub qd̄ emissi ēent. habere s̄anttes
uictoriā n̄ p̄clarā solū s; etiā p̄petuā. cepisse
enī eos n̄ romā qd̄ multo bellicosius fuerit.
romanā uirtutē serociāq;. Cū hec dicerent
audirentq; & de ploratu pene romanū nom̄
in cilio sociorū fidelium ēēt. d̄r. ofillius acalau.
ouii fili⁹ clarus genere factisq; tū etiā etate
uerendus. longe alit̄ se habere rē dixisse. Silen-
tū illud obstinātū fixosq; int̄ta oculos. & sur-
das ad omnia solatia aures. & pudorē intuen-
de lucis. ingentē molem uarū exalto animi ci-
entis indicia ēē. aut romana se ignoscere in-
gema. aut silentiū illud s̄anttib; flebiles bre-
ui clamores. gemitq; excitaturū. caudineq;
pacis aliquanto s̄anttib; quā romanis tristio-
rē memoriā fore. q̄ppe suos queq; eorū animos
habeturū. ubi eūq; congressuri sunt. salt̄ caudi-
nos n̄ ubiq; s̄anttib; fore. Lā rome & sua ifamis
clades erat. Obsessos p̄mū audierit. Tristior de-
ide ignominiose pacis magis quā periculis
nuntius fuit. Ad famā obsidionis dilect⁹ ha-
beti coeptus erat. Dimissus deide auxiliorū
apparat⁹. p̄quā deditiōnē tā sede factā acce-
perit. ext̄ploq; sine ulla publica auctoritate
c̄sensu in omnē formā luctus ē. taberne cir-
ca forū clausē. iusticiūq; in foro sua sponte
coeptū p̄usquā indictū. lati clau. anuli an-
tei. positi. mestior exercitū ipso ciuitas ēē. nec
ducib; solū atq; auctorib; sponsorib; q; pacis
itasci. s; innoxios etiā milites odisse. & nega-
re urbe tectis ue accipiendos. Quā c̄tatio-
nē animorū. fregit aduent⁹ exercit⁹. etiā iratis
miserabilis. n̄ enī tāquā ipattāā reuertentes.
ex insperato incolumes. s; captorū habitu uul-
tuq; ingressi sero in urbe. ita se in suis quisq;
tectis abdidit. ut postero atq; insequentib;

113.
dieb; nemo eorū forū aut publicū aspiceret. nel-
let. consules impuato abditū. nihil p̄magistra-
tu agere. nisi qd̄ expressū. s. ē. ut dictatore
dicerent comitiarū causa. q. sabū ambustū dix-
erit. & p̄. emiliū petū magistrū eq̄tū. Quib;
uitio creatis. suffectus. m. emilius. papus dicta-
tor. l. ualeri⁹ flaccus magister eq̄tū. Hec p̄ eos
comitia habita. & q̄a tedebat p̄p̄m omnium
magistratuum ei annu. res ad int̄ regnū redit.
Int̄ regesq; sabi maxim⁹. m. ualerius coruun⁹.
Lo c̄sules creauit. q. publiliū philonē. & l. papi-
riū cursorē iterū. haud dubio c̄sensu ciuitatis.
qd̄ nulli ea tēpestate duces clariorē ēent. q.
creati s̄t die. eo sic enī placuerat patib; magis-
tratu indiderit. sollempnib; q; s. ē. his p̄fectis de
pace caudina retulerit. & publilius penes quā
fasces etant. die s. ē. postumi inqt. Qui ubi sur-
texit. eodē illo uultu q̄ sub iugū missus erat.
haud sū ignar⁹ inqt c̄sules ignominie n̄ ho-
noris causa me p̄mū exercitū. iussūq; dicere
n̄ tāquā senatorē. s; tāquā reū. tā infeli-
cis belli quā ignominiose pacis. Ego tam q̄n-
do neq; de noxa nr̄a neq; de pena retulisti
omissa defensione que n̄ difficillima ēēt. ap̄
haud ignaros fortunarū humanarū neces-
sitatūq; sententiā de eo de q̄ retulisti pau-
cis pagā. Que sententia testis erit. m̄ne an-
legionib; ur̄is p̄ceptū. cū me seu necessaria
sponsione obstrinxi. qua tam q̄ndo iussu p̄pli
facta ē n̄ tenet. p̄. r. nec qcquā ex ea p̄ter q̄m
corpora nr̄a debent s̄anttib;. Sed am̄ p̄fecta
les nudi uinctiq; exsoluam̄ religione p̄p̄m.
si qua obligauim⁹. neqd̄ diuini humanue ob-
stet. q̄ minus iustū p̄uī que de integro in eā
bellū. Interea c̄sules exercitū scribete. armare.
educere placet. nec p̄us ingredi hostiū fines.
quā omnia iusta i deditiōnē nr̄am p̄fecta erūt.
Vos diu immortales p̄cor. que soq; si uobis n̄ fuit
cordi. sp̄. postumū. t. ueturū c̄sules cū s̄a-
ntib; p̄spere bellū getete. at uos satis habe-
atis uidisse nos subiugū missos. uidisse spon-

Sententia
postumi.

sione infami obligatos. uidere nudos uinctosq;
hostib; deditos. omnē itā hostiū nr̄is captib; ex
cipientes. Nouos cōsules legiones que romanas cū
sante gerere bellū uelitis. ut omnia ante nos
cōsules bella gesta sūt. Que ubi dix̄. tanta simul
ammiratio miseratio que uiri incesse homi
nes. ut m̄ uix crederent illū eundē. eē sp̄i postu
mū. qui auctor tā foede pacis fuisse. modo
miserarent. Cū autē tribuni dixissent neq;
se pro q̄o spondendo pacē seruassent exercitū
p̄. r̄. poenā ulla meritos esse. neq; ad extemū
cū sacro sc̄i essent. deos hostib; uiolari ue posses.
Tū postumius. dedito interea. dedito inq̄t p̄
sanos nos. q̄s salua religione potestis. deditis de
inde & istos sacro sc̄os. cū p̄mo magistratu abi
erunt. Sed si me audiat̄ p̄usquā dedant. Hic
in comitio uirḡis cesos. hanc iā ut int̄calate
pene usurā habeant. Hā q̄o deditioe nr̄a
negant exsolui religione ppl̄m. id istos ma
gis ne dedant. quā q̄a ita se res habeat. dice
re q̄s a deo uiris fecialiuū expersē q̄ ignoret.
Hec; ego in facias eo. p̄. c̄. tā sponsores quā
foedera sc̄a eē. apud eos homines. apud q̄s
iuxta diuinas religiones fides humana
colit̄. s; i iussu ppl̄i nego q̄cquā sanciri pos
se. q̄o ppl̄m teneat. An si eadē supbia qua
sponsione istā expresser̄t nobis santes. coe
gissent nos uerba legitima deditiū ut
bes nuncupare. deditū. p̄. r̄. uos tribuni di
ceretis & hanc urbē. tēpla. delubra fines. a
quas santis eē. Imitto deditioe qm̄ de
sponsione res agit̄. q̄o tandē. si spondissem
urbē hanc relicturū. p̄. r̄. si incensurū. si ma
gistrat̄. si senatū. si leges n̄ habiturū. si sub
regib; futurū. di meliota inq̄s. At q̄n̄ indig
nitas rerū sponsionis uinculū leuat. Siquid
ē in quo obligari. p̄. r̄. possit. i omnia potest.
& ne illud q̄dē q̄o q̄sda fors ita moueat. re
fert. consul. andictator an p̄tor spondere
& hoc ipsi etiā santes iudicauer̄t. q̄b; n̄ fuit.
satis cōsules spondere sed legatos. questores.

tribunos militū spondere coeger̄t. Hec ame
nē q̄s quā quiescit. q̄o ita spondere. cū id
ne cōsulis uis eēt. nec illis spondere pacē que
mei n̄ erat arbitri. nec pro uobis. q̄ nihil man
daueratis posse. nihil adcaudū. p̄. c̄. huma
nis cōsulis gestū ē. du immortales & uis &
hostiū imperatorib; m̄tē ademer̄t. Nec nos
in bello satis cauum. & illi male partā uicto
riā male pdider̄t. dū uix locis q̄b; uicerant
credunt. dū quacūq; cōditione arma uiris
in arma natis auferre festinant. An si sana
mens fuisse. difficile illis fuit dū senes ab do
mo adconsultandū accer sunt. mittetero
mā legatos. cū senata cū ppl̄o de pace ac fede
re agere. tridui iter expeditis erat. interea
in uindictis res fuisse. donec ab roma legati
aut uictoriā illis certā. aut pacē afferrent.
La demū sponsio eēt. quā ppl̄i iussu spon
dissem. s; neq; uos tulissetis. nec nos spondis
semus. nec fas fuit aliuū rerū exitū eē. quā ut
illi uelut sōnio letiose. quā q̄o m̄tes corū ca
pete possent. neq; quā eluderent. & nr̄m ex
ercitū eadē que impediēat fortuna expe
diret. uanā uictoriā uimot̄. ut itā facere
pax. sponsio int̄ poneret. que nemine p̄ter
sponsore obligaret. Q̄o enī uobis cū. p̄. c̄. q̄o cū
p̄. r̄. actū ē. Quis uos appellare potest. q̄s se auo
bis dicere deceptū. hostis ancuis. Hosti nihil
spondistis. quin nemine spondere pro uobis
uissistis. Nihil q̄ uobis nec nobiscū ē. q̄b; nihil
mandastis. nec cū santis; cū q̄b; nihil egistis.
Santis; sponsores nos sum̄ rei. satis locupletes
in id q̄o nr̄m ē. in id q̄o p̄stare possum. corpora
nr̄a & animos. In hec se uant. in hec fertū. in
hec itas acuant. Quod ad tribunos attinet. cō
sule. utrū p̄sens deditio ege fieri possit. an idē
differat. Hos interī tu uenturi uosq; ceteri ui
lia hec capta luende sponsionis feram. & nr̄o
supplicio libertem̄ romana arma. Nouit p̄. c̄.
cū causa. tū auctor. nec ceteros solū s; tribu
nos etiā plebei. ut se in senatū dicerent fore

potestate Magistratu inde se ex templo abdicauit
tradi q; fecialib; cū ceteris caudū ducen-
di. Hoc s; c; facto. lux quedā affulsisse ciuitati in-
sa c; Postumius more erat. eū laudib; ad celiū
ferabant. deuotioni. p; decū cōsulib; aliis clariis
facinorib; equabant. emet sisse ciuitatē ex ob-
noxia pace illius cōsilio & opera. ipsū se eruciati-
b; & hostiū ire offerre. piacula que p; p; r; dare.
arma cuncti spectant & bellū. enūquā finu-
rū. ut congregi armatis cū sante liccat. In
ciuitate ita odioq; ardente dilect; ppe omiū
uoluntariō. fuit. Rescripte ex eodē milite
noue legiones ductusq; ad caudū exercitus.
Pregressi feciales. ubi ad portā uenire uestē
de trahi pacis sponsoib; uibent. man; p; tū.
uinciri. lū apparitor; uerecundia maesta-
tis postumii. lare uinciret. qntu inqt ad ues-
lorū. ut iusta fiat deditio. Tū ubi in cētū sā-
ntiū & ad tribunal uentū pontū ē. a corne-
lius aruina fecialis ita uerba fecit. Quando
q; hie homines in iussu p; r; quiritiū fedus
ictū. uti sponso dēt. atq; obeā rē norā nocu-
erit. obeā rē. quō. p; r; scelere impio sit solutus.
hosce homines uobis dedo. Hec dicenti feciali.
postumius genu femur quantū maxime po-
terat. in pectus & clara uoce ait. s; sante ciuē
esse. illū legatū feciale. a se cetera uis gentiū uo-
latū. eo iustus bellū gesturos. Tū pontū nec e-
go istā deditiōne accipiā inqt. nec santes sa-
tā habebunt. qntu spuri postumi si deos cē cen-
ses. aut omnia irrita facis. aut pacto stas. sante
pplo omis q; in potestate habuit. aut p; his par-
debet. s; qd ego te appello. qte captū uictori
cū qua potes fide restituis. p; r; appello. Quē
si sponsionis ad furtulas caudinas fide peni-
tet restituat legiones intra saltū q; septe fu-
erit. Nemo quēquā deceperit. omnia p; i fecto
sunt. Recipiant arma que p; pactionē tradi-
derit. redeant in castra sua. qe qd p; die habu-
erit. quā i colloquū ē uentū habeant. tū
bellū & fortia cōsilia placeant. tū sponsio &

114.
par repudiet. La fortuna his locis qua ante pacis
nitentiōne habuim; geram; bellū. nec p; r; consiliū
sponsionē nec nos fide p; r; accusem; Hū quā
ne causa defiet. cur uicti pacto n; stetit. obsides
por senne dedistis. furtō eos subduristis. auro
ciuitatē a gallis redemistis. Int accipiendū au-
rū cēsi s; pacē nobiscū pepigistis. ut legiones
uobis captas restituerem; eā pacē irritā factis.
& se p; aliquā fraudi specie uiris imponitis. Non
pbat. p; r; ignominiosa pace legiones seruatas.
pacē sibi habeat. legiones captas uictori restitu-
at. Hoc fide. hoc foederib; hoc fecialib; cerimo-
nis dignū erat. ut qdē tu qd petisti p; pactionē
nē habeas tot ciues incolumes. ego quā hosti
tibi remittendo pactus sū n; habeā. hoc tu a
corneli hoc uos feciales uiris gentib; dicitis.
ego uero istos q; dedi simulatis. nec accipio. nec
dei arbitror. nec moror. q; min; in ciuitatē
oblita sponsione cōmissa iratis omib; diis quoz
cludit; nūm; redeant. Gerite bellū. qndo sp-
postumiū m; legatū feciale genu p; culca. Ita di-
credent; sante ciuē postumii n; ciuē roma-
nū cē. & a sante legatū romanū uiolatū.
eo uobis iustū in nos factū cē bellū. Hec ludi-
bria religionū n; pudete in lucē pferre. & uir-
puetis dignas ambages senes ac consulares
fallende fidei exq; rere. Uictor. deme uincla
romani. morat; sit nemo. q; min; ubi iusum
fuerit abeant. Et illi qdē forsitan. & publi-
ca & sua certe liberata fide. ab caudio i castra
romana i uiolati redierit. Sante. p; supba
pace infestissimū certentib; renatū bellū.
omniāq; que de idē uenerit n; i animis solū s;
p; ppe in oculis cē. & sero ac ne q; quā laudare
senis pontū utraq; cōsilia. int que se media
lapsos. uictorie possessionē pace incerta mittas-
se. & beneficū & maleficiū occasione amissa.
pugnaturus cū eis. q; potuerunt in ppetuū
ut inimicos tollere. & amicos facere. adeoq;
nullo tū certamine iclinatis uiris; p; caudi-
nā pacē animi mutauerant. ut clariore

int̄ romanos deditio postumū quā pontiū
in cruenta victoria int̄ santes faceret. & ge
ri posse bellū romanū victoria certa habe
rent. santes simul rebellasse & uicisse crede
rent romanū. Int̄ hec sarricani absantes de
fecerūt. & fregelle colonia nec opinato aduen
tu santiū fuisse & sarricanos cū his satis cōstat.
nocte occupata ē. Timor inde mutuus utrosq;
ad lucē quietos tenuit. Lux pugne intū fuit.
quā aliquā diu equā. & q̄a pars ac foci dimi
cabat. & q̄a extectis aduocabat imbellis mul
tudo. tam fregellani sustinuerūt. frans deide
tē inclinauit. q̄d nocē audiri p̄conis passi sūt.
in columnē abiturū. q̄ arma posuissēt. La spes
remisit acertamine animos. & passi arma
lactari coepta. Et inacior pars armata pau
sā portā erupit. tuciorq; eis audacia fuit. q̄
icant̄ ad credendū. q̄ curiū datos igne neq; quā
deos fidēq; inuocantes. santes cōtemauerūt.
Consules int̄ se puincias partiti. papirius in a
puliā ad luceriā p̄git. ubi eq̄tes romanū ob
sides ad caudū dati custodiebant. Publius in
sānio substitit adūsus caudinas legiones. Bis
tendit ea res santiū animos. q̄d nec ad luceriā
ire. ne ab t̄go instaret hostis. nec manere. ne lu
ceriā int̄t̄ amitteret. satis audebant. Opti
mū usū ē cōmittere rē fortune. & transigere
cū publico certam. Itaq; iaciem copias educunt.
aduersus q̄s publicus cōsul cū dimicaturus ēēt.
p̄us alloquendos milites rat̄ cōtionē aduocari
uissit. Ceterū sic ingenti alacritate ad p̄tori
ū cōursū ē. ita p̄clamore poscentiū pugnam
nulla adhortatio impetatoris audita ē. suus
eiusq; animi memor ignominie adhortator
adebat. Vadunt q̄ in p̄liū urgentes signife
tos. & ne mota i concursu pilis emittendis.
stringendisq; inde gladius ēēt. pila uelut
dato ad id signo abiciunt. stringendisq; gladius
cursu in hostē ferunt. Nil illic impetatorie
artis ordinib; aut subsidiis locandis fuit. Im
ma ita militaris p̄pe uesano impetu egit.

Itaq; n̄ fusi modo hostes sūt. sed ne castris q̄dē suis
fugā impedire ausi. apuliā dissipati petere.
Luceriā tam coacto rursus in unū agmine cō
puentū. Romanos ita eadē que p̄mediā acē
hostiū tulerat. & in casta p̄tulit. Ibi plusquā
in acie sanguinis ac cedis factū. p̄deq; pars ma
ior ita corrupta. Ceterū alt̄ cū papirio cōsu
le locis maritimis p̄uenerat arpos. p̄omia pa
cata santiū magis in uiribus & odio quā be
neficio ullo. p̄ rē. Hā santes ea tēpestate in
montib; uicatim habitantes. cāpestria &
maritima loca contemptu cultorū molliore
atq; ut euenit fere locis simili genere. ipsi
montani atq; agrestes. de p̄labant. Quere
gio si fida santis; fuisse. aut p̄uenire arpos
exeret̄ romanū neq; sse. aut int̄ iecta int̄ ro
mā & arpos penuria rerū omiū exclusos a
cōmeatib; absūpsisse. Tū q̄q; p̄fectos inde ad
luceriā iuxta obsidentes obsessosq; inopia uey
ant. Omnia ab arpis romanis suppeditaban
t. ceterū adeo eriguit ut militi occupato
stationib; uigiliisq; & opere eques folliculis
i casta ab arpis strumtū ueherit. m̄dū oc
cursu hostiū cogeret̄ abiecto exēq; strumto
pugnare. & obsessis p̄usquā alt̄ cōsul uictore
exeret̄ aduenit. & cōmeat̄ ex montib; sā
nitib; iuecti erant. & auxilia it̄missa ar
tiora omnia aduenit̄ publici fuit. q̄ obsidione
delegata incurā college. uacuis pagros cun
cta infesta cōmeatib; hostiū fecit. Itaq; cum
spes nulla ēēt ductus obsessos in opriā laturos.
coacti santes q̄ ad luceriā casta habebant.
undiq; cōtractis uirib; signa cū papirio con
ferre. Iis tēpus parantib; utrisq; se ad p̄liū
legati tarentini int̄ueniunt. denuntian
tes santis; romanisq; ut bellū omittentes.
p̄ utrosq; stetit. q̄ min̄ discederet̄ ab arpis.
aduersus eos se p̄tentes pugnaturus. La le
gatione papirius audita. p̄ inde ac motus
dictis corū cū collega se cōmunicaturū res
pondit. agentib; diuina humanaq; que

Assolent. cū acie dimicandū ē cōsulibus tarenti
na legati occurrere r'espōsū expectantes. Quib'
papyrius ait auspiciā scdā ēē tarentinū pullari'
nuntiat. litatū p'terea ē egregie auctorib; diis
uidetis ad rē gerendā p'stitiscim. Signa inde
ferre iussit. & copias eduxit. uanissimā i'ete
pans gentē que suarū impotentis rerū p' domes
ticas seditionib; discordusq; aliis modū pacis
ac belli facere equū censeret. Sānttes ex par
te altera cū omnē curā belli remisissent. qā
aut pacē uere cupiebant. aut expediebant
simulare. ut tarenti nos sibi cāliarent. cū
instructos repente ad pugnā romanos cōspexis
sent. uociferari se in auctoritate tarentinorū
manere. nec descendere in acie. nec extra ual
lū arma ferre. deceptos potius. qd cūq; casus
ferat passuros. quā ut spreuisse pacis auctores
tarentinos uideant. Accipere se omēs cōsules
auunt. & eā p'cati mte hostib'. ut ne uallū
qdē defendant. Ipsi int' se partitis copus suc
cedunt hostiū munimtis. & simul undiq; ad
orti cū pars fossas expleant. pars uelletent ual
lū atq; in fossas p'ruerent. nec uirt' in insita
sed ita etiā erulcetatos ignominia stimularēt
animos. castra inuasere. & p'se q'sq; n' hec furcu
las. nec caudiū. nec saltus in uios esse. ubi et po
tē fraus supbe uicissit. s; romanā uirtutē quā
nec uallū nec fosse arcerent memorantes. ce
dunt partē resistentes. fusosq; inermes atq;
armatos. seruos. liberos. puberes. impubes. ho
mines. uimtag; Hec ullū supfuisse animal
ni cōsules receptui signū dedissent. auidosq; ce
dis milites e castris hostiū imperio agnūis
expulissent. Itaq; apud insensos ob uir' pellatā
dulcedine u're cōfesti oratio habita ē. ut doce
rēt miles minime cui quā militū cōss' odio
in hostis cessisse. aut cessuros. qm ducessis belli.
ita insaciabilis fuisse supplicii futuros. ni re
spectus equitū sexcentorū. q' lucerie obsides
tenerent. p'pedissent animos. ne desperata
uena hostes cecos in supplicia eorū ageret

115.
p'dere p'usquā perire optantes. Laudate ea mili
tes. letari que obuiā tū u're sue ēē. fateti omnia
patiēda potius. quā p'deret' salus tot p'ncipiū ro
mane uiuentitū. Dimissa cōditione cōsilū habi
tū. omnib; necopis luceriā p'incerent. an aucto
erextu eoduce apuli circa gens dubie ad iduo
luntatis tēptarent. Lublius cōsul ad pagrandā
p'fectus apuliā. aliq't expeditione una p'ptos
aut in subegit. aut cōditionib; i'societate acce
pit. Lapyrio q'q; q' obessor lucerie restiterat.
breui adspem euent' respondit. Hā i'sessis om
nib' uis p' quas cōmeat' ex s'ano subit' bebant.
fame domiti sānttes qui lucerie in p'sidio etas.
legatos misere ad cōsulē romanū ut recoeptis
equitib; q' causa belli ēent. absisteret obsidione.
Hui' papyrius ita respondit. debuisse eos pontiū
herennifiliū quo auctore romanos subiugū mi
sissent cōsulare. qd uictis paciendū censeret. Le
tetū q' ab hostib; in se equa statui quā in se ipsi
ferre maluerunt. nunciare luceriā iussit. ar
ma. & sarcinas. uimta. multitudinē omnē
inbellē. in terra menia relinquere. militē se
cū singulis uestimtis subiugū missurū. uicis
centē illatā n' nouā inferentē ignominia.
Hui' recusatū. vii. mil' militū subiugū mis
sa. p'daq; ingens lucerie capta. Receptis om
nib; signis armisq; que ad caudiū amiserat.
& qd omia superabat gaudia. eq'tib; recupe
ratis. q's pignora pacis custodiendos luceriā
sānttes dederunt. haud ferme alia mutati
one subita rerū clarior uictoria. p. r. ē. Si
qdē etiā qd q' b' dā in annalib; i'uenio ponti
herennifili'. sānttiū impetator. ut expiaret
cōsulū ignominia. cū ceteris sub uigū ē mis
sus. Letetū id mū' mitor' obscurū ēē. de hos
tiū duce dedito missog;. Id magis mirabile
ē ambig;. l. ne corneli' dictator cū l. papyrio
cursore magistro eq'tū cas res ad caudiū atq;
inde luceriā gessert. ultorq; unū romane
ignominie. haud sciā an iustissimo triūpho
ad eā etate scdm furū camillū triūphauē

Ponti sub
uigū miss.

†
fuit an cōsulū papīriū publicū; p̄cipuū id decus
fuit. Sequit̄ hunc errorē ali' error. cursor ne pa
pīrius p̄ximis comucis cūq; aulo cettano ce
rū. obrē bene gesta lucerie. cōtinuato magistra
tu cōsul t̄cū creat̄ sit an l. papīri. mugilan.
& incognomine erratū sit cūent̄ iā inde
p̄ cōsules reliqua belli p̄fecta. Aulus cū ferenta
nis uno scdō p̄lio debellauit. ur̄bēq; ipsā q̄ se
ipsa fusa cōtulera acies. obsidib; imperatis. i de
ditionē accepit. Pars fortuna cōsul atq; cū satri
canis qui ciues romani p̄ caudina dade ad s̄a
nites defecerant. p̄sidūq; eorū in ur̄bē accepe
rant. rē gessit. Hā cū ad menia satrice ammot
ēēt exercit' legatisq; missis. ad pacē cū p̄tib; pe
tendā triste responsū ab cōsule redditū cēt.
n̄ p̄sidio s̄antū m̄fecto. aut tradito. ne ad
se remeant. plus ea uoce quā armis illatis
tr̄oris colonis iniectū. Itaq; sub inde exsequun
t̄ querendo ac̄sule legati. quo nā se pacto pau
cos & infirmos cederet p̄sidio tā ualido &
armato uim allaturus. ab his dē cōsulū petere
iussi. quib; auctorib; p̄sidū in ur̄bē accepissēs.
discedunt egrēq; imperato. ut de ea cōsuli se
natū responsaq; ad se referri sineret. ad suos
redeunt. Due factiones senatū destinebant.
Vna. cui p̄ncipes erant defectionis ap̄lō roma
no auctores. altera fidelū ciuū. Cettatū ab
utrisq; tamē ut absceiliandā pacē cōsuli o
pera nouaret. Pars altera tū p̄sidū s̄antū
q̄a nihil satis p̄parati erat ad obsidionē tole
randā excussurū prima nocte nuntiare cō
suli satis habuit. qua noctis hora. quaq; por
ta & quā in uia egressurus hostis foret. alte
ra q̄b; in uitis descitū ad s̄antes erat. eadē
nocte portā etiā cōsulib; aperuer̄t. armatos
q; clam nocte in ur̄bē acceper̄t. Ita duplici p̄
ditione & p̄sidū s̄antū in sehis circa uia sil
uestrib; locis nec opinato oppressū ē. ab ur̄be
plena hostiū clamor sublat'. monitoq; uni
hore cesus s̄anis satrican' capt'. & omnia i po
testate cōsulis erant. q̄ questione habita quq;

opera defectio ēēt facta. q̄s fontes cōperit. uirg
cesos. secuti p̄cussit. p̄sidioq; ualido imposito.
arma satricanis ademit. Inde ad tr̄iphū de
cessisse romā papīriū cursorē scribunt. qui co
duce luceriā receptā s̄antesq; auctores sunt
sub uirgū missos. & fuit uir haud dubie dign'
om̄i bellica laude n̄ animi solū uigore. s; etiā
corporis uirtib; excellens. Itē uia pedū p̄ma
tas inerat. que cognomē etiā dedit. uictorēq;
cursu om̄iū etatis sue fuisse fert̄ & seu uirtū
u seu exercitatione multa ab uirg; eundē
capacissimū. nec cū ullo asperiore q̄a ipse in
uicti ad laborē corporis ēēt fuisse militiā pe
diti parit equiti que eq̄tes etiā aliquando
ausos ab eo petere. ut sibi p̄re bene gesta lara
ret aliq̄d laboris. Quib; ille. ne nihil remissū di
cat. remitto inq̄t. ne utiq; dorsū demulceat.
cū exēq̄ descendit. & uis erat meo uirg impē
riū ingens parit in socios ciuesq;. Itē uia p̄nesti
n̄ p̄timorē segui ex subsidis suos duxerat in
p̄mā acie. Quē cū in ambulans ante taberna
culū uocari iussissē. lictorē expedire secutē
iussit. Ad quā uocē ex animi stante p̄nestino.
agedū lictor. exiit radice hanc inq̄t icōmo
dā ambulans; p̄fusu que multū suplicu
metu. multa dicta dimisit. Haud dubie illa
etate qua nulla uirtutū feracior fuit. nemo
un' erat uir. q̄ magis in uira res romana sta
ret. quin cū parē destinant animis magno
alexandro ducē. si arma asia p̄domita in eu
ropa uertissē. Nihil min' questū ap̄ncipio
hui' operis uideri potest. quā ut plus uirgo
abretū ordine declinatē. uarietatib; q;
distinguendo opere & legentib; uelud diu
erticula amena. & regem animo meo que
retē. Tam tanti regis ac ducis mentio q̄b;
sepe tacitis cogitationib; uoluit animū
ea se uocat in mediu. ut quereat libet. q̄
nā cūentis romanis reb; si ai alexandro fo
ret bellatū. futurus fuerit. Plurimū i bello
pollere uident' militū copia & uirt' in

genua impetator fortuna pomia humana mari
me in res bellicas potens. ea & singula intuentis &
uniusa sic ab alius regibus gentibus; ita ab hoc q
q; facile pstantia in metu romanu imperiu
ia pmi ut ordiat abducib; coparandis. haud
equide ab nullo egregiu ducē fuisse alexandru
sed clariorē tam cū facti. qd un fuit. qd adoles
cens in incremento feru n dū altera fortuna
exptus decessit. ut alios reges claros ducesq; o
mittā magna exempla casuu humanor. cy
tū que maxime greci laudib; celebrant. qd
n longa uita sic magnū modo pōpeu uerten
ti p bunt fortune. Recenseā duces romanos
nec romanos omīs nec omiū etaciu; s; ipsos eos.
cū quib; cōsulib; aut dictatorib; alexandro fu
it bellandū m. ualeriū coruinū. c. marciū
tutiliū. c. sulpicium. t. malliū torquatū. qn
tū publiliū philonē. l. papyriū cursore. q.
fabriū maximū. duos decios. l. uoluminū. m.
curiū deinceps ingentes sequunt uiri. si pu
nicū romano puerisset bellū seniorq; ita
liā traicissē. horū in quo libet cū in dolesca
dē que in alexandro erat animi. ingenuq;
tū disciplina militaris iā inde ab inicus ur
bis tradita pman in artes ppetuis pceptis or
dinata in usū uenerat. Ita reges gesserant
bella. ita deinde eratores regū uini ualeri
q; ita deinceps fabri. quintu corneliu. ita fu
rius camillus. que iuuenes duo qb cū alexan
dro dimicandū erat. senē iudebant. Multa
tra opeta pugnando obeunt alexandro. nā
ea q; haud min clarū cū faciunt. cessisset
iudicē. in acie oblat par malliū torquatū.
aut ualeriū coruinū in signis ante milites.
quā duces. cessissent deui deuotis corporib;
in hostē ruentes. cessisset papyriū cursore. illo
corporis robore. illi animi uictus ēēt cōsulū
iuuenis unus. ne singulos nomine. senatū ille
quē dixit qui ex regib; cōstare. q un uerā spe
ciē romanū senatū cepit. id uero erat pericu
lū ne sollerius quā quilibet unus ex his q;

40.
nominau castris locū caperet cōmcat exped
ret. ab insidib; pcaueret. tēpus pugne diligeret.
aciem instrueret. subsidus firmaret. n cū dario
tē ēē dixisset. quē mulierū aespardonū agmen
trahente. intē purpurā atq; aurū oneratū for
tune apparatib; sue pda uerius quā hostē. ni
hil aliud quā bene ausus uana contēpnefe in
eruentus deuicit. longe alius italie quā in die.
pquā temulento agmine comis abundus in
cessisset. uisus illi habitus ēēt. saltus apulie ac
montes lucanos cernenti. & uestigia recentia
domestice cladis. ubi amniculus ei nup epyrū rex
alexander absūptus erat. & loquim de alexan
dro n dū meso sedis reb; quatū nemo intole
rantior fuit. quasi ex habitu noue fortune
nouiq; ut ita dicā ingenii. qd sibi uictor idue
rat. spectet. dario magis similis. quā alexandro
in italia uenisset. & exercitū macedonie oblitū.
degenerantē q; iā in psarū mores adduxisset.
Reserte in tanto rege piget supbia. mutatio
nē uestis. & desideratas humi iacentiū adula
tiones. etiā uictis macedonib; graues. ne dū uic
torib; & foeda supplicia. & intē uinū epulasq;
cedes amicor. & uanitatē ementiende stir
pis. qd si uini amor idies fieret. ac rior. qd si
etux ac p feruida ira. Hec qe quā dubiū int
scriptores refero. nulla ne hec dāna impetato
riū uirtutib; ducim. id uero periculū erat.
qd leuissimi ex grecis q parthorū q; cū no
m romanū glē fauent. dictitare solent. ne
maiestatē nominis alexandri quē ne fama
qdē illis notū arbitror fuisse sustinere
n potuerit. p. t. & aduersus quē athenis i
ciuitate fracta macedonū armis. cer
nentes. tū ma xime ppe fumantes
thebarū rui nas. ctionari libere au
sistē homines. id qd ex monumētis orationū
patet aduersus cū nemo extor pcerib; roma
nis uocē liberā missurus fuerit. quanta libe
magnitudo hominis cēpiat animo. uni
tam ea magnitudo hominis erit. collecta

paulo plus .x. annos felicitate quā q̄ eo extol-
lant. q̄d. p̄. r̄. & si nullo bello multis tam plus
uictus sit. alexandro nulli pugne n̄ scdā for-
tuna fuerit. n̄ intellegunt se hominis res ges-
tas & ei uiuentis cū pplis iā octingentesimū
bellantis annū reb; c̄ferre. Oirem. si cū ex hac
parte scdā plura numerent. quā ex illa annū
plus intā longo spacio quā metate .xiii. annos
fortuna uaria uertit. quāto hominis cū ho-
mine & ducis cū duce. fortuna cū fortuna c̄-
fers. q̄t. romanos duces nomine quib; nūquā
aduersa fortuna pugne fuit. pagnas in an-
nalib; magistratū fastisq; p̄currere licet. c̄
sulu dictatorūq; quoz nec uirtutis nec fortu-
ne illo die. p̄. r̄. penituit. & quo sint mirabi-
liores quā alexander. aut quisquā rex. de nos
uicenosq; dies q̄dā dictaturā. nemo plus quā
annū consulatū gessit. ab t̄. p̄. dilect̄ impedi-
ti sunt. Post tēpus a bella ierunt. ante tēpus
comitior. causa reuocati s̄t. in ipso conatu re-
p̄. c̄. egit se annū college nunc temeritas.
nunc prauidas impedimto aut dāpno fuit.
male gestis reb; alterius successū ē. t̄. t̄. n̄
aut mala disciplina institutū exercitū acce-
perunt. At bercule reges n̄ liberi solū impedi-
mentis omib; sed dñi rerū tēporūq; trahunt
c̄silus cuncta n̄ sequunt̄. In uictis q̄ alexan-
der cū in uictis ducib; bella gessiss̄. & eadē
fortune pignora indiscrim̄ detuliss̄. immo
etiā plus eo periculi subisset. q̄d macedones u-
nū alexandrū habuissent. multis casib; n̄ so-
lū obnoxii sed etiā offerentē se. romani mul-
ti fuissent. alexandro ut glā ut magnitudi-
ne rerū pares. quoz suo q̄sq; fato sine
publico discrimine uiuetet moret̄
que. Restat ut copie copus cōparent̄
ut numero ut multū genere. ut multitudi-
ne auxiliō. lensobantur ei etatis lustris du-
centena quinquagena milia capitū. Itaq; i
om̄i defectione sociōz latini nominis urbano
p̄pe dilectū .x. scribebant̄ legiones. quat̄ni

quinq; exercit̄ sepe p̄cos annos in eurya inū-
bria. gallis hostib; adiunctis. i. s̄. in lucanis.
getebant bellū latū deinde om̄e cū sapius.
& uolsas & equis. & om̄iā cāpania. & parte um-
bric et ruriq; & p̄centib; & marsis. pelignisq;
ac uestinis apulisq; adiuncta om̄is ora grecorū.
infeti maris athuris. neapoli. & cumis. & inde
antio atq; ostus. tenus s̄antes. aut socios uali-
dos romani aut bello fractos inuenisset hostis
ipse traiecisset mare. cū ueterib; macedonib;
n̄ plus .x. milib; hominū. & vii. milib; equū
maxime. thessalorū. hoc enī roboris erat p̄sas.
indos. aliasq; si adiunxiss̄ gentes. impedim-
tū manus quā auxiliū traheret. Adde q̄d ro-
manis ad manū domi supplementū ēēt. alexan-
dro q̄d postea hannibali accidit. alieno iāgro
bellanti. exercit̄ c̄sensiss̄. arma clipeus sari-
seq; illis id ē haste. romano scitū manus cor-
pori teguntū & pilū haud paulo quā hasta
uehementius ictū missūq; telū. statim uterq;
miles ordinē seruans. Sed illa phalanx immo-
bilis & unius generis. Romana acies distincti-
or. ex plurib; partib; c̄stans. facilius paruenti
quacūq; opus ēēt facilius ingenti iā in opere. q̄
par romano miles. q̄s ad toletandū laborē
melior. vno p̄lio uictus alexander bello uic-
tus ēēt. Romanū quē cauidū. quē canne n̄
fregit. que fregiss̄ acies. ne ille. Sepe etiā
si p̄ma p̄spere euenissent. p̄sas & indos. im-
bellē asiā que siss̄. & cū feminis sibi bellū
fuisse dixiss̄. q̄d ep̄ri regē alexandrū mot-
tiseo uulnere ictū dixisse. fēt sorte bello.
in asia gestoz ab hoc ipso inuene. cū sua c̄fere-
rentē. C̄quidē cū pannos ui. & .x. p̄mo puni-
co bello classib; c̄tatiū cū penis recor̄dor. uix
etate alexandri suffectusā fuisse reor̄ ad unū
bellū. & forsitan cū & federib; uictis uncta
res punica romane ēēt. & timor par̄ adūsus
cōmunē hostē duas potentissimas armis uictisq;
urbes armaret. & simul punico romanoq; obru-
tus bello ēēt. Non qui de alexandro duce. nec in

117.
regis macedonū reb; expti tam fē ro
mani macedonē hostē aduersus antiochū.
philippū p sen. n̄ m̄ cū clade ulla. sed ne cū
periculo q̄dē suo. l̄ b̄ sit inuidia uerbo. &
ciuilia bella sileant. Hū quā abeguite hos
te. nūquā apedite. nūquā apte acie. nū
quā equis utiq; nūquā nr̄is locis laboram
mus. C̄ quidē sagittas. saltus impeditos. aua
cōmeatib; loca. grauis armis miles timere
potest. N̄ ille acies grauiorē. quā macedonū
atq; alexandri auertit. auertitq; modosit
ppetuis hui qua uimū pacis amot. & ciu
lis cura c̄corchie. O. ollius flaccina inde &
L. plaucius uenof; c̄sules facti. Eo anno ab
frequentib; s̄antū pplis. de sedere teno
uando legati. cū senatū hūmū strati mouis
sent. reiecti ad pplm̄ haud quaquā tā effi
caces habebant p̄ces. Itaq; desedere nega
tū. inducie biennū cū paliq̄t dies fatigas
sent singulos p̄cib; impetrare. & ex apulia
teanenses. canusiniq; pplationib; fessi obsi
dib; L. plaucio c̄suli. datis. i deditiōne uene
rē. Eodē anno p̄mū p̄fecti capuani creati
coepi. legib; ab L. furio p̄r. datis. cū utiq;
ipsi p̄remedio exptis reb; discordia i testi
na petissent. & due rome addite tribus
eufentina ac alexina. Inclinat̄s semel i
apulia reb; teates q̄q; apuli ad nouos c̄sules.
c̄. uimū bubulcū. q̄. emiliū barbula sedus
petitū uenerē. pacis p̄omnie apuāliā p̄stan
de p̄ r̄. auctores id audacter spondendo im
petrauerē. ut sedus daret. neq; ut equo
tam foedere sedut in ditione. p̄. r̄. c̄ent.
Apulia p̄domita. nā florente q̄q; ualido
oppido uimū potit erat. in lucanos p̄rec
tū. inde repentino aduentu emiliū c̄su
lis nerulū in captū. & p̄quā res capue
stabilitas romane discipline fama p̄soca
os uulgant. antiatib; q̄q; q̄se sine legib;
certis sine magistratib; agere querebant.
dati absenatu ad uita statuenda ipsius

colonie pattoni. nec arma m̄. sed uita etiā
romana late pollebant. C̄. uimū bubulcus
& q̄. emilius barbula consules extu anni
n̄ c̄sulib; abse creatis sp̄. nautio. & m̄. popilio.
ceterū dictator. L. emilio legiones tradide
runt. Is cū. L. fuluio magistro equitū satti
culā oppugnare ad ortus. rebellandi causa
s̄antib; dedit. Duplex inde r̄tor illat̄ ro
manis. Hinc s̄anis magno exercitu coacto.
ad eximidos obsidione socios haud p̄cul castris
romanoz castra posuit. Hinc saticam mag
no cū tumultu patefactis repente portis
instationes hostiū incurserit. Inde pars u
traq; spe alieni magis auxilia quā nr̄ib;
freta suis. iusto mox p̄lio inito. romanos
urgent. & quā quā anceps dimicatio erat.
tam utiq; tūtā acie dictator habuit. q̄a
& locū haud facile ad circū ueniendū cep̄.
& diuersa statuit signa. In festior tam in
erūpentes incesit. nec magno certamine
intra menia cōpult. Tū totā acie ins̄am
tes obuerit. Ibi plus certaminis fuit. Victo
ria sic sera. ita nec dubia nec uaria fuit. fu
si in castra s̄antes. extinctis nocte ignib; ta
cito agmine abeunt. & spe abiecta saticule
tuende post iā ipsi socios romanoz ut patē
dolose hosti redderent. circū sidunt. Anno
circū acto. bellū deinceps ab dictatore. q̄. fa
bio gestū ē. c̄sules noui sic superiores rome
manserit. fabius ad accipiendū ab emilio
exercitū. ad saticulā cū supplemento uenit.
Neq; enī s̄antes ad plistiā manserant. sed ac
citis ab domo nouis militib; multitudine
freti. castra eodē quo antea loco posuerunt.
laxessentesq; p̄lio romanos auertete ab obsi
dione conabantur. Eo intentius dictator
in menia hostiū uersus id bellū tanti duce
re. quo urbe oppugnabat. securior abs̄ani
tibus agere. stationib; m̄ oppositis. nequa
in castra uis fieret. Eo ferocius ad exitate s̄a
ntes uallo. neq; oculū pati. & cū iā p̄pe i portū

castra eēt hostis. nihil consulto dictatore ma-
gister equitū q̄. diuilius ceteran' magno tu-
multu cū omib; turmis equitū cunctis sub-
mouit hostē cū inminime p̄tinaci genere
pugne sic fortune exereuit opes. ut i signis
utriq; clades. & clara ipsos. ducū ederet hinc
ta. Por' sanitiū imperator egre patiens. quod
tā ferocit' ad equitasset. inde se fundi fugatq;
orando or' tandoq; equites plū iteravit. In
quē insignē int' suos cientē pugna. magister
equitū roman' infesta cuspidē ita p̄misit e-
quū. ut uno ictu exanimē equo p̄cipitaret.
Hec ut sit adducet casū p̄culsa magis quā irri-
tata ē multitudo. Omis q̄ circa erant. i aulū
temere inuētū. p̄ hostiū turmas tela c'iecer'.
satis p̄cipuū decus ultri sanitiū imperatoris
dederit. Is uictorē detractū ex equo magistrū
equitū plen' metoris atq; ire trucidauit. Hec
multū afuit qn corpore etiā q̄a int' hostiles
cecidetat. turmas. sanites potuerit. Sed exē-
plo ad pedes descensū. ab romanis ē. coactiq; idē
sanites facere. & repentina acies circa corpora
ducū pedestre plū inuit. Quo haud dubie supe-
rat roman'. recuperatū que auli corpus iuxta
cū dolore leticia uictores in castra referit. Sani-
tes duce amisso. & p̄questre certam tēptatis
utrib; omissa sarricula. quā neq; quā defendi
rebant. ad plustie obsidionē redeunt. int' itaq;
paucos dies sarricula roman' p̄ deditonē. plis-
tia p̄ uim sanis potit. Mutata inde belli sedes
ē. ad sorā ex sanio apuliaq; traducte legiones.
Sora ad sanites desererat. int' sectis colonis ro-
manox. Quo cū pot' roman' exeret' ad uiciscen-
dā cuiuū necē recuperandāq; coloniā magnis
tinertib; p̄uenissē. sparsi p̄ uias speculatores
sequi legiones sanitiū. nec iā p̄cul ab eē alii su-
p̄ alios nuntiantent obuia mitū hosti atq; ad
laurulas ancipiti plū dimicātū ē. Non cedet.
n̄ fuga alterius partis. sed nox incertis uicti uic-
tores ne eēt dixerunt. Inuenio apud q̄sdā aul-
tores aduersā eā pugna romanis fuisse atq;

mea cecidisse. q̄. aulū magistrū equitū.
Suffect' in locū aulū. q̄. fabius ma-
gister equitū. cū exercitu nouo ab roma aduenit. &
p̄missos nuntios c̄sulto dictatore ubi subsis-
teret. que tēpore & qua ex parte hostē aggre-
deretur. substitit occult'. Ad omnia satis explo-
ratis c̄sulis. dictator cū aliq̄t dies p̄ pugna ē-
tinuissē. suos int'ra uallū. obsessi magis quā
obsidentis modo. signū repente pugne p̄po-
sunt. & efficacius ratus ad accēdendos uictorē
fortū animos. nullā alibi quā in semet ipso
cuiquā relicta spē. de magistro equitū nouoq;
exercitu militē celauit. & tāquā nulla nisi
i eruptione spes eēt. locis inq̄t angustis mili-
tes dep̄hensi. n̄ quā uictoria pate fecerim.
uā nullā habem'. Statua n̄a munimto sa-
tis tuta sē. sed inopia eadē infesta. Hā & extra
omnia desererit. unde subuehi cōmeat' pote-
rant. & si omis uiuate uelint. in qua loca sē.
Itaq; n̄ frustabot. ego uos castra hic relinq̄n-
do. inque infesta uictoria sic p̄stino die uos
recipiatis. Armas munimta. n̄ munimtis at-
mata tuta eē debent. castra habeant repetant
q; q̄b' opere ē ita here bellū. nos omiū rerū
respectū p̄ter quā uictorie nobis absidam.
ferre signa i hostē. ubi extra uallū agn
excesserit castra q̄b; imperatū ē incendant.
Bapna urā multes omiū circa q̄dē fecerit
p̄ploz p̄da sarricent. Et ea oratione dictato-
ris que necessitatis ultime index erat. mili-
tes accensi. uadunt in hostē. & respectus ipse
ardentiū castrorū. quā quā primis tantū
ita enī uisserat dictator. ignis ē subdmis.
haud paruū fuit irritamētū. Itaq; uelut
uecordes illata. signa p̄mo impetu hostiū
turbant. & intēpore postquā ardentiā p̄-
cul uidit castra magister equitū. idē uene-
rat signū. hostiū terga inuadit. Ita circū-
uenti sanites. qua potest q̄sq; fugā p̄diuisa
petunt. In gens multitudo in unū metu
c̄globata. ac semet ipsā turba impediens.

in medio cesa. castra hostium capta direptaq;
quorū p̄da onustū militē iromana castra dic-
tator reducit. haud quāquā uictoria tā lectū.
quā qd̄ p̄ter eriguā desormatā incendio par-
tē cetera cetera spē salua inuenit. Ad sorā i de-
reditū noui q; cōsules. m. poeti huius. c. sulphici
exercitū ab dictatore fabio accipiunt. mag-
na parte ueterū militū dimissa. nouisq; co-
hortib; insuppletū adductis. Ceterū cū
p̄p̄t difficile urbis sitū nec oppugnandi satis
certa ratio iniret. & aut tēpore longinqua
aut p̄ceptis periculo uictoria cēt. sorā i t̄an
fuga elā exoppido p̄fectū cū aduigiles roma-
nos penetrassē. ducis ex tēplo ad cōsules iube-
deductq; traditurū urbe p̄mittit. Lassus
inde cū quo nā modo id p̄statū ius cēt. p̄cūc
tantes doceret. haud uana afferre p̄p̄ula.
p̄pe adiuncta mentib; romana castra ut
vii mil ab oppido remouerent. fore ut mi-
n̄ intente i custodia urbis diu nestationes
ac nocturne uigilie essent. Ipse in sequenti
nocte sub oppido siluestrib; locis cohortibus
insidete iussis. x. milites delectos secū pardua
ac p̄pe in uia in arce ducit. plurib; quā pro
numero uisq; missilib; telis eo collatis. ad
hoc saxa etant. & temere i acientia ut sit
in asperis. & de industria etiā q̄ loc' tucios
cēt. ab oppidanis congesta. Vbi cū cōstituis-
set romanos. semitāq; angustā & arduā c-
rectā exoppido in arce ostendisse. hoc qd̄
ascensu inq̄t ul' tres armati quā libe mul-
titudine arceuerunt. Vos & x. numero. &
qd̄ plus ē romani. romanos uq; uiri fortis-
simi estis. & loc' p̄uobis & nox erit. que omnia
ex incerto maiora territis ostentat. Ego iā
t̄ose omnia implebo. uos arce intente tene-
te. Dicuntur inde quanto maxime pote-
rat cū tumultu ad arma. & p̄uā fide
ciues clamitans. arx ab hostib; capta ē. de-
fendite. ite hec incedens p̄ncipū foribus.
heo obuius. hec excurrētib; in publicū.

116.
pauidis in cepat. acceptū ab uno pauore. plures
p̄urbē ferunt. Trepidū magistrat' missis ad arce
multiplicato numero audierent. auertunt a-
nimos aspe recuperande arce. fuga cuncta cō-
plent. porteq; absenti sōnis ac maxima parte
in eruib; refringunt. quarū p̄ unā p̄sidū
romanū clamore excitatū irrūp̄t. & cū
santes p̄ uias pauidos cedit. Iā sorā capta erat
cū cōsules p̄ma luce aduenere. & q̄s reliquos
fortuna ex nocturna cede ac fuga secepat.
in deditōne accipiunt. C. h. h. e. x. v. q̄ om̄iū
consensu destinabant infande colonorū. ce-
dis. & defectionis auctores. uinctos romā de-
ducunt. Ceterā multitudinē in columē p̄si-
dio imposito. fore relinquunt. Om̄s q̄ romā
deducti erant. uirgis in foro cesi ac securi
p̄cussi. sūmo gaudio plebis. cui maxime int-
erat tūtā ubiq; que passim in colonias mit-
teret. multitudinē cēt. Cōsules absora p̄-
fecti in agros atq; urbes ausonū bellū in-
tulēt. Nota nāq; om̄ia aduentu s̄nitiū
cū apud lautulas dimicatū ē fuerant. cū
rationesq; circa cāpaniā passi facte. Hec ca-
pua ipsa crimine capuit. q̄n romā q̄q; & ad
p̄ncipū q̄sdā inq̄tendos uentū ē. Ceterū
ausonū gens urbiū p̄ditione sic sorā i po-
testatē uentū. ausona. & minturne & uesca-
na urbes etant. ex quib; p̄ncipes uicinitatis
xii. numero i p̄ditionē urbiū suarū cūpa-
ti ad cōsules ueniunt. docent suos iā p̄dē ex-
optantes s̄nitiū aduentū. simul ad lautu-
las pugnatū audierit. p̄uictis romanos ha-
buisse. uiuentate armis. s̄nites uiuisse
fugatis inde s̄nitiū in cetera pace agere.
nec claudētis portas romanis ne arcessas
bellū. & obstinatos claudete si exerec' admo-
ueat. i ea fluctuatione animorū opp̄mi tu-
cautos posse. His auctorib; mota p̄p̄ castra.
missiq; eodē tēpore citra tria oppida mili-
tes partū armati. q̄ occulti p̄p̄ in qua men-
b; insiderent loca. partū togati. tectis ueste

gladius qui sub luce aptis portis ut bes ingre
derent. Ab his simul custodes trucidari coep
ti simul datū signū armatis. ut ex insidus ē
currerent. Ita postea occupate tria que oppi
da eadē hora eodēq; cōsilio capta. Sed q̄a absen
tib; ducib; impet̄ ē factus. nullus modis cedi
b; fuit. delectaq; ausonū gens uix certo defec
tionis crimine. p̄inde ac si inter necis uobella
certasset. Eodē anno p̄dito hostib; romano p̄si
dio. luceria s̄antū facta. nec diu p̄ditorib;
impunita res fuit. Haud p̄cul̄ idē exercit̄ ro
man̄ erat. cui p̄mo impetu ur̄bs sita in plano
capit̄. Luceria ac s̄antes adm̄nitione cesi.
Lo que ita p̄cessit. ut rome q̄q; cū de colonis
mittendis luceria cōsuleret. senat̄ multi de
lendā urbē censerent. Inter odiū q̄d exscra
bile in his captos erat. longinq̄tas q̄q; abhorre
re a relegandis tā p̄cul̄ ab domo ciuib; int̄ tā ifes
tas gentes cogebat. Vicit tam̄ sententia ut
mitterent̄ coloni. duo mil̄ & quingenti missi. Co
dē anno cū om̄ia infida romanis eēnt. capne
q̄q; occulte p̄ncipū cūrationes facte. De q̄b; cū
absenatū relatiū eēt. haud qua quā neglecta res.
questiones decete dictatorēq; questionib; exer
cendis. dici placuit. C. men̄ dict̄. is. m̄. solū
magistrū eētū dixit. Ingens erat magistrat̄
eī t̄ror. Itaq; siue is timor̄ seu cōscientie uis cala
bios obuiū noui uimq; ea capta cūrationis fu
erant. p̄usquā nominarent̄ apud dictatorē. mor̄
haud dubie ab ipsis cōserta. iudicio subtrahit̄.
Deinde ut questioni cāpane materia decessit.
uersa romā imp̄tando res. n̄ nominati que
capue s; uniuersos q̄ usquā coisset. cūfasserit ue
adūsus. r̄. p̄. queri senatū mississe & cōtione ho
noꝝ. adipiscendōq; causa factas adūsus. r̄. p̄. eē
latiorq; & re & p̄sonis questio fieri. haud abnuen
te dictatore sine sine ulla questionis sue uis eē.
Postulabant̄ q̄ homines nobiles. appellantiq;
tribunos. nemo erat auxilio. q̄n nomina recepe
rent. Inde nobilitas. nec in m̄ iqs̄ erim̄ itende
bat. s; uniuersi simul negare nobilitū id erim̄

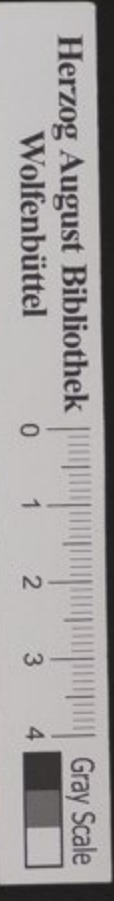
eē. q̄b; si nulla obstat̄ fraude pateat. n̄a ad hono
rē. s; hominū nouoꝝ. ipsos adeo dictatorē ma
gistrūq; eētū reos magis quā questores idone
os eī criminis eē. intellecturosq; ita id eē. simul
magistratu abissent. Cū enī ū menū iā fame
magis quā impetu memor̄. p̄gress̄ i cōtione
ita ūba fec̄. & om̄s ante aete uite uos cōscias ha
beo q̄ntes. & hic ipse honos delat̄ ad me. testis
ē innocentie mee. Neq; enī q̄d sepe alias q̄a ita
tēpora postulabat̄. r̄. p̄. q̄ bello clarissim̄ eēt.
s; q̄ maxime p̄cul̄ ab his cōtione; uita egisse.
dictator deligend̄ exercendis q̄stione; fuit.
S; q̄m̄ q̄dē nobiles homines q̄ de causa uos exis
timare quā p̄meo magistratu q̄cquā i cōptū
dicere melī ē. p̄mū ipsas expugnare q̄stiones
om̄i ope annisist̄. Sei p̄ quā ad id parū poten
tes erant. nec causa dicerent̄. i p̄sidia adūsar̄q;
appellationū. & tribunitiū auxilium patriā c̄
fuger̄. Postremo repulsi idē adeo om̄ia tutiora
quā innocentia suā purgarent. uisā. uis̄. uis̄. uis̄.
er̄. & p̄natis dictatorē poscere reū. nec eun
die n̄ fuit. ut om̄s diu hominesq; scias ab illis
etiā que n̄ possunt temptari. ne ratione uite t̄d
dant̄. me obuiā ite crimini. offerre me inuicis
reū. dictatura me abduco. Vos queso cōsules si uo
b̄ datū negotiū absenatu fuerit. ime p̄mū &
hic m̄. solū questiones exerceatis. ut appareat
innocentia n̄ra. nos n̄ maiestate honoris uos.
a criminationib; istis eē. Abdicat̄ idē se dictam
ta. p̄ cū cōfessi soli magistrat̄o eētū. p̄mūq; ap̄
cōsules. his enī absenatu mandata res ē. rei facti.
adūsus nobilitū testimonia egregie absoluunt̄.
Publius etiā philo multiplicatis sumis hono
rib; p̄ res tot domū belloq; gestas. ceterū i uis̄
nobilitati causa dix̄. absolut̄ q; ē. nec dum̄ ut
sit q̄m̄ diu recens erat q̄stio p̄ p̄clata nomina
reoz. uiguit. idē labi cepit aduuliora capita.
donec contione; factionib; q; adūsus quas cōpa
rata erat opp̄ssa ē earū fama rerū. Magistram
spes cāpane defectionis i quā cūratū erat. sa
nites i apulia ues̄. rursus ad caudū n̄ re

uocant. ut inde expropiq; siq; mot' occa
 sione aperiret. capua romanis eriperent.
 Co cōsules cū ualido exercitu uenerūt. & pmo
 extra salt' cū intiq; ad hostē iniqua uia
 ēēt. cunctati sūt. Deinde sāntes p̄pta loca
 breui circuitu in loca plana cāpanos cāpos
 agm̄ dimittunt. ibiq; p̄mū casta i cōspec
 tu hostib' data. Deinde leuib' p̄lus eq̄tū sepi
 quā peditū utriq; periculū factū. nec aut
 euent' eorū romanū aut mox q̄a trahē
 bant bellū. penitebat. Sāntiū cōtra duab;
 & carpi paruis cotidie dāpnis & senescere
 dilatione belli uires sue uidebant. Itaq; in
 aciem p̄cedunt eq̄tib; i cornua dimissis. q̄b;
 p̄ceptū erat itentiores ad respectū castrorū
 nequa eo uis fieret. cū ad plūm irent. aciem
 pedite tuta fore. Cōsulū sulphici i dextro. pe
 tili i leuo cornu cōstitunt. Iuxta pars q̄a
 & sāntes raris ordinib; aut ad circū uenien
 dos hostes. aut ne ipsi circū iren
 t cōstituerant. lati pate sal
 ta stetit. Sinistris p̄ter quā q̄d
 cōfertiores steterant. repente cōsilio peti
 li cōsulū addite uires. q̄ subsidarias cohors
 tes que itegre ad longioris pugne casus re
 seruabantur. i p̄mā aciem ex tēplo emissa
 uniuersis que hostē p̄mo impetu uirib' impu
 lit. Cōmota pedestri acie sāntiū. eques in
 pugna succedit. In hunc transfuerso agmi
 ne. ut duas acies se inferente. romanū eq̄ta
 tus cōttat eq̄s. signaq; & ordines peditū atq;
 eq̄tū cōfundit. donec uniuersā ab ea parte e
 uertit acie. In eo cornu n̄ petilius solus. sed
 sulphici etiā hortator affuerat. auertus a suis.
 n̄ dū cōserentib; manū ad clamorē a sinistra
 parte p̄us exortū. unde haud dubiā uicto
 riā cernens. cū ad suū cornu tenderet. cū
 mille ducentis uirib' dissimile ibi fortunā
 inuenit. romanos loco pulsos. uictorē hostē
 signa i p̄culsōs inferente. leterū omia mu
 tavit repente cōsulū aduent'. Hā & cōspectu

ducis respectus multū ē anim'. & maris quā p̄mu
 mero auxiliū aduenerat fortes uiri & patris
 alteri uictoria audita. uisa etiā mox plūm
 restituit. Tota de cōde iā uincere acie roman'.
 & omissio certamine cedi capiq; sāntes. n̄ q̄
 male uentū cui n̄ ut bene uentū nomē.
 p̄ fugerūt. ad xxx. mil' cesa aut capta sāntiū.
 p̄ditū memorie ē. Cōsules egregia uictoria
 p̄pta. p̄tin' inde ad bo uianū oppugnandū
 legiones ducunt. ibiq; hiberna egerunt. do
 nec ab nouis hominib;. L. papyrius cursore q̄n
 tū. c. uimio bubulco itetū nominat' dicta
 tor. c. poetilius cū. m. filio magistro equitū
 exercitū accepit. Is cū audisse artē fregella
 nā absāntib; capta. omissio boniano ad stre
 gellas p̄git. unde nocturna sāntiū fuga si
 ne certamine receptis fregellis. p̄sidioq; ua
 lido imposito. i cāpaniā reditū. maxime
 ad nolam armis repetendā. eose uicta me
 nia sub aduentū dictatoris. & sāntiū omis
 multitudo. & nolani agrestes cōtulcerant.
 Dictator ut bis situ circūspecto. q̄ aptior adi
 tus ad menia ēēt. omia edificia. nā & frequē
 t' ibi habitabat. circū iecta muris incendit.
 nec ita multo p̄sine apetilio dictatore. siue
 ab. c. uimio cōsule nā utriq; tradit. nola ē
 capta. Qui capte decus nolle ad cōsul trahit.
 aduenit utinā & calatiā ab eodē captas pe
 tiliū aut pestilentia orta clauū figendi
 causa dictatorē dictū. Su esse & pontie eo
 dē anno colonie deducte sūt. Suessa ausū
 eorū fuerat. uolsci pontiā i sulā sitā i cō
 spectu litoris sui. incoluerant & intinā
 casinū ut de duce p̄t colonia sic factū ē.
 s; trū uirōs cōteuere ac misere colonorū
 uir. mil' i seq̄ntes cōsules. m. ualeri. p̄. deci.
 o. ualerio. p̄. decio cōsulib;. p̄stigato fete
 sāntiū bello. p̄usquā ea cura decederet
 patrib; romanis. etrusci belli fama exor
 ta ē. Hec erat ea tēpestate gens alia. cuius
 scdm gallicos tumultus arma tribulosa

us male
 uentū. nē
 bene uentū.

Et p̄ usque p̄
 gallicos. not
 arma tribu
 uota etiam.

essent eū p̄p̄n̄quitate agr̄ tū multitudine hominū. Itaq; altero c̄suli i s̄ano reliq̄as belli p̄sequenti. Publius decius q̄ ḡaunter eger̄ rome restit̄at. auctore senatu dictato rē ē unū bubulcū dix̄. Is p̄t rei magnitudo postulabat om̄s iuniores sacramento adigit arma queq; alia res poscit. sūma industria parat. nec tantis apparatib; clatus. de inferendo bello agit. quieturus haud dubie n̄ ultra arma etruscis inferrent. Cadē incōparando cōhibendoq; bello c̄silia & apud etruscos fuer̄. Hentri finib; egressi & censura eo anno clausa appu claudu & c. plaucu fuit. Memorie tam felicitatis ad posteror nom̄ appu. q̄d muni ut uia & aqua in urbe duxit. eaq; un̄ p̄fecta. q̄a ob infamē atq; inuidiosā senat; lecti onē uerecundia uictus collega magistratu se abdicauerat. Appiā inde antiq̄t̄ i sitā p̄tinatā familie gerendo solus censurā optinuit. Eodē appio auctore poticia gens cui ad aq̄a maximā herculis familiare sacerdotiū fuerat. seruos publicos ministeriū delegandi causa sollempnia c̄i sacri docuerat. Tradit̄ inde dictu mirabile. & q̄d dimouendis statu suo sacris religionē facere possēt cū. xii. familie ea tēp̄state poticio. ēent pu beres. ad. xxx. om̄s intra annū cū stirpe extin ctos. nec nom̄ tantū poticio. iterisse. s; censo rē etiā appiū memori deor̄. ita p̄ aliq̄t̄ an nos luminib; captū. Itaq; c̄sules q̄cū annū se cuti. ē. unius bubulcus t̄cū. & q̄ emili; barbula iterū. initio anni questi apud po pulū. deformatū ordinē p̄traua lectionē senat; qua potiores aliq̄t̄ lectis p̄teriti ēent negauer̄ ea lectionē se que sine recti paruiq; discrimine ad gr̄am ac libidine facta ēēt. ob seruatur̄. & senatū extēplo citauer̄. eo or dine q̄ ante censes app. claudū. 19. plau^{iuni} cui fuerat & duo impetra eo anno dari coep̄^{omnes} res in^{ut.} ta p̄p̄lm̄. utraq; p̄tinentia ad rē militare. Unū. ut t̄. mil. senū denū iiii. legiones

Traditur
dictum
bile.

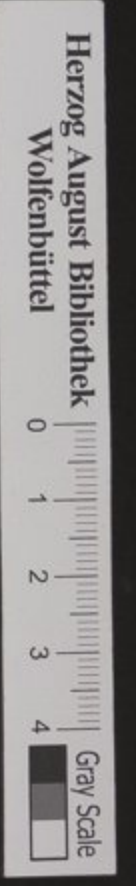
applo crearent. que antea p̄quā panassissia gio ppli relictis locis. dictato. & c̄suli serme fuerant beneficia. Tulere eā rogationē tribu ni plebei. L. atili. g. marcius alterū. ut duū uiros nauales classis ornande reficiendeq; causa idē ppli iuberet. Lator. hui; plebis sc̄ti fuit. o. decius. t̄. pl. Cuiusdē anni rē dictu parua p̄teritē. ni ad religionē uisa ēēt p̄t nese. Tibicines q̄a. phibitia primis censes bus erant. in ede iouis ueser. q̄d traditū ami quitus erat. egre passi tabur. uno agmine abier̄. adeo. ut nemo iurbe ēēt. q̄ sacrificis p̄cineret. Cui rei religio tenuit senatū. le gatosq; tybur. miser. ut darent op̄ta. ut in homines romani restituerent. tabur tu ni benigne polliciti. p̄mū accitos eos i curia hortati s̄t. uti reit̄erent̄ roma. Iquā p̄pelli ne quibant. c̄silio haud abhorrente abigen hominū. eos aggrediunt̄. Hie festo a lū alios p̄ speciem celebrandarū cantu epu larū causa iuitant. & uno cui auidū serme ge nus ē. o neratos sopiunt. atq; ita i plaustra unctos comciunt. aet om̄a deportant. Hec p̄ssen sere. quā plaustris i foro relictis. plenos etapu le lux eos oppressit. Tunc c̄ur sus fact; ppli. im petrat̄. ut manerent. datū ut tridū q̄t annis ornati cū cantu atq; hac que nē sollemp nis ē. licentia p̄urbē uagarent. Restituitq; in ede uescendi uis. his q̄ sacris p̄cinerent. Hec int̄ duor̄. bello. i gentiū curā gerbant̄. Consules int̄ se p̄uincias partiti. unius san tes. emilio nouū bellū etruscia sorte obue nit. In s̄ano cluuiani p̄sidū romanū. q̄a nequetat. ut capi obsessū fame i deditiōne acceperant. s̄antes. uer. berib; sedū i modū laceratos occiderant. deditos. Huic i sensus crudelitate unius. nihil antiq̄us oppug natione cluuiana ratus. q̄ die aggressus ē. menia ui cepit. atq; om̄s puberes int̄ fec̄. Inde uictor exeret̄. bouianū duct. caput

Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel
Gray Scale
0 1 2 3 4

hoc erat pentropu sanitiu. longe ditissimu
 atq; opulentissimu armis uiriq;. Ibi qa
 haud tantu iraru erat. spe pde milites ac
 censi oppido potuunt. Min itaq; scutu in
 hoste e pde plus pene qua ex omi sanio n
 qua egestu. benigne que omis militi cessa.
 & p qua p potenti armis romano nec acies
 subsistere uille. nec castra nec urbes poterat.
 omni pncipu insanio eo cure st intente.
 ut isidus quereferet loc. si qua licentia po
 pulando effusus exercit excipi ac circū ue
 niri possit. Trans fugere agrestes & captiu
 qda. pars. forte. pars c silio oblata. congruentia
 ad esule afferentes. que & ueta erant. peco
 ris uim ingente insaltu auuu copulsa ce
 ppulerit. ut pdatu eo ducerent expedite
 legiones. ibi ingens hostiu exercit itinefa
 occultus insedit. & p qua intrasse romanos
 uidit saltu. repente exortus cu clamore ac
 tu multu. incautos inuadit. & pmo noua res
 trepidatione fec. du arma capiunt. sacri
 nas egerunt. i mediū. Iam p qua ut qsq;
 liberauerat se onere. aptauerat que ar
 mis. ad signa undiq; corbant. & notis ordi
 nib; inueteri disciplina militie. ia sine p
 cepto ullius sua sponte struebat acies. Con
 sul ad ancipite maxime pugna aduect.
 desilit ereq; & iduem marteq; atq; alios
 testat deos. se nulla sua gram inde. s; pda
 militi querente. i eu locu de uenisse. neq;
 ise aliud qua nimia ditandi ex hoste mili
 tis cura rephendi posse. ab eo se dedecore nul
 la re alia qua uirtute militu uindicatu
 ra. Conuiterent in uno animo omis inua
 dere hoste uictu acie. castris erutu. nuda
 tu uirib; .ultima spe furto insidiaru tep
 tante. & loco n armis fretu. s; que ee ia
 uirtuti romane i expugnabile locu.
 Fregellana atq; soranaq; . & ubicuq; iniq
 loco successu erat. memorabant. His ac
 census miles. omiu in memor difficul

taciu. uadit aduersus iminentē hostiu acie
 Ibi paulu laboris fuit. du inadusu diuu eri
 git agm. Ceteru p qua pma signa planicie
 sumā ceperit. sensitq; acies q se ia instisse
 loco. uersus exte plo e tetror in insidiatores.
 eas deq; se latebras qb; se paulo ante terebant.
 palati atq; inermes fuga repetebant. S; loca
 difficilia hosti quesita. ipsos tu sua fraude im
 pediebant. Itaq; q p paucis effugiu patuit.
 Cesa ad xx. mil hominu. uictorq; romanus
 ad oblata ab hoste pda perox discurret. Iu
 hec gerunt insanio. iam omis etrusie ppli
 pter artetinos ad arma icrant ab oppugnā
 do suttio que urbs socia romanis uelut lus
 tra etrusie erat. ingens ot si bellu. Co alter
 esul emilius cu exercitu ad liberandos obsi
 dione socios uenit. Ad uenientib; romanis
 suttini comeat benigne in castra ante ur
 be posita aduere. etrusci die pmu esul
 tando maturarent traherent ne bellu. tra
 duxerit. Iostero die ubi celestora qua tui
 ora esilia magis placuere. ducib; sole orto
 signu pugne ppositu e armatiq; i aciem
 pcedunt. Ios p qua esuli nunciatu e. exte
 plo thestera dari iubet. ut prandeat miles.
 firmatisq; cibo uirib; arma capiat. dicto
 pare. Consul ubi armatos paratosq; uidit.
 signa extra uallu pferru iussit. & haud pcul
 hoste instruxit aciem. aliqua. diu utriq;
 steterit. expectantes ut ab aduersariis
 clamor & pugna iciperet. & pus sol meridia
 se inclinauit. qua telu hinc aut illinc e
 missu e. In de ne infecta re abiret. clamor
 ab etruscis ortu. cecinu. s; tube & signa
 inferunt. Hec sequi romanis pugna int.
 cecurrunt infensis animis. numero hostis.
 uirtute romanu superat. anceps pliu mil
 tos utriq; & fortissimu queq; absument.
 Nec pus inclinata res e. qua scda acies ro
 mana ad pma signa integri fessis successerit.
 etrusci qa nullis recentib; subsidiis fulta

xx. o. cesa

I

p̄ma acies fuit ante signa. circa que om̄s ceci-
 derant. Nullo ūquā p̄lio fuge min̄. nec plus
 cedis fuisse. ni obstinatos mori tuscos non ter-
 rasse. ita ut victores p̄us quā victi pugnandi
 finē facerent. Post occasū solis signū receptū
 datū ē. Nocte ab utroq; in castra reditū. Hec
 deinde q̄equā eo anno rei memorie digne
 apud sūtrū gestū ē. q̄a & ex hostiū exercitu
 p̄ma tota acies deleta uno p̄lio fuerat. sub
 sidiaris m̄ relictis. vix q̄d satis ēēt ad castra
 p̄sidiū. & apud romanos tantū uulnerū
 fuit. ut plures p̄ p̄liū sauci decesserunt. q̄m
 ceciderant. in acie. Quum fabi^{us} insequētis an-
 ni cōsul bellū ad sūtrū excepit. collega. fabio
 ē. marcius rutilius dat^{us}. ceterū & fabi^{us} sup-
 plementū ab roma abduxit. & nouus exeret^{us}
 domo accit^{us} etruscis uenit. Et multi annū
 erant. cū int̄ patricios magistrat^{us} tribunos
 q; nulla certamina fuerant. cū ex ea familia
 que uelut fatalis cū tribunis erat certam
 orit^{us}. Appi^{us} claudius censor circū actis decē
 & octo mensib; q̄d emilia lege finitū censu-
 re spacū tēporis erat. cū. g. plaucius colle-
 ga ei magistratu se abdicasse. nulla ui cō-
 pelli ut abdicaret potuit. p̄. sem phronius
 erat. t̄. pl. qui sinuende censurē intra legi-
 timū tēpus actionē suscepit. n̄ p̄plare
 magis qua iusta. nec iuuilgus quā optimo
 cuiq; gratiore. Is cū identilē legē emilia
 recitaret. auctore que ei mamercū emili-
 ū dictatore laudib; ferret. q̄ quinquenna-
 lē ante censurā & longinq̄tate potestate
 dominante intra sex mensū & anni coe-
 gisse spacū. dic age dū inq̄t appi claudi.
 quid nā facturus fueris. si eo tēpore q̄. gn-
 furius. & m. geganius censores fuer. cen-
 sor fuisse. Hegare appi interrogatiōe tri-
 buni magnopere ad causā pertinere sua.
 Nā & si tenuerit lex emilia. eos censores.
 quōq; magistratu lata ēēt. q̄a p̄ illos censo-
 res creatos eā legē p̄pls iussisse. q̄d cuiq;

postremū iussisse. iduis ratiq; ēēt. n̄ tam
 aut se aut eoz. quēquā q̄ p̄ eā legē lata
 creati censores ēēt. teneri ea lege potu-
 isse. Hec sine ullius assensu cauillame ap-
 pio. ē inq̄t q̄rites illi appi p̄genes. qui
 x. iur i unū annū creat^{us} altero anno se
 ipse creauit. t̄cio nec ab se nec ab ullo cre-
 at^{us}. p̄uat^{us} fasces & imperiū optinuit. nec
 ante cōtinuando abstint magistratu.
 quā obtrueret^{us} cū. male parata male ges-
 ta male retenta imperia. Hec ē eadē
 familia qui rites. cū in atq; in iuris
 cōpuli extortes patria sacri montē ce-
 pistis. hec aduersus quā tribunitū au-
 riliū uobis cōparastis. Hec p̄p̄t quā duo
 exeret^{us} auentiniū in sedistis. hec que se-
 nebrēs leges. hec que agrarias semp in-
 pugnaū. Hec conubia patrū & plebis in-
 trupt. hec plebi adcurules magistrat^{us}
 t̄ obsessit. Hoc ē nom̄ multo quā tar-
 quimorū infestius iurē libertati. Ita
 ne tandē appi claudi. cū centesimū iā
 annū sit. ab mamercō emilio dictatore
 tot censores fuerint nobilissimi. fortissi-
 mi que iuri nemo eoz. x. ii. tabulas le-
 git. nemo iduis ēē. q̄d postremo p̄pls iussit
 se sciuit. immo ū om̄s sciuerit & ideo
 emilie poti^{us} legi paruert. quā ulli antiq;
 qua p̄mū censores creati erant. q̄a hanc
 postremū iusserat p̄pls. & q̄a tibi due ē
 trarie leges fr̄. semp antiqua abrogat
 nouā. An hoc dieis appi n̄ teneri emilia
 lege p̄plim. an p̄plim teneri te unū ex le-
 gē ēē. Tenuit emilia lex uiolentos illos
 censores. m. furū & m. geganiū. q̄d q̄d
 iste magistrat^{us} inre. p̄. male facere pos-
 set iudicari. cū iura finite potestatis. ma-
 mercū emiliū p̄ncipē etatis sue. belli
 domiq; eratū fecerit. Tenuit deiceps
 om̄s censores intra certū annoz. spacū
 um. Tenet. g. plauciū collegā tuū.

Herzog August Bibliothek
 Wolfenbüttel
 Gray Scale
 0 1 2 3 4

isdē auspicijs eodē iure creatū. An hē
ut q̄ optimo iure censor creat̄ cēt p̄plo
creant. Tu un̄ crimi es. in q̄ hoc p̄cipuū
ac singulare ualeat. Quē tu regē sacri
ficię crees amplexus regni nom̄. ut q̄ op
timo iure rex rome creat̄ sit se dicet.
Quē sementi dicitur. quē int̄ regno
q̄nq; die r̄ū cētū fore putes. quē cla
ui figendi aut ludorū causa dictato
rē audacit̄ crees. quā stolidos ac so cordes
uideri creditis eos q̄ intra uicesimū diē
ingentib; reb; gestis dictatura se ab dica
uerit. aut q̄ uicio creati abierit magistra
tu q̄d ego antiqua repeta. Hup̄ intra decē
annos. q̄. meni dictator. q̄a cū questiones
seuerius quā q̄b; dā potentib; tutū erat
et creuerat. c̄tagio ei q̄d querebat ipse cri
minis obiectus ab inimicis ē. Ut p̄uat̄ ob
uā uet̄ crimine dictatura se ab die aut.
Holo ego istā uite modestiā. ne degenera
uerit a familia imperiosissima & sup̄bissi
ma. n̄ die n̄ hora cētū. quā necesse ē ma
gistratu abierit. modo ne excedas finitū
tēpus. Satis ē aut diē aut mense censure
adire. Triennū inq; & vi. menses ultra
quā licet emilia lege censurā gerā & solus.
Hoc q̄dā iā regno simile ē. an collegā sub
rogabis. q̄ gerat. ne in demortuo q̄dē sub
rogari fas ē. Lentet em̄ q̄d antiq̄ssimū sol
leime & solū ab ipso q̄d sit institutū deo ab
nobilissimis antistitib; ei sacri adseruorū
ministerium religiosus censor deduxit. gens
antiqua. originib; hui; ur̄bis. auspicio deę
i mortaliū scā. p̄t̄ te actua censure uita
annū ab stirpe extincta ē. n̄ uniuersā tē. p̄.
eo. nefario obstinere. q̄d ominari etiā resor
midat animū. ur̄bis colustro capta ē. qua de
mortuo collega i locū ei ali subrogat̄ ē.
Mortuo collega. q̄. uilio censore. l. papii cur
sor ne abiret magistratu. m. corneliū ma
luginensē collegā subrogauit & quanto mo

121.
destior illi cupiditas fuit. quā tua appi. nec sol
nec ultra finitū lege tēpus. l. papii censure
gestit. Tunc nemine inuenit q̄ se p̄ ea auctore
sequeret. Om̄s deinceps censes p̄ morte college
se magistratu abdicari. Tenec q̄d dies erit cen
sure. nec q̄d collega magistratu abiret. nec lex
nec pu dor coheret. uirtute insup̄bia. ianda
cia. i cēptū deę hominūq; ponit. Ego te appi
claudi p̄ istius magistrat̄ maestate ac uerecun
dia quē gessisti. n̄ m̄. n̄ manu uolatu. s; ne uo
q̄dē inclementiori ame appellatū uelle. sed e
hec qua adhuc eę p̄uicatia tua & sup̄bia coe
git meloq; & n̄ emilie legi paruerit. i uincula
duci uidebo. Hec cū na cōparatū amariotib;
sit. ut comitū censoris n̄ duo c̄fecerunt legi
tima suffragia. n̄ renuntiato altero. comi
tia differant. ego te q̄ solus censor creati non
possis. solū censura gerere n̄ patiat. Hec tahiāq;
cū dixisset. p̄tendi censore & i uincula duci
uissit. app̄bantib; vi. tribunt̄ a cione colle
ge tres appellanti appio auxilio fuerit sumaq;
i uida om̄iū ordinū solus censurā gessit. Bū
ea rome gerunt. iā sicutū ab etruscis obside
bat. c̄siliq; fabio inus montib; ducenti ad se
rendā op̄e socis tēptanda s; munitiones si
qua possit acies hostiū istructa occurrat. quox
i gente multitudinē cū ostendat. subiecta
late planicies. consul ut loco paucitate suę
adiuaret & flectit paulū incliuos agmen.
aspera erant strata saxi. inde signa i hoste
obuerit. etrusca om̄iū p̄ter quā multitu
dinis sue qua sola freti erant in memores.
p̄luū inuenit adeo rapti & auide. ut abiectis
missilib; q̄ celer̄ manū c̄serent. stringerent
gladios uadentes in hoste. Roman c̄tra nunc
tela n̄ saxa q̄b; eos affati locus ipse armabat
ingerere. Igit̄ saxa galceę. icta cū etiā q̄s
n̄ uolneq; uerant turbarent. neq; subire erat
facile ad p̄pote pugnā. neq; missilia habe
bant. q̄b; em̄n̄ se gererent. stantes. & expo
sitos adictus cū iā satis nihil tegetet. q̄s dā

Vir uice i su
p̄bia ianda
cia i cēptū
deę ponit.

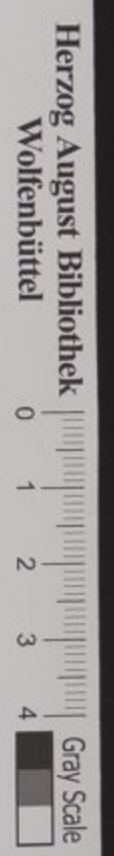
etiā pedē referentes. fluctuantēq; & instabilem aciem redintegrato clamore strictis gladiis hastati & principes inuadunt. Cum impetū nō tulerēt etrusci. uersisq; signis pugne fuga effusa castra repetunt. Sed equites romani p̄uerti p̄obliqua cāpi cū se fugientib; optulissent. omisso ad castra itinere montes petunt. Inde inermi agmine pene ac uexato uulnerib; in siluā ciminā penetratū. Romanus multos etruscorū milibus cesit. duo de xl. signis militariū captis. castris etiā hominū cū p̄da ingenti portū. Tū de psequendo hoste agitari coeptū. Silua erat ciminā magis tū inuia atq; horrenda quā nup̄ germanici saltus. nulli adeā diē ne metatōq; q̄dē aditū. Ea in parte haud fere q̄squā p̄ter ducē ipsū audebat. Alius omib; cladis caudine n̄ dū memoria aboleuerat. Tunc ex his q̄ aderant c̄sulis strem. m. fabiū cesionē alu. g. claudiu q̄dā matre eadē qua c̄sulē genitū tradunt. Speculatū seruū p̄fessū breuiq; omnia certa allaturū. Cere educat apud hostes. etruscis inde litteris eruditus erat. linguā que etruscā p̄be nouerat. ab eo auctores uulgo tū romanos pueros. sic nē grecis. ita etruscis. litteris exaudiri solitos. S; p̄p̄i uero est. p̄cipuū aliq̄d fuisse in eo. q̄ se tā audaci simulatione hostib; inmiscuerit. seruus ei dicitur comes un̄ fuisse. nutritus una. eoq; haud ignarus lingue ei dē. Hec q̄cquā aliud p̄ficiscis centes quā sumatū regionis que intranda erat naturā ac nomina p̄ncipū in pplis accipere. Hequa int̄ colloq̄a insigni nota hesitantes dephendi possent. ut pastoralis habitū. agrestib; telis. falciū cesisq; binis armatis. S; neq; cōmeruū lingue nec uestes. armorū ue habitus sic eos texit. quā q̄d abhorrebat ab fide. que quā extimū ciminios saltū itaturū. vsq; ad cameretes umbros penetrasse dicunt. Ibi q̄cēt fatēri romanū ausū. itroductūq; in senatū. c̄sulis uerbis egisse de societate amicitiaq; inde comū hospicio acceptū nun

ciate romanis iussū cōmeatū exercitū dicitū. xxv. p̄esto fore. si ea loca intrasset. uuentūteq; cameretū umbros iarmis paratā. impetū futū. Hec cū relata c̄sulis cēt. impedimtis p̄ma uigilia p̄missis legionib; p̄ impedimta ire iussis. ipse subsistit cū c̄tatu. & luce orta postero die obc̄tauit stationib; hostiū. que extra saltū dispositae erant. & cū satis diu tenuisse hostes in castra se recepit. porta que altera egressus. ante noctē agm̄ assegit. Postero die luce p̄ma uiga ciminū montis tenebat. Inde c̄tēplā opulentia etruscie aqua. milites emittit. Ingenti iā abacta p̄da tumultu arie agrestiu etruscorū cohortes repente a p̄ncipib; regionis ei c̄tate romanis occursum adeo incōposite. p̄ ut uindices p̄clarū p̄pe ipse p̄de fuerunt. Cesit fugatisq; his late de p̄plato agro uidor romanū opulentisq; rerū omiū copia. in castra redit. Lo forte q̄nq; legati cū duob; t̄. p̄. uenerat denuntiatiū fabio uerbis. ne saltū ciminū transire. letati seruuisse quā ut impedire bellū possent uenisse. nunciū uictorie romā reuertunt. Hac expeditione c̄sulis motū latius erat quā p̄fligatū bellū. vastationē nāq; sub ciminū montis traditib; iacens ora senserat. c̄tāueratq; indignationē n̄ etruscie n̄ pplōs. s; umbrie finitima. itaq; quantū n̄ uquā antea exercitū ad suū uenit. Hec; c̄ siluis tantū p̄mota castra. s; etiā auditate dimicandi quā p̄mū i cāpos delata acies deinde instruita p̄mo suo stāte loco. relicto hostiū ad intruendū c̄tra spacio. Item p̄ quā doctrate hostē sensere pugniā. ad uallā subeunt. Vbi q̄q; p̄ quā stationes receptas intra munimta sensere. clamor repente circa duces ortus. ut eos sibi ex castris cibaria ei dicit de ferri iuberent. mansu posse sub armis. & aut nocte aut certe luce p̄ma castra hostiū

i uasuros. Hihilo q̄tior roman̄ exercit̄ im
 perio duc̄ ēt̄ m̄ct̄. Secūma erat fere dici
 hora. cū cibū capere c̄sul milit̄. Res m̄bet
 p̄cipit. ut iarm̄sunt. quacūq; die noctisue
 hora signū dederit. Paucis milites alloquit̄
 s̄antū bella extollit. elciat etruscos nec
 hostē hosti. nec multitudinē multitudini
 cōparanda. aut cē p̄tērea telū aliud occul
 tū. senur̄os intēpore. interea taceri op̄ ēē.
 His ambagib; p̄di simulabat hostes. q̄ anim̄
 militū multitudinē t̄t̄ restitueret. &
 q̄d sine munim̄to c̄siderat̄ ueri similis
 erat. q̄d simulabat. Lutari cibo. corpora q̄e
 ti dant. & quarta fere uigilia sine tumul
 tu exercitū arma capuit. Calomib; diuidun
 t̄. aduallū p̄ruendū. fossasq; implendas.
 intra munim̄ta instruit acies. De lecte co
 hortē adportarū erit collocant. Bato dein
 de signo. paulo ante lucē. q̄d est uis noctib;
 sopite maxime q̄ctis tēp̄ ē p̄rupto uallo eru
 pit acies. stratos passi inuadit hostes. alios im
 mobiles. alios semi s̄ones. incubilib; suis max
 ima partē ad arma t̄repidantes cedes op
 pressit. Paucis arman̄di se datū spacū ē.
 eos ipsos n̄ signū certū. n̄ ducē seq̄ntes. fun
 dit roman̄. fugatosq; p̄seq̄t ad castra. ad sil
 uas diuersi tendebant. Silue tūc̄ dede
 re refugū. Hā castra i cāp̄s̄ita. eodē die
 capiunt. aurū argentūq; inssū referri ad
 consules. cetera p̄da militis fuit. Cesa aut
 capta eodē die hostiū mil̄ ad sexaginta. Lam
 tā clatā pugna t̄ans ciminā siluā ad
 petusia pugnata q̄dā auctores s̄t. metuq;
 in magno ciuitatē fuisse. ne int̄clusus ex
 erctus tā infesto saltu coortis undiq; tus
 cis umbrisq; opp̄merent. Sed ubi cūq; pug
 natū ē. res romana superior fuit. Itaq;
 aperusia & crotonē & arretio. que ferme
 capita etrusie p̄p̄t̄. ea tēpestate erant.
 Legati pacē fedusq; ab romanis petentes.
 inducias in xxx. annos impetrauerunt.

Dū hec in etrusia gerunt. c̄sul alt̄ marci p̄tuli
 allifas de s̄antib; in cepit. multa alia castella.
 uicq; aut deleta hostilit̄. aut integrā i potesta
 tē uenete. I idē tēp̄ & classis romana. a p̄. cot
 nelio quē senat̄ martime ostē p̄fecerat. i cāpa
 ma acta cū ad pulsa p̄p̄eros c̄ēt. Socru inde na
 uales adde populandū agrū nucep̄inū p̄fecti.
 primis s̄apti uastatis. unde redit̄. tut̄ adna
 ues c̄ēt. dulcedine ut sit p̄de longi p̄ḡt̄s̄t. exca
 uete hostes. palatis p̄agros nemo obuius fuit.
 Cū occidione occidi possent. redeuntes agmi
 ne i caito. haud p̄cul nauib; assc̄uti agrestes
 exuert̄ p̄de parte. etiā occiderē. que sup̄fuit
 cedi t̄repida multitudo ad naues cōp̄ulsa est.
 Profectio q̄nci sabu t̄ans ciminā siluā quan
 tū rome t̄p̄ore fecerat. tā letā s̄antā i s̄antū
 ad hostes tulerat. int̄clusū romanū exerci
 tū obsideri. eladisq; imagine fureulas cau
 dinas memorabant. eadē temet̄tate aui
 dā ulterioz. semp̄ gentē in saltus inuios de
 ductā. septā n̄ hostiū magis armatu. quā
 lox̄ inq̄tatib; esse. Iā gaudiū inuidia q̄
 dā miscebat. q̄d belli romani decus abs̄anti
 tib; fortuna ad etruscos auertiss̄e. Itaq; ar
 mis uir̄isq; ad optinendū. ḡ. marciū c̄sule
 c̄currunt. p̄tin̄ inde etrusiā p̄marfos
 sabinosq; petruis si marcius dimicandi po
 testatē n̄ faciat. obuius his c̄sul fuit. Bimi
 catū p̄lio utriq; atroci atq; i c̄erto euentu
 ē. & cū anceps cedes fuisse. adūse tam̄ rei sa
 ma i romanos uertit. ob amissos q̄dā eques
 tris ordinis tribunosq; militū. atq; unū
 legatū. & q̄d in signe maxime fuit. c̄sul̄ ipsi
 uuln̄. Ii hec etiā aucta fama. ut solet. i gens
 t̄rot̄ patres inuasit. dictatoreq; dici place
 bat. nec q̄n̄ cur̄sor̄ p̄p̄t̄ius diceret. in quo
 tū sūma rei bellice ponebat. dubiū cuiquā
 erat. Sed nec in s̄antū nuntū p̄ferri om̄ib;
 in festis tuto posse. nec uiuete marciū c̄sule
 satis fidebant. alt̄ c̄sul sabius infestus p̄uati
 p̄p̄t̄io erat. que ne ita obstaret publico

Cesa t̄
 supra
 unodie
 sexaginta
 annis.

bono legatos exēſulariū numero mittendos
ad cū ſenat' cenſuit. q̄ ſua q̄q; cū n̄ publica ſolu
auctoritate moueret. ut memoria ſimulta
cū patre ſemitteret. Proſecti legati ad ſabū
cū. ſ. e. tradidiſſent adiciſſentq; orationē c̄
uenientē mandatiſ. cōſul demiffiſ mīſā ocu
liſ. tact' abiceret q̄ d̄ nā actur' eēt legatiſ ſe
ceſſit. Hoſte deīde ſilentio ut moſ e. l. papp
riū dictatoſe dixit. Cui cū ob animū egregie
uictū legati gratias agerent. obſtinatū ſilen
tū optinuit. ac ſine reſponſo ac mentione ſac
ti ſui legatos dimiſit. ut apparette iſignie doſ
lorē ingenti cōp̄mi animo. Lappri. c. unū
bubuleū magiſtrū eq̄tū dixit. atq; ei lege cu
riatā de imperio ſerenti. triſte omen diē dif
fidit. q̄d ſaucia curia fuit p̄ncipiū. duab' inſig
niſ eladib' capte urbis & caudine ſaciſ. q̄d u
troq; anno eiſde curie fuerat p̄ncipiū. Ma
cer liciniuſ t̄cia etiā elade que ad c̄remetā
accepta e. abhominanda eā curia facit. ^{arma} ^{exercet} ^{curio} ^{uicor} ^{uicor}
tator poſtero auſpicuſ repetitiſ p̄tulit lege
& p̄fectuſ cū legionib; ad t̄roſe traducti ſilua
cinnia exercitū. nup ſcriptiſ. ad longula p̄
uenit. Accepitſq; amatio cōſule ueterib' mili
tib; in aciem copias eduxit. Hec hoſteſ detrac
tate uifi pugna. Inſtructoſ deinde armatoſq;
cū abneuitriſ p̄luū inciperet. nox opp̄ſit q̄eti
aliquā diu nec ſuiſ diſſidentēſ uirib;. nec hoſ
tē ſpernentēſ. ſtenua in p̄p̄inquo habueret. Hā
& cū umbroſ. exercituſ acie depugnatū e. ſuſi
tam magiſ quā ceſi hoſteſ. q̄ accepta acie n̄to
leſerit pugna. Interea reſ & in etruſia geſte.
& ad uadimoniuſ lacū etruſci lege ſacrato coal
to exercitu. cū uir uirū legiſſet. quantēſ nū
quā aliaſ ante ſimul copuſ ſimul animuſ di
micarēt. Tantoq; uirū certamine geſta reſe.
ut abneuitra parte emiſſa ſint. tela. bladiſ
pugna cepit. & acerriſma ipſa cōmiſſa certa
mine. q̄d aliquā diu ancepſ fuit. accenſa eſt.
ut n̄ cū etruſciſ tociēſ uictiſ; eū aliqua no
ua gente uideret dimiſſio eſſe. Hiſ ab

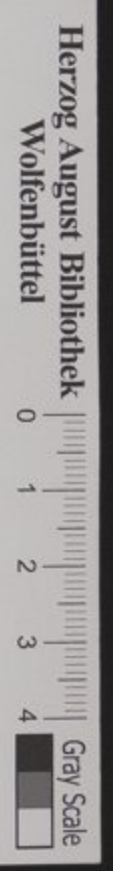
ulla parte mouet' fuge. caduſ ame ſignati.
& ne uident' p̄pugnatorib' ſigna. ſit ex ſeda
p̄ma acieſ. Ab ultimis deīde ſubſidiſ cietur
muleſ adeoq; ad ultimū laboriſ ac periculi uen
tū e. ut equiteſ romani omiſſiſ eq̄ſ ad p̄moſ
pedituſ parma & corpora euaserunt. Ca uelut
noua inſeſſoſ exorta acieſ. turbauit ſigna
etruſcoſ. Secuta deīde impetuſ eorū. ut cūq;
aſſecta erat. ceterat' multitudo. tandē p̄u
p̄t ordineſ hoſtū. Tū uinci p̄tinacia cepta.
& aucti manipuli q̄dā. & ut ſimul dedeſe
tet ga. etiā certioſe capeſſere fuga. Ille p̄mū
dieſ fortuna uertere habundanteſ etruſcoſ.
ſtegit opes. ceſū iacie q̄d roboriſ fuit. caſtra
eorū impetu capta direptaq; par ſubide pe
riculo gl'eſq; euentu bellū. iſantib; erat. q̄
p̄ter ceteroſ belli apparat' ut acieſ ſuaſ fulge
rent. nouiſ atq; motū inſignib' ſecet. duo
erect' erant. Scuta alteri auro. alteri ar
gento celoauerēt. forma erat ſcuti ſumū lati
qua pect' atq; humeri tegunt'. ſaſtigio equa
li ad imū cuneacioſ. mobilitatiſ cauſa. ſpon
gia pectori teguntū. & ſiniſtrū erūſ octea
tectū galee criſtate. que ſpecie magnitu
diniſ corpore. ad deſerent. Tunice auratiſ mi
litib; uerſi coloreſ. argentatiſ linteē candi
de. Hiſ dexteſ cōrnuſ datū. illi iſiniſtro ſub
ſiſtuſ. Hoſ iā romaniſ apparat' iſignū
armore. fuerat. doctiq; aduclib; erat' horribū
militē eē debere. n̄ celatū auro & argento.
ſed ferro & animuſ ſtetū. q̄ppe illa p̄dā uerū
quā arma eē. nitentia ante ſem deſorma
unt ſanguine & uulneta. uirū eē mili
tiſ decuſ. & omia illa uictoria ſeq'. & d̄re hoſ
tē quā uir paupeſ uictoriſ p̄mū eē. Hiſ
curſoſ uocib; inſtandoſ militeſ in p̄luū du
cit. Dextro cōrnu ipſe ſubiſtit. ſiniſtro p̄
fecit magiſtrū eq̄tū. ſimul eē cōcuſū iſgenſ
fuit cū hoſte certam. H̄ ſegriū int' dictato
ſe & magiſtrū eq̄tū ab utra parte uicto
ria inciperet. p̄or forte unuſ cōmouit

Adiecta ora
tio eueniens
mandans.

Nota.

hoste leuo. dextrū cornu sacratos more sām
 tuū milites. eoq; candida ueste & parib; can
 dore armis insignes. eos se orco mactare
 uinuis dictans. cū intulissent signa. tur
 bant ordines. & haud dubie impulit acie.
 Q̄ ubi sensit dictator. ableno ne cornu uic
 toria incipiet inqt. & dextrū cornu dic
 tatoris acies alienā pugna seq̄t. n̄ parte
 maximā uictorie trahet. Concitat milites.
 nec peduū uirtuti eq̄tes aut legatorū stipen
 dia ducib; cedunt. O. ualeri a dextro. p̄. de
 cuius ableno cornu ambo cōsules ad eq̄tes in
 cornib; postos euehunt. adhortatiq; eos ut
 partē secū capeserent decoris. intransuer
 sa latera hostiū incurruerunt. Is nouus addit
 tror. cū ex parte utraq; circū uasisset aciem.
 & aditōre hostiū legiones romane redunte
 grato clamore itulissent gradu. tū fuga
 absantib; coepta. lā strage hominū armo
 rūq; insigniū capi repleti. ac p̄mo pauidos
 santes castra sua accipere. deinde neea quide
 retenta. captis direptisq; ante noctē uict
 ignis. Dictator ex. s. c. triūphauit. lū. tri
 ū pho longe maximā specie captiua arma
 p̄bueit. tantū magnificentie uisū in his.
 ut aurata scuta dnis argentariūq; ad forū
 ornandū diuiderent. Inde natū iniciū di
 cit fori ornandi ab edilib; cū tēse duce ren
 t. & romani q̄dē ad honorē dīm insignib;
 armis hostiū usi sūt. lā panī absupbia & o
 dio santis gladiatores q̄dē spectaculū int
 epulas erat. eo ornatu armariūq; santisq;
 nomine cōpellat. Eodē anno cū reliq; et
 ruscoz ad perusia que & ipsa fide iduciarū
 ruperat. fabius cōsul nec dubia nec difficili
 uictoria dimicat. lpsū oppidū. nā ad mentia
 uictor accessit cepisse. n̄ legati dedentes
 urbē exissent. Presidio pusie imposito.
 legationib; etrusie amicitia petentib; p̄se
 romā missis ad senatū consul prestantiore
 etiā quā dictator uictoria triūphans. ut

bē ē inuictus. quin etiā de uictorū santis decus
 magna ex parte ad legatos. p̄. decū. & m̄. uale
 riuū ē uersū. q̄s p̄p̄tē p̄ximis comitis ingenti ē
 sensu cons alterū. p̄torē. declarauit. fabio ob
 egregie p̄domitā etrusiā. cōnuat cōsulat. de
 cio collega dat. ualeri p̄tor. quartū creat.
 Consules pariter p̄uincias. etrusiā decio. sām
 ū fabio euenit. p̄fectus ad uiceriā salatinā
 cū pacē petentis. q̄d uti ea cū daret nolisset
 asynat ē. oppugnando ad deditiōne subegit.
 lū santis; acie dimicatu. haud magno cer
 tamane hostes uicti. neq; ei pugne memoria
 tradita foret. ni marsi cōp̄mū p̄lio cū roma
 nis bellassent. Secuti marsorū defectionē
 pelignū. eandē fortunā habuerūt. Decio q̄q;
 alteri cōsuli scdā belli fortuna euenit. Tar
 q̄niense metu subegerat frumtuū exercitū
 p̄bere. atq; inducias in xl. annos petere.
 Volsciuensiu castella aliq̄t in cepit. quedā
 ex his diruit. ne receptaculo hostib; eēt. cir
 cū ferendoq; passim eo q̄dē. nihil impetra
 tū. Inducie annue date stipendiū exercitū
 romano ab hoste in cū annū pensū. bine tu
 nice in milite exacte. ea merces induciarū
 fuit. Tranq̄llas res iā etruscis. turbauit repen
 tina defectio umbrōz. gentis integre a cla
 dib; belli. n̄ q̄d transitū exercitū ager senserat.
 Hi cōcitata omī uiuentute sua & magna par
 te etruscoz. ad rebellionē cōp̄ulsa. tantū exer
 citū fecerunt. ut relicto post se in etrusiā de
 cio ad oppugnandā inde romā tutos magni
 fice dese ad cōceptū de romanis loquentes iac
 tarent. Q̄d inceptū eoz ubi ad decū cons pla
 tū ē. ad urbē etrusiā magnis itineribus
 p̄git. & iā agro pupiniensi ad samā intentus
 hostiū cōsedat. Hec rome spernebat umbrōz
 bellū. & ipse minime metū scōp̄ant. ex p̄tē ga
 lica clade. quā intutā urbē icolerent. Itaq;
 legati ad fabiū cōsulē missi sūt. ut si q̄d lazari
 ti abello santis eēt. iūmbriū p̄pere exer
 citū duceret. Dicto pariter cōsul magnisq;

tenetibus adme uamā ubi tū copie umbrorū
erant preterit. Repens aduentus cōsulū quē pcul
umbria isāno bello alio occupatū crediderant.
ita exterruit umbros. ut alii recedendū adur
bes munitas. q̄dā omittendū bellū censeant.
Plaga una materinā ipsi appellant. n̄ cōtinu
it modo ceteros in armis. s̄ cōfessi adcertam
egit. Castra uallantē fabriū adorti s̄. q̄ ubi ef
fusos rucere īmunimta cōsul uidit. reuocatus
milites ab opere p̄ ut loci natura tēp̄ q̄ patie
bat. ita instruxit cohortatq̄. p̄ dicatione uera.
qua intuscis. qua isāno partorū decoz. erigu
ā appendicē etrusci belli cōficere iubet. & uo
cis impie penas expeteret quā se ur̄ bē roma
nā oppugnaturus minati s̄. Hec tanta s̄ ala
critate militū audita. ut clamor sua sponte
ortus loquentē int̄ pellauerit ducē ante im
perū. Beidē cōtentū tubarū ac cornū. cur
su effuso ī hoste ferunt. n̄ tāquā iuros aut
armatos īcurrunt. mirabilia dictū. signa
p̄mo eripi coep̄. ta signisef̄. deidē ipsi signi
feri trahi ad cōsul. armatiq̄. milites exacie ī
acie transferrī. & sic ubi cō certam scutis ma
gis quā gladius gerit res. umbonib̄ ī cussa q̄.
ala sternunt hostes. Illus capit̄ hominū quā
cedit. atq̄. una uox ponere arma iubentū
p̄ totā fert̄ aciem. Itaq̄. int̄ ipsū certam facta
deditio ē. ap̄ mis auctorib; belli. Postero inse
quentib; dieb; & ceteri umbrorū ppli dedun
tur. Dericulam sponsione iamutiā accepti.
fabri aliene fortis uictor belli ī suā puincia
exercitū reduxit. Itaq̄. ei obres tā felicit̄ gestas.
sic p̄ ore anno ppl̄ cōtinuauerat cōsulatū. ita
senat̄ īnsequente annū. q̄ appi claudi. l.
uolūnus cōs. fuerit. progauit. maxime appio
aduersante imperū. appiū censore petisse
cōsulatū. comitiaq̄. ei ab l. furio. t̄. pl. int̄
pellata. donec se censura abdicauit. ī q̄ b̄ dā
annalib; inuenio. l̄ erat cōsul cū collegē no
uū bellū sallentim hostes decernerent. ro
me mansit. ut urbanus artib; opes augetet.

quando bellū decus penes alios cēt. Volūnū
punitie haud penituit. multa scilicet p̄lia se
cit. aliq̄ urbes hostiū in cepit. p̄de erat
largitor. & benignitatē p̄ se p̄tā grā. comi
tate adiuuabat. militēq̄. bis artib; secebat.
& periculi. & laboris. audū. que fabri. p̄ cons.
ad ur̄ bē allisat. cū sanitiū exercitu signis
conlati confligit. Inimē abigua res fuit.
fusi hostes atq̄. ī castra cōpuli. Hec castra fo
rent retenta. ni erigū sup̄ cēt die. ante
noctē. tam̄ s̄ cū cū sessa. & nocte custodia.
neq̄s elabi posset. Postero die uix dū luce cer
ta. deditio fieri cepta. & pacti q̄ sanitiū fo
rent. ut cū singulis uestimtis emitterent.
hi om̄s subuigū missi. Socii sanitiū nihil
cauti. & uir. m̄. sub corona uenire. q̄ se cū
hernicū dixerat. se or̄ sū ī custodia habet.
Eos om̄s fabius tomā ad senatū misit. & cū
quesitū cēt dilectu an uoluntariū p̄ saniti
b̄ aduersus romanos bellissent. p̄ latinos ppl̄os
custodiendi dant. iussiq̄. eā integrā rem. no
uī cōsules. p̄. corneli. at uina. q̄. marcius t̄
milus. hi enī iā cōtati erant. ad senatū refer
re. Id egre passi hernici cōsiliū ppl̄oz. omni
ū habentib; an agminis. iarco quē marci
mū uocant. p̄ter alternatē. sesennatēq̄.
& uerulanū. om̄s hernici nominis. p̄ roma
no bellū indixerit. In s̄ano q̄q̄. q̄a decesserat
inde fabri. noui mor̄ exortū. calacia. & s̄o
p̄sidiaq̄. que ī his romana erant expugna
ta. & ī capti uox. corpora militū sede scuti.
Itaq̄. eo. p̄. cornelius cū exercitu missus. mar
tio noui hostes iā enī an agminis hernicisq̄.
alū bellū iussū erat decet nunt. Imo ita
om̄ia oportuna loca hostes int̄ cōsulū cas
tra int̄ ceperit. ut p̄uadere expedire nun
ti n̄ posse. Et aliq̄ dies incerti rerū om̄ū
suspensiq̄. destatu alteri. utq̄. consul age
re. romāq̄. is metus manarat. adeo ut om̄s
uuiotes sacramento adigerent. atq̄. ad sub
ita rerū duo iusti scriberent. erat. lete

rū hermicū bellū nequaquā p̄p̄sentī t̄p̄ore
 ac uetustate gentis gl̄e fuit. Nihil usquā
 dictū dignū ausi t̄p̄m̄ castis int̄ta paucos
 dies erant. xxx. die t̄ū iducias. ita ut ad sena
 tū romā legatos mitteret̄ pacti s̄. bi mens
 t̄ri stipendio frum̄toq; & singulis imilitē
 tunice. Absenatu ad martiū reiecti. cui s̄
 ē p̄missū de hermicis erat. isq; eā gentē in
 deditiōe accepit. & isānio at̄ c̄sul superi
 or̄ uirib; locis impedior̄ erat. Omnia itine
 ra obsepserant hostes. saltusq; p̄ uios ceperat̄.
 nequa subuecti cōmeat̄ possent. neq; eos cū
 cotidie signa in aciem cons̄. p̄fert̄ dicebat ad
 certam̄ poterat. satisq; apparebat neq; san
 tē certam̄ p̄sens. nec romanū dilatiōe belli
 latū. Aduent̄ martiū q̄ hermicis subactis
 maturant̄ college uenire auxilio. morā
 certaminis hosti exemit. Hā ut q̄ ne alteri
 q̄ dē exercitū se ad certam̄ credidissent pa
 res. conuinci utiq; passi duo c̄sulares exerti
 tus nihil credent̄ sup̄ eē spei. aduentem̄
 in cōposito agmine martiū aggredunt̄.
 rapti collate sartine imediū. & p̄t̄ tēp̄
 patiebat̄ instructa acies clamor. p̄mū ista
 tua platus. dein c̄spectus p̄cul puluis tu mul
 tū apud alterū cons̄ in castis fecit. Hisq; ē
 festi arma capere iussis raptimq; eductis i
 aciem militib; transuersa hostiū aciem
 atq; alio certamine occupatā inuadit. ela
 mitans sumū flagitiū fore si alterū exercitū
 intrusq; uictorie cōpotē sinefent fieri. nec
 ad se sui belli uindicarent decus. qua impe
 tū dederat p̄rupit. aciemq; p̄ media iōstra
 hostiū tendit. & uacua defensorib; caput
 atq; icendit. que ubi flagrantia martia
 nus miles conspexit. & hostes respexere. tū
 passi fuga cepta sanitiū fieri. Sed omnia
 optinet cedes. nec iullā partē totū p̄fugi
 um ē. La. xxx. mil. hostiū cesis. signū recep
 tuu cons̄ dederant. colligebantq; in unum
 copias inuicē int̄ se gratantes. cū repente

in se p̄cul hostiū noue cohortes que insupletitū
 scripte fuerant. integre cedere. In quas nec
 iussu consuli & signo accepto uictores uadunt.
 malo tyocimo in buendū sanitē clamitantes.
 Indulgent consules legionū ardori. ut q̄ p̄be
 scirent nouū militē hostiū ut p̄culos fuga
 ueteranos. ne tēptando q̄ dē satis certaminis so
 re. nec eos opinio sefellit. Om̄s sanitiū copie ue
 teres noueq; montes p̄rimos fuga capiunt.
 Lō & romana et̄ igit̄ acies. nec q̄ quā satis t̄nti
 loci uictis ē. & de uigis que ceperant fundun
 t. Itaq; una uoce om̄s pacē petebant. Tū t̄ri
 mensiū frum̄to impetato & annuo stipendio
 ac singulis imilitē tunice. ad senatū pacis
 oratores missi. Cornelius isānio relict̄. mar
 tius de hermicis triūphans in urbē redit.
 statuaq; equestris in foro decreta ē. que ante
 tēplū castoris posita ē. Hermicor̄. trib; pplis
 alienati uerulano. ferenti nati. q̄a maluerit
 quā ciuitatē sue leges reddite conubuiq; int̄
 ipsos q̄d aliquandiu soli hermicor̄. habuerunt
 p̄missū. anagninis q̄q; arma romanis intule
 rant. ciuitas sine suffragi latione data. Con
 cilia conubiaq; adempta. & magistratib; p̄ter
 quā sacror̄. curatiōe int̄ dictū. Eodē anno
 edes saluttis aumio bubulco censore. locata ē.
 quā cons̄ bello sanitiū nouerat. ab eodē col
 legaq; eius. m̄. ualerio maximo. uic p̄ agros
 publica impensa facte. & cū carthaginensib;
 eodē anno sedis t̄cio renouatū. legatisq;
 eor̄. q̄ ad id uenerant comit̄ munera missa.
 Dictatore idē annū habuit. p̄. corneliū scipio
 nē cū magistro eq̄tū. p̄. decio mure. ab his p̄p̄
 que creati erant comitia c̄sularia habita.
 q̄a neut̄ c̄sulū potuerat̄ bello ab eē. Creati
 consules. l. postumius. t̄. minuti. Hos c̄sules
 p̄iso. q̄. fabio. & p̄. decio. suggerit biennio ex
 emplo q̄ claudū uoluntūq; & corneliū cū
 martio c̄sules factos tradidim̄. Memorie ne
 fuerit. in annalib; digerendis an consubco
 binos cons̄ falsos ratus transcendere in

Cū carthage
 nisib; fedae
 t̄cio renoua
 tvō.

oeci
 c̄sules
 p̄p̄
 ni
 ut.

ceptū ē eodē anno ī capū stellatē agrī cāpan
sāntiū ī cursiones facte. Itaq; ambo cōsules nīsa
mū missi cū diuersas regiones tiserinū postu
mū. bouianū minutius percussisse post tumulū
us ductū ad tiserinū pugnatū. Alii haud du
bie sāntes uictos. ac xxx. mil. hominū capta
trādunt. alii Marte equo discessū. & p̄ tumulū
metū simulante nocturno timere clā ī mon
tes copias adduxisse. hostes secutos. duo mil. inde
locis minutis & ipsos cōsedisse. Consul ut statua
tūta copiosaq; & ita erant percussisse uideret. post
quā & minutius castra firmavit. & omnia ap
paratu rerū utilū instruxit. relicto firmo p̄
sidio de uigilia tertia que luci prima ē expedi
tas legiones ad collegā & ipsū aduersus alios se
dentē ducit. Ibi auctore postumio minutius
cū hostib; signa confert. & cū anceps p̄liū in
multū dici percussisse tū postumius integris legi
onib; defessū iā aciem hostiū impulso īuadit.
Itaq; cū lassitudo ac uulnera fugā q̄q; p̄pe
dissent. occidione occisi hostes signa unū &
xxx. capta atq; inde ad castra postumii p̄re
tū. Ibi duo uictores exercitū p̄cussū iā fama
hoste adhorta fundū fugantq;. Signa
militaria sex & xxx. capta & imperator sā
ntiū statuis celluis. multiq; alii mortales.
& castra utraq; capta. & bouianū ubi postero
die ceptū oppugnari breui capto. magnaq;
glā rerū gestarū consules triūpharēt. Minu
tiū cōsulē cū uulnere graui relatū ī castra.
mortuū qdā auctores s̄. & m. fuluū ī locū
ei cōsuffectū. & ab eo cū ad exercitū minu
tiū missus ēēt bouianū captū. eo anno. sora
at p̄mū. cer senia recepta ab sāntib; her
culis magnū simulacrū ī capitolio positū.
dedicaturq;. p̄. sulphicio auerione. p̄. sepnio
sopho. cōs. sāntes seu sine. seu dilationem
belli querentes. legatos de pace romā mise
re. q̄b; supplicat agentib; responsū ē nisi
sepe bellū parantes pace percussent sāntes.
oratione uictis citto habita. de pace transigi

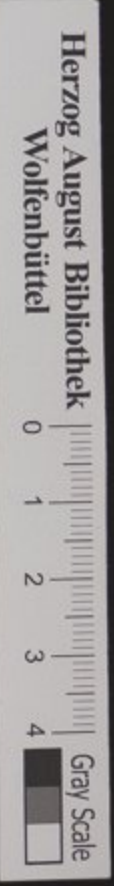
potuisse. Hunc quando uerba uana ad obloque
fuerint reb; standū ēē. p̄. simyriū cōs. cū ex
ercitu breui ī sānio fore. cū ad bellū pacē nei
clinent animū. falli n̄ posse. Cōpta omnia sena
ture latyū. decedente ex sānio cōs. legati
sequerent. Eo anno cū pacatū sāntū exercitū
romanū benigno p̄bito cōmerti pagrassē. se
dus antiquū sāntib; reditū ad eqs inde ue
teres hostes ceptū p̄ multos annos subspecte
in fide pacis quietos. uersa arma romana. qd̄ ī
colima hernico nomini ministrantur simul
cū hō sānti auxilia. & p̄ hernicos subactos
unnersa p̄pe gens sine dissimulatione cōsi
li publica ab hostes descuerat. & p̄ quā ictō
rome cū sāntib; federe feciales uenerant
res repetitū. tēptationē agebant ēē. ut ī
tore ī cūso belli romanos se fieri paterent.
qd̄ quanto pere optantiū foret. hernicos do
cuisse. cū q̄b; liceret. suas leges romane ci
uitati p̄optauerint. q̄b; legendi qd̄ mallerit
copia n̄ fuerit. p̄p̄ena necessariā ciuitatē fo
re ob hęc uulgo ī cōsilis iactati. p̄. r̄. bellū
fieri eqs uellit. cōsq; ambo ad nouū p̄fectū
bellū. un. m. acastris hostiū. cōsedet. A quoq;
exercitū ut q̄ suo nomine p̄ multos annos in
belle egissent. tumultuario similes sine du
cib; certis. sine imperio trepidare alii exun
dū in aciem alii castra tuenda cōsent. mo
uet p̄letosq; uastatio finitū agrorū. ac dem
ceps cū leuib; p̄sidis urbiū relictarū exidia.
Itaq; p̄ quā int̄ multas sententias. unaq; o
mnia cura cōmuniū ad respectū suarū que
q; rerū uertisse audita. ut p̄ma uigilia
diuersi castris ad deportanda omnia tūen
dasq; menib; inurbes abirent. cuncti cōsen
tentia ī genti assensu acceperet. Lalatis
hostib; pagros. p̄ma luce romanis signis
latis in acie cōsistunt. & ubi nemo obuius i
bat. pleno gradu ad castra hostiū tendunt.
Ceterū p̄ quā ibi neq; staciones p̄ portis. ne
que quā in uallo. nec strēmitū consuetū

castroq; an aduerteret. In solito silentio
 moti metu insidiarū subsistunt. Transgressi
 deinde nullū cū deserta omnia iuuenissent. p
 gunt hostē ne fugisset. S; uestigia in omīs
 eque serentia partes ut idilapsis passi. pri
 mo errore faciebant. p exploratores cōp
 tis hostiū cōsilis. ad singulas urbes circū
 ferendo bello unū. & xl. oppida. intra di
 es. l. omnia oppugnando cepert. quoz ple
 raq; diruta atq; incensa. nomīq; equoz ppe
 adunt ne cione deletū. Deoq; triumphatū
 exēploq; corū clades fuit. ut marrucini
 mar si. pelignū. ferentianū. mittentē. ro
 mā oratores pacis petende amitticōq;. His
 pplis sedis petentib; datū. Eodē anno. cō
 sulū scriba. patre libertino. humili for
 tuna ortus. ceterū callidus uir. & facin
 dūs edit. cur. fuit. Inuenio iqb; dā annali
 bus cū apparetur edilib; fieriq; se p tribu
 no edile uideret. neq; accipi nomī quia scrip
 tū facere. tabulā posuisse. & uirasse se scrip
 tū n̄ facturū. quē aliquando ante desisse
 scripū facere arguit. mat. licinus. tribu
 natu. ante gesto. tū uir trib; nocturno
 altero. altero colonie deducende. Ceterū
 id qd haud discepat. cōtumacia aduersus cōp
 nentes. humilitatē suā nobiles certant. cui
 le uis repositū in penetralibus pontificū e
 uulgant. fastosq; circa forū pposuit. ut qn
 do lege agi posset sciret. Ad eē cōcordie. i a
 rca uulcani summa iudicia nobiliū dedicauit
 coactusq; cōsensu ppli cornelius barbat pon
 tifer maximū uerba pte. cū more maiore
 negaret. n̄ cōs aut imperatorē posse te
 plū aut atā i iussu senatū aut tribunoz
 plebei partis maioris. dedicare. haud memo
 rabile rē p se n̄ documētū sit. aduersus sup
 bā nobiliū plebeie libertatis refeta. ad
 collegā cōgrū uisendi causa flauus cū ue
 nisset cōsensuq; nobiliū adulescentiū q̄ ibi
 assidebant ad surrectū ei n̄ cēt. curule.

asserri sella eo iussit. ac sede honoris sui auriōs
 iudicia inimicos spectant. Ceterū fabiū dixerat
 edilem. fortensis factio. app. claudii censoris. uir
 naeta q̄ senatū p̄m libertinoz. filius lectis i q̄na
 uerat. & postea quā cā lectionē remotā habu
 it. nec icuria adeptus erat quas petierat opes
 urbanas. humilib; pōmstris diuisis. forū &
 cāpū corrūpt. Tantūq; flauū comitia idignu
 tatis habuerit. ut pleriq; nobiliū anulos & pha
 letas deponerent. Ex eo tēpore in duas partes
 discessit ciuitas. aliud integer pplis fautor &
 cultoz bonoz. aliud fortensis factio tenebat.
 donec q̄ fabius & p. decius censes facti. & fabi
 simul cōcordie causa. simul ne humillimotū
 i manu comitia cēt. omnē fortense turbā
 exeretā in uir. trib; cicit. urbanasq; eas ap
 pellauit. Ad eoz cā rē acceptā gratis animis
 fert. ut maximū cognom. qd tot uictorius
 n̄ pepererat. hac ordinū tēpōratione patere.
 ab eodē institutū dicit. ut eq̄tes idib; q̄ntili
 b; transueherent. **Explicit liber xvj.**

G **INCIPIT DECI QVVS.**
 E HV C 10. ser. cornelio cōsulib; ab ex
 tuis ferme bellis ocū fuit. Sorā atq;
 albā colone deducte albā iēq; vii. colonorū
 scripta soras. agri uolsi fuerant. si possiderant
 sante. eo uiri hominū missa. Eodē anno arpi
 natib; trebulanisq; ciuitas data. frusinate
 tra parte agri dāpnati. qd hernicos ab eis sol
 licitatos cōptū. captaq; ciuitationis ei quest
 one ab cōsulib; ex. c. habita. uirgē cēsi ac secu
 ri percussit. tam ne p̄sus umbelle agerent an
 nū. parua expeditio in umbria facta ē. qd
 nuntiabat ex spelunca quadā excursiones
 armatoz in agros fieri. In ea spelunca pene
 tratū cū signis ē. ex eo loco obscuro multa
 uulnera accepta. maximeq; lapidū ietu do
 nec altero specu ei ore. nā p̄uis erat. inuen
 to utiq; fauces congestis lignis accense. Ita
 intus fumo ac uapoz adduo mil armatoz
 puentia nouissime i ipsas flamas dū eua

T

Herzog August Bibliothek
 Wolfenbüttel
 0 1 2 3 4
 Gray Scale

dere tendunt. absumpta. O. luno dentice. a. emi
lio. esulib; redintegatū equi. cū bellū. coloni
ā egre patientes uelud arte suis sinib; imposi
tā. summa expugnate adorti. ab ipsis colonis
pellunt. Ceterū tantū tūre rome fecere. ga
nux credibile erat. tā affectis reb; solos p̄se eq̄s
ad bellū coortos. ut tumultus ei causa dicta
tor diceret. C. unius bubulcus. cū. m. titimo
magistro equitū p̄fectus. p̄mo egressu eq̄s sub
egit. ac die octauo triumphans in urbe cū re
dissae. eadē salutis quā c̄sul uouerat censor
locauerat dictator dedicauit. Eodē anno clas
sis grecorū cleonimo duce lace demonio adi
talie litora adpulsa thurios urbe isalenti
nis cepit. Aduersus hunc hostē consul emi
lius missus. p̄lio uno fugatū cōpult in aues.
Thurie reddite ueteri cultori salentinog;
agro par parta. Lunū bubulcū dictatore
emissū isalentinis in q̄bdā annalib; iuenio.
e. cleonimū p̄usquā confligendū eēt. cū
romanis. italia excessisse. circū uectus inde
brundisi p̄munetorū medioq; sinu hadria
tico uectis lacessitū leua importuosa italie
litora. dextra illirici liburniq; & striges fere
& magna ex parte latrocinis maritimus in
fames t̄rent. penit ad litora uenetorū p̄ue
nit. expositis paucis qui loca exploraret. cū
audissent tenue p̄tentū litus eēt. q̄o transgres
sis stagna ab ego sunt utrigua. estib; maritimū
agros haud p̄cul p̄rimos cāpestris cernit. ulte
riora collis uideri eēt ostiū fluminis p̄aliq;
circū magi naues in statione turā uidisse.
medi lacus amnis erat. eo iuectā classem su
bire flumine aduerso iussit. Grauis sumas
nauū n̄ p̄tulit alucis fluminis in leuora
nauigia. transgressa multitudo armatorū.
adstquentes agros trib; maritimus pata
uinorū uicis colentib; cā oīa p̄uenit. Ibi
egressi leui p̄sidio nauib; relicto uicos ex
pugnauit. inflāmant tecta. hominū pe
codūq; p̄das agunt. & dulcedine p̄dandi

longi usq; a nauib; p̄cedunt. Hec ubi pa
ta uū f̄ nuntiata. sep̄ aut eos i armis ac
cole galli habebant. induas partes iuen
tūte diuidunt. altera i regione q̄ effusa po
pulario nuntiabat. altera necui p̄donū
obuia fieret. altero itinere ad stationē na
uū. milia aut xiiii. ab oppido abetāt.
ducta. in aues partes custodib; inceptis.
impet̄ fact. i nauib; nauē cogunt. naues
i altera ripa amnis traicere. & in ita p̄spe
rū i pelagi p̄datorē p̄liū fuerat. refugien
tib; q; ad stationē grecis. ueneti obstitunt.
Ita i medio circū uenti hostes. cesiq; pars
capta classem i dicant. regēq; cleonimū
in mil ab eē. Inde captiuis p̄rimo uico i
custodiā datis. pars fluminales naues ad
superanda uada stagna. apte planis alucis
fabricatas. pars captiua nauigia armatis
cōplent. p̄fectiq; ad classe. immobiles naues
& loca ignata plusquā hostē t̄ntes. circū na
dunt. fugientesq; in altū aeris. quā repug
nantes. usq; ad ostiū amnis p̄secuti. captis q̄b
dā incensisq; nauib; hostiū quas t̄repidatio
i uada t̄uletat. uictores reuertunt. Vir cle
onimū quinta parte nauū i coluni nulla
regione maris hadriatici p̄spete adita disces
sit. Rostra nauū spoliaq; laconi in ede uino
nis ueteri fixa. multi sup̄st. q̄ uiderē. Latū
monimētū naualis pugne eo die q̄ pugnatū
ē. q̄t annus sollempnis certamine nauū i oppi
di medio creteet. Eodē anno rome cū uestis
petentib; amicia ietū eē sedus. Multiplex de
inde exortus t̄ror. et t̄uria rebellare abar
te p̄nox. seditionib; motu orto nuntiabat.
Ibi pliniciū gen̄ p̄potens diuiciatū i uicta
pleb̄. armis coeptū simul mar̄ sos agrū in
tueti. in quē colonia car scoli. deducta erat.
uū. milib; hominū scriptis. Est itaq; p̄p̄t
eos tumultū dictus. m. ualeri maxim. dic
tator. magistrū eq̄tū sibi legit. m. emiliū
paulū. Iō magis credo. quā p̄ fabiū ea etate

atq; eis honoribus ualeat subiectū. ceterū ex ma-
gnum cognomine ortū errorē haud abnueri.
Pfectus dictator cū exercitu p̄lio uno marsos sum-
dit. Cōpulsis deinde in urbes munitas. milionā.
plestinā. fresiliā intra paucos dies cepit. & parte
agri multatis marsis. fedus restituit. Tū in et-
ruscos uersū bellū. & cū dictator auspiciis. re-
petendōrū causa p̄fectus ēēt. magister eq̄tū
pabulatū egressus. ex insidus cū uenit. sig-
nisq; aliq̄t amissis. feda militū cede ac fuga i
castra ē cōpulsus. qui t̄ror n̄ eo tantū a Fabio
abhorreret. q̄d si qua alia parte cognom̄ suū
equauit. tū maxime bellicis laudib; sed etiā
q̄d memor papiriane sententiae nūquā ut
dictator is i iussu dimicaret adduci potuis-
set. Hunciatā ea clades rome. maiorē quā
reserat t̄rorē exercitū. Hā ut exercitū de-
lecto. ita iusticiū in dictū. custodie i potis.
uigilie uicari exacte. arma tela in uros c̄
gesta. omib; uimorib; sacramento adactis. dicta-
tor ad exercitū missus. omnia spe tranquilla
& cōposita magistrū eq̄tū cura. castra i tucio
re locū redacta. cohortesque signa amuse-
rant. cetera uallā sine temporis destitutas
inuenit. exercitū auidū pugne. q̄ maturi
ignominia aboleret. Itaq; c̄festim castra ma-
grū rosulanū p̄mouit. eo & hostes secuti. quā
quā ex bene gestate sumā & i ap̄to certamine
uirū spē habebant. tam insidus q̄q; q̄s feli-
cit̄ expti erant. hostē teptant. Tecta semiruta
uici p̄nastacionē agrorū. destituti. haud p̄cul
castris romanorū aberant. Ibi abditis armatis.
pecus in c̄spectu p̄sidii. r̄. cui p̄erat. gr̄. fului
legat; p̄pulsū ad quā illecebrā. cū moueret.
nemo ab romana statione. pastorū un p̄gress
munitiones i clamat alios. cunctant abruinis
uici pecus p̄pellentes. q̄d cessarent cū p̄media
castra romana tuto agere possent. Hec cū le-
gato accepit. q̄dā int̄pretent. & p̄ om̄s mani-
pulos militū i dignatio ingens ēēt. nec tunc
i iussu mouere auderent. iubet peritos lin-

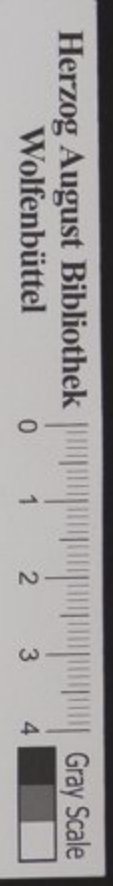
126.
que adtendere animū pastorū. sermo agrestis an
urbano p̄pior ēēt. Cū referrent sonū lingue &
corporū habitū. & nitosē. cultiora quā postora
lia ēē. h̄c q̄ dicte inq̄t. detegant neq̄quā c̄ditas
i sidias. omnia scire romanū. nec iā magis dolo
capi. quā armis uinci posse. Hec ubi audita sunt
& ad eos q̄ c̄sederant in insidus p̄lata. c̄surrectū
repente ex latebris ē. & i patientē ad c̄spectū in-
diq; cāpū. p̄lata signa. Visa legato maior acies.
quā que absuo p̄sidio sustineri posset. Itaq; p̄pe
te ad dictatōrē auxilia accitū mittit. Interea
ipse impet; hostiū sustinet. Nuncio allato dicta-
tor signa ser̄ti ac seq̄ iubet. armatos. Sed celer-
ora p̄pe omnia imperio erant. Rapta ex t̄plo sig-
na armaq; & uix ab impetu & cursu tenebant.
cū ita ab accepta nup̄ clade stimulabat. tū c̄ci-
tator accidens clamor abincrefcente certā-
mine. Urgent itaq; alii alios. hortantq; signose-
ros. ut oculus eant. Quo magis festinantes uidet
dictator. eo impensius retentat agm̄. ac sensū
incedere iubet. Itrusci c̄ta p̄ncipio exerciti pug-
ne omib; copis aderant. & sup̄ alios alii nunti-
ant dictatori. om̄s regiones etruscorū. capessisse
pugniā. Hec iā absuis resisti posse & ipse cernit.
ex superiore loco. in quanto discrimine p̄sidi-
ū ēēt. ceterū satis etiā n̄e tolerando certami-
ni legatū. nec p̄cul ab eē periculi uindiciē. q̄m
maxime uult fatigari hostē. ut itegris ado-
riat̄ uirib; fessos. quā q̄m lente p̄cedunt. ita
tam ad impetū capiunt. dū eq̄tū utiq; modi-
cū erat spaciū. Ima incedebant signa legio-
nū. neq̄d occultū aut repentinū hostis sume-
ret. Sed reliquerat int̄ ualla int̄ ordines pedi-
tū quā satis laxo spacio equi p̄mitti possent.
Latē sustulit clamorē acies. & emissus eques
libero cursu in hostē iniecit. in in cōpositosq;
aduersus equestre p̄cellā subitū pauosē offun-
dit. Itaq; ut p̄pe ser̄ti auxiliū p̄ne c̄tū uen-
tis. ita uniuersa requies data ē. Integri ac-
cepere pugniā. nec hec ex ipsa longinqua aut
anceps fuit. fusi hostes castra repetitū. i seren-

tib; q; iā iugia romanis cedunt & iūctimā cas
trox parte conglobant. Herent fugientes in
angustus portarū. pars magna aggerē uallū
q; conscendit. si aut ex superiore loco tueri se
aut superare aliqua & euadere posset. forte
q̄dā loco maledensatus ager pondere sup stanti
ū in fossā p̄cubuit. atq; eua int̄ iectio cū deos
pandere uia fuge c̄clamassent plures iermes
quā armati euadunt. Hoc p̄lio iterū stracte
etrusorū uires & pacto annuo stipendio. & dū
mensū frumto p̄missū ab dictatore. ut de pa
ce legatos mitterent romā. par negata. idu
cie biennū date. Dictator triūphans in urbe
redit. Habeo auctores sine ullo memorabili
p̄lio pacatā. ab dictatore etrusiā c̄. seditionib;
arretināq; cōpositis. & licinio genere cū plebe
ingrām reducto. Consul ex dictatura factus.
m. ualerius. n̄ petente atq; adeo etiā absen
tē creatū credidit q̄dā. & p̄ int̄ regē ea co
mitia facta. Id unū n̄ ambigū c̄sulatū cū
apuleio pansa gessisse. O. ualerio & q. apuleio
c̄sulib; satis pacate res foris fuerit. etruscū ad
uersi belli res. & inducie quietū tenebant.
Sāntē nuntiaq; amq; cladib; domnū. haud
dū fedetis noui penitebat. Rome q; plebē
quietā & exoneratā deducta in colonias mul
tudo p̄stabat. tam ne undiq; tranquille res
ēent. certamī micetū int̄ p̄motēs ciuitatis pa
tricios plebeiosq; abt̄. pl̄ q. & gn̄. oguin̄. qui
undiq; criminandorū patrū apud plebē oc
casionib; quesitis. p̄ quā alia frustra tēptata
erant. eā actionē suscepit. qua n̄ infimā
plebē accenderent. sed ipsa capita plebis. c̄sula
rū triumphalesq; plebeios quoq; honorib; ni
hil p̄ter sacerdotia que n̄ dū p̄miscua erat.
de eēt. Rogationē q̄ p̄mulgat̄. ut cū uir.
augures. m. pontifices ea tēpestate ēent pla
ceretq; auguri sacerdotū numerū uir.
pontifices. v. augures. de plebe om̄s allegeren
tur. quē admodū ad uir. augurū numerū
n̄ morte duq; id redigi collegiū potuerit

n̄ inuenio. cū int̄ augures constat imparē
numerū debere ēē. ut tres antiq; tribus tā
nes titenses luceres suū queq; augurē habe
ant. aut si plurib; sit opus. pari int̄ se nume
ro sacerdotes multiplicent. sic multiplica
tist. cū ad uir. v. adiecti nouē numerū ut
tū in singulas ēent. expleuerit. Ceterū q̄
de plebe allegebant iuxta eā se egre passi
patres. quā cū c̄sulatū uulgarī inderent.
simulabant ad deos magis quā ad se p̄tine
re. ipsos uisuros. ne sacra sua polluant. id se
optare tantū. nequa in te p̄. clades uemat.
M̄. aut̄ tetendete assueti iā tali certaminū
genere nunci. & cernebant aduersarios. n̄
id q̄d olim uir sperauerunt. affectantes mag
nos honores. s. om̄ia iā in quaq; spē dubiā erat
certatū. tam adeptos. multiplices c̄sulatus
censurasq; & triūphos. certatū tam suaden
da lege. Int̄ appiū claudū maxime ferunt.
& int̄ p̄. decū mure. q̄ cū eadē ferme de
iure patrū ac plebis que p̄ lege licinia quā
c̄tāq; eā dicta erant cū plebes c̄sulatū roga
bat. dissensisse. retulisse d̄. decius patris
sua specie. quale cū multi qui in cogitatione
erant inderant. In cinetū gabino cultu sup
telū stantē. quose habitu p̄ p̄plo ac legionib;
romanis deuouisset. tū p̄. decū c̄sulē p̄p̄ū
p̄uq; deis immortālib; uisū. eque act. mal
li collega ei deuoueret. eundē p̄. decū qui
sacra. p̄. p̄. r. faceret. lege t̄te n̄ potuisse. id
ēē periculū. ne suas p̄ces min̄ audirent. du q̄
appi claudū castus cū sacra p̄uata facere &
religiosius colere deos quā se. que penitere
uocorū. que p̄. te. p̄. nunciuauerunt. tot
c̄sules plebei. tot dictatores aut ad exeret
euntes. aut int̄ ipsa bella. nunciuauerunt
duces ex. annq. q̄b; plebeiorū ductū & aus
picio res geti coepte s̄. nunciuauerunt. triū
phū. iā ne nobilitatis q̄dē sue plebeios penite
re. p̄certe habere. si q̄d repens bellū oriat̄.
n̄ plus spei fore senatui. p̄. q. r. ipatricis

quā in plebeis duceb. Quod eū ita se habeat. cum
 deorū hominū ue indignū uideri potest in
 q̄t eos uros q̄ uos sellis curulib; toga p̄terea
 tunica palmata & tunica p̄icta & corona tri
 umphali laureaq; honoratū; quorū domos spo
 lus hostiū affixis insignis int̄ alias fecerunt
 pontificalia atq; auguralia insignia ducefe.
 q̄ iouis optimi maximi ornatu decorat.
 curru aurato purbē uectus. i capitolū
 ascendet. is c̄spiciat eū litua capite uela
 to. iactamā cedit. augurū ue exare capite
 eū imagines titulo c̄sulatus censurāq; & tri
 umphū eā animo legetur. si augurū aut
 pontificū adiecerit. n̄ sustinebunt legen
 tū oculi. Alquidē pace dixerū deū. eos nos
 iā. p̄. beneficio eē. spero. q̄ sacerdotis n̄ mun
 reddam dignatione nr̄a honores. quā a ce
 perim. & deorū magis quā nr̄a causa expec
 tam. ut q̄ p̄uati publice colam. Quid autē
 ego sic adhuc egi. tāquā integrā sit causa pa
 tricioꝝ de sacerdotib; & n̄ iā in possessione u
 nius amplissimi sacerdoti. decē uros sacris
 faciundis. carminū sibille ac fatōꝝ. ppli hui
 int̄ p̄tes. antistites eosdē apollinaris sacri ce
 rimoniarūq; aliarū plebeios uidem. nec
 aut tū patricios ulla iūria facta ē. eū dū
 uros sacris faciundis adiectus ē p̄t̄ plebeios
 numerus. & n̄ tribunū uir fortis ac strenuus.
 v. agurū loca. iiii. pontificū adiecit. i que
 plebei diuini q̄q; p̄ curandis reb; sic icete
 ris humanis p̄ parte uirili adiunant. Holi
 et ubescere appi collegā isacerdotio habere
 quē in censura quē i c̄sulatu collegā habet
 potuisti. cui tā dictatoris magister eq̄tū.
 quā magistrū eq̄tū dictator eē potes. Sabi
 nū aduenā p̄ncipē nobilitatis nr̄e seu atū
 clausū. seu appi claudii manu las. illi an
 tiq̄ patrici i suū numerū acceperit. He fasti
 dieris nos i sacerdotū numerū accipere.
 Multa nobis eū decora afferim. immo omnia
 eadē que sup̄bos uos fecerit. T. seruius p̄m

de plebe consul ē factus. g. licinius stolo p̄m
 magister equitū. g. martius rutilius p̄m
 & dictator & censor. q. publius philo p̄m
 p̄tor. semp ista audita s̄t. eadē penes uos au
 spicia eē uos solos gentē habere. uos solos
 iustū imperiū & auspiciū domi militieq;
 eque adhuc p̄spertū plebeim & patricium
 fuit. porroq; erit. p̄t. nūquā fando audistis
 patricios p̄mo eē factos. n̄ de celo dimissos.
 sed q̄ patre ciete possū. auūq; iā potere filius
 m̄s. Nihil ē aliud int̄ p̄t. n̄ ut omnia nega
 ta adipiscam. Certam tantū patrici petus.
 nec curant quē euentū certaminū habe
 ant. Ego hanc legē q̄ bonū faustū felixq;
 sit. uobis aceti. p̄. uiri rogā subeunda cen
 seo. Vocare trib̄ ext̄plo ppl̄s uidebat. ap
 parebatq; accipi legē. Ille tam dies inces
 sione ē sublat. Postero die det̄ritis tribunū.
 ingenti c̄sensu accepta ē. Pontifices crea
 tur. suator legis. p̄. decius mus. p̄. se. p̄nuus.
 sophus. g. marcius rutilius. m. iunius dent
 quing; augures. ut de plebe. g. genutius
 pelius petus. m. minuti. sesus. g. marcius.
 t. publius ita viii. pontificū viii. augu
 rū numerus factus. Eodē anno. m. ualeri
 c̄s. de puocatione legē tulit diligentius
 scām. t̄uo ea tū p̄ reges exactos lata ē. sep̄
 a familia eadē causa renouande. sep̄ haud
 alia fuisse reor. quā q̄ plus pauca. opes
 quā libertas plebis poterat. Fortia tunc
 lex sola p̄t̄go cuiū lata uidet. q̄ grau pe
 na. si q̄s uerberasset. nec assa. ue cuiē roma
 nū. sanxit. Ualeria lex eū eū q̄ prouocas
 se. uirgis cedi. secutiq; necari uetisset.
 si q̄s aduersus ea fixisset. nihil ultra quā im
 pbe factū adiecit. Id q̄tū pudor hominū
 erat. uisū. credo uinculū satis ualidū legis
 n̄e uir si sumo seruo minet. q̄s quā. bellū ab
 eodē c̄sule haud quaquā memorabile ad
 uersus rebellantes eq̄s. eū p̄ter animos sero
 ces nihil exantq; fortuna haberent. gestū

est. Alter consul apuleius in umbria nequiu
oppidum circum seddit. locus erat arduus. atque in
parte una precepit. ubi nunc Narina sita est. nec in
nec munimento capi poterat. Itaque cum infecta
re in fulvius petus et malli torquat. noui
consul accepit. In eum annum cum fabius consul appe
tente omnes dicerent centurie ipsi auctore
fuisse maceus licinius ac tubete tradunt
differendi sibi consulat in bellicosiorum annum
eo anno maiori se usui rei publice fore urbano
gesto magistratu ita nec dissimulante quod
mallet. nec petente tam edile curule cum.
L. pappio curfore factum. Idne pectro pone
re uetustior annalium auctor piso effectus. ^{de}
qui eo anno ediles curules fuisse tradit. e.
L. domitium quoniam filium calpurnium et sp. caruilium.
quod f. maximum. Idcirco cognomen est totum iedi
lib; fecisse. secutaque fabula mirra ex edilibus
et consularibus comitibus euementem errorum. Lustrum
eo anno editum. a p. sulphicio sauerione tri
busque addite. duc. annensis. ac terentina.
hec rome gesta. Letetium ad nequiu oppidum
cum segno obsidione tempus tetere. duo ex op
pidanis quoque edificia erant iuncta muro.
specu facto ad stationem romanam. occulto mi
nere pueniunt. Inde ad consulem deducti. p. si
dum armatum se intra menia et muros accep
turos confirmant. nec aspicienda res iussa.
neque incaute credenda. Cum altero eorum na alit
obses retentus. duo exploratores periculum
missi. post satis competere trecenti armati
trans fuga duce iurbe ingressi. nocte por
ta que prima erat coepere. quare facta. e
sul exercitum; roman sine certamine urbe
inuasere. Ita nequiu in ditionem p. r. ue
nit. Colonia eo aduersus umbros missa. a
flumine narina appellata. exercitum cum
magna preda roma reductus. Eodem anno ab
etruscis aduersus inducias paratum bellum.
si eos alia molientis. gallos. i gens exercitum
fines ingressus paulisper appposito auertit.

Qualiter ne
quiu oppidum
capitum est.

Pecunia deinde qua multum poterant freti.
socios et hostibus; facere gallos conantur. ut eo ad
iuncto exercitu cum romanis bellarent. De
societate haud abnuunt barbari. de mer
cede agunt. qua pacta acceptaque; cum parata
cetera ad bellum cent. seq. que etruscis iube
ret inficias eunt. mercede se belli romanis
inferendi pactos. que quod acceperint accepisse.
ne agrum etruscum uastarent. armisque; laces
serent cultores. Milituros tam se si utique;
etrusci uelint. sed nulla alia mercede qua
ut in parte agri accipiant. tandemque; aliquid
sede certa consistant. Multa de eo cetera
populo etruscie habita. nec profici potuit. quod
tamquam immuni agrum quamquam accolas sibi
quisque; adiungere tam essetate gentis homi
nes horrebant. Ita dimissi gallos pecuniam in
gentem sine labore ac periculo partem retu
lerunt. Rome tunc prebuit fama gallica
tumultu ad bellum etruscum adiecti. Eo min
cunctantem fedus ietum cum picensi populo est.
mallio consuli sorte euenit. Qui uix dum in
gressus hostium fines. cum exerceret uix equi
tes ab rapido cursu circum agendo equo
effusus. ex templo quoque; prope exspirauit. Ter
entius ab eo casu dies finis uite consuli fuit. Quod
uelut omne belli accepto. deos ipse commisit
se bellum memorantes etrusci sustulere
animos. Rome cum desiderio uiri tui incomo
ditate temporis tristis nuntius fuit. ut patres
atubendo dictatore consulis subrogandi comi
tia et sententia principum habita. detruerunt.
in ualerium consulem omnes sententia centurieque;
dixere. que senatus dictatore dici iussurus
fuerat. Tunc ex templo in etruscia ad legationem
proficisci iussit. Aduenit ei compressit etruscos
ad eo ut nemo extra munimenta egredi an
deret. timorque; ipseque; obsidionem similis est.
Hecque; illis nouus consul uastandis agris uten
disque; tectis. cum non passi uille solus; frequentes
queque; in incendis fumarent. elicite ad

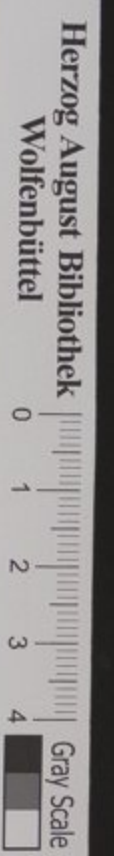
certam potuit. Cui hoc segni bellum opinione esset
alterius belli. quod multis inuicem cladibus haud
inmerito terribile erat. fama praesentium nouo
rum sociorum in ditio exorta est. Sannites arma
et rebellionem spectare. sequi ab his sollicitatos
esse. licentibus ergo actis et magna pars curae pa-
tribus ab eorum insannites uersa est. Caritas
etiam annone sollicita ciuitatem habuit. Ven-
turaque ad inopiam ultimam foret. ut scripsere
quibus; edile fuisse eo anno fabium maximum pla-
cet. ni ei uiri cura qualis in bellicis rebus
multis tempestatibus fuerat. talis domi tum in
annone dispensatione praeparando ac conue-
herendo frumto fuisse. Eo anno nec tradit
causa ut regnum mitti. in reges fuere. app-
claudius. dein praesulpius. Is comitia consul-
aria habuit. creauit. L. cornelium scipionem. qu-
fuluui consul. Principio huius anni oratores
lucanorum ad nouos consueuerunt. questum. quia con-
ditionibus placere se ad societatem armorum. neque
uerunt sannites. in festo exercitu ingressos si-
nessuos uastare. belloque ad bellum cogere. Luca-
no populo satis superque erratum quondam. nec ita ob-
stinatos animos esse. ut omnia ferre ac pati to-
lerabilibus ducant. quam ut unquam postea nom-
romanum uiolent. orare patres. ut et lucanos
infide accipiant. et unquam atque iniuria abse san-
tium arceant. se quamquam bello sannitibus suscep-
to. necessaria iam facta aduersus romanos fi-
desse. tam obsides dare paratos esse. Breuis
consultatio senatus fuit. ad unum omnes uingendum
fedus cum lucanis. resque repetendas ab sannitibus
censent. benigne responsu lucanis. utique se-
dus. feciales missi. qui sannites decedere agro
sociorum. ac deducere exercitum finibus lucanis
iuberent. Quibus obuia missi ab sannitibus. quod de-
nuntiarent. si quod adissent. in anno consul-
haud inuolatos abiturus. Hec praesquam rome
audita sunt. bellum sannitibus. et patres censuerunt.
et populo iussit. Consules ut se puincias pariter
sunt. Scipioni et turia. fuluio sannites obuenerunt.

diuersis; ad suum usque bellum proficiscunt. Scipio
ni segne bellum et simile praesentis anni. militie
expectanti. hoste aduolatinas instructo agmi-
ne occurrit. Lugnatum maiore parte dici
magna in praesentia; cede. nox incertis qua data
uictoria esset. Intervenit lux insequens uicto-
re uictumque; ostendit. Haec etrusci silentio no-
tis castra reliquerunt. romanus egressus in aciem.
ubi praesentione hostium cessante uictoria uidet.
gressus ad castra. uacuis cum plurima praeda.
na et statua trepide deserta fuerant. potit.
inde in faliscum agrum copias reductis. Cui impe-
ditum faletus cum modice praesidio reliquisset.
expectato agmine ad populandos hostium fines
incedit. Omnia ferro ignique; uastant. praesentem un-
dique; acie. Hec solummodo uastum hosti relictum.
sed castellis etiam uicisque; in latius ignis. Urbibus
opprobriandis temperatum. in quas timor etrus-
cos compulerat. enim. fuluio. cons. elata pugna
in anno bouianum haud quaquam a bigue uic-
torie fuit. Bouianum inde aggressus. nec ita
multo praesentem aufidena inceptit. Eodem anno cap-
scolos colonia in agrum equi colorum deducta.
fuluio. cons. desannitibus triumphauit. Cui comi-
tia consularia instarent. fama exorta etruscos
sannitesque; ingentes deseribere exercitus. omnibus
oculis uexari principes etruscorum. quod non gallus
quaecumque; editione traxerunt ad bellum. In-
crepate magistrat sannitium quod exercitui
lucanum hostem copulatum obiecerunt romani.
Itaque; suis sociorumque; uiribus. consurgere hostes
ad bellum. et haud quaquam pari desurgendum
esse certamine. Hic etrusci cum illustres uiri
sulatium peterent. omnes in quibus fabium maximum.
primo non petente. deinde ut inclinata studia
uidet. etiam recusante curret. quod se iam sen-
ae praesentem laboribus. laborumque; primis solli-
citarent. nec corporis nec animi uigore
remanere. eundem et ipsa fortunam ueteri.
ne cui deorum nimia iam in se. et cetera quam
uelint humane res uideat. et se quae seniores

Etrusci
uicti.

Oratio
res lu-
canorum
nente
runt
romani

Leti
fedus
cum luca-
nis.

*F. fabi max
mus qd dicit
p. 111*

subteruisse & ad sua gl'am c'surgentes alios lecti
aspicere. nec honores magnos fortissimis rome
uitis. nec de ee honorib; fortes uiros. acuebat
haec moderatone ta iusta studia que uetecum
dia legu restringenda ratus lege recitat. uis
sit. qua intra .x. annos eundem cons' refici n' lice
ret. Vix p'strepitu audita lex e' t' q. pl. nihil ab
impedimti futurū aiebant se ad pplm laturos
ut legib' solueret. & ille q'de inrecusando p'sta
bat. q'd q' attineret leges ferri. q'b; rogetans p
eosde qui tulissent frausficeret. ia regi leges.
n' regere p'p'os. nihil omni suffragia inibat.
& ut queq; intro uocata erat centuria. cons'
haud dubia fabu dicebat. lu demu c'sensu
ciuitatis uictus. dei app'ent inqt. q'd agitis.
adurig; estis qui uictes. Ceteru qm in me q'duo
uultis facturi estis. in collega sit mee ap'it uo
g're locus. p' deciu' exptu' m' c'cordi collegio
uobis dignu' uiru. dignu' parente suo. queso
mecu' cons' faciatis. iusta suffragatio uisa.
Im' que sup fuerant centurie. q' fabu' p' deci
um. cons' dixit. Eo anno pleriq; dies dicta.
ab edilib; qm plus qua q'd lege finitu' erat
agri possiderent. Hec q'squa ferme e' pur
gatus. uinculuq; ingens in modice cupidi
tatis i'ectū e' consules noui. q' fabius maxim'
u' cu' int' se agerent. ut alit' sanites. hostes
alit' etruscos deligeret. quanteq; in hac aut
in illa puincia copie satis. & int' aditru' bel
lu' dux idoneus magis eet. ab urtio & nepete
& faletis legati auctores c'cilu' etruscie po
puloq; de petenda pace haberi. tota belli
mole insaniu' auerterit. p'fecti cons' q' expe
ditiores comeat' eent. & incertior hostis
qua uenturu' bellu' foret. fabius p'soranu'.
decus p'siditru' agru' insaniu' legiones
ducunt. Vbi in hostiu' fines uentū e' utq;
p'labundus effuso agmine incedit. explo
rant em' latius qua pplant. igit' n' fefelle
re adti fernu' hostes in occulta ualle istruē
ti. qua ingressos roman' superiore ex loco

*regi leges n'
regere p'p'os.*

F. fabi m' f'.

uidit. maximu' filiu'. & m. ualethu' t' mil.
cu' qb' ad p'ma aciem p'curreret. ite ad eq'tes
iubet. & adhortari ut si quando unqua' eq's
tri ope aduta se p' meminerint. illo die an
nitant' ut ordinis ei' gl'am in uicta p'stent. pe
ditu' certamine immobile hoste restare. om
ne reliqua spe in impetu ee equu'. & ipsos no
minatu' iuuenes pari comitate utruq; ne
laudib; ne p'missis onerat. Ceteru quandonē
ea q'q; tēptata uis p'ficeret. c'ilio g'assandu'
si nihil uires uiuarent. ite scipione legatu'.
hastatos p'me legionis subtrahere eracie. &
admontis p'rimos qua posse occultissime ap
cu' ducere iubet. Inde ascensu ab d'ito a consp'c
tu erigete imontes agm' auer' soq; hosti ab
t'go repente se ostendere. Equites. ducibus
tribunus. haud multo plus hostib' qua suis ex
ing' uiso ante signa. euerti p'buerunt tumul
tus. aduersus incitatas turmas stetit imo
ta sanitiu' acies. nec parte ulla pelli aut p
rūpi potuit. & p'qua' utru' inceptu' erat. re
cepti p' signa p'lio excesserit. et eunt ex eo ani
mus hostiu' nec sustinere frons p'ma ta longu'
certam' in crescentē qua fiducia sui u' po
tuiss'. ni scda acies iussu c'ulis in p'mu' sue
cessiss'. Lbi integre uires sistant. iuehemte
se ia sanite eo tēpore uisa ex montib' signa
clamorq; sublatus. n' uero tantu' metu t'ru
ete sanitiu' animos. Ha' & fabi' deciu' colle
ga app'p'inq'uate exclamauit. & p'se quisq;
miles ad ee alteru' c'sule. ad ee legiones. gau
dio alactes fremunt. terrorq; utilis roma
nus oblatu' pauore formidineq; sanites im
pleuit. maximeq; t'ritos ne ab altero erecta
tu integro intactoq; fessi opp' merent. & qa
passi in fugā dissipatis. minor' cedet qua pro
tanta uictoria sunt. tria milia. ecce. & si cap
ti. ecce. ferme & xxx. signa militaria capta
tria & xx. sanitiu' apuli se ante p'lu' con
iunxissent. ni p' decus. cons' his ad male uen
tu' castra obieciss'. extractus. deinde ad cet'

tam fuisse. ibi quoque plus fuge fuit quam cedis.
 Duo milia aprulorum cesa. spretoque co hoste. de
 eius insani legiones duxit. Vbi duo consulares
 exercitus duxerunt uagantibus omnibus spatio
 quinque mensium euasit. xl. et u. loca insano
 fuerunt in quibus decem castra fuerunt. alterius consulis
 sex et lxxx. nec ualli tantum ac fossarum uesti
 gia relicta. sed multo alius insignuosa munim
 nta. uastitas circa regionemque deplatarum.
 fabius etiam urbem gumetrā cepit. Ibi capta
 armatorum duo milia. ecce ceteri serme pug
 nantes ad ecce. xxx. Inde comitum causa
 romam profectus. maturauit eam se agere. cum
 primo uocatum quod fabium consulis dicerent. omnes cen
 turie appropinquauit claudius consularem candidatus ut a
 ceret. et ambitiosus non suus. magis honoris cau
 sa quam ut patriam recuperarent duo consula
 ria loca. cum suis tunc totius nobilitatis uiribus
 incubuit. ut secum quod fabio consulis dicerent. fabio
 primo de se eadem sepe que potest anno dicendo.
 abnuere. circumsistere sella omnis nobilitas. o
 rare ut exceno plebeo consulatum extraheret.
 maiestatemque. pstantia cum honore tunc patricius
 gentibus redderet. fabius silentio facto media
 oratione studia hominum sedauit. facturum
 enim se fuisse dixit. ut duorum patriciorum nomi
 na reciperet. si alium quam se consiliari uide
 ret. nec se sua ratione comitum cum extra leges
 futurum sit pessimo exemplo non habiturum.
 Ita l. uoluminus de plebe cum appropinquauit claudium. col
 legam eloquentia cumlibusque artibus haud dubie
 prestantem. comitum profectus. ueteres consules
 bellum insano gerere. prorogato in. in. men
 ses imperio. Itaque insequenti quoque anno. l.
 uolumino. appropinquauit claudius consulibus. quod p. decius.
 quod consiliario relicto collega fuerat. p. es.
 idem proplari non destitit agros. donec sanitiu
 exercitum nusquam se prolio committente. pos
 tremo expulit finibus. et truria pulsi peti
 erunt. et quod legationibus nequaquam sepe tempta
 uerant. id se tanto agmine armatorum

uirtutis tunc precibus acturos efficaciter sati. postula
 uerunt principum et trurie cecidit. quo coacto pro
 annos. plibetate dimicent. cum romanis expo
 nunt. omnia exprobat esse. si suis met ipsorum uiribus
 tolerare tantam mole belli possent. temptasse. etiam
 haud magnum momenti finitum marum gentium anxi
 lia petisse. pacem aperire. cum bellum tolerare non possent.
 rebellasse. quod par seruentibus grauior. quam li
 beris bellum esset. unam sibi spe reliquam in etruscis
 festare. scire gentem italie opulentissimam. armis.
 uiris. pecunia esse habere accolat gallos inter
 ferrum et arma uatos. feroces. cum suapte ingenio.
 tum aduersus romanum populum. quem captum ase
 autog; receptum. haud uana iactantes memorant.
 nihil abesse. si sit animus etruscis. qui possent quon
 dam maioribusque. ex fuerit. qui romanos omnes
 agros tiberi pullos dimicare pro salute sua
 non de intolerando italie regno cogant. san
 te illis exercitum paratum. instructum armis.
 stipendio uenisse. et ceteram secutus ut si
 ad ipsam romanam urbem oppugnanda ducant.
 Hec eos in eturia iactantes. molientesque. bel
 lum domi romanum utebat. Haec p. decius. ubi
 cooperit per exploratores. profectum sanitiu exerc
 itum. aduocato cecilio. quod pagros in quibus ua
 gamur uicini circumsisterent bellum. quin
 urbes et menia aggrediamur. nullus iam exer
 citus sanio presidet. cessere finibus. ac sibi met ip
 si exilium esse uere approbantibus. cunctis ad
 margantiam ualida urbem oppugnanda
 ducit. tantusque ardor militum fuit. et cari
 tate ducis. et spe maioris quam exagrestibus
 proplationibus. prode ut uno die uicinisque. armis
 urbem caperent. Ibi duo milia. sanitiu et cen
 tum pugnantes. circumsistent captique. et alia
 proda ingens capta est. que ne impediret gra
 uibus agminibus oneraret. euocati milites decius
 iuberet. Haccine inquit uictoria sola. aut hac
 proda contenti estis futurum. uultis uos pro uirtu
 te spe gerere omnes sanitiu urbes fortune
 que in urbibus relicte uerest. quoniam legiones

Graviof
 feruentib;
 par. quabel
 tu liberis.

eorū tot plus susas. postremo finib' expulsi.
uendite ista & in litte luco metatorē ut se
quat agm. ego subinde suggerā que uendatis.
ad romuleā urbē hinc eam. Vbi nos labor haud
maior manet. diuendita pda. utro ad hor
tantes impetatorē ad romuleā p'gunt. ibi q'q; si
ne opere sine tormētis simul admota s' signa
nullam decētū amurū. qua emq; primū fuit
scalis rapti admotis. inmensa euasere. Captū
oppidū. ac direptū ē. addno milia. & ecce occisi.
& vi. milia hominū capta. & miles ingenti po
tius. quā uendere sic p'ore coactus. ferentimū
inde quāquā nihil q'ctis dabit. tē sūma a lacri
tate ductus. Ceterū ibi plus laboris ac periculi
fuit. & defensa sūma ui memast. & locus erat
munimto natūq; tutus. Sed euicit omnia as
suetus. p'de miles. ad ui. mil. hostiū circa mu
ros cesa. p'da militis fuit. Hui' oppugnatarū
urbū decētis part' maior' in q'bdā annalib'
ad maximū trahit. Murgantiā ab decio. a sa
bio ferentimū romuleāq; oppugnatas tradit.
Sunt q' nouo. c'sulū hanc gl'am faciant. q'da
n' amborū sed alterius. p' uolūni. ei sanū p
uincia euenisse. Hū ea isānio cuiq; ductu au
spicioq; gererent. romanis inetrūnā iterū
bellū ingens multus ex gentib' c'ct. Lūi auct
tor. gellius cognati ex sanūtib' erat. Tusci ue
te omis conseruauerant bellū. Traxerat c'trago
primos ub'rie pplōs. & gallica auxilia met
cede sollicitabant. Omis ea multitudo ad cas
tra sanūtiū eueniebat. q' tumultus repens
p' quā romā platus ē. cū iā. L. uolūni' conf
cū legione. uac. ui. sociorūq; milib' xii. p'fec
tus isāniū. c'ct. app. claudū p'mo q'q; tē
pote inetruria ire placuit. due romane
legiones secute. i. & iiii. & sociorū xii. mil.
castra haud penul ab hoste posita. Ceterū ma
gis co'pfectū ē q'd mature uentū erat. ut q's
dā spectantes iā arma c'tru'rie pplōs met'
romani nominis cōp'rimeret. quā q'd duc
tu conf' q'equā ibi satis scite aut fortunate

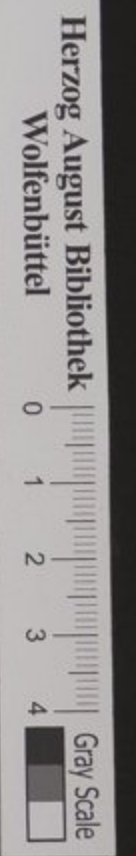
gestū sit. Multa p'lia locis & tēporib; iniquis
cōmissa spesq; in dies grauiorē hostē facie
bat. etiā p'pe erat. ut nec duci milites nec mi
litibus dux satis fideret. litteras ad collegā
accesendiū ex s'ānio missas. utrimis anna
lib; inuenio. Liget tam incertū ponere. cū
ca ipsa int' conf' p' r. iā iterū eodē honore
fungentis discrepatio fuerit. appio abnuen
te missas. uolūnio affirmante appio se litte
ris accētū. Lā uolūnius isānio tria castella
cepit. in quib' ad ui. milia hostiū cesa erant.
Dimidiū fere ei captū. & lucanē. seditiones
a plebeis & egentib' ducib' ortas. sūma optu
matū uoluntate p' q' sabiū p'cons' admissū
iā cū uetere exercitu cōp'esserat. Decio popu
landos hostiū agros relinqt. Ipse cū suis copus
inetruria ad collegā p'git. quē adnuenientē
leti omis accepere appiū ex consentia sua q'd
do animū habuisse haud inmetuo itatū. si
nihil scripserat. inlibetali & ingrato animo
si egerat ope dissimulante. Vix enī salute
mutua reddita. cū ob inā egressus ēēt. sat in
salue inqt. L. uolūni. ut sese isānio res ha
berit. que te causa ut p'uinia tua excederet
induxit. uolūnius isānio res p'speras ēē ait.
litteris ei accētū uenisse. que si false fuerint
nec usus sui sit. inetruria ex tēplo conuersis
signis abiturū. tu ueto ab eā inqt. neq; te
q'squā motat. & enī minime c'sentaneū ē cū
bello tuo forsitan uix sufficiat. hic te ad ope
ferendā alius gl'ari uenisse. Bene hercules
ueteret. dicere uolūnius. malle frustra ope
rā insūptā. quā q'equā incidisse. cur n'satis
ēēt. c'tru'rie unus c'sularis exercit'. Ligeti
entes iā c'sules. legati tribunūq; ex appiano
exercitu circū sistant. Lars impetatorē suū
orate ne collega auxiliū q'd accipiendū ulcro
fuerit. sua sponte oblatū sperneret. Lures
abeunti uolūnio. absistere. atq; obstare. ne
prano cū collega certamine tē p' p'dat. Si q'
clades incidisset. desertori magis quā desep

to noxre fore coru adducta ut omi rei bene
 ant secus geste i eturia decus dedecusq; ad
 uolunni sit. delegatu nemine que situru que
 uerba appu sed que fortuna exeret fuerit.
 Dimitti ab appio cu sedare. p. & ab exercitu
 retinere. exeret modo uoluntate militu.
 Hec monendo obtestandoq; ppe restitantes
 cons inctione retraxerit. ibi orationes longi
 otes habite. i eandē ferme sententia. Inqua
 ut paucos certatu uerbis fuerat. & cu uolu
 nus causas ne in facundus qda aduet suscri
 ma eloquentia. college uisus eet. caullansq;
 appius sibi acceptu referre diceret debere
 qd ex muto atq; elingui facundū. etia cons
 haberent. pore cōsulatu. pms itaq; mensibus
 hiscere eū neq; se nun pparis orationes
 serere. Quā malle inqt uolupni ame strenue
 facere. quā ego abste scite loqui didiceris.
 Postremo cōditionē eē que decretura sit. n̄ ora
 tor. neq; enī id desiderare re. p. sed imperator
 ut sit melior. eturia & sanu. punitas eē.
 utā mallet eligeret. suo exercitu se ul i etu
 ria ut isāno re gesturū. tū militū clamor
 ortus. ut simul ambo bellū etruscū susciperet.
 Quo anī adūso cōsensu uolūnus. quō i college
 uoluntate ut p̄tenda inqt errant. n̄ cōmit
 tā ut qd uos uelitis obscurū sit. Manete anabi
 te me uelitis clamore significate. tū u tant
 ē clamor exortus. ut hostes castris exiret. ar
 mis arreptis. inacie descendū. & uolūpnus
 signa canere ac uexilla effere castris iussit.
 appui addubitate ferus cernente seu pug
 nante. seu qeto se fore college uictoria. Bei
 de ueritū ne sue qq; legiones uolūnu seque
 rent. & ipsū flagrantib; suis signū dedisse.
 abneuita parte satis cōmode instructi fuerit.
 nā & sanuū dux gellius egnatus. papulatu
 cū cohortib; paucis ierat. suoq; impetu magis
 milites. quā cui quā ductu aut imperio pug
 nā capessabant. & romani exercitus nec partē
 ambo ducti. nec satis tēporis ad instruendū

fuit. Lruus cōcurrere uolūnus. quā appius ad hoste
 pueniret. Itaq; fronte inequali cōcursū ē ut &
 forte quadā mutante adfectos int se hostes. etrus
 ei uolūno. sanites parūp cunctati. qā dur abeat
 appio occurrere. Dicit appius i medio pugne dis
 crimine. ita ut int p̄ma signa manib; ad celū
 sublatis. conspiceret. ita p̄cat eē. Bellona si ho
 die nobis uictoria diuis. ast ego tibi tēplū uoue
 o. Hec p̄catus. uelut instigante dea. & ipse colle
 ge. & exeret uirtutē equauit. Ducis impetato
 ria opera exsequunt & milites. ne ab altera
 parte p̄us uictoria incipiat admittunt. q̄ fun
 dunt fugantq; hostes. maiorē mole haurō faci
 le sustinentes. quā cū qua man c̄setere assueti
 fuerant. urguendo cedentes. insequendoq; effu
 sos cōpulere ad castra. ibi int uentu gellius. co
 hortū sabellarū paulisp̄ recludunt pugna.
 His qq; mor fuis iā auctorib; castra oppug
 nabant. cū uolūnus ipse porte signa i ferret
 appius bellonā ietricē identidem celebrans.
 accendebat militū animos. P̄ hallū p̄fossas.
 ut ruperit castra capta direptaq; p̄da ingens
 parata. & militi c̄cessa ē. vii. ac. cc. hostiū occi
 si. duo mil & centū. xx. capti. Bū ambo cōsul
 omisq; romana uis in etruscū bellū magis in
 elinat. isāno noui exercitus exortu ad popu
 landos imperi fines. p̄uestinos i cāpania saler
 nūq; agrū transcendū. in gentesq; p̄das faci
 unt. Volūnu magnus timorib; isānu rede
 untē. iā enī fabio decioq; progati imperi si
 nis aderat. fama de sanuū exercitu popula
 tionib; q; cāpani agrū aduendos socios c̄uet
 tit. ut i caleni uenit. & ipse cernit recentia
 a cladis uestigia. & caleni narrant. tantū
 iā p̄de hostis trahere. ut utx explicare agnū
 possint. Itaq; iā p̄palā duces loqui ex tēplo
 eundē isānu eē. ut relicta ibi p̄da i expe
 ditionē redeant. nec tā oneratu agmen
 dimicationi cōmittant. Sa quā quā simi
 lia ueris erant. cercius tam exploranda rit.
 dimittit eq̄tes. qui uagos p̄datotes i agros

Volū
 nus ad
 collega

palantes excipiant. ex quibus inquirendo cognoscit
ad multum flum sedere hoste. inde tertia uigilia
motum iter insaniu esse. His satis exploratis
perfectis tanto intervallo ab hostibus consedit.
ut nec aduentibus suis propinquitate nimia nosci
posset. & egredientem e castris hoste opprimeret.
aliquando ante lucem a dextra accessit gnarosque
eiusce lingue exploratum quod ager mittit. Inter
mixti hostibus quod facile erat. in nocturna trepidatione
cognoscunt. infrequentia armatis signa
egressa. pda pdeq; custodes exire. immobile
agnem & sua queq; molientem. nullo inter alios
sensu nec satis certo impetio tempus aggredien
di aptissimum insu e. etiam lux appetebat. Itaque
signa canere iussit. agm q; hostium aggreditur
sanctes pda impedita. infrequentes armati. pars
addere gradum ac p se agere pda. pars stare in
certu utrum p gredi an regredi in castra tuti
foret. inter cunctatione opprimunt. & romanam
iam transcendunt uallum. cedensq; actumultu
erat in castris. sanctium agm pter quam hostili
tumultu captiuos. etiam repentina defectio
ne turbatum erat. q partem ipsi soluti uinctos
soluebant. partim arma insarcinis deligata
rapiebant. tumultuq; pluo ipso tribuliorum inter
mixti agnum pbebant. Memorandum deinde
edidit facin. Haec stauim minatum duce ad
uente ordines hortantemq; inuadunt. Dissipatis
inde equibus que co adertant. ipsu circui sistunt.
insidentemq; equo captu ad esule romanu rapiunt.
Reuocata eo tumultu pma signa sanctium
pluq; inde gratu e. Hec diutius sustineri
potuit. lesa ad vi milia hominum. Duo milia
& quingenti capti. In eis t. mil. uir. signa mi
litaria xxx. & quod letissimum uictoribus; sunt. cap
tiuos recepta. vii. mil. & cccc. L. reda igens
socios. accitq; edicto dnm. ad res suas nascentas.
receptasq; pstituta die. quaru reru n ex
stunt dms. militi concessa coactiq; pda uende
re. ne alibi qua iarmis animu haberent.
Magnu ca populatio capani agru tumultu

rome pbuerat. & pcos forte dies exetruria alla
tu erat. p uoluntanu inde deductu exercitu.
etruria centu marmis. & gellu egriatu sa
nitu duce. & umbros ad defectione uocari.
& gallos p cio ingenti sollicitari. His munitis
senat' contrit' iusticiu iudici. dilecti omnis ge
neris hominu. nec i genui m aut uinitores
sacramto adacti. s; senia. etia cohortes fide.
libet tuncq; centurias tot ad defendende.
urbis esilia agtabant. sumeq; reru ptop.
p sempnuis petat. Ceteru parte cure exo
netat' senatu. l. uoluntanu esulis littere. qb
cesos fuisosq; populatores capanie cognitu e
Itaque & supplicationes obire benegesta esu
lis nomine decernunt. iusticiu remittit.
quod fuerat dies xviii. supplicatioq; plata
fuit. Tu de p sidiu regionis de populato ab
sanctibus agrari ceptu. Itaque placuit ut due
colome circa uestinu & falernu agru dedn
ceperent. Una ad hostiu iuris flum que min
tine appellata. altera insalua uestino. falernu
contingens agru. ubi si nope dicit gre
ca urbs fuisse. sinu esa deinde ab colonis ro
manis appellata. t. pl. negotiu dant est.
ut plebei scito iuberet. p sempnu. p. trum
uitos in ea loca colonis deducendis creare. nec
q nomina darent facile inueniebant. qm
statione sepe perpetua infeste regionis n in
agros mitti rebant. auerit ab eis curis sena
tu etrate in grauascens bellu. & crebre litte
re appu monentis ne regionis ei motu negli
gerent. ingentes confortte arma etruscos.
samnites. umbros. gallos. ia casta bifaria fac
ta esse. qm un locus capere tanta multitudine
n possit. Ob hec etia appetebat tempus. commi
ca causa. l. uoluntanu cons romam reuocat. Qui
p usqua ad suffragiu centurias uocaret. in
ctione ad uocato pplo. multa de malignitu
dine belli etrusci diseruit. ia tu cu ipse ibi
cu collega re partu gesserit. fuisse tantu bel
lu. ut nec duce uno nec exercitu geri potu

erit. accessisse postea dici umbros. & ingente
 exertu gallo adnet sus nu. pplos duces es
 illo deligi meminissent. senē se. fidere eū
 esensu. p. f. esule declaraturū uti. q. haud
 dubie tū p. m. omniū ductor habeat. esensu
 uer sus postremo ad collegā. p. decū pascendū.
 id senectuti sue amminiculū fore. censura
 duobq. esulatib. simul gestis. exptū se nihil
 e cordi. collegio firmi ad rē. p. tuendā esse.
 nouo impetu socio uir iā assuescere senile
 animū posse eū motib. notis facili se comu
 nicaturū esilia. Subscripsit orationi eius
 cons. meritis. p. decū laudibus. tū que excon
 cordia esulū bona. queq. ex discordia mala.
 i amministrazione rerū militariū euen
 rent memorando. quā ppe ultimū discri
 men suis & college certaminib. nup uentū
 foret. & ammonendo decū fabiūq. ut uno
 animo. una mente uiuerent. esse p. terea
 uiros natos. militie factis magnos. aduerboz.
 lingueq. certamina rudes. in ea ingenia e
 sularia eē. callidos solertesq. uirū atq. eloqn
 tie esultos. qualis app. claudius eēt. uirū ac so
 ti p. sudes habendos. p. tioresq. ad reddenda uita
 creandos. His agendis dies e esuptus. Post tri
 die ad p. scriptū esulis. & esularia & p. toria co
 mitia habita. Cons. creati. q. fabius & p. decū
 app. claudius. p. om. absentes. & l. uolūnio
 ex. e. & setto plebis p. rogatū in annū impe
 riu. e. lo anno p. digia multa fuer. quoru
 uer runcandoz. causa supplicationes inbi
 diū senat. decreuit. publice in unū acte p.
 bidūū supplicatū iete frequentes uiri femi
 neq. Insigne supplicatione fecit certam i sa
 cello pudicie patricie. que in foro bouiatio
 e. adedem rotundā herculis int. matronas of
 tū. uer gonia auli filia. patriciā. plebeio nup
 tā. l. uolūnio esuli. matrone qd. epatribus
 enup. siss. e. sacris arcuetas. Breuis inde alt
 catio exita muliebrī in centione animoz.
 exat. e. cū se uer gna & patriciā & pudici

Post
 die.
 postea
 die.

in patricie pudicie templū ingressā. ut unū nup
 tā ad quē uirū deducta sit. nec se uiri. honorū
 ue eius. ac rerū gestarū. penitete. uero glori
 aret. factō deinde egregio magnifica uerba ad
 auxit. in uico longū ubi habitabat. ex parte ediv
 qd. sacris eēt loci modico sacello exclusit. atq. ibi
 posuit. & euocatis plebes matronis. equesti in uiri
 am patriciarū hanc ego arā inqt. pudicie ple
 bes dedico atq. hortor. ut qd. certam uiri
 tis uros in hac ciuitate tenet. & hoc pudicie
 int. matronas sit. detisq. opera. ut hec arā quā
 illa siqd. potestis sanctus & a castiorib. coli di
 cat. Eodē serme ritu & hec arā q. illa antiqor
 culta e. ut nulla n. spectate pudicie matro
 na. & que unū uirū nupta fuisset. uis sacri
 candi haberet. Vulgata dein religio apollu
 tis. nec matronis solū. s. om. ordinis feminis.
 postremo in obliuionē uenit. Eodē anno. gni.
 & q. ogulnu. ediles curules aliqt. senetatorū
 b. die dixer. Quoz. bonis multatis. ex eo qd. i
 publicū redactū e. enea i capitolio lumina.
 & trū mensarū argentea uasa in cella io
 uis. iouemq. i culmine eū quadrigis. & ad
 ficū ruminale simulacra infantū edtoz.
 uirū. sububerib. lupe posuer. semitaq.
 saxo quadrato acapena porta ad martis por
 tā strauer. & abedilib. plebes. l. elio peto.
 & g. Fluuio ex multaticia ite pecunia quā
 exeger. pecurus dāpnatis ludi facti. pate
 reg. aurez ad cereris posite. Quint. inde
 fabi. v. & p. decius quat. tū. esulatū meum.
 Trib. esulatib. censurāq. college nec glā. ma
 gis rerū que igens erat. quā e cordia int. se
 clari. que ne p. petua eēt. ordinū magis quā
 usoz. int. se certam int. uenisse reot. patri
 cus tendentib. ut fabius in curia extra
 ordinē p. uincia haberet. plebes decio auc
 torib. ut ad sorte reuocaret. fuit certe con
 tentio isenatu. & p. quā ibi fabi. plus poterat.
 reuocata res ad pplm. e. i contentionē. ut
 int. militares uiros & factis potius quā

Arā pu
 dicie

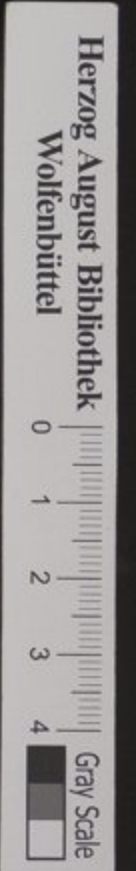
dictis fretos. pauca uerba habita fabris quā at-
borē conseruisset. sub ea legere alii fructū in-
dignū eē diceret. se aperuisse cūminā siluā in-
amq; p̄deuof saltus romano bello fecisse. q̄d se
id etatis sollicitasset. si alio duce gesturi bellū
eēt. nimirū aduersariū se n̄ sociū impetu
legisse sensim exprobrat. & iudisse decū eorū
dib' collegis trib'. postremo se tendere nihil ul-
tra qua ut si dignū p̄uincia ducerent. icam
mitterent. i senat' arbitrio se fuisse. & i potes-
tate ppli futurū. p̄. decius senat' iuriā que-
rebat. quo a d̄potuerunt patres annos. ne
plebis aditus ad magnos honores eēt. p̄. quā
ipsa uirtus p̄uocet. ne in ullo genere homi-
nū in honorata eēt. queri quē admodū ip̄si
ta sunt n̄ suffragia in ppli sed arbitria etiā
fortune. & i paucorū potestate ueritant. om̄s
ante se consules sortitos p̄uincias eē. n̄ extra
sortē fabio senatū p̄uinciam dare. Sed honoris
ei causa ita cū dese de q̄. re. p̄. meritū eē. ut
faueat quinti fabi gl̄a eque in. n̄ sua cū
melia splendeat. Cui aut' dubiū eē ubi unū
bellū sit. asperū. ac difficile. cū id alteri extra
sortē mandet. quin alē consul p̄sup uacaneo
atq; muti habet. gl̄ari fabiū reb' inetruri
a gestis. uelle. & p̄. decū gl̄ari. & for' sitan-
quē ille obrutū ignē reliquerit. ita ut to-
ciens nouū exi p̄uiso icendū daret. cū se ex-
tincturū. Postremo college honores. p̄. maiaq;
ē cessurū uerrecundia etatis ei' maiestatisq;
cū periculū dimicatio p̄posita sit. neq; rede-
re sua sponte neq; cessurū. & si nihil aliud ex
eo certamine tulerit. illud certe latitū. ut
q̄d ppli sit. pplis iubeat potius quā patres gra-
tificent. louē optimū maximū deosq; immor-
tales se p̄carū ut ita sortē equā sibi cū colle-
ga dent. si candē uirtute felicitateq; i bello
amministrando daturi sint. Certe & id na-
tura equū & exēplo utile eē. & ad famā. p̄.
p̄. p̄tinere eos cons' eē. quorū utro libet bellū
etruscū geri recte possit. Fabi nihil aliud

p̄cat. p̄. p̄. quā ut p̄usquā utro uocarent
adsuffragiū trib'. appu claudii p̄toris alla-
tas exetruria litteris audirent. Comitia ha-
buit nec minore ppli cōsensu quā senat'. Pro-
uincia etruria extra sortē fabio decreta eē.
ē cursus inde ad consules fact' om̄iū fet me-
uina. & p̄. q̄s. nomina dabant. tanta cu-
pida erat sub eo duce stipendia faciendi.
Qua cū fuis turbā inq̄t pedtū. & sex cen-
tos eq̄tes dū tarat scribere i animo e hodi-
erno & crastino die q̄ nomina dederitis me-
cū ducā. Maior in cura eē. ut om̄s locupletes
reducā. quā ut multis rē getā militib'. Pro-
fectus ap̄to exercitu & eo plus fiducia ac spei
gerente. q̄d n̄ desiderata multitudo erat. ad
oppidū harmā unde haud p̄cul hostis erant.
ad castra appu p̄toris p̄git. Laucis extra mili-
tib' lignatores ei cū p̄sidio occurrūt. Qui ut
lictores p̄gredi uidet. fabiūq; cōsulē accepe-
re. leti atq; alacres dū p̄ploq; romano gra-
tes agunt. q̄d cū sibi imperatorē misissent.
Lurū fusi deide cū cōsulē salutarē. querit
fabius q̄ p̄gerent. Responitib' q; lignatū se i re-
anne tandē inq̄t. n̄ castra uallata n̄ habe-
tis. Ad hoc cū sueclamatū eēt duplici q̄dem
uallo. fossa & tē in i genti metu eē. habetis q;
inq̄t affati lignorū reddite & uellite uallū.
Redeunt in castra. i p̄torē. ibi uellentē ual-
lū. & his q̄ in castris remanserant militib'
& ipsi appu fecerūt. Tū p̄. q̄s. alii alii dice-
re. cōsulisse. q̄. fabi facere iussu. Postero ide-
die castra mota. & appu. p̄. romā dimissas.
Inde nusquā statua romanis fuisse. Hecabat
utile eē uno loco sedere exercitū. t̄netib' ac
mutatione locorū nobiliorē ac salubriore eē.
Eiebant aut' t̄neta quā fieri sinebat hiemps.
haud dudū exeta. Vere inde p̄mo relicta sedā
legione ad elusū q̄d camaris olim appellabat.
p̄. p̄. p̄. castis. l. scipione. p̄. p̄. romā ipse ad
cōsultandū de bello redit. siue ipse sponte sua
q̄a bellū ei manus in cōspectu erat quā quantū

esse fame creditur. Sive s. e. accit. Ha i. utru
 q; auctores s. ab appio claudio. p. r. tractu
 qda uideri uolunt. cu in senatu & apud pplm
 id qd plitatas assidue fecerat. t. r. bellu et
 rusa augetet. n. suffectur u. duce unu nec
 exercitu unu. aduet sus. un. pplos periculosu
 ce sine uncti unu p. mant. siue dmet si ge
 rant bellu. nec ad omnia simul obite unus n.
 possit. duas se ibi legiones romanas reliquisse
 & nun. v. peditu eqtug; cu fabio uenisse. s.
 placere p. deciu esule. pmo qg; tepore i. etru
 ria adcollega p. f. i. s. l. uolunio sanu pro
 uincia dari. Si consul malit i. sua p. uincia
 ire uolunuu mettruria ad esule cu exerci
 tu iusto esulari p. f. i. s. l. cu magna parte
 mouerat oratio p. r. p. deciu censuisse fert
 ut omnia integra a. libeta. q. fabio serua
 rent. donec ut ipse si p. comodum rei. p. possit.
 roma uenisset. ut aliquem ex legatis misisset.
 a quo disceret senat. quantum mettruria bel
 li eet. quantisq; amministrandu copis. &
 qt p. duces eet. fabius ut roma rediret. & i. se
 natu e. p. ductus. ad pplm media oratione
 habuit. ut nec augete nec minuere uidere
 t. belli fama. magisq; i. altero assumendo duce
 indulgete alioq; timori. qua suo aut rei. p.
 periculo esulete. Ceteru si sibi aduutose bel
 li sociuq; impetu darent. qna m. se obliuisci.
 p. deciu esulis p. tot collega expti posse. nemi
 ne omiu secu e. ungi malle. copiaru satis s.
 cu p. decio & nu qua numu hostiu fore. sin
 collega qd aliud malit. at sibi. l. uolunuu
 darent. aduutose omiu reru. Ar. b. t. r. u.
 & applo. & a senatu. & ab ipso collega fabio
 p. missu e. & cu. p. decius se i. sanu ul. i. etru
 ria p. f. i. s. l. paratu ce ostendisset. tanta leti
 cia fuit. ac gratulatio. ut p. ceperet animis
 uictoria. t. r. u. p. h. u. s. q; n. bellu decretu esulib
 uideret. In uenio apud qda ex. t. p. lo. esulatu
 inuito p. fectos mettruria fabiu deciuq; sine
 ulla mentione sortis p. uinciaru certami

niq; ut collegas que exposui q. sunt qb' ne hec
 qd' exponere certamina satis fuit. adiecerunt
 & appu. criminationes de fabio absente. ad po
 pulu. & p. tinatia aduet sus. p. sentu esule. p. f.
 etentione q. alia int' collegas tendente decio.
 ut sue q. s. q; p. uincie sorte tueret. constare res
 incipit. ex eo tepore quo p. fecti ambo esules ad
 bellu se. l. etru. u. ante qua esules mettruria p.
 uenirent. senonq; galli multitudine ingenti
 ad adusa ueneru. legione romana castrag; op
 pugnatu. Scipio q. castris p. erat loco aduuiun
 da paucitate suq; militu ratus. i. colle q. int'
 ur. be. & castra erat. aciem exertit. Sed ut in te sub
 ita partu explorato t. t. n. e. te. aduigu p. r. e. t. t. qd
 hostes ceperant parte alia aggressi. ita cesa. ab
 tergo legio atq; i. medio cu hostis undiq; urge
 ret. circu uenta. deleta qg; ibi legione ita ut
 nuntius n. sup. eet. qda auctores s. Hec ante
 ad esules q. ia hand p. cul aclusio abesant. fama
 et cladis plata. qua in conspectu fuisse gallo ru
 equites. pectorib; equoz. suspensa gestantes ca
 pita. & lanceis infixa. ouantesq; moris sui car
 mine. Sunt q. umbros fuisse. n. gallos tradunt.
 nec tantu cladis acceptu. & circu uentis pabu
 latorib; cu. l. mallio torquato legato scipione
 p. p. r. subsidu e. castris tulisse. uictoresq; ubros
 redintegrato p. lio uictos ce. captiuosq; eis ac
 p. da. adempta. Simili uero e. gallo hoste qm
 umbro ea clade accepta. qd cu sepe. alias tu
 eo anno gallici belli tumultus p. cipuus. ci
 uitate tenuit. Ita q; p. qua ambo consules
 ad bellu p. fecti erant. cu. iiii. legionib; &
 magno eqtatu romano. capanasq; mille eq
 tib; dilectis ad id bellu missis. & socioz nomi
 nisq; latini maiore exercitu qua romani
 alu duo exeret. hand p. cul ur. be. etru. r. e.
 oppositi. unus in falisoo. alter in uaticano
 agro. gn. fuluius. & l. postumius. megalus
 p. p. r. ambo statua in eis locis habere iussi.
 consules ad hostes transgresso appennino
 magru sentinate p. uenert. ibi. iiii. ferme

Deleta legio
 ut n. sup. esse
 nummus.

uoueri. Cū scdm sollempnes p̄cationes aduocasset.
p̄se agere sese formidine ac fugā cedēq; acerru
ore celestium infernoꝝ iras c̄tracturū fine
rib' diris. signa. tela. arma. hostiū locūq; eun
dē sue pestis ac galloꝝ ac s̄nitiū fore. Hec ex
secratus. in se hostesq; qua c̄sertissima cerne
bat galloꝝ acie c̄tat equū. Inferensq; se
ipse. infestis telis ē int̄fectus. Vir humane
inde opis uideri pugna potuit. Romani
duce amisso. que res t̄rori alias ēē solet. siste
te fugā. ac nouā de integro uelle iustaurare
pugna. Galli & maxime glob' circū stans in
c̄sulū corpus uelut alienata m̄te uana in
cassū iactare tela. torpore q̄dā & nec pug
ne meminisse nec fuge. At ex parte altera
pontifex luuius cui lictores decius tradiderat
uisset atq; p̄pe. p̄ p̄r. ēē uociferari uicisse roma
nos. defunctos consulis fato. gallos s̄nitesq; tel
luris mattis ac deoꝝ manuū ēē rapere ad se
ac uocare decium deuota secū aciem. furarū
q; ac formidinis plena om̄ia ad hostes ēē. Sup
ueniunt deide his restituentib' pugna. cor
nelius scipio. & gn̄ marcius cū subsidus ex
nouissima acie. iussuq; fabi c̄sulis ad p̄sidū
collegē missi. Vbi audit. p̄. decii euentus. in
gens hortam̄ ad om̄ia p̄r. p̄. audenda. Itaq;
cū galli struetis ante se scutis c̄fetti starent.
nec facilis pedes collata uideret̄ pugna. iussu
legatoꝝ collecta humi pila. que strata inter
duas acies iacebant atq; intestudine hostiū
coniecta q̄b' pletisq; inscuta. ueritis incorpo
ra ipsa fixis. stetit̄ cuneis. ita ut magna
pars integris corporib; attoniti c̄ciderent.
Hec in sinistro cornu romanoꝝ fortuna ua
riauerat. Fabius in dextro cornu p̄mo. ut
ante dictū ē cunctando extraxerat die dei
p̄ quā nec clamor hostiū nec impet'. nec te
la missa eandē uim habere uisa. p̄fectis eq̄
tū iussis adlatū s̄nitiū circū ducere alas.
ut signo dato intransuetos quanto maximo
possent impetu icurrerent. sensi suos signa

133.
in fette iussit. & comouere hostē. Quā n̄ resisti ui
dit. & haud dubiā lacessitudine ēē. tū collectis om
nib' subsidus que ad id tēpus reseruauerat. & legi
ones c̄tiant. & signū adinuadendos hostes c̄q̄tib'
dedit. Hec sustinuerit s̄nites impetū. p̄terq; aci
em ipsā galloꝝ relictis idumatione focus. ad
castra effuso cursu ferebant. Galli testudine fac
ta. c̄fetti stabant. tū fabius audita morte colle
ge. cāpanoꝝ. alam q̄ngentof fere eq̄tes excedere
acie iubet. & circū uectos abtergo gallicā inuadere
acie. T̄c deide legionis subsequē p̄ncipes. & qua
turbatū agm̄ hostiū uiderent. impetu equitū
instare ac t̄ritos cedere. Ipse eadē iouu uictori
spolia hostiū cū uouisset ad castra s̄nitiū p̄terit.
q̄ multitudo hostiū om̄is c̄sternata agebatur.
sub ipso uallo. q̄a tantā multitudinē porte n̄
recepere. T̄ptata ab exclusis turba suoz. pug
na ē. ibi gelli impetator s̄nitiū cecidit. Copul
si deide intra uallū s̄nites. paruoz. certamine
capta castra. & galli abtergo circū uenti. Lesa eo
die hostiū. xxv. octo capta. nec inuenta uicto
ria fuit. Hā. ex. p̄. decii exercitu cesa vii. milia.
et fabi mille ac. c. fabius dimissis ad quietendū
collegē corpus. spolia galloꝝ. c̄iecta iacetū iou
u uictori cremauit. Consulis corpus eo die q̄a
obrutū sup stratis galloꝝ cumulis erat. iueni
ri n̄ potuit. Lostro die inuentū relatiq; ē.
cū multis militū lacrimis. int̄missa om̄iū
inde aliarū rerū cura. fabius college funus
om̄i honore laudib; meritis celebrat. & i
etritia p̄ eosdē dies ab. gn̄. fuluio p̄. p̄r. res
exsententia gesta. & p̄ter ingentē illatā po
pulationib; a gtorū hosti clade pugnatū
etiā egregie ē. p̄sinorūq; & clusinoꝝ. cesa
amplius. milia. iiii. & signa militaria ad ar.
capta. S̄nitiū agm̄ p̄ pelignū agrū cū fuge
ret. circū uentū a pelignis ē. ex milib' q̄ng;
ad mille cesi. Magnā. diei q̄ insenti nati agro
bellatū fama ē. etiā uero stanti. sed supra ad
iecere q̄dā augendo fide. q̄ in hostiū exerci
tu peditū. xi. ccc. xxx. eq̄tū vi. & xl. mil.

pediti mille carpentorū scripsere fuisse. scilicet
cū umbris tuscisq; q̄s & ipsos pugne affuisse &
ut romanorū q̄q; augetent copias. l. uolūnū p̄cū
le ducē cōsulibus exercitūq; ei legionib; cōsulū ad
ieunt. In plurib; annalib; duorū ea cōsulū p̄p̄e
uictoria ē. uolūnū in sānio. interī fescerit. sā
nitūq; exercitū intī sermū montē cōpulsū n̄
destritis iniquitate loci. fundit fugatq;. Fabius de
ciano exercitū relicto. in eturia p̄sidio. suis legi
onib; deductis. ad urbē de gallis etruscisq;. ac sā
nitū trūphauit. Milites trūphante secuti sūt.
celebrata in conditis militarib; n̄ magis uictoria
q̄. fabi. quā mors p̄clara p̄. decū. ē. exercitataq;
memoria parentis. equata euentu publico p̄
uatoq; filii laudib;. Datis ex p̄da militib; eris.
octogenis. binis sagaq; & tunice p̄mia illa tē
pestate militie haud quaquā spernenda. His
itaq; rebus gestis. nec in sānitib; adhuc nec in
etruria pax erat. Hā & perusinis auctoribus
p̄ deductū ab consule exercitū rebellatū fue
rat. & sāntes iā agrū uestinū porminūq; &
parte alia in eserunū queq; uulturino ad
iacet flumini descendere. aduersus eos app
el. p̄. cū exercitū deciano missus. fabi & ietru
tia rebellantes denuo ui. & q̄ngentos perusi
nos. occidit. cepit ad mille septingentos. xl.
qui redcepti singuli eris trecentis. x. p̄da alia
omīs militi cēssa. Sānitū legiones cū parte
appius claudi. p̄. parte. l. uolūnū p̄cūle
sequeret. in agrū stellatē cūenerūt. Ibi ad sā
nitū omīs cōsidunt. & appius uolūnūsq; cas
tra cūingunt. pugnatū infestissimis animis.
hinc ira stimulante aduersus rebellantes to
ciens. illinc ad ultimā iā dimicantib; spē le
sa q̄ sānitū. xvi. trecenti. capti duo milia
septingenti. ex romano exercitū cecidit
duo milia septingenti. felix annus bellicis
reb; pestilentia grauis. p̄digisq; sollicit.
Hā & trā multifaria pluuissē. & in exercitū
appi claudi plerosq; fulminib; ictos nun
tiatū ē. librisq; obher aditi. l. o. anno. p̄.

fabi gurgēs cōsulū fili' aliq̄t matronas ad p̄p̄m
stupti dāpnatas pecunia multauit. ex q̄ multa
ticio ere ueneris edem que p̄pe cūcū ē. fa
ciendā curauit. Sup̄ sūt etiā nē sānitū bella.
que cōtinua iā p̄ quartū iā uolūnū annūq;
sertū & quadragessimū am. ualetio. ā. cor
nelio cōsule q̄ p̄mi sānio arma intulerunt.
agm. & ne tot annorū. clades utriq; gentis
laboresq; actos nē referā. q̄b; nequeunt tam
dura illa pectora uincer. p̄ximo anno sāni
tes in sentinati agro pelignū. ad dāsernū.
stellatib; cāpis suis. ipsi legionib; mixti alie
nis. ab ui. exercitū in. ducib; romanis fu
erant cēsi. Imperatoris etruscos. umbros.
gallos. in eadē fortuna uidebant. qua ipse
erant. nec suis nec extrinis uirib; iā stare po
terant. tam bello n̄ abstinebant. A deo ne
infelictē q̄dē defēse libertatis tēdebat. &
uincer. quā n̄ tēptare uictoriā malebant. Q̄
nā sit ille que piget longinqtas bello. scri
bendo legendog; que gerentes n̄ fatigauerūt.
Quintū fabiū. p̄. decū. l. postumius megellus.
& m. atilius. regulus cōsules secuti sūt. Sānitū
ambob; decreta p̄uincia ē. q̄a t̄tes scriptos hos
tū exercitū uno eturia. altero pplationes cā
pane repeti. tertiū tuendis patari sinibus
fama erat. Postumū ualetudo adūsa roma
tenuit. Atilius ex tēplo p̄fectus. ut i sānio hos
tes. ita enī placuerat patrib; n̄ dū regressos
opp̄miret. uelut ex cōposito ibi obuiū habu
ere hostē. ubi & uastare ipsi sānitū agrū p̄
hiberet. cū castra castris collata cēnt. q̄b;
iux romanū tociens uictor auderet. ausi sā
nites sūt. Tantū desperatio ultima temeri
tatis fecit. castra romana oppugnare. &
qua q̄m n̄ uenit ad finē tā audax iceptū.
tam haud omīno nanū fuit. Hebra erat
ad multū diei densa. adeo ut lucis usū ere
peret. n̄ p̄spectu modo extra uallū adeptū.
s; p̄p̄inquo etiā cōgredientiū int̄ se cōspectū.
hac uelut latebra insidiarū sicut sāntes.

ux dū satis certa luce & ei ipsa p̄mente caligi-
ne ad stationē romanā in porta sequit̄ agente
ingulias pueniunt. In pulso opp̄ssis. nec animi
satis ad resistendū nec virū sunt. ab̄go castris.
decima porta impet̄ fact̄. Itaq; cap̄ questor̄.
q̄. ibi. l. optimus p̄ansa occisus. Conclamatū i
de ad arma. c̄sul tumultu exercitus. cohortes
duas sociorū lucanā suessanāq; que p̄rime
forte erant. tuces p̄torū iubet. manipulos
legionū p̄ncipali uia induci. Vix dū satis ap-
tati sarmis. in ordines eunt. & clamore ma-
gis quā oculis hostē noscunt. nec quantus
numerus sit. estimari potest. Cedunt p̄mo.
incerti fortune sue. & hostē uictorū i media
castra accipiunt. Inde cū c̄sul uociferaret̄.
expulsione extra uallū castra deinde sua op-
pugnaturi eēt. rogant. clamore sublato.
c̄nuxi p̄mo resistunt. deinde inferunt pedem
urgentiq; & impulsos semel t̄ore eodē agnū
quo ceper̄t. expellunt extra portā uallūq;
Inde p̄gere ac p̄sequi. q̄a turbida lux metū
circa insidiarū faciebat. n̄ ausi. libertatis
castris c̄tentu. receper̄t se intra uallū. cec-
ferunt hostiū occisus. romanorū stationis p̄me
ingulūq; & eorū q̄ castra questorē opp̄ressi. peri-
ere ad cc. xxx. annos inde sanctib; n̄ i selex
audacia auxit. & n̄ m̄ p̄ferri i de castra ro-
manorū. si ne pabulari q̄dē pagros suos patie-
bant. Recto in pacatū soranū agrū pabula-
tores ibant. Quarū rerū tumultuosior etiā
quā reserat plata romā coegit. l. postumū
c̄sulē uix dū ualidū p̄fiscer̄ ex urbe. Pruis
tam quā exiret. militib; edicto sorā iussit eue-
nire. ipse eodē uictorie quā edulis curulis ex
multa pecunia faciendā curauerat dica-
uit. Ita ad exercitū p̄fectus. absora i sanū ad
castra college p̄terit. Inde sanctes p̄ quā diffi-
si duob; exercitib; resisti posse recesser̄t. diuisi
c̄sules ad uastandos agros urbesq; oppugnā-
das discedunt. l. ostumū milionā oppugna-
te ad ortus. ut p̄mo atq; impetu. dem p̄ quā

134.
ea parū p̄cedebant. opere accensus demū in
michis muro cepit. Ibi capta iā urbe ab hora
quarta usq; ad vii. fete horā omnib; partib;
urbis dū incerto euentu pugnatiū ē. Poste-
mo potit oppido romanū. Sanctū cesi iiii. ce.
capti iiii. ac. ē. p̄ter p̄dā aliā. Inde fete. duc-
te legiones. unde oppidani cū omnib; que
ferri agiq; potuer̄t. nocte pauet̄ s̄a portā si-
lentio excesser̄t. Igit̄ simul aduenit c̄sul p̄
mo ita coposit̄ instructq; menib; successit.
tāquā idem q̄ ad milionā fuerat certami-
nis foret. Deinde ut silentiū uastū in urbe
nec arma nec uiros inturb; ac muris ui-
dit. auidū in uadendi deserta menia militē
detinet. nequā occultā i fraude icant̄ ruc-
ret. duas turmas sociorū latinū nominis cap-
cū c̄tare menia atq; explorare omnia iubet.
Equites portā unā alterāq; eadē regione in-
p̄pinq; patentes c̄spiciunt. timetib; his uesti-
gia nocturne hostiū fugę. ad c̄tant deinde
sensim portis. urbesq; extit̄o rectis timetib;
p̄ uā c̄spiciunt. ad c̄sules refer̄t excessū urbe.
solitudine haud dubia id p̄spiciū ē. & te-
centib; uestigiis fugę. ac strage rerū in noctur-
na t̄pidatione relictarū passi. His audi-
tis c̄sul ad eā partē urbis quā adierant eq̄-
tes. circū ducit agm̄. c̄stitit̄ haud p̄cul por-
ta signis. quinq; eq̄tes iubet t̄tare urbe.
& modicū spacū p̄gressos t̄tis manere eodē
loco. situta uideant. duos explorata ad se re-
ferre. Qui ubi redier̄t. retuler̄tq; eose p̄-
gressos. unde i om̄s partes circū spect̄ eēt.
longe lateq; silentiū ac solitudinē uidisse
ext̄plo c̄sul cohortes expeditas in urbe
induxit. ceteros int̄ castra cōmunire
iussit. Ingressi milites refractis forib; pau-
cos graues etate aut iualidos inueniunt.
relictāq; que migratu difficilia eēt. ca-
direpta. & cognitū excaptū ē. cōmuni
c̄silio aliq̄t circa urbes c̄sasse fugā suos
p̄ma uigilia p̄fectos. credere eandē alius

ur-bilib' solitudine inuenturos. Dictis capta
uox fides extitit. Desertas oppidis cons' potit.
Atter' consuli. m. atilio nequaquam tā facile
bellū fuit. cū ad luceriā duceret legiones. quā ^{consul} ^{uocast}
oppugnari a s'antib' audierat. ad finē lucerui
ei hostis obuius fuit. Ibi ita inter equauit. Pre
liū uariū & anceps fuit. Tristius fuit tam euen
tu romanis. & qā insueti erant uinci. & qā di
gredientes magis quā in ipso certamine sense
runt. quantū in sua parte uulnerū accedis
fuisse. Itaq; is t'or' in castris ortus. quasi
pugnantes cepisset insignis accepta clades
foret. Tū q; sollicita nox fuit. iā inuasurū
castra s'antē credentib'. aut p'ma luce cū
uictorib; cōserendas man'. In cladis. cete
rū n' plus animoq; ad hostes erat. Vbi p'mū
illuxit. abire sine certamine cupiunt. s; uia
una. & ea ipsa p'ter hostes erat. Qua ingressi p
buere speciem recta tendentū ad castra op
pugnandū. Consul arma capere milites iube.
& sequi se exta uallū legatis. tribunis. p'fectis
sociisq; imperat. Qd apud quēq; facto opus ē. omīs
affirmant se qdē omnia facturos. sed militū ani
mos iacere tota nocte. int' uulnera & gemit'
morientū uigilantū ēē. si ante lucē ad castra
uentū foret. tantū pauoris fuisse. ut relic
turi signa fuerint. nē pudore ac fuga cō
neri. alioquin p'uidis ēē. Que ubi cōsul acce
pit. sibi met ipsi circū cundos alloquendos
q; milites ratus. ut ad q; uenerat. cunct
tantes arma capere increpabat. qd cessaret.
tetigi uersarentq; hostē in castra uenturū.
n' illi exta castra erissent. & p'tentorū suis
pugnaturus. si p'uallo nolent. armatis ac di
micantib; dubiā uictoriā ēē. q' nudus atq;
i'ermis hostē maneat. ei aut morte. aut ser
uitutē patiendā. Hec uirganti increpanti
q; respondebant. cōfectos se pugna hesternā
ēē. nec uirū q' quā. nec sanguinis sup' ēē.
maiorē multitudinē hostiū apparere.
quā p' die fuerit. Int' hec appropinqua bat

agnū. etiā b'remose mē uallo certiora uincen
tes. uallū secū portare s'antē affirmant. nec
dubii ēē. quoniam castra circū uallatū sint.
Tunc em' n'eto. & idignū facin' ēē uociferari.
tantā cōtumeliā ignominia q; ab ignatissimo
accipi hoste. etiā ne circū si debimur. inquit
i' castris. ut fame potius p' ignominia quā ser
ro si necesse ē p' uirtutē moriam'. In bene
uertent. facerentq; qd se q; dignū duce
rent. cōsul. m. atiliū ut solū si nemo ali' seq'
t. turū adūsus hostes. casurūq; int' signa
s'antū potius. quā circū uallari castra ro
mana uideat. Dicta cōsul. legatis. tribunisq; &
omīs turme equitū. & centuriones p'mox ordi
nū app'baucere. Tū pudore uictus miles. segnit'
e castris egredit' longo agmine. nec cōtinenti.
mesti ac p'pe uicti p'cedunt adūsus hostē. nec
spe nec animoq; certiorē. Itaq; simul cōspecta
st' romana signa. ext'plo ap'mo s'antū ag
mine ad nouissimū fremit' p'fert. exte id
qd timuerunt ad impedimentū t' romanos. nul
lā inde ne fuge. qdē patere uia. illo loco aut
cadendū ēē. aut stratis hostib' p'corpora corū
euadendū. in medio s'antū conuincunt ar
matis suis q; ordinib; instruunt aciem. lā
erigunt int' duas acies erat spaciū. & stabant
expectantes. dū ab hostib' p'us clamor' icipere
tur. Hentris anim' ē ad pugnandū. diuersiq;
p'us impet'. integri atq; intacti abissent. ni ce
denti in statū alterū timuissent. Sua spon
te int' multos terguer' santesq; signis pug
na clamore incerto atq; impari cepit. Hec
uestigio q' quā mouebat. Tū cōsul romanū ut
tē excitaret. equitū paucas turmas exta or
dinē inmisit. quoz cū pleriq; delapsi exēss
ēent. & alii turbati. & a s'antū acie ad opp
mendos eos q' ceciderant. & ad suos tuendos
ab romanis p'cursum ē. Inde paulū irritata
pugna ē. s; aliquanto & impigre magis &
plures p'curserant s'antes. & turbat' eques
sua ipse subsidia t'ritus equis p'culcauit. Hinc

hanc
fuit

fuga cepta tota auerit acie romana: itaque
 integra fugientium sanctes pugnabant. cum
 es equo puect ad portam castrorum ac stationem
 equum ibi oppositam edictoque ut quicumque adual
 lum tenderent sine ille romanum sine sanctes
 phoste haberent. Hec ipsa militans obstitit
 profuse tendentibus suis in castra. quod pugis inquit
 miles: et hinc arma et viros inuenies. nec in
 uo es tuo non uictor castra itabis. Proinde e
 lige cum eue an hoste pugnare malis. Hec dicen
 te consilium equites infestis cuspidibus circumfundim
 t. ac pedite impugnam redire iubent. non uirtus
 solum es sed fors etiam adiuuit. quod non in stare
 sanctes. spaciūque circum agendi signa uertendi
 que; aciem a castris in hostem fuit. Tu alii alios
 hortari. ut repetere pugnā. centuriones
 que; absigniferis rapta signa inferre. et osten
 dere suis paucos et ordinibus; in coposis effuse
 uenire hostes. hinc hec es manū ad celum at
 tollens. uoce clara. ita ut exaudiret templū
 ioui statorem uouit. si essetisset a fuga roma
 na acies. redintegratoque; phio. cecidisset ui
 cissetque; legiones sanctum. Omnes undique; anni
 si ad restituendam pugnā duces. milites. pe
 ditum equitumque; uis. nummum etiam deorum. respectis
 se nomī romanū uisū. a deo facile inclinata
 res. repulsi que; a castris hostes. mox etiam redac
 ti ad eum locum. in quo commissa pugna erat. Ibi
 obiacente sarcinarum cumulo quas ciecetas
 in medium. hesere impediti. De idene diripe
 rent res. orbe armatorum sarcinis circūdant.
 Tu uero eos a fronte urgete pedites. abigo
 circum uicti eques. ita in medio cesi capti que; cap
 tuorum. numerus. vii. ac. cc. quod omnes nudi
 subiugum missi. lesos retulere. adiuu octin
 gentos. Ne romanus quod de leta uictoria fuit.
 Recensente consule biduo accepta clade am
 sorum militum numerus. vii. ac. cc.
 In hec iapulia gerebant altero exercitu
 sanctes interamnam coloniam romanam que ma
 latina est occupare conati. urbem non tenuerunt

omni
exp
plu
uoy

rus. agros depulati. cum pda alia inde mixta
 hominum atque; pecudum. colonosque; captos agerent.
 inuictos incidunt consule. ablucevia redeunte.
 Hec pda solum amittunt; ipsi longo atque; impe
 ditto agmine in coposis cedunt. Consul interam
 nam edicto dnm ad res suas noscendas recipiendas
 que; renocatis. et exercitu ibi relicto. comitiorum. cau
 sa roma est profectus. Cui de triumpho agenti. nega
 tū honos. et ob amissa tot milia militum. et quod cap
 tuos sine pactione subiugum misisset. Consul al
 ter postumus. quia in sanctibus materia belli dee
 rat. et turia trans ducto exercitu pmi puastra
 uerat. uolsimense agrum. dein cum egressis ad
 tuendos fines haud paulo membris ipsorum depug
 nat. Humerus cesorum apud uolsimū. u. ac. ce.
 etruscorum. cesi. letetos ppinqtas rubis tutata est.
 in uolsellam aut agrum exercitum traduct. Ibi
 non agri tantum uastati; oppidum etiam expugna
 tum. capta amplius. u. hominum. ac min. u. cir
 ca muros cesa. Pax tam clarior maiorque; qua
 bellum in eturia eo anno fuerat parca est. Tres
 ualidissime urbes eturie capte. uolsim.
 perusia. arretum. pacem petierunt. et uestimtis im
 litum frumtoque; pacti cum consule. ut mitti roma
 oratores liceret. in ducias in ar. annos impetra
 uerunt. multa p'sens quingentum milium etis sin
 gulis ciuitatibus imposita. Ob hasce res gestas con
 sul cum triumphum absenatu motus magis causa
 quam spe impetrandi petisse. uideretur; alios. quod
 tardus ab urbe exisse. alios quod iussu senatus
 in eturia transisse. partem suam inimicos ad
 solatium equate repulse sibi quod; negare triumphum
 phum. non ita inquit. p. c. uis maiestis meminero.
 ut me consule esse obliuiscar. Eodem uis impetru
 quod bella gessi. felicit bellis gestis. sanio atque; etru
 ria subactis. uictoria et pace parca. triumphabo.
 Ita senatum reliquit. Inde inter. tr. pl. etentio orta.
 Latis inaccessos ne nouo exemplo triumpharet a
 iebat. pars auxilio se aduersus collegas trium
 phanti futuros. lactata res ad pplim est. uocat que;
 eo consul. cum l. horatium. m. ualerium cons. g. mar

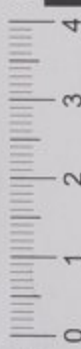
Quare
fuit
vphus ne
gatus sit

Consul
obtriphu
negatu iqt.

cui rutilium nup patre ei qte censor eet. n. cruce
toritate senat. s. iussu ppli. triuphasse dicebat. ad
iciebat se qq; laturu fuisse ad pplin. cu sciret man
cipia nobiliu tr. pl. lege impedituros. uolunta
te sibi ac fauore e sentientis ppli p omib iussis ee
assatura. Posteroq; die auxilio tr. pl. trui. ad iussu
intessione vii. tribunoz. & esensu senat. cele
brante ppto die. triuphauit. Et hui. anni pa
ru estans memoria e. Postumiu. auctor e. clau
dius insano captis aliq; urbib; i. apulia fusu
fugatuq; sauciu ipsu cu paucis. luceria copulsu.
abatilio in etruria res gestas. euq; triuphasse.
fabri. ambo esules insano & a luceria res ges
sisse scribit. traductuq; in etruria exercitu. s.
abritto esule n. adicit. & luceria utriq; multos
occisos. in que ea pugna iouis statoris ede uota
ut romulus ante uouerat. s. sanu tantu id e lo
cus teplo fieret. Leteru hoc demu anno ut ede
etia fieri senat. uiberet. bis eiusde uoti dapnata.
res. p. in religione uenit. Seqt hunc annu & e
sul insignis. l. papiri cursor. ta patna gla qua
sua. & bellu ingens uictoriaq; quantu desantib
nemo adea diem pter. l. papiriu patre ei esule
pepererat. & forte eode conatu apparatuq; omni
opulencia insigniu armoz bellu adornaueant.
& deoz. etia adhibuerit opes ritu qda sacramti
uetusto. uelut in ciatis militib; dilectu p omne
sanu habito. noua lege. ut q uimoz. n. euemisse
a d. imperatoriu edictu. qq; iussu abisset. capt
iou sacratu erat. Tu exercit. omis aqlonia e in
dict. ad xl. mil. militu. qd roboris insano erat
euenet. Lbi medus fere castris locus e. sept. cre
atib; pluteisq; & linteis etent. patens ducentos
maxime pedes in omis parte partes. Lbi ex libro
uetere linteis lecto sacrificatu sacer dote. a pacho
qda homine magno natu. qse isacr u petere
affirmabat. ut uetusta santu religione qua
qnd u. si maiores eoz fuissent. cu ad inende ac
trusca capue clandestinu cepissent esiliu. Sacri
ficio pfecto. puatoru imperator acciri uibeat.
nobilissimu queq; genere factisq; Singuli in
tro ducebant. Erat cu aliis apparatus sacri
qui p fundere religione animu posset. Tu in

loco circa omi c. tecto aye in medio. uictimeq;
circa cese. & circustantes centuriones stratis
gladius. am mouebat altarib; magis ut uicti
ma. qua ut sacri particeps. adiciebatq; in
te iurando. que uisa auditaq; i eo loco cent.
n. renuntiatu. de iurare cogebant di
ro qda carmine i exortatione captis famu
lieq; & str. pis coposito. n. iussu ip luu. quo
imperatores duxissent. & si aut ipse cracie
fugisset. aut si que fugiente uidisse. n. ex
teplo occidisse. Id pmo qda abnentes uisa
turose. obtuncati circa altaria se. l. acen
tes deinde in strages uictimar u. documto
cetere fue. ne abnuerent. L. r. morib; san
tu ea detestatione obstructis. x. nominatis
ab imperatore eis dictu. ut uir. uir u lege
rent. donec xvi. miliu numeru c. fecisses.
La legio linteata ab integumto c. septi. qsa
otata nobilitas erat appellata e. His arma
insigna allata & cristate galce. ut in te
teroz eminerent. pplos. xx. mil. ali exercitus
fuit. nec corpoz. specie. nec gla belli. nec ap
paratu linteate legioni par. Hic hominu
nume. qd roboris erat aqlonia c. sedt. L. s.
pfecti ab urbe pot. sp. caruili. cui ueteres le
giones. quas. m. atilius superioris anni cons.
in agro interamnati reliquerat. decreta e
rant. cu eis insanu pfect. du hostes operati
sup stationib; ecilia secreta agunt. amitu
oppidu de santib; in cepit. L. esa. ibi milia ho
minu duo ferme atq; octingenti. capta eni
uiu. cc. lxx. papiri nouo exercitu. ita decte
tu erat. scripto duronia urbe expugnauit.
Mn qua collega cepit hominu plus aliqnto
occidit. L. reda opulenta utrobiz; e. par. ta.
Lnde puagati sanu cons. maxime depopu
lato atynate agro. caruilius ad cominu
papiri a daqlonia ubi suma rei santu e
rat puenit. Lbi aliqua diu nec cessatu abar
mus e. neq; nauit pugnatu lacessendo qe
tos. resistentib; cedendo. comunandoq; magis
qua inferendo pugna. dies absumebat. L. s.
cu in ueret. remitteretq; omniu reru

etia paruaru euentu pferbat. idies ad alte
 ra romana casta que ar milu spacio ab
 etant & absentis college cilia omib geseu
 dis int etant reb. uentiorq; caruulius q
 maiore disrimine res uer tebat. ia qloni
 a qua ad cominu qd obsidebat erat. l pa
 pyri ia pomia addimicandu satis paratus
 nuntiu ad collega mittit. si animo ee pos
 tero die si pauspicia liceret. efligete cu hos
 te opus ee illu quanta maxima ui posset co
 minui oppugnare neqd laxanti sit saniti
 b ad subsidia aqlonia mittenda. Die ad pto
 ficiscendu nunciu habuit. nocte redit ad
 p bare collega csubta referens. Lapyri nun
 cio misso. exceplo ctione habuit. Multa de
 uniuerso genere belli multa de sentia hostiu
 apparatu uana magis specie qua efficacia
 aduentu disseuit. n eni cristas uulnera
 facere & p pida atq; aurata scuta transire
 romanu pilu & candore tunicarū fulgen
 te acie. ubi res ferro gerat exuentari. aure
 a olim atq; argentea sanitiu acie apparen
 te suo occidione occisa. spoliaq; ea honesto
 ra uictoria hosti. qua ipsis arma fuisse. Da
 tu hoc forsan nomini famuleq; sue. ut adu
 sus maximos conat sanitiu opponerent du
 ces. spoliaq; ea referrent que isigna publi
 cis etia locis decorandis eent. deos immorta
 les ad ee. ppt. tocienis petra foedera. tocienis
 rupta. tu siqua ciectura mitis diuinesit.
 nulli nqua exeretui fuisse ifestiores. qua
 q nefando sacro iuxta hominu pecuduq;
 cede ancipiti deuotus. hinc federu curo
 manus ictoru testes deos. hinc uir i iuran
 di aduersus federa suscepti exsecrationes.
 hortens iuttus iuranerit. odesit sacramtu.
 uno tepore deos. cuius hostis metuat. Hec
 copta pfugaru idicis. cu apud ifensos iam
 sua sponte milites disseuissse. simul diu
 ne humaneq; spei pleni. clamare c sentien
 ti pugna poscunt. Lenitet i postepu diem
 dilatu certam. mora diei noctisq; odesit.
 Tercia uigilia noctis ia relatis litteris a
 collega papyri silentio surgit. & pullariu

Lapyri
 ruis
 cia
 ne ha
 uent

i auspicu mittit. Nullu erat gen hominu in
 castris. itactu cupiditate pugne. Sumi infirmi
 qq. uentia erant. Dux militu miles ducis ardo
 re spectabat. Is ardot omiu etia ad eos q auspicio
 int etant puenit. Ha cu pulli n pascerent. pulla
 rius auspicu mentiri ausus. tripu diu sollepnis
 simu esuli nuntiauit. Cons lectus auspicu egr egi
 u ce & dus auctos ib; re gesturos p nunciat. que
 pugne xx. cohortes. sanitiu. quadragenarie
 serme etant. cominu pfecte se qd ne ignoraret
 collega. exceplo nunciu mittit. l p se signa ocl
 us pferri iubet. subsidia q; suis queq; locis. & p fce
 tos subsidus attribuebat. Dextro cornu. l. uo
 limu. sinistro. l. scipione. eqtib; legatos alios. g.
 cecidiu. & treboniu pferit. sp nauciu milos de
 tractis eltellicu cohortib; alarib; itumulu con
 spectu. p pere curu ducere iubet. atq; ipse int ipsa
 dimicatione quanto maxime possent motu pal
 ueris ostenderunt. Du his timent impetator erat.
 altitatio int pullarios orta de auspicio ei diei.
 ctanditq; ab eqtib; romanis. quire haud spes
 nenda rati. papyrio stris filio esulis ambigi de
 auspicio renuntianerit. luuenis ante doctrina
 deos spernente natus. se inq; sta neqd i coptu
 deserret ad esule detulit. l u ille tu qd e ma e
 te uirtute diligentiaq; esto. cetepu q auspicio
 ad e siqd falsi nuntiat i semet ipsu religionie
 recipit. m qd e tripu diu nuntiatu. p. t. exet
 etuq; egr egiu auspicu e. Centurionib; dei
 de imperauit. ut pullarios int p ma signa cfti
 tuerent. l romouent & sanites signa. Inseqt
 acies ornata armataq; ut hostiu quoq; magni
 ficu spectaculu eet. Prius qua clamor tolleret.
 icurteretq; emisso temete pilo ictus pullari
 ante signa cecidit. Qd ubi esuli nuntiatu e. du
 iplo se inqt. Habet pena noru caput. ante e
 sul e hec dicente. coruus uoce clara occinuit. q
 let augurio cons affirmans nuqua humanis
 reb; magis p sentes int fuisse deos. signa canete
 & clamore tolli iussit. l retui comissu atrax. ce
 teru longe disparib; animis. romanos. ita spes
 ardotq; certaminis. auidos hostiu sanguinis
 ipiu rapit. sanitiu magna parte necessitas
 ac religio. i uictos magis resistere qua inferre
 pugna cogit. Hec sustinuissent p rimum clamore
 atq; impetu romanor. paliqt ia annos iunca

Int pulla
 rios orta ab
 etio de au
 gurio.

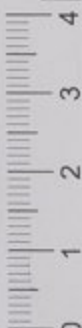

assueti in potentioribus alius metus insidens pectoribus
a fuga retinetur. quippe in oculis erat omnis ille oc-
culti paratissimi sacri et armati sacerdotis. et primus
cuius hominum peudug; strages et respice fando ne
fandog; sanguine arte et dira execratio ac furi-
ale carmen detestande familie stirpique compositum.
Iscu uinculis fuge obstructi stabant. cuius ma-
gis qua hoste timentes. Instate romanorum acornu u-
troque; amedia acie et cedere deorum hominumque; at-
tonitru metu. Repugnat sequitur ut ab his quos
timor moraretur a fuga. laepe ad signa cedes
perveniat. Cum extranverso puluis uelut igen-
tis agminis incessu motu apparuit. spiritus nauis.
octauum metum quidam cum tradidit. dux alarum co-
hortibus; erat. puluerem maiorem quam prius meto
excitabant insidentes mulis calones frondosos
ramos praeterea habebant. arma signaque; perturbata
lucem in primo apparebant. praeterea puluis equum
speciem cogentium agminum dabat. sefellitque; insantes
in his; etiam romanos. et confirmant. tropaeum clami-
tans in prima signa. ita ut uox etiam ad hostes ac-
cederet. captum communi. uictorem collegam adesse.
anniterent uincere praesquam gloria alteri exercitum
fieret. Hec insidens equo. tribunis centurionibus;
que; imperat. ut uia equibus pate faciant. Ipse trebo-
no cedioque; praedixerat. ut ubi se cuspidem effectam
quantientem uidissent quam maxima in pos-
sent certarent eques in hoste. Admittunt omnia
ut exantia praeparato fiunt. Landunt in ordi-
nes uic puolat eques. atque; in festis cuspidibus in-
mediu agminum hostium fuit. praeruptaque; ordines que
cumque; impetum dedit. instant uoluntatis. et scipio.
et percussos sternunt. Tu iam deorum hominumque; me-
tuum fundunt linteate cohortes. parit uisum
in uisumque; fugiunt. nec quequa praeter hostes
metuunt. leditum agminum quod super fuit pugnae in os-
tra ad aqloniam compulsum. nobilitas equitesque; bo-
uanum praefugerunt equites eques. sequitur peditem pedes.
ac diuersa cornua. dextrum ad castra sanctorum le-
num ad urbem tendit. Prior aliquanto uoluntatis
castra cepit. ad urbem scipioni maiore resistit.
in. naga plus animi uictis est. sed meli mure qua
uallu armatos arcent. in de lapidibus propulsant.
hoste. Scipio nisi in primo pauore praesquam collige-
rentur animi transacta res esse. lentiore fo-
re munitte urbis oppugnatione ratus. int-

rogat milites satum equo animo paterent.
ab altero cornu castra capta esse. se uictores
pelli a portis urbis. Reclamantibus uniuersis.
primo ipse scuto super caput elato praerupta.
Secuti alii testudini facta. in urbe praeruptis.
deturbatisque; sanctis que; circa porta erant.
muros occupauere. penetrare iteriora
urbis que; pauci admodum erant non audent.
Hec primo ignorare consilium. et intentum recipiendo
exercitum esse iam enim praecipue in occasum sol erat. et
appetens non. periculosa et suspecta omnia. etiam
uictoribus faciebat. praeruptus longius ab dextra
capta castra uidet. ab leua clamore in urbe
murtum pugnantium ac pauentium stremitum
esse. et cum forte certam ad portam erat. euectus
deinde equo praeruptus ut suos in muris uidet.
nec iam integri que; qua esse quam temeritate
paucorum. magne rei parata occasio esse. accipit.
quas receperat copias signaque; in urbe praeruptis
iussit. Ingressi prima ex parte qua non ap-
propinquabat qui euectus. Nocte oppidum ab hos-
tibus desertum esse. cesa illo die ad aqloniam sancti
uix. milium eorum. xl. capti milium. de eorum. lxx. Sig-
na militaria. xc. milium. Ceterum illi. memorie
tradit. non ferme alium ducem letiore iacie
uisum. Seu suo praerupte ingenio seu fiducia bene-
get unde rei. ab eodem robore animi. neque;
etro uerso auspicio reuocari a praerupto potuit.
et in ipso discrimine quo tepla dis immortalibus;
uoueri motus erat. uouerat iouis sta-
tori. si fudisse legiones hostium. pocillu mul-
si. priusquam temetum biberet. sese facturum.
Id notum discordia fuit et auspicia in bonum uer-
tept. Eadem fortuna ab altero consilium ad com-
muni gesta res. Prima luce ad mensa omnibus
copias ad motis. corona cinxit urbem subsi-
diaque; firma nequa eruptio fieret portis
oppositis. iam signum dante cum nuntius a col-
lega trepidus de eorum. cohortium aduentum et
ab impetu moratus est. et parte copiarum re-
uocare instructa intentaque; ad oppugnan-
dum coegit. brutum scenam legatum cum legione
prima et eorum. cohortibus; alarum equitatumque; ut ad-
uersus subsidium hostium iussit. quocumque; loco
fuisse. obuius obsisteret ac moraretur. ma-
numque; si forte ire res posset et esset. mo-

I de calo
nubes.

Gray Scale

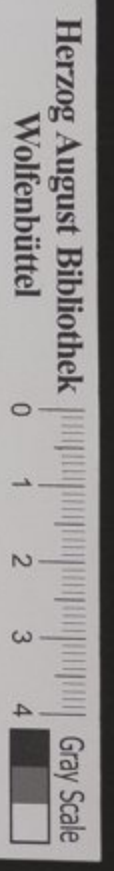

Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel

done ad cominū he copie amoueri possent
 p se scalas ferri ad muros ab omni parte urbis
 iussit. ac testudine ad portas successit. Simul
 & res in gelant porte. & us undiq; in muros
 fiebat. Santes sic ante quā in muros uide
 rent armatos satis animi habuerunt ad phi
 bendos urbis aditu hostes. Ita p quā iā n
 erit uallo nec missilib; cominū gerebant
 res. & que egre successerant ex plano in mu
 ros locoq; magis tuti erant. in ea facile in
 hoste imparē ex equo pugnabant. relictis tur
 ribus murisq; in forū omīs cōpulsī. paulis p inde
 tēptauerūt. extremā pugne fortuna. Deinde
 abiectis armis ad x. mil; hominū & cccc. in
 fidē cōsulū uenerūt. lesa ad un. mil. ac. cc. lxxx.
 sic ad cominū sic ad aq lonia gesta res. Inde
 iedio unē duas urbes spacio ubi tētia ex spec
 tata erat pugna. hostes n̄ inuenit. vii passu
 ū cū abessent. a cominū reuocati absuis. ne
 utri p̄lio occurreret. Primum serme tenebrī
 cū in cōspectu iā castra. iā aq lonia habuissent.
 clamor eos intriq; par accidens sustinuit.
 Deinde regione castrorū que incensa ab roma
 nis erat. flama late fusa. certioris cladis iditio
 p̄gredi longius p̄hibuit. Corpso loco p̄pe teme
 re sub armis strati passim. in q̄tū omne tēp
 noctis exspectando timendoq; luce egere.
 Prima luce incerti quā in partē tenderent.
 it̄ repetentes in fugā cōsternunt. Cōspecti ab
 eq̄tib; qui egressos nocte ab oppido santes p̄se
 erit. uiderant multitudinē n̄ uallo. n̄ stati
 onib; firmatā. cōspecta & ex muris aq lonia ca
 multitudo erat. iāq; etiā legionarie cohō
 tes sequebant. Ceterū nec fugientes p̄sequi
 potuit. abeq̄te nouissimi agminis. cc. fete
 & lxxx. in fete arma multa panidi ac sig
 na militaria duode. xx. reliquerūt. Reliq̄
 agmine incolumi. ut extanta tēpidati
 one bonianū puentū ē. Leticiā utriusq;
 exeret. romani auri. & ab altera parte fe
 licit gesta res. uterq; ex alteri sententia cōs
 captū oppidū diripiendū militi dedit. Cx
 haustis deinde tectis ignē iniecit. eodēq; aq
 lonia & cominū deflagrauerūt. & cōs cum
 gratulatione mutua legionū sua castra
 conuinxerūt. in cōspectu duorū exercituum.

& caruilius suos p̄ cuiq; merito laudauitq; dona
 uitq; & papyrius apud quē multiplex in acie est
 ca castra. circa urbē fuerat certam. p̄ nauiciū. sp̄
 papyriū fr̄s filii. & un. centuriones manipulūq;
 hastatorū. aureis coronis donauit. nauiciū p̄p̄t ex
 peditionē q̄ a magis agminis in t̄uerat hostes.
 inuenē papyriū p̄p̄t nauatā cū eq̄tatu & ip̄lio
 opeta. & nocte quia fugā in feta santes; adaq
 lonia clam egressis fecit. centuriones multosq;
 quia p̄mū portā murūq; aq lonia ceperant. Cq̄
 tes omīs ob insignē multas locis opeta. cornuculis
 at millisq; argentis donauit. Cōsiliū habitū
 cū iā tēpus ēēt deducendi absāmo exeret. aut
 utriusq; aut certe alteri. optimū uisū q̄ ma
 gis stacte res santes essent. eo p̄tinatius & i
 festius agere cetera. & p̄seq̄. ut p̄ domitiū sā
 niū insequentib; cōsulib; tradi possēt. quando iā
 nullus ēēt hostiū exercitū qui signis collatis dim
 catū us uideret. inuisus ēē belli gen̄ ur̄bni
 oppugnationes. quatū p̄ exercitia militē locuple
 tare p̄da. & hoste parū ac focis dimicantē cōficere
 possent. Itaq; litteris missis ad senatū. p̄ q̄ r̄. de
 reb; ab se gestis. diuersi papyri. ad septimū. caruiliū
 aduellā oppugnandā legiones ducunt. Littere
 cōsulū in genti leticia & iucundia & in cōtione audite.
 & quatridui supplicatione publici gaudiū p̄na
 tis studiū celebratū ē. Hec p̄ r̄. magna solū sed
 oportuna etiā uictoria fuit. q̄a p̄ idē forte tēp
 rebellasse etruscos allatū ē. Subibat cogitatio
 animū. quonā in tolerabilis futura etrusca fu
 isset. si q̄d in sāmo aduersi euenisset. que cōmuni
 one santes erecta q̄m ambo cōs omīs; roma
 na us. auerū in sāmo ēēt. occupationē p̄ r̄. pro
 occasione rebellandi habuisset. legationes. soci
 orū. q̄. in. atilio p̄. in senatū intro dūte. quere
 bant. utri & uastari agros in finitimis etruscis.
 q̄d de se sepe. a. p̄ r̄. nollet. obtestabanturq;. p̄. e.
 ut se in atq; iuria cominū hostiū tutarent.
 Responsū legatis. curē senatū futurū. ne socios
 fidei sac̄ peniteret. etruscorū. p̄p̄die eandē for
 tū. quā santes fore. Segnius tam q̄d etrusca
 attinebat acta res ēēt. in salis cos q̄q; q̄ p̄ multos
 annos in amicia fuerant. allatū fore. arma
 etruscis unxisse. Huus p̄p̄nquitas p̄pli acute
 curā patrib; ut feciales mittendos ad res repe
 tendas cōserent. Quib; n̄ red dnt̄ ex auctoritate

Responsū
 senatus.

tate patrum inssu populi bellum salisense indictum est. iussu
que consortium in exsilio meturiam cum exercitu tra-
nsisset. Laetius caruilis uellam etiam et palubium et her-
culanum cum his etiam signis collatis. ancyra pro et
cum maiore sua quam hostium iactura dimicauit.
castris deinde postis. menibus hostem inclusit. et pro-
pugnatum oppidum captumque. In his tribus urbibus capta
aut cesa ad. mil. hominum. ita ut pauore admo-
dum plures caperent. Sortientibus puincias consulibus
etruria caruilio euenit. secundum uota militum. qui
iam frigidissima insano non patiebant. Lappirio ad
septimum maiorem uis hostium restitit. Sepe in acie.
sepe in agmine. sepe circa ipsam urbem aduersus e-
ruptiones hostium pugnatum. nec obsidio nec bellum
erequo erat. Hic enim muris magis se sanctes quam
armis ac uiris membra tutabant. Tandem pugnan-
do in obsidione iusta coegit hostes. obsidendoque o-
peribus urbem expugnauit. Itaque abita plus cedis
editum. Capta urbe vii. cccc. cesa. Capta munus in ho-
minum. pro deo. plurimum fuit. congestis sanctorum reb-
um urbes paucas militum non cessa est. Huiusmodi omnia op-
pleuunt. nec durari extra tecta poterat. Itaque
consortium exercitum de sano deduxit. Venerenti romam
triumphus omnium consensu delatus. Triumphauit
in magistratu insigni. ut illa temporum habitus
erat. triumpho. equitesque. insignes transiere actas
uicti. multe cunice corone uilla resque. ac muta-
les conspecte. inspectata spolia sanctorum. et decore
ac pulchritudine patris spolis que nota frequen-
ti publicorum ornatum locorum erant. comparabant.
Hobiles aliqui captiui elari suis patrumque. factis duc-
ti. eris. grauis trans uecta uicies centum milia et ad
xxx. mil. ides redactum ex captiuis dicebatur.
argenti quod captum ex urbibus. erat. proda ad cccc.
xxx. mil. omne argentumque. in aerarium editum. On-
tribus. nihil datum ex proda est. etaque. ea inuidia est ad ple-
bem. quod tributum etiam in stipendium militum collatum est.
cum si spreta gloria fuisset. captiue pecunie in aerari-
um illate. et militum tum dari ex proda. et stipendium
militare prestari potuisset. eadem quae in dedica-
uit. quam in ipsa dimicatione uota apud neminem

ueterem auctorem inuenio. Hec. hecule tam
ex quo tempore proficere potuisset. ab dictato
patre uota filius consul dedicauit. exotria
uitque. hostium spolis. quorum tanta multitudo
fuit. ut non templum tantum fortis. his ornaret.
sed locis etiam colonis. finitimus. ad teplorum
locorumque. publicorum ornatum diuiderent. ab
triumpho exercitum magistrum uestium. quae regio
ca in festa absanctibus. erat. hiberitatum duxit.
In hec caruilis consortium meturiam et oilum pro
mum oppugnare ad ortus. ecce. lxx. ditissimo
pecunia grandi pactos. ut abire inde lice-
ret dimisit. Cetera multitudo oppidumque.
ipsam in cepit. In de. v. castella locis site mu-
nitis expugnauit. Cesa ibi hostium. non. cccc.
capti. et salisense pacem petentibus. annuas indu-
cias dedit. pactus. c. mil. grauis eris. et stipen-
dium eius anni militibus. His reb. actis ad
triumphum decessit. ut munus clarus de sancti-
bus quam college triumphus fuerat. ita cum
lo etrusci belli equat. eris. grauis tult in
erarium. ccc. lxxx. mil. reliquo aere ede for-
tis fortune de manibus faciendam locant.
prope ede ei dec. ab rege seruo tullio dedi-
cata. et militibus. ex proda centenos binos as-
ses. et alterum tantum centurionibus atque. equi-
libus. malignitate college gratius accipien-
tibus munus diuisit. La uot. consulis tutat. ad
populum est. l. postumum legatum ei. qui dicta
die. a. m. scantior. et. pro fugerat in lega-
tionem ut fama ferebat populi iudicium iac-
tari magis quam pagi accusatio ei poterat.
Lxacto iam anno noui. et. pro magistratum in-
ietant. His. v. post dies alii suscecti. iustrum
conditum eo anno est. a. pro. cornelio aruina.
g. marcio rutilio censoribus. censa captum
milia. cc. lxx. ccc. xxx. censores uicesimi
sexti a primis censoribus. iustrum unde. xx.
fuit. Eodem anno coronati pro munus obres bel-
lo bene gestas. ludos romanos spectarunt.
palmis. cum pro munus trans late e greco more

metoribus date. Eodē anno abedilibus
 enyulibus qui eos ludos fecerunt. dāpna
 tis aliquot pecuaris uia armatis silice
 ad bouillas perstrata ē. Comitia ēsulatua.
 L. papirius habuit. creauit ēsules. q. sabi
 ū maximi fr̄is gurgite. & deciū unum
 brutū scenā. Ipse papirius p̄tor factus.
 multis rebus letus annus. uix ad solatium
 unius mali pestilentie uerenti simul urbe
 atq. agros sufficit. Lotrentoq. iā similis
 elades erat. & libri aditi. qui nā finis.
 aut qd̄ remediū ei mali a diis daretur.
 inuentū in libris esculapiū ab epidauris
 romā arcessendū. Hecq. eo anno quia bel
 lo occupati consētant. quicquā de ea re
 actū p̄ter quā quod unū diē esculapio
 supplicatio habita ē.

TITULIVS AB VRBE CONDITA.
 LIBER. X. EXPLICIT FELICITER.

Littera syllaba dictio. clausula. pagina. puncta.
 Vite. laborata. pa. del. sū. sint. tibi. gata.

Herzog August Bibliothek
 Wolfenbüttel

0
 1
 2
 3
 4

Gray Scale

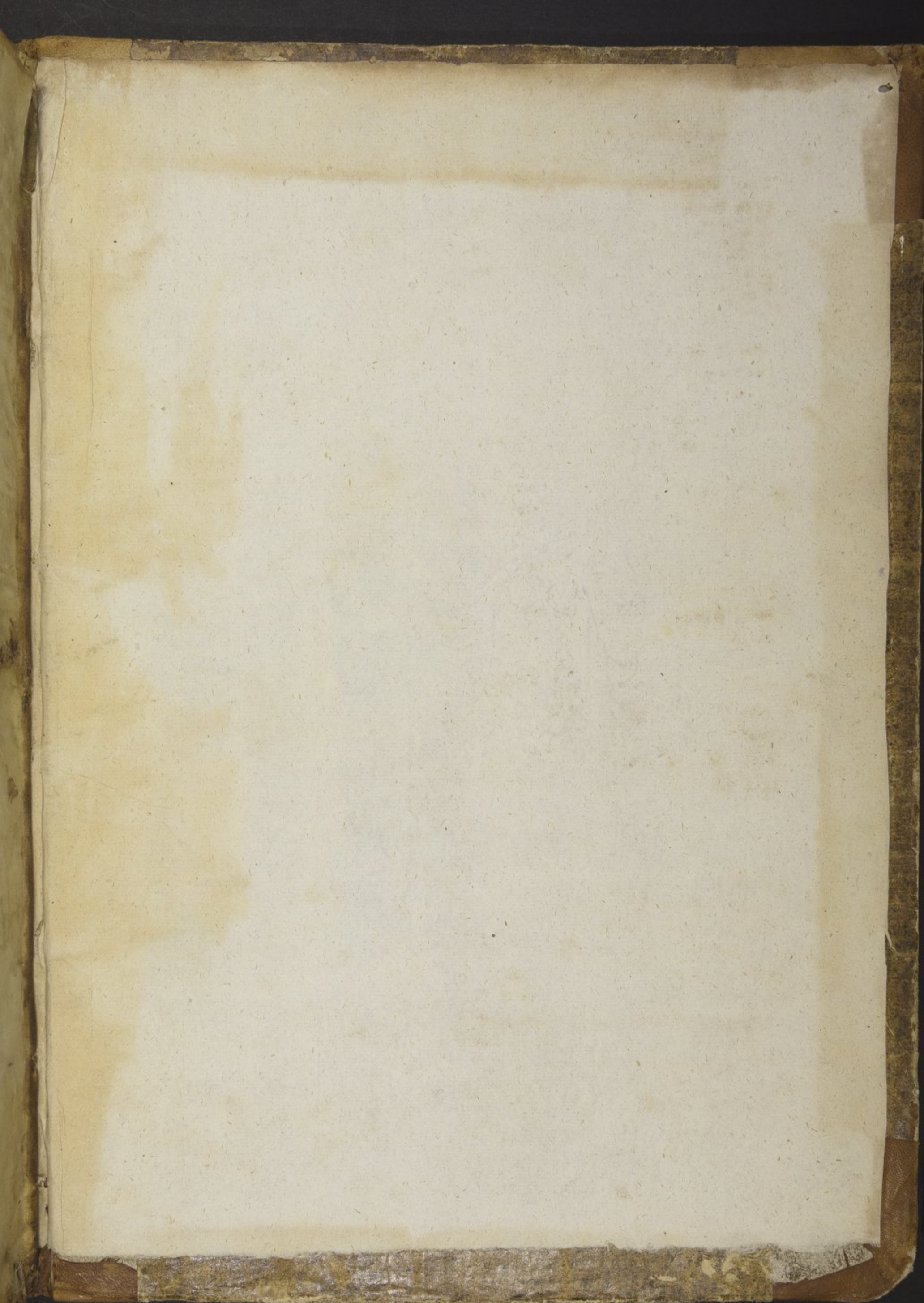

Das Buch ist von ^{der} adelichen Cantzlei zu

Wolfenbüttel gekauft worden

Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel

Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel

0 1 2 3 4

Gray Scale

Herzog August Bibliothek
Wolfenbüttel

0 1 2 3 4

73.

